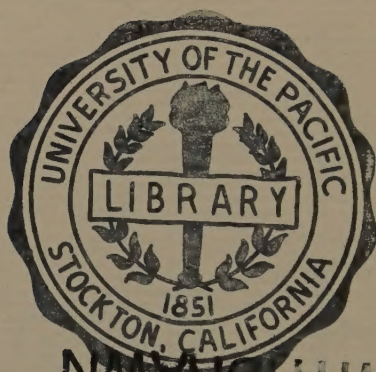

B I B L I O T H E C A
S C R I P T O R V M G R A E C O R V M E T R O M A N O R V M
T E V B N E R I A N A

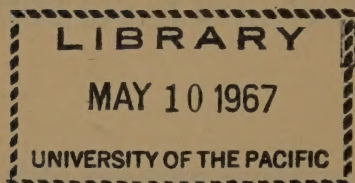
SEXTVS POMPEIVS FESTVS
DE VERBORVM SIGNIFICATV QVAE
SVPERSVNT CVM PAVLI EPITOME

THEWREWKIANIS COPIIS VSVS EDIDIT
W. M. LINDSAY

WITHDRAWN

Alle Rechte seitens der B. G. Teubner
Verlagsgesellschaft, Stuttgart, vorbehalten

165189

Reprografischer Nachdruck der Ausgabe Leipzig 1913
Mit Genehmigung der B. G. Teubner Verlagsgesellschaft, Stuttgart
Printed in Germany
Herstellung: fotokop, Reprografischer Betrieb GmbH, Darmstadt
Best. Nr. 5100959

SEXTI POMPEI FESTI

DE VERBORUM SIGNIFICATU QUAE SUPERSUNT

CUM PAULI EPITOME

THEWREWKIANIS COPIIS USUS EDIDIT

WALLACE M. LINDSAY

LIPSIAE IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI MCMXIII

PRAEFATIO.

Nactus a v. d. AEMILIO THEWREWKIO ea quae ad apparatusum criticum editionis suae ornandum congesserat, properavi (et spero quidem me non nimium properavisse) opus tam diu exoptatum in manus philologorum collocare. Ceteris igitur rebus ad volumen alterum reservatis, hic volui infra textum, quam proxime a codicum textu remotum, testimonia codicum quam plenissime¹⁾ et accuratissime exhibere. Quae omnia ut recte tractes, lector benevole, praefatio haec operam dabit.

DE FESTI CODICE FARNESIANO.

Cum ante paene viginti annos codex Farnesianus (qui in bibliotheca publica Neapolitana est numero IV. A. 3 signatus) photographice expressus publici iuris factus sit, nolui priorum qui Festum ediderunt, Muellerum dico et Thewrewkium, rationem sequi, qui in paginis suis quasi apographa codicis paginarum²⁾ exhibuerunt. Id potius egi, ut ipsa verba Festi non modo e codice, sed etiam partim e Pauli epitoma (v. g. 426, 4), partim e coniectura elicerem. Cum tamen libri Festini maxima ex parte codex ille unicus nobis testis supersit, pro religione habui paginarum eius formam, quantum potui, conservare, ita ut singuli in unaquaque pagina versus ab eadem littera incipiant in libro meo qua codex, in eandem quam codex desinant.

1) In Epitomae apparatu orthographiae quisquillas (velut *e, ae*) et novorum lemmatum initia nolui nimis religiose enarrare.

2) Thewrewkianae paginae singulos scripturae ordines, vel columnas, repraesentant.

De litteris evanidis in ambusto codicis margine testibus recentissimis, Croenerto (Herm. 40, 240) et Loewio (Herm. 44, 237), maiorem fidem habui quam Arndtsio (in commentario Muelleriano), Keilio (Rhein. Mus. 6, 618), Abelio (in schedis Thewrewkianis), tum quia recentissimi sunt, tum quia peritissimi, ille evanidae in papyris scripturae, hic palaeographiae Italicae. Ursini contra ceteros testimonium non saepe ausus sum accipere (cf. 194, 25; 488, 32): nam, quamvis codex Farnesianus per tot annos tot hominum manibus, et doctorum et indoctorum, attritus vix possit tam integer¹⁾ hodie, quam Ursini temporibus fuit, exstare (cf. 486, 34—35), tamen non desunt indicia litterarum, aut per ipsius temeritatem, aut per typographi socordiam iniuria inculcatarum (cf. 172, 3 *par* pro *pa*—; 458, 19 *vici* pro *vi*—; 486, 37 *domesticum* pro *domesti*—). Augustini quidem testimonium non dubitavi omnino reicere, quippe qui ordinem Festinorum lemmatorum secundum ABC- refinxerit, Paulina immiscuerit, fidei denique omnibus numeris absolutae iacturam fecerit. Neque apographa saeculo XV° facta in hac re adiuvant, cum litteras eas, lectu difficiles, plerumque praetereant. Ne reliquiae quidem Pomponii Laeti, de quibus nuper scripsit Vlad. Zabughinius (II, 122—124; 149—151) quidquam afferre videntur, quod quidem et novum et certum sit.

Cum autem ea mihi ratio placeret, ut libros impressos, ed(itionem) princ(ipem), Ald(i), Aug(ustini), Urs(ini), non adhiberem, nisi manu scriptum testimonium plane deficeret,

1) Audi tamen alteram partem. Nam Keilius ita scribit (Rhein. Mus. 6, 620): „Cum primum autem igni adustus est, non crediderim unquam plura, quam quae nunc leguntur, legi potuisse. Nam de margine combusto nihil periisse videtur: immo nunc etiam versuum litterae saepe non tam propter chartae defectum, quam propter nigrum membranarum colorem, quem nunquam non eundem fuisse post incendium factum verisimile est, legi nequeunt. Itaque sicubi plura, quam nunc legimus, Ursinus exhibet, haec coniectura addidisse existimandus est.“

Sane fatendum est saepenumero plus recentium oculos dispexisse quam Ursini, quae res Keilio aliquatenus suffragari videtur.

ne in eis quidem codicis Farnesiani partibus (quaterniones dico octavum, decimum, sextum decimum), quae iam perditae sunt, tam saepe eos in apparatu memoravi quam Muellerus et Mommsenus. Nam pro Ursini editione illud 'doctissimi viri chirographum', e quo Ursinus lectiones suas hausit, ante aliquot annos in bibliotheca Vaticana repertum, nunc praesto est (signo *W* notavi). Etiam Augustini fons, 'codex Achillis Maffei', ab alio codice Vaticano (*X*) non abhorruisse videtur (vide infra). In quaternione quidem sexto decimo tot manuscripti testes accesserunt, inter quos quasi 'unus instar omnium' elucet egregium Politiani apographum, a v. d. Petro de Nolhac detectum (Vat. lat. 3368), et signo *U* in apparatu meo notatum, ut libris impressis non indigeamus; in quaternionibus autem octavo et decimo ad eos identidem confugiendum esse non negabo, cum manuscripti, qui in ea parte praesto sunt (*W X* et hic illic *Y*), non omnino sufficiant, id quod infra plenius exponam. Cave tamen ne obliviscaris licentiam eam interpolandi, omittendi, refingendi, emendandi, quae trium manuscriptorum testimonio tam saepe nocuit, vix ab ullo versu editionis principis et libri Aldini (qui ex editione principe pendere videtur) abesse.¹⁾

Sed nunc de codicis Farnesiani forma quae narravit Thewrewkius in praefatione libri iam citati²⁾, accipe. „Folliis“ ait „constat membranaceis 41, paginis 82, columnis (cum in quavis pagina bini sint scripturae ordines) 164,

1) Cum glossis Festinis et Paulinis quae sunt in pp. 232—235 tu modo confer has editionis principis glossas: „Piatrix dicebatur sacerdos quae expiare erat solita. quam quidam alii vocant simulatricem, alii sagam, alii expiatricem, et piamenta etiam dicebantur quibus in expiando utitur sive purgamenta. Piacularis romae porta appellatur propter aliqua piacula quae ibidem fiebant, vel, ut ait Cloatius, ex sacro per aliquem piaculo soluitur ut aliqua piandi propitiandique causa immolatur.“

2) Cui titulus hic est: 'Codex Festi Farnesianus XLII tabulis expressus: consilio et impensis Academiae Litterarum Hungaricae edidit Aemilius Thewrewk de Ponor.' Budapestini, 1893. Ea quae de initio lib. XV dixit, aliquantum refinxit. Unde columnarum quoque in libris XIV, XV descriptio improbat.

quaternionibus VI ab ipso librario imo margine signatis... Ex numero quaternionum extantium cum superstitum Festi librorum Paulique epitomes ambitu comparato summo iure colligitur opus, cum integrum esset, XVI quaterniones numerasse; ex quibus ante codicem repertum perierant septem primi integri, reliquorum novem et folia quaedam et combusto margine singulorum foliorum ordines scripturae exteriores aut toti aut maiore ex parte. Ex quaternionibus illis novem, quos Manilius Rhallus circa annum 1476 repperit, rursus desiderantur hodie tres, VIII, X, XVI, quorum vices faciunt aliquatenus apographa saeculo XV facta... Quid de codice hodie supersit, et quomodo divisio Festi librorum, quos XX fuisse Paulus epit. p. 1, 9 testatur, quaternionibus respondeat, ex conspectu, quem subiecimus, luculente apparet:

Quatern. I—VII	perierunt ante codicem repertum	Quatern. I—VIII col. 29 continebat ex Festi compendii libris XX duodecim primos, unumquemque, ut O. Muellero videtur, in 21 columnis. (Quatern. VIII col. 29, 27 ante voc. <i>Mulus</i> legitur: SEX. POMPEI FESTI LIBER XIII INCIPIT).
VIII	recognoscitur ex apographis	Quatern. VIII 29—IX 27 continebat librum XIII in 30 columnis. (Quatern. IX 27, 12—13 ante voc. <i>Ob</i> legitur: TI DIVER... FELICITER, hoc est: Sexti Pompei Festi de verbor. sign. lib. XIII. Incipit feliciter lib. XIV).
IX	extat.	Quatern. IX 27—X 29 continebat librum XIV in 34 columnis.
X	recognoscitur ex apographis	Quatern. X 29—XI 25 librum XV in 28 columnis. [Quatern. X, 29, 22 ante voc. <i>Pectuscum</i> fuisse videntur talia: Sex. Pompei Festi lib. XIII. Incipit lib. XV feliciter.]
XI	maiore ex parte periit ante codicem repertum. Superest folium primum et ultimum.	Quatern. XI 25—XII 23 librum XVI in 30 columnis. (Quatern. XII 23, 10... X, v. 11... CITER, quod O. Muellerus sic explicavit: Sexti Pompei Festi lib. XVI. Incipit lib. XVII feliciter).

Quatern.			
XII	extat.		Quatern. XII 23—XIII 20 continet librum XVII in 29 columnis. (Quatern. XIII 20, 6—7 legitur: LIBER XVII SEXTI POMPEI FESTI LIBER XVIII).
XIII	extat.		Quatern. XIII 20—XV 4 continet librum XVIII in 48 columnis. (Quatern. XV 4, 4—5 legitur: SEX POMPEI FESTI DE VERBOR(um) SIGNIFICAT(u) LIB. XVIII. INCIPIT LIB. XVIII).
XIV	extat.		
XV	extat.		Quatern. XV 4—XVI 2 continebat librum XIX in 30 columnis.
XVI	recognoscitur ex apographis.		Quatern. XVI 2—32 librum XX in 30 columnis.

... Altitudo columnarum inter cm. 23 et 26·3 fluctuat. Altissimae columnae sunt quatern. XIII 21—22 (cm. 26·3) et 23—24 (cm. 26·1), humillimae quatern. IX 3—4, XI 31—32 (cm. 23). Latitudo inter cm. 7·8 et cm. 9 fluctuat (cf. quatern. XIV 3—4 et IX 11—12). Spatium, quo columnae cuiusque paginae inter se distant, inter cm. 1·7 et cm. 2·2 fluctuat. Minimum est in quat. XIV 9—12, maximum in quat. XIII 19—20. Versuum in 48 paginis numerus est 34, in 48 numerus est 33, in 4 numerus est 35."

Quibus addenda sunt haec Keilii (Rhein. Mus. 6, 620): „Codex litteris nitidis et perspicuis scriptus est, ita ut praeter pauca quaedam verba, in quibus membranae attritae sunt, de scriptura dubitari non possit. . . . Quaternionis IX, qui nunc primus in codice est, non solum omnes membranae magnopere attritae sunt, sed primae etiam praeterea lacunis distinctae, maxime ea, quae omnium prima est."

Et quoniam ars critica in Festi libro maxime in lacunis supplendis versari debet, cum tot versuum partes igne perierint, necesse est scripturae minutias accuratissime indagemus. Primum igitur monendum haec compendia scripturae in codice adhiberi:

I. Verborum.

aedilis aed.

Appius ap.

autem aut (saepe)

consul cōs. (v. g. quat. XII, col. xii, l. 20)

deus dī 'dei', dō 'deo', etc. (saepe)

dico dīr 'dicitur' (saepe)

dolo malo d. m. (XII, xvi, 8)

dumtaxat d. t. (XV, viii, 25; xxi, 27)

epistula eplā (v. g. XII, xxv, 33)

esse ēē (passim)

est ē (passim)

frater frīs 'fratris', frīm 'fratrem', frs 'fratres'

Gaius c. vel .c.

gloria glā (v. g. XIV, xvii, 4)

gratia grā (v. g. IX, xviii, 20)

id est id (saepe)

Idus id (v. g. IX, iv, 33)

imperator imprīm 'imperatorem' (XV, viii, 16)

— imprs 'imperatores' (XII, ix, 14)

iudicium iudic. 'iudicio' (XV, xxi, 2)

Kalendae kl (v. g. XIII, xv, 18)

liber l. (passim; cf. ad 364, 13)

Lucius l. (v. g. XIII, xxv, 24)

Marcus m. (etiam *Manius*, IX, xxv, 4; XII, v, 3)

meminit .m. (saepe)

nobis nōb (saepe)

non n̄ (passim)

noster nrī 'nostri', nrō 'nostro', etc.

nunc nē (saepe)

omnis omīs 'omnis', omē 'omne', omī 'omni', ōms, 'omnes', omā 'omnia', etc.

per (et syllaba *per*, v. g. 'semp(er)') p (passim)

plebis pl.

(pondo cf. ad 288, 27)

pontifex pōnt.

populus Romanus P. R.

populus poplīs 'populus', poplī 'populi', etc.

prae (et syllaba *prae* vel etiam *pre*, v. g. 'praeter', 'expresse')

p̄ (passim)

praetor pr. (XIV, xxxii, 5 pr. urb. 'praetor urbanus')

pro (et syllaba *pro*, v. g. 'proprius') p (passim)

propheta prōpha (XI, xxix, 9)

(propter cf. ad 464, 19)

Publius p.

que (et syllaba *que*) q' (passim)

qui, etc. q 'qui' (saepe), q̄ 'quae'

(saepe), q et qd̄ 'quod' (saepe),

qs 'quis' (saepe), qd̄ 'quid'

(saepe), qb' 'quibus' (saepe),

qs̄ 'quas' (XII, i, 20, in fine

versus). Eae notae etiam syl-

labas indicant, v. g. 'nequi-

nont', 'quaero', 'quodannis',

etc.

quia qa (saepe)

Quintus q̄. vel .q̄.

quo de agitur q. d. a. (XII, i, 8)

quoniam qm̄ (passim)

res publica R. P. vel res p. (saepe)

sanctus scs̄ 'sanctus' (XII, ix, 2)

scm̄ 'sanctum' (XII, xvi, 27)

secundus scdm̄ 'secundum', scdi

'secundi', scdiissimae 'secun-

dissimae' (XII, xiii, 9)

senatus consultum s. c. (saepe)

Servius ser.

Tiberius ti. vel tī (XIII, xxii, 14;

XIV, xxviii, 9)

Titus t. (XII, v, 17)

tribunus tr. (tr. militum XIII, **xxi**, 23; tr. plebis XIV, **xxiv**, 5) et trib. (trib. plebis XII, **xvi**, 1)

vel ūl (saepe)
vero ūo (saepe)
vester urī 'vestri' (cf. ad 466, 36)
videlicet uīd (IX, **xvii**, 24?)

II. Litterarum et Syllabarum.

m v. g. cōplura, cōmissi, tēpus, sū (passim)

con c̄ (passim)

-īs b̄ '-bis', (saepe) v. g. 'abstinebis' (XII, **xxv**, 33); 'verbis' (saepe); 'scribis' (XV, v, 27) l̄ '-lis' ('Quirinalis' XII, **xv**, 10)

-it x̄ '-xit', v. g. 'dixit' (saepe), 'spexit', etc.

men m̄ (saepe), v. g. 'tamen', 'nomen'

pri p̄ (saepe), v. g. 'privatus'

-rum R̄ (passim)

-runt r̄ et r̄ (saepe)

ter t̄ (passim), v. g. 'inter', 'propter', 'praeter', 'terga'

ur m̄ 'mur', v. g. 'Murcia', 'sequimur'

t̄ et t̄ 'tur' (passim), v. g. 'dicuntur', 'Saturnalia', 'spinturnix'

us ' (passim) t' 'tus', n' 'nus', b' 'bus', ei' 'eius', etc.'

Extra normam est (XII, **xxi**, 16) fornacalia parilia laral. 'Laralia'.

De litteris et apicibus haec animadvertenda. Pro *ae* diphthongo ē passim adhibetur. *I* longa, quae *i* vocalem in initio verborum (v. g. 'in') aut *i* consonantem (v. g. 'maior', 'ientaculum') exprimere solet in codicibus Italiae meridionalis et cum littera *l* saepe confunditur, utrum in codice nostro adhibita sit vix constat. Nam quod v. g. in XII, **xx**, 9 apparet, id aut 'ientacula' aut 'lentacula' legi potest (cf. XV, **i**, 26 *i* longa inter puncta et XIV, **ix**, 30 *l* vel *i* longa pro 'i', i. e. 'ii'). Sed saepissime eadem littera apparet ubi *i* longae nullus locus est (v. g. XI, **i**, 16 *eubolcum*, IX **xxv**, 4 *acillum*, XIV, **xiii**, 24 *uergillus*), unde colligas licet errorem scribae, aut nostri, aut prioris qui archetypum maiusculis litteris scriptum ante oculos habuit (cf. 348, 9 et 349, 1 *regiescit* pro *reglescit*). Littera *suprascripta* raro et nonnisi in fine versuum (IX, **xxxi**, 2 *apud*, XV, **iv**, 1 *cincius*, XV, **xxviii**, 2 *ennius*) invenitur. Litterae *ligatae* in fine maxime versuum (nt, ns, us, os, as, tu) adhibentur. *Vocales longae*

signo ^ saepe instruuntur (v. g. *tu, me, re, custodum, temptauere*), aliquotiens apice (v. g. *uictoresque, tibicinem, editam*). *Punctum* saepe post lemma (verbum dico) ponitur, v. g. XIV, xvi, 10 (= 408, 6) Suillum · genus inuisum ueneri.

Qui autem laceros versus recte reconcinnare vult, sciat scribam verba non temere in fine versuum dividere sed normam semper aut sequi aut sequi velle (cf. 356, 19—20), adeo ut v. g. in 442, 32 ubi *scrib* in fine versus est, initio sequentis versus deperdito, possit aut *scrib|tae* aut aliquid eiusmodi coici, nullo tamen modo *scrib|it*. Cadunt igitur plurimae coniecturae, velut (428, 11) *man|ifestum*, (420, 24) *so|l*, (406, 28) *parti|m*, et forma *strit|avum* (pro *strit|tavum*, 414, 14). In diphthongis maior licentia fuisse potest. Saltem illud *Pla|utus* (278, 25) per illud *Pla|utus* in superiore pagina (274, 15) defendi videtur.

De correctoribus codicis haec memorat Thewrewkius: „Quae peccaverat librarius ipse correxit locis his: IX, xxi, 30; XII, iv, 4; iv, 19, 20, 21; xii, 18; xiii, 17, 22; xx, 5—7 (an *man. alt.* ?); xxviii, 3; xiii, i, 22; xxi, 34; XIV, ix, 22; xi, 4; xiii, 10 (*man. alt.* ?), 15; xv, i, 1, 34. Altera manus correctrix his locis distinguitur: IX, xxiv, 1; XII, viii, 23; XIV, iv, 1; v, 3; xiii, 10; xxviii, 35; xv, viii, 33; xxiv, 3; xxxii, 30. Signum ÷ (quod correctiones postea faciendas videtur indicasse) in margine extat scriptum ad XIII, xxiv, 1; XIV, ix, 6, 22; XIV, xxviii, 2; xv, viii, 5; xvi, 5. R nota [‘require’] in marginibus plerisque apparet . . . ‘Cecus’ vox interdum ab ipso librario in margine ascripta spectat ad lacunas propter scripturam archetypi evanidam relictas. Vide IX, xvii, 24; XII, i, 3—4; viii, 30; xiii, 18; xxi, 17, 34; xiii, xxiv, 34; xv, viii, 5; xiii, 27. Signum crucis cum punctis sociatum habes in margine xv, xvi, 16 (xv, xxiv, 11 ?); signum ex N et T compositum in margine xv, xiii, 11; signum ex N et b, ut videtur, compositum in margine xv, xxi, 24; signum X figurae speciem prae se ferens in margine xiii, xii, 8.“ Monet etiam Thewrewkius palimpsestam esse paginam qua quatern. XIV col. xxxi et xxxii continentur.

DE QUATERNIONIBUS VIII, X, XVI.

Manilius Rhallus, cui Festi codicem acceptum referimus, natu Spartanus erat et vero nomine Manilius Rhalles Kabakes. Eius vitam Gyraldus in libro de poetis suorum temporum sic describit: „Ex eadem Pontani Academia fluxere M. Marullus et Manilius Rhallus, ambo parentibus Graecis nati, in Italia enutriti, Latinis tamen literis magis imbuti atque invicem amici, uterque epigrammatum poeta; sed Rhallo Marullus cultior argutiorque, Marullo Rhallus fortunatior, quippe qui a Leone X his mensibus Cretensium sit pontificatu honestatus.“ Mortuus est a. 1517. Eum ante a. 1477 Festi codicem repperisse inde colligere licet, quod textus Paulinae epitomae eo anno Romae editus¹⁾ et cum textu codicis Lipsiensis (saec. xv) artissime cognatus multa ex Festo habet. In Illyrico codicem repertum fama erat, sed non satis certa. V. d. E. A. Loew, palaeographiae Italiae peritissimus, scripturam codicis ad scriptorium Romanum saeculi undecimi exeuntis revocat (Berl. Phil. Woch. 31, 917).

Codicem Pomponio Laeto, principi eius saeculi eruditorum urbanorum, cui Paulinae epitomae editio illa quam modo memoravimus missa est, in manus positum esse constat, et ab

1) Libri praefatio est haec: „Manilius Romanus Pomponio Laeto salutem. Nuper cum legissem Pompei Festi mutilatos libros qui priscorum verborum inscribuntur, vehementer dolui quod tantum opus integrum non remansit. Scripsit ille quidem ad totius antiquitatis utilitatem, sed puto inscitia superioris aetatis tam praeclarum munus nobis eripuit. Nam quidem nullius momenti sine nomine sine litteris ad Carolum Regem volumen diffusum et copiosum in sterile compendium redegit et credibile est reliquisse quae magis necessaria erant, ut saepenumero tu mecum questus es. Quod superest imprimendum curavi, ne alius forte audax et temerarius in peius reddat, et pro virili parte emendavi castigarique evigilavi, ut saltem si non integer fidelis tamen legatur. Vale. De Romaulis.“ Reitzensteinus (Verr. Forsch., Anh. 1) credidit eum Manilium Romanum neminem alium quam Manilium Rhallum esse; alii negant. Sane illud ‘Pompei Festi mutilatos libros’ ad Pauli epitomam spectare potest, quae a. 1471 primum edita, et saepe insequentibus annis, ita fere nominari solet.

eo partem retentam. Eam partem fuisse quaterniones VIII, X, XVI, qui apud Ursinum post Farnesiani textum leguntur, tum ex titulo quem praefixit Ursinus constat: „Schedae, quae Festi fragmento detractae apud Pomponium Laetum extabant“, tum ex Ursini praefatione: „Ab eo [scil. codice Farnesiano, ut nunc est] separavimus schedas illas, quas a Marullo [immo Manilio Rhallo] habuisse dicitur Pomponius Laetus, quod earum archetypum exemplar non extet, et pars altera paginarum, quae margini proximior ab igne mutilata fuit, neglecta ab iis, qui tunc fragmentum descripserunt, in praesentia desideretur. Quas autem nos edidimus, sunt illae quidem e doctissimi viri exscriptae chirographo“, etc. Unde autem factum sit ut quaternio XVI saepius in apographis appareat quam quaterniones VIII (IX) X, parum liquet¹⁾, cum fata codicis ante mortem Manilii non explorata habeamus. Post mortem eius, sed quo tempore incertum est, in manus venit Cardinalis Michaelis Silvii, qui eum testamento legavit Cardinali Rainutio Farnesio. Inde ‘codex Farnesianus’ (-sinus) appellatur.

Quaternionum hodie deperditorum apographa a doctis Italibus scripta haec adhibui (*U V* ipse contuli):

U codicem Vat. lat. 3368 (chart.), Politiani manu ex ipso archetypo codice tam religiose descriptum, ut etiam de lacunarum magnitudine testimonium satis fidele reddere videatur. Nam maiores lacunas signo □ (aliquotiens bis terve posito) indicat, in minoribus lacunis quot litterae deesse videantur punctis significat. Hunc egregium libellum servavit e fatis malignis Petrus Victorius, cuius verba audi (Varr. Lectt. xvii, 2): „Cum supra ipse affirmarim me librum habere Sex. Pompeii, exscriptum de antiquissimo exemplari, totam rem accuratius, ut fides eius auctoritasque augeatur, commemorare volo. Angelus Politianus in LXXIII capite Miscellaneorum narrat se Romae accepisse a Manilio Rallo fragmen-

1) Quae de Politiano disputat Mommsenus (Ges. Schrift. 7, 271), ea nunc infirmata sunt, ipso Politiani apographo reperto (vide infra). Nec sane illud obliviscendum, quaternionem nonum, utpote difficilem lectu (cf. supra, p. VII), a scriba praeteriri posse.

tum quoddam Sex. Pompeii, sanequam vetustum: nonnullasque itidem pagellas eiusdem exemplaris a Pomponio Laeto, quae omnia, ut ostendit illic, cum descripsisset, paucis abhinc annis ego incidi in adversaria quaedam ipsius in taberna libraria, quibus continebantur etiam hae reliquiae Festi, atque emi, manu Politiani cognita. Tanta tamen ille celeritate in scribendo usus fuerat, literisque adeo minutis, ac saepe etiam per notas totis vocibus indicatis, quod suum propriumque hominis erat, cum huiusmodi aliquid, quod ipsius tantum usibus serviret, in commentariis adnotaret, ut vix intelligi possint.“ Viro doctissimo de Nolhac gratias debemus qui inter codices Ursinianos, qui in bibliotheca Vaticana conservantur, has schedas detexit. Octavum codicis archetypi quaternionem (cum nono) et decimum prius habuisse exscriptos videntur, cum folia 1—12 nunc desiderentur (cf. Huelsen, Berl. Phil. Woch. 9, 1099); amiserant tamen, antequam in Victorii manus venerunt, qui marginalia in exemplar Aldinae editionis, quod nunc in bibliotheca Monacensi est (L. Lat. 123^b, 2°), ex schedarum parte eadem, quae nunc exstat, sumpta adscripsit (cf. Mommsen, Ges. Schrift. 7, 277). Ursinus, in cuius bibliothecam eae schedae venerunt, usus est iis, id quod infra demonstrabitur, sed paulo remissius, deterritus, credo, obscuritate scripturae, neque eas nominatim memorat. Politianus ipse de suo apographo sic scripsit anno 1489: „Ostendit mihi Romae abhinc quadriennium Manilius Rallus Graecus homo, sed Latinis literis adprime excultus, fragmentum quoddam Sex. Pompei Festi (nam ita erat in titulo) sanequam vetustum, sed plerumque mutilatum, praerosumque a muribus. . . . Nonnullas quoque ex eodem fragmento Pomponius Laetus, vir antiquitatis et literarum bonarum consultissimus, sibi pagellas retinuerat, quas itidem legendas mihi describendasque dedit.“ Apographi Politiani pars quae nunc exstat continet quaterniones archetypi codicis XI—XVI. Ante quat. XI est titulus: ‘Ex Fragmento Festi Pompei’. In fine quat. XV est signum lacunae, tum duorum versuum spatium, in quo Politianus scripsit: + „Imperfectum. + inveni et hoc.“ Sequitur apo-

graphum quat. xviⁱ. Quae Augustinus de Politiani apographo dicit sunt haec: „Eius libri advecti, ut ferunt, ex Illyrico, habuit aliquas pagellas Pomponius Laetus, ut Pius, ut Politianus scripserunt; maiorem libri partem Manilius Rallus. Ab his Angelus Politianus librum accepit, agnovit, et exscripsit... Ab eodem Politiani exemplo Petrus Victorius aliquot locis in variis lectionibus vulgares Festi libros emendare doctissime, ut solet, coepit. Pervenerunt ipsae reliquiae libelli [*i. e. codicis archetypi?*] ad Aldum Manutium.“ Certe si quando apographum, si modo fuit, quaternionum VIII, X, Politiani manu factum in lucem prodibit, ea pars libri Festini editoribus reconcinnanda erit.

V schedas Parisienses, libro impresso Bibliothecae Nationalis (Inv. Rés. X, 96; olim. X, 553^A) additas manu Italica saec. XVⁱ. medii. Sicut schedae Politiani, hae quoque quaterniones VIII, X archetypi codicis ignorant. Cum apographo Z artissime cohaerent, ex uno eodemque exemplo¹⁾ proculdubio descriptae.

W codicem Vat. lat. 3369 (membr.), idem illud ‘doctissimi viri chirographum’ quod Ursinus editioni suae adhibuit, quemadmodum v. d. Eug. Abel nuper agnovit (cf. Huelsen, Berl. Phil. Woch. 6, 1099). Ursinus enim sic praefatur: „Quas autem nos edidimus, sunt illae quidem e doctissimi viri exscriptae chirographo, aliis editionibus non modo emendatiores, verum etiam aliquot locis auctiores; ut si qua praeter haec in vulgatis sint, ea plane non esse Festi credendum sit, sed e Pauli epitoma aut aliunde petita.“ Quae hic codex inter lemmata *peremere, perihodos* (236, 31) praebet, ea memorare volo, explicare nequeo: *peremat. (tum litteris miniatis)* Sexti Pompei Festi lib. XII *Mensa frugibus etc.* Sexti Pompei festi lib. XIII. (*tum a manu altera, ut vid.*) *Naenia est Principium Nostrae Pars secunda Numam Pomp. (seq. unius versus spatium).* *Periodos.*

1) Eius exempli scriba adhibuerat notam, a scriba Farnesiani et omnibus antiquioribus scribis alienam, nā ‘natura’. In schedis *nam* apparet! (cf. ad 510, 8).

X codicem Vat. lat. 1549 (chart., saec. XV), cuius in fine legitur epigramma 'ad lectorem':

Haec quicunque leges fragmenta novissima Festi,
concidet in lachrimas lectio cuncta pias:

Quod iam Romano defluerit orbita giro
et magna careat parte Latinus ager.

Absumpsit chartas nimium cariosa vetustas:
si qua igitur menda est, codicis esse patet.

Mommseni (Ges. Schrift. 7, 272) ut verba usurpem: „Hoc exemplum qui confecit . . . etiam in paginis integris hic illic locos evanidos praeteriit, hiatum tamen plerumque indicans nota *deficit* vel *frag*. Glossas de suo addidit fere nullas nec repertas transposuit. Textus autem non solum vitiis scatet, sed etiam interpolationibus, maxime ubi glossae aut initio aut fine incidunt in pagellas ambustas. Paulum in his librarius passim adhibuit, sed non ea constantia, qua qui editionem principem curavit.“ Cum X 'liber Achillis Maffei' quem Augustinus editioni suae adhibuit, cognatus esse videtur (cf. Mommsen Ges. Schrift. 7, 277), qua de re infra dicam

Y additiones et emendationes, quas codici Leidensi (Voss. lat. Oct. 9), ex ipso X descripto (cf. Mommsen l. c.), corrector quidam (non omnes correctores) intulit, e fonte prorsus simili codicis Z (vid. infra) haustas. Hic igitur testis non ubique praesto est.

Z codicem Vat. lat. 2731 (chart., saec. XV). Mommsenus eum sic memorat: „Deficiunt hodie in principio voluminis q. VIII et maior pars q. IX (nam incipit p. 177 a 30 Mue. *qui ferro*) deestque item quaternio X totus ita, ut librarius principium undecimi extremo nono continuerit; integer autem liber quid continuerit, non liquet, nec tuto statuemus quaternionem decimum ab initio inde afuisse; nam qui hunc librum scripsit cum alia quoque transposuerit, etiam decimum quaternionem in principio deperdito potest collocavisse loco non suo. Cum hoc libro proxime coniunctae sunt emendationes et additiones libro Leidensi supra memorato postea

illatae (nobis *Y*), quamquam desumptae sunt non ex ipso Vaticano, sed ex libro simili et subinde plenior¹⁾; nam non solum perveniunt ad partem eam quoque quae in Vaticano desideratur, sed etiam in parte, quam habet Vaticanus, corrector Leidensis quaedam adnotat in Vaticano non reperta: ita indicatio infra relata post gl. *tigillum sororium* deesse chartas sex magnas adhuc reperta est in solo libro Leidensi [et in Parisiensi]. Exstitit itaque olim exemplum Festi quaterniones quotquot supersunt complexum, unde pendent tam liber Vaticanus (*Z*) quam libri Leidensis emendationes (*Y*) [et *V*]. . . . Haec qui examinarit duo intellet diversae, ne dicam contrariae: *X* et *ZY* [*V*] pendere quidem ex eodem archetypici codicis exemplo passim interpolato (nam consensus e. c. in glossis *tuguria*, *Tuscum vicum*, *toxicum* explicari aliter non potest), sed eosdem libros ita comparatos esse, ut sese invicem emendent paucisque tantum locis . . . contra archetypum in falsa lectione consentiant, praeterea vero ut *ZY* [*V*] non pauca suppleant ab *X* ommissa. Quarum positionum cum neutra negari possit, aut descendant necesse est tam *X* quam archetypus librorum *ZY* [*V*] ex codicis primarii exemplo deperdito utroque illorum emendatiore et plenior, aut, quod magis crediderim, vir doctus is a quo proficiscitur recensio codicum *ZY* [*V*], nactus et exemplum antiquius libri nostri *X* simile et ipsum archetypum codicem talem fere, qualem habuit Politianus, illud ad hunc emendavit et auxit ita, ut locos a primo descriptore iam satis recensitos et expletos raro attingeret. Hoc ut magis statuam, movet me variae lectionis in q. VIII et X condicio a reliqua diversa; nam emendator Leidensis, quamquam illos quoque non minore diligentia quam reliquos castigavit, tamen perpauca in his invenit corrigenda et supplenda, quae alicuius sint momenti, integras autem glossas in *X* codice praeteritas non adiecit

1) „Cum glossam *perpetrat* p. 217 a 29 Mue. a scriba primario Leidensis male habitam secundus librarius ita emendet, ut praescribat: ‘*in antiquo est*’, suspicere hunc vidisse ipsum archetypum; at secus esse constat ex iis quae mox dicentur.“

nisi inde a principio litterae *S*¹⁾, ut in quaternionibus VIII et X videatur usus esse apographi ex quo venit *X* exemplo paullo meliore, in quaternionibus autem extremis, maxime in XVI, ipso archetypo.“ Ita Mommsenus, Parisiensibus schedis (*V*) nondum repertis, scripsit. Equidem suspicor fontem communem trium, *ZVY*, non habuisse quat. VIII—X et in ea parte Leidensem correctorem (*Y*) ex alio fonte hausisse.

Sed utut ea res se habet, saltem haec sex apographa *UVWXYZ* sic fere ordinanda sunt: — *VYZ* pro uno codice habere licet, quocum cognationem aliquam habet *X*. Per se autem stant *W* et (omnium optimum) *U*. Quaterniones archetypi codicis VIII et X desunt in his: *UVZ*. Cum tamen *Y* ex emendationibus additamentisque constet, eius testimonium non continuo, sed hic illic tantummodo praesto est. Quanti igitur singula apographa sint aestimanda, discas, si ad quaternionem archetypi codicis XVI, ubi omnia praesto sunt, respicies. *U* proculdubio omnium fidelissimum (vide supra, p. XII), nisi quo dlitteras evanidas et locos lectu difficiles identidem praeteriit Politianus, satis feliciter exscripserunt *VYZ* et *X* (cf. 500, 2—6); quo accedit ut in suspicionem cadat interpolandi in 500, 9—11, ubi verum ex Aulularia Plauti, ceteris apographis ignotum, exhibet. *W* plurima omittit eorum quae lectu difficilia erant (v. g. 492, 27—494, 15; 498, 16—500, 12), interdum locum refingit (v. g. 516, 11—13). *VYZ* (vide supra) plura habent quam *X*, sed horum quattuor apographorum fons tam saepe peccavit interpolando (ex Epitoma), refingendo, lacunas praetereundo (v. g. 500, 8), ut eorum testimonium nonnunquam suspectae sit fidei (v. g. 492, 27). Subest igitur dubitatio de locis nonnullis qui hoc unico testimonio nituntur, praesertim de iis quos *X* omisit (v. g. 498, 31—32; sed cf. 508, 22—26).

Quae autem sit cognatio inter apographa et libros im-

1) „Certe in libro Leidensi emendator glossas integras addere coepit demum inde a p. 290 Mue.; primumque earum est haec: *S* nivio significat in carmine . . . augurali sonanti . . . Nec aliter puto esse in libro Vat. 2731.“

pressos si requires, invenies editionem principem cum *W* facere (v. g. 498, 16—500, 11 *om. ed. princ.*; 508, 18 Vectigal (*ceteris omissis*) *ed. princ.*); Augustinum cum *X* fere consensive (v. g. 492, 27—494, 14 *hab. Aug.*; 498, 31—32 *om. Aug.*); Ursinum apographo Politiani in quaternione archetypi codicis XVI usum esse videri, nam lemmata *temerare* (500, 7—8), *Teretinatibus* (498, 22), alia eiusmodi, eandem laceram formam in *Urs.* quam in *U* exhibent.

In quaternionibus VIII, X praesto sunt *WX* et hic illic *Y*, quorum testimonium raro in rebus alicuius momenti inter se discrepat (v. g. 124, 14—15 [et 216, 23] *om. [lacuna signata] X, hab. WY*). Ita p. 222 lemmata *promenervat, praedotont, polteo, pretet tremonti, perfinis* omisit *X*, propter obscuritatem, credo, sententiae, non scripturae; lemma *pretet tremonti* prioribus editionibus ignotum sumpsit Ursinus ex *W* ('doctissimi viri chirographo'). In lacunarum magnitudine indicanda saepe discrepant, sed in hac re neutrum esse testem fidelem credo (cf. 124, 20). Leidensis codex ex ipso *X* descriptus grandiore lacunam in 130, 3 quam *X* indicat! Unum igitur fontem nobis repraesentant apographa in his duobus quaternionibus, neque habeo cur credam libros impressos¹⁾ ex alio auctiore aut meliore hausisse. Satis igitur habui Ursini et Augustini editionum lectiones tanquam virorum doctorum coniecturas adhibere; ne editionem quidem principem neque Aldinam (quae ex editione principe pendere videtur; ut in 118, 16—18, ubi eadem omissio) praecipuo honore dignas esse iudicavi, nisi quod in quibusdam paginis quaternionis decimi editio princeps ad idonei testis partes aspirare videtur.

Muellerianam (et Thewrewkianam) horum trium quaternionum distributionem obtinui, quoad potui, quae tamen hic illic novo apographorum testimonio aliquatenus improbata est.

1) Cum *X* etiam in hac parte consentit Augustinus v. g. 226, 26 a rupibus *om. (lacuna signata) X, om. Aug.*; 198, 28 lemma *Orestiadēs om. X Aug.*); sed interdum sequitur Aldinam editionem (v. g. 234, 2 Porca *X*: porta *W*: porta Romae *ed. princ. Ald. Aug. Epit.*)

DE PAULI EPITOMA.

Libri Festini in Italia (meridionali?) conservati et satis noti vestigia habemus in Glossariis aliquot, quorum antiquissimum, litteris uncialibus scriptum, nunc in Vaticana bibliotheca est (Vat. lat. 3321), duo alia in Casinensi monasterio (cf. Goetz Meletemata Festina. 1887; Traube Regula Benedicti, p. 110). Ea quid ad Festi textum emendandum conferant erit in altero volumine locus investigandi. Hic satis habeo monere eorum lectiones nota *Gloss.* in apparatu meo signari. In fine saeculi octavi monachus Casinensis, Paulus ille Diaconus¹⁾ (cf. Neff de Paulo diacono Festi epitomatore. Erlangen, 1891), codice (Casinensi?) usus, aut eodem unde *F* descriptus est aut eius fratre gemello, epitomam confecit, „superflua quaeque“, ut ipse dicit, „et minus necessaria praetergrediens et quaedam abstrusa penitus stilo proprio enucleans, nonnulla ita, ut erant posita relinquens“, quam regi Carolo Magno misit.

Eius Epitomae codices hos adhibui (*EP Basil. Wirceb.* ipse contuli):

M Monacensem (olim S. Emmerami ad Ratisbonam) 14734, saec. x—xi.

P Cheltenhamensem Phillippsianum 816, ab Ellingero illo scriptum qui abbas Tegernseeensis intra annos 1019—1056 erat (cf. *Class. Quart.* 6, 91). Cum *M* artissime cohaeret, sed peior testis est. Testimonium igitur eius ibi tantum quaesivi ubi *M* testem nominatim citaveram, ut intellegeres quoties lectio Monacensis a communi duorum codicum parente hausta esset (*PM*), quoties a scriba Ratisbonensi falso inculcata (*M*).

L Leidensem Voss. 116, saec. x, nitide scriptum.

E Escorialensem (olim Gandensem) O III 31, saec. x, nitide scriptum.

1) Cum lectio deteriorum codicum increbuisset: EPISTOLA PAULI PONTIFICIS AD CAROLVM REGEM, iure dubitatum est an illud *pontifex* ad Paulum Diaconum quadraret, donec Thewrewkianus melioribus usus codicibus, verbum insiticiū e titulo epistolae eiecit.

T Trecensem 2291, saec. x—xi. Plurima lemmata prae-
termisit scriba negligentissimus (cf. Thewrewk Mél. Graux,
p. 659), adeo ut *T* non ubique testis praesto sit.

G Guelferbytanum Aug. 10, 3, saec. x (quo ex codice de-
scriptus est Vindobonensis 142, saec. x).

I Leidensem Voss. 37, saec. x—xi.

R Leidensem Voss. 135, saec. x—xi.

Basil. fragmentum Basileense (I, 9^a), saec. x. Habet
305, 8 (*aliquem sed unde*) — 313, 9 (*dicuntur*); 383, 3
(*Mercurio*) — 393, 6 (*in hortos*).

Paris. fragmentum Parisiense 7575 (fol. 3), saec. x—xi.
Habet 503, 1 (*Tegillum*) — 505, 12 (cf. Thewrewk Mél. Graux,
p. 659).

Wirceb. fragmentum Wirceburgense (s. n.), saec. x, in
integumento codicis 'S. Mathiae extra civitatem Treve-
rensem' sumptum, de quo Paulus Lehmann me certiore
fecit. Habet 77, 2 (*appellari*) — 78, 3; 92, 32 — 93, 26.

dett. Recentiores, quasi deteriores, nolo enumerare. Parisi-
nos aliquot minoris momenti codices memoravit Thewrewk
l. c. (Mél. Graux, pp. 659—660). Minoris etiam sunt mo-
menti, nec in apparatu meo memorantur, recentiores correc-
tiones in *LI* et additicia lemmata (ex uno eodemque satis
pravo exemplo exscripta) in *IR*. Henricus Omont (Bibl.
École Chartes 42, 1) narrat Adsonem abbatem monasterii
Montier-en-Der (968—992), profecturum Hierosolyma, quo
in itinere mortuus est, reliquisse apud monachos suos et
libros alios et 'Excerpta ex libris Pompeii Festi'; quo co-
dice quid sit factum non constare.

α β Duae sunt codicum familiae, quarum prior et paulo
melior (*α*) ex *MPLET* *Basil.* constat, altera (*β*) ex *GIR*
Paris. *Wirceb.* (cf. Thewrewk l. c. et in studiis Festinis. Buda-
pest, 1882), duobus ex archetypis codicibus ortae, ab ipso
Pauli aevo proxime remotis. Epitomae igitur textus satis
certus nobis est traditus, neque emendationi nisi artissimum¹⁾

1) In proarchetypo codice, minusculis proculdubio litteris
scripto, e verbis *qui clam* (78, 27) factum est in duobus arche-

locum relinquit. Sane ex eis partibus ubi testimonium Festi codicis praesto est, cognosci licet quam saepe Paulus depravatam archetypi textum secutus sit (v. g. 345, 7 *divinitus pro diu intus*). Legentium tamen commodum postulabat ut in ceteris epitomae partibus non omnia inemendata relinquerentur.

DE FESTINI LIBRI EDITIONIBUS.¹⁾

ed. princ. Editio princeps²⁾ prodiit Mediolani (ap. Io. Angelum Seinenzeler) a. 1500: Nonius, Festus cum Paulo, Varro. Edidit totum librum Io. Baptista Pius; qui tamen Festum edendum curavit erat Conagus quidam, qui sic praefatur: „Lector. Si fragmenta Sesti Pompei Festi quae omnia reperta hic apposita sunt ab M. litera incipiendo usque ad calcem non sequestrata posita sunt, sed coniuncta aliis, id industria factum est, ne replicando legentes taedio afficiantur, et quia quaedam addita sunt quae non erant in exemplari Pii nostri, sed in alio eiusmodi. Quae adeo dura sunt, ut omnino recte constare non videantur; tamen ob temeritatem vitandam, et ne quid ipsorum fragmentorum omitteretur iusta exempla impressa sunt. Quae si Pius ipse, qui propter sui absentiam ea castigare nequivit, sed nec ipsius exemplar revidere dum imprimeretur, affuisset, correctioniora haberentur. Itaque ne ipsi Pio attribuas eas additiones, quae sunt incorruptiores, ab alieno exemplari sumptas, inferius³⁾ annotatae sunt.“ Carmen adiectum est hoc:

typis quidam. Emendatus locus in imo proarchetypi margine inculcatus est in textum amborum (cf. ad 20, 21). Nec Paulo ascribere potes illud *anacreon* pro *antehac* (7, 24), ubi Paulus ipse vel proarchetypi scriba aut añac aut añhac scripsisse videtur, nota añ ‘ante’ usus. De textu Pauli historiae Langobardorum in codicibus saec. IX et X mutato, et de Pauli non perfecta scientia linguae Latinae, cf. Waitz in script. rer. Langob. p. 19.

1) Muelleri verba in hoc capitulo usurpare studui, quoad potui.

2) Cf. Reitzenstein. Verr. Forsch. p. 98.

3) Significat deinde additamenta ea esse in glossis *satis et toppe*, quae apud Conagum corruptissimae quidem, sed tamen leguntur, ut e Farnesiano codice eas fluxisse appareat. Aliter

Ad Festum alliciat qua te ratione Conagus,
 Lector, adinvenit: consilium ipse probes.
 Fragmenta apposuit, quae nunc superaddita cernes,
 Cavit et ut coeant ordine quaeque suo.
 Siqua latina parum fuerint seu dura, fatetur,
 Ne depravaret, se variasse nihil.

Pius ipse sic praefatur: „Multa nos ad illustrandum hunc scriptorem contulimus, cum Mediolani doceremus. His quae nobis venerunt ex codice pervetusto et ob hoc fidelissimo, qui ex Illyrico Pomponio Laeto fuerat oblatus, plura additurus eram, ni me Bononiam patriam meam princeps Iohannes Bentivolius praeter spem redire coegisset, dum opus hoc esset sub incude.“

In hac editione (et nimirum in Pii exemplari): „conflatae sunt“ (sic Mommsenus) „Pauli epitome Festique integri reliquiae, in quibusdam litteris etiam traditus glossarum ordo temere mutatus, denique pagellae imperfectae plerumque praetermissae.“

Ald. Eam Pii (vel Conagi) editionem, quae a Parisiensibus Nonii cum Festo et Varrone coniuncti editoribus a. 1511¹⁾ et 1519 repetita est, Aldus Manutius intulit in Cornucopiae Perotti (Venetiis, 1513). Augustinus, memoratis codice Farnesiano, Pomponii Laeti pagellis, et Politiani apographo, sic pergit: „Pervenerunt ipsae reliquiae libelli ad Aldum Manutium, qui conatus est cum Pauli epitome eas coniungere, et unum corpus ex duplicibus membris conficere. Sed tam multa omissa sunt, tam multa aliter edita, ut alios emendatores res desiderarit.“ Aldina editio et ab Aldo ipso saepius repetita et ab aliis transalpinis typographis.

Aug. Antonius Augustinus editioni suae (Venetiis, 1559)

autem comparatum est fragmentum quod ex alieno exemplari sumptum esse dicit ‘per totum’ et ‘in quodam exemplari’ coniunctum esse adicit cum glossa *Senonas Gallos* post vocem *transalpina* (454, 36), scilicet posteriorem partem glossae *Saticula* (458, 28 *triumviri* — 458, 31).

1) Huius editionis lectiones in apparatu critico meo nota ‘ed. princ.’ signantur.

sic praefatur post mentionem editionis Aldinae: „Simili ratione ex utroque libro [i. e. Festo et Paulo] confectus alter liber extat apud Achillem Mafeum, Bernardini Cardinalis fratrem, qui Aldino locupletior est. . . . Nos hoc amplius fecimus, ut lectores admoneremus quae Festi quaeque Pauli essent. Omnia quoque fragmenta Festi describi curavimus, nequid desiderari posset, in quibus interpretandis quam operam posuerimus, ex his, quae in commentariis adscripsimus, iudicare lector possit. Habuimus autem hoc monumentum antiquitatis ex locupletissima bibliotheca amplissimi viri Rainutii Farnesii Cardinalis, cui . . . a Michaele Silvio Cardinali ex testamento relictum est. In hac editione mutatus est verborum ordo Verrii, Festi, et Pauli, ut lector facilius, quid de quoque re scriptum sit, reperiatur. . . . Sed quia ad manus nostras non pervenerunt omnia Festi fragmenta, notam addidimus iis, quae Festi esse arbitrabamur; ad ea vero, quae scimus eius esse, cognomen eius adscripsimus. Reperietur hoc in M. O. P. T. V. litteris. Ea ex Aldi et Mafei libris sumpsimus. In quibus poterit haec editio ab iis, qui eas pagellas habent, emendatior fieri.“ De quibus Muellerus: „Hunc Maffei librum cum A. Augustinus Aldino locupletiorrem dicat, intelligitur ex hoc sumptas esse illas in literis T. et V. glossas, quae incognitae sunt Ursino omnes et pleraeque etiam Aldo. In margine A. Augustinus Pauli addidit variam lectionem ex aliis libris excerptam, quae in universum exigui est pretii; in Festo autem Farnesiani codicis, ubi vulgata lectio ab eo discesserat, lectionem saepe ac plerumque rectissime annotavit; in utroque vero, et Paulo et Festo, tot vitiosa verba coniectura ductus sanavit, ut dubitem, an nullus alius unquam utrique grammatico tot locis profuerit quam A. Augustinus.¹⁾ Denique annotatio, quanquam a viro gravissimis negotiis occupato festinantius scripta, eam prodit

1) „A. Augustinus ipse in Notarum explanatione dicit, se semicirculo in margine significasse ‘ex docti alicuius viri’ coniectura ita posse emendari. Ubi vero non certior factus eram, alium v. d. correctionis alicuius esse auctorem, non poteram eam non ipsi Augustino assignare.“

Romanarum rerum cognitionem, quae etiam nunc nobis suspicienda ac deosculanda sit. Unum tamen est, in quo A. Augustinus Festo magis nocuit quam profuit, quod glossas omnes, quas Conagus quidem et Aldus magis ad codicis exemplum disposuerant, quam severissime ad literarum ordinem adstrinxit: quo potissimum factum est, ut genuini ordinis, quem ipse Verrius instituerat, pretium et utilitas in restituendo et explicando Festo omnes criticos latuerit."

Scal. „Hac Antonii Augustini editione“ (pergit Muellnerus) „tota nititur opera a Iosepho Scaligero in Festo posita. Hic neque codicem, neque ulla alia subsidia adhibuit, sed ex solo A. Augustini exemplari felicissima ingenii acie dispecto Festum magis auxit, quam alius quisquam criticus ex opulentissimo apparatu: imprimis eo quod earum Festi glossarum, quae igne vastatae sunt, non singula verba sed universum tenorem ita demonstravit, ut in plerisque dubitationi nullum locum reliquerit. . . . Magni viri admirationem non possum fortioribus verbis prodere, quam Lipsii, qui: ‘Nihil posse divinius’, proclamavit. Scaligeri Festus primum prodit ex officina Petri Santandreani 1565. Continent haec exemplaria ea omnia quae in Venetis sunt: Verrii Flacci fragmenta collecta, Paulum et Festum eodem ordine dispositum, A. Augustini annotationes, sed his antepositas Scaligeri in Paulum et Festum castigationes.“ . . .

Urs. „Fulvius Ursinus“ (etiam haec Muellneri esse scito) „ut nobili Farnesiorum domui deditissimus idemque acceptissimus erat, ita plenam habebat copiam Farnesiani codicis inspiciendi et pertractandi. Simul cum videret, certo et firmo gradu neque in emendandis neque supplendis Festi reliquiis procedi posse, nisi ipsius codicis forma diligenter observata, codicem ita exscripsit et typis excudendum curavit, ut singulis codicis columnis singulae paginae responderent, exceptis Pomponii Laeti schedis, quarum genuina forma ignorabatur; ac supplementa in illa Festi parte ita instituit, ut singulorum versuum vacua spatia explerent.¹⁾ Quae supple-

1) Ipsius Ursini autographum etiam nunc superest in bibliotheca publica Neapolitana, sub numero IV. A. 4., sed neque

menta quod Ursinus dicit, magnam partem ex Parisiensi editione se esse mutuatum, sed multa de suo addidisse; id singulis glossis diligenter comparatis ita se habere expertus sum, ut Ursinus in universum Scaligeri inventa spatiis tantum codicis, quae ille et parum noverat nec satis attendit, diligentius accommodaverit, quanquam etiam in hac re notis compendiisve scripturae saepe nimium abusus in unum verum plura, quam eo contineri possunt, infersit; sed res et sententias a se repertas paucis tantum locis inexit. . . . Ursini liber, cuius titulus est: 'Sex. Pompei Festi de verborum significatione fragmentum ex vetustissimo exemplari bibliothecae Farnesianae descriptum, impressum Romae apud Georgium Ferrarium 1581', primum vulgatus est ibidem apud Vincentium Accoltum 1582. Adiectas habet post fragmentum et schedas Notas in Festum et epitomam, breves, sed plerasque doctas et utiles Idem repetitus est Parisiis apud Petrum Santandream, 1583, paucis vitiis, quae typothetarum incuria in Romana exemplaria irrepserant, purgatus, sed multo pluribus et gravioribus inquinatus.

Goth. Dionysius Gothofredus Ictus in corpus suum Auctorum Latinae Linguae et Festi fragmentum cum schedis, ea forma qua ab Ursino editum erat, et Festum cum Paulo sic coniunctum, ut ab A. Augustino factum erat, recepit, et annotationem addidit, in qua praeter locos ex fontibus iuris civilis appositos nunc vix quicquam utile reperies.

Dac. Andreas Dacerius 'Sex. Pompei Flacci et Mar. Verrii Flacci de V. S. lib. XX' (haec enim absurdi libri inscriptio), 'notis et emendationibus', ut ait, 'illustravit in usum Delphini', Par. 1681, quae editio repetita, et integris Augustini, Scaligeri, Ursini notis aucta est Amstelodami 1700. . . .

Lindem. . . . Fridericus Lindemannus . . . in secundo Corporis Grammaticorum Latinorum tomo. . . . Pauli excerpta suo ordini restituit et Festum plane ab illo segregavit.

Egger. Quae prodierunt Parisiis (a. 1838) apud Bourgeois-Maze bibliopolam 'M. Verrii Flacci fragmenta post editionem

integrum, nec recte dispositum, neque in omnibus apicibus cum codice et Romanis exemplaribus plane consentiens.

Augustinianam denuo collecta atque digesta, Sexti Pompei Festi fragmentum ad fidem Ursiniani exemplaris recensitum, edidit A. E. Egger, in collegio Caroli Magni professor'; iis quanquam editor paucissima nova et sibi propria adiecit, insunt tamen in praefatione et in notulis adiectis quaedam, ad criticam horum librorum historiam enucleandam bene observata . . ."

Mue. Carolus Odofredus Muellerus editione sua, quae a. 1839 prodiit tamque bene nota est ut nulla memoratone mea indigeat, tribus illis sospitatoribus Festi, *Aug.*, *Scal.*, *Urs.*, se quartum addidit. Et cum saepissime emendatio loci Festini ita processerit, ut Augustinus omnium primus quid verum esset indicaverit, Scaliger totum locum reconcinnaverit, Ursinus eam reconcinnationem magis ad spatium in codice relictum aut magnitudinem codicis versuum accommodaverit, Muellerus denique excoluerit, perpoliverit, inde factum est ut emendationis laus partim huic, partim illi adsignanda sit. Vix igitur potui in apparatu critico meo ita suum cuique reddere ut brevitati studerem. Ignoscas igitur quaeso huiusmodi adnotatiunculis '*Urs. post Scal.*', '*Aug. fere*'; nam si verior alia forma adnotandi fuisset, eadem et prolixior. Muelleriana editio a. 1880 a Simmelio bibliopola Lipsiensi renovata est, adiectis plurimis coniecturis vv. dd. post Muellerum factis.

Momms. Festi codicis quaternionem decimum sextum denuo edidit Th. Mommsenus in commentatione lecta in Bero-
linensis academiae conventu d. 9 Iun. 1846 (= Ges. Schrift. 7, 269 sqq.), adhibitis apographis XYZ cum Politiani apographi eis lectionibus quas Victorius exscripserat (cf. supra, p. XIII). Idem in quinta editione libri Brunsviani, qui appellatur '*Fontes Iuris Romani Antiqui*', multa hausit ex iis quae Thewrewkianus de codicibus Pauli protulerat. Necnon in libro, quem de iure Romano scripsit, plurimos locos et Festinos et Paulinos feliciter emendavit.

Thewr. Editionis Thewrewkianae, cuius pars prima Budapestini a. 1889 prodiit, hic meus liber quasi partis alterius vices explere vult. Thewrewkianus, qui primus Pauli codices

idoneos exquisivit, multa et ad Paulum et ad Festum emendandum contulit in plurimis commentationibus ('Mél. Graux' pp. 659—669; 'Festus-Studien', Budapest, 1882; Verh. d. 42 Phil. Vers., Leipz. 1894, p. 250; aliis Hungarice scriptis in 'Egyetemes Philologiai Közlöny').

Praeter editores hi potissimum emendationi textus operam dedere:

Goetz. Goetz ('Meletemata Festina' 1885; 'Nova Meletemata Festina', 1887; 'Ad Legem XII Tab. adnotationes glossematicae', 1889),

Merck. Mercklin. ('Observationes ad Pompeii Festi Publicae excerpta', 1860),

Reitz. Reitzenstein. ('Verrianische Forschungen', 1887).

SIGLA.

E Escorialensis O III 31, saec. x.	V Parisienses schedae (Inv. Rés. X. 96), saec. xv.
F Farnesianus IV A 3, saec. xi.	W Vaticanus lat. 3369, saec. xv.
F ^{ab} „ teste Abelio.	X Vaticanus lat. 1549, saec. xv.
F ^{ar} „ „ Arndtsio.	Y Leidensis Voss. lat. O 9 (saec. xv) corrector quidam.
F ^c „ „ Croenerto.	Z Vaticanus lat. 2731, saec. xv.
F ^k „ „ Keilio.	Basil. Basileense fragm. I, 9 ^a , saec. x.
F ^L „ „ E. A. Loewio.	Paris. Parisiense fragm. 7575 (fol. 3), saec. x—xi.
F ^u „ „ Ursino.	Wirceb. Wirceburgense fragm. (s. n.), saec. x.
G Guelferbytanus Aug. 10, 3, saec. x.	α consensus ¹⁾ codicum <i>MLE</i> (nam <i>T</i> non semper praesto est; <i>P</i> non semper ad- hibui).
I Leidensis Voss. 37, saec. x—xi.	β consensus ¹⁾ codicum <i>GIR</i> .
L Leidensis Voss. 116, saec. x.	
M Monacensis 14734, saec. x—xi.	
P Cheltenhamensis Philipp- sianus 816, saec. xi. in.	
R Leidensis Voss. 135, saec. x—xi.	
T Trecensis 2291, saec. x—xi.	
U Vaticanus lat. 3368, saec. xv.	

1) Sicubi unius codicis lectio defecit, singulos malui, qui praesto erant, memorare (v. g. ad 6, 25).

codd. consensus omnium codicum.

ω consensus librorum impressorum et manuscriptorum.

A. L. L. Archiv lat. Lexikographie.
 Ald. Aldina editio.
 Aug. Ant. Augustinus.
 Bue. Buechelerus.
 Dac. Dacerius.
 Epit. Epitoma.
 Gloss. Glossaria.
 Goth. Gothofredus.
 Lindem. Lindemannus.

Merck. Mercklinus.
 Momms. Mommsenus.
 Mue. Car. Od. Muellerus.
 Reitz. Reitzensteinus.
 Ribb. Ribbeckius.
 Scal. Scaliger.
 su. Ep. supplevit Epitoma
 Thewr. Thewrewkius.
 Turn. Turnebus.
 Urs. Ursinus.

Scriptores secundum editiones Teubnerianas citavi (Ennii scaenica secundum Ribb., reliqua Ennii secundum Vahl.).

Minus certis vocabulis litteras inclinatas dedi, litteris minus certis puncta supposui.

Sicubi Muellerus in adnotatione sua falso de lectionibus codicum rettulerat, verasque tacite in textum acceperat Thewrewkius, eas in apparatu meo intra uncinos positas iteravi.

Denique, si cui displicet quod verba ea, quae obiter Verrius tractat (v. g. 2, 7 *augurium*; 2, 9 *spicio*), nullis insignioribus typis excusa sunt, scito me et eius rei et aliarum iacturam iubente bibliopola honestissimo fecisse, quo vilis emptus libellus plures lectores inveniret.

Dabam Andreapoli

die S. Andreae MCMXII.

W. M. LINDSAY.

P(ag.) 1 *M(uil).*
1 *Th(ewr).*

I DIVINAE LARGITATIS MUNERE SAPIENTIA 1 POTENTIAQUE PRAEFULGIDO

DOMNO REGI KAROLO REGUM SUBLIMISSIMO PAULUS
ULTIMUS SERVULUS.

Cupiens aliquid vestris bibliothecis addere, quia ex pro- 5
prio perparum valeo, necessario ex alieno mutuavi. Sextus
denique Pompeius Romanis studiis affatim eruditus, tam ser-
monum abditorum, quam etiam quarundam causarum ori-
gines aperiens, opus suum ad viginti usque proluxa volumina
extendit. Ex qua ego prolixitate superflua quaeque et minus 10
necessaria praetergrediens et quaedam abstrusa penitus stilo
proprio enucleans, nonnulla ita, ut erant posita, relinquens,
hoc vestrae celsitudini legendum compendium optuli. In
cuius serie, si tamen lectum ire non dedignabimini, quae-
dam secundum artem, quaedam iuxta ethimologiam posita 15
non inconvenienter invenietis, et praecipue civitatis vestrae
Romuleae, portarum, viarum, montium, locorum tribuumque
vocabula diserta repperietis; ritus praeterea gentilium et
consuetudines, varias dictiones quoque poetis et historio-
graphis familiares, quas in suis opusculis frequentius po- 20
suere. Quod exiguitatis meae munusculum si sagax et sub-
tilissimum vestrum ingenium non usque quaque repulerit,
tenuitatem meam vita comite ad potiora excitabit.

2 EXCERPTA EX LIBRIS POMPEI FESTI DE SIGNIFICATIONE VERBORUM.

Augustus locus sanctus ab avium gestu, id est quia ab avibus significatus est, sic dictus; sive ab avium gustatu, quia
 5 aves pastae id ratum fecerunt.

Augur ab avibus gerendoque dictus, quia per eum avium 2
 gestus edicitur; sive ab avium garritu, unde et augurium.

Auspicio ab ave spicienda. Nam quod nos cum praepositione dicimus aspicio, apud veteres sine praepositione spicio
 10 dicebatur.

Adfectare est pronum animum ad faciendum habere.

Armillum vas vinarium in sacris dictum, quod armo, id est humero, deportetur.

Aerarii tribuni a tribuendo aere sunt appellati. Aerarium
 15 sane populus Romanus in aede Saturni habuit.

Apricum locum a sole apertum. A Graeco vocabulo *φρίκη* appellatur, quasi *ἀφρικῆς*, id est sine horrore, videlicet frigoris; unde etiam putatur et Africa appellari.

Amoena dicta sunt loca, quae ad se amanda alliciant, id
 20 est trahant.

Adfecta femina vel in bonam partem dicitur, velut honorata, vel in malam, quasi ad extremum periculum adducta.

Aquagium quasi aquae agium, id est aquae ductus appellatur.

Aquaelicium dicitur, cum aqua pluvialis remediis quibusdam elicitur, ut quondam, si creditur, manali lapide in urbem ducto.
 25

Aqua dicitur, a qua iuvamur.

1 EXCERPTA PAULI EX E. FESTI POMPEII E. SIGNIFICAT M. (post. tit. non add. LIBER I codd.) 3 ab av. ges. om. IR. gustu L. qui L (per compend.) MPI. 4 sig.] sanctificatus L. sic] sit M¹ L. gestatu I (e expunct.) R. 9 spicio ex scipio E. 11 Affectare I. 14 tribuni a] tributa MPE aere sunt appellati om. L¹ E. 16 φρίκη] fricis codd. 17 appellamus dett.: -atum Thewr. ἀφρικῆς] africis codd. honore T¹. 21 homo rata M¹ G¹: honerata P. 22 addicta M. 24 (cum hic et ubique in codd.) remediis MP (vel remigiis suprascr. P). 27 Aqua Diurna a Neff.

Aqua et igni tam interdici solet damnatis, quam accipiunt nuptae, videlicet quia hae duae res humanam vitam maxime
 3 continent. Itaque funus prosecuti redeuntes ignem supergradiebantur aqua aspersi; quod purgationis genus vocabant suffitionem.

Axitiosi factiosi dicebantur, cum plures una quid agerent facerentque. Axit autem dixisse antiquos pro egerit, manifestum est; unde axites mulieres sive †dii† dicebantur una 3 agentes.

Alites volatu auspicia facientes istae putabantur: buteo, 10 sanqualis, immusulus, aquila, vulturius.

Axamenta dicebantur carmina Saliaria, quae a Saliis sacerdotibus componebantur, in universos homines composita. Nam in deos singulos versus ficti a nominibus eorum appellabantur, ut Ianuli, Iunonii, Minervii.

Axis, quem Graeci ἄξονα dicunt, plures habet significationes. Nam et pars caeli septentrionalis, et stipes teres, circa quem rota vertitur, et tabula sectilis axis appellatur.

Ador farris genus, edor quondam appellatum ab edendo, vel quod aduratur, ut fiat tostum, unde in sacrificio mola 20 salsa efficitur.

Adoriam laudem sive gloriam dicebant, quia gloriosum eum putabant esse, qui farris copia abundaret.

Arma proprie dicuntur ab armis, id est humeris, dependentia, ut scutum, gladius, pugio, sica: ut ea, quibus procul 25 proeliamur, tela.

1 ignitam (i. e. igni tamen) *TL* ex corr.: igni *E*¹: ignita *P*: ignis *M*² (-ni* *M*¹): ignis tam *IR*. accipiuntur *Urs*. 6 factiosi *R*: faciosi *MPL*: fatiosi *E*: feciosi *I*. 7 (dix. ant. codd.) 8 axites *Scal.* (cf. *Gloss.* axitas · ἀποτελεσματικαί): axtes codd.: axitae (?) *Nettleship*. 'Contributions': axitiosae *Goetz*. dii] viri *Scal.*: homines conieceram (*Class. Rev.* 5, 9): fort. alii. 10 butea *G*. 11 in mussulum *T*. vulturus *MP*. 12 salaria codd. Saliis] sa (in fine versus) *M*. 13 componebantur] canebantur *Dac.* homines] deos *Mue.* (cf. *Class. Rev.* 5, 9): heroes *Dammann*: sermones *Hartung de religg. Rom.* 1, 42: vix omnes. 14 facti *Aug.* 15 an Ianuii? 17 stipis *MP*. 19 quondam ex quondam *R*. 25 pugio ex purio *M*. ut ea] et a *R*.

Armita dicebatur virgo sacrificans, cui lacinia togae in humerum erat reiecta. Legibus etiam Laurentum sanctum est, ne pomum ex alieno legatur in armum, id est, quod humerionus sit.

5 **Armentum** id genus pecoris appellatur, quod est idoneum ad opus armorum. Invenies tamen feminine armentas apud Ennium (Ann. 598) positum.

Album, quod nos dicimus, a Graeco, quod est *ἄλφόν*, est appellatum. Sabini tamen alpum dixerunt. Unde credi potest, nomen Alpium a candore nivium vocitatum.

Albesia scuta dicebantur, quibus Albenses, qui sunt Marsi generis, usi sunt Haec eadem decumana vocabantur, quod essent amplissima, ut decumani fluctus.

15 **Albiona** ager trans Tiberim dicitur a luco Albionarum, quo loco bos alba sacrificabatur.

Albula Tiberis fluvijs dictus est ab albo aquae colore; Tiberis autem a Tiberi(n)o Silvio, rege Albanorum, quod is in eo extinctus est.

4 **Ambo** ex Graeco ductum videtur, quod illi *ἄμφω* dicunt.

20 **Ambactus** apud Ennium (Ann. 605) lingua Gallica servus appellatur.

Am praepositio loquularis significat circum, unde supra servus ambactus, id est circumactus dicitur.

Ambest ita tertiae personae verbum est, ut nullam aliam habeat declinationem.

25 **Ambegni** bos et verbix appellabantur, cum ad eorum utraque latera agni in sacrificium ducebantur.

Ambidens sive bidens ovis appellabatur, quae superioribus et inferioribus est dentibus.

30 **Abemito** significat demito vel auferto: emere enim antiqui dicebant pro accipere.

1 rogae *R.* humero *L ante corr.* 6 feminae *G*¹. 14 albionarium *I*: albinarum *R.* 16 est *om. R.* 17 tyberio *MPGI*: tiberino *codd. 558, 3 Th.* 26 Abegni *L.* verbex *I*¹ *G*² (verb** *G*¹): uerueu *R.* 30 Abemitto *G*: Ambemito *Mue.* demitto *I.* auferto *ex* aufesto *M.*

5 **Ambaruales** hostiae appellabantur, quae pro arvis a duobus fratribus sacrificabantur.

Amburbiales hostiae dicebantur, quae circum terminos urbis Romae ducebantur.

Ambustus circumustus.

Ambitus proprie dicitur circuitus aedificiorum patens in latitudinem pedes duos et semissem, in longitudinem idem quod aedificium: sed et eodem vocabulo crimen avaritiae vel affectati honoris appellatur.

Adolescit a Graeco ἀλδήσκω, id est adresco, venit. Unde 10 fiunt adultus, adulescens: altare, eo quod in illo ignis excrescit; et exoletus, qui excessit olescendi, id est crescendi, modum; et inolevit, id est crevit.

Altaria sunt, in quibus igne adoletur.

6 **Aliuta** antiqui dicebant pro aliter, ex Graeco ἀλλοίως trans- 15 ferentes. Hinc est illud in legibus Numae Pompili (15); „Si quisquam aliuta faxit, ipsos Iovi sacer esto.“

Astu apud poetas astutiam significat, cuius origo ex Graeco [oppido] ἄστν deducitur, in quo qui conversati assidue sint, cauti atque acuti esse videantur. 20

Astutus arte tutus.

Algeo ex Graeco ἀλγῶ ducitur, id est doleo, ut sit frigus dolor quidam membrorum rigore coniectus.

Ast significat at, sed, autem.

Anus dicta est ab annorum multitudine, quoniam antiqui 25 non geminabant consonantes; vel quod iam sit sine sensu, 5 quod Graece dicitur ἄνους.

1 dicebantur *G.* duobus] duodecim *Aug., Henzen.* 3 Amburbales *M.* (dicebantur *codd.*) 4 dicebantur *PM¹G* 6 circumustus *GR.* 10 ἀλδήσκω *Mue.*: oaliso α (*ex aoliso L*): aliso β. accresco *I*: acresco *R.* 14 igneodoletur *M*: ignis adoletur *I.* 15 ex gre *G¹*. ἀλλοίως *scripsi*: id ἀλλοίως *Lindem.*: adallios *G¹*: adalios *M*: idallios *G²*: idallius *TL¹E*: id alios *IRP*: an id est ἀλλ? 17 ipse ioui *GR*: ipse sioui *M¹*. 19 opp. *seclusi*: ab oppido *T* asty *T*: astu *MPLG*: asti *EIR.* 20 uidebantur *R.* 21 (Ast. art. tu *codd.*) 22 Al*geo *M¹G¹*. 23 dolor *om. G¹*. vix coniectus *L*: coniectus *Merck.* 24 (sed au. *codd.*) 27 ἄνους] nus *codd.*

Amussim regulariter, tractum a regula, ad quam aliquid exaequatur, quae amussis dicitur. Quidam amussim esse dicunt non tacite, quod muttire interdum dicitur loqui.

Adgretus, apud Ennium (Ann. 588) „adgretus fari“, pro eo, quod est adgressus, ponitur, quod verbum venit a Graeco <ἐγείρομαι> [surgo].

Agnus ex Graeco ἀμνός deducitur, quod nomen apud maiores communis erat generis, sicut et lupus, quod venit ex Graeco λύκος.

10 Aegrum ex Graeco ἀνιγρόν appellatur; a quibusdam putatur a voce doloris appellari, quod est αἶ.

Annus ex Graeco venit, quem illi ἔννον dicunt, et quod nos trimum, illi dicunt τριέννον.

Alterum Sinius ait idem significare, quod apud Graecos 15 ἔτερον. Quidam vero ex utroque esse compositum, ἄλλος et ἔτερος. Alter et pro non bono ponitur, ut in auguriis altera cum appellatur avis, quae utique prospera non est: sic aliter 7 nonnumquam pro adverso dicitur et malo.

Aliesis dies dicebatur apud Romanos obscenissimi ominis, 20 ab Allia fluvio scilicet, ubi Romanus fusus a Gallis exercitus est.

Adlecti dicebantur apud Romanos, qui propter inopiam ex equestri ordine in senatorum sunt numero adsumpti. Nam patres dicuntur, qui sunt patricii generis: conscripti, qui in 25 senatu sunt scriptis adnotati.

Altercatio iurgatio.

Alternatio per vices successio.

Alma sancta sive pulchra, vel alens, ab alendo scilicet.

Altellus Romulus dicebatur, quasi altus in tellure, vel quod 30 tellurem suam aleret; sive quod aleretur telis; vel quod a

3 tacitate *MP.* mutire *IR.* 4 Aggretus *I:* Agreus *corr.* Adg- *R.* 5 Graeco] uerbo *T.* 6 surgo *seclusi* ἐγείρομαι *Mue.:* ἐγείρω *recc.* 7 Agnos *codd.* (-nus *E.*) 10 anigron *codd.* (-an *I:* migron *T.*) 12 nostri annum illi *MP.* 13 triennon α: triennum *GI:* triennium *R.* 14 Alternum *R.* 16 Alter] (*null. nov. lemma in codd.*) 17 uterque *R.* sic alter *M T.* 19 Allie- sis *Tβ.* 22 Allecti *I.* 25 senatu sunt *MPE:* senatus sunt *β.* scripti *G¹.* 30 areretur *M¹.* tellis *Loewe Prodr. p. 12.*

Tatio Sabinorum rege postulatus sit in conloquio pacis, et alternis vicibus audierit locutusque fuerit. Sicut enim fit diminutive a macro macellus, a vafro vafellus, ita ab alterno altellus.

Altus ab alendo dictus, alias ab altitudine altus. 5

Alterplicem duplicem. 6

Alterta alterutra.

Alcedo dicebatur ab antiquis pro alcyone, ut pro Ganymede Catamitus, pro Nilo Melo.

Alica dicitur quod alit corpus. 10

Alicariae meretrices appellabantur in Campania solitae ante pistrina alicariorum versari quaestus gratia, sicut hae, quae ante stabula sedebant, dicebantur prostibula.

Almities habitus almarum rerum.

Allus pollex scandens proximum digitum, quod velut insi- 15
luisse in alium videatur, quod Graece ἀλλεσθαι dicitur.

8 Alveolum tabula aleatoria.

Alvus venter feminae ab alendo dicta. Est enim generis feminini.

Angor id est animi vel corporis cruciatus, proprie a Graeco 20
† anchedellin†, id est strangulatione, dictus; unde et faucium dolor angina vocatur.

Antigerio antiqui pro valde dixerunt.

Antehac Terentius pro antea ponit.

Anteurbana praedia urbi propinqua. 25

Antarium bellum, quod ante urbem geritur.

Axare nominare.

3 mucro R. 3-4 altero atellus L ante corr. 7 Altertra Aug.
alteruta MP 9 nihilo I¹. 11 (appellabantur codd.) cam-
paniae I. 12 pristina MPT E¹(?): pristi pistrina R. 13 sta-
bulas T. 15 A(l)lux Gloss. (sed cf. p. 72 Th. inf.) 16 allesthe
(-te E) di. codd. 17 Aluiolum β. 18-19 (gen. fem. codd.)
20 (Ang. id est codd.) a Graeco om. G¹. 21 ἀγγεῖν τὴν δει-
σιν Thewr. 22 (post vocatur nihil add. codd.) 24 Antehac
Lindem.: Anacreon codd. (ex ānac, i. e. anteac?) posuit P.
27 Anaxare Gloss.: Anxare Warren. 'on Lat. Gloss.' p. 130, Goetz.
nov. melet. Fest. p. 1.

Antipagmenta valvarum ornamenta, quae antis adpinguntur, id est adfiguntur.

Antefixa, quae ex opere figulino tectis adfiguntur sub stillicidio.

5 **Aureax** auriga. Aureas enim dicebatur frenum, quod ad aures equorum religabatur; orias, quo ora cohercebantur.

Auritus a magnis auribus dicitur, ut sunt asinorum et leporum, alias ab audiendi facultate.

Aurum dictum, quia praecipue custoditur. Graece enim ὠρεῖν
10 custodire dicitur; unde et thesaurum. Hippocrates medicus de nomine inventoris id dictum putat, quem vocitatum ait 9 Aurion. Quidam ad similitudinem aurorae coloris nomen traxisse existimant; nonnulli, quia mentes hominum avertat; alii a Sabinis translatum putant, quod illi ausum dicebant.

7 **Aurichalcum** vel orichalcum quidam putant compositum ex
16 aere et auro, sive quod colorem habeat aureum. Orichalcum sane dicitur, quia in montuosis locis invenitur. Mons etenim Graece ὄρος appellatur.

Acus dicitur, qua sarcinatrix vel etiam ornatrix utitur. Pa-
20 leae etiam quaedam de frumento acus dicuntur; exercitus quoque instructio, quod ea pars militum vehementissima est ad hostem vulnerandum acumine telorum. Totum autem ex Graeco sermone trahitur, quoniam sarcire apud illos ἀνέσασθαι dicitur.

25 **Adsiduus** dicitur, qui in ea re, quam frequenter agit, quasi consedissee videatur. Alii assiduum locupletem, quasi multorum assium, dictum putarunt. Alii eum, qui sumptu proprio militabat, ab asse dando vocatum aestimarunt.

1 Antipagmenta MP. ualuare α. antis] anteis MPTE: antehis Lβ. 2 adpinguntur (aff-) IR. 3 sub] super Mue. 5 auriga om. G¹. dicebant Urs. ad om. G¹. 8 audiendo G. 9 ὠρεῖν] orin codd. 10 Hypsicrates Scal. medicus om. T. 11 inv. indictum (inditum I) β. 12 auryon MTβ. 14 alii ex alia M: ali P. aufum codd.: corr. dett. dicunt T. 20 <acies> ex. Scal. 22 hoste G. 23 acesasthe PMTEG: aceshaste LI: acesa est he R. 25 Assiduus TLI. 26 adsiduum R. 28 ab asse dando T. (aestimarunt [-mauerunt L] codd.)

Andruare id est recurrere a Graeco verbo ἀναδραμεῖν venit; hinc et drua vocata est.

Antroare gratias referre. Truant moventur. Truam quoque vocant, quo permovent coquentes exta.

Acupedi dicebatur, cui praecipuum erat in currendo acumen pedum.

Adrumavit rumorem fecit, sive commurmuratus est, quod verbum quidam a rumine, id est parte gutturis, putant deduci.

10 **Acieris** securis aerea, qua in sacrificiis utebantur sacerdotes.

Aplustria navium ornamenta, quae quia erant amplius quam essent necessaria usu, etiam a[m]plustria dicebantur.

Agina est, quo inseritur scapus trutinae, id est, in quo foramine trutina se vertit, unde aginatores dicuntur, qui parvo lucro moventur.

Agonium dies appellabatur, quo rex hostiam immolabat; hostiam enim antiqui agoniam vocabant. Agonium etiam putabant deum dici praesidentem rebus agendis; Agonalia eius festivitatem. Sive quia agonos dicebant montes, Agonia sacrificia, quae fiebant in monte; hinc Romae mons Quirinalis Agonus et Collina porta Agonensis.

Agonium id est ludum, ob hoc dictum, quia locus, in quo ludi initio facti sunt, fuerit sine angulo; cuius festa Agonalia dicebantur.

Agea via in navi dicta, quod in ea maxime quaeque res agi solet.

Agonias hostias putant ab agendo dictas.

Albogalerus a galea nominatus. Est enim pilleum capitis, quo Diales flamines, id est sacerdotes Iovis, utebantur. Fiebat enim ex hostia alba Iovi caesa, cui adfigebatur apex virgula oleagina.

1 ἀναδραμεῖν] andramin *codd.* (andromin *L* ante *corr.*)
 2 hunc *G.* 3 movent *L.* 5 acumen] autem *IR.* 7 Adru-
 minavit *L.* cum murmuratus *L*¹*G.* 8 a parte *T.* 11 aplus-
 tria α *R:* amplustria *GI.* 15 rex etiam *ho. I.* 18 (agonos
codd.) agonus *MP:* agonas *T.* 20 egonus (-num *T*) *codd.*
(corr. R). egonensis *codd. (corr. R).* 21 Agonium α *G*²*R.*
 27 Albogarelus *E*¹. 28 quod *I.* fit *L.* 29 capix *TLEP.*

Apluda est genus minutissimae paleae frumenti sive panici, de qua Naevius (Com. 117): „Non hercle apluda est hodie quam tu nequior.“ Sunt, qui apludam sorbitionis liquidissimum putent genus, quod flatu deiciatur et quasi adplodatur.

- 5 **Aridum** proprie est, quod naturalem humorem amisit. Dicitur autem per contrariam significationem, quod inrigari desierit. Nam ἀρδεύειν Graece inrigare est.

Aptus cum propria significatione intellegatur, poni tamen solet pro adepto, sicut [et] apisci pro adipisci.

- 10 **Area** proprie dicitur locus vacuus, quasi exaruerit et non possit quicquam generare.

Angulus a Graeco ἀγκύλον venit, sive ab eo, quod est ἐγγύς, id est prope, quod adducantur quae ex diverso coacta faciunt anguli formam.

- 15 **Adfines** in agris vicini, sive consanguinitate coniuncti.

Anclare haurire a Graeco descendit. Livius (trag. 30): „Florem ancabant Liberi ex carchesiis.“

Anclabris mensa ministeriis aptata divinis. Vasa quoque in ea, quibus sacerdotes utuntur, anclabria appellantur.

- 20 **Ancunulentae** feminae menstruo tempore appellantur; unde trahitur inquinamentum.

Antras convalles vel arborum intervalla.

Arferia aqua, quae inferis libabatur, dicta a ferendo; sive vas vini, quod sacris adhibebatur.

- 25 **Affatim** dictum a copia fatendi, sive abundanter. Livius

1 flumenti *M* ante corr. panicii (-cu) β. 2 non hordeapluda *R*. 3 quantum *G*¹. (quātum)equior *ex* nequior *L*. 4. flato *M* ante corr. 7 ἀρδεύειν] ardeuim *M*: ardeuium *P*: ardeuim *G* *T*: ardeum *L* *E*: ardeuum *I* *R*. 9 adeptio *M* *P*. et hab. *G* *I*: om. cett. Apisci (nov. lemm.) *E* 12 ancylon *M* *P* *L* β: ancilon *E*: ancilo *T*. 13 quod hab. *E*: om. cett. pr. Aduncantur (nov. lemm.) *Lindem.*: fort. pr. quod (vel quia) <prope> ad. 14 angulis *M* *P*. 15 Affines *I*: Acfines *G*². 16 Andare *G*¹. 17 anhelabant *T*: ancubabant *Scal.* charchesiis *M* *P* *T* *E* *G* *R*. 18 (apt. [apta *T*] div. codd.) 19 ea in *T*: aenea dett. andabria *G*. 20 Ancunulentae *G* *I*: Anculumente *R*. menstruae *G*¹. 22 Ancras *Gloss.* arborum vel arvorum *Gloss.* *Placidi* 23 lababatur *G*¹: lauabatur *G*². 25 fatendi] fandi *Nettleship.* libius α.

(com. 4): „Affatim edi, bibi, lusi.“ Terentius affatim dixit pro eo, quod est ad lassitudinem.

12 **Ammenta**, quibus, ut mitti possint, vinciuntur iacula, sive 9
solearum lora; ex Graeco, quod est ἀμματα, sic appellata,
vel quia aptantes ea ad mentum trahant. 5

Adtegrare est vinum in sacrificiis augere. Integrare enim et adtegrare minus factum est in statum redigere.

Adtritum et tritum ex Graeco descendit, quia illi vestem tritam τριβωνας appellant.

Adtestata dicebantur fulgora, quae iterato fiebant, videlicet 10
significationem priorum adtestantia.

Adtibernalis habitator continuae tabernae, quod genus domicilii antiquissimum Romanis fuisse testimonio sunt exterae gentes, quae adhuc tabulatis habitant aedificiis; unde etiam tecta castrensia, quamvis pellibus contegantur, tabernacula 15
tamen dicuntur.

Attae appellantur, qui propter vitium crurum aut pedum plantis insistent et adtingunt terram magis quam ambulant, quod cognomen Quintio poetae adhaesit.

Attam pro reverentia seni cuilibet dicimus, quasi eum avi 20
nomine appellemus.

Adagia ad agendum apta.

Adasia ovis vetula recentis partus.

Abrogare infirmare.

Ad aut proprie personam significat, ut: eo ad Pompeium; 25
aut locum, ut: abit ad theatrum.

Apud mutuam loci et personae coniunctionem demonstrat, ut cum dicimus: ceno apud amicum.

13 **At** differentiam rerum significat, ut cum dicimus: Scipio est bellator, at Marcus Cato orator. 30

1 adfatim dixit *PM*. dixit *om. R*. 3 Amenta β 4 ἀμματα]
ammata α: amata *GI*: annata *R*. 6 Att-β. 7 att-β. 8 Att-β.
10 Att-β. 12 Att-β. 18 terram magis *TLE*: magis ter-
ram *MPβ*. 19 (quintio [-ncio *R*] *codd.*) 20 Attin *codd.*
21 appellamus *G*¹. 25 propriam *I*. 26 abit ad *EI*: habi-
tat *LGRPM* (*ras. post -at*): abiit ad *T*.

Addicere est proprie idem dicere et adprobare dicendo; alias addicere damnare est.

Aedis domicilium in edito positum simplex atque unius aditus. Sive ideo aedis dicitur, quod in ea aevum degatur, quod 5 Graece αἰών vocatur. Itaque aedificare cum sit proprie aedem facere, ponitur tamen καταχρηστικῶς in omni genere constructionis.

Aedituus aedis sacrae tuitor, id est curam agens.

Aeditimus aedis intimus.

10 **Aedilis** initio dictus est magistratus, quia aedium non tantum sacrarum, sed etiam privatarum curam gerebat. Postea hoc nomen et ad magistratus translatus est. Dictus est autem aedilis, quod facilis ad eum plebi aditus esset. Sed et aedilatus dicebatur eadem dignitas, sicut pontificatus, ma- 15 gistratus.

Atrium proprie est genus aedificii ante aedem continens mediam aream, in quam collecta ex omni tecto pluvia descendit. Dictum autem atrium vel quia id genus aedificii Atriae primum in Etruria sit institutum, vel quod a terra 20 oriatur, quasi aterrium.

Avus, patris matrisque pater, dictus a Graeco vocabulo, quod est apud eos πάππος, mutatis quibusdam litteris. Alii volunt, quod ex ea voce appelletur, quod apud eosdem Graecos αὐός appellatur, significatque magnum, quoniam veluti 25 magnus pater sit avus. Alii putant avum dictum esse, quia ad duos attineat, quasi adduum vel quia ad patrem sit additus.

Abavus dicitur, quia abest ab avo et est avus avi.

5 αἰών] aeonion αΙR: aenion G. 8 tuitor MGIR ante corr.: tutor TPLER ex corr. 10 ab Aedilis null. nov. lemm. in LG. mag. secl. Scal. quia] qui dett. 12 mag. <curules> Mue. dictum MP. 13 aditur M¹. 14 aedilatus] an aedilitas? dic. si. pont. ead. dign. mag. β. Vide ne si. pont. mag. glossa marginalis fuerit. 17 in om. I. collectam MP. 17-18 desc. dic. au. atr. suppl. in marg. G. 19 Atriae] atrii* M: atrii (ex atrian?) L ex corr.: atrii P. 23 appelletur appellatur T. 24 graeco M. ayos (-oc) codd: αὐός Mue. 25 quia] quod L. 26 vel quod L. 27 quia] quod L. 28 ab om. T.

At[t]avus, quia atta est avi, id est pater, ut pueri usurpare solent.

14 Avunculus, matris meae frater, traxit appellationem ab eo, quod aequae tertius a me, ut avus, est, sed non eiusdem iuris; ideoque vocabuli facta deminutio est. Sive avunculus 5 appellatur, quod avi locum optineat et proximitate tueatur sororis filiam.

Amita patris mei soror, quia similiter tertia a me sit atque avia, videri potest dicta ex eo, quod ab antiquioribus avita sit vocitata. Sive amita dicta est, quia a patre meo amata 10 est. Nam plus sorores a fratribus, quam fratres diligere solent, videlicet propter dissimilitudinem personarum, quae ideo minus habent dissensionis, quo minus aemulationis.

Avillus agnus recentis partus.

Agnus dicitur ἀπὸ τοῦ ἄγνοῦ, quod significat castum, eo 15 quod sit hostia pura et immolationi apta.

Avere nihil aliud est, quam cupere. Argumento est avidum et aviditatem, ex quibus praecipua cupiditas intellegitur, cum significet et gaudere.

Adscripti dicebantur, qui in colonias nomina dedissent, ut 11 essent coloni.

21

Adsciscere est adiungere vel adsumere.

Adscripticii vel, uti quidam, scripti dicebantur, qui supple-
dis legionibus adscribebantur. Hos et accensos dicebant, quod
ad legionum censum essent adscripti. Quidam velatos, quia 25
vestiti inermes sequerentur exercitum. Nonnulli ferentarios,
quod fundis lapidibusque proeliaturi ea modo ferrent, quae
in hostes iacerent. Alii rorarios, quod id genus hominum,
antequam acies coirent, in modum rorantis tempestatis di-
micaret.

1 Attavus *codd.* (ex Atta est L) 4 ut avus est *om. L*¹.
7 filium *Aug.* 8 quia] quod L. 9 uideari *MP.* avita]
auitta *IR.* 10 uocita *M:* uocata *P.* quia] quod L. 13 elationis *T.* 14 Auillas *codd.* 15 eo *om. L.* 17 Arg. esse *Lindem.*
18 praecipuae *L*¹. 20 Ascr- *I.* 22 Adsciscere *E:* Adsciscere *M:*
Asciscere *I:* Asciscere *P.* 23 Adscriptitii *G:* Adscripticii *I.*
scripti] adscriptivi *Walch ap. Reitz.* 25 quia] quod L. 28 rorarios *β.*

Auctarium dicebant antiqui, quod super mensuram vel pondus iustum adiciebatur, ut cumulus vocatur in modio.

Auctum vocabatur spatium circi, quod super definitum modum victoriae adiungitur.

5 **Argennon** argentum percandidum.

Arbiter dicitur iudex, quod totius rei habeat arbitrium et 15 facultatem.

Amicinum utris pediculum, ex quo vinum defunditur.

Arbosem pro arbore antiqui dicebant et robosem pro robore.

10 **Arbitrium** dicitur sententia, quae ab arbitro statuitur. Arbitrarium cum adhuc res apud arbitrum geritur.

Amicitiae vocabulum ab amore deducitur, quamvis interdum vituperandus sit amor. Ab antiquis autem ameci et amecae per E litteram efferebantur.

15 **Adpromissor** est, qui, quod suo nomine promisit, idem pro altero quoque promittit.

Adversus aut contrarium significat aut idem quod erga.

Arcere est continere. Unde et arcus in aedificiis dictus est, quia se ipse continet. Alii dicunt arcum dictum esse ab opere

20 arrigendo in altitudinem.

Arcirma genus plaustrum est modici, quo homo gestari possit.

Argeos vocabant scirpeas effigies, quae per virgines Vestales annis singulis iaciebantur in Tiberim.

Arcere prohibere est. Similiter abarcet prohibet. Porcet

25 quoque dictum ab antiquis, quasi porro arcet. Et pro eo,

12 quod est continet, ponitur; unde coercere continere dicimus. 16

Trahitur autem hoc verbum a Graecorum magistratu, quem illi ἀρχήν vocant, in cuius potestate est vel cogere, vel prohibere.

30 **Arcani** sermonis significatio trahitur sive ab arce, quae tu-

8 Amicinus *Gloss.* diffunditur *L TI*. 11 apud arbitrium *MP*: apud arbitrem *R*². 13 amici *E*. 14 efferebatur *MP*. 15 qui quod quis suo *Bruns*. 16 promisit *β*. 17 (*Adv.* — erga *codd.*) 21 Arcirma *TI*: Acirma *R*: Arcera *Goetz.*, fort. recte quo] quod *MP* 22 Argeo (*corr.* -ea) *L*. 24 abercet *codd. infra*, 24, 4 portet *codd.* (-rc- *T ut vid.*) 25 arcet. Et *distinxi* 30 Arcani *EP*: Archani *L TIR*: Arcanis *G*.

tissima pars est urbis; sive a genere sacrificii, quod in arce fit ab auguribus, adeo remotum a notitia vulgari, ut ne literis quidem mandetur, sed per memoriam successorum celebretur; sive ab arca, in qua quae clausa sunt, tuto manent, cuius ipsius origo ab arcendo pendet.

Arculum appellabant circulum, quem capiti inponebant ad sustinenda commodius vasa, quae ad sacra publica capite portabantur.

Arculus putabatur esse deus, qui tutelam gereret arcarum.

Arculata dicebantur circuli, qui ex farina in sacrificiis fiebant.

Arcula dicebatur avis, quae in auspiciis vetabat aliquid fieri.

Asseres dicti, quod assideant parieti trabibusque.

Assaratum apud antiquos dicebatur genus quoddam potionis ex vino et sanguine temperatum, quod Latini prisci sanguinem assyr vocarent.

Ambrices regulae, quae transversae asserebus et tegulis interponuntur.

Antes sunt extremi ordines vinearum. Unde etiam nomen trahunt antae, quae sunt latera ostiorum.

Ambitus proprie dicitur inter vicinorum aedificia locus duorum pedum et semipedis ad circumeundi facultatem relictus.

Ex quo etiam honoris ambitus dici coeptus est a circumeundo supplicandoque. **Ambitio** est ipsa actio ambientis.

Amnis proprie dicitur a circumnando, quoniam am ex Graeca praepositione sumptum, quae est ἀμφί, significat circum, et 25 nare fluere.

17 **Ambiguum** est, quod in ambas agi partes animo potest. Huiusmodi apud Graecos ἀμφίβολα dicuntur.

Ambrones fuerunt gens quaedam Gallica, qui subita inundatione maris cum amisissent sedes suas, rapinis et praedationibus se suosque alere coeperunt. Eos et Cimbro Teoto- 13

1 pars urbis est β. 3 successorem MP (ex successione).
 4 (tuto codd.): tuta R. 11 Arculam M: Arciua Gloss. utebat L¹ E¹ ut vid. 12 adsideant PMTER. 15 assyr codd.: asser (aser) Gloss. vocarunt TLE. 16 Acobrices β L²: Abices Gloss. (?) 23 ab Ambitio nov. lemm. in codd. 24 cirnando L. (quoniam codd.) am om α. 29 subito L.

nosque C. Marius delevit. Ex quo tractum est, ut turpis vitae homines ambrones dicerentur.

Antiae muliebres capilli demissi in frontem appellati ex Graeco videntur; quod enim nos contra, illi ἀντίον dicunt.

- 5 **Amneses** appellantur urbes sitae prope amnem, ut a mari maritimae. Unde Interamnae et Antemnae dictae sunt, quod inter amnes sint positae, vel ante se habeant amnes.

Amptermi, qui circa terminos provinciae manent. Unde amiciri, amburbium, ambarvalia, amplexus dicta sunt.

- 10 **Angiportus** iter compendiarium in oppido, eo quod sit angustus portus, id est aditus in portum.

Angeronae deae sacra a Romanis instituta sunt, cum angina omne genus animalium consumeretur, cuius festa Angeronalia dicebantur.

- 15 **Actus** modo significant in comoediis et tragoediis certa spatia canticorum; modo iter inter vicinos quattuor pedum latum; modo in geometrica minorem partem iugeri, id est centum viginti pedum; modo motum corporis, ut histrionum et saltatorum, qui etiam ex hoc ipso actuosi dicuntur.

- 20 **Auxiliares** dicuntur in bello socii Romanorum exterarum nationum, dicti ex Graeco vocabulo αὐξήσις, quod nos dicimus rerum crescentium actionem.

Ausoniam appellavit Auson, Ulixis et Calypsus filius, eam 18 primum partem Italiae, in qua sunt urbes Beneventum et

- 25 **Cales**; deinde paulatim tota quoque Italia, quae Appennino finitur, dicta est Ausonia ab eodem duce, a quo urbem etiam conditam Auruncam ferunt.

Alumento pro Laumedonte a veteribus Romanis necdum ad-
suetis Graecae linguae dictum est. Sic Melo pro Nilo, Cata-

- 30 **mitus** pro Ganymede, Alphius pro Alpheo dicebatur.

1 C. Marius] cato (ato man. 2?) marius L: omarius I: marius (om. C.) R. 3 dimissi codd. 4 illa G¹. 5 positae I. 7 sit I. 8 Amt- Gloss. (cf. Macrob 1, 14, 5). 9 arbarualia β. 10 Ang. est iter M: Ang. inter P. 15 significat T ante corr. L ante corr. Gloss. 16 anticorum G¹. 17 iugerum T. 19 ipso hoc I. aetuosi G. 21 auxesim codd. 22 cr. rer. L. actionem codd.: auct- E. 23 auxon β. calypsis IR. 26 (urb. et. cond. aur. fer. codd.) 27 additam L. 29 sic] sicut E. nihilo L ante corr.

Accensi dicebantur, qui in locum mortuorum militum subito subrogabantur, dicti ita, quia ad censum adiciebantur. **Acerra** ara, quae ante mortuum poni solebat, in qua odores incendebant. Alii dicunt arculam esse turariam, scilicet ubi tus reponebant.

Apex, qui est sacerdotum insigne, dictus est ab eo, quod 14 comprehendere antiqui vinculo apere dicebant. Unde aptus is, qui convenienter alicui iunctus est.

Atanuvium est poculi fictilis genus, quo in sacrificiis utebantur sacerdotes Romani.

Atroces appellantur ex Graeco, quia illi *ἀτρώκτα* appellant, quae cruda sunt; sive atrox dicitur ab eo, quod nihil timeat; *τρέσαι* enim Graeci dicunt timere.

Auguraculum appellabant antiqui, quam nos arcem dicimus, quod ibi augures publice auspicarentur.

Arseverse averte ignem significat. Tuscorum enim lingua arse averte, verse ignem constat appellari. Unde Afranius ait (415): „Inscribat aliquis in ostio arseverse.“

19 **Aborigines** appellati sunt, quod errantes convenerint in agrum, qui nunc est populi Romani. Fuit enim gens antiquissima Italiae.

Ab oloes dicebant pro ab illis; antiqui enim litteram non geminabant.

Aventinus mons intra urbem dictus est, quod ibi rex Albanorum Aventinus bello fuerit extinctus atque sepultus.

Adorare apud antiquos significabat agere; unde et legati oratores dicuntur, quia mandata populi agunt.

Armilustrum festum erat apud Romanos, quo res divinas armati faciebant, ac, dum sacrificarent, tubis canebant.

Adeo duas habet significationes. Nam cum prima acuta 30

2 dicta *G¹I*. 3 odore intendebant *M¹*. 4 turariam *ex*-
-ium *E*. 6 insigne *L*. 9 Atanuuium *L*: Athanuuium *TE*:
Athanuuium *MPβ*: Att- *Gloss.* (?) sacrificio *I*. 11 *ἀτρώκτα*
Scal.: atrocía *codd.* 13 *τρέσαι*] trese *codd.* grece *LG*. 14 ar-
tem *MPE*. 15 publici *Mue*. 16 Arseuero *I*. 17 constant *MP*.
africanus *L*. 19 conuenerunt *Lβ*. 28 Armilustrum *α*. 29 tub.
can. *om. I*.

effertur, idem significat, quod accedo, cum dicimus: adeo praetorem. Curri autem secunda, idem quod usque eo, non quidem secundum rationem, quia ad praepositio accusativis accommodata est, sed vetusta quidem loquendi consuetudine.

- 5 **Argea** loca Romae appellantur, quod in his sepulti essent quidam Argivorum illustres viri.

Asparagus herba dicta, quod in aspero virgulto nascatur.

Adsidelae mensae vocantur, ad quas sedentes flamines sacra faciunt.

- 10 **Anceps** significare videtur id, quod ex utraque parte caput
15 habeat, ut secures bipennes; sed magis a capiendo, quod ex utraque parte aequè captatur, appellatum est.

Ancus appellatur, qui aduncum brachium habet, et exporrigi non potest.

- 15 **Ancillae** dictae ab Anco Martio rege, quod in bello magnum
feminarum numerum ceperit. Sive ideo sic appellantur, quod
antiqui anculari dicebant pro ministrare, ex quo di quoque 20
ac deae feruntur coli, quibus nomina sunt Anculi et Anculae.

- Ancaesa** dicta sunt ab antiquis vasa, quae caelata appella-
20 mus, quod circumcaedendo talia fiunt. Ipsum quoque caelare
verbum ab eadem causa est dictum, D littera cum L
permutata.

Aerosam appellaverunt antiqui insulam Cyprum, quod in ea plurimum aeris nascatur.

- 25 **Aenesi** dicti sunt comites Aeneae.

Aenatores cornicines dicuntur, id est cornu canentes.

Aenariam appellavere locum, ubi Aeneas classem a Troia
veniens appulit.

Audacia ab avide, id est cupide, agendo est dicta.

- 30 **Aceratum** lutum cum paleis mixtum.

Aclassis tunica ab humeris non consuta.

1 (acc. cum *codd.*) 4 quidem] quadam *dett.*, fort. recte.
6 uri *I.* 8 Ass- *I.* vocatur *M.* 11 sed] si *L.* 13 quia *MP.*
15 magno *I.* 18 ac] uel *GI.* 19 Ancesa *α R.* 20 fiant *MP.*
sunt *β.* 26 Aneatores *E* (*teste Loewe*): Aenatores *G*¹. 27 Aene-
riam *G*¹; Aenarium *I.* a *om. I.* 29 (est dicta *codd.*) 31 Aclas-
sis *TEIR*: Aclasis *P*: Adasis *ML*: Adassis *G*.

Arillator, qui etiam coccio appellatur, dictus videtur a voce Graeca, quae est $\alpha\lambda\lambda\alpha\epsilon$, id est tolle, quia sequitur merces, ex quibus quid cadens lucelli possit tollere. Lucellum diminutivum est a lucro.

Artitus bonis instructus artibus.

Arni caput agni caput.

Arsinenm ornamentum capitis muliebris.

Artus ex Graeco appellantur, quos illi $\alpha\rho\theta\rho\alpha$ dicunt: sive artus dicti, quod membra membrum artentur.

Arquites arcu proeliantes, qui nunc dicuntur sagittarii. 10

Arbilla arvina, id est pinguedo corporis.

21 **Artifices** dicti, quod scientiam suam per artus exercent, sive quod apte opera inter se artent, qua ex causa etiam et artes sunt appellatae.

Arytaenam sive art(a)enam vas ab auriendo sic appellabant. 15

Amsegetes dicuntur, quorum ager viam tangit. 16

Amites perticae aucupales.

Ampendices dicebantur ab antiquis, quod circumpenderent, quos nunc appendices appellamus.

Ablegmina partes extarum, quae dis immolabant. 20

Ambulacra ambulationes.

Amian genus piscis.

Ameria urbs in Umbria ab Amiro sic appellata.

Adsipere et praesipere dicebant antiqui [a sapiendo], sicut nos quoque modo dicimus ab aequo iniquum, ab quaerendo 25 inquirere.

1 Ar. qui] A. coccier qui β . Alirlator I. coctio LG. 2 $\alpha\lambda\lambda\alpha\epsilon$] area codd. (id est codd.) 3 quid ex quod M. Luc. — a lucro secl. Thewr. 6 Arni α : Arne β : Arnae Scal. vel Arnicaput (-nec-). 8 Arcus I. arohra MP: adtra L. 10 proeliantur G¹. 13 arcent GI. etiam om. R. 15 Arytenam (Arit- I) codd. artenam codd. hauriendo MPLEIR ex corr. 16 Ansegetes I. iam M¹. 18 penderent (om. circum) M. 20 parte sextarum T: partesectarum G. (immolabant codd.) 24—26 post 20, 21 repetunt codd. (vid. infra). 24 Ass- I. persipere vel prae-codd. alt. loco. dic. ant. sicut codd. hoc loco: ant. dic. a sapiendo sic codd. altero loco. modo om. codd. altero loco.

Admissivae aves dicebantur ab auguribus, quae consulentem iuberent.

Adulari est compositum ex accedendo et †alluendo.

Addubanum dubium.

5 **Adulter** et **adultera** dicuntur, quod et ille ad alteram et 22 haec ad alterum se conferunt.

Aquilus color est fuscus et subniger, a quo aquila dicta esse videtur, quamvis eam ab acute volando dictam volunt.

Aquilus autem color ab aqua est nominatus. Nam cum antiqui duos omnino naturales nossent, id est album et nigrum, 10 intervenerit autem is quoque, qui ita neutri similis est, ut tamen ab utroque proprietatem trahat, potissimum ab aqua eum denominarunt, cuius incertus est color.

Aquilo ventus a vehementissimo volatu ad instar aquilae 15 appellatur.

Anquirere est circumquirere.

Andron locus domicilii appellatur angustior longitudine, in quo viri plurimi morabantur, ut gynaeceum a mulieribus.

Apud et **penes** in hoc differunt, quod alterum personam 20 cum loco significat, alterum personam et dominium ac potestatem, quod trahitur a penitus.

Anxur vocabatur, quae nunc Tarracina dicitur Vulscae gentis, sicut ait Ennius (Ann. 162): „Vulsculus perdidit Anxur.“

17 **Aquarioli** dicebantur mulierum inpudicarum sordidi adse-
25 culae.

Aquipenser genus piscis.

Apellinem antiqui dicebant pro Apollinem.

3 Adulari *G.* all.] ludendo *Scal.* 5 quod] quia β . ad alteram] adulteram *G*¹. 8 volando] videndo *Hildebrand*: add. uel ab acumine oculorum *L* (ex *Isid. etym.* 12, 7, 10). 14-15 om. *P*. 16 Amquirere *T.* circumquirere *MPTEG*: circumquaerere (-quer-) *IR*. 18 gynaeceum] gyneē *L*: ginecon *M*: gynecon *PTGIR*: gynecen *E*. 21 post lemma *Apud* sequuntur haec in codd. (in *TPerasa*): Adsipere (*Ass-I*) et persipere (per- *GI*¹ *R*: prae- *MPLI*²: pre- *E*) antiqui dicebant (dic. ant. *L*) a sapiendo sic nos quoque dicimus ab aequo iniquum a quaerendo inquirere. 22 terracina α *R*. uolsce *R*. gentilis *L* ante corr. 23 vulculus *M*. 26 Aquipensent (*Aeq-I*) β . 27 Appellinem *TER*.

Aperta idem Apollo vocabatur, quia patente cortina responsa ab eo dentur.

Abditivi abortivi.

Ape apud antiquos dicebatur prohibe, compesce.

Apna genus minimi pisciculi.

5

Abs praepositio a Graeco deducitur. Significat autem retractionem in partem posteriorem.

23 **Apollinares ludos**, hoc est in laude Apollinis, populus laureatus spectabat, stipe data pro cuiusque copia.

Apiculum filum, quo flamines velatum apicem gerunt.

10

Abacti magistratus dicebantur, qui coacti deposuerant imperium.

Agere modo significat ante se pellere, id est minare. Virgilius (Ecl. 9, 24): „Et potum pastas age.“ Modo significat iurgari, ut dicimus: agit cum eo furti; modo rependere, ut cum dicimus: gratias ago; modo verbis indicare, ut cum dicimus: causam ago; quin etiam si accessit gestus et vultus quidam decor, ut cum scaenici agere dicuntur.

Abitionem antiqui dicebant mortem.

Abgregare est a grege ducere: adgregare ad gregem ducere: segregare ex pluribus gregibus partes seducere, unde et egregius dicitur e grege lectus. Quorum verborum frequens usus non mirum si ex pecoribus pendet, cum apud antiquos opes et patrimonia ex his praecipue constiterint, ut adhuc etiam pecunias et peculia dicimus.

25

Acetare dicebant, quod nunc dicimus agitare.

Autumnus quidam dictum existimant, quod tunc maxime augeantur hominum opes, coactis agrorum fructibus.

Agedum significat age modo. Est enim adhortantis sermo.

Aulas antiqui dicebant, quas nos dicimus ollas, quia nullam 30

6 deducitur] descendit *L.* retractionem *G*¹. 7 in parte posteriore *L.* 8 ludos ex ludu- *G.* laudem *M* ante corr. *T.* 11 magistratu *Momms.* (*St. I*, 604, 3). 13 Agerendo sig. *G*¹ 15 ait cum eo *M*: agit cum eg *L* ante corr.: agrecum eo *I.* 19 Ambitionem *LI.* 20 adgregare] aggregare *I.* 21 plurimis *GI(R?)* 25 pec. et peculias *I.*

litteram geminabant. Itaque aulicocia exta, quae in ollis coquebantur, dicebant, id est elixa.

18 **Avidus** a non videndo propter nimiam cupiditatem appellatur; sicut amens, qui mentem suam non habet.

5 **Aureliam** familiam ex Sabinis oriundam a Sole dictam putant, quod ei publice a populo Romano datus sit locus, in quo sacra faceret Soli, qui ex hoc Auseli dicebantur, ut Valesii, Papisii pro eo, quod est Valerii, Papirii.

Aemiliam gentem appellatam dicunt a Mamercio, Pythagorae
10 philosophi filio, cui propter unicam humanitatem cognomen fuerit Aemylus. Alii, quod ab Ascanio descendat, qui duos habuerit filios, Iulum et Aemylon.

Aerumnulas Plautus (frg. inc. 11) refert furcillas, quibus re- 24 ligatas sarcinas viatores gerebant. Quarum usum quia Gaius

15 **Marius** retulit, Muli Mariani postea appellabantur. Itaque aerumnae labores onerosos significant; sive a Graeco sermone deducuntur. Nam αἰρεῖν Graece, Latine tollere dicitur.

Aemidum tumidum.

Aequidiale apud antiquos dictum est, quod nunc dicimus
20 aequinoctiale, quia nox diei potius, quam dies nocti adnumerari debet. Graeci quoque in hoc consentiunt, ἰσημερινόν, id est aequidiale, dicentes.

Aeruscare aera undique, id est pecunias, colligere.

Aequilavium significat ex toto dimidium, dictum a lavatione lanae, quae dicitur aequilavio redire, cum dimidium
25 decedit sordibus.

Aegeum mare appellatur, †ut crebrae in eo sint insulae, ut procul aspicientibus species caprarum videatur; sive quod in eo Aege, Amazonum regina, perierit; sive quod in eo

30 **Aegeus** pater Thesei se praecipitaverit.

1 aulicocia PG: aulicocta formam exhibent Act. Arv. ollis ex aulis L. 6 ei publicae ex *epublicae G. 7 sacrificaret MP. dicebant I. 8 Valesii] uasellii I: uaselli R est om. M. Papirii] paperii MPL: paperi T: parii G. 11 aemilos Lβ. 12 iulium G¹. emylon PMT: aemilon LE¹ I R. 13 plaustus β. furtillas G. 15 propterea MP. 17 αἰρεῖν] arin codd. 20 adnumerare ex -ri M. 21 isimerian codd (-am I) 27 ut] quod dett. 28 (uideatur codd.) 29 quod in ea β: in eo quia MP.

Aestimata poena ab antiquis ab aere dicta est, qui eam aestimaverunt aere, ovem decussis, bovem centussis, hoc est decem vel centum assibus.

Alucinatio erratio.

Adigas dare cogas.

Acies, acumen, acus et acuere dicuntur ab *ἀκόνη*, quam Latine dicimus cotem.

Auxilla olla parvula.

Amputata, id est circumputata, dicuntur ab eo, quod antiqui putum pro puro dicebant, unde deducuntur pudor et pudicus.

Appia via et aqua ab Appio Claudio est appellata.

25 **Ariminum** a nomine fluminis propinqui est dictum.

Animula urbs parvarum opum fuit in Apulia.

Arca deminutivum facit arculam et arcellam, ut a porco porculum et porcellum, a mamma mammulam et mamillam.

Alebria bene alentia.

Agasones equos agentes, id est minantes.

Arcubii, qui excubabant in arce.

Armillas ex auro, quas viri militares ab imperatoribus donati gerunt, dictas esse existimant, quod antiqui umeros cum brachiis armos vocabant; unde arma ab his dependentia sunt vocata.

Abalienatus dicitur, quem quis a se removerit. Alienatus quia alienus est factus.

Adserere manum, est admovere: quo ea quoque, quae in terram demittuntur, seri dicuntur; unde etiam serae appellantur, quia foribus admotae opponuntur defixae postibus, quemadmodum ea, quae terrae inserunt.

Arvum dicimus agrum necdum satum.

Apica dicitur ovis, quae ventrem glabrum habet.

1 habere *I*. 2 centussis *LE*: centusis *Mβ*. 4 Alutinatio *β*.
 12 et] ab *L*. 15 arcilam *I* ante corr. 16 mamulam *G*: mamula *M*. et mamillam *IR*. 19 Arcubus *R*¹. excubant *IR*.
 20 militares uiri *IR*. 24 Abeleniatus *M*. 25 quia] qui *Lβ*.
 26 Ass- *I*. 27 terra *Eβ*. dimittuntur *codd*. 29 inseruntur *TLE*: miserunt *MP*: inseriant *R*.

Ae syllabam antiqui Graeca consuetudine per ai scribebant, ut aulai, Musai.

†Auata saepe aucta.

Abercet prohibet[ur].

5 Advosem, adversarium, hostem.

„Axe adglomerati universi stantes“, id est cohortibus 26 aut legionibus.

†Aerumaeruma utensilia ampliora.

†Aevolunt avolant.

10 †Astasent statuerunt.

„Ambiaxioque circumeuntes“, catervatim.

Apor apud.

Amosio annuo.

Antiquum veteres etiam pro †omnia posuere.

15 Aestimias aestimationes.

20 Abisse pro adisse dicebant.

Abambulantes abscedentes.

Aquilius praenomen ab aquilo colore, id est nigro, est dictum.

Antiquare est in morem pristinum reducere.

20 Attinge pro attingam posuere.

Appellitavisse appellasse.

Alteras ponebant pro eo, quod est adverbium alias.

Argutum iri in discrimen vocari.

Aureas dicebant frenos, quibus equorum aures religantur.

27

1 ai om. G. 3 an Auctata? 4 Abhercet T: abarcet L (cf. supra, 14, 24) prohibetur codd. 8 Aerum (Acrum E) aerum autensilia codd.: Aeruma utens. Mue.: Aeramina (vel Aeramenta) utens. Scal.: Acrum <acre>. Aeruma utens. Thewr. 9 Aeoluunt TLE: Afvolunt Mue.: Afvolant Georges. auolant ex euolant T. 10 Astasint steterint Scal.: fort. Astasent statuerent. 11 Ambiaxioque PT ex corr. EI: Ambiaxio quae L ex corr.: Abianxio qui R: Ambaxio quae MG²: Ambaxioque G¹: Ambiaxioque T ante corr.: Ambiaxi quae L ante corr. 14 Anticum recc. omnia (omā) codd.: ianua recc.: nobili dett. 15 aestimationibus codd.: corr. recc. 16 addisse G: obisse Aug. 19 in modum T. 20 Antinge L: Attingere T. 21 Appellatiuisse G¹: Appellauisse LG². App. saepe app. Thewr. 24 rediguntur codd.: corr. ex 8, 6.

Audacias pluraliter Cato dixit.

Ausis audeas.

Audax deminutivum facit audaculus.

Arvocitat saepe advocat.

Annaria lex dicebatur ab antiquis ea, qua finiuntur anni 5 magistratus capiendi.

Aliorsum et illorsum sicut introrsum dixit Cato.

Abietaria negotia dicebantur, quam materi<ari>am nunc dicimus, videlicet ab abietibus coemendis.

Aletudo corporis pinguedo.

10

Aeribus pluraliter ab aere, id est aeramento, Cato dixit.

Addnes addideris.

Aristophorum vas, in quo prandium fertur, ut discus.

Adlicit est perducit aliquem in rem, dictum a verbo lacit, id est decipit. Hinc descendit inlicere et oblectare, id est 15 frustrantem inducere.

Abnutare saepe abnuere.

Aliae rei dixit Plautus pro eo, quod est ali rei.

28 **Adfabrum** fabrefactum.

Alimodi pro aliis modi.

20

Aeneolo, quod ex aere fit dicimus. **Aenulum** vas ex aere parvum.

Ad exitam aetatem ad ultimam aetatem.

Amatio ab amore denominatum.

Anginam vinariam habere dicuntur, qui vino suffocantur. 25

Adulterina signa dicuntur alienis anulis facta.

Arabice ole, id est ex odoribus Arabicis.

21

Ausculari dicebant antiqui pro osculari, quod est os cum ore conferre.

Adaxint: adegerint.

30

1-2 (Aud. . . . Aus. *codd.*) 1 Audatias *G.* 5 dicebat *ex*
-bant *G.* 7 sic ut *vid. I*¹. 8 materiam *codd.*: *corr. Urs.*
9 abigebatibus *R*: abigentibus *I.* 10 Aletulo *IR.* 12 de Adduis
cogitaverat Lindem. 14 aliquid *I.* 16 frustantem *Lβ.* 18 Alirei
. . . aliae rei *codd.*: *corr. Lindem.* 21 (ab Aenul. *null. nov.*
lemm. in codd.) 24 Amutio *codd.*: *corr. dett.* 25 Aginam *M.*
27-28 (Arab. . . . Ausc. *codd.*) 27 olet *β.* ambicis *I.* 28 os
cum ore os *L.* 30 Adanxint *T*: Adanxit *G*¹: Adaxin *I*

Argus oculus. Argus nomen est hominis, qui fuisse fingitur oculis plenus.

Amasso amavero.

Amiculum genus [est] vestimenti, a circumiectu dictum.

5 †**Audivitavi** saepe audiui.

Adlivescit, livere incipit, hoc est lividum fieri.

Atticissat Attice loquitur. Plautus (Men. 12): „Non atticissat, sed sicilicissat“; id est Sicule loquitur.

Atritas atri coloris.

10 **Aegyptinos** Aethiopas.

Advelitatio iactatio quaedam verborum figurata ab hastis velitaribus. Velites dicuntur expediti milites quasi volantes.

Auctor communis erat generis apud antiquos.

29

15 **Adnictat** saepe et leviter oculo adnuit. Naevius in Tarentilla (76): „Alii adnutat, alii adnictat, alium amat, alium tenet.“

Atriplexum herba, quae nunc atriplex dicitur.

Adoptaticius ex adoptato filio natus.

Aleonem aleatorem. Naevius (com. 118): „Pessimorum pessime, audax, ganeo, lustro, aleo.“

20 **Aditiculum** parvum aditum.

Atrabilis ab atro, id est animi vitio dictus. Est enim atrum nigrum, id est a candore remotum.

Anctos, excruciatos.

Anatem dicebant morbum anuum, id est vetularum, sicut
25 senium morbum senum.

4 est hab. TLE: om. PMβ. 5 Audiui tacui T: Auditavi cod. Ambros. Plauti Stich. 167. saepe] sicque β. 6 Adlibescit α (cum Plauto, Mil. 1004). libere α. 7 Adticissat I. plaustus β. 8 sicilicissat E: sicilissat PML: sisilicissat T: sicilisciscat (ex siciliscat) G: silicissat I: licissat R. sicile G¹. 9 Attritas MT: Atritus Goetz. (A. L. L. 2, 348). 10 aethiopes LI. 14 leuumter I. ad oculo Adoptatus nuit R. Naevius om. L. intarsilla

rentilla M (ead. manu): intrarent illa IR. 15 amat, i. e. hamat. 17 Adoptatus TGI: Adoptatus R. optato I. 20 an Adyt. ... adyt.? 21 Atra bilis... dicta edd., recte, nisi quidem nugatur Paulus. id est ab an. E. atrium R: agrum L. 23 Ancios α: Antios β: corr. ex Gloss. (A. excr. codd.) 24 Anaten I (dic. mor. an. codd.) anum MPβ.

Altaria ab altitudine sunt dicta, quod antiqui diis superis in aedificiis a terra exaltatis sacra faciebant; diis terrestribus in terra, diis infernalibus in effossa terra.

Assa dicebantur cantus tibiaram.

Aves ab adventu earum dicuntur, quod inde veniant, unde non quis suspicetur.

Agolum pastorale baculum, quo pecudes aguntur.

Abortum gravidæ mulieris dicitur, quod non sit tempestive ortum.

Bona, id est substantia rerum, dicta sunt, quod digna sint bonis.

Bombizatio est sonus apum ab ipso sonitu dictus: ut mugitus boum, hinnitus equorum.

Boare, id est clamare, a Graeco descendit.

Boarium forum Romæ dicebatur, quod ibi boves vendentur.

Bocas genus piscis a boando, id est vocem emittendo, appellatur.

Barrire elephantī dicuntur, sicut oves dicimus balare, utique a sono ipso vocis.

Ballenam beluam marinam ipsam dicunt esse pistricem, ipsam esse et cetum.

Bacchanalia dicebantur Bacchi festa.

Basilica a basileo, hoc est rege, est dicta.

Basilicum regale.

Bovin[i]atur conviciatur.

Bova serpens est aquatilis, quem Graeci ὄδρον vocant, a qua icti obturgescunt. Crurum quoque tumor viae labore collectus bova appellatur.

Batus genus herbae.

1 (sunt dicta *codd.*) superis *om. R.* 6 nequis *T*: numquis *L.*
 7 Agalum *L.* 15 (bov. vend. *codd.*) 19 labare *M*: halare *P.*
 21 maritimam *G*: *om. I R.* 23 Bacchanalia *TL β*: an Bacanalia?
 bachi *TL β.* 24 dicta est *MPT*: hoc est dicta *I R.* 26 Boui-
 niatur *codd.* conuiniatur *GR*: conuiniatur *I.* Bovinator con-
 viciator *Ital.* 27 Boa *E.* 28 rurum *G*¹. 29 boa *E.*

Bacrimonem dicebant genus vasis longioris manubri. Hoc alii 31
trullam appellant.

Bacar vas vinarium simile bacrioni.

Barathrum Graeci appellant locum praecipitem, unde emergi
5 non possit, dictum ab eo, quod est βαθύς.

Ballenae nomen a Graeco descendit. Hanc illi φάλαιναν di-
cunt antiqua consuetudine, qua πυρόρον burrum, πύξον bu-
xum dicebant.

Burrum dicebant antiqui, quod nunc dicimus rufum; unde
10 rustici burram appellant buculam, quae rostrum habet ru-
fum. Pari modo rubens cibo ac potione ex prandio burrus
appellatur.

Basiliscus appellatur genus serpentis, vel quod in capite
23 album habeat instar diadematis, vel quod reliqua serpentium
15 genera vim eius fugiant.

Barbaricum appellatur clamor exercitus, videlicet quod eo
genere barbari utantur.

Breve a Graeco descendit, quod est βραχύ.

Brutiani dicebantur, qui officia servilia magistratibus prae-
20 stabant; eo quod hi primum se Hannibali tradiderant et cum
eo perseverarant, usque dum recederet de Italia.

Bruma a brevitatem dierum dicta.

Brutum antiqui gravem dicebant.

Brachium nos, Graeci dicunt βραχίον, quod deducitur a
25 βραχύ, id est breve, eo quod ab umeris ad manus breviores
sint, quam a coxis plantae.

Brassica a praeseccando est dicta.

1 Bachrimonem *L*: Bacarionem *Gloss*. 3 Baca *G*¹: Bachar *L*:
cf. Bucar 32, 20. umeorum *IR*. bacriona *I*. 4 Barathrum *L*.
5 βαθύς] bathis *codd*. 6 Ballenae *codd*. φάλαιναν] phale-
nan *L*: phallenam *PMEGI*: phallenam *TR*. 7 quam *T*.
11 pari] quo *L*. 13 gens *I*. 15 (vim eius *codd*.) 16 fort.
Barritum. 18 βραχύ] brachi *codd*. 19 Bruciani *T*. seruia-
lia *MP*. 21 perseverauerant *TE*: perseverant *LG*¹*I*: perse-
uerarent *G*². 23 grabem α. 24 (di. brachion *codd*.) di. Gr. *R*.
25 βραχύ] brakyc *MP*: brachy *TLE*: brachi β. breui *E*. id
est om. *L*. ad om. *Ital*. (breuiiores *codd*.) breuior *I*. sit β. fort.
brevior res sit. 26 ad plantas *dett*.

- Brutianae parmae** dicebantur scuta, quibus Brutiani sunt usi.
- 32 **Bubinare** est menstruo mulierum sanguine inquinare. Lucilius (1186): „Haec“, inquit, „inbubinat, at contra te inbulbitat“. Inbulbitare est puerili stercore inquinare, dictum ex fimo, quod Graeci appellant *βόλβιτον*. 5
- Bucerum** pecus de bubus dicimus.
- Bustum** proprie dicitur locus, in quo mortuus est combustus et sepultus, diciturque bustum, quasi bene ustum; ubi vero combustus quis tantummodo, alibi vero est sepultus, is locus ab urendo ustrina vocatur; sed modo busta sepulcra appel- 10
lamus.
- Buteo** genus avis, qui ex eo se alit, quod accipitri eripuerit, vastitatisque esse causam his locis, quae intraverit, ut bubo, a quo etiam appellatur buteo.
- Bucina** quam nos appellamus, Graeci *βυκάνην* a similitudine 15
soni dicunt.
- Bulimum** Graeci magnam famem dicunt, adsueta magnis et amplis rebus praepone *βου*, a magnitudine scilicet bovis. Hinc est, quod grandes pueros *βούπαιδας* appellant, et mariscam ficum *βούσσυον*. 20
- Bub<1>eum** est genus quoddam vini.
- Bucephalus** vocatus est equus Alexandri regis propter quandam bubuli capitis similitudinem.
- Benna** lingua Gallica genus vehiculi appellatur, unde vo- 24
cantur conbennones in eadem benna sedentes. 25
- 33 **Besem** appellatum esse, quod bis triens sit, quamvis dura

1 Brucianae (-ne) *TGR*. bruciani *Tβ*. 2 inquinare *Gloss.*: inquinari *codd.* 3 (inquit inb. *codd.*) 4 pueri *G*. inquinari *codd.* (-re *MP*) 5 bolbiton *PMEIR*: bolbyton *TL*: bulbiton *G*¹: balbiton *G*². 8 bene *om. R*. iustum (uistum?) *M*. vero (*prius*) uero est *I*: iē (id est?) *R*. 10 ostrina *MP*. modoobusta *T*. 12 Butheo *R*. 13 (esse causam *codd.*) 14 buteo *om. L*¹. 15 *βυκάνην*] buchianon *codd.* similitudinem *G*. 17 Bulimam *codd.* grece *IR*. 18 *βου*] bu *codd.* 19 *βούπαιδας*] bupedas *codd.* 20 *βούσσυον*] buscycon *codd.* 21 Bubeum *codd.*: corr. *Mue.*: Byblinum *Turn.* 23 bubuli *P*: bubili *M*: bubali *TLEβ*. 24 conb. uoc. *IR*. 25 in *om. G*. 26 (Besem *codd.*) est quod *I*. bistriensis *MP* (*om. sit*).

compositio fiat besis ex triente; besis novem sunt unciae, triens tres.

Bellum a beluis dicitur, quia beluarum sit pernitiōsa dis-sensio.

- 5 **Barium** urbem Italiae appellarunt conditores eius expulsi ex insula Barra, quae non longe est a Brundisio.

Brundisium quidam poetae brevitatis causa Brendam dixerunt.

- Beneficiari** dicebantur milites, qui vacabant muneris beneficio; e contrario munifices vocabantur, qui non vacabant, sed munus reipublicae faciebant.

Benignus proprie dicitur is, qui bonis et dignis largitur. Est autem compositum ex bono et gignendo.

- Bellona** dicebatur dea bellorum, ante cuius templum erat
15 columella, quae bellica vocabatur, super quam hastam iaciebant, cum bellum indicebatur.

Bidental dicebant quoddam templum, quod in eo bidentibus hostiis sacrificaretur. Bidentes autem sunt oves duos dentes longiores ceteris habentes.

- 20 **Bisaeta** porca dicitur, cuius a cervice saetae bifariam dividuntur, cum iam esse incipit maior sex mensium.

Bignae geminae dicuntur, quia bis una die natae sunt.

Bigenera dicuntur animalia ex diverso genere nata, ut leopardalis ex leone et panthera; cicur ex apro et scrofa do-

- 25 mestica; muli ex equo et asina.

Billis apud Afros appellatur semen humanum humi profusum. 34

Blatterare est stulte et praecipue loqui, quod a Graeco βλάξ originem ducit. Sed et camelos, cum voces edunt, blatterare dicimus.

1 (besis ex tr. be. no. sunt *codd.*) bessis ex *TL*. bessis no. *E*. novem sunt] *fort.* VIII. insunt. 2 trienstresis *M*: trientres *P*: *fort.* triens III. 7 Brundisum *β*. 9 Benefictari *α*: Benefactari *β*. uocabant *E*. muneres *G*: an -re? mu. officio *Ital.*: muneribus beneficio *Lipsius*. 10 uocabantur *M*. 11 mus *G*¹. 12 bonis e dignis largitor *PML*: boni se et dignis largitor *T*. 14 Bellena *L*. 15 beluica *I*. 17 Bidemtal *α*. 20 Biseta *TLEIR*. 25 (equo et asina *codd.*) 27 (Blatterare *codd.*) 28 ducit ex dicit *M*. blatterare *G*.

Balatrones et **blateas** bullas luti ex itineribus, aut quod de calciamentorum soleis eraditur, appellabant.

Bilbit factum est a similitudine sonitus, qui fit in vase. Naevius (Com. 124): „Bilbit amphora“ inquit.

Bibliothecae et apud Graecos et apud nos tam librorum 5 magnus per se numerus, quam locus ipse, in quo libri con- 25 locati sunt, appellatur.

Blitum genus holeris a saporis stupore appellatum esse ex Graeco putatur, quod ab his βλάξ dicatur stultus.

Bardus stultus, a tarditate ingenii appellatur. Caecilius (250): 10 „Nimis audacem nimisque bardum barbarum.“ Trahitur autem a Graeco, quod illi βαρδύς dicunt.

Bardus Gallice cantor appellatur, qui virorum fortium laudes canit, a gente Bardorum, de quibus Lucanus (1, 449): „Plurima securi fudistis carmina Bardi.“ 15

Belutus bestiae similis.

Beneventum, colonia cum deduceretur, appellari coeptum est melioris ominis causa. Namque eam urbem antea Graeci incolentes Μαλόεντον appellarunt.

35 **Bulgas** Galli sacculos scorteos appellant. 20

Bovem bidentem a dentium numero dicunt appellari.

Bellicrepam saltationem dicebant, quando cum armis saltabant, quod a Romulo institutum est, ne simile pateretur, quod fecerat ipse, cum a ludis Sabinorum virgines rapuit.

Bilingues Bruttaces Ennius (Ann. 496) dixit, quod Brutti 25 et Osce et Graece loqui soliti sint. Sunt autem Italiae populi vicini Lucanis.

Bitienses dicuntur, qui peregrinantur assidue.

1 ballas *codd.*, fort. recte: corr. *dett.* (quod [quia *L*] de calc. *codd.*) 2 solis *MPβ*. 3 fit α *R*²: sit β. 9 quod est ab his *Blax* (*nov. lemm.*) di. st. *E*. 12 βαρδύς] bardis *codd.* 16 *Bellutus G* (*ex Bellittus?*) *IR*: *Beluius vel Belluinus vel Beluatus Gloss.* bestia *L*. 19 Μαλόεντον] maloeton *codd.* (maloeton *L*) appellauerunt β. 21 dicuntur *MP*. 22 quididocum (*sic*) *M*. 25 brutaces *L*: butraces β. bruti *L*: butri β. 26 soliti sint loqui *L*. 28 Bicienses *L*.

Baiulos dicebant antiqui, quos nunc dicimus operarios. Unde adhuc baiulari dicitur.

Blandicella verba blanda per deminutionem sunt dicta.

Bellarium et **bellaria** res bellis aptas appellabant.

5 **Bellitudinem** sicut magnitudinem Verrius dixit.

Boiae, id est genus vinculorum, tam lignae, quam ferreae dicuntur.

Botulus genus farciminis propter conexionem a bolis sic appellatur.

10 **Blennos** stultos esse, Plautus indicat, qui ait (Bacch. 1088): „Stulti, stolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, bucones.“

Binominis, cui geminum est nomen, ut Numa Pompilius, 36 Tullus Hostilius.

26 **Barbari** dicebantur antiquitus omnes gentes, exceptis Grae-
15 cis. Unde Plautus (Mil. 211) Naevium poetam Latinum barbarum dixit. Fortasse et ob hoc noster apostolus (Paul. ad Rom. 1, 14) Graecis ac barbaris se debitorem esse fatetur. **Bellule** apud Plautum (frg. inc. 16) diminutivum adverbium est a bene, quod facit belle et bellule.

20 **Burranicum** genus vasis. **Bucar** similiter genus est vasis. **Buttubatta** Naevius (com. 131) pro nugatoriis posuit, hoc est, nullius dignationis.

Bulla aurea insigne erat puerorum praetextatorum, quae dependebat eis a pectore, ut significaretur eam aetatem al-
25 terius regendam consilio (dicta est autem bulla a Graeco sermone βουλή, quod consilium dicitur Latine) vel quia eam partem corporis bulla contingat, id est pectus, in quo naturale manet consilium.

1 Baiolos *MP*. dicimus *om. E*. 2 (baiulari *codd.*) 4 (bell. apt. *codd.*) bellis *ex* bellas *M*. 11 bucones (*etiam T*) blenni *L*. 12 Binomines *R*: Binomius *MP*: inominis *T*. 13 tullius *TLβ*. 16 ab *R*. 18 Bellude *β*. 19 esse (est *R ex corr.*) adverbium *IR*. 20 Burra- *ex* Bura- *M*. Bucar.. uasis *om. L*. 21 Butubatta *PM* (*cum cod. Charisii p. 242, 10 K*): Buttubatta *TLE*: Buttabatta *GI*: Butabatta *R*. nugatoriis *P TLE*: -ris *Mβ*. 24 significaret *L*. 26 βουλή] bulin *TLEIR*: bulyn *G*: bullin *MP*. quia] qui *M*.

Boicus ager dicitur, qui fuit Boiorum Gallorum. Is autem est in Gallia citra Alpes, quae togata dicitur: in quibus sunt Mediolanenses.

- 37 **Burrana potio** appellatur lacte mixtum sapa, a rufo colore, quem burrum vocant. 5

Corona cum videatur a choro dici, caret tamen aspiratione. Sive coronae dicuntur quod honorent eos, quibus inponuntur. **Coturnix** appellatur a sono vocis.

Cornua Liberi patris simulacro adiciuntur, quem inventorem vini dicunt, eo quod homines nimio vino truces fiunt. 10 **Corgo** apud antiquos pro adverbio, quod est profecto, ponebatur.

Corbitae dicuntur naves onerariae, quod in malo earum summo pro signo corbes solerent suspendi.

Colurna hastilia ex corno arbore facta. 15

Cothones appellantur portus in mari interiores arte et manu facti.

Conlatia oppidum fuit prope Romam, eo quod ibi opes aliarum civitatum fuerint conlatae, a qua porta Romae Conlatina dicta est. 20

Conlucare dicebant, cum profanae silvae rami deciderentur 27 officientes lumini.

Conlativum sacrificium dicitur, quod ex conlatione offertur.

Colophon dixerunt, cum aliquid finitum significaretur.

- 38 **Concinnare** est apte componere. Concinnare enim convenire est. 25

Concilium dicitur a populi consensu; sive concilium dicitur a concalando, id est vocando.

Conciliabulum locus, ubi <in> concilium convenitur.

7 quo *G* cohonorent *Ital.* 8 Cotornix *M*: Coturnix *ex* Cornix *P.* 9 simulacra *GR*: simulachra *LI.* adiciuntur *G.* 11 Gorgo *Gloss.* est *om. β.* 13 honorariae *MP*: onerari *R.* 16 interiores *T²* ut vid. *LEI* (*in ras.*) *R*: interiore *MPT¹* ut vid. 18 Conlatium *I*: Conlacia *TLE.* 19 romae *PMG*: romana *TLE.* 21 siuae *M.* 23 (Conl- *codd.*) 24 Colophon *G.* 25 arte *Gloss.* 26 vix Consilium dic. a pop. consessu. 27 concalendo (conconcalendo *M*) *α.* 28 in *om. codd.*: add. *dett.*

Contio significat conventum, non tamen alium, quam eum, qui <a> magistratu vel a sacerdote publico per praeconem convocatur.

Contubernales dicuntur a tabernis, quae fiebant ex tabulis.

5 Unde et tabernacula sunt dicta, licet ex tentoriis [et ex] pellibus fiant.

Contubernium dicitur contubernalium habitatio.

Conclavia dicuntur loca, quae una clave clauduntur.

Contemplari dictum est a templo, id est loco, qui ab omni
10 parte aspici, vel ex quo omnis pars videri potest, quem anti-
qui templum nominabant.

Comitiales dies appellabant, cum in comitio conveniebant; qui locus a coeundo, id est insimul veniendo est dictus.

Calatores dicebantur servi, ἀπὸ τοῦ καλεῖν, quod est vocare,
15 quia semper vocari possent ob necessitatem servitutis.

Condulus anulus.

Condalium similiter anuli genus.

Contestari est, cum uterque reus dicit: Testes estote.

Codeta ager, in quo frutices existunt in modum codarum
20 equinarum.

Condictum est, quod in communi est dictum.

Coctum a cogendo dicitur, quia coquendo coartetur, ut ad 39
utilitatem vescendi perducatur.

Cocula vasa aenea, coctionibus apta. Alii cocula dicunt ligna
25 minuta, quibus facile decoquantur obsonia.

28 **Cohum** lorum, quo temo buris cum iugo conligatur, a cohi-
bendo dictum.

Cohum poetae caelum dixerunt, a chao, ex quo putabant
caelum esse formatum.

2 a om. codd.: add. dett. 4 Contubernales I ante corr.:
Conturnales R ante corr. 5 et ex del. Lindem. 8 in una I:
in uno R. 11 nominabunt MP. 14 seruo G. ἀπὸ τοῦ κα-
λεῖν] apotokalin codd. 19 cordarum LI ex corr.: coclarum R.
21 commune dett. 22 coquendo dett.: cogendo codd. coarte-
tur dett.: coarcetur TLβ: coercetur PME. 24 coctionibus G:
coptionibus I. 26 Choum LIR. quo temo] quo* eo I. co-
niugo M: coniugio P. 28 Choum L ante corr. R. chao]
cho G¹. (putabant codd.)

Comoedias constat appellari ex eo, quod initio in vicis iuvenes cantare soliti essent crebro convenientes.

Cicuma avis noctua.

Coclacae dicuntur lapides ex flumine, rotundi ad coclearum similitudinem.

5

Cocetum genus edulii ex melle et papavere factum.

Confugelam antiqui confugium dicebant.

Conpraedes eiusdem rei populo sponsores.

40 **Conpascuus ager**, relictus ad pascendum communiter vicinis.

Conpescere est velut in eodem pascuo continere.

10

Conpitalia festa, quae in compitis peragebant.

Congruere dictum est a gruibus, qui non fere segregantur, sive cum volant, sive cum pascuntur.

Cognomines dicuntur, qui eiusdem sunt nominis.

Cerrones leves et inepti, a cratibus dicti, quod Siculi ad- 15 versus Athenienses cratibus pro scutis sunt usi, quas Graeci γέῤῥῥας appellant.

Comptum genus libaminis, quod ex farina conspersa faciebant.

Comptum Afranius pro ornatu et exultu posuit.

20

Conflages loca dicuntur, in quae undique confluunt venti.

Copona taberna a copiis dicta.

Compile cogere est et in unum condere.

41 **Conpernes** nominantur homines genibus plus iusto coniunctis.

25

Confoedusti foedere coniuncti.

1 ex eo om. L. 2 contare G. cumuenientes G: conuenientes R¹. 3 (Cic. av. noct. codd.) Caec- (Cec-) Gloss. 4 Coclacae (-ce) Lβ: Cochalace MP (ex -che): Cochlacae TE. 5 similitudine L. 6 Coccetum codd. 8 Comp- LGI populos L. 9 Comp- GI. 10 Comp- Lβ. 11 Comp- LEβ. 15 an Gerr-? Festi enim lemma Congerrones fuisse videtur. dici G¹. 16 proscuti M. 17 γέῤῥῥας] cerrhas PMGR: cerras TLEI. 18 Comtum MP ante corr. 20 Comtum MR ante corr. (et exultu codd.) 21 Confluges (-ge) codd. Nonii p. 62 Me.: Confrages codd. Isidori Etym. 14, 8, 27. qua LEI ex corr. (confluunt codd.) 22 Caupona (ex Cop-) R. 24 Comp- LGI. 26 Confoediti Gloss.

Commissatio a vicis, quos Graeci *κόμας* dicunt, appellatur. In his enim habitabant, priusquam oppida conderentur, quibus in locis alii alios convictus causa invitabant.

Committere proprie est insimul mittere: nunc eo utimur et
5 pro facere, aut pro linquere, aut pro incipere.

Condere proprie est in unum et interiorem locum dare ad
29 custodiam faciliorem; quod verbum nunc significat conscribere, nunc facere, nunc componere et instruere.

Consulas antiqui ponebant non tantum pro consilium petas
10 et perconteris, sed etiam pro iudices et statuas.

Cossi ab antiquis dicebantur natura rugosi corporis homines, a similitudine vermium ligno editorum, qui cossi appellantur.

Consilium vel a consulendo dicitur, vel quod in unam sententiam plurium mentes consilient et convenient; sed a silentio credibilius dictum putatur, quo maxime invenitur.
15

Conscripti dicebantur, qui ex equestri ordine patribus adscribebantur, ut numerus senatorum expleretur.

Consposos antiqui dicebant fide mutua conligatos.

Consualia ludi dicebantur, quos in honorem Consi faciebant,
20 quem deum consilii putabant.

Conventus quattuor modis intellegitur. Uno, cum quemlibet hominem ab aliquo conventum esse dicimus. Altero, cum significatur multitudo ex conpluribus generibus hominum contracta in unum locum. Tertio, cum a magistratibus iudicii
25 causa populus congregatur. Quarto cum aliquem in locum frequentia hominum supplicationis aut gratulationis causa conligitur.

Convicium a vicis, in quibus prius habitatum est, videtur
dictum, vel inmutata littera quasi convocium.

30 **Coniuoli** oculi sunt in angustum coacti coniventibus palpebris.

1 Comessatio (corr. -esa-) I: Commesatio E. comos T. 3 coniunctus G ante corr.: coniunctis M ex corr. 4 est proprie T. 5 (linquere codd.) 10 proconteris LI. 12 ad similitudinem G ante corr. 13 vel (prius) om. L. sentiam M. 16 adscribantur MP. 17 renatorum G. 18 ligatos L. 19 in honore T. 24 a om. M. 28 habitum M. 30 Contuoli codd.: corr. ex Gloss. conitentibus codd.: corr. Aug: conictantibus Gloss. (fere).

Consternatio, quae est concitatio quaedam subita ex aliquo metu, a sternutamento deducta est, quod eo toto concutimur corpore.

Considerare a contemplatione siderum videtur appellari.

Constitutus hominum a consistentium multitudine appellatur. 5

Convallis est planities ex omni parte comprehensa montibus collibusve. Valles duobus lateribus inclausa planities. Valles deminutivum vallecule facit.

Convoti isdem votis obligati.

Cibus appellatur ex Graeco, quod illi peram, in qua cibum 30 recondunt, cibisim appellant. 11

Cicum membrana tenuis malorum puniceorum.

Cispus mons est in urbe Aesquilinae regionis de nomine cuiusdam hominis dictus.

Citimus extremus. Uls enim facit ultra, ultimus cis, citra, 15 citimus.

Cicindela genus muscarum, quod noctu lucet, videlicet a candela; unde etiam candelabra putantur appellata.

Citrosa vestis appellata est a similitudine citri.

Civicam coronam civis salutis suae causa servatus in proe- 20 lio dabat, quae erat <i>lignea, frondem habens perennem.

43 **Circanea** dicitur avis, quae volans circumitum facit.

Circites circuli ex aere facti.

Cilium est folliculum, quo oculus tegitur, unde fit supercilium.

Cimmeri dicuntur homines, qui frigoribus occupatas terras 25 incolunt, quales fuerunt inter Baias et Cumas in ea regione, in qua convallis satis eminenti iugo circumducta est, quae neque matutino, neque vespertino tempore sole contingitur.

Cimbri lingua Gallica latrones dicuntur.

1 contatio *G*¹. 6 compressa *T*: comprehensa (com-) *MPGR*.
 7 collisue *I*. inclusa *I*. 9 colligati *MP*. 10 Cibus (Cy-) *codd.*: corr. *T*. 11 cibisim *Mue.* (vel *κίβισιμ*): cibus (cy-) *codd.*
 12 Cicum *R*. 13 est om. *TIR*. aesq- *LI*: esq- *PMGR* (cf. ad 560, 21 Th.). 15 citra] atra *M*. 17 nocte *T*. 19 similitudinem *G*. 20 cui *LEGI*: cui *R*. 21 lignea *codd.* 24 Cillum *PMTLI* ante corr.: Cilum *GR*. 28 contegitur *codd.*: corr. Goerenz. in *Cic. Acad.* 2, 19, p. 115. 29 dixerunt *I*.

Cingulos appellabant homines, qui in his locis, ubi cingi solet, satis sunt tenues.

Cillibae mensae rotundae.

Chilo dicitur cognomento a magnitudine laborum.

5 **Cilo** sine aspiratione, cui frons est eminentior, ac dextra sinistraque velut recisa videtur.

Cisterna dicta est, quod eis, id est infra, terram.

Camillus proprie appellatur puer ingenuus.

Capuam in Campania quidam a Capye appellatam ferunt,
10 quem a pede introrsus curvato nominatum antiqui nostri Falconem vocant; alii a planitie regionis.

Camenae Musae a carminibus sunt dictae, vel quod canunt antiquorum laudes, vel quod sint castae mentis praesides.

Camara et **camuri boves** a curvatione ex Graeco dicuntur.

31 **Campas marinos** equos Graeci a flexu posteriorum partium 44
16 appellant.

Catampo genus est lusus.

Carissam apud Lucilium (1129) vafrum significat.

Caerimoniarum causam alii ab oppido Caere dictam existi-
20 mant; alii a caritate dictas iudicant.

Caelibem dictum existimant, quod dignam caelo vitam agat.

Catamitum pro Ganymede dixerunt, qui fuit Iovis concubinus.

Caeculus condidit Praeneste. Unde putant Caecilios ortos, quorum erat nobilis familia apud Romanos. Alii appellatos
25 eos dicunt a Caecade Troiano, Aeneae comite.

Caelius mons dictus est a Caele quodam ex Etruria, qui Romulo auxilium adversum Sabinos praebuit, eo quod in eo domicilium habuit.

Caecum vallum dicitur, in quo praeacuti pali terrae adfixi
30 herbis vel frondibus occuluntur.

2 sati *GI.* 3 Cillebae *T.* Hoc lemma lemmati 'Cimbri' adiung. *MP*: om. *L.* 5 ac] a *β.* 7 (quod eis *codd.*) id est] inest *codd.* 9 capie *MPTL*: capue *IR.* 11 planite *M.* 12 Canaenae *M.* 14 (ex *Gr. dic. codd.*) 15 Campas (*Capp-*) *Gloss.*: Cappas *codd.* 17 Catampho vel Catambo potest scripsisse *Paulus.* 18 (uafrum *codd.*) 20 dictam *T.* 26 a om. *G*¹. quondam *I ante corr.* 27 (aduersum *codd.*) 29 Cacum *M*: Cetam *P.* praeacupitali *corr.* praeacuti pali *G.*

Catillones appellabant antiqui gulosos.

Catillatio grave obprobrium hominibus generosis obiciebatur, si qui provincias amicas populi Romani expoliassent.

45 **Caesticillus** appellatur circulus, quem superponit capiti, qui aliquid est laturus in capite.

Caespes est terra in modum lateris caesa cum herba, sive frutex recisus et truncus.

Catulinam carnem esitavisse, hoc est comedisse, Romanos, Plautus in Saturione (111) refert.

Catax claudus.

Caecultare est caecos imitari.

Caesariati comati.

Catularia porta Romae dicta est, quia non longe ab ea ad placandum caniculae sidus frugibus inimicum rufae canes immolabantur, ut fruges flavescentes ad maturitatem per- 15 ducerentur.

Caedem putant ex Graeco dici, quod apud illos † kethin † significet interficere.

Caenina urbs, quae fuit vicina Romae, a Caenite conditore appellata est.

Catulus genus quoddam vinculi, qui interdum canis appellatur. 32

Caestus vocantur et hi, quibus pugiles dimicant, et genus quoddam ornatus mulierum.

Caediciae tabernae in via Appia a domini nomine sunt vocatae.

Cavillatio est iocosa calumniatio.

Cati fons, ex quo aqua Petronia in Tiberim fluit, dictus, quod in agro fuerit cuiusdam Cati.

Cacula servus militis. Plautus (Trin. 721): „Video caculam

1 Catillones *codd* (cum *codd. β infra*, p. 64 Th., s. v. Fiscellus).
 2 Catillacio *R.* 4 Cesticillus *TLIR.* 6 Cespes *TLEIR.*
 terrae *LI.* 8 esitavisse *α I.* 11 aecultare *LI.* 13 non longe
 ab ea *om. LI.* 14 rufi *R.* 17 duci *TLEI.* ketin *TLIR:*
καίνειν Aug.: κήθειν Thewr. significat *α.* 22 hi] in *R.*
 23 quod clamor natus *G.* mul. orn. *L.* 24 Cediciae *L;* Caediciae *Mβ.* 26 ioca *I ante corr.* 28 (fu. cu. *codd.*) 29 Catula *M.* catulam *M.*

militarem.“ Dicitur autem a Graeco *κἄλον*, quod fustibus clavisque ligneis ad tutelam dominorum armari soliti sunt. **Canalicolae** forenses homines pauperes dicti, quod circa canales fori consisterent.

- **Cana** dicunt Graeci, nos canistra et per deminutionem canistella.

Canicae furfures de farre a cibo canum vocatae.

46

Canceri dicebantur ab antiquis, qui nunc per diminutionem cancelli; ex quo genere sunt calces, qui per deminutionem

- 10 appellantur calculi.

Canentas capitis ornamenta.

Canta pro cantata ponebant.

Caudicariae naves ex tabulis grossioribus factae.

Candelabrum dictum, quod in eo candelae figantur.

- 15 **Cantherius** hoc distat ab equo, quo[d] maiialis a verre, capo a gallo, berbix ab ariete. Est enim cantherius equus, cui testiculi amputantur.

Cavillum cavillatio, id est inrisio.

- Candae** cistellae ex iunco, a similitudine equinae caudae
20 factae.

Caulae a cavo dictae. Antiquitus enim ante usum tectorum oves in antris claudiebantur.

Cavum a chao dictum et eius inanitate.

Caculatum servitium.

- 25 **Calones** calcei ex ligno facti.

Clacendix genus conchae.

Calpar genus vasis fictilis.

1 autem *om. M P.* *κἄλον*] *calin codd.* 2 *ligneus L.* (*sunt codd.*) 3 *Canaliacolae (corr. -acc-) R: Canicolae I.* homines — canales *om. M (non P).* 7 *ferrea R¹.* 10 *appellatur R.* 11 *Canentes PM: Canenta sunt (per compend.) E.* ormenta *M.* 12 *Cante pro cantate Dac.* 13 *naves] cauese M.* 15 *quod codd.: corr. recc. ma. auertere R ante corr.* 16 *berb+ex G: uerux R.* cui testiculo (*om. amputantur*) *L: castratus T.* 19 *Caudae T.* ad similitudinem *dett.* 22 *claudiebant G.* 23 *cho G¹.* inanitate (*imm-*) *RG.* 24 *Caculatum servitium om. M P.* 26 (*Clacendix codd.*) 27 *Calphar G ante corr.*

- Calces** ampullae plumbeae. 33
- Calbeos** armillas dicebant, quibus triumphantes utebantur, et quibus ob virtutem milites donabantur.
- 47 **Calix**, quod in eo calidum bibitur.
- Calpurni** a Calpo, Numae regis filio, sunt oriundi. 5
- Callim** antiqui dicebant pro clam, ut nis pro nobis, sam pro suam, im pro eum.
- Calicata** aedificia calce polita.
- Caliptra** genus [est] vestimenti, quo capita operiebant.
- Calathos** Graeci, nos dicimus quasillos. 10
- Caduceatores** legati pacem petentes. Cato (inc. 4): „Caduceatori“, inquit, „nemo homo nocet“.
- Carinantes** probra obiectantes, a carina dicti, quae est infima pars navis; sic illi sortis infimae.
- Cadmea** terra, quae in aes coicitur, ut fiat orichalcum. 15
- Casa** a cavatione dicta.
- Cascum** antiquum.
- Casnar** senex Oseorum lingua.
- 48 **Cassiculum** reticulum a cassibus per deminutionem dictum.
- Caseus** a coeundo dictus. 20
- Casilam** antiqui pro casside ponebant.
- Cassabundus** crebro cadens.
- Casaria**, quae custodit casam.
- Cassia** via a Cassio strata.
- Caput** ex Graeco dictum quod illi interdum *κάρφα τὴν κεφαλήν* 25 *λέγουν* dicunt.
- Caperratum** rugosum a cornuum caprinorum similitudine dicitur.

1 Calcer *α*. 3 (virtutem *codd.*) 5 Calpurni *codd.* (o ex *corr. man.* 2 in *G*). numere *LI ante corr.* 6 Calim vel Calam *recc.* clam] dam *IR*¹. 9 Calyptra *R.* est hab. *T(?) LEI: om. PMGR* 10 qua illos *G*¹: quaxillos *G*²*R.* 11 legata *G*¹. 12 homo *om. T.* nosset *GR.* 14 infirma pars *M.* 15 Cada-
mea *R.* coicitur] coquitur *β (et v. l. in E).* 18 Casmar *β.*
19 Cassiculum *M.* cassibus] casionibus *MP.* por *M.* 21 (Ca-
silam *codd.*): Cisilam *R.* 23 Cassaria *IR.* 24 a *om. T.*
25 *κάρφα τὴν κεφαλήν Thewr.*: karatenphi (-phy, -fi) *codd.*
27 Caperatum *β.* caprinorum ex primorum *I.*

Capis poculi genus, dictum a capiendo.

Capsae a Graeco appellantur; has illi κάπτρας dicunt.

Capital facinus, quod capitis poena luitur.

Capronae equorum iubae in frontem devexae, dictae quasi
5 a capite pronae.

Capidulum genus vestimenti, quo caput tegebatur.

Caprae dictae, quod omne virgultum carpant, sive a crepitu
crurum. Unde et crepas eas prisci dixerunt.

34 **Cuppes** et **cupedia** antiqui lautiores cibos nominabant; inde
10 et macellum forum cupedinis appellabant. Cupedia autem a
cupiditate sunt dicta, vel, sicut Varro vult, quod ibi fuerit
Cupedinis equitis domus, qui fuerat ob latrocinium damnatus.

Caprunculum vas fictile.

Curatores dicuntur, qui pupillis loco tutorum dantur; sive
15 illi, qui rei frumentariae agrisque dividendis praepositi sunt.

Curia locus est, ubi publicas curas gerebant. Calabra curia 49
dicebatur, ubi tantum ratio sacrorum gerebatur. Curiae etiam
nominantur, in quibus uniuscuiusque partis populi Romani
quid geritur, quales sunt hae, in quas Romulus populum
20 distribuit, numero triginta, quibus postea additae sunt quin-
que, ita ut in sua quisque curia sacra publica faceret ferias-
que observaret, hisque curiis singulis nomina Curiarum vir-
ginum inposita esse dicuntur, quas virgines quondam Romani
de Sabinis rapuerunt.

25 **Curriculo** pro cursim ponebant. Plautus (inc. frg. 17): „Licet“,
inquit, „vos abire curriculo“.

Curriculus diminutivum est a curru.

Curtilacum appellatur a Curtio, qui eo loco in profundissi-
mum se ob salutem Romani populi proiecit hiatum.

30 **Curionium** aes dicebatur, quod dabatur curioni ob sacer-
dotium curionatus.

2 kaptras *T*: kamptan *M*. 3 facimus *R*. 4 Caproniae *GR*.
9 cuppedia *TR*. 10 matellam *MLI*: metallam *P*. cupidinis *I*.
12 cuppedinis *G* ex corr. 15 agris uel *G*. 16 Culabra (*nov.*
lemm.) *codd.* 23 inpositum *E*¹. 25 cursum *I*. 27 a cu.
est *d. R*. 28 Curtilacum *om. MP*: Curtulacum *R*. qui in
eo *MP*. 29 proiecit *LI*.

Curis est Sabine hasta. Unde Romulus Quirinus, quia eam ferebat, est dictus; et Romani a Quirino Quirites dicuntur. Quidam eum dictum putant a Curibus, quae fuit urbs opulentissima Sabinorum.

Curitim Iunonem appellabant, quia eandem ferre hastam 5 putabant.

Curiales eiusdem curiae, ut tribules et municipes.

Currules equi quadrigales.

Curiata comitia a curiis sunt appellata.

Centurionus antea, qui nunc centurio, et curionus et de- 10 curionus dicebantur.

Cur[r]ules magistratus appellati sunt, quia curru vehebantur. 35

Curia tifata a Curio dicta est, qui[a] eo loco domum habuerat.

50 **Cura** dicta est, quasi coreda, vel quia cor urat.

Cum imperio est dicebatur apud antiquos, cui nominatim 15 a populo dabatur imperium.

Cum potestate est dicebatur de eo, qui a populo alicui negotio praeferebatur.

Cuniculum, id est foramen sub terra occultum, aut ab animali, quod simile est lepori, appellatur, cui subterfossa terra 20 latere est solitum, aut a cuneorum similitudine, qui omnem materiam intrant findentes.

Clunaculum cultrum sanguinarium dictum, vel quia ad clunes dependit, vel quia clunes hostiarum dividit.

Cumerum vas nuptiale a similitudine cumerarum, quae fiunt 25 palmeae vel sparteae ad usum popularem, sic appellatum.

Culcita, quod tomento inculcatur appellata.

Culcitula fusticulus quidam ligneus in sacris dicebatur.

1 qui *PML*. 3 pu. dic. *L*. 5 Curitum *T*. qui *G*¹.
 8 (Currules *codd.*) 10 Centuriones *T*. curiones *M* ante *corr.*:
 -num *T*. et decurionus *om. R*. 12 Currules *codd.* (Curules *E*).
 13 Curiati (-ta *E*) fana *codd.*: *corr. ex 558, 14 Th.* (dic. est q.
codd.): dic. q. *T*. qui *TLEIR*: quia *PMG*- 14 (coreda
codd.): ceroda *L*. 16 dicebatur *I*. 17 (Cum pot. *null. nov.*
lemm. in codd.) potestare *L*: potesta *G*: potestas (*s alt. in ras.*) *R*.
 18 praeficiebatur *Aug.* 22 intrent *β*. fidentes *I*. 23 Cluna-
 cum *T* (vel quia ad . . vel quia cl. *codd.*) 25 cumenarum *M*.
 26 palmae *L*. populorum *T*. 28 (Culcitula *codd.*) ligneus *M*.

Cumulter significat cum altero, dictum ab antiquis ita brevitatis causa, ut sodes pro si audes, scilicet pro scias licet, sis pro si vis.

Culliola cortices nucum viridium dicta a similitudine culleorum, quibus vinum sive oleum continetur.

Cussilirem pro ignavo dicebant antiqui.

Cum populo agere, hoc est populum ad concilium aut comitia vocare.

Cuncti significat quidem omnes, sed coniuncti et congregati; at vero omnes etiam si diversis locis sint.

Cunire est stercus facere, unde et inquinare.

Cuturnium vas, quo in sacrificiis vinum fundebatur.

Culigna vas potorium. Cato (or. inc. 16): „Culignam“, inquit, „in feno Graeco ponit, ut bene oleat.“

Coctiones dicti videntur a cunctatione, quod in emendis vendendisque mercibus tarde perveniant ad iusti pretii finem.

Itaque apud antiquos prima syllaba per U litteram scribebatur.

Custodelam dicebant antiqui, quam nunc dicimus custodiam.

Cumbam Graeci κύμβην appellant.

Cutis Graecam habet originem. Hanc enim illi dicunt κύτιν.

Cutiliae lacus appellatur, quod in eo est insula, Κοτύλη nominata a Graecis.

Cneposum antiqui dicebant tenebricosum. Graeci enim κνέφας appellant obscurum.

Cymbium poculi genus a similitudine navis, quae κυμβίς dicitur, appellatum.

Calasis tunicae genus, quod Graeci καλάσινον dicunt. Alii dicunt nodum esse tunicae muliebris, quo conexa circa cervicem vicem tunica submittitur.

1 (Cumulter *codd.*) *vix* Culter 4 Gullioca *inf. p. 70 Th.*
 6 Cussilire *I.* 7 ag. est hoc est pop. *codd.* 12 Cucurnium *I.*
 14 faeno *LG*: foeno *IR.* grego *G.* 15 Coctiones *R.* 17 ita *I.*
 20 appellam *M.* 21 originem *om. L.* κύτιν] kytin *MTEG*:
 kitin *PLIR.* 22 Cutillae (-le) α: ut ille β: *corr. Aug.* Κο-
 τύλη] cotili *codd.* 24 tenebrosum *LI.* 26 paculi *M.* 28 Cala-
 siris (?) *Gloss.* καλάσιον *recc.* 29 nondum *M.*

Cyparissiae dicuntur ignes prodigiosi a similitudine cypressorum.

52 **Cybebe** Mater, quam dicebant Magnam, ita appellabatur, quod ageret homines in furorem, quod Graeci *κύβηβον* dicunt. **Cybele** vero eadem dicta a loco, qui est in Phrygia. 5

Cytherea Venus ab urbe Cythera, in quam primum devecta esse dicitur concha, cum in mari esset concepta.

Cyllenius Mercurius dictus, quod omnem rem sermo sine manibus conficiat, quibus partibus corporis qui carent *κυλλοί* vocantur, ideoque quadratum eum fingunt. Alii volunt sic 10 appellatum, quod in Cyllenia via sit nutritus. Alii, quod in monte Arcadiae Cyllene. Alii, quod a Cyllene sit nympha educatus.

Cypria Venus, quod ei primum in Cypro insula templum sit constitutum, vel quia parientibus praesideat, quod Graece 15 *κύειν* parere sit.

Cynthius Apollo a Cyntho Deli monte vocatus.

Chalcidicum genus aedificii ab urbe Chalcidica dictum.

Choragium instrumentum scaenarum.

Chaos appellat Hesiodus (Theog. 116) confusam quandam 20 ab initio unitatem, hiantem patentemque in profundum. Ex eo et *χάσκειν* Graeci, et nos hiare dicimus. Unde Ianus detracta aspiratione nominatur id, quod fuerit omnium primum; cui primo supplicabant velut parenti, et a quo rerum omnium factum putabant initium. 25

Choenica mensurae genus.

Cybius dictum, quia eius medium aequae patet in omnes partes, quod genus a geometricis *κύβος* dicitur. Unde etiam tessellae quadratae *κύβοι*. Hinc et cybios genus piscis, quia piscantes id genus piscium velut aleam ludant. 30

1 Cyparisei (-ph-) β. a om. M. 3 Cybele T. qua M.
 4 *κύβηβον*] cibibon P M E: cibobon T: cibilon L: kybibon G I:
 kibbon R. 6 qua T. 11 cyllenia P M E. 12 (Arc.) Cyllene]
 cylleno codd. 19 Choragum codd. 20 appellatus est sio-
 dus M P. 21 petentem quae (que) M P. 22 Ianus] hianus
 P M E ante corr.: hiamus T. 23 (id codd.) 24 supplica-
 bunt G. (velut codd.) 28 geometricos T. 30 piscantur
 P M T L.

Cnasonas acus, quibus mulieres caput scalpunt.

Creperum dubium, unde increpitare dicimus, quia maledicta fere incerta et dubia sunt.

Crepitulum ornamentum capitis; id enim in capitis motu
5 crepitum facit.

Crocotillum valde exile. Plautus (Cist. 408): „Extortis talis cum crocotillis crusculis.“

Crusculum deminutivum a crure.

53

Crines a discretione dicti, quam Graeci *κρίσιν* appellant. Nam
10 idem eos *κρινίδας* vocant.

Crocatio corvorum vocis appellatio.

Crucium, quod cruciat. Unde Lucilius (1146) vinum insuave crucium dixit.

Crocotinum genus operis pistorii.

15 **Crustariae** tabernae a vasis pоторii crustatis dictae.

Cracentes graciles. Ennius (Ann. 505): „Succincti gladiis media regione cracentes.“

Crevi modo significat hereditatem adii: modo maior aetate vel censu sum: modo iudicavi: modo divisi. Quae omnia a
20 duobus verbis cresco et cerno veniunt, cuius unius origo ex Graeco trahitur, quod illi *κράνειν* dicunt perficere.

Creterrae vocabulum trahitur a cratere, quod vas est vini.

Craticulum a Graeco *κράτευτα* deducitur.

25 **Centuria** in agris significat ducenta iugera; in re militari centum homines.

4 Crepiculum β: Crepidulum *codd. Tertulliani pall.* 4. id enim] idem G: id est (est *per compend.*) IR. 7 crototillis E: crotillis, *ni fallor*, Plaut. (cf. Succrotilla p. 431 Th.). 8 a Crusc. *null. nov. lemm. in codd.* 9 dicti *om. L.* quas E. grece (grae-) *codd.* *κρίσιν*] sikrisin β: siskrisin MP (*ex dis-*): sichresin TL
(*ex -cre-*) E (*in archetypo erat grece* *κρίσιν*). 10 ideo eos Scal. *crinidas codd.* (*crinidas M.*) 15 pоторis TLE: poteris MP. 16 succinti M *ante corr.*: suscineti P. gladius I. 19 censu sum] censuum R: censu (*om. sum*) G. 21 *κράνειν*] crenin α IR: creuin G. 22 est uas (uasa R) β. 24 Craticulam GR: -la I. *κράτευτα*] kratenta α: kratenta β.

Centuriatus ager in ducena iugera definitus, quia Romulus centenis civibus ducena iugera tribuit.

54 **Centuriata** comitia item curiata comitia dicebantur, quia populus Romanus per centenas turmas divisus erat.

Centenariae cenae dicebantur, in quas lege Licinia non plus 38 centussibus praeter terra enata inpendebatur, id est centum assibus, qui erant breves nummi ex aere.

Cena apud antiquos dicebatur, quod nunc est prandium: vesperna, quam nunc cenam appellamus.

Censionem facere dicebatur censor, cum multam equiti in- 10 rogabat.

Cenacula dicuntur, ad quae scalis ascenditur.

Centumvitalia iudicia a centumviris sunt dicta. Nam cum essent Romae triginta et quinque tribus, quae et curiae sunt dictae, terni ex singulis tribubus sunt electi ad iudicandum, 15 qui centumviri appellati sunt: et, licet quinque amplius quam centum fuerint; tamen, quo facilius nominarentur, centumviri sunt dicti.

Centaution medicamentum a Chirone centauro inventum.

Censere nunc significat putare, nunc suadere, nunc decernere. 20

Censio hastaria dicebatur, cum militi multae nomine ob delictum militare indicebatur, quod hastas daret.

Cercolopis genus simiae, qui ultimam partem caudae villosam habet.

Cerritus furiosus.

25

Cervus, quod κέρτα, id est cornua, gerat, dictus.

Cereos Saturnalibus muneri dabant humiliores potentioribus, quia candelis pauperes, locupletes cereis utebantur.

1 ducenta *PML*. 2 ducenta *MP*. trahit *MP*. 3 (cur. com. dic. *codd.*) 5 in aquas *GR*. 6 centusibus *PM*. p. terrae nata *E*: p. terrae nata *MTLI*: p. terrae natabus (-re) *GR*: praeterrae nata *P*. inpendebantur *G*. 8 Caena *α I*: Coena *GR*. 9 vespertina *G*². 10 inrogabant *MP*. 12 quas *EI*: quas *TGR*. 13 Centumvitalia *LIR*. 15 sing. trib. singulis *L*. 17 quo] quod *G* ante *corr. R*. 18 dicta *G*¹. 19 centaurio *α*. 21 multo *L*. 22 indicebantur *IR*. viz quot: qui *L*. 23 Cercolopis *α I*: Chorcholopis *GR*. (qui *codd.*) 26 dictus] dicitur *M*. 27 numeri *L* ante *corr.*

Celsus ex Graeco κέλλειν dictus.

55

Celeres antiqui dixerunt, quos nunc equites dicimus, a Celere, interfectore Remi, qui initio a Romulo his praepositus fuit; qui primitus electi fuerunt ex singulis curiis deni, ideoque omnino trecenti fuere.

Cermalus locus in Urbe sic nominatus.

Columnae dictae, quod culmina sustineant.

Cernuus calciamenti genus.

Crepidines saxa prominentia.

10 Cloacae a conluendo dictae.

Cluras simias a clunibus tritis dictas existimant.

Crustumina tribus a Tuscorum urbe Crustumeria dicta est.

39 Clucidatum dulce et suave dicebatur.

Cloelia familia a Clonio, Aeneae comite, est appellata.

15 Clumae folliculi hordei.

Clutum Graeci κλυτόν dicunt. Unde accepta praepositione fit inclytus. In enim saepe augendi causa <a>dicimus, ut invocavit, inclamavit.

Clipeum antiqui ob rotunditatem etiam corium bovis appel-

20 larunt, in quo foedus Gabinorum cum Romanis fuerat descriptum.

Classes clipeatas antiqui dixerunt, quos nunc exercitus vocamus.

Cloeliae fossae a Cloelio, duce Albanorum, dictae.

25 Claudere et clavis ex Graeco descendit, cuius rei tutelam penes Portunum esse putabant, qui clavim manu tenere fingebatur et deus putabatur esse portarum.

1 (ex codd.) κέλλειν] kellen α I: kelin G R. 6 sic om. T.
 8 calciamenta R. 9 Cepadines codd.: corr. Aug. 10 a cluendo
 Nettleship 'Contributions' s. v. 'cluo'. 11 Clunas codd. (cf. Thes.
 Ling. Lat. s. v.) tricis MP ante corr. dictis L. 12 Crustumna
 MP Crustumeria Aug.: crustumena codd. 14 (clonio codd.):
 Clouio conieceram (Class. Rev. 5, 9), sed cf. Virg. Aen. 9, 574.
 17 inclitus TLGR. dicimus codd.: corr. Mue. 19 Clypeum G.
 20 gabinorum I (ex gau-) R: gauinorum TG: grau- L: sauino-
 rum E: saibinorum M: sabinorum P. 22 clypeatas G: clip-
 peatas T. 24 Cloeliae (-lie) LR. cloelio LR. arbono-
 rum R. 25 cui R. 26 panes I. clauum GR: clamaum M.

Clavim consuetudo erat mulieribus donare ob significandam partus facilitatem.

Clausula quam Graeci ἐπὶ δόον vocant, a brevi conclusione est appellata.

Clavata dicuntur aut vestimenta clavis intertexta aut cal- 5
ciamenta clavis confixa.

Clavus annalis appellabatur, qui figebatur in parietibus sacrarum aedium per annos singulos, ut per eos numerus colligeretur annorum.

Classis procincta, exercitus instructus. 10

Clingere, cingere, a Graeco κυκλοῦν dici manifestum est.

Cercopa Graeci appellant lucrari undique cupientem, quasi κέρδωνα, quem nos quoque lucrionem vocamus.

Classici testes dicebantur, qui signandis testamentis adhibebantur. 15

Commoetaculum genus virgulae, qua in sacrificiis utebantur.

57 **Cervaria** ovis, quae pro cerva immolabatur.

Crep[p]los, id est lupercos, dicebant a crepitu pellicularum, quem faciunt verberantes. Mos enim erat Romanis in Lupercalibus nudos discurrere et pellibus obvias quasque fe- 20
minas ferire.

Condere componere. 40

Cincia locus Romae, ubi Cinciorum monumentum fuit.

Capital linteum quoddam, quo in sacrificiis utebantur.

Castrensi corona donabatur, qui primus hostium castra 25
pugnando introisset, cui insigne erat ex auro vallum.

Colluviaris porcus dicitur, qui cibo permixto et colluvie nutritur.

Cognitor est, qui litem alterius suscipit coram ab eo, cui datus est. Procurator autem absentis nomine actor fit. 30

1 signandam R. 2 portus G¹. 11 κυκλοῦν dici] kikli indici *codd.* (kiklun dici G). 13 cerdoda G¹: cerdonoa (-npa?) R. 16 Commetaculum R: Comoetaculum L. 18 Creppos *codd.* (crepos ex crepus R) 19 romani M: -nos L ante corr. 20 quosque M: quas R. 21 furire G. 22 Concedere R. 23 Cincia α: Cinctia G: cinciam R. cinctiorum G I. 25 dabatur IR. 27 Colluviaris L: Colluuaris MTG: Colliuiaris PEIR. 29 Cognitor, etc. post Claud, etc. L. coram eo dett.

Claudiana tonitrua appellabantur, quia Claudius Pulcher instituit, ut ludis post scaenam coiectus lapidum ita fieret, ut veri tonitrus similitudinem imitaretur. Nam ante leves admodum et parvi sonitus fiebant, cum clavi et lapides in
5 labrum aeneum coicerentur.

Caesones appellantur ex utero matris exsecti.

Caesar, quod est cognomen Iuliorum, a caesarie dictus est, quia scilicet cum caesarie natus est.

Capsit prenderit.

10 **Capreoli**, vitium cincinnati intorti, quia ad locum capiendum tendunt, appellati.

Capillatam vel **capillarem arborem** dicebant, in qua capillum tonsum suspendebant.

Contestari litem dicuntur duo aut plures adversarii, quod
15 ordinato iudicio utraque pars dicere solet: testes estote.

Caviares hostiae dicebantur, quod caviae [id est] pars hostiae cauda tenus dicitur, et ponebatur in sacrificio pro collegio pontificum quinto quoque anno.

Confeta sus dicebatur, quae cum omni foetu adhibebatur ad
20 sacrificium.

Conclavatae dicebantur, quae sub eadem erant clave. 58

Colossus a Caletio artifice, a quo formatus est, dictus. Fuit enim apud Rhodum insulam statua solis alta pedes centum et quinque.

25 **Codeta** appellatur ager trans Tiberim, quod in eo virgulta nascuntur ad caudarum equinarum similitudinem.

Censui censendo agri proprie appellantur, qui et emi et venire iure civili possunt.

41 **Comedum** bona sua consumentem antiqui dixerunt.

30 **Comedo**, comedonis, qui, ut supra, bona sua consumit.

1 Cludiana *M*: Claudia *L*: Claodiana *GR*: Claodina *I*. claudius β . 2 scenam *L*: cenam *MP*. coiectus *GR*: collectus α *I*: corr. *Aug*. 3 veri] uento *I*. imitemur *T*. antea *E β . 8 (quia *codd.*) sc. quia *I*. est natus *L*. 12 Capillatum *codd.* 16 id est *secl. Scal.* 17 ponebantur *IR* ante corr. 21 Conclavia *Scal.* 23 Rhodum] dum *R*. 25 appellabatur *L*. 27 censedo α : a censendo *R*. 30 Comede ut vid *R*¹.*

Censores dicti, quod rem suam quisque tanti aestimare solitus sit, quantum illi censuerint.

Consiluer Ennius (Ann. 293) pro conticuere posuit.

Claritudinem claritatem.

Casus dicimus non modo ea, quae fortuita hominibus accidunt, sed etiam vocabulorum formas, quia in aliam atque aliam cadunt effigiem.

Catachresin tropum nos abusionem dicimus, cum alienis abutimur perinde ac si propriis, cum propria deficiunt.

Cocum et pistorem apud antiquos eundem fuisse accepimus. 10 Naevius (com. 121): „Cocus“, inquit, „edit Neptunum, Venerem, Cererem“. Significat per Cererem panem, per Neptunum pisces, per Venerem holera.

Cammensem cursorem Titinnius (184) pro pistore dixit.

Conlativum ventrem magnum et turgidum dixit Plautus 15 (Curc. 231), quia in eum omnia edulia congeruntur.

Convexum est ex omni parte declinatum, qualis est natura caeli, quod ex omni parte ad terram versus declinatum est.

59 **Calicatis** calce politis.

Confecerunt una fecerunt. 20

Crebrisuro apud Ennium (inc. 35) significat vallum crebris suris, id est palis, munitum.

Cyprio bovi merendam Ennius (var. 26) sotadico versu cum dixit, significavit id, quod solet fieri in insula Cypro, in qua boves humano stercore pascuntur. Idem cum dicit 25 (Sat. 66): „Propter stagna, ubi lanigerum genus piscibus pascit“: esse paludem demonstrat, in qua nascuntur pisces similes ranunculis, quos oves consecratae edunt.

Consponsor coniurator.

Canturnus nomen loci. 30

2 censuerunt *T.* 5 fortuitu *IR ut vid.*: fortui *L.* 8 Catachresin *MP.* abusione *M.* 9 propriis *L.* 10 accipimus *G*¹.
 12 Cererem (*prius*) ciperem *G*¹. 14 Camensem *L.*: Caminensem *dett.*: Cariensem *Loewe* (*ex Gloss.* carensis pistoribus): Canentem *Neukirch.* 15 Conlaciū *R.* 19 positus *I.*
 21 Crebi- *T.*: Crebrisuero *R.* crebrisuris *GR*¹. 25 quo *codd.*
 26 lanigenum *codd.* (-rum *T.*). (genus *codd.*) 27 pascitur *ER.*
 28 consecte *G*¹.

Centenas pondo dicebant antiqui referentes ad libras.

Coepiam futurum tempus ab eo, quod est coepi. Cato (or. inc. 17): „Coepiam seditiosa verba loqui.“ Invenitur quoque apud maiores et infinitivi modi coepere.

5 **Contionem** antiqui masculino genere posuere.

42 **Cognitu** facilia eadem ratione dicitur, qua dictu facilia, et perspectu et factu facilia.

Contagionem esse dicendum, non contagium.

10 **Clitellae** dicuntur non tantum eae, quibus sarcinae conligatae mulis portantur, sed etiam locus Romae propter similitudinem, et in via Flaminia loca quaedam devexa subinde et adcliva. Est etiam tormenti genus eodem nomine appellatum.

Cloacale flumen dixit Cato pro cloacarum omnium conluvie.

15 **Compluriens** a compluribus significat saepe. Cato (or. inc. 18): „Contumelias mihi dixisti compluriens“.

Citeria appellabatur effigies quaedam arguta et loquax ridiculi gratia, quae in pompa vehi solita sit. Cato in Marcum Cae[ci]lium (6): „Quid ego cum illo dissertem amplius, quem 60
20 ego denique credo in pompa vectitatum ire ludis pro citeria, atque cum spectatoribus sermocinaturum.“

Curionem agnum Plautus (Aul. 562—3) pro macro dixit, quasi cura macruisset.

Coniector interpret somniorum.

25 **Comperce** pro conpesce dixerunt antiqui.

Comparsit Terentius (Phorm. 44) pro conpescuit posuit.

Creduas credas. Plautus (Bacch. 476): „Ipsus nec amat, nec tu creduas.“ [Ipsus pro ipse.]

1 pondus α . 5 genere masculino T. (posuere *codd.*)
6 quia MP. facia M. 9 Citellae I. ea MP (*ex mea*).
12 addeclivia LET. 14 conluvie] coluene G: conluenae R:
colluenae I. 15 Comp- P. sig. se peccato R¹I: significato L.
16 compluriens E: comp- (cp-) PMLIR. 17 Ceteria R. 18 marco R: marto I. 19 caecilium *codd.* disertem PMG. 21 atque conspectatoribus IR. 22 marco L. (dixit *codd.*) 23 macruisset R. 25 Comperte R. 27 ipsos IR. 28 tu om. M. Ipsus pro ipse MP: om. TLE: post redditus est hab. β .

Corius ab antiquis masculino genere dicebatur. Plautus (inc. frg. 18): „Iam tibi tuis meritis crassus corius redditus est.“ Pari modo diverso genere dicebant haec lupus, haec metus, haec amnis, hic frons.

Callus quoque masculine dixerunt. Est enim genus tormenti e corio. 5

Crumina sacculi genus. Plautus (inc. frg. 19): „Di bene ver- tant, tene cruminam, inerunt triginta minae.“

Corinthienses ex eo dici coeperunt, ex quo coloni Corin- thum sunt deducti, qui ante Corinthii sunt dicti; quam con- 10
61 suetudinem servamus etiam, cum Romanenses et Hispanenses et Silienses negotiatores dicimus, qui in alienis civitatibus negotiantur.

Cavitionem dicebant, quam modo dicimus cautionem. 43

Consuetionem Plautus (Amph. 490) pro consuetudine dixit. 15

Corculum a corde dicebant antiqui sollertem et acutum. Plautus in Casina (837): „Ego sum liber, meum corculum, melliculum, verculum.“

Casinam fabulam Plautus inscripsit ab ancillae nomine Ca- si<n>a, quam amari a se<ne> introduxit. 20

Conivola occulta.

Cogitatim adverbialiter pro cogitate.

Clientam pro cliente Plautus dixit.

Comoedice figuratum a comoedo. Plautus (Mil. 213): „Euge eus<cheme> adstetisti et dul<i>ce et comoedice!“ 25

Capulum et manubrium gladii vocatur, et id, quo mortui efferuntur, utrumque a capiendo dictum. Sane a capulo fit capularis.

Celassis celaveris.

1 (ab antiquis *codd.*) 2 clam tibi *T*: latibi *L.* crassius *L.*
3 ludus *codd.*: corr. *Scal.* 5 (a Cullus *nov. lemm. in codd.*)
masculino *ut vid. L.* 8 tene] ne *E.* crumina minuerint *codd.*
11 hispanienses *GR.* 12 quia *I.* aliis *G¹.* 15 Consuetu-
dinem *MP.* 19 casia *codd.* 20 a se *codd.* 22 aduerabi-
liter *MP¹.* 23 Clientem *L.* 25 euscheme] eus *codd.* (eius *L.*)
adstetisti *R*: astitisti *I.* dulce *codd.* 26 uocantur *MPR.*
27 capulo] capulando *I*: cup- *R.* sit *R.* 29 Celasis cel. *M*:
Caelassis caelaueris *T*: Ceclassis cael. *R.*

Custoditio est opera ad custodiendum quid sumpta.

Citior comparativum a cito. Plautus (inc. frg. 21): „Nullam ego rem citiorem apud homines esse, quam famam, reor.“

Clunes masculine. Plautus (frg. 5): „Quasi lupus ab armis
5 valeo, clunes infractos fero.“

Coquitare pro coctitare, id est frequenter coquere, Plautus (dub. 1) posuit.

Canitudinem pro canitie. Plautus (inc. frg. 22): „Stultus 62
est adversum aetatem et capitis canitudinem.“

10 **Conruspari**, conquirere. Plautus (inc. frg. 23): „Conruspare
tua consilia in pectore.“

Caeculant caecis proximi sunt oculorum acie obtusa. Plautus (inc. frg. 24): „Numnam mihi oculi caeculant? Estne
hic noster Hermio?“

15 **Cudere** a caedendo dictum.

Concopilavisti dictum a Naevio (com. 132) pro corripuisti
et involasti.

Clava teli genus, qua Hercules utebatur.

Calones militum servi dicti, quia ligneas clavas gerebant,
20 quae Graeci *κᾶλα* vocant. Is quoque qui huiusmodi telo
utitur, clavator appellatur.

Conseptum apud Ennium (trag. 254) pro conceptum invenitur.

44 **Curionia** sacra, quae in curiis fiebant.

Corpulentis Ennius (inc. 34) pro magnis dixit; nos corpu-
25 lentum dicimus corporis obesi hominem.

Conciliatrix dicitur, quae viris conciliat uxores et uxoribus
viros.

Conventae condicio dicebatur, cum primus sermo de nu-
ptiis et earum condicione habebatur.

3 famem R. 4 armis sua leo MP. 6 Coquinare *Dac.* pro
coctitare β. 9 adversus *IRT ante corr.* 10 Consuspari MP.
consuspare MP. 12 caecis — caeculant *om. R.* caesis (ce-)
MTLP. 13 numnam *codd. (corr. E)* 15 Cudere — inuo-
lasti (17) *om. L.* 16 Concopilavisti *E.* 18 Clavia MP. teli-
gneus *I.* 19 dicti *om. L.* ligeas MP²: ligens P¹ clavias
I ante corr. 20 graece (gre-) Mβ. qui in hui. L. 21 appel-
latus R. 22 conceptum R. (invenitur *codd.*) 23 cursis R.
26—27 uxores uiris *codd.* (uxoribus uiros *I*).

Conceptivae† ferialie† festa dicebantur, quae incertis diebus observabantur quotannis, ut Sementivae, Compitaliciae. **Caelibari hasta** caput nubentis comebatur, quae in corpore gladiatoris stetisset abiecti occisique, ut, quemadmodum illa
 63 coniuncta fuerit cum corpore gladiatoris, sic ipsa cum viro 5 sit; vel quia matronae Iunonis Curitis in tutela sint, quae ita appellabatur a ferenda hasta, quae lingua Sabinorum curis dicitur; vel quod fortes viros genituras ominetur; vel quod nuptiali iure imperio viri subicitur nubens, quia hasta summa armorum et imperii est. Quam ob causam viri fortes 10 ea donantur, et captivi sub eadem veneunt, quos Graeci *δορυαλώτους* et *δορυκῆτους* vocant.

Cingillo nova nupta praecingebatur, quod vir in lecto solvebat, factum ex lana ovis, ut, sicut illa in glomos sublata coniuncta inter se sit, sic vir suus secum cinctus vinctus- 15 que esset. Hunc Herculaneo nodo vinctum vir solvit ominis gratia, ut sic ipse felix sit in suscipiendis liberis, ut fuit Hercules, qui septuaginta liberos reliquit.

Camelis virginibus supplicare nupturae solitae erant.

Cinxiae Iunonis nomen sanctum habebatur in nuptiis, quod 20 initio coniugii solutio erat cinguli, quo nova nupta erat cincta.

Cumeram vocabant antiqui vas quoddam quod opertum in nuptiis ferebant, in quo erant nubentis utensilia, quod et camillum dicebant, eo quod sacrorum ministrum *κόσμιλον* 25 appellabant.

Comptus, id est ornatus, a Graeco descendit, apud quos *κοσμεῖν* dicitur comere, et *κόσμιος*, qui apud nos comis; et comae dicuntur capilli cum aliqua cura compositi.

1 ferialie (-ae) *codd.* (-lae *LI*): feriae talia *Thewr.*: feriae ea *Mue.* 5 coniecta *L.* 6 iuninis *M.* sunt *IR.* 7 linguae (-gue) *IR.* 8 genitura omin. *LE*: genitura somniatur *IR.* 9 uiris obicitur *β.* quiasta *L.* 11 dominantur *PML.* venerunt *L.* quas *codd.* (quos *G*) 12 *δορυκῆτους*] doricitos *PMEG*: -cos *R*: -tes *L.* 13 Cingilio *codd.*: Cingulo *recc.* (cf. v. 21 infra) 16 hunc] nunc *Merk.* ominis (*omis*) *LI*: hominis *PMR*: omnis *G.* 18 herculanus *codd.* 20 Cinthiae *L.* 21 erant *MP.* 25 minitrum *M.* 28 *κο. di. co. et om. G¹.* comis] comes *β.*

45 **Corolla** deminutivum est a corona. Corollam nova nupta de floribus, verbenis herbisque a se lectis sub amiculo ferebat. **Cupressi** mortuorum domibus ponebantur ideo, quia huius generis arbor excisa non renascitur, sicut ex mortuo nihil
5 iam est sperandum, quam et ob causam in tutela Ditis patris esse putabatur.

Curiales flamines curiarum sacerdotes.

64

Cyparissiae appellantur acies quaedam igneae, quae noctu apparere solent ad similitudinem cupressi.

10 **Coninquere**, deputare.

Carnificis loco habebatur is, qui se vulnerasset, ut moreretur.

Capita deorum appellabantur fasciculi facti ex verbenis.

Consiptum clavis praefixum.

Corniscarum divarum locus erat trans Tiberim cornicibus
15 dicatus quod <in> Iunonis tutela esse putabantur.

Caelestia auguria vocant, cum fulminat <aut> tonat.

Caduca auspicia dicunt, cum aliquid in templo excidit, veluti virga e manu.

Clivia auspicia dicebant, quae aliquid fieri prohibebant;
20 omnia enim difficilia clivia vocabant, unde et clivi loca ardua.

Curiales mensae, in quibus immolabatur Iunoni, quae Curis appellata est.

Contrarium aes, grave aes.

Centumvitalia iudicia, quae centumviri iudicabant.

25 **Circumluvium** ius praediorum.

Cumbam Sabini vocant eam, quam militares lecticam, unde videtur derivatum esse cubiculum.

Condicere est dicendo denuntiare.

Commoetacula virgae, quas flamines portant pergentes ad
30 sacrificium, ut a se homines amoveant.

4-5 iam nihil *L.* ob hoc causam *M.* 8 Cyparissae (Ci-, -e) *codd.* 9 cupressi *post* deputare *G*¹. 10 Coninquirere *IR.* 12 fasculi *L.* 14 lucus *Dac.* 15 in *om. codd. (hab. I)* 16 aut *om. codd.* 17 Cauduca *R.* 18 uirga e] uirge *MP*: uirga *R.* 20 clivi] cliuia *L.* 21 quae] qui *MP.* 24 Centumvitalia *L.* 25 Circumluvium *M.* prediorum *R.* 26 lectitam *E*¹. 27 esse *d. L.* 29 Commoetaculum *R.*

- 65 **Casta mola** genus sacrificii, quod Vestales virgines faciebant.
Culigna vas vinarium a Graeco dicta, quam illi dicunt *κύλικα*.
Cincta flaminica veste velata. 46
Captus locus dicitur ad sacrificandum legitime constitutus.
Cervaria ovis dicitur quae pro cerva immolatur. 5
Capralia appellatur ager, qui vulgo ad caprae paludes dici solet.
Canifera mulier appellatur, quae fert canuam, id est qualem, quod est cistae genus.
Contignum frustum carnis cum septem costis demptum. 10
Comauditum coauditum, sicut coangustatum dicitur.
Censio aestimatio, unde censores.
Corda frumenta, quae sero maturescunt, ut fenum cordum.
Consentia sacra, quae ex consensu multorum sunt statuta,
Culina vocatur locus, in quo epulae in funere conburuntur. 15
Calpar vinum novum, quod ex dolio demitur sacrificii causa, antequam gustetur. Iovi enim prius sua vina libabant, quae appellabant festa Vinalia.
Cicatricare cicatricem inducere.
Conpescere lucum est lucum suis finibus cohibere. 70
Commugento convocanto.
Capitarium aes, quod capi potest.
Coinquere coercere.
- 66 **Capitalis lucus**, ubi, si quid violatum est, caput violatoris expiatur. 11

3 flama *M*: flamina *LP*. 5 iouis *MP* ante corr. ceruo *LET*. immolabatur *PM* ante corr. *L* ante corr. *E* (cum *codd. supra p. 49*). 6 Cupruli *codd.* (Cuproli *R*: Crupuli *I*): corr. *Lindem.*: Cupralia *Mue.* plaudes *R*. 8 qualequodque est cista egenus *R*. est *om.* *MP*. 10 canis *I*. 11 (Com- *codd.*) comangustatum *Theur.* 14 quo *I*. (consensu multorum *codd.*) 15 combaruntur *R*: comburentur *I*. 16 Calphar *G*¹. 17 quae appellant *L*: *om.* *I*. 19 Cicatrice *ex* -cem *L*. 20 Conp- *E*: Comp- *I*. 21 Commugento *PME*²: Commungento *T*: Commugente *LE*¹*GI*: Commune gente *R*. conuocante *IR*. 22 potest] post *M*. fort. quod capi pro capite potest vel quod pro capite est. 23 Coninquere *TG*²: Coinquirere *I*. 24 locus *MP*.

Cloare inquinare. Unde et cloacae dictae.

Conregione e regione.

Condictio in diem certum eius rei, quae agitur, denuntiatio.

Cubans auspicatur, qui in lecto quaerit augurium.

5 **Contio** conventus, dicta quasi convocatio.

Cogitatio dicta velut coagitatio, id est longa eiusdem rei agit(at)io in eadem mora consilii explicandi.

Clam a clavibus dictum, quod his, quae celare volumus, claudimus.

10 **Cella**, quod ea celentur, quae esse volumus occulta.

Ciere nominare.

47 **Duco** cum pro puto ponimus, ex Graeco deducitur, quod illi dicunt δοκῶ.

Duplionem antiqui dicebant, quod nos duplum. Venit autem

15 a Graeco διπλοῦν.

Duicensus dicebatur cum altero, id est cum filio census.

Duis duas habet significationes. Nam et pro δῖς ponebatur et pro dederis.

Duidens hostia bidens.

20 **Duellum** bellum, videlicet quod duabus partibus de victoria contententibus dimicatur. Inde et perduellio, qui pertinaciter retinet bellum.

Duonum bonum.

Duplabis duplicabis.

25 **Duodeviginti** dicendi consuetudinem a Graecis traxisse videtur, qui sic enuntiant δυοῖν δεόντων εἴκοσιν, et ἐνὸς δέοντος εἴκοσιν.

Dumosa frondosa.

67

1 Cocleare *T*: Cloacare *dett.*: Cloare *codd.* *Servii auct. ad Aen. 1, 720*: Cluere *Plin. N. H. 15, 119.* 3 Conditio *PM I*: Conditio *G*. 6 coagitatio *MP*: cogitatio *T*. 7 agitatio *codd.*: *corr. dett.* 10 (esse volumus *codd.*) 12 puta *I*. 13 doce *L*: doce *M*. 15 diplun *codd.* (diplum *IR*). 16 Diucensus *LG¹ R*. 17 δῖς] dis *codd.* 19 Duudens *LI*. 20 vid.] significet *MP*. 21 dim.] de uictoria *T*. 26-27 dyindeikosinetenosdeikosin *codd.* (*fere*) 28 Dumoso *G*.

Dubat dubitat.

Dubenus apud antiquos dicebatur, qui nunc dominus.

Dusmo in loco apud Livium (trag. 39) significat dumosum locum. Antiqui enim interserebant S litteram, et dicebant cosmittere pro committere, et Casmenae pro Camenae.

Dumecta antiqui quasi dumiceta appellabant, quae nos dumeta.

Dumus a Graeco venit δόμος.

Dracones dicti ἀπὸ τοῦ δέρονεσθαι, quod est videre. Clarissimam enim dicuntur habere oculorum aciem: qua ex causa 10 incubantes eos thesauris custodiae causa finxerunt antiqui. Ideoque Aesculapio adtribuuntur, quod vigilantissimi generis putantur, quae res medicinae maxime necessaria est.

Dici mos erat Romanis in omnibus sacrificiis precibusque: populo Romano Quiritibusque, quod est Curensibus, quae 15 civitas Sabinorum potentissima fuit.

68 **Dalivum** supinum ait esse Aurelius, Aelius stultum. Oscorum quoque lingua significat insanum. Santra vero dici putat ipsum, quem Graeci δειλαιον, id est, propter cuius fatuitatem quis misereri debeat.

20

Daps apud antiquos dicebatur res divina, quae fiebat aut 48 hiberna sementi, aut verna. Quod vocabulum ex Graeco deducitur, apud quos id genus epularum δαίς dicitur. Itaque et dapatice se acceptos dicebant antiqui, significantes magnifice, et dapaticum negotium amplum ac magnificum.

25

Daedalam a varietate rerum artificiorumque dictam esse apud Lucretium (1, 7) terram, apud Ennium (inc. 46) Minervam, apud Virgilium (Aen. 7, 282) Circen, facile est intellegere, cum Graeci δαιδάλλειν significant variare.

2 Dubius *Gloss.* dominus] dubius *Scal.* 3 in locum *M.* domosum α: domisum *GI*: donisum *R.* 4 S *om. L.* 8 Domus *dett.*, fort. recte δόμος] domus *codd.* (-mos *R* ante corr.) 9 derkeste (-rche-) *codd.* 11 cust. causa *om. MP.* 14-16 *om. in spat. vac. L.* 17 supinum β *E*: sapinum *ML*: sa supinum *T*: sabinum *P.* stultus *PMLT.* oscolorum *M*: osculorum *P*: quorum *L.* 18 putant *G.* 19 dileon *codd.* statuitate *L.* 24 daptice *I.* 25 dapaticis *codd.*: corr. *Lindem.* et mag. β (ex mag. *G*¹). 29 dedalin *codd.* graece ... significet *dett.*

Damium sacrificium, quod fiebat in operto in honore Deae Bonae, dictum a contrarietate, quod minime esset *δαμόσιον*, id est publicum. Dea quoque ipsa Damia et sacerdos eius damiatrix appellabatur.

- 5 **Dacrimas** pro lacrimas Livius saepe posuit, nimirum quod Graeci appellant *δάκρυα*; item dautia, quae lautia dicimus, et dantur legatis hospitii gratia.

Danunt dant.

Dasi dari.

- 10 **Danistae** feneratores.

Dagnades sunt avium genus, quas Aegyptii inter potandum cum coronis devincire soliti sunt, quae vellicando morsi-candoque et canturiendo adsidue non patiuntur dormire potantes.

- 15 **Daunia** Apulia appellatur a Dauno, Illyricae gentis claro viro, qui eam, propter domesticam seditionem excedens patria, occupavit. 00

Dorsum dictum, quod pars ea corporis devexa sit deorsum.

Donum ex Graeco est, quod illi vocant *δῶρον*.

- 20 **Donaticae coronae** dictae, quod his victores in ludis donabantur, quae postea magnificentiae causa institutae sunt super modum aptarum capitibus, quali amplitudine fiunt, cum Lares ornantur.

Dotem manifestum est ex Graeco esse. Nam *διδόναι* dicitur

- 25 apud eos dare.

Doliola locus in Urbe sic vocatus, quia invadentibus Gallis

- 49 Senonibus Urbem sacra in eodem loco doliolis reposita fuerunt. Qua de causa in eodem loco ne despuere alicui licebat.

Doli vocabulum nunc tantum in malis utimur, apud anti-

- 30 quos autem etiam in bonis rebus utebatur. Unde adhuc dicimus sine dolo malo, nimirum quia solebat dici et bonus.

1-2 (honore deae bonae *codd.*) 3 pullicum *R.* 4 appellatur *R.* 5 lacrimis *L.* 6 dakria *codd.* daucia *MTLG R.* laucia *TGR.* 11 genes *M.* inter] interdum *T.* 12 devincere *LGI.* soluti *MPG.* 18 dormire *M.* 15 Duuna *L:* Dauinia *I.* 16 patriam *R.* 18 ea pars *L.* 27-28 doliolis — loco *om. β:* *suppl. in marg. E (man. 1, ut vid.)* 29 Dali *G¹.*

Dirus dei ira natus.

Derogare proprie est, cum quid ex lege vetere, quo minus fiat, sancitur lege nova. Derogare ergo detrahere est.

Directum dicebant per antiphrasin, volentes significare malum diem.

5

Dirigere apud Plautum invenitur pro discidere.

Derunciunt depurgant.

Dirutum aere militem dicebant antiqui, cui stipendium ignominiae causa non erat datum, quod aes diruebatur in fiscum, non in militis sacculum.

10

70 **Delicata** dicebant dis consecrata, quae nunc dedicata. Unde adhuc manet delicatus, quasi lusui dicatus. Dedicare autem proprie est dicendo deferre.

Depuvere caedere. Lucilius (1245): „Palmisque misellam depuviit me“, id est verberavit me, quod ipsum ex Graeco 15 est ἀπὸ τοῦ παλῆιν.

Dedita intellegitur valde data.

Deperire significat valde perire.

Δέρχεται Graeci appellant pelles nauticas, quas nos vocamus segestria.

20

Demum, quod significat post, apud Livium (dub. 44) demus legitur. Alii demum pro dumtaxat posuerunt.

Denicales feriae colebantur, cum hominis mortui causa familia purgabatur. Graeci enim νέκυν mortuum dicunt.

Deminutus capite appellatur, qui civitate mutatus est; et 25 ex alia familia in aliam adoptatus; et qui liber alteri mancipio datus est; et qui in hostium potestatem venit; et cui aqua ignique interdictum est.

1 diei *IR.* natus] actus *Isid. Etym.* 10, 75. 2 est pr. *LE.* lege est vet. *β.* 6 Diligere *Festus*, ni fallor (cum *Nonio p. 290 Me*) discedere *G¹R¹*. 7 Deruntunt *IR.* 9 datum *PME*: dictum *β.* 11 Deligata (*Dil- G*) *codd* (-ica- *I*) disci secrata *R.* 12 deligatus *G.* usui *β.* a Dedicare nov. *lemm. in codd.* 15 depuuit *MI*: depuivit *P.* ex] a *R.* 16 (est *codd.*) 17 Dedita *R.* 19 Derrhis *LEG R.* Derhis *M.* Derris *I.* 21 Demunt *I.* 23 caelebrantur *L.* nekin *codd.* morui di. *R.* 25 appellabatur *I.* 26 familiam *M.* ad. est et *MP.* quilibet *T.* 28 interd.] dictum *R.*

Dividicula antiqui dicebant, quae nunc sunt castella, ex quibus a rivo communi aquam quisque in suum fundum ducit.

50 **Defrui** dicebant antiqui, ut deamare, deperire, significantes omnem fructum percipere.

5 **Dividiam** discordiam.

Deversus dicebant deorsum versus.

71

Deinceps, qui deinde coepit, ut princeps, qui primum coepit.

Deus dictus, quod ei nihil desit, vel quia omnia commoda hominibus dat; sive a Graeco *δέος*, quod significat metum,

10 eo quod hominibus metus sit. Sed magis constat, id vocabulum ex Graeco esse dictum, aspiratione dempta, qui mos antiquis nostris frequens erat.

Dium antiqui ex Graeco appellabant ut a deo ortum et diurnum sub caelo lumen, *ἀπὸ τοῦ Διός*. Unde adhuc sub diu

15 fieri dicimus, quod non sit sub tecto, et interdiu, cui contrarium est noctu.

Devitare valde vitare.

Demagis pro minus dicebant antiqui.

Denariae caerimoniae dicebantur et tricenariae, quibus sacra

20 adituris decem continuis diebus, vel triginta certis quibusdam rebus carendum erat.

Decrepitus est desperatus crepera iam vita, ut crepusculum extremum diei tempus. Sive decrepitus dictus, quia propter senectutem nec movere se, nec ullum facere potest crepitem.

25 **Decimanus** appellatur limes, qui fit ab ortu solis ad occasum; alter ex transverso currens appellatur cardo.

Decumana ova dicuntur et decumani fluctus, quia sunt magna. Nam et ovum decimum maius nascitur, et fluctus decimus fieri maximus dicitur.

2 a rivo] aruit *L.* 5 Dividiam *Nonius* 101, 19. 7 cepit *T.*: cepit *G.* 9 omnibus *L.* *δέος* *P.*: deos *MGR*: *θεός* *E.*: theos *I.*: eos *L.* 10 metum fit *L.* id uoc. constat *L.* 13 Dum *I.* ut] et conieci (*Class. Rev.* 5, 9) 14 telo *R.* diuo *I.* 15 (sit *codd.*) 18 minus] valde magis *Nonius* 98, 19 (*cf. Gloss. dem. σφοδρῶς*): fort. nimis. 19 d. et trigenariae *β*: dicecenariae *M.* 20 rebus *codd.*: corr. *dett.* vel — rebus *om. I.* 22 uitavit *cr. T.* 24 nec dullum *T.* potest facere *I.* 26 ca. app. *L.*

Deprensa dicitur genus militaris animadversionis, castigatione maior, ignominia minor.

Decima quaeque veteres dis suis offerebant.

Decuriones appellantur, qui denis equitibus praesunt.

Depolitum perfectum, quia omnes perfectiones antiqui politiones appellabant. 5

Degunere degustare.

Decures decuriones.

Depubem porcum lactantem, qui prohibitus sit pubes fieri. 51

72 **Decotes** togae detritae. 10

Dictynna Diana, quam esse lunam putabant, dicta, quod fulgore suo noctu omnia ostendat.

Deblaterare est stulte loqui. Nam Graeci *βλάνας* stultos appellant.

Dicearchia vocabatur, quae nunc Puteoli, quod ea civitas 15 quondam iustissime regebatur.

Demoe apud Atticos sunt, ut apud nos pagi.

Dice pro dicam antiqui posuere.

Decermina dicuntur, quae decerpuntur purgandi causa.

Disertiones divisiones patrimoniorum inter consortes. 20

Dispensatores dicti, quia aes pensantes expendebant, non adnumerabant. Hinc deducuntur expensa sive dispensata vel compensata. Item compendium, dispendium, assipondium, dupondium.

Dispescere est proprie pecus a pastione deducere, ut con- 25 pescere una pascere et in uno loco continere.

Despretus valde spretus.

Desivare desinere.

Dissuleus porcus dicitur, cum in cervice saetas dividit.

4 Decuriores *GI*¹: Decores *codd.* aliquot p. 53. 5 Depoculitum *L.* 6 appellant *R.* 10 Decores *E*: Decutes *recc.*
 11 Dictinna *codd.* (Died- *MP*: Detinna *I*) putabant *om. L.*
 12 ostendit *R.* 13 Deblatterare *T.* stulto *L.* stultas *β.*
 15 (Dicearchia *codd.*) puteor liqui odea *L.* 17 (Demoe [-one *L.*] *codd.*) 20 Desertiones *codd.* (Dis- *R.*) 21 qui *LEG R.*
 22 hic *T.* 23 Dassipondium (*nov. lemm.*) *T.* aupondium (*ex* *ausp*-) *L.* 25 proriae *L.* ut co. una *pa.* post continere *MP.*
 26 et nunc loco *T.* 27 Despraetrus *L.* 29 Disulcis *Gloss.*

Disertus a disserendo dictus.

Dignorant, signa inponunt, ut fieri solet in pecoribus.

Disertim pro diserte dixerunt antiqui.

Distisum et pertisum dicebant, quod nunc di<s>taesum et

5 pertaesum.

Delubrum dicebant fustem delibratum, hoc est decortica- 73
tum, quem venerabantur pro deo.

Delicia est tignum, quod a culmine ad tegulas angulares
infimas versus fastigatum collocatur; unde tectum delicia-

10 tum et tegulae deliciariae.

Degere antiqui posuerunt pro expectare.

Deteriae porcae, id est macilentae.

Delibare aquam sulco derivare.

Delicare ponebant pro dedicare.

15 Deliquium solis a delinquendo dictum, quod delinquat in
cursu suo.

52 Delinquere est praetermittere, quod non oportet praeteriri;
hinc deliquia et delicta.

Deliquum apud Plautum (Cas. 207) significat minus.

20 Detudes esse detunsos, deminutos.

Delaniare est discindere et quasi lanam trahere, unde la-
cinia et lanus dicitur, qui pecus discindit.

Delapidata lapide strata.

Dextans dicitur, quia assi deest sextans, quemadmodum duo-

25 deviginti et deunx.

Deluit solvit, a Graeco *διαλύειν*.

1 Dissertus *L*: Disserius *T*. diserendo *IR*. 2 solent *L*.
3 Desertim *MP*: Desertum *LI*. disserte *LT*. 4 ditaesum
PML EG: dictaesum *T*: detesum *I*: daetesum *R*. 6 Delu-
bri *L*. 8 Delici est *M*. 12 Deteriae (-ie) *β*. 13 diri-
uare *G*. 15 delinquendo *MP*: delinquo *IR*. 17 quo domino
portet *L*. 18 delinqua *β*: reliqua *M*. 19 Deliquium *dett.*:
Delicuum *Plautus*. 20 detonsos *codd.*: corr. ex *Gloss*. 21 dis-
cidere *G* ex corr. *IR*: discedere *PG* ante corr.: dicatede *M*.
lacina *MP*. 22 discindit *E*: discedit *MP*: discidit *TLβ*
(cf. 84, 16). 24 admodum *L*. 25 deuna *codd.* (de om. *I*).
26 Deliuit *I*: Diluit *Gloss.*, fort. recte

Dilectus militum, et is, qui significatur amatus, a legendo dicti sunt.

74 **Deliberare** a libella, qua quid perpenditur, dictum.

Detrectare est male tractare.

Dextimum et **sinistimum** antiqui dixerunt.

5

Dextera auspicia prospera.

Dextrarum tibiaram genus est, quae dextra tenentur.

Diobolares meretrices dicuntur, quae duobus obolis ducuntur.

Dies dictus, quod divini sit operis, sive ab Iove, eius, ut 10 putabant, rectore, qui Graece *Δία* appellatur; sive quod aer diurnus dehiscat in candorem.

Diabathra genus solearum Graecanicarum.

Deorata perorata.

Deactio peractio.

15

Dianius locus Dianae sacratus.

Diffarreatio genus erat sacrificii, quo inter virum et mulierem fiebat dissolutio. Dicta diffarreatio, quia fiebat farreo libo adhibito.

Dium, quod sub caelo est extra tectum, ab Iove dicebatur, 20 et Dialis flamen, et dius heroum aliquis a Iove genus ducens.

Defrensam detritam atque detunsam.

75 **Deinde** compositum est ex praepositione et loci significatione, ut exinde, perinde, proinde, subinde, quae item tempus significant.

25

Diox genus piscis frequens in Ponto.

Deincipem antiqui dicebant proxime quemque captum, ut 53 principem primum captum.

1 mi. ex his *R.* 4 Detractare *IR.* 5 adqui *R*¹. 6 *Dextera TL: Dextera MPβ.* 7 de. te.] dextratae *I: om. R.* 8 dicuntur *β.* 10 siue adiaione *β.* eius] uenus *MP.* 12 diuinus *I.* 13 *Diabathra GI: Dubrathra (ex -thara) R.* 16 *Dianus β.* lucus *recc., fort. recte* 17 quod *IR.* 18 diss. — fiebat *om I.* quia] qua *R.* 18-19 farre oliuo *E: farrae oliuo L ut vid.* 20 tentum *G*¹. 21 (*a codd.*): a ex ab *I.* 22 detonsam *codd.: corr. Ital.* 23 locis *R.* 24 proinde perinde *L: perinde R. idem I.* 26 in Ponto *om. R.* 28 capitum *MPβ.*

Diomedis campi in Apulia appellantur, qui ei in divisione regni, quam cum Dauno fecit, cesserunt.

Diomedia insula, in qua Diomedes sepultus est, excedens Italia.

5 **Depontani** senes appellabantur, qui sexagenarii de ponte deiciebantur.

Desiderare et **considerare** a sideribus dici certum est.

Decures decuriones.

Defomitatum a fomitibus succisum, quibus confoveri erat
10 solitum.

Depeculatus a pecore dicitur. Qui enim populum fraudat, peculatus poena tenetur.

†**Decultarunt** valde occuparunt†.

Decalcatum calce litum.

15 **Dium** fulgur appellabant diurnum, quod putabant Iovis, ut nocturnum Summani.

Dicassit dixerit.

Elucum significat languidum ac semisomnum, vel, ut alii volunt, alucinatorem et nugarum amatorem, sive †halonen†,
20 id est hesterno vino languentem, quod ἑωλον vocitant Graeci.

Emere, quod nunc est mercari, antiqui accipiebant pro sumere. 76

Elices sulci aquarii, per quos aqua collecta educitur e liris.

Ennam etiamne.

Elaudare plus quam nominare.

25 **Elecebrae** argentariae meretrices ab eliciendo argento dictae.

Electabo eliciam.

Enumquam ecquando.

3 Diomedia *MP*: -dea *LTβ*. 5 appellantur *M*. 6 eicie-
bantur *I*. 7 Dis- *TL*. 8 Decores *codd.* (-cur- *El cum*
codd. supra, p. 63) 9 Defomicatum *codd.* (*in fine* lignum non
add. codd.) 11 Depucalatus *R*, pecure *GR*. 13 Deculca-
runt (-lta-) *Gloss.* occultarunt *dett.* (*cum Gloss.*): an Deculcarunt
valde occulcarunt? 14 Decalcatum *β*. politum *codd. supra*
(51, 19; 41, 8). 16 summam *R*. 17 Discassit *I*. direxit *G*.
19 alucina *R*. am. et nug. *R*: et nugatorem *T ante corr.* alo-
nen *α* (alomen *PM*). 20 externo *codd.*: *corr. dett.* 22 libris *L*.
23 En iam *Turn*. 26 Elactabo *MP*. 27 eoquando *β*.

Emussitata ad amussim facta.

Endoitium initium.

Em tum.

Empanda paganorum dea.

54

Emem eundem.

5

Elumbum evulso lumbo.

Elinguem sine lingua.

Elacatena genus salsamenti, quod appellatur vulgo melandrea.

Enubro inhibenti.

10

Elixa a liquore dicta.

77 **Endoplorato** inplorato, quod est cum questione inclamare. Inplorare namque est cum fletu rogare, quod est proprie vapulantis.

Endo procinctu in procinctu: significat autem, cum ex castris 15 in proelium exitum est, procinctos, quasi praecinctos atque expeditos. Nam apud antiquos togis incincti pugnitasse dicuntur.

Emptivum militem mercennarium.

Emancipati duobus modis intelleguntur, aut hi, qui ex pa- 20 tris iure exierunt, aut hi, qui aliorum fiunt dominii; quorum utrumque fit mancipatione.

Eum antiqui dicebant pro eorum. **Em** pro eum, ab eo, quod est is.

Egeriae nymphae sacrificabant praegnantem, quod eam pu- 25 tabant facile conceptum alvo egerere.

Escariae mensae quadratae vocantur, in quibus homines epulantur. Anclabris ea qua in sacrificando dis anclatur, quod est hauritur ministraturque.

1 Emussitate *MP*: Emusitata *T*. 2 Endoicium *LR*: Endeicium *I*. 4 Empenda β . 5 Hemdem *Gloss.* meundem *codd.* (eundem *E*). 8 malandrea α . 10 Enibro *Gloss.*
11 aliqua redicta *R*. 16 quasi] qua *M*. qu. praec. om. *P*.
17 punitasse *T*. 19 Emptivum β : Emtivum *MLTP* (ex Emtivum). 23 (ab *Em* null. nov. lemm. in *codd.*) en *codd.*: corr. ex 92, 1. 26 conceptam *T*. aluo β : aluum α . 27 uoc. quad. *IR*. 28 ea] ex *Turn.*, fort. recte (qua *codd.*) anclatur *recc.*: adclatur *E*: addatur *L*: adclaratur *MTBP* (ex adclabatur).

Escit erit.

Eapse ea ipsa.

Evelatum eventilatum, unde velabra, quibus frumenta ventilantur.

■ **Egens** velut exgens, cui ne gens quidem sit reliqua.

Eiuratio significat, id, quod desideretur, non posse praestari. Plautus (inc. frg. 25): „Eiuravit militiam.“

Everriator vocatur, qui iure accepta hereditate iusta facere defuncto debet; qui si non fecerit, seu quid in ea re turbaverit, suo capite luat. Id nomen ductum a verrendo. Nam 78
55 exverriae sunt purgatio quaedam domus, ex qua mortuus ad sepulturam ferendus est, quae fit per everriatorem certo genere scoparum adhibito, ab extra verrendo dictarum.

Egretus et **adgretus** ex Graeco sunt ducta a surgendo et 15 proficiscendo. Unde et Nyctegresia quasi noctisurgium.

Eccere iurisiurandi est, ac si dicatur per Cererem, ut ecas-tor, edepol. Alii eccere pro ecce positum accipiunt.

Eamus ex Graeco ἔωμεν.

Europam tertiam orbis partem ab Europa, Agenoris filia, 20 certum est appellari. Sed alii de amore Iovis in taurum versi narrant: alii eam a praedonibus raptam, et navem, quae Iovis tutelam, effigiem tauri, habuerit, in eam regionem esse delatam. Quidam ob pulchritudinem regionis per simulationem raptae filiae occupatam eam terram ab Age- 35 nore et Phoenicibus ferunt.

Epulones dicebant antiqui, quos nunc epulones dicimus. Datum est autem his nomen, quod epulas indicendi Iovi ceterisque dis potestatem haberent.

1 erit] esurit *IR*. 2 ipse *TLE*. 5 velut exgesis *I*.
7 seiuravit *PML*. 9 si *om. IR*. 10 dictum *T*. 11 ex-
uerriae *Dac.*, *Buggius* (*Jahrb. Class. Phil.* 105, p. 97): exuerrae
(-ne) *codd.*: exuerrae *dett.* 12 certe *PM*. 14 dicta *M*.
15 nictegresia *codd.* (ny- *T*; -ss- *L*) noti surgium *MT*. 16 iuris
iurando *M ante corr.* 18 iomen *codd.* (-eri *G*). 23 quidam]
quid (*seq. spat.*) *E*. 24 similitudinem *M*. 27 est *om. LR*.
autem *om. LTE*.

Eudiaeon lineum filum, quod medici extremo in clysterio relinquunt, per quod κλυμός emittitur.

Euboicum talentum nummo Graeco septem milium et quingentorum cistophorum est, nostro quattuor milium denariorum.

Extrarium ab extraneo sic distinguitur: extrarius est, qui extra focum sacramentum iusque sit; extraneus ex altera terra, quasi exterraneus.

Exta dicta, quod ea dis prosectur, quae maxime extant eminentque.

Extimum extremum ita significat, ut intimo sit contrarium.

79 **Exterraneus** ex alia terra.

Exterraneus quoque dicitur et, qui ante tempus natus vel potius eiectus est. Dictus autem exterraneus, quod eum mater exterrita alvo eiecit.

Externus est alienus terrae.

Experrectus a porrigendo se vocatus, quod fere facimus recentes a somno.

Expreta antiqui dicebant, quasi expertia habita.

Excudere, procudere et incudis ipsa a caedendo dicta sunt.

Explorare antiquos pro exclamare usos, sed postea prospicere et certum cognoscere coepit significare. Itaque speculator ab exploratore hoc distat, quod speculator hostilia silentio perspicit, explorator pacata clamore cognoscit.

Expapillato brachio, exerto; quod cum fit, papilla nudatur.

Exbures exinteratas, sive exburae, quae exbiberunt, quasi epotae.

Exdorsua dorsum confringe; alii, exime.

Exfir purgamentum, unde adhuc manet suffitio.

1 Eudion *I ante corr.*: Eudieon *R*: Eud. <foramen tenue ut> lin. *Merck.* filium *MI.* clysterio *EP*: clyfterio *L*: clifterio *G*: elisterio *IR.* 2 climos *codd.* (di- *L*). 3 Eoboicum *PMT EG*: Eobeicum *L*: Eboicum *R.* 7 iusque *Eβ*: usque *MPL.* 8 qu. extraneus *IR.* 12 Extraneus *I.* 13 (dic. et qui *codd.*) 14 electus *MPIR.* dictus est au. *IR.* 16 om. *P.* terrae om. *M.* 17 corrigendo *codd.*: corr. *Urs.* 19 Expraeta *αIR.* quasi] quae *R.* 20 (incudis *codd.*) 23 silentia *β.* 24 peccata *L.* 25 sit *β.* 27 epotate *L.* 28 dorsunt *R.*

Escendere egredi.

Experitos imperitos.

Explenunt explent.

Exdutae exuviae.

80

5 Excipuum, quod excipiat, ut praecipuum, quod ante capitur.

Exciet excutiet.

Expat<i>are in locum patentem se dare, sive in spatium se conferre.

10 Edecimata electa.

Expectorat, ex pectore eicit.

Experrectus est, qui per se vigilare coepit: expergitus ab alio excitatus, quem solemus dicere expergefactum.

Excidionem urbis a caedendo dictam manifestum est.

15 Effata elocuta.

Exporgere porro agere, exporrigere.

Exoletus, qui adolescere, id est crescere desiit.

Exanclare exhaustire.

Examen est et aequamentum et iudicii investigatio et apum

20 congregatio vel locustarum.

Examussim regulariter: amussis enim regula fabrorum est: vel, ut alii volunt, ferramentum, quo in poliando utuntur.

Exagogen evectionem.

Exurguentes exprimentes.

25 Exgregiae, egregiae, id est e grege lectae.

57 Exodium exitum.

Exoriri surgere.

Exsuviae ab exuendo dictae.

81

1 (Esc- *codd.*) 5 Excipuum *L.* excipitur *dett.* 8 Expatare *codd.*: *corr. Meursius.* se dare] sedere *LE.* 10 Edecimata *I.* 14 dictum *PML*: dicitam *I.* 15 locuta *R.* 17 quia *IR.* 18 Exanclare *codd.* (-ncl- *EI*: -ngul- *R.*) 19 iudicii *dett.* 21 (Examussim *etc. hoc loco hab. codd.*) amussis *M.* 22 quo *ex* quod *G.* 23 eventionem *G*¹. 24 Exurgentes *T*: Exuentes *E.* 25 Exgr. id est egr. id est e *E*: Exgr. id est egregie quasi e *L.* electae *L.* 26 Exodium *L.* 27 Ex. surge *α* (*pro* Exorire surge?) 28 Exuviae *PMLI.* ad *MP.* exsuetudo *R.*

Exercitus et militum copia dicitur, et homo multis negotiis exercitus; sed superius quarti ordinis, hoc secundi est.

Exomides sunt comici vestitus exertis humeris.

Exiles et **ilia** a tenuitate inarum, quas Graeci in chartis ita appellant, videntur esse dicta. 5

Exilica causa, quae adversus exulem agitur.

Exitium antiqui ponebant pro exitu; nunc exitium pessimum exitum dicimus.

Exercirent, sarcirent.

Exercitionem exerciti dicebant antiqui exercitationem exercitati. Item exercitiorem, exercitissimum; sicut ab exercitato exercitatiorem, exercitatissimum. 10

Exfuti effusi, ut mertat pro mersat.

Effari et **effata** a fando, quod ipsum ex Graeco ὡς φάτο.

Equirria ludi, quos Romulus Marti instituit per equorum 15 cursum, qui in campo Martio exercebantur.

Equirine iusiurandum per Quirinum.

Equestre aes, quod equiti dabatur.

Equitare antiqui dicebant equum publicum merere.

Equus Marti immolabatur, quod per eius effigiem Troiani 20 capti sunt, vel quod eo genere animalis Mars delectari putaretur.

Equo vehi flamini Diali non licebat, ne, si longius digrederetur, sacra neglegerentur.

Exinfulabat exer[c]ebat: infulas enim sacerdotum filamenta 25 vocabant.

3 extis R. 4 Extiles extilia a ten. L. 5 ita] na R. appellanti (corr. -ati) qui ponebant (l. 7) L. vid. es. di. om. L. 6 post l. 13 L. 7 exitu ex exercitu L. 10 Exertionem LG¹. exercitationem T: excitationem codd. 11 exercitiorem EG²R: exerticionem I; exerciorem G¹: exerciore M. exercitissimum T: exercitatissimum codd. exercitatu M (ex -um): **citatu P: excitato (in ras.) L: ercitato G (ante corr.): ex exercitato R. 13 ut mercat R. 14 ex] a MP. os phato codd. 15 Equirria T: Equiria ex Exq- I: Equirricia R. 18 Equeste T. 19 antiqui om. R. equo publico Turneb. mereri E. 21 sint dett. 23 licebant IR. 25 Exinfababat R. exercebat codd.: corr. recc. 26 uocabantur R.

Existimare dictum ab aestimatione.

Exrogare est ex lege vetere aliquid eximere per novam legem.

Eximium inde dici coeptum, quod in sacrificiis optimum pecus e grege eximebatur, vel, quod primum erat natum.

5 **Exemplum** est, quod sequamur, aut vitemus. Exemplar, ex quo simile faciamus. Illud animo aestimatur, istud oculis conspicitur.

Exhaustant, efferunt.

58 **Exin** metri causa dicitur pro exinde.

10 **Exesto**, extra esto. Sic enim lictor in quibusdam sacris clamat: hostis, vinctus, mulier, virgo exesto; scilicet interesse prohibebatur.

Epulares appellabantur, qui in quibusdam ludis nocte epulabantur.

15 **Epistylum** trabs, quae super columnas ponitur.

Epens nomen cuiusdam fabri, qui equum dureum fecit.

Epicrocum genus amiculi croco tinctum, tenue et perlucidum.

Epulam antiqui etiam singulariter posuere.

Epilimma genus vilissimi unguenti.

20 **Erectum citumque** fit inter consortes, ut in libris legum Romanorum legitur. Erectum a coercendo dictum. Unde et erciscendae et ercisci. Citum autem est vocatum a ciendo.

Ederam flamini Diali neque tangere, neque nominare fas erat, pro eo, quod edera vincit, ad quodcumque se applicat.

25 Sed ne anulum quidem gerere ei licebat solidum, aut aliquem in se habere nodum.

Edeatro, qui praesunt regiis epulis, dicti ἀπὸ τῶν ἐδεσμάτων.

Ervum et **ervilia** a Graeco sunt dicta, quia illi ervum ὄροβος, erviliam ἐρέβινθος appellant.

3 sacrificium R. 5-6 Exemplar — faciamus om. E. 5 il. an. aest. om. I. 8 Exhaustant R. 9 Exim PMTG ante corr., ut vid. 12 prohibetur G ante corr. 13 luris α. 15 Epistylum codd. 16 fabri R. 17 Epigrocom R. 19 Epilimma E: Epilimna I: Epalimma Aug. 20 Erectum R. cinctumque (corr. quae) G: citum quae E. sit M. regum I. aromanorum MP. 22 erciscendae G: -de MLEI: -do R. ercissi codd. citum] tum MP. 24 eo om. R. 27 Edeatrae (-re, -re) codd.: corr. Dac. epulis regis MP. adesmaton β. 29 terebinthus L.

Ergo correptum significat idem, quod apud Graecos *ὀγκοῦν*; producte idem, quod *χαρίν*, hoc est gratia, cum scilicet gratia intellegitur pro causa. Sed illud superius etiam sine exemplis notum est; hoc inferius sic formatur, cum dicimus de aliquo: statua donatus est honoris virtutisque ergo, id est honoris virtutisque causa.

83 **Eritudo** servitudo.

Erugere semel factum significat, quod eructare saepius. Illud enim perfectae formae est, hoc frequentativae.

Erebum Virgilius interdum obscuritatem quandam esse describit apud inferos, cum ait (Aen. 6, 404): „Imas Erebi descendit ad umbras.“ Interdum flumen eiusdem loci, dicens (Aen. 6, 671): „Et magnos Erebi transnavimus amnes.“ Varro vero Erebo natam noctem ait. Unde est et illud (trag. inc. 132): „Erebo creata fuscis crinibus nox, te invoco.“

Effafilatum, exertum, quod scilicet omnes exerto brachio sint exfilati, id est extra vestimentum filo contextum.

Fornacalia sacra erant, cum far in fornaculis torrebant.

Formiae oppidum appellatur ex Graeco, velut Hormiae, quod circa id crebrae stationes tutaeque erant, unde proficiebantur navigaturi.

Forma significat modo faciem cuiusque rei, modo calidam, ut, cum exta, quae dantur, deforma appellantur. Et Cato ait de quodam aedificio (inc. 23): „aestate frigido, hieme formido“. Item forma appellatur puls miliacia ex melle.

1 ukun *PMTER*: aikun *LGI*. 2 id est *IR*. 5 istatua *β*. virtutisque — honoris *om. R*. 6 hon. id est *L*. 9 p. forma *L*: perfecta forma *MP*. fo. hoc est frequentativa *L*. 10 uir gilibus *G*. 11 erebis *L*. 14 crebo na. *I*: Er. notam *R*. 15 Er. procreata *Ribbeck*. furtis *GI*: furcis *R*. 17 Effusilatum *G*: Effusilatum *I*: Effuifilatum *R*. 18 uestium *R*. 19 terrebant *L*. 21 id] idem *R*. stationes *MP*¹. 23 cuique *L*. calida *Corssen*. (*Rh. Mus.* 20, 730): calidum *Jordan*. (*Cat. p.* 87). 24 deo forma *Corssen*. 25 frigidum hi. formidum *Jordan*. 26 plus *ML*. miliaciacia *R*.

Fordicidis boves **fordae**, id est gravidae, immolabantur, dictae a fetu.

Foedus appellatum ab eo, quod in paciscendo foede hostia 84 necaretur. Virgilius (Aen. 8, 641): „Et caesa iungebant foedera porca.“ Vel quia in foedere interponatur fides.

Forcipes dicuntur, quod his forma, id est calida, capiuntur.

Forbeam antiqui omne genus cibi appellabant, quam Graeci *φορβήν* vocant.

Faedum antiqui dicebant pro haedo, folus pro holere, fostim 10 pro hoste, fostiam pro hostia.

Furvum nigrum, vel atrum. Hinc dicta furnus, Furiae, funus, fuligo, fulgus, fumus.

Fodare fodere.

Forctes, frugi et bonus, sive validus.

15 **Forum** sex modis intellegitur. Primo negotiationis locus, ut forum Flaminium, forum Iulium, ab eorum nominibus, qui ea fora constituenda curarunt; quod etiam locis privatis et in viis et agris fieri solet. Alio, in quo iudicia fieri, cum populo agi, contiones haberi solent. Tertio, cum is, qui pro- 20 vinciae praeest, forum agere dicitur, cum civitates vocat et de controversiis eorum cognoscit. Quarto, cum id forum antiqui appellabant, quod nunc vestibulum sepulchri dicari solet. Quinto, locus in navi, sed cum masculini generis est et plurale [est]. Sexto fori significant et Circensia specta- 60 cula, ex quibus etiam minores forulos dicimus. Inde et fo- 26 rare, foras dare, et fores et foras et foreculae, id est ostiola, dicuntur.

Fons a fundendo dictus.

1 Fordicidus *L.* 3 appellatur *L.* fide *T.* foedere *IR.*
 5 fide *M.* 6 rapiuntur *codd.*: corr. *recc.* 8 forbin *codd.*
 9 Foedum *Mβ.* hedo (edo) *β.* olera *G.* fustim *β.* 10 fos-
 ciam *L.* 11 furinus *L.* 14 Froctes *L.*; Forotes *β.* Forctis
recc. fugi *MP.* 15 intellitur *M.* 16 flaminum *G.* 18 (et
 agris *codd.*) solent *R.* 19 contentiones *L.*: concisiones *R.*
 comis *L.* 21 quantum *T.* 22 dicari] dici *I.* 23 cum] tum
dett. 24 est (*alt.*) om. *α.* foris *GI(R?)*. cirtensia *G.* 25 fa-
 rulos *R*¹. 26 et foras fores *GI*: et foras et fores *R*: et foris
 et foras *L.* 27 ducuntur *E.* 28 a studendo *R*¹: a fluendo *R*².

- Fomites** sunt assulae ex arboribus, dum caeduntur, excus-
sae: dictae, quod in eo opere occupati cibis potuque confo-
85 ventur. At Opilius adustas iam fomites vocari existimat.
Fomites alii vocari putant scintillas, quae ex ferro candenti
malleis excutiuntur; dictae autem ita, quia igni sunt con- 5
fotae. Pari modo assulae, quae sunt securibus excussae.
Fontinalia, fontium sacra. Unde et Romae Fontinalis porta.
Folium a Graeco venit, quod illi dicunt φύλλον, sed ideo
per unum L, quia antiqui non geminabant consonantes.
Focus, fomenta, focillationes, foculi a fovendo, id est cale- 10
faciendo, dicta sunt.
Folliculare appellatur pars remi, quae folliculo est tecta,
a quo vita follicularis.
Ferentarii auxiliares in bello, a ferendo auxilio dicti, vel
quia fundis et lapidibus pugnabant, quae tela feruntur, non 15
tenentur, ita appellati.
Ferctum genus libi dictum, quod crebrius ad sacra fere-
batur, nec sine strue, altero genere libi, quae qui adfere-
bant struferctarii appellabantur.
Feralia dis manibus sacrata festa, a ferendis epulis, vel a 20
feriendis pecudibus appellata.
Feria a feriendis victimis vocata.
Februarius mensis dictus, quod tum, id est extremo mense
anni, populus februaretur, id est lustraretur ac purgaretur,
vel a Iunone Februata, quam alii Februalem, Romani Fe- 25
brulim vocant, quod ipsi eo mense sacra fiebant, eiusque
feriae erant Lupercalia, quo die mulieres februabantur a

1 sunt vel astule assule R. 3 ut β. opilius G¹. fom. voc.
ex. om. G¹. fomitas G². existimant I. 3-4 (fom. voc. ex.
Fom. codd.) 4 cadenti R. 5 exciuntur G: excutiuntur I.
7 Fontilana M: -una P. fontilanis MP. 8 Fohtlium L.
10 focillationes M: focillationes I. an focula? 12 lecta codd.:
corr. Aug. 14 Estentarii L. dic. aux. I ante corr. 16 te-
nentur Eβ: conterentur PMT (ex -runt-) L (qui tamen post
illud focus exhibet continentur, scil. var. lect.) 17 Firctum
codd. (Firectum T). ferebantur MP. 18 altoro G. quem R.
19 struferctarii MPTL: strufertarii R: strufectarii I. 20 sa-
cra G. 22 ferendis β. 23 extrema I. 25 februllim codd.

lupercis amiculo Iunonis, id est pelle caprina; quam ob causam is quoque dies Februatus appellabatur. Quaecumque denique purgamenti causa in quibusque sacrificiis adhibentur, februa appellantur. Id vero, quod purgatur, dicitur

5 februarum.

Fescennini versus, qui canebantur in nuptiis, ex urbe Fescennina dicuntur allati, sive ideo dicti, quia fascinum putabantur arcere.

Fenus et **feneratores** et lex de credita pecunia fenebris, a 86
10 fetu dicta, quod crediti nummi alios pariant, ut apud Graecos eadem res τόκος dicitur. — Fenum quoque pratorum ab hac causa est appellatum, quando id ipsum manens quotannis novum parit. Unde etiam et festuca vocata est.

Felicata patera dicta, quod ad felicitis herbae speciem sit
15 caelata.

Fescemnoe vocabantur, qui depellere fascinum credebantur.

Ferias antiqui **fesias** vocabant; et aliae erant sine die festo, ut nundinae; aliae cum festo, ut Saturnalia, quibus adiungebantur epulationes ex proventu fetus pecorum frugumque.

20 **Ferire** dictum, quod ferientes ferantur.

Felicones mali et nullius usus, a felice dicti.

Ferus ager incultus.

Factio et **Factiosus** initio honesta vocabula erant; unde adhuc factiones histrionum et quadrigariorum dicuntur. Modo
25 autem nomine factionis seditio et arma vocantur.

Fama a fando dicta, sic apud Graecos φήμη ἀπὸ τῆς φάσεως.

Familia antea in liberis hominibus dicebatur, quorum dux et princeps generis vocabatur pater et mater familiae. Unde familiae nobilium Pompiliorum, Valeriorum, Corneliorum.

3 denique om. R. 4 purgantur R¹. 6 uescennina R.
8 antere R¹: cantare R². 11 (a Fenum null. nov. lemm. in
codd.) Faenum EIR: Foenum L. paratorum MP: patrorum G¹.
12 id] ut MP. 14 Filicata LER². a I. filicis L ex corr.
EGR. 16 Fescemnoe I: an Fesceninoe? 17 fesias Muc.:
festas codd. 19 festus R. 20 feriantur M. 21 Felicones
... filice E. 23 Facio R. 24 factione IR. 25 autem]
is L. 26 Fame GR. 28 gen. princ. LE. 29 (familiae
codd.) nouilium α. Popilliorum Aug.

Et familiares, ex eadem familia. Postea hoc nomine etiam famuli appellari coeperunt, permutata I cum U littera.

Facessere significat interdum facere, ut est (Virg. Aen. 4, 295): „Iussa facessunt.“ Interdum vero pro abeat ponitur. Pacuvius (326): „Facessite omnes hinc,“ id est abite. 5

87 **Facul** antiqui dicebant et faculter pro facile; unde facultas et difficultas videntur dicta. Sed postea facilitas morum facta est, facultas rerum.

Famuletium dicebatur, quod nunc servitium.

Famicosam terram palustrem vocabant. 10

Famuli origo ab Oscis dependit, apud quos servus famel 62 nominabatur, unde et familia vocata.

Fagutal sacellum Iovis, in quo fuit fagus arbor, quae Iovis sacra habebatur.

Fovi, qui nunc Favi appellantur, dicti, quod princeps gen- 15 tis eius ex ea natus sit, cum qua Hercules in fovea concubuit. Alii putant, eum primum ostendisse, quemadmodum ursi et lupi foveis caperentur.

Faces antiqui dicebant, ut fides.

Famino, dicito. 20

Facem in nuptiis in honorem Cereris praeferebant; aqua aspergebatur nova nupta, sive ut casta puraque ad virum veniret, sive ut ignem atque aquam cum viro communicaret.

Fabam nec tangere, nec nominare Diali flameni licet, quod ea putatur ad mortuos pertinere. Nam et Lemuralibus iaci- 25 tur larvis, et Parentalibus adhibetur sacrificiis, et in flore eius luctus litterae apparere videntur.

Flamen Dialis dictus, quod filo assidue veletur; indeque appellatur flamen, quasi filamen. Dialis autem appellatur a Dio, a quo vita dari putabatur hominibus. 30

2 famili L. 5 pacuuias G. facessete MP: facessere T (non Wirceb.) 6 proficile L. 9 Famuletum R: Famulitium Gloss. 10 plaustre L. 11 dependit etiam Wirceb. 12 uocabatur Wirceb.¹ 13 Fagutal ex Fagutal Wirceb. 14 sacra om. L. 15 (appellantur codd.): -atur L. 20 a Famino null. nov. lemm. in codd. 21 ceteris MP. 23 uenisset β Wirceb. 28 filio MP. 29 qu. flamen M. au. Di. R.

Famella deminutivum a fama.

Faviani et Quintiliani appellabantur luperci, a Favio et Quintilio praepositis suis.

Fastorum libri appellantur, in quibus totius anni fit descriptio. Fasti enim dies festi sunt.

Fanum a Fauno dictum, sive a fando, quod dum pontifex 88 dedicat, certa verba fatur.

Fastigium aedificii summum.

Favi a fovendo.

10 **Favisae** locum sic appellabant, in quo erat aqua inclusa circa templa. Sunt autem, qui putant, favisas esse in Capitolio cellis cisternisque similes, ubi reponi erant solita ea, quae in templo vetustate erant facta inutilia.

Faventia bonam ominationem significat. Nam praecones 15 clamantes populum sacrificiis favere iuebant. Favere enim est bona fari, at veteres poetae pro silere usi sunt favere.

Falcones dicuntur, quorum digiti pollices in pedibus intro sunt curvati, à similitudine falcis.

Farreum genus libi ex farre factum.

20 **Falarica** genus teli missile, quo utuntur ex falis, id est ex locis exstructis, dimicantes.

63 **Fatantur**, multa fantur

Falae dictae ab altitudine, a falado, quod apud Etruscos significat caelum.

25 **Farfenum** virgulti genus.

Fascinum et fas a fando nominantur.

Fartores, nomenclatores, qui clam velut infercirent nomina saluatorum in aurem candidati.

Furnalia sacra Furinae, quam deam dicebant.

2 appellabant *G*: appellebantur *I* (*Wirceb. n. l.*) 4 sit *β*.

10 Favisae *L*: Favisce *β*. 11 favissas *Lβ*, fort. recte 12 soluta *L*. 16 at] aut *TR*. 17 pellices *I*. 20-21 om. *L*. faliis *α*. structis *IR*. 22 Fatantur (ex Fantur) id est mu. fa. *T*. 23 (falado *codd.*) 25 Farferum *Lips.* (ex *Plaut. Poen. 478*). 26 fas] fapo *GR*: fabo *I*. 27 vel clatores dato- res *R*. qui clam *dett.*: quidam *PMTβ*: om. *LE*. 28 salutandorum *Hildebrand*. 29 Furinalia *dett.* farinae (-ne) *β*. qua in deam (om. di.) *L*.

Furcilles sive **furcilla**, quibus homines suspendebant.

89 **Fundus** dicitur ager, quod planus sit ad similitudinem fundi vasorum. Fundus quoque dicitur populus esse rei, quam alienat, hoc est auctor.

Futare arguere est, unde et confutare. Sed Cato hoc pro 5 saepius fuisse posuit.

Futiles dicuntur, qui silere tacenda nequeunt, sed ea effundunt. Sic et vasa futilia a fundendo vocata.

Flagratores dicebantur genus hominum, quod mercede flagris caedebantur. 10

Flustra dicuntur, cum in mari fluctus non moventur, quam Graeci *μαλανταν* vocant.

Flator tibicen.

Flemina dicuntur, cum ex labore viae sanguis defluit circa talos. 15

Flaminius circus et via Flaminia a Flaminio consule dicta sunt, qui ab Hannibale interfectus est ad lacum Thrasimennum.

Flaminiae aedes domus flaminis Dialis.

Flammeari, infectores flammei coloris. Violari violacii dicuntur. 20

Flumentana porta Romae appellata, quod Tiberis partem ea fluxisse adfirmant.

Flammeo amicitur nubens ominis boni causa, quod eo assidue utebatur flaminica, id est flaminis uxor, cui non licebat 64 facere divortium. 25

Fidusta a fide denominata, ea quae maximae fidei erant.

Fides genus citharae dicta, quod tantum inter se cordae eius, quantum inter homines fides concordet; cuius deminutivum fidicula est.

1 furcella *T.* hom. opera susp. *Dac.* suspendebantur *β.*
 4 quem *codd.*: *corr. dett.* 6 fudisse *Corssen.* (*Philol.* 20. 731: *Beitr.* 214) 7 Futiles *PMLI.* tacendo *L.* 8 futilia *LI.*
 2 *om.* *PMR.* effundendo *R.* 11 non innouentur *E.* 16 Flaminus *E.* uia flamina *E.* 18 Flaminiae (-ne) *MPTLI.*
 Flaminia *R.* 19 Flammearii *G.* infectores *T.* uiolarii *β.*
 22 fluxisisse *M.* 23 hominis *PMTL* ante *corr.* *I* ante *corr.* *R.*
 omnis *E.* 26 maxime *TE*: maxima *I.* 27 Fidis *G*². dicta
om. *L.* 29 fidula *E*¹.

Fixulas fibulas.

90

Fiscellus casei mollis appetitor, ut catillones catillorum ligurritores.

Fiber genus bestiae quadrupes. Plautus (inc. frg. 26): „Sic
5 me subes cottidie, quasi fiber salicem“; quo nomine extremae
orae fluminis appellantur. Unde et fibras iocinerum et fim-
brias vestimentorum dicimus.

Fratrīa, uxor fratris.

Frivola sunt proprie vasa fictilia quassa. Unde dicta verba
10 frivola, quae minus sunt fide subnixa.

Frater a Graeco dictus est *φρήτην*, vel quod sit fere alter.

Frontem antiqui masculino genere dixere.

Fremītum dictum velut ferimentum.

Fratilli villi sordidi in tapetis.

15 **Fracebunt**, displicebunt.

Forago, filum, quo textrices diurnum opus distinguunt, a
forando dictum.

Frutinal templum Veneris Fruti.

Fringilla avis dicta, quod frigore cantet et vigeat; unde et
20 friggittire.

Fratrare puerorum mammae dicuntur, cum primum tume- 91
scunt, quod velut fratres pares oriuntur, quod etiam in fru-
mento spica facere dicitur.

Frigere et **frictum** a Graeco venit *φρύγειν*.

25 **Fregellae** locus in Urbe, in quo civitatis eius hospites ha-
bitaverunt.

Festram antiqui dicebant, quam nos fenestram.

2 catillones *GI* (cum *codd. supra*, p. 39): catuliones *R*: catil-
liones *α*. catilliorum *M* ante *corr.*: catillonum *I* ante *corr.*
4 uespae *codd.*: *corr. Ital.* 10 mina *R*. fides *G*. 11 phretre
PMLG: phetre *EIR*. fere] uere *ex uer R*. 14 Fratilli *codd.*:
Fratelli *Gloss.*: Fracilli *Buggius* (*Jahrb. cl. phil.* 1872, p. 97).
sordidi *G* ante *corr.*: sordi *G* *ex corr.* 15 flacebunt *Nonius*
p. 110 *Me*. 16 Foragum *IR*. quod extrices *MPR* (*ex quo*
ext-) 19 frigore] uiticore *B*. 21 Fratare *L*. nam nae *L*.
23 spicas *L*. (dicitur etiam *M*). 24 Ferrigrere et functum *R*.
phrigin *codd.* 25 eius *Mercklin.*: felus *codd.* (-liis *R*). 27 Fre-
stram *I* (cum *Gloss.*) dic. ant. *L*.

Firmum ἀπὸ τοῦ ἔρκματος dictum.

Frausus erit, fraudem commiserit.

Faleri oppidum a Fale dictum.

Fraxare vigiliam circuire.

Florifertum dictum, quod eo die spicae feruntur ad sacra- 65
rium.

Frugamenta a frugibus appellata.

Frendere est frangere; unde et faba fresa; unde et denti-
bus dicimus frendere.

Formucapes forcipes dictae, quod forma capiant, id est fer- 10
ventia.

Farrago appellatur id, quod ex pluribus satis pabuli causa
datur iumentis.

Fetiales a† ferendo† dicti: apud hos enim belli pacisque
faciendae ius est. 15

92 **Feretrius** Iuppiter dictus a ferendo, quod pacem ferre pu-
taretur; ex cuius templo sumebant sceptrum, per quod iura-
rent, et lapidem silicem, quo foedus ferirent.

Femur, femoris, et femen, feminis.

Fenero et **feneror** dici potest. 20

Frux, frugis dixerunt antiqui. Fructam et fructum.

Ferocit apud Catonem ferociter agit.

Fivere item pro **figere**.

Fruniscor et **frunitum** dixit Cato; nosque cum adhuc dici-
mus **infrunitum**, certum est antiquos dixisse **frunitum**. 25

Felices arbores Cato dixit, quae fructum ferunt, infelices,
quae non ferunt.

Falsius et **falsior** cum rationabiliter dici possint, non tamen
sunt in consuetudine.

Furum genetivus pluralis a fure. 30

1 (verba insiticia editionis Mue. non sunt in codd.) 2 Fric-
sus L. 3 vel fale: fala Mue. 4 Flaxare Gloss. 5 Frori-
fertum I. 7 Frugamenta G¹: Frugūmenta R. 10 Formucapes
codd.: corr. Scal. 12 appellabatur T. 14 ferendo codd. (ex
v. 16): faciendo Mercklin.: feriendo recc. 15 faciendā R.
ius ex iussus (om. est) R. 23 idem Lindem. fugere TLE.
24 nosquoque LEI. 28 possunt G. 30 a Furum null. nov.
lemm. in E.

Fucilis, falsa; dicta autem quasi fucata.

Feriae statae appellabantur, quod certo statutoque die observarentur.

Fluoniam Iunonem mulieres colebant, quod eam sanguinis
5 fluorem in conceptu retinere putabant.

Flammeo vestimento flaminica utebatur, id est Dialis uxor et Iovis sacerdos, cui telum fulminis eodem erat colore.

Fulguritus, id quod est fulmine ictum, qui locus statim fieri putabatur religiosus, quod eum deus sibi dicasse vide-
10 retur.

Fanatica dicitur arbor fulmine icta.

66 **Fulmen** dictum a fulvore flammae.

Fulgere prisci pro ferire dicebant, unde fulgus dictum est.

Funebres tibiae dicuntur, cum quibus in funere canitur, 93
15 quas flamine audire putabatur illicitum.

Flaminus camillus puer dicebatur ingenuus patrimus et matrimus, qui flamine Diali ad sacrificia praeministrabat: antiqui enim ministros camillos dicebant. Alii dicunt omnes pueros ab antiquis camillos appellatos, sicut habetur in anti-
20 quo carmine, cum pater filio de agricultura praeciperet (carm. ad fil. 1): „Hiberno pulvere, verno luto, grandia farra, camille, metes.“

Flaminia dicebatur sacerdotula, quae Flaminicae Diali praeministrabat; eaque patrimus et matrimus erat, id est patrem
25 matremque adhuc vivos habebat.

Ficolea palus ficulneus.

Flaminus lictor est, qui flamine Diali sacrorum causa praesto est.

Frequentarium frequentem.

30 **Fornacalia** feriae institutae sunt farris torrendi gratia, quod ad fornacem, quae in pistrinis erat, sacrificium fieri solebat.

2 Feria aestate MP. 4 Floniam MP. 7 flaminis β.
8 flumine IR. 11 flumine iacta β. 12 fluore codd.: corr.
Buggius (Jahrb. cl. phil. 105, 98); fulgore recc. 16 Flaminus R.
camillius L. 19 apud antiquos β. 21 puluero L. ueno G¹.
camillae LI. 28 Flamminia T: Flamina G¹. 29 Frequentarium I.

Furvum bovem, id est nigrum, immolabant A[e]terno.

Ferentarii levis armaturae pugnatores.

Faustulum porcillum, feturam porcorum.

Familiaris Romanus, privatus Romanus.

Fana, quod fando consecrantur.

Fastis diebus iocunda fari licebat; nefastis quaedam non licebat fari.

- 94 **Fenus** appellatur naturalis terrae fetus; ob quam causam et nummorum fetus fenus est vocatum, et de ea re leges fenebres.

Gerrae crates vimineae. Athenienses cum Syracusas obsiderent et crebro gerras poscerent, irridentes Siculi gerras clamatant. Unde factum est, ut gerrae pro nugis et contemptu dicantur.

Genas Ennius palpebras putat, cum dicit hoc versu (Ann. 15 532): „Pandite, sulti', genas, et corde relinquite somnum.“

Alii eas partes putant genas dici, quae sunt sub oculis.

Pacuvius genas putat esse, qua barba primum oritur, hoc 67 versu (362): „Nunc primum opacat flore lanugo genas.“

Gentilis dicitur et ex eodem genere ortus, et is, qui simili 20 nomine appellatur, ut ait Cincius: „Gentiles mihi sunt, qui meo nomine appellantur.“

Genialis lectus, qui nuptiis sternitur in honore genii, unde et appellatus.

Gens Ae(mi)lia appellatur, quae ex multis familiis con- 25 ficitur.

Gerusia curia ab aetatis vocabulo dicta.

Genuini dentes, quod a genis dependent.

1 Furunum MP. aeterno codd.: corr. Mue. 3 Fraustulum R (porcillum codd.) 6 iocunda] cuncta Huschkius: tria verba Goetz. et Schoell. ad Varr. L. L. 6, 29. 8 appellatus T. 9 de aere G¹: deam rem R ante corr. 11 sura causas MP. 15 Genassennius L. putabant G ante corr. 16 sulpi codd.: corr. Aug.: malo sultis. contderelinquere R (t expunct.) 18 quia MP. 21 numine R. 23 sternitus MP. genii] regnu M: regni P. 25 Aemilia Langius (Röm. Alt. I⁸, 217): Aelia codd. 26 genis] gen I.

Gestus, quo indicatur, quid geratur, praeter participium, quod a gerendo deducitur.

Genium appellabant deum, qui vim optineret rerum omnium gerendarum. Aufustius: „Genius,“ inquit, „est deorum
 5 filius, et parens hominum, ex quo homines gignuntur. Et 95
 propterea Genius meus nominatur, quia me genuit.“ Alii
 genium esse putarunt uniuscuiusque loci deum.

Germen est, quod ex arborum surculis nascitur; unde et germani, quasi eadem stirpe geniti.

10 **Gemursa** sub minimo digito pedis tuberculum, quod gemere
 faciat eum, qui id gerat.

Gingrire anserum vocis proprium est. Unde genus quoddam tibi-
 arum exiguarum gingrinae.

†**Gizeriator** †tibicen.

15 **Gizeria** ex multis obsoniis decerpta.

Geniales deos dixerunt aquam, terram, ignem, aerem: ea enim sunt semina rerum, quae Graecorum alii στοιχεῖα, alii
 ἀτόμους vocant. Duodecim quoque signa, lunam et solem
 inter hos deos computabant. Geniales autem dicti a gerendo,

20 quia plurimum posse putabantur, quos postea gerulos ap-
 pellarunt.

Gnarus cum significet id, quod sciens, peritus, tamen invenimus prognare significare aperte.

Gnephosum obscurum, videlicet ex Graeco, quod est νέφας.

25 **Galli**, qui vocantur Matris Magnae comites, dicti sunt a
 68 flumine, cui nomen est Gallo; quia qui ex eo biberint, in
 hoc furere incipiant, ut se privent virilitatis parte. Alii
 putant, ideo eos sibi genitalia incidere, quia violaverint
 numen patris matrisve, ne possint ipsi fieri parentes.

3 retineret T. 4 genendarum *Nettleship*. (ex *Censor*. 3, 1).

10 cuberculum G. genere R. 11 qui id] quid *MG¹R.* 12 quod-
 dam *MP.* 13 gingririae (-rie) β. 14 Gizeriator *codd.* (-tur
MPL): Gingriator *Mue.* 17 femina I. stichia *codd.* (fere).
 19 autem] deos R. genendo *Scal.* 20 quos] quod *G¹.*
 24 Genephosum β: Gnefosum *MP.* 26 est *om. I.* 27 fu-
 rore *PMβ*, incipient R. 28 adeo *MP*: *om. T.* violaue-
 runt T. 29 nomen *codd.*: *corr. Merck.* matris suae *MP.*

Gnarigavit apud Livium significat narravit. Gnarivisse nar-
rasse.

Gaia Caecilia appellata est, ut Romam venit, quae antea
Tanaquil vocitata erat, uxor Tarquinii Prisci regis Roma-
96 norum, quae tantae probitatis fuit, ut id nomen ominis boni 5
causa frequentent nubentes, quam summam asseverant lani-
ficam fuisse.

Gallam bibere ac rugas conducere ventri, cum ait (501)
Lucilius, praemonet, parsimonia esse utendum, neque gulae
indulgendum, ventremque coartandum. 10

Gaulus genus navigii paene rotundum.

Galbeum ornamentum genus.

Gestit, qui subita felicitate exhilaratus nimio corporis motu
praeter consuetudinem exultat.

Gneus et corporis insigne et praenomen a generando dicta 15
esse, et ea ipsa ex Graeco *γλυνέσθαι*, apparet.

Ganeum antiqui locum abditum ac velut sub terra dixe-
runt. Terentius (Ad. 359): „Ubi illum quaeram? credo ab-
ductum in ganeum.“

Galearia a galearum similitudine dicta. 20

Gnitor et **gnixus** a gen[er]ibus prisci dixerunt.

Gnotu, cognitu.

Gravastellus, senior. Plautus (Epid. 620): „Qui est gra-
vastellus, qui advenit?“ Ut puto, gravastellus a gravitate
dictus. 25

Gramiae oculorum sunt vitia, quas alii glamas vocant.

1 (ap. Liv. sign. *codd.*) gnariuisse β : gnariisse α (gnarus
se M). 3 Gala β . 4 pasci L. 5 hominis *MPLTI*.
6 assueverant L. 8 ventris *Nonii codd.*, p. 445. 9 prae-
monet *om. I*. 10 coartandum *ex -dam M*. 11 paene *om. T*.
18 subitate *I*. 15 Gneus L. 16 ex] a *I*. 17 additum *M*:
abbutum *P*¹. 18 ubi illum *T*: abillum *MLIR*: abilum *P*:
abi illum *EG*. 20 Galearia *codd.* galearum L. 21 Gnitor
codd. (Gignitur *R*): *corr. dett.* nixus *TE*: ginixus *R*. generi-
bus *codd.* (ex geribus *R*): *corr. Scal.* 22 Gn. cogn. *ante prae-*
cedens lemma in E. 23 qui dictus est *IR*. gravastellus *I*.
26 Gramae *T*.

Groma appellatur genus machinulae cuiusdam, quo regiones agri cuiusque cognosci possunt, quod genus Graeci *γνώμονα* dicunt.

Grumus terrae collectio, minor tumulo.

97

5 **Gracchuris** urbs Hiberæ regionis, dicta a Graccho Sempronio, quae antea Ilurcis nominabatur.

Graeca sacra festa Cereris ex Graecia translata, quae ob
69 inventionem Proserpinae matronae colebant. Quae sacra, dum
non essent matronae, quae facerent propter cladem Cannen-
10 sem et frequentiam lugentium, institutum est, ne amplius
centum diebus lugeretur.

Gruere dicuntur grues, ut sues grunnire. Unde tractum est congruere, hoc est convenire, quia id genus volucrum minime solivagum est.

15 **Gradivus** Mars appellatus est a gradiendo in bella ultro
citroque; sive a vibratione hastae, quod Graeci dicunt *κα-
δαλνεν*; vel, ut alii dicunt, quia gramine sit ortus, quod
interpretantur, quia corona graminea in re militari maxi-
mae est honorationis.

20 **Grassari** antiqui ponebant pro adulari. Grassari autem di-
cuntur latrones vias obsidentes; gradi siquidem ambulare
est, unde tractum grassari, videlicet ab impetu gradiendi.

Grallatores appellabantur pantomimi, qui, ut in saltatione
imitarentur Aegipanas, adiectis perticis furculas habentibus

25 atque in his superstantes, ob simulationem crurum eius ge-
neris, gradiebantur, utique propter difficultatem consistendi.
Plautus (Poen. 530): „Vinceretis cursu cervas et grallatorem
gradu.“

1–2 regione sacri *L.* 2 gnomina *β.* 5 simpronio *codd.*
(sem- *T*) 8 sacra — quae *om. R.* 12 Gruere *α.* tractatum *M.*
13 uenire *L.* 13–14 min. est sol. est *E.* 14 solivagum *L.*
15 Gradivus *M* est *om. G.* graediendo (*gre-*) *ML.* utro *I.*
16 citraque *R.* haustae *M.* 17 qua *R*¹. 18 gramineam *L.*
23 appellantur *β.* panomimi *Nettleship.* (*Essays*, p. 351).
24 furcales *G*¹: furtulas *R.* 25 simulationem *MIR.* cruo-
rum *L.* 27 grallatorem *P:* graliatorem *Mβ:* -res *TL:* gral-
latores *E.*

Gravida est, quae iam gravatur conceptu; praegnans velut occupata in generando, quod conceperit; inciens propinqua partui, quod incitatus sit fetus eius.

Graculi a sono oris vocati, sive a gerendo dicti, quod iacta segetum semina plurimum gerant, vel quod ex olivetis cubitum se recipientes duas pedibus bacas, tertiam ore ferant.

Greges ex Graeco dicti, quos illi γέγραφα solent appellare.

98 **Grave** aes dictum a pondere, quia deni asses, singuli pondo libras, efficiebant denarium, ab hoc ipso numero dictum. Sed bello Punico populus Romanus, pressus aere alieno, ex 10 singulis assibus librariis senos fecit, qui tantundem, ut illi, valerent. Item nummi quadrigati et bigati a figura caelaturae dicti.

Glomus in sacris crustulum, cymbi figura, ex oleo coctum appellatur.

Glos, viri soror, a Graeco γλώσς.

15
70

Glutture et **glocidare** gallinarum proprium est, cum ovis incubiturae sunt.

Glittis, subactis, levibus, teneris.

Gluma hordei tunicula, dictum, quod glubatur id granum. 20 Unde et pecus glubi dicitur, cuius pellis detrahitur.

Gliscere crescere est. Gliscerae, mensae gliscentes, id est crescentes, per instructionem epularum scilicet.

Glucidatum, suave et iucundum. Graeci etenim γλυκύν dulcem dicunt.

25

Gloria a Graeca voce dicta: hanc enim illi κλέος vocant.

Gullicae nucum iuglandium summa et viridia putamina.

Guturnium vas, ex quo aqua in manus datur, ab eo, quod propter oris angustias guttatim fluat.

1 quae iam] iamque G. 4 dicti om. LE. 7 Greces L.
8 demasses L. 12 quadrati T. celebraturae (b expunct.) M.
13 dicti om. R. 14 kimbi codd. 16 γλώσς] galoos α R¹:
galaos G: galeos IR². 19 Gluttis I. 20 glubat T. 21 dicit T.
22 Gl. cr. est om. P. gliserae (-re) m. PMβ (pro gliscrae m.?)
α Glisc. nov. lemma in codd. gliscentes IR. id est cr. om. M.
23 scilicet post gliscentes R. 24 Glutidatum L: Gludicida-
tum M. 27 Gulliollae T: Gullioce I. nuclum R: nuchlum I:
nudum G. iugandium M. 28 Gutturium β.

Gaudium ἀπὸ τοῦ γαυρία dictum.

Genus dictum putatur a terrae Graeco vocabulo, quam γῆν dicunt.

Gannitio canum querula murmuratio.

00

5 **Gesum** grave iaculum.

Gurgustium genus habitationis angustum, a gurgulione dictum.

Gricenea funis crassus.

Grando guttae aquae concretae solito grandiores.

10 **Herbam do** cum ait Plautus (frg. inc. 28), significat, victum me fateor; quod est antiquae et pastoralis vitae indicium. Nam qui in prato cursu aut viribus contendebant, cum superati erant, ex eo solo, in quo certamen erat, decerptam herbam adversario tradebant.

15 **Heluo** dictus [est] immoderate bona sua consumens, ab eluendo; cui aspiratur, ut aviditas magis exprobetur; fit enim vox incitatio.

Helvacea genus ornamenti Lydii, dictum a colore boum, qui est inter rufum et album, appellaturque helvus.

20 **Herma** a Graecis ponitur pro firmamento. Unde etiam

71 **Mercurii** nomen inventoris, ut putabant, firmae orationis dictum. Interdum etiam saburram significat.

Here, id est adverbium temporis heri, dictum a Graeco ἐχθές.

Hetta res minimi pretii, quasi hieta, id est hiatus hominis

25 atque oscitatio. Alii pusulam dixerunt esse, quae in coquendo pane solet adsurgere, a qua accipi rem nullius pretii, cum dicimus: non hettae te facio.

Heres apud antiquos pro domino ponebatur.

2 voc. quod quam *T.* γῆν] gi *codd.* (ge *I*) 5 iactum *codd.* (uotum *I*): *corr. Scal.* 9 Grande (-dae) *β.* 10 Herbando *MP.* 12 namque in *I.* 13 in] ex *β.* 15 Helluo *I.* est hab. *Mβ* (*P*¹ n. l.): om. *TLE.* 16 auditas *G*¹. exprobetur *L.* 18 calore *ML.* bonum *L.* 19 appellatusque *IR.* beluus *β:* helius *L.* 23 Heri *IRM* ex *corr. P.* He. adv. temp. dic. *P.* 24 Hecta *TLI.* eta *L.* 25 ostitatio *L:* ossitatio *R.* 26 acciperem *PMER:* accipierem *L.* nullitius *G*¹. 28 Heros *I.*

- Heredium** praedium parvulum.
- Hecate** Diana eadem putabatur et Luna et Proserpina.
- 100 **Helus** et **helusa** antiqui dicebant, quod nunc holus et holera.
- Herem** Marteam antiqui accepta hereditate colebant, quae a nomine appellabatur heredum, et esse una ex Martis comitibus putabatur. 5
- Heus** adverbium vocandi a Graeco αὖς venit.
- Hemona** humana, et hemonem hominem dicebant.
- Hariuga** dicebatur hostia, cuius adhaerentia inspiciebantur exta. 10
- Hebes** retunsi acuminis.
- Helucus** ab hiatu et oscitatione dictus.
- Hemina** ex Graeco ἡμισίμος; quod est dimidia pars sextarii.
- Heliconides** Musae a monte Helicone vocatae. 15
- Hedera** dicta, quod haereat, sive quod edita petat, vel quia id, cui adhaeserit, edat. Quae in tutela Liberi putabatur esse, quia, ut ille iuvenis semper, ita haec viret; vel quia ita omnia, sicut ille mentes hominum, inligat.
- Herbilis** anser herba pastus, qui gracilior est quam frumento altus. 20
- Hercules astrologus** dictus, quod eo die se flammis iniecit, quo futura erat obscuratio solis.
- Hernici** dicti a saxis, quae Marsi herna dicunt.
- 101 **Histriones** dicti, quod primum ex Histria venerint. 25
- Hercius** Iuppiter intra conseptum domus cuiusque colebatur, quem etiam deum penetralem appellabant.
- Hippagines** naves, quibus equi vehuntur, quas Graeci ἵπ- 72 πονογούς dicunt.
- Hirtipili** durorum pilorum homines. 30

1 praesidium R. 2 pu. eduna L. 4 marceam I. 9 Hariuga I. di. quos (expunct.) ho. G. 12 dicitur IR. 13 ex-
 estosi MI: ξέστον ἡμισία Huschkius (Rh. Mus. 20, 346):
 ξ. ἡμισιον Deuerling. 15 om. P. uocatae om. M. 17 id] ad L.
 libri putatur R. 19 nomina R. 20 gracilior LG. quam
 si IR. 22 diesse R. 25 uenerunt IR M ut vid. P. 26 Her-
 tius I. 28 ypagogos MP: yppagosos TLE. 30 Hyatipili T.

Hirquitalli pueri primum ad virilitatem accedentes, a libidine scilicet hircorum dicti.

Hira, quae diminutive dicitur hilla, quam Graeci dicunt *νηστιν*, intestinum est, quod ieiunum vocant.

5 **Hippacare** est celeriter animam ducere, ab equi halitu, qui est supra modum acutus.

Hilum putant esse, quod grano fabae adhaeret, ex quo nihil et nihilum.

Hirrire garrire, quod genus vocis est canis rabiosae.

10 **Hilarodos** lascivi et delicati carminis cantator.

Hippius, id est equester, Neptunus dictus est; vel quod Pegasus ex eo et Pegaside natus sit; vel quod equuleus, ut putant, loco eius suppositus Saturno fuerit, quem pro Neptuno devoraret; vel quod tridentis ictu terra equum ex-
15 cierit, cui ob hoc in Illyrico quaternos equos iaciebant nono quoque anno in mare.

Hippocoum vinum ex insula Coo dictum ab agro generoso, cui nomen est Hippo.

Hastae subiciebant ea, quae publice venundabant, quia signum praecipuum est hasta. Nam et Carthaginienses cum
20 bellum vellent, Romam hastam miserunt, et Romani fortes viros saepe hasta donarunt.

Habitudo habitus corporum.

Halapanta significat omnia mentientem, ab eo, quod halet
25 omnia. *Ἄλην* enim Graeci *τὴν πλάνην*, id est fallentem, appellant.

Habitior pinguior.

102

Hostiliis Laribus immolabant, quod ab his hostes arceri putabant.

4 NICTIN (nictin) *codd.* 5 liatu *I.* 7 Hillum *I.* 9 rabiosi *R.* 10 Hilarados *LEI.* 13 locum *GR:* in locum *I.* 15 cui *ex* qui *G.* iacebant *M:* iacebatur *P.* 17 Hyppocoum *L:* Hoppocoum *I.* ab agro] a graeco *T.* 19 subiciebantur *TE.* 20 est pr. *IR:* pr. belli est *Mue.:* proelii est *Urs.* 21 Romam] romani *MP.* 24 Hallapanta *R:* Hallapalta *I.* 25 omnia <aut...> *Buggius.* alin *codd.* (-im *L*) tinplanin (tim-, -nim) *codd.* 28 Hostilis *G* ante *corr.*

Hallus pollex pedis scandens super proximum, dictus a saliendo.

Hammo cognominatus, quia in harena putatur inventus, quae Graece hoc nomine appellatur; cui cornua adfinguntur arietis a genere pecoris, inter quod inventus est. 5

Horreum antiqui farreum dicebant a farre. 73

Hostis apud antiquos peregrinus dicebatur, et qui nunc hostis, perduellio.

Hostia dicta est ab eo, quod est hostire ferire.

Hordiarium aes, quod pro hordeo equiti Romano dabatur. 10

Hostimentum beneficii pensatio.

Hortus apud antiquos omnis villa dicebatur, quod ibi, qui arma capere possint, orirentur.

Horctum et **fortum** pro bono dicebant.

Hosticapas hostium captor. 15

Hamotrahones alii piscatores, alii, qui unco cadavera trahunt.

Horda praegnans, unde dies, quo gravidæ hostiæ immolabantur, Hordicidia.

Honorarios ludos, quos et Liberalia dicebant.

103 **Hodoedocos** latro atque obsessor viarum. 20

Homeltium pillei genus.

Hyperionem alii patrem solis, alii ipsum, quod eat super terras, ita appellatum putabant.

Humanum sacrificium dicebant, quod mortui causa fiebat.

Hyperborei supra aquilonis flatum habitantes dicti, quod 35 humanae vitae modum excedant vivendo ultra centesimum annum, id est *ὑπερβαίνοντες ὄρον* saeculi humani.

Helvella holera minuta.

Hanula parva delubra, quasi fanula.

3 (quia *codd.*) 4 adfinguntur (aff-) *LEIR*: affligantur *T.*
6 (far. dic. *codd.*) 9 hostire] hostem *T.* 10 romana *MP*¹.
12 Hostus *codd.* 13 possent *LE.* 14 Horotum *I ante corr.*
forotum *R.* 15 Hosticas *L.* 16 unco *om. R.* caderatra *G*:
cadera *R*¹. 18 hordicia *E*¹: horcidia *I*: hortidia *R*: hordi-
cida *G*¹. 20 Hodidocos *codd.* 21 Homelitium *G ante corr.*
22 erat *E ante corr. IR.* 23 appellabant *pu. R*¹, 27 (id est
codd.): *om. R.* 28 (Heluella *codd.*)

Im ponebant pro eum, a nominativo is.

Ianeus, ianitor.

Iusa iura.

Iubere ponebatur pro dicere, quod valet interdum pro decernere, ut: populus iussit.

Iunium mensem dictum putant a Iunone. Idem ipsum dicebant Iunonium et Iunonalem.

Iulium, quod eo mense dicitur Iulius natus.

Iurgatio, iuris actio.

74 **Iusti** dies dicebantur triginta, cum exercitus esset imperatus et vexillum in arce positum.

Iuges auspiciū est, cum iunctum iumentum stercus fecit. 104

Iubar stella, quam Graeci *φωσφόρον* appellant vel *ἔσπερον*, hoc est lucifer, quod splendor eius diffunditur in modum iubae leonis.

Iugula stella Orion, quod amplior sit ceteris, quasi nux iuglandis.

Iugum sub quo victi transiebant, hoc modo fiebat. Fixis duabus hastis super eas ligabatur tertia; sub his victos dis-

Iugere milvi dicuntur, cum vocem emittunt.

Iuges eiusdem iugi pares. Unde et coniuges et seiuges.

Iubilare est rustica voce inclamare.

Inventutis sacra pro iuvenibus sunt instituta.

25 **Iurare** flammī Diali fas non erat.

Iuvenalia fingeantur Dianae simulacra, quia ea aetas fortis est ad tolerandam viam. Diana enim viarum putabatur dea.

Iugarius vicus dictus Romae, quia ibi fuerat ara Iunonis

30 **Iugae**, quam putabant matrimonia iungere.

Iia dicta ab ina, quae pars chartae est tenuissima.

Ilicet, sine dubio.

3 Iussa *codd.*: *corr. Ital.* 6 idem] id est R. 8 Ilium R¹
 10 imparatus R. 13 (φω. app. *codd.*) app. vel ἔσπ. om. G
 14 modum ex mundum M. 17 glandis L E. 19 uinctos T
 22 iugi om. T. 25 famini MP. 26 qui aetas T. 29 Rom.
 dict. IR. fuerant R.

Ianiculum dictum, quod per eum Romanus populus primitus transierit in agrum Etruscum.

Idulis ovis dicebatur, quae omnibus idibus Iovi mactabatur.

Ianual libi genus, quod Iano tantummodo delibatur.

105 **Iambi** vocabantur, qui singuli ex proscenio loquebantur, 5
tr[a]iambi, qui terni.

Igitur nunc quidem pro completionis significatione valet, quae est ergo. Sed apud antiquos ponebatur pro inde et postea et tum.

Ircens genus farciminis.

10

Irquitallus puer, qui primo virilitatem suam experitur.

Ioviste compositum a Iove et iuste.

Ignitabulum ignis receptaculum.

Ignia vitia vasorum fictilium.

Ipsippe ipsi, neque alii.

15

Icit percussit.

75

Insipere far in olam, iacere pultis. Unde dissipare, obsipare, ut cum rustici dicunt: obsipa pullis escam.

Irnela vasis genus in sacris.

Ibi dicitur, cum locus semel demonstratur, ibidem, cum saepius. 20

Ipsilles bratteae in virilem muliebremque speciem expressae.

Itonida Minerva a loco sic appellata.

Irpices genus rastrorum ferreorum, quod plures habet dentes ad extirpandas herbas in agris.

106 **Irpini** appellati nomine lupi, quem irpum dicunt Samnites; 25
eum enim ducem secuti agros occupavere.

2 transierunt *Wirceb.* 4 (delibatur *codd.*) 6 traiambi *codd.*
8 sed] se *L.* 10 *Ircens codd.*: corr. ex 101, 9. 12 *Iouiste EI*
ex corr. R Wirceb.: -tae *cett.*: an *Ioueste?* Cf. *Warren. (Harv. Stud. 11, 163).* iuste *ELIR*: -tae *cett.* 18 igni *G¹.* recepta-
cum *I*: receptaculum (b *expunct.*) *L.* 14 uitium *GR Wirceb.*
15 *Ipsipse TL*: *Idsipse E*: *Ipsipe R (non Wirceb.)*: *Ipsipti (vel*
Ipsipsi) Gloss.: fort. *Ipsipte vel Ipsipsi.* 17 *Insipare Wirceb.*
farino iam R: *farinulam EG Wirceb.* pulis *Wirceb.*: pullis *dett.*
obstipare codd. (obsipare TE). 18 *obsiba Wirceb.* 21 *Ipsu-*
lices T: *Ipsiullices R*: *Ipsullices Wirceb.*: *Ipsilles Buggius*
(Jahrb. cl. phil. 105, 99) (cf. codd. infra, p. 306 Th., s. v. subsilles).
25 appellatio *R.* 26 *duce M.* occupare *Wirceb.*

Ignis Vestae si quando interstinctus esset, virgines verberibus adficiebantur a pontifice, quibus mos erat tabulam felicitis materiae tamdiu terebrare, quousque exceptum ignem cribro aeneo virgo in aedem ferret.

5 **Ignem** ex domo flaminia efferri non licebat, nisi divinae rei gratia.

Icadion nomen saevissimi pyratae.

Iracundia dicta, quod iram incendat.

Italia dicta, quod magnos italos, hoc est boves, habeat. Vituli etenim ab Italis <itali> sunt dicti. Italia ab Italo rege.

Eadem ab Atye Lydo Atya appellata.

Indoles, incrementum, industria.

Indigetes dii, quorum nomina vulgari non licet.

Indeptare, consequi.

15 **Industrium** antiqui dicebant indostruum, quasi qui, quicquid ageret, intro strueret et studeret domi.

Indictivum funus, ad quod per praeconem evocabantur.

Indepisci, adsequi, adipisci.

Indiges indigetis facit. Hoc nomine Aeneas ab Ascanio
20 appellatus est, cum pugnans cum Mezentio nusquam apparuisset; in cuius nomine etiam templum construxit.

Inquilinus, qui eundem colit focum, vel eiusdem loci cultor. 107

76 **Incilia fossae**, quae in viis fiunt ad deducendam aquam, sive derivationes de rivo communi factae.

25 **Incitega** machinula, in qua constituebatur in convivio vini amphora, de qua subinde deferrentur vina.

Incomitiare significat tale convicium facere, pro quo ne-

2 efficiebantur *I.* 4 cr. aen. vi. om. *MP.* 8 di. eo qu. *R.*
9 dicta—Italia om. *R.* italios *M.* abebat *L.* 10 itali add. *Mue.*
It. dicta (*delet.*) ab *M.* 11 Atte *codd.* (*ex ate Wirceb.*) lido *codd.*
(At. app. *codd.*) 13 Indigites *β.* 15 indostrum *R.* industri-
um *T.* quia si qui *G² IR* (*non Wirceb.*): quasi *T.* 16 stud.]
strueret *TGR Wirceb.* 19 Indiget *L.* 20 nuquam *G* ut *vid.*
22 locu *G.* 23 Incilla *codd.*: *corr. Aug.* sunt *M* (*non Wirceb.*)
24 deriuatione *T.* festae *L.* 25 in qua om. *I.* 26 fererentur
MP.: ferrentur *TL.*: defererentur *G² Wirceb.* (*et fort. Paulus*):
defererantur *G¹*: deferantur *R.* (*Inter Incitega et Incom. null.*
lemm. in codd.) 27 Incomiciare *L.* conuiuium *IR.*

cesse sit in comitium, hoc est in conventum, venire. Plautus (Curc. 400): „Quaeso, ne me incomities.“

Incita, incitata.

Inchoare videtur ex Graeco originem trahere, quod Hesiodus (Theog. 116) omnium rerum initium esse dixerit chaos. 5

Increpitare, arguere, conviciari.

Inconciliasti, comparasti, commendasti, vel, ut antiqui, per dolum decepisti.

Inclutus, nobilis, clarus.

Inceps, deinceps. 10

Incestus a Graeco trahitur. Nam illi facinus dicunt ἀνήκεστον.

Inconspretum, non inprobatum.

Incoctae dicebantur mulieres plus aequo calamistris usae.

Incavillatio per despectum inrisio. 15

Incalationes invocationes.

Inconditum non ordinate conpositum.

Incuria neglegentia.

Incensit, incenderit, sicut inceptis, inceperit.

Incomitem sine comite. 20

Incessere inmittere ac iactu vel verbis petere.

108 **Inclamare** conviciis et maledictis insectari.

Incicorem, inmansuetum et ferum. Pacuvius (386): „Reprime incicorem iracundiam.“ Interdum cicur pro sapiente ponitur, ut idem Pacuvius (387): „Consilium cicur.“ 25

Inpolitias censores facere dicebantur, cum equiti aes abnegabant ob equum male curatum.

Inpages dicuntur, quae a fabris in tabulis figuntur, quo firmitus cohaereant, a pangendo, id est figere. Unde et poetae pangere versus dicuntur et agricolae pangere plantas. 30

1 fit *Wirceb.* 3 In. incitate *R.* 5 dixerunt *IR.* 9 Inclytus *EGI:* Inclitus *R.* 11 aniceston *codd.* 14 Incoacte *T:* Innocte *I.* 16 Inlationes *MP.* 19 Incessit *β.* 21 aciatum *LI:* ac iactum *R.* 23 Inacorem *R.* 25 (consilium *codd.*) 26 Inpolitias *L* (-cias *codd.*) obnegabant *L.* 28 Impales *G,* finguntur *PMI.* 30 agrialae *L.* plantas *om. PM.*

In non semper abnuitionem significat, sed interdum etiam pro adnuendo ponitur, ut involando, inclamando, invocando.

77 **Imporcitor**, qui porcas in agro facit arando. Porca autem est inter duos sulcos terra eminens.

6 **Impetratum**, impetratum.

Impercito, parcito, futurum ab imperativo.

Inprolus vel **inprolis**, qui nondum esset adscriptus in civitate.

Impelimenta impedimenta dicebant.

10 **Inpluvium**, quo aqua inpluit collecta de tecto. Conpluvium, quod de diversis tectis aqua pluvialis confluit in eundem locum.

Impensam stipem, aes sacrum, quod nondum erat pensum.

Inpescere in laetam segetem pascendi gratia inmittere.

Impomenta, quasi inponimenta, quae post cenam mensis 15 inponebant.

Inportunum, in quo nullum est auxilium, velut solet portus esse navigantibus.

Imputatum nondum purgatum. Putum est enim purum. Unde putare vites dicimus, hoc est detrahare, quae inpedimento

20 sunt ad fructum.

Imbrica tempestate pluviam videtur significare.

Inparentem, non parentem, hoc est oboedientem.

109

Implorare inclamare, ad auxilium invocare.

Inpudicatus stupratus, inpudicus factus.

25 **Inpos** est, qui animi sui potens non est, qui animum suum in potestate non habet.

Inbarbescere barbatum fieri.

In procinctu factum testamentum dicitur, quod miles pugnaturus nuncupat praesentibus commilitonibus

30 **Inbutum** est, quod cuiuspiam rei sucum perbibit. Unde infantibus an velint bibere dicentes, bu syllaba contenti sumus.

Inpenetrabile, cuius ultimum penetrabile intrare non licet.

1 abn. sem. *IR.* 2 pro *om. T.* 3 portas *L.* agros *MP.*
 4 fulcos *G.* 5 Impertratum *IR.* 6 Impertio *G.* ante *corr.*:
 Imperto *G.* ex *corr.* 7 uitate *L.* 11 quo de *G.I.* 16-17 (sol.
 por. es. *codd.*) 19 putus *β.* enim est *β.* 25 quia nimirum
 suum *I.* 27 barbam *G.* 29 cummilitebris *L.* 31 inbere *L.*

Inplexum, implicatum, quod Graeci ἐμπλεγμένον dicunt.

In mundo dicebant antiqui, cum aliquid in promptu esse volebant intellegi.

Imbrex nomen cuiusdam comici.

Impares tibiae numero foraminum discretae.

5

Imparem numerum antiqui prosperiorem hominibus esse crediderunt.

78

Impetix, impetigo.

Impiatus, sceleratus.

Inipite inpetum facite.

10

Inhibere iniungere, sed melius cohibere.

Inebrae aves, quae in auguriis aliquid fieri prohibent; et prorsus omnia inebra appellantur, quae tardant vel morantur agentem.

In praepositio modo significat, quod non, ut inimicus; modo auctionem, ut inclamavit; modo [ubi] quo tendatur, ut incurrit; modo ubi qui sit, ut inambulat.

15

Inmunis vacans munere, aliquotiens pro improbo ponitur, ut apud Plautum (Trin. 2): „Inmune est facinus.“

110 **Iniurum** periurum.

20

In eopte eo ipso.

Immolare est mola, id est farre molito et sale, hostiam perspersam sacrare.

Initium est principium, sed alias, quo quid incipiat, ut viae Appiae porta Capena: alias, ex quo quid constet, ut aqua, terra, aer.

25

Inercta indivisa.

Iners ignavus, vel sine arte.

1 emplegmenon *codd.* (ep- L, -gnaenon R): ἐμπλεγμένον *Ital.*

6 esse *om. L.* 8 Impetrix *E ante corr. β.* 9 Impiat *R.*

10 (Inipite *codd.*): Inip- *an Imp- incert. I.* imp. fac.] inretite

Gloss. 11 Inibere *I.* 12 Inaebrae *M:* Inaebre *IR:* Inebre *L.*

13 inaebra *M.* (appellantur *codd.*) 15 (mod. sig. *codd.*) 16 ubi

quo — modo *om. LI:* ubi *seclusi:* ubi quo *MTEG ex corr.:*

ubique *G ante corr.* 20 Iniurium *I ex corr.* periurium *IR.*

21 eo] in eo *dett.* 22 (inter lemmata In eo)pte et Inmolare

nihil intervenit in *codd.*) 24 esse *IR.* 25 quid *om. L.*

26 aer terra *I.* 27 indivisa vel divisa *Gloss.*

Inigere pecus agere, id est minare.

Init ponitur interdum pro concubitu; interdum pro invenit, ut iniit rationem; interdum pro introit, ut Plautus (inc. frg. 29): „Init te umquam febris?“

5 **Inermat** armis spoliat.

In insula Aesculapio facta aedes fuit, quod aegroti a medicis aqua maxime sustententur. Eiusdem esse tutelae draconem, quod vigilantissimum sit animal; quae res ad tuendam valitudinem aegroti maxime apta est. Canes adhibentur eius templo, quod is uberibus canis sit nutritus. Bacillum habet nodosum, quod difficultatem significat artis. Laurea coronatur, quod ea arbor plurimorum sit remedium. Huic gallinae immolabantur.

79 **Interregnum** appellatur spatium temporis, quousque in loco regis mortui alius ordinetur.

15 **Intempestam noctem** dicimus pro incertiore tempore, quia non tam facile noctis horae quam diei possint intellegi. Tempestatem enim antiqui pro tempore posuere.

Intergerivi parietes dicuntur, qui inter confines struuntur et quasi intergeruntur.

20 **Internecio** vitae privatio, interfectio, a nece denominato vocabulo.

Inter cutem flagitatos dicebant antiqui mares, qui stuprum passi essent.

Interduatim et **interatim** dicebant antiqui, quod nunc in- 111

25 terdum et interim.

Intrahere est contumeliam intorquere.

Intercapedo tempus interceptum, cum scilicet mora est ad capiendum.

30 **Instaurari** ab instar dictum, cum aliquid ad pristinam similitudinem reficitur.

Insulae dictae proprie, quae non iunguntur communibus pa-

3 init *M*: it *P*. introit *MGI*: introiit (-out) *PTL*: intro *R*.
 4 (umquam [un-] *codd.*) 7 sustentur *TG*. 8 res atuendam *R*.
 9 aegroti] et greci *R*. 10 nedosum *G*. 12 (sit *codd.*) 15 In-
 tempestatem *MP*. 20 Internecio *PLIR*: Internitio *M*. 27 tem-
 poris interiectum *Gloss*. 29 (dictum cum *codd.*) cum aliꝝ quod *I*.
 31 quae coniunguntur *T*.

rietibus cum vicinis, circumituque publico aut privato cinguntur; a similitudine videlicet earum terrarum, quae in fluminibus ac mari eminent, suntque in salo.

Instigare incitare.

Insimulare crimen in aliquem confingere.

5

Insuasum appellabant colorem similem luteo, qui fiebat ex fumoso stillicidio.

Insitum ab inserendo tractum, sed aliquotiens significat inpositum.

Inseque apud Ennium (Ann. 326) dic. Insexit (inc. 36) dixerit. 10

Insignis tam ad laudem, quam ad vituperationem inflecti potest.

Inseptum non septum; ponitur tamen et pro non aedificatum.

Insecta non secta; sed et aliquotiens significant secta.

Insupare inicere, unde fit dissipare.

Insons extra culpam, a quo dici morbus quoque existimatur 15
sonticus, quia perpetuo noceat.

Inscitia stultitia.

80

Insessores latrones, quod circa vias insidientur sedentes.

Inmanis ferus, sive magnus.

112 **Imago** ab imitatione dicta.

20

Ingluvies a gula dicta. Hinc et ingluviusus et glutto, gulo, gumia, guttur, †guttu†, gutturosus et gurgulio.

Inmusulus avis genus, quam alii regulum, alii ossifragam dicunt.

Infindere intercipere, interponere.

25

Inferiae sacrificia, quae dis Manibus inferebant.

Infectores, qui alienum colorem in lanam coiciunt. Offectores, qui proprio colori novum efficiunt.

1 circumitu qui α : circumita qui β : *corr. rec.* 2 quem fl. R.
5 Insimulae L. 6 Insursum *codd.*: *corr. Aug.* 8 inferendo G.
10 direxerit MG. 13 et om. G¹. (significant *codd.*): -cat T.
15 estimatur T. 17 Insictia G: Insitia R. 19 feriis siue
magnis G¹. 21 Inluuies *codd.* (Ingl- IR). incluniosus T:
gluniosus M. et om. IR. gluto PMG. 22 gutu R: gutta
Aug. guturiosus R. 23 Inmussulus T. quam EP: cum (quum)
cett. (teste Thewr.) ossifracam *codd.* (-gam E). 27 qualie-
num G¹: qualigenum R. 28 coloronocuum G. efficiunt *codd.*:
corr. Ital.

Infrequens appellatur miles, qui abest afuitve a signis.

Involvus vermiculi genus, qui se involvit pampino.

Infit incipit. Sed diversae significationis est ab eo, quod est fit. Nam infit agentis est, fit patientis.

5 **Infiteri** non fateri.

Infitiari creditum fraudare.

Infulae sunt filamenta lanea, quibus sacerdotes et hostiae 113 templeaque velantur.

Inferium vinum id, quod in sacrificando infra labrum pa-

10 terae ponebatur.

Inlicium vocare antiqui dicebant ad contionem vocare.

Inlices canales, in quos aqua confluit in viis lapide stratis, ab inliciendo dicti.

Inlecebrae item ab inliciendo dictae.

15 **Inlex** producta sequenti syllaba significat, qui legi non paret.

Inlex correpta sequenti syllaba significat inductor, ab inliciendo. *Plantus* (*Asin.* 221): „Esca est meretrix, pectus inlex.“

Inlitterata pax est, quae litteris comprehensa non est.

Inlaqueatum alii pro vincto utuntur, alii pro soluto.

20 **In conventionem** in contione.

Iustum vadem idoneum sponsorem.

Infra classem significantur, qui minore summa, quam centum et viginti milium aeris, censi sunt.

Intercutitus vehementer cutitus, hoc est valde stupratus.

25 **Inlicitator** emptor.

81 **Infibulati** sacrificabant flamines propter usum aeris anti-quissimum aereis fibulis.

1 afuit verumque (*per compend.*) a *LI*. 2 Inuoluolus *Plautus*. pampinio *MP*. 4 (fit patientis *codd.*) 6 Inficiari *R*. 7 lan-nae a quibus *IR*. 9 Inferum *β*. (*lab. pat. codd.*) 11 Inli-tium *ER*: Inlicum *I*. 12 Inlicies (-ti-) *codd.* (-ces *LE*). 13 eliciendo *codd.*: *corr. Mercklin.* 14 *om. P.* eliciendo *MLE* (*ill- T*). 15 *syll. seq. MP.* significatur *codd.* (-at *I*). qui — significat *om. R*. 16 significat *om. L*. 17 pectus] lectus *Plautus*. 18 quae in *l. T* 19 iuncto *G*. 20 In conuentio-nem *M*. 23 viginti] *XXX L*: vig. quinque *Mue.* militum *codd.* (*pro millium?*) 24 (*hoc est codd.*) 26—27 *om. P.* sacrificabatur *M*. 27 aeres *M*: aeris *TE*.

Inmusulus ales ex genere aquilarum est, sed minor virium, quam aquilae; quae volucris raro et non fere praeterquam vere apparet, quia aestum algoremque metuit. Appellatur autem ita, quod subito et inexpectata se inmittat.

Inarculum virgula erat ex malo Punico incurvata, quam 5 regina sacrificans in capite gestabat.

Iniuges boves, qui sub iugo non fuerint.

Insanum pro valde magnum usus est Plautus.

114 **Ircei** genus farciminis in sacrificiis.

Incalativae vocativae.

10

Indigitanto imprecanto.

Inlicivum dicitur, cum populus ad contionem elicitur, id est evocatur. Unde et colliciae tegulae, per quas aqua in vas defluere potest.

Indigitamenta incantamenta, vel indicia.

15

Insignes appellantur boves, qui in femine et in pede album habent, quasi insigniti.

Internecivum testamentum est, propter quod dominus eius necatus est.

Increpita[n]to ferito.

20

Increpitare clamare, maledicere.

Inbelliam belli inscientiam.

Iecunanum victimarium.

Inori [m]inores.

Incalanto invocanto.

25

Ingens dicitur augendi consuetudine, ut inclamare, invocare. Quia enim gens populi est magnitudo, ingentem per compositionem dicimus, quod significat valde magnum.

1 Inmussulus *codd.* (-s- *LG ante corr.*) 5 incurua *T*: incuruato *L.* 7 fuerunt *G.* 8 magnum ualde *MP.* 10 Incalativae *G ex corr.* (-uae *ante corr.*) *IR.* uocativae β . 11 Indiganto *L.* 12 Inlicibum *codd.*: Inlicium *Ital.* (*ex 100, 11 supra*). 13 uocatur *T*: *om.* (*cum unde et col-*) *M (non P).* collitiae *codd.* (-ciae *L.*) 14 uias *R.* 15 incatamenta *L.* 16 appellatur *L.* 18 Internecibum (-nae-) α : Internecidum β . 20 Increpitanto *codd.* 22 Inbellum (*Imb-*) β : Imbellium *G*². inscientia β . 23 uictimarium *TEGI*: uictimarum *MLR.* 24 minor^{es} *codd.*: *corr. Scal.* 25 Incolanto *R.* inuolanto *codd.*: *corr. Ital.* 26 a *11, enti R.* inclare *R.*

In pelle lanata nova nupta consedere solet, vel propter morem vetustum, quia antiquitus pellibus homines erant induti, vel quod testetur lanificii officium se praestaturam viro.

82 **Lucetium** Iovem appellabant, quod eum lucis esse causam
5 credebant.

Lemnisci, id est fasciolae coloriae, dependentes ex coronis, 115 propterea dicuntur, quod antiquissimum fuit genus coronarum laneorum.

Lectus dictus vel a collectis foliis ad cubitandum, vel quod
10 fatigatos ad se alliciat, vel a Graeco λέκτρον.

Lapidem silicem tenebant iuraturi per Iovem, haec verba dicentes: „Si sciens fallo, tum me Dispiter salva urbe arceque bonis eiciat, ut ego hunc lapidem.“

Lepista genus vasis aquarii.

15 **Legio** Samnitum linteata appellata est, quod Samnites intrantes singuli ad aram velis linteis circumdatam non cessuros se Romano militi iuraverant.

Lenones ab alliciendo adulescentulos appellati.

Letum ab oblivione, quam Graeci λήθην vocant, dictum.

20 **Lemonia** tribus a pago Lemonio appellata, qui est a porta Capena via Latina.

Levir est uxori meae frater meus.

Leria ornamenta tunicarum aurea.

Lesbium genus vasis caelati a Lesbis inventum.

25 **Legimus** aut scriptum, aut oleam glandemve et alia quaedam; et addita praepositione dicimus colligimus, deligimus.

Lectosia insula dicta a consobrina Aeneae ibidem sepulta.

1 Impelle *L.* no. nata nu. *L.* (consedere *codd.*) cons. sol. om. *R.* 2 ustum *L.* (pe. ho. *codd.*) 3 praestatura *L.* 4 Lucetium *LI*: Luctetium *R.* 9 collectis *G* ante *corr.* 11 scilicet *L.* 12 di. sisicens *I.* 13 bouis *G.* (ut *codd.*) 16 circumdati *R*³ 17 iuraverunt *β.* 18 Len. a <leniendo, id est lenibus verbis> all. *Merck.* 19 Loetum (-ae-) *codd.* (*Letum E.*) lintin *β.* 20 lemomo *G R.* (app. qui *codd.*) 22 Laevir *Nonius* 557, 6 ut *vid.* 23 Leua *codd.* (-uia *E.*): *corr. Scal.* 25 oleam] deam *LI.* grandemue *I.* glandem *L.* 26 coll.] diligimus *R.* 27 Lectos *β.* Leucosia *Aug.* sep. ib. *IR.*

Lictores dicuntur, quod fasces virgarum ligatos ferunt. Hi parentes magistratibus delinquentibus plagas ingerunt.

Liber repertor vini ideo sic appellatur, quod vino nimio usi omnia libere loquantur.

116 **Limis** obliquus, id est transversus; unde et limina. 5

Limites in agris nunc termini, nunc viae transversae.

Limitatus ager est in centurias dimensus.

Librile scapus librae.

Librilia appellabantur instrumenta bellica, saxa scilicet ad brachii crassitudinem in modum flagellorum loris revincta. 10

Liberalia Liberi festa, quae apud Graecos dicuntur *Λιονύσια*. 83 Naevius (com. 113): „Libera lingua loquimur ludis Liberalibus.“

Limaces cocleae a limo appellatae.

Litatum alii solutum, deditum deo, quasi luitatum. Alii ex 15 Graeco a precibus, quas illi *λῑτάς* dicunt.

Lixae, qui exercitum secuntur quaestus gratia, dicti quod extra ordinem sint militiae, eisque liceat, quod libuerit. Alii eos a Licha appellatos dicunt, quod et ille Herculem sit secutus; quidam a ligurriendo quaestum. 20

Lingula per deminutionem linguae dicta; alias a similitudine exertae, ut in calceis; alias insertae, id est intra dentes coercitae, ut in tibiis.

Libella deminutivum est a libra.

Lacit decipiendo inducit. Lax etenim fraus est. 25

Lituus appellatus, quod litis sit testis. Est enim genus bucinæ incurvae, quo qui cecinerit, dicitur liticen. Ennius (Ann. 530): „Inde loci lituus sonitus effudit acutos.“

Litis cecidissee dicitur, qui eius rei, de qua agebat, causam amisit.

1 faces *L.* 3 uinu deo *L.* 8 Librilae *codd.* (-le *PME.*).

9 Librilla *codd.* (-illia *R.*): *corr. Scal.* (appellabantur *codd.*): -buntur *G R.* 10 grassitudinem *MPβ*: grossitudinem *α*, *fort. recte.* 12 loquemur *edd.* 14 codeae *β* (cocl-*G*²) 16 quasi *MP.* 20 quaestum] dictum *T.* 21 Lingua *M.* 21–22 (sim. exertae *codd.*) 22 inter certe *R.* intrahentes *T.* 23 ut in *om. I.* 25 Lacet *R.* 26 liti *MP.* 27 laticen *GI.* 28 lo. illius (*delet.*) li. *I.* effundit *I.*

Lixabundus iter libere ac prolixè faciens.

Licitati in mercando sive pugnando contendentes.

Liquitur labitur, fluit.

Lingulaca genus piscis, vel mulier argutatrix. 117

- 5 **Lance** et **licio** dicebatur apud antiquos, quia qui furtum ibat quaerere in domo aliena licio cinctus intrabat, lancemque ante oculos tenebat propter matrum familiae aut virginum praesentiam.

- Lautitia** epularum magnificentia. Alii a lavatione dictam
10 putant, quia apud antiquos hae elegantiae, quae nunc sunt, non erant, et raro aliquis lavabat.

Laeva sinistra, quam Graeci *σκαίδν*. Unde tractum cognomen Scaevola. A laeva laetrum sinistrum et laetrosum sinistrosus.

- Lacuna**, id est aquae collectio, a lacu derivatur, quam alii
15 lamam, alii lustram dicunt.

Lacit inducit in fraudem. Inde est allicere et lacessere; inde lactat, illectat, oblectat, delectat.

- 84 **Laena** vestimenti genus habitu duplicis. Quidam appellatam existimant Tusce, quidam Graece, quam *χλανίδα* dicunt.

- 20 **Lautumias** ex Graeco et maxime a Syracusanis, qui *λατομύας* et appellant et habent ad instar carceris: ex quibus locis excisi sunt lapides ad extruendam urbem.

Laureati milites sequebantur currum triumphantis, ut quasi purgati a caede humana intrarent Urbem. Itaque eandem

- 25 laurum omnibus suffitionibus adhiberi solitum erat, vel quod medicamento siccissima sit, vel quod omni tempore viret, ut similiter respublica floreat.

Laverniones fures antiqui dicebant, quod sub tutela deae

1 item *T.* ac] a *R*¹. 2 Lilicitati *MP.* contendentes *om. R.*
3 libitur *M.* 4 auguratrix *codd.*: corr. *Fruterius verisim.* 1, 11,
Canterus nov. lect. 4, 28. 7 ponebat *L.* 9 Lautia *E*¹β. lau-
itione β. 12 Leua *codd.* 13 a leua *codd.* (auolaena *R.*) letrum
codd. letrosus *codd.* sinistrorsus *T.*: -orum *M.* 14 aqua *G.*
15 (lustram *codd.*): lutram *T.* 16 (ind. in frau. *codd.*) 17 lac-
tat] lectat *L.* (obl. del. *codd.*) 18 Lena *codd.* 19 chla-
nidea (cl-) *GL*: clanea *R.*; chlamida *E.* dicuntur *I ante corr.*
20 siracusamus *L.* 22 locis *om. R.* instruendam *L.* 25 solu-
tum *L.* 26 succisus sit *I.* 27 (floreat *codd.*) 28 tuela *M.*

Lavernae essent, in cuius luco obscuro abditoque solitos furta praedamque inter se luere. Hinc et Lavernalis porta vocata est.

Lacerare dividere, comminuere est; ex quo dictus est lanius, 118 qui disci<n>dendo lacerat pecora; lacinia, quod pars vesti- 5 menti est; lacerna, quod minus capitio est; lacer, quod auri- bus curtatis est, et lacerum, quodcumque est in corpore in- minutum.

Laudare apud antiquos ponebatur pro nominare.

Lauticia farina appellabatur ex tritico aqua consperso. 10

Lautulae locus extra Urbem, quo loco, quia aqua fluebat, lavandi usum exercebant.

Lactaria columna in foro olitorio dicta, quod ibi infantes lacte alendos deferebant.

Laccobrigae nomen conpositum a lacu et Arcobriga Hispa- 15 niae oppido.

Lancea a Graeco dicta, quam illi λόγχην vocant.

Lanoculus, qui lana tegit oculi vitium.

Lamberat scindit ac laniat.

Laverum vestimenti genus ex lana sucida confectum. 20

Lapit dolore afficit.

Lapidicinae ubi exciduntur lapides.

Latex a lapsu, profluens aqua dicitur. Utimur tamen hoc vocabulo et in vino.

Latine loqui a Latio dictum est: quae locutio adeo est versa, 25 ut vix ulla eius pars maneat in notitia.

Latrones antiqui eos dicebant, qui conducti militabant, ἀπὸ 85 τῆς λατρείας. At nunc viarum obsessores dicuntur, quod a latere adoriuntur, vel quod latenter insidiantur.

1 loco *LIR*. solitas *L*. 2 Lauernaris *L* ante corr. 5 disci-
dendo *codd.*: -ced- *PM*: corr. ex 64, 21. 6 lacerno *T*. captio
MPLR. (est *codd.*) 7 conminutum *RI* ante corr. 9 (ap.
ant. pon. *codd.*) 10 Lautitia *MPLIR*: Laucitia *T*. 15 Lacto-
brigae *Gloss.*: Laco- dett. orcobriga *TLE*. 17 quod *R*.
20 Lanerum dett. 22 apicidinae (*null. nov. lemm.*) β. (-tid- *R*).
23 (a hab. *codd.*) utimur post uoc. *IR*. 26 (eius pars *codd.*)
notitiam β. 27 (ant. eos *codd.*) eos om. *T*. 28 τῆς] tris
LGR.

Larentalia coniugis Faustuli, nutricis Remi et Romuli, La-
rentiae festa. 119

Locupletes locorum multorum domini.

Locatum positum.

5 **Larvati** furiosi et mente moti, quasi larvis exterriti.

Lotos arboris genus, ex cuius materia frequenter tibiae fie-
bant, cuius bacis quondam pasti Lotophagi sunt dicti.

Lucaris pecunia, quae in luco erat data.

Lucaria festa in luco colebant Romani, qui permagnus inter
10 viam Salariam et Tiberim fuit, pro eo quod victi a Gallis
fugientes e proelio ibi se occultaverint.

Lucar appellatur aes, quod ex lucis captatur.

Lucereses et **Luceres**, quae pars tertia populi Romani est
distributa a Tatio et Romulo, appellati sunt a Lucero, Ardeae
15 rege, qui auxilio fuit Romulo adversus Tatium bellanti.

Lucani appellati dicuntur, quod eorum regio sita est ad par-
tem stellae luciferae, vel quod loca cretosa sint, id est multae
lucis, vel a Lucilio duce, vel quod primitus in luco consederint.

Lucem facere dicuntur Saturno sacrificantes, id est capita
20 detegere.

Lucius praenomen est eius, qui primum fuit, quia oriente
luce natus est.

Lycii Apollinis oraculum in Lycia maximae claritatis fuit,
ob luporum interfectionem. *Λύκος* enim lupus est.

25 **Luxa** membra e suis locis mota et soluta, a quo luxuriosus
in re familiari solutus.

Lucuntem genus operis pistorii.

Lucretilis mons in Sabinis.

1 Larentaria *T*: Laurentalia *I*. laurentiae *G*¹. 5 vel La-
ruati. foriosi *G*. larui *R*. 6 materiae (-ie) *LTE*. 7 loco-
fagi *M*: -gis *P*. 8 loco *G*¹. 9 loco *MG*¹. 10 salaria
mectiberim *L*. 13 Luc. educeresque pa. *L*. 14 distributa
om. *LE*. lucelo *R*. ordeae *I*. 15 qui] aqui *L*. bellunti *G*:
belluntem *I*. 16 Lucatii *β*. 17 sunt *L*. 18 Lucio *Dac*.
loco *MPT R*. (consederint *codd.*) 19 d. qui Sat. *TL*. satur *G*¹.
21 est om. *R*. ei *I*. 23 Lacii *G*¹. litia *LR*. 25 a om. *L*.
27 Lucentem *TLE* pistorii *T*. 28 Lucretillis *L*. glossam
om. *R*.

120 Lucomones quidam homines ob insaniam dicti quod loca, ad quae venissent, infesta facerent.

Lucomedi a duce suo Lucomo dicti, qui postea Lucereses sunt appellati.

Luculentus a luce appellatus.

86

Lues est diluens usque ad nihil, tractum a Graeco *λύειν*.¹ Hinc dictum lutum terra humore soluta, et lustratio, qua quid solvitur ac liberatur. Hinc et *λύτρα ἀπὸ τῆς λύσεως*, id est solutione auri. *Λίτρα* enim libra est.

Luctus et **lugere** a Graeco trahuntur *λυπεῖν* vel *ἀλύσσειν*.¹⁰

Longitrosus sic dicitur, sicut dextrosus, sinistrosus.

Lustra significat lacunas lutosas, quae sunt in silvis aprorum cubilia. Qua similitudine hi, qui in locis abditis et sordidis ventri et desidiae operam dant, dicuntur in lustris vitam agere.

Et cum eiusdem vocabuli prima syllaba producitur, significat nunc tempus quinquennale, nunc populi lustrationem.

Lymphae dictae sunt a nymphis. Vulgo autem memoriae proditum est, quicumque speciem quandam e fonte, id est effigiem nymphae, viderint, furendi non fecisse finem; quos Graeci *νυμφολήπτους* vocant. Latini lymphaticos appellant.²⁰

Luxantur a luxu dictum, id est luxuriantur.

Luma genus herbae vel potius spinae.

Lumbago vitium et debilitas lumborum.

Luscitio vitium oculorum, quod clarius vesperi, quam meridie cernit.

95

Lura, os cullei, vel etiam utris; unde lurcones capacis gulae homines et honorum suorum consumptores.

Lustrici dies infantium appellantur, puellarum octavus, pu-

1 Luconiones *R.* ab *R.* 2 atque ve. *R*¹*L.*: ad praenensis-
sent *M.* facere *ML.* 3 lucumo *T.* luceres *I.* 4 (sunt app.
codd.) 5 Luculentis *T.* 6 Luesendiluens *G* ante *corr.* 7 lu-
stracia *G.* quia *L.* 8 so. adiberatur *M.*: aut li. *P.* litra *codd.*
(ly- *LE*) 9 lytra *MLEI.* 10 lypiu vel lysiu (li-) *codd.* (uel-
lisue *M.*: vel lisui *P.*): *corr. Muc.* 11 Longitrosus *T* ante *corr. I.*
12 (significat *codd.*) lucanas *R.* apro et cu. *L.* 13 a qua *dett.*
14 uitam *om. T.* 15 eisdem *MP.* 16 quondam *I.* 17 effigie *M.*:
-iae *P.* furendo *G* ante *corr.* 18 nympholectus *G.*: -tos *I.*
-tas *R.* 19 id *om. G*¹. 20 Luna *E.* 21 Lustitio *Lβ.*

erorum nonus, quia his lustrantur atque eis nomina inponuntur.

Luridi supra modum pallidi.

Lyrnesiades ab oppido Phrygiae Lyrneso dicti.

5 **Loebesum** et **loebertatem** antiqui dicebant liberum et liber-121
tatem. Ita Graeci *λοιβήν* et *λελβεῖν*.

Lycophos Graeci dicunt, quod nos primum tempus lucis. Dictum autem lycophos, quasi *λευκὸν φῶς*, id est lumen candidum.

Libertatis templum in Aventino fuerat constructum.

10 **Lingua** non solum pars corporis dicitur, sed etiam differen-
tia sermonum. Promuntorii quoque genus non excellentis,
sed molliter in planum devexi.

Libycus campus in agro Argeo appellatus, quod in eo primum fruges ex Libya allatae sunt. Quam ob causam etiam

15 **Ceres** ab Argeis Libyssa vocata est.

Lepareses Liparitani cives, id est Liparenses.

Labes macula in vestimento dicitur, et deinde *μεταφορικῶς*
transfertur in homines vituperatione dignos.

Latrare Ennius (Ann. 584) pro poscere posuit.

20 **Latitaverunt** Cato posuit pro saepe tulerunt.

Liberales dicuntur non solum benigni, sed etiam ingenuae
formae homines.

Liberata ponebant pro effata, hoc est locuta.

25 **Lacus Lucrinus** in vectigalibus publicis primus locatur er-
endus ominis boni gratia, ut in dilectu censuve primi nomi-
nantur Valerius, Salvius, Statorius.

Laneae effigies Conpitalibus noctu dabantur in conpita, quod
lares, quorum is erat dies festus, animae putabantur esse
hominum redactae in numerum deorum.

1 inlustrantur *IR.* inl. his *I.* 4 Lirn. *IR.* lirn. *LTR.*
dictae *Dac.*: dictus (?) *Mue.* 5 Loebosum *T.* lebertatem *M.*:
lib- *P.* 6 loibin et elibin *codd.* (et bel- *L.*) 7 Lycophes
(Lic-) *codd.*: corr. *Ital.* 8 lycophes (lic-) *codd.* leocomphos *β.*
9 cumfructus *L.* 12 deuxi *M.* 14 fuges *R.* sint *T.* 15 arg-
gis *E.* 16 Leppareses *codd.* lyparitani (li-) *codd.* lypparenses
codd. 19 Lacrare *M.* 20 saese *L.* 23 effeta *L.*: effecta *R.*
24 fruendus *Brisson. de verb. sign.* p. 509: emendus *Ianus a Costa*
inst. 3, 24. 25 hominis *MTG ex corr. IR.* 27 nocte *β.*

- 122 **Magnos ludos** Romanos ludos appellabant, quos in honorem Iovis, quem principem deorum putabant, faciebant.
Meltem meliorem dicebant.
Matrem Matutam antiqui ob bonitatem appellabant, et maturum idoneum usui, et mane principium diei, et inferi di 5
 Manes, ut subpliciter appellati bono essent, et in carmine Saliari Cerus manus intellegitur creator bonus.
Minutum et **minuere** ex Graeco *μειοῦν* dictum videri potest.
Minores et **maiores** inter cognomina feminarum poni solebant.
Minam Aelius vocitatum ait mammam alteram lacte defi- 10
 cientem, quasi minorem factam.
Minurritiones appellantur avium minorum cantus.
Minyae dicti Argonautae, quod plerique eorum ex filiis Minuae fuerant orti. 88
Minucia porta Romae est dicta ab ara Minuci, quem deum 15
 putabant.
Minorem Delum Puteolos esse dixerunt, quod Delos aliquando maximum emporium fuerit totius orbis terrarum; cui successit postea Puteolanum, quod municipium Graecum antea *Δικιαρχία* vocitatum est. Unde Lucilius (123): „Inde 20
 Dicearchitum populos, Delumque minorem.“
Militem Aelius a mollitia *κατὰ ἀντὶρρασίην* dictum putat, eo, quod nihil molle, sed potius asperum quid gerat; sic ludum dicimus, in quo minime luditur.
Minerrimus pro minimo dixerunt. 25
Miniscitur pro reminiscitur antiquitus dicebatur.
- 123 **Minerva** dicta, quod bene moneat. Hanc enim pagani pro sapientia ponebant; Cornificius vero, quod fingatur pingaturque minitans armis, eandem dictam putat.

3 Melton *LIR*: Meliose *Gloss.* (cf. *Class. Rev.* 5, 10) 4 maturam *MPLI* ante corr. 6 boni(?) *Reitz.* 7 sala *R*: salari *G.* 8 *μειοῦν*] *miun* *codd.* 10 *elius* *MPG.* 12 *Minurritiones* *G*: *Minurruciones* *R.* 13 *Minyae* (-ye) *α*: *Miniae* (-ie) *β.* (*minuae* (-e) *codd.*) 15 *Minutia* *codd.* (-cia *E*) *remae* *T.* *minuti* *β.* 20 *dikiarchia* *codd.* *lucius* *β.* 21 *diciarchicum* *codd.* (-arth- *L*): *Dicarchitum* *Statius.* 22 *melius* *IR.* 23 quod *ge. I.* 24 nomine *G.* 26 *reminiscatur* *I.* 28 *pingatur om. MPLI.* 29 putant *IR*¹.

Minime gentium dicebant pro eo, quod est omnium gentium iudicio minime esse faciendum.

Milvina genus tibiae acutissimi soni.

Miracula, quae nunc digna admiratione dicimus, antiqui in rebus turpibus utebantur.

Mirior dicebant comparativum a miro. Titinnius (161): „Mirior“, inquit, „tibi videor“.

Miscelliones appellantur, qui non certae sunt sententiae, sed variorum mixtorumque iudiciorum sunt.

Misenum promuntorium a Miseno tubicine Aeneae ibi sepulto est appellatum.

Miseratur is, qui conqueritur aliena incommoda: miseretur is, qui miserum sublevat. Miseret me eadem forma dicitur, qua piget, paenitet, taedet.

Miracidion primae adulescentiae.

Metus feminine dicebant. Ennius (trag. 387): „Vivam an moriar, nulla in me est metus.“

Metari castra dicuntur, quod metis deriguntur.

Meddix apud Oscos nomen magistratus est. Ennius (Ann. 298):

„Summus ibi capitur meddix, occiditur alter.“

Meditrinalia dicta hac de causa. Mos erat Latinis populis, quo die quis [primum] gustaret mustum, dicere ominis gratia: „Vetus novum vinum bibo, veteri novo morbo medeor.“

A quibus verbis etiam Meditrinae deae nomen conceptum, eiusque sacra Meditrinalia dicta sunt.

Medioximum mediocre.

Medullitus, ex intimis medullis.

Meditullium dicitur non medium terrae, sed procul a mari, quasi meditellium, ab eo quod est tellus.

2 iudicium (-iti-) *MP*. 3 acutissime *E*¹. sino *M*. 4 in *om. I*. 5 tintinnius (-inius) *β*. 7 ti. in. *T*. (inquit (-id) *codd.*) 9 sunt *om. β*. 10 tubicine (-nae) *α I*. aneae *M*. 13 (a Miseret null. nov. lemm. in *codd.*) 14 piet *R*. 15 Mirachiton *codd.* (-chit- vel -chyt- ex -chut- *G*): *corr. Aug.* 16 femine *R*. 17 meto *R*. 18 diriguntur *IR*. 22 primum *om. TLE*. omnis (vel omenis vel omnis) *L*: hominis *MTP*: omnis *GR*: omni *I*. 23 uentus *M ante corr.* mo. mordeor *L*. 24 conceptum *MPTβ*: coeptum (ce-) *T marg LE*. 27 int. medullis *G*. 29 metellium *R*.

Medibile medicabile.

Mediterream melius, quam mediterraneam Sisenna (inc. 3) dici putat.

Merendam antiqui dicebant pro prandio, quod scilicet medio die caperetur. 5

124 **Mergae** furculae quibus acervi frugum fiunt, dictae a volucribus mergis, quia, ut illi se in aquam mergunt, dum pisces persequuntur, sic messorum eas in fruges demergunt, ut elevare possint manipulos.

Mercurius a mercibus est dictus. Hunc etenim negotiorum omnium aestimabant esse deum. 10

Merum antiqui dicebant solum; unde et avis merula nomen accepit, quod solivaga est et solitaria pascitur; at nunc merum purum appellamus.

Mercedonios dixerunt a mercedem solvendo. 15

Medialem appellabant hostiam atram, quam meridie immolabant.

Mercedituum mercennarium, quod mercede se tueatur.

Mertat pro mersat dicebant.

Melicae gallinae, quod in Media id genus avium corporis amplissimi fiat. L littera pro D substituta. 20

Melos insula dicta est a Melo, qui ex Phoenice ad eandem fuerat profectus.

Melo nomine alio Nilus vocatur.

Melia[s] hasta a ligno mali dicta. 25

Meliboea purpura, a nomine insulae, in qua tinguitur, est vocata.

Melancoryphi genus avium, quae Latine vocantur atricapillae, eo, quod summa earum capita nigra sint.

Memorare significat nunc dicere, nunc memoriae mandare. 30

2 sisinna *codd.* 5 caperentur *M.* 6 ferculae *T.* 7 illi
in *ex* illis in *R.* 12 merla *MPL.* 13 est *om. L T E.* at]
ut *Mβ:* et *P.* 15 Mercedonius *GR.* mercede *codd.* (-dem *G.*)
soluenda *E(?)*. 16 Mediale *ut vid. L:* Medidiale *Goth.*
18 Merceditium *R.* tueantur *MPTL:* intueatur *IR.* 19 pro
mercat *β.* 20 id] ad *G¹.* 22 phonicae *LG.* 24 nilius *MP.*
25 Melias *codd.* (*ex -lia G ut vid.*) ligna *R.* 26 tinguuntur *R.*
28 Melancoriphi *codd.* (-rinphi *T.*) 30 significare *L.*

90 **Mensari nummulari.****Mendicum** velum, quod in prora ponitur.**Mentum** dicebant, quod nos commentum.5 **Memoriosus memoriosior et memoriosius et memoriosissime** facit.**Mensa frugibusque iurato** significat per mensam et fruges.**Megalesia** ludos Matris Magnae appellabant. 125**Mesancylum** teli missilis genus.**Meatus** a meando dictus.10 **Mecastor et mehercules** iusiurandum erat, quasi diceretur, ita me Castor, ita me Hercules, ut subaudiatur iuvet.**Messapia** Apulia, a Messapo rege appellata.**Mactus** magis auctus.15 **Macellum** dictum a Macello quodam, qui exercebat in Urbe latrocinium; quo damnato censores Aemilius et Fulvius statuerunt, ut in domo eius obsonia venderentur.**Macilenti** macie tenuati.**Murricidum** ignavum, stultum. Plautus (Epid. 333): „Murricide homo“, ignave, iners.20 <M.> **Manlium** patriciae familiae neminem vocari licuit, post eum Manlium, qui Gallos a Capitolio depulit, quod is regnum occupare conatus necatusque est.**Marculus** deminutivum a marco.25 **Mane** a dis Manibus dixerunt. Nam mana bona dicitur, unde et Mater Matuta et poma matura.**Matronas** appellabant eas fere, quibus stolas habendi ius erat.30 **Materfamiliae** non ante dicebatur, quam vir eius paterfamiliae dictus esset; nec possunt hoc nomine plures in una familia praeter unam appellari. Sed nec vidua hoc nomine, nec, quae sine filiis est, vocari potest.

4 et (prius) om. G. 8 Mesancilum α. missile MP. genus M.
 10 iusiurandum — Hercules om. T. 12 Messappia ut vid. G
 ante corr.: Mesapia R. apulio T. mesapo TR 14 a Mac.
 dic. R. 18 Murricidu L: Murricidium I. 20 M. add. Mue.
 patricia GR 22 conatur IR. 23 vel Marco. 24 Mene I.
 nam] mam R. 26 Matrones L 27 Materfamiliae M. dice-
 bantur L. 30 (vocari codd.)

Matula vas urinae.

Matralia Matris Matutae festa.

126 **Mattici** cognominantur homines magnarum malarum atque oribus late patentibus.

Matrimes ac **patrimes** dicuntur, quibus matres et patres adhuc vivunt.

Matellio deminutivum a matula.

91

Magmentum magis augmentatum.

Madulsa ebrius, a Graeco *μαδᾶν* deductum, vel quia madidus satis a vino.

10

Magisterare moderari. Unde magistri non solum doctores artium, sed etiam pagorum, societatum, vicorum, collegiorum, equitum dicuntur, quia omnes hi magis ceteris possunt; unde et magistratus, qui per imperia potentiores sunt quam privati; quae vox duabus significationibus notatur. Nam aut ipsam personam demonstrat, ut cum dicimus: magistratus iussit, aut honorem, ut cum dicitur: Titio magistratus datus est.

Maximus pontifex dicitur, quod maximus rerum, quae ad sacra et religiones pertinent, iudex sit vindexque contumaciae privatorum magistratuumque.

Magis a Graeco *μᾶλλον* venit.

Maximam hostiam ovilli pecoris appellabant, non ab amplitudine corporis, sed ab animo placidiore.

Magnum socerum appellat vir uxoris suae avum. **Magnam** socrum vir uxoris suae aviam.

Maximi annales appellabantur, non magnitudine, sed quod eos pontifex maximus confecisset.

Maximus curio, cuius auctoritate curiae, omnesque curiones reguntur.

30

1 Matura *R.* 3 (mag. mal. *codd.*) alarum *E.* 8 Magmentum *T.* Magmentatum *Mue.* maius augmentum *Scal.* 9 madende ductum *I.* 12 paganorum *M.* 14 per *om. I.* 16 (ips. pers. *codd.*) 17 ut] at *M.* (dicitur titio *codd.*) 20 legiones *M.* 23 ovilli *IR.* 24 corporis *om. G.* 25 appellabat *R.* vir *om. M.* uxori *T.* 25—26 (a Magnam socrum *null. nov. lemm. in codd.*) 26 (post aviam nihil hab. *codd.*)

<Manare>

<Manalem fontem>

<Manalem lapidem>

- 5 Manubiae Iovis tres creduntur esse, quarum unae sint minimae, quae moneant placataeque sint. Alterae quae maiores sint, ac veniant cum fragore, discutiantque aut divellant, quae a Iove sint, et consilio deorum mitti existimentur. Tertiae
10 his ampliores, quae cum igne veniant; et quamquam nullum sine igne fulgur sit, hae propriam differentiam habeant quod aut adurant, aut fuligine deformant, aut accendant; quae statum mutant deorum consilio superiorum.
15 Manias Aelius Stilo dicit ficta quaedam ex farina in hominum figuras, quia turpes fiant, quas alii maniolas appellent. Manias autem, quas nutrices minituntur parvulis pueris, esse larvas, id est manes deos deasque,
20 quod aut ab inferis ad superos emanant, aut Mania est eorum avia materve. Sunt enim utriusque opinionis auctores.

94 <Manceps>

<Manduci>

(F) 1-3 su. Ep. 5 Manubiae X (non Y) dicuntur Ald. (non ed. princ.) unae] uanae X. 6 sunt ed. princ. minime W. moueant X. placidaeque Ald. (non ed. princ.) 7 sunt codd.: correxi 8 diuellunt Y. sunt Y. 9 et consilio W, ed. princ.: consilioque X. deorum <consentium> vel <duodecim> Mue. existimantur Y. 12 quod codd., ed. princ.: quae Ald. 13 accedant W. 14 superiorum W ex corr. 15 Helius X. dicit

128 **Manare** dicitur, cum humor ex integro, sed non solido ni- 93
mis per minimas suas partes erumpit, quod ex Graeco tra-
hitur, quia illi non satis solidum *μανόν* dicunt.

Manalem fontem dici pro eo, quod aqua ex eo semper
manet.

Manalem lapidem putabant esse ostium Orci, per quod ani-
mae inferorum ad superos manarent, qui dicuntur manes.
Manalem vocabant lapidem etiam petram quandam, quae
erat extra portam Capenam iuxta aedem Martis, quam cum
propter nimiam siccitatem in Urbem pertraherent, insequen- 10
batur pluvia statim, eumque, quod aquas manaret, manalem
lapidem dicere.

Manias dicunt ficta quaedam ex farina in hominum figuras,
quia turpes fiant, quas alii maniolas vocant: Manias autem,
quas nutrices minitantur parvolis pueris, esse larvas, id est 15
manes, quos deos deasque putabant, quosque ab inferis ad
superos emanare credebant. Sunt, qui Maniam larvarum
matrem aviamve putant.

Manceps dictus, quod manu capiatur. 95

Manduci effigies in pompa antiquorum inter ceteras ridi- 20
culas formidolosasque ire solebat magnis malis ac late de-
hiscens et ingentem sonitum dentibus faciens, de qua Plautus
ait (Rud. 535): «Quid si ad ludos me pro manduco locem?
Quapropter? Clare crepito dentibus».

codd.: dici ait *ed. princ.* fictas X. quaedam *Epit., ed. princ.*:
quae W: *om.* X. 16 quia W, *ed. princ. (cum Epit.)*: quod X.
17 appellant *ed. princ.* mamas W. 20 quod aut W, *ed. princ.*:
quod autem X: qui aut *Ald.: fort.* Qui <ita appellantur quod>
aut emanat W. 21 materve Y ut *vid., ed. princ. (cf. Epit.)*:
materna WX. sunt] siue W. 22–24 *su. Ep.*

Ⓟ 9 eadem M. matris β M (ut *vid.*) ante *corr.* 10 ni-
mia M. protraherent *Lersch Fulgent. p. 32.* 11 (manaret *codd.*)
13 qu. fi. IR. 14 quas — vocant *om.* L. qua al. R. manio-
los G. 15 (minitantur *codd.*) (parv. puer. *codd.*) parvolis
om. E. larua R. 18 putabant I. 19 capiat R. 21 lacte L.
22 son. dent. L. 24 quapropter] quipater β. clate I.

<Mancina tifata>

98 Mamercus praenomen Oscum est ab eo, quod hi Martem Mamertem appellant.

<Mamuri Veturi>

5 <Mamers>

<Martialis>

Mamiliorum familia progenita sit a Mamilia Telegoni filia, quam Tusculi procreavit, quando id oppidum ipse condidisset.

10 <Mamilia turris>

100 <Mamphur> 133

<Mansuetum>

ⓕ 1 su. Ep. 2 pronomen W. quod pro hi W ante corr.
4-6 su. Ep. 7 sit W: est X: fuit ed. princ. 8 fi. Tel
ed. princ. Thelagonis X. quando W, ed. princ.: cum X
10-12 su. Ep.

Ⓟ 1 (Mancina codd.) tifacta L. appellantur E¹. 3 eo] ab
eo Fest. Martem] inertem R¹. 6 alieno GI. 10 Cumani
om. G¹. 13 Maturi L. 15 ancilie L: ancille R. sic est]
figem I. 16 qui R: quod L. 18 uox ed. T. patentissimam GR:
potentissimum I. fero R. 21 est opus L. 22 alii β.
26 (equirria codd.) 28 Mamilorum M: Mamilliorum I. (tela-
goni codd.) filia] fami (m expunct.) I. 29 procreuerat T.
30 suberae G. 32 Manfar Meyer-Luebkius in comm. Schweiz.-
Sidl. loro om. R. 33 lignum om. MP.

131 Mancina tifata appellabantur, quod Mancinus habuit in- 97
signem domum, quae publicata est eo interfecto.

Mamercus praenomen est Oscum, eo quod hi Martem Ma- 99
mertem dicunt.

Municeps, qui in municipio liber natus est. Item, qui ex 5
alio genere hominum munus functus est. Item, qui in mu-
nicipio a servitute se liberavit a municepe. Item muni-
cipes erant, qui ex aliis civitatibus Romam venissent, qui-
bus non licebat magistratum capere, sed tantum muneris
partem, ut fuerunt Cumani, Acerrani, Atellani, qui et cives 10
Romani erant, et in legione merebant, sed dignitates non
capiebant.

Mamuri Veturi nomen frequenter in cantibus Romani fre-
quentabant hac de causa. Numa Pompilio regnante e caelo
cecidisse fertur ancile, id est scutum breve, quod ideo sic 15
est appellatum, quia ex utroque latere erat recisum, ut sum-
mum infimumque eius latius medio pateret; unaque edita
vox omnium potentissimam fore civitatem, quamdiu id in
ea mansisset. Itaque facta sunt eiusdem generis plura, qui-
bus id misceretur, ne internosci caeleste posset. Probatum 20
opus est maxime Mamuri Veturi, qui praemii loco petiit, ut
suum nomen inter carmina Salii canerent.

Mamers Mamertis facit, id est lingua Osca Mars Martis,
unde et Mamertini in Sicilia dicti, qui Messanae habitant.

Martialis campus in Caelio monte dicitur, quod in eo 25
Equirria solebant fieri, si quando aquae Tiberis campum
Martium occupassent.

Mamiliorum familia a Mamilia Telagoni filia, quam Tus-
culi procreaverat, est appellata.

Mamilia turris intra Suburae regionem a Mamilio nomen 30
accepit.

132 Mamphur appellatur loro circumvolutum mediocris longitu- 101
dinis lignum rotundum, quod circumagunt fabri in operibus
tornandis.

Mansuetum ad manum venire suetum. Alii aiunt mansue- 35
tum dictum neque ex misericordia maestum, neque ex cru-
delitate saevum, sed modestia temperatum.

Mantare saepe manere. Caecilius in Epistola (34): „Iamne adeo? manta. iam hoc vide. caecus animum adventus angit.“ **Manticularum** usus pauperibus

- in nummis recondendis etiam nostro saeculo fuit.
 5 Unde manticulari dicebantur, qui furandi gratia manticulas attemtabant. Inde poetae pro dolose quid agendo usi sunt eo verbo. Pacuvius (377): „Ad manticulandum astu adgreditur; scit enim quid promeruerit.“ . . . (376): „modici manticulat ita
 10 me facti oppressi iugo.“ Item (378): „Deinde adgrediar astu regem; manticulandum est hic mihi.“ et (379): „Machinam ordiris novam manticula tactu an sanctiora dicis iuraturanda?“

-
 15 Plautus hoc significare videtur, quibus quotidie parvae noxae extergeantur. Frequens enim antiquis ad manus tergendas usus fuit mantelorum.

102

<*Mantisa*>

104

- 20 <*Malleoli*> 134

<*Mollestras*>

106

<*Malta*>

- Maeson** persona comica appellatur, aut coci, aut nautae, aut eius generis. Dici ab inventore eius
 25 **Maesone** comoedo, ut ait Aristophanes Gramma-

(F) 2 ne] me *Ald.* (*non ed. princ.*): ore *Urs.* iam] iam ne *X*: nam *Ald.* (*non ed. princ.*) vel caecu's: cencus *W* (*non ed. princ.*)
 3 post animum lacunam sign. *Aug.* 4 in minimis *X* (*non ed. princ.*) 5 attentabant *X*, *ed. princ.*: attrectabant *W* (*cf. Epit.*) 6 aggreditur *ed. princ.*: egreditur *W*. promeruerint
 • *Ald.* (*non ed. princ.*) (*seq. in Ald. medici; cf. infra*). 8-9 post

Mantare saepe manere.

Manticulari dicuntur, qui manticulas adtreant, ut furentur. Unde poetae pro dolose quid agendo hoc verbo utuntur. Pacuvius (377): „Ad manticulandum astu adgreditur“.

Manticularia dicuntur ea, quae frequenter in usu habentur, et quasi manu tractantur. Frequens enim antiquis ad manus tergendas usus fuit mantelorum, unde haec trahitur similitudo.

Mantisa additamentum dicitur lingua Tusca, quod ponderi adicitur, sed deterius et quod sine ullo usu est. Lucilius (1208): „Mantisa obsonia vincit.“

135 **Malleoli** vocantur non solum parvi mallei, sed etiam hi qui ad incendium faciendum aptantur, videlicet ad similitudinem priorum dicti.

Mollestras dicebant pelles ovillas, quibus galeas extergebant.

Malta dicitur a Graecis pix cum cera mixta.

107

Meson persona comica ab inventore dicta.

promeruerit *lacunam sign. X.* modici *W:* medici *X, ed. princ., Ald., fort. recte* manticulat *W:* manticulant *X:* manticulabant *ed. princ.:* manticula *Ald.:* manticulatur *Aug. quid Festus scripserit, prorsus incertum ante ita spat. 5 litt. X.* 10 *vel* Item deinde ‘Adg.’ 11 hic hab. *X, ed. princ.:* om. *W.* 12 *ordiris ed. princ.:* ordinis *W:* om. *X.* post manticula *lacunam sign. Mue.* mant. tac.] manticulata *Bue.:* manticulata astu *Ribb.:* an manticulatu? 13 *iureiuranda ed. princ.:* iuranda *X (corr. Y)* iur. adicis *Bue.* 15 ante Plautus *null. lacun. in w.* 16 extergantur *X (corr. Y)* 16–18 Frequens — mantelorum *om. ed. princ. (in qua Epitomae lemma Manticularia praecedit)* 17 fuit *om. X (in fine pag.)* 18 mantelorum *X.* 19–22 *su. Ep.* 23 Meson *W¹ X Epit.:* Menson *W².* 24 naute *ex note W.* dicitur ab *X.* 25 mesone comedo *W:* mesone comedo *X.* ut *om. ed. princ.*

Ⓟ 3 doloso *R.* 6 ad] et *L.* 9 ponderia dicitur *codd. (G?)* 10 quod *secl. Luc. Muellerus* 11 obsonia *R.* 12 malles *α.* 13 ad *om. R.* appetantur *R.* 14 propriorum *R.* 15 pedes *L.* 16 multa *R.* pax *MIR.*

ticus. **Maeniana** appellata sunt a **Maenio** censore, qui primus in foro ultra columnas tigna proiecit, quo ampliarentur superiora spectacula. **Maior Graecia** dicta est Italia, quod eam Siculi
5 quondam obtinuerunt: vel quod multae magnaeque civitates in ea fuerunt ex Graecia profectae. **Maius** mensis in compluribus civitatibus Latinis ante Urbem conditam fuisse videtur. Qua ex causa, utrum a maioribus, ut Iunius a iunioribus, dictus sit; an a Maia,
10 quod Mercurio filio eius res divinae (idibus) fiant sollemnes; an quod ipsi deae in multis Latinis civitatibus sacrificia fiebant . . .

108

137

<**Maesius**>

<**Maiestas**>

15 <**Maior magistratus**>

<**Mas**>

<**Matertera**>

10

<**Maior patruus**>

<**Maior avunculus**>

20 <**Maior amita**>

<**Maior socer**>

<**Maior socrus**>

<**Maeandrum**>

<**Maecia tribus**>

Maeniana aedificia a Maenio sunt appellata. Is enim primus ultra columnas extendit tigna, quo ampliarentur superiora.

136 **Maesius** lingua Osca mensis Maius. Osci enim a regione 109
Campaniae, quæ est Oscan, vocati sunt. 5

Maiestas a magnitudine dicta.

Maior magistratus consul dicitur.

Mas deminutive facit masculus.

Matertera matris soror, quasi mater altera.

Matertera patris et matris mihi magna matertera est. 10

Maior patruus avi et aviae patruus. 111

Maior avunculus avi et aviae avunculus.

Maior amita avi et aviae amita.

Maior socer uxoris meae proavus.

Maior socrus uxoris meae proavia. 15

M<a>eandrum genus picturae dictum est a similitudine flexus amnis, qui appellatur M<a>eandrus.

Maecia tribus a quodam castro sic appellatur.

Ⓢ 1 *Meniana codd.* sunt app. X (*cum Epit.*) (*non ed. princ.*)
menio *codd.* 3 ampliarent X (*non ed. princ.*) (*pro -ret?*)
5 detinuerunt *ed. princ.* 6 in ea post vel quod (v. 5) X (*non ed. princ.*)
8 causa <appellatus sit ambigitur> utrum *Mue.*
9 ut] ue X (*corr. Y, ut vid.*) a Maia *om. W* (*non ed. princ.*)
10 fi. eius *W*, *ed. princ.*: eius fi. X. divinae <idibus> f. *Mue.*:
diuina (*spat. 4 litt.*) f. X: divinae (*spat.*) f. *Aug.*: diuina f. *W*:
diuinae f. *ed. princ.* solennes *W*. 11 in *om. W* (*non ed. princ.*)
12 fiebant *om. W*: fiebant (*lacunae sign.*) X: fiebant ipso mense
(*lacunae sign.*) *ed. princ.* 13—24 *su. Ep.*

Ⓢ 1 amoenio sunt *IR*: amoeniis (-ius?) *L*. 4 Mesius *MP IR*.
5 (oscor *codd.*): Oscanum *Aug.* 9—10 (Mat. mat. ... Mat. pat.
hoc ordine in codd.) 10 matris] patris *R*. 12—13 avunculus —
aviae *om. MP*. 15 Maior socrus — proavia *om. E*¹. 16 Mean-
dram *codd.* 17 meandrus *codd.* (-ris *E*). 18 Metia *L*: Mecia *GI*.
quondam *M*. appellantur *T*.

112

138

<Masuctum>

<Mox>

<Morbosum>

<Mortuus>

5 <Moracias>

114

<Monimentum>

Monstrum, ut Aelius Stilo interpretatur, a monendo dictum est, velut monestrum. Item Sennius Capito, quod monstret futurum, et moneat voluntatem deorum; quod etiam prodigium, velut praedictum et quasi praedicium, quod praedicat eadem, et portentum, quod portendat et significet. Inde dici apparet id quartum, quod mihi visum est adiciendum, praesertim cum ex eadem
10 significatione pendeat, et in promptu sit omnibus, id est ostentum; quod item ab ostendendo dictum est apud auctores.

<Monitores> qui monent histriones in scaena sed etiam †ubi adiciuntur† commentarii.

20 Monile dictum est ornatus mulieris, qualem habuisse Eriphylam fabulae ferunt. Ex eo etiam equis praependens a collo ornamentum monile.

116

141

<Momar>

<Momen>

Ⓕ 1-6 su. Ep. 7 Helius X. interpretatur W, ed. princ.: scribit X. a om. W. 8 monestrum Epit., ed. princ.: monec-
trum X: monecium W. Simnius X. 9 qui X. monet vol. W,
ed. princ. 10 qui W. 21 et qu. pr. om. X. praedicium

139 **Masucium** edacem a mandendo scilicet.

113

Mox paulo post.

Morbosum hominem morbo aliquo adfectum.

Mortuus ab emerita vita dictus.

Moracias nuces Titinnius (185) duras esse ait, unde fit de- 5
minutive moracillum.

Monimentum est, quod et mortui causa aedificatum est et 115
quicquid ob memoriam alicuius factum est, ut fana, porticus, scripta et carmina. Sed monimentum quamvis mortui causa sit factum, non tamen significat ibi sepultum. 10

(**Monstrum** p. 125).

Monitores dicuntur, et qui in scaena monent histriones, et libri commentarii.

Monile et mulierum ornatus dicitur et equorum praependens a collo. 15

140 **Momar** Siculi stultum appellant. 117

Momen momentum Lucretius (3, 189): „Momine si parvo possint impulsa moveri.“

Epit.: praedictum *W*, *ed. princ.*: praedictum *Ald.* 18 significat *X*. inde dici] *indici codd.*: *corr. ed. princ.* 14 addiciendum *W*: adiciendum *X*. quom *W*. 16 it. ab ostentum *W* ante *corr.* 17 apud auctores *om. ed. princ.* 17–18 null. lacun. sign. *ω*. 18 *su. Ep.* 19 scena *W*. ubi addiuntur *W*: ubi adiciunt *X*: libri dicuntur *Mue.* commentari *X*. 21 eriphilam *W*: herfilam *X*. fabulam *X*. equis *om. X* (*non ed. princ.*) 22 prependentes *X*: perpendens *ed. princ.* ornamenta *codd.*: *corr. ed. princ.* mon. appellant *W*: mon. appellatur *ed. princ.*: monilia dicuntur *X*. 23 **Momar** Siculi stultum dicunt, unde Plautus (dub. 8): ‘Quid tu, o momar Sicule homo, praesumis?’ Alii momarsiculum dicunt esse iracundum, qui cito movetur ad iram Goetz. (*ex Gloss.*) in melet. Fest.; sed cf. *idem alibi* (*Bericht sächs. Gesellsch. 1903, p. 144*). 24 Momine momento. Ennius (Ann. 595): ‘Vestro sine momine, venti’, et Lucretius (3, 189): ‘Momine si parvo possint impulsa moveri’ Goetz. (*ex Gloss.*) *ibid.*; sed cf. *idem alibi* (*l. c., p. 143*).

Ⓟ 1 Massucum *Gloss.* mandenso *M*. 5 Moracias *G*¹: Moratios *R*. tintinnius *β*. deminutium *T*. 9 et *om. L*. carmine *L*. 12 Muniletores *G* ante *corr.* qui et *G*. mouent *R*. 14 Munile *β*. (praependens *codd.*) 17 Momine *Mue.* momento *codd.*: *corr. Ital.*

<Modo>

- Molucrum** non solum quo molaē verruntur dicitur, id quod Graeci *μολήκορον* appellant, sed etiam tumor ventris, qui etiam virginibus <incidere> solet: cuius meminit Afranius in Virgine (336): „Ferme virgini <tam crescit uterus> tamquam gravidae mulieri. Molucrum vocatur, transit sine doloribus.“ Cloatius, etiam in libris sacrorum: „Molucrum esse aiunt. ligneum quoddam quadratum, ubi immolatur.“
- 10 Idem Aelius in explanatione carminum Saliarium eodem nomine appellari ait, quod sub mola supponatur. Aurelius Opillus appellat ubi molatur.
- Mola** etiam vocatur far tostum et sale sparsum, quod eo molito hostiae aspergantur. Molas avias
- 15 inepte quidam dictas putant

118

<Moles>

•
<Munus>

<Mummiana>

120

<Mundus>

142

- 20 Mundus etiam mulieris <ornatus dicitur, quia non alius est quam quod moveri> potest. Accius (654): „Cum virginali mundo clam pater.“

Ⓢ 1 su. Ep. 2 quo Epit.: qui codd. rotae ed. princ. ver-
runtur Epit.: teruntur codd.: vertuntur ed. princ. 3 quod]
quidem X (non ed. princ.) *μολήκορον* X: om. W¹: *μολήκο-*
ρον W²: *λολήκορον* ed. princ.: *μύλικρον* Ald. 4 inc. sol. W
Epit.: sol. inc. X: sol. evenire ed. princ. 5 Afranius X.
6 tam cr. ut. hab. Epit. (non ed. princ.) tamquam bis script.
in W. mul. crescit uterus mol. ed. princ. 7 cloacius W.

Modo cum per correptam O dicitur, significat et tempus, ut modo venit, et ponitur pro tantum, ut tace modo. Quodsi producta posteriore syllaba enuntietur, dativus vel ablativus est casus ab eo. quod est modus.

Monstrum dictum velut monestrum, quod moneat aliquid ⁵ futurum; prodigium velut praedicium, quod praedicat; portentum quod portendat; ostentum quod ostendat.

Molucrum dicitur et quo molaе verruntur, quod Graeci *μυλῆρορον* dicunt, et tumor ventris, qui etiam virginibus incidere solet. Afranius (336): „Virgini“, inquit, „tam cre- ¹⁰ scit uterus, quam gravidæ mulieri. Molucrum vocatur, transsit sine doloribus.“ Molucrum etiam dicitur lignum quoddam quadratum, ubi immolatur.

Mola vocatur etiam far tostum et sale sparsum, quod eo molito hostiæ asperguntur. ¹⁵

Moles pro magnitudine fere poni solet. Sed moliri et moli- ¹¹⁹ tiones a movendo certum est dici.

Munus significat <officium,> cum dicitur quis munere fungi. Item donum, quod officii causa datur.

Mummiana aedificia a Mummio dicta. ²⁰

¹⁴³ **Mundus** appellatur caelum, terra, mare et aer. Mundus ¹²¹ etiam dicitur ornatus mulieris, quia non alius est quam

8 <et Aelius> etiam *Mue.* libros *W*, ed. *princ.* 9 ligneum *WX*¹: lignum *X*², ed. *princ.* (cum *Epit.*) imolatur *W*. 10 an item? Helius *X*. 12 Opilius *codd.* appellatur *W*. 13 etiam om. *X* (non ed. *princ.*) 14 asperguntur *Epit.* (non ed. *princ.*) 14-15 molas — putant om. (in signo lacunae) *X* (non *Y*, ed. *princ.*) 15 incepte *W* ante corr. 16-19 su. *Ep.* 20 muliebris *X*, ed. *princ.* 20-21 add. (ex *Epit.*) ed. *princ.* (fere): spat. 10 litt. in *X*: lacunam sign. *W*. 21 potest om. *X*. 23 patre *Urs*.

Ⓟ 1 comper *G*. (correptam *codd.*) 3 sillebe (corr. -abe) *R*. ablatus *E*. 4 modo *MP* (-o ex corr.?) 5 Mon+itum *R*. 6 praedicium *G*¹. 8 (Mol. dicitur et *codd.*) ex quod *R*¹. ueruntur *I*: uertuntur *G*². 9 mylikoron (mi-) α: mylikoron (mi-) β. 11 graeuide *M*: grauida *L*. uocant *L*. 12 (et. dic. *codd.*) 13 molatur *Scal.* 15 hostiat (-t expunct.) *R*. 18 officium add. *Ald.* 20 Mu. officia (delet.) aedificia *L*. 22 muliebris *MPTG*: mulieribus *R*.

<Mundus quoque appellatur lautus et purus.> Ennius (Ann. 145): „Idem loca navibus celsis munda facit nautisque mari <quaesentibus vitam>.“

Cereris qui mundus appellatur, qui ter in anno solet patere: VIII Kal. Sept. et III Non. Octobr. et VI Id. Novembr. Qui vel † enim † dictus est quod terra movetur.

<Munnitio>
<Muneratis>

10 <Munem>
122

Mamphula appellatur pa<nis> Syriaci genus, quod, ut ait Verrius, in clibano antequam percoquatur, decidit in carbones cineremque. Cuius meminit Lucilius (1250): „Pistricem validam, si nummi suppedita-

15 bunt, addas empleuron, mamphulas quae sciat omnis.“ Municeps est, ut ait Aelius Gallus, qui in municipio liber natus est. Item qui ex alio genere hominum munus functus est. Item qui in municipio ex servitute se liberavit a municipe. At Servius filius
20 aiebat initio fuisse, qui ea conditione cives fuissent, ut semper rempublicam separatim a populo Romano haberent, Cumanos, Acerranos, Atellanos, qui aequae
<cives Romani erant et in legione merebant, sed dignitates non capiebant.>

25 Mutas † quasi e litteris † appellatas quidam putant, quod positae in ultimis partibus orationis obmutescere cogant loquentem. Quidam quod parvae exiguaeque sint vocis; ut quando mutum oratorem aut tragoedum dicimus. Multam

(F) 1-2 add. ex Epit.: lacun. sign. W, ed. princ. 2 iddem X. loco ω: corr. ex p. 258 M. 3 celso X: pulchris infra, p. 258 M. facie ω: corr. ex p. 258 M. nautisque mari qu. vi. infra, p. 258 M: atque etiam aere ω. null. lacun. sign. ω. 4 Cer. quod m.

quod moveri potest. Mundus quoque appellatur lautus et purus.

Munnitio morsicatio ciborum.

Muneralis lex vocata est, qua Cincius cavit, ne cui liceret munus accipere. Plautus (inc. 30): „Neque muneralem le- 5 gem neque lenoniam, rogata fuerit, necne, flocci aestimo.“

Munem significare certum est officiosum; unde e contrario immunis dicitur qui nullo fungitur officio.

(**Municeps**, p. 117, supra).

123

Mutae dicuntur litterae, quod positae in ultimis partibus 10 orationis obmutescere cogant loquentes, vel quod parvae exiguaeque sint vocis, ut cum mutum oratorem aut tragoe- dum dicimus.

Multam Osce dici putant poenam.

app. X: Cererisque m. etiam app. *ed. princ.* 5 post app. *lacun. sign. Mue.* quia X. annos W. VIII *Mue.*: III *codd.*: vide- licet tertio *ed. princ.* 6 III *Urs.*: IIII (quarto) *ω.* VI *Mue.*: III (tertio) *ω.* Novembris X. qui uel enim W: qui uel etiam *ed. princ.*: qui uel omni *Urs.*: ideo X. 7 ante dictus *lacun. sign. Mue.* nouetur X (*non ed. princ.*) *lacun. sign. codd.* 8—10 *su. Ep.* 11 Maniphula X: Manphula *ed. princ.*, fort. recte. app. pa (*sign. lac.*) tiriaci g. W: app. (*spat. 10 litt.*) syriaci generis X panis *ed. princ.* 12 olibano W. proquoquatur X. 13 cineresque X. 14 valida *ω:* corr. *Scal.* numini X. 15 enpl. X. maniphu- lasque X (*non ed. princ.*) 16 Helius X. 16—17 municio X (-cipio Y): municipali (*ex -pal*) W. 19 ex] a *ed. princ.* post municipe *add.* Item municipes erant qui ex aliis civitatibus Romam venissent, quibus non licebat magistratum capere, sed tantum muneris partem *ed. princ. (ex Epit.)* Ser. (*sic*) filius *ed. princ.* 20 ciues *om. W*¹: ci. Romani *ed. princ.* 22 habebant X. Cum. uidelicet Ac. *ed. princ.* 22 atelanos W. qui eque (*la- cun. sign.*) X. 23—24 *suppl. ed. princ. (ex Epit.)* 25 Mut. e litt. X: Mut. quoque e litt. *ed. princ.*: Mut. quasdam e litt. *Urs.* 26—27 loq. obm. cog. *ed. princ.* 28 quando] quomodo X: cum *ed. princ.* 29 tragedum X. Mulctam X, *ed. princ.*

Ⓟ 3 Munnitio (-cio M) α: Monnitio β. ciuorum L. 4 quam *codd.*: corr. *dett.* cinnius R. 5 neque mun. le. *om. (sed mun. le. add. in marg.) G.* 6 floccio M: floctio P. 7 Mu. signi- ficat (*del.*) sign. G. 8 officio *om. R.* 11 cogat IR¹. 12 sunt R. oratorum L. tragoedum T. 14 osci L β.

Osce dici putant poenam quidam. M. Varro ait poenam esse, sed pecuniariam, de qua subtiliter in lib. I. Quaestionum Epist. refert. Mulleos genus calceorum aiunt esse; quibus
 5 reges Albanorum primi, deinde patricii sunt
 10 usu. M. Cato originum lib. VII (7): „Qui magistratum curulem cepisset calceos mulleos †allitaciniatos†, ceteri peronei.“ Item Titinius in Setina (116): „iam cum mullibus te ostendisti, quos †tibiam si†
 10 calceos.“ Quos putant a mullando dictos, id est suendo. Multifariam dixerunt antiqui, videlicet, quod in multis locis fari poterat.

124

145

<Mulciber>

<Multam maximam>

15 Manius Egeri<us lucum> Nemorensem Dianae consecravit, a quo multi et clari viri orti sunt, et per multos annos fuerunt; unde [et] proverbium: „Multi Mani Ariciae.“ Sinnius Capito longe aliter sentit. Ait enim turpes et deformes signifi-
 20 cari, quia Maniae dicuntur deformes personae. et Arici[n]ae genus panni [manici] fieri; quod †manici†
 [appel-
 letur. Moene singulariter dixit Ennius (Naeuius bell.
 [Pun. 60).
 „Apud emporium in campo hostium pro moene.“
 Muttire loqui. Ennius in Telepho (286): „Palam mut-
 25 tire plebeio piaculum est.“ Moenia, muri et cetera muniendae urbis gratia facta: ut Accius in Hellenibus (385): „Signa extemplo canere,

Ⓕ 1 osci codd. (non ed. princ.) pu. di. X. quidam om. X: quandam ed. princ. 2 sed om. X (non ed. princ.) 3 episto. (sic) W: plicarum (pro eplicarum, i. e. epistolicarum) X: epistolarum ed. princ. 4 calciorum X. 5 primi] prius X (non ed. princ.) 6-7 orig. — cepisset om. X (non ed.)

Mullei calcei regum Albanorum et post patriciorum a mil-
lando, id est suendo, dicti.

144 **Multifariam** dixerunt antiqui, quod in multis locis fari po-
terat, id est dici.

Mulciber Vulcanus a molliendo scilicet ferro dictus. Mul- 125
cere enim mollire sive lenire est. Pacuvius (395): „Quid
me optutu terres, mulces laudibus?“

Maximam multam dixerunt trium milium et viginti assium,
quia non licebat quondam pluribus triginta bubus et duabus
ovibus quemquam multari, aestimabaturque bos centussibus, 10
ovis decussibus.

Maniae turpes deformesque personae.

Muttire loqui. Ennius (scen. 331): „Palam muttire plebeio
piaculum est.“

Moenia et muri et officia. Plautus (frag. 95): „Prohibit- 15
que moenia alia, unde ego fungar mea.“

princ.) 7 coepisset *W.* allitaciniatos *W.* alita ciniatos *X.*
allutaciniatos *ed. princ.*: aluta laciniatos *Mue.*: aluta cinctos
Haupt.: aluta vinctos *Momms.* 8 ceteri *W.* pernei *X.* pero-
nes *edd.* ticinius *codd.* seriana *W.* seciana *X ed. princ.*: *corr.*
Ald. 9 cum] quomodo (quomō) *X.* (pro quo?, quom?) mul-
leis *ed. princ.*: mullis *Herm.* tibi an si *X.* tibias *ed. princ.*:
tibiatis in *Ald.* 10 putant *ed. princ.*: putas *W.* pontas *X.*
11 antiqui. Qui vid. quod *W.* antiqui quod vid. *X.* *ed. princ.*||
13—14 *su. Ep.* 15 egeri (*sign. lacun.*) nem. *W.* egeri (*spat.*
25 *litt.*) nem. *X.* egerii filius aedem nem. *Y.* agrum nem. *ed.*
princ.: *suppl. Mue.* nemorenzem *X ante corr.* 16 et] etiam *X.*
17 et hab. *W.* om. *X.* *ed. princ.* 18 mani aericiae *W ante corr.*:
mani aricinae *X.* manii aritie *ed. princ.* sinius *W.* simnius *X.*
19 aliter om. *X in fine pag.* enim om. *ed. princ.* et] qui et *X.*
21 aricinae (-ne) *codd.*: *corr. Aug.* panis *X.* fort. recte: pani
(ut vid.) *ed princ.* manici (*prius*) del. *Ald.* manici (*alt.*)] ma-
nia *Otto.* 21—22 appellantur *ed. princ.* 24 Mutire ω: *corr.*
Epit. in Telepho om. *X.* mutire ω: *corr. Epit.* 26 cetera]
alia *ed. princ.*

Ⓟ 1 Mulcei *L.* post] potest *M.* 1—2 (millando *codd.*)
3—4 poterant β. 6 est si. le *L.* quod *Lβ.* 7 obtutum *L.*
obtute *G.* teres *L.* 9 bobus β. 13 Mutire *TI.* mutire *IR.*
16 fundar *G.* confundar *IR.*

ac tela ob moenia offerre imperat.“ Signifi-
cat etiam officia. Plautus in *Nervolaria* (95):
„Prohibentque moenia alia, unde ego fun-
gar mea.“ *Murrinam* genus

126

5 <*Murgisonem*>

<*Murmillonica scuta*>

<*Murtea corona*>

<*Mussare*>

<*Mucia prata*>

10 <*Mugionia porta*>

128

146

<*Muginari*>

<*Mustricula*>

<*Myoparo*>

<*Minucia porta*>

15 <*Martias kalendas*>

<*Mavortem*>

130

<*Magnum annum*>

(F) 1 moenia] ingenia *W*. 2 etiam] et *X* (non ed. princ.)
3 prohibent quod *X*, ed. princ. fungar *Epit.*: funger *W*: om.
(in 10 litt. spatio) *X*: fungor ed. princ. 4 mea *Epit.*: in ea
codd., ed. princ. post genus lacunam sign. codd. 5-17 su. *Ep.*

(P) 2 (muriolam codd.) 3 murine *E*. 4 *Murcisonem* recc.
5 *Murmilionica* codd. 7 (*Murtea* codd.) sacerdos *G* ante corr.

Murrina genus potionis, quae Graece dicitur *μέντρα*. Hanc mulieres vocabant muriolam; quidam murratum vinum; quidam id dici putant ex uvae genere murrinae nomine.

Murgisonem dixerunt a mora et decisione. 127

Murmillonica scuta dicebant, cum quibus de muro pugnant. Erant siquidem ad hoc ipsum apta. 5

Murtea corona Papirius usus est, quod Sardos in campis Murteis superasset.

Mussare murmurare. Ennius (Ann. 182): „In occulto mussabat.“ Vulgo vero pro tacere dicitur, ut idem Ennius (Ann. 10 446): „Non decet mussare bonos.“

Mucia prata trans Tiberim, dicta a Mucio, cui a populo data fuerant pro eo, quod Porsenam, Etruscorum regem, sua constantia ab Urbe dimovit.

Mugionia porta Romae dicta est a Mugio quodam, qui 15 eidem tuendae praefuit.

147 **Muginari** est nugari et quasi tarde conari. 129

Mustricula est machinula ex regulis, in qua calceus novus suitur. Afranius (419): „Mustriculum in dentes inpingam tibi.“ 20

Myoparo genus navigii ex duobus dissimilibus formatum. Nam et mydion et paron per se sunt.

Minucia porta appellata est eo, quod proxima esset sacello Minucii.

Martias kalendas matronae celebrabant, quod eo die Iu- 25 nonis Lucinae aedes coli coepta erat.

Mavortem poetae dicunt Martem.

Magnum annum dicunt mathematici, quo septem sidera er- 131 rantia expletis propriis cursibus sibimet concordant.

9 Mussurare *R.* occulta *T.* 9-10 (mussabat *codd.*): musa-
bat *R.* 11 musare *GR.* 12 Mutia *IR.* mutio *LIR.*
13 porsennam *E.* porsinam *MP.* persenam *R.* personam *I.*
17 Mu. e nugara *M.* et] esse *R.* 19 musticulum *PMR.*
21 Mioparo *LI.* Maioparo *R.* 22 midion *LGI.* 23 Minu-
tia α *IR.* est app. *IR.* pro maxima *M.* 24 minutii *LB.*
26 colo *M.* coeperat *L.*

<Medius fidius>

<Mortem obisse>

Manuos in carminibus Saliaribus Aelius Stilo
significare ait bonos; ut Inferi di Manes pro
5 boni dicantur a suppliciter eos venerantibus propter
metum mortis; ut immanes quoque pro valde
<non bonis> dicantur. Muscerdas prima syl-
laba producta dicebant antiqui stercus murum. || Ma-
palia casae Poenicae appellantur: in quibus quia
10 nihil est secreti, solet solute viventibus obici id vo-
cabulum. Cato Originum libro quarto (2): „Mapalia
vocantur ubi habitant; ea quasi cohortes rotundae
sunt.“ Metelli dicuntur in lege militari quasi
mercennarii. Accius Annali XXVII (2): „Calones famuli-
15 que metellique ca(c)ulaeque.“ A quo genere hominum
Caeciliae familiae cognomen putat ductum.

132 149

Manum et mentum proverbium est ex Graeco
ductum, quod est πολλὰ μεταξὺ <πέλει> κύλικος,
20 καὶ χεῖλος ἄκρου. Calchantem vitis serentem qui-
dam augur vicinus praeteriens, dixit errare: non
enim ei fas esse novum vinum

ⓕ 1-2 su. Ep. 3 Manues Epit. saliaribus om. W (non ed. princ.) aelius stilo s. a. ed. princ.: elius tilo s. a. W: a. s. Attius Capito X: Aurelius s. a. Epit.: Ael. St. et Aurelius s. a. Mue. 4 ut scripsi: et ω. dii X. 5 bonis X ante corr. dicuntur edd. (non ed. princ.) 6 ualde (sign. lacun.) dicantur W: ualde X: ualde non bonis dicuntur ed. princ. (ex Epit.) 8 dic. ant. om. X (non ed. princ.) pro stercore X (non ed. princ.) murium ed. princ. 9 punicae X. 10 sol. ob. sol. viv. X (non ed. princ.) 11 l. III Orig. map. ed. princ.: Or. l. III ait map. X. 12 Metalli ω Epit.: corr. ed. princ. 13 merce- narii ω. Annali] An. (sic) X: annalium ed. princ. callones X. 15 metallique codd., Epit.: metelique ed. princ. cauleque codd.:

Medius fidius compositum videtur et significare Iovis filius, id est Hercules, quod Iovem Graece *Δία* et nos Iovem, ac fidium pro filio, quod saepe antea pro L littera D utebantur. Quidam existimant iusiurandum esse per divi fidem; quidam per diurni temporis, id est diei, fidem.

5

Mortem obisse ea consuetudine dicitur, qua dixerunt antiqui ob Romam legiones ductas, et ob Troiam duxit exercitum pro ad, similiterque vadimonium obisse dicimus, id est ad vadimonium isse, et obviam ad viam.

Manues Aurelius significare ait bonos. Unde di Manes pro 10 boni dicuntur a suppliciter eos venerantibus, propter metum mortis, ut inmanes quoque pro valde non bonis dicuntur.

Muscerdas prima syllaba producta stercus murum appellant.

Mapalia casae Poenicae appellantur, in quibus quia nihil est secreti, solet id vocabulum solute viventibus obici. Sunt 15 enim mapalia quasi cohortes rotundae. [Cohortes cortes.]

Metalli dicuntur in re militari quasi mercennarii. Accius in Annalibus (2): „Calones famulique metallique caculaeque.“ A quo genere hominum Caeciliae familiae cognomen putatur ductum.

20

caulaeque *ed. princ.*: *corr. Epit.* 16 putatur *ed. princ.* (*ex Epit.*) dictum *ed. princ.* (*post ductum nihil. hab. codd., ed. princ.*) 18 Manum — ductum *om. W* (*propter homoeotel.*) (*non ed. princ.*) 19 dictum *X* (*non ed. princ.*) quod est *om. X* (*non ed. princ.*) πο. — ἀκ. *om. W* (*in lacuna*): κολλαμεγαλειορκικός και φλειλος ακρος *W* (*marg.*): π. μ. τοῦ κν. κ. χ. α. *X*: π. μ. πέλει κν. κ. χ. α. *ed. princ.* 20 Cal. 'Graeca' vi. *W*: Calcantem 'Graeca' (*spat. 6 litt.*) uites *X*. 21 uicinius *X*. 22 ei *om. X* (*non ed. princ.*) uinum (*sign. lacun.*) *W*, *ed. princ.*: uicinium (*sign. lacun.*) *X*: ex ea uinum bibere *Y*.

Ⓟ 1–5 *om. P*. 4 quidem *M*. 6 (ea cons. dicitur *codd.*) dicitur qua *om. MP*. 7 dictas *T*. excitum *M*. 8 (dicimus *codd.*) 9 vad. esse ob. *R*. 11 bonis *TEβ*. 13 Muscerda *G*¹. 16 cohortes (coor-) cortes *codd.*: *del. dett.* 17 actius *IR*: Mac- cius (*nov. lemm.*) *T*. 18 calculeque *I*.

<Mulis>

<Mals idibus>

Minusculae Quinquatrus appellantur Id. Iun., quod is dies festus est tibicinum, qui colunt Minervam, cuius deae proprie festus dies est Quinquatrus mense Martio. Muli Mariani dici solent a C. Mari instituto, cuius milites in furca interposita tabella varicosius onera sua portare adsueverant.

10 SEX. POMPEI FESTI LIBER XIII
Mulus <vehiculo lunae habetur, quod tam> ea sterilis sit, quam mulus; vel quod, ut mulus non suo genere, sed equis creetur, sic ea solis, non suo fulgore luceat. Murciae deae sacellum

134

15 <Membrum>

<Monodus>

<Minotauri>

<Manius>

136

<Manliae gentis>

150

Ⓕ 1-2 su. Ep. 3 Minisculei X. Id. Iun.] idium W: idium X, ed. princ.: corr. in ed. princ. (ex Epit.) 5 cuius] eius W (non ed. princ.) propriae X ante corr. 6 marcio W. di. sol. W Epit., ed. princ.: dicti sunt X. 7 mario ex mari W. 8 interposita X Epit., ed. princ.: sunt posita W: superposita Mercklin. 9 assueverant W. 10 SEXTI X. XIII incipit W. 11 Mulus (sign. lacun.) ea W: Mulus (spat. 15 litt.) ea X: suppl. ex Epit. 13 creetur ed. princ.: creetur (spat. 6 litt.) X: cretus (man. 1) ex ortus W: ortus Aug. 14 Murtiae W: Maricae X: corr. ex Epit. post sacellum lacun. sign. codd. 15-19 su. Ep.

148 **Mulis** celebrantur ludi in Circo maximo Consualibus, quia 133
id genus quadrupedum primum putatur coeptum curru vehiculoque adiungi.

Mais idibus mercatorum dies festus erat, quod eo die Mercurii aedes esset dedicata.

5

Minusculae Quinquatrus appellabantur idus Iun., quod is dies festus erat tibicinum, qui Minervam colebant. Quinquatrus proprie dies festus erat Minervae Martio mense.

Muli Mariani dici solent a Mario instituti, cuius milites in furca interposita tabella varicosius onera sua portare ad- 10
sueverant.

Mulus vehiculo lunae habetur, quod tam ea sterilis sit, quam mulus; vel quod, ut mulus non suo genere, sed equis creatur, sic ea solis, non suo fulgore luceat.

Murciae deae sacellum erat sub monte Aventino, qui antea 15
Murcus vocabatur.

Membrum abscidi mortuo dicebatur, cum digitus eius decide- 135
batur, ad quod servatum iusta fierent reliquo corpore combusto.

Monodus appellatus est Prusiae filius, qui unum os habuit dentium loco. Similiter habuit et Pyrrhus rex Epirotarum. 20

Minotauri effigies inter signa militaria est, quod non minus occulta esse debent consilia ducum, quam fuit domicilium eius labyrinthus. Minotaurus putatur esse genitus, cum Pasiphae Minois regis uxor dicitur concubuisse cum tauro. Sed adfirmant alii Taurum fuisse nomen adulteri. 25

Manius praenomen dictum est ab eo, quod mane quis initio natus sit, ut Lucius, qui luce.

151 **Manliae gentis** patriciae decreto nemo ex ea Marcus ap- 137
pellatur, quod M. Manlius, qui Capitolium a Gallis defenderat, cum regnum adfectasset, damnatus necatusque est. 30

Ⓟ 1 consularibus *TLEGI*: consolaribus *MPR*: *corr. Ital.*
2 curru *β*. 4 (Mais *codd.*) 6 Minusculae (-le) *MPR*.
appellantur *IR*. iunias *codd.* 7-8 tibicinum — festus erat
om. R. 10 porta *G*. 12 habet *M*. 13 vel quod ut mulus *om. L*.
14 fulgure *M*. 16 marcus *IR*. 19 Monodos *codd.*: *corr. Ald.*
prusidae *ex priusidae L*: prusicae *β*. 24 minoi *α*. 28 pa-
trie *G*¹. 29 M.] mo *R*: modo (*per compend.*) *I*. manlitis *β*.

< *Maiores flamines* >

< *Millus* >

< *Moenia* >

138

< *Magnificissima* >

5 < *Manceps* >

Martius mensis initium anni fuit et in Latio, et post Romam conditam, quod ea gens erat bellicosissima; cuius rei testimonium est, quod posteriores menses, qui annum finiunt, a numero
10 appellati, ultimum habent Decembrem.

< *Masculino* >

„Malo cruce“, masculino genere cum dixit Gracchus in oratione, quae est in P. Popillium, posteriore; tam repraesentavit antiquam consuetudinem, quam hunc
15 frontem, atque hunc stirpem idem antiqui dixerunt, et rursus hanc lupum, hanc metum. Item cum idem in Pompilium et matronas ait: „Eo exemplo instituto dignus fuit, qui malo cruce periret“

20

< *Mutae litterae* >

140 mutum dicimus: aut quod nullius fiant vocis, cum 153 in eas litteras incidant. Metaphoram quam Graeci vocant, nos tralationem, id est domo mu-

25 tuatum verbum: quo utimur, inquit Verrius.
ne saepius quidem honesti ac nas
ut speciosiora atque significan
quam proprio vo rem indicemus
redit ad sua t tralatum manebit

Majores flamines appellabantur patricii generis, minores plebei.

Millus collare canum venaticorum, factum ex corio confixumque clavis ferreis eminentibus adversus impetum luporum. Scipio Aemilianus ad populum: „Vobis“, inquit, 5 „reique publicae praesidio erit is, quasi millus cani.“

Moenia praeter aedificia significant etiam et munia, hoc est officia.

Magnificissima dicebant antiqui pro magnificentissima. Re 139 enim vera magnificens dici non potest, unde magnificentis- 10 sima videtur deduci.

Manceps dicitur, qui quid a populo emit conductive, quia manu sublata significat se auctorem emptionis esse: qui idem praes dicitur, quia tam debet praestare populo, quod promisit, quam is, qui pro eo praes factus est. 15

Masculino genere parentem appellabant antiqui etiam matrem. Masculino genere dicebant crucem, ut est illud Gracchi: „Dignus fuit, qui malo cruce periret.“ Masculine etiam dicebant et frontem et alia multa similiter.

Ⓕ 1–5 *su. Ep.* 6 Marcius *W.* 7 quod eo *W.* quod eius *X.* eo quia *ed. princ.: corr. Urs.* 11 *su. Ep.* 12 cum] ut *X.* 13 *P.] p^a X (i. e. prima?)* Popilium *W ex corr.: Pom- pilium ed. princ.* posteriorem *W.* *ed. princ.: posteriores X.* et in posteriore *Y: corr. Aug.* tamen *X (non ed. princ.)* 14 qua *X (non ed. princ.)* 15 atque *om. X (non ed. princ.)* st. hunc unde ant. *W ante corr.* 16 lup. et hanc *X (non ed. princ.)* 17 Popillium *Aug.* 22 Incipit *F, sed primae paginae lacerae ac male habitae vix leguntur.* 25–26 <in oratio>ne *Urs.* 26 nas *F^{ab}: om. F^u:* <proprii verbi defectu saepe> *Mue.* 27 speciosiore *Urs.* atque *F^u* (que *n. l.*): atque <eodem etiam> *Urs.* significan *F^u* (nifican *n. l.*): significantiore *Urs.* 28 vo<cabulo> *Urs.* rem *F^u* (re *n. l.*) ind. <quod quanquam> red. *Mue.* 29 sua *F^u (n. l.): sua<m domum si recte> Mue.* t *F^{ab}: om. F^u: est Mue.* manebit *F^u (n. l.)*

Ⓖ 1 flaminas *L.* appellabatur *R.* 4 imperium *R.* 6 is *om. T.* 7 Monia *M:* Meonia *P.* 9–10 Re enim — magnificentissima *om. R.* 12 quicquid *PMTLIRG ante corr.* conductive *codd.* qui *G.* 13 quidem *β.* 14 qui tamen *M.* 16–17 etiam matrem *om. MP.* 17 cru. dic. *IR.* Gracchi *om. LE.* 18 masculino *L.* 19 fronte *T*

quo pervenit as alieno perinde
 ac suo ab Metaplasticos dicitur
 apud p quod propter necessitatem
 metri quod idem bar-
 5 baris<mus dicitur in solu>ta oratione con-
 scrib<enda>

Meta- ca a cariore
 perventura

quod dicare ait Ennius (inc. 39?)

10 id est Meta-

. abus ut accip

gratia si nece cernat

necessitate. Metonymia est tropos, cum ab

eo quod continet, significatur id, quod continetur,

15 aut superior <r>es inferiore, et inferior supe-

riore. Quae continet, quod continetur: ut Ennius

cum ait (Ann. 310): „Africa terribili tremis horrida terra

tumultu.“ Ab eo quod continetur id quod continet;

ut cum dicitur: „epota amphora vini.“ A superiore

20 re inferior, ut Ennius (Ann. 487): „cum magno strepitu

Volcanum ventus vegebat.“ Ab inferiore supe-

rior, ut (com. inc. 64): persuasit animo vinum, deus qui multo

est maximus.“ Masculina et feminina voca-

bula dici melius est secundum Graecorum quoque con-

25 suetudinem, qui non ἀνδρικά et γυναικεῖα ea,

142 sed ἀρ<σενικά dicunt et θηλυκά>

Matroni<s aurum redditum>

to ait, quod

fuisse re

30 et eam a <testi->

monio in <ma->

tronae orna

Apolloniqui

quod contule

35 a Gallis Senoni<bus>

tum est a pop<ulo Romano. Magistrare pro regere et>

temperare dic

152 „Matronis aurum redditum“ cum legitur, hoc significare 143 videtur, quia matronae contulerunt ornatus sui aurum ad Capitolium a Gallis Senonibus liberandum, quibus post est redditum a populo Romano.

Magistrare regere et temperare est.

5

Ⓕ 1—2 perv. <praeterquam apud poet>as al. per. ac suo ab<u-
tentes> *Mue.* 3—4 ap. p<oetas usurpari id> qu. pr. nec. me.
<mutare consueverunt> quod *Urs.* (*post Scal.*) 4 (idem *F*):
item *edd.* 5 *suppl. Scal.* con *F*^u (*n. l.*) 6 *suppl. Scal.*
12 si necc *F*^{ab} (necc *incert.*): *om. F*^u. cernat *F*^{ab} (*e incert.*):
om. F^u. 15 sup. res *edd.*: superiores *F*^k: superiore *F*^{ar} *ut vid.*:
superior *F*^u. 17 tremis *F* *ut vid. F*^u: tremit *Enn. ap. Cic.*
18 immo ab eo quod continet id quod continetur. 19—20 (a
superiore re *F*) 21 uegerat *F* *ut vid. F*^u: *corr. Scal.* 26 *suppl.*
Aug. (fere) 27 *su. Ep.* 27—28 <Ca>to *Mue.*: <Sinnius Capi>to *Urs.*
28 quod <videtur hoc significare matronis> *Urs.* 29 re<stitu-
tum aurum ex quo P. R. craterem fecerat> *Urs.* 30—33 et eam
A<pollini Delphos miserat, ut est testi>monio in<dex tabella;
quod quidem aurum dederunt ma>tronaе orna<tui demptum
suo, ut votum solveretur> Apolloni *Urs.* 33—36 Qui<dam di-
cunt de eo potius esse intellegendum> quod contule<runt olim
matronae ad Capitolium> a G. Senoni<bus liberandum; id eis
postea reddi>tum est a populo Romano *Urs.* 36 *suppl. ex Epit.*

Ⓖ 1 red. aur. *MP.* 2 contulerant *MP.* 3 (*post est codd.*):
potest *R.* 4 re. appulo Rom. *R.* 5 (*Magistrare codd.*): Mai-
strare *M.*

- erare quidam
- Muta
- nisi voce
- multo
- 5 intellegere
- rem as dici
- ut cui potius con
- M<ille> singulariter di
- non aliter dicimus cum <Municas>
- 10 item communicas dicit
- amina
- ut patri<s> sui heres e
- tet, tam heres est quam
- in potestate alie<na>
- 15 et suus heres, ut p <Ser.>
- Sulpicius in ea oratio<ne, quam habuit contra Messalam>
- pro Aufidia. Mtifa<cere> antiqui dicebant sicut
- magnifacere, item et pa<rvifacere> <Cato>
- in ea quam <scripsit contra Q. Minucium Thermum de>
- 20 X hominibus (3): <„Neque fidem, neque iusiurandum,>
- neque pud<icitiam> multifacit>
- 144 <qua>ntitas 154
- <conti>netur nu-
- <mero. Magisteria dicuntur in omnibus> rebus, qui ma-
- 25 <gis ceteris possunt, ut magisterium e>quitum, et
- <Apo>llinis dixe-
- cuntur, velit
- it contra o-
- Maledi-
- 30 <ctores dicebantur ab antiquis, quos> nos appellamus
- <maledicos>. Hispania re
- <M>ihipte pro mihi
- <ipsi Cato (inc. 29) posuit> „deciuit talen-
- versia, atque
- 35 entia item a
- <Mansues> m Cato in epistola (2)
- <ad filium>. mansues ad

Municas pro **communicas** dicebant.

Multifacere dicitur sicut **magnificere** et **parvifacere**. Cato (orat. 8, 3): „Neque fidem, neque iusiurandum, neque pudicitiam multifacit.“ Quod merito ab usu recessit, quia quantitas numero non aestimatur, nec desiderat multitudinem. 5
Magisteria dicuntur in omnibus rebus, qui magis ceteris 145 possunt, ut **magisterium equitum**.

Maledictores dicebantur ab antiquis, qui nunc **maledici**.

Mihipte Cato (inc. 29) pro **mihi ipsi** posuit.

Mansues pro **mansuetus**.

10

Ⓕ 3 ante nisi vestigia 4 litt. in F. 4 ante multo vestigia 4 litt. in F. 8 Mille suppl. Urs.: Mina Aug. dicebant suppl. Urs.: dicit alii (cf. v. 10) 10 item] id est Urs. item M. Cato in s Aug. 11 em — aut potius co — F^u: — amina (vel omnia) F^L: mina cog Aug. 11–12 <Mancipatus et adoptatus> ut p. s. h. e<sse desinit, ita eius qui adop>tet Huschkus iur. anteius⁴, p. 93 13 quam <ex eo natus. Sed et arrogatus> Huschkus. 16 suppl. Mue. 17 Mult.] M—F^{ab}: M..tifa — F^L: Multifa — Aug. 17–18 su. Ep. 18 pa F^{ab}: om. F^u. 19 in ea quam F^u (non F^L) 19–21 su. Ep. 22–23 suppl. Urs. 24 su. Ep. 26–27 <magistros populi, item ludorum Apo>llinis dixerunt antiqui, quae aliter di>cuntur Urs. (fere) 27 cuntur F^u (c n. l.) velut Urs. 28–29 <ostendit Cato in oratione quam dix>it contra o<rationem> Urs. 30–31 suppl. ex Epit. 31 <Cato cum proficisceretur in> Hispaniam, re<movendi maledictores> Urs. re an nu incert. F^{ab}: re F^u. 32 Mihipte F^u (M n. l) 33 su. Ep. <cum dixit> dec. Urs. 36 ante Cato lineola (i. e. -m) F^{ab} F^L (seq. distinctio F^L) 37 suppl. Mue.

Ⓖ 3–4 puditiā IR. 9 Mihiptae L.

- <Meritaver>e, saepe merue-
 <re dixit Cato> <Po>enorum IIII Suf-
 <fetes> nis cohortes, omnis
 averunt. Magni-
 5 <ficius pro magnificentius usurp>avit Cato in ea, quam
 <scripsit de pascenda musta a>gna (3): „qu's homo
 l pulchrius purgat
 <aut magnificentius“. Nunc magnifice>ntius dicimus, cum mag-
 <nifice eius positivus sit.> at nepos eius, in ea
 10 tamen“, ait, „cum aedilis
 tris ludos magni-
 Munificior quoque
 a munifice, cum dicamus
 <nunc munificentior, quam>vis munificens non sit
 15 <in usu> in ea, quam scripsit id
 . . (Cato, orat. inc. 8) . . . munificior q . . s . .
 Mediocriculo u-
 146 sus est in ea quam dixit Cato in consulatu (12): „Ridibundum
 magistratum gerere, pauculos homines, medio-
 20 criculum exercitum obvium duci.“ Mutini Titini sa-
 cellum fuit in Veliis, adversum murum Mustellinum
 in angi<portu>, de quo aris sublati balnearia
 sunt <f>acta domus Cn. D<omitii> Calvini, cum man-
 sisset ab urbe condita <ad pri>ncipatum Augusti
 25 et sancte cultum
 manifestum est,
 <s>extum et
 vicensimum, dextra v<ia> <diver>ticulum
 ubi et colitur et in e-
 30 ula . <Matronae a magistra>tibus
 non summove<bantur>, ne pulsari contre>ctari-
 ve viderentur, neve gra<vidae concuterentur. Ob>
 quam <etiam ca>usam ait Verrius <neque earum viros> se-

(F) 1 suppl. Urs. meruê (sic) F. 2 suppl. Urs. (ex Epit.)
 3-4 <evocaverunt statim om>nis co. om. <etiam qui stipen-
 dia merit>averunt Urs. (post Scal.) 5 suppl. Urs. (ex Epit.)

Meritaverē idem Cato ait pro meruere.

Magnificius idem ipse pro magnificentius dixit, et non frustra. Nam positivus eius magnifice est.

155 **Munificior** a munifico identidem Cato (orat. inc. 8) dixit, cum nunc munificentior dicamus, quamvis munificens non sit in usu.

Mediocriculus ipse, qui supra, posuit cum ait (orat. 1, 12): „Ridibundum magistratum, pauculos homines, mediocriculum exercitum obviam duci.“

Mutini Titini sacellum Romae fuit. cui mulieres velatae togis praetextatis solebant sacrificare.

Matronae a magistratibus non summovebantur, ne pulsari contrectarique viderentur, neve gravidae concuterentur. Sed nec viri earum sedentes cum uxoribus in vehiculo descendere cogebantur.

15

6 suppl. Mue. 7 al (a incert.) F^L : il F^{ab} ; om. F^u . 8 suppl. Urs. (ex Epit.) 9 suppl. Urs. (ex Epit.) 10 <quam scripsit> Urs. tamen (t incert.) F^L : men F^u . aedilis sum corr. aedilis F^L : aedilis sic (vel sic, i. e. sicut) corr. aedilis F^{ab} . 11 tris incert. F^{ab} . <Magnae Ma>tris ludos magni<ficentius> Urs. 12 Magnificior F : corr. ex Epit. 13 a F^u (n. l.) <idem deduxisse videtur> a mun. Urs. munifico Epit. 14 su. Ep. uis Urs. (u n. l.) 15 su. Ep. <Cato> in Urs. 16 q. . s F^{ab} : om. F^u . 18 in] de Mue. 19 genere F : corr. Urs.: del. Scal. (cum Epit.) 20—144, 8 deest testimonium Keilii, Abelii, Loewii, cum textus charta obtectus sit. Apographum igitur codicem adhibui X (om. W) 20 obviam Epit. 21 (Veliis F^u X Aug.) (murum X F^u Aug.) 22 angi<portu> F^u : angiportu X. de F^u : e X. 24 usque X. 25—28 <Caesaris inviolatum religioseque> et s. c. <fuisset, ut ex Pontificum libris> man. est <in quibus significatur fuisse ad sacrarium s>extum et vic. d. v<ia iuxta diver>ticulum Mue. (post Urs.) 25 nimium pie et X. 26 praetextis man. X (ex Epit.?) 29—30 et <mulieres sacrificant> in e<o togis praetextis> vela<tae> Urs. (post Scal.) 30—33 su. Ep.

Ⓟ 1 (idem codd.) 2 (dixit codd.) 4 munico G . 5—6 quamvis — usu om. L . nosit M . 8 radibundum E : rudibundum β . 9 obuium Fest. 10—11 om. P . 10 titium ut vid. M : titi G : tio IR . (Ro. fu. codd.) cum muliere M . 11 praetextis Ital. 13 (contrectarique (-quae) codd.) ne G^1 .

dentes cum uxoribus de essedo escen<dere coac>tos
a magistratibus, quod communi vehiculo vehitur
vir et uxor. Minuitur populo luctus aedis dedica-

15 publice susceptum solvitur: privatis autem, cum liberi
nati sunt, cum honos in familia<m> venit, cum parens
aut liberi, aut vir, aut frater ab hoste captus domum
redit, cum <puella> desponsa est, cum prop[r]iore quis
[cognitione

quam is, qui lugetur, natus est, cum in casto Cereris est,
10 omnique gratulatione. Maximae dignationis

Flamen Dialis est inter quindecim flamines, et cum cete-
ri discrimina maiestatis suae habeant, mini-
mi habetur Pomonalis, quod Pomona levissimo
fructui agrorum praesidet pomis. Mundus ut ait

15 Capito Ateius in lib. VI. Pontificali, ter in anno
patere solet, diebus his: postridie Volkanalia et
ante diem <III. Non. Oct. et ante diem> VI. Id. Nov.: qui
[quid ita dicatur sic re-

148 fert Cato in commentaris iuris civilis (1): „Mundo nomen 157
inpositum est ab eo mundo, qui supra nos est: forma

20 enim eius est, ut ex is qui intravere cognoscere potui, ad-
similis illae“: eius inferiorem partem veluti conse-
cratam Dis Manibus clausam omni tempore, nisi his diebus
qui supra scripti sunt, maiores c . . . m; quos
dies etiam religiosos iudicaverunt ea de causa, quod

25 quo tempore ea, quae occultae et abditae religio-
nis Deorum Manium essent, veluti in lucem quandam
adducerentur et patefierent, nihil eo tempore in
republica geri voluerunt. Itaque per eos dies non cum
[hoste ma-

nus conserebant: non exercitus scribebatur: non co-

Ⓢ 1 essequo *F: corr. Urs. su. Ep.* 2 quod] quando
Momms. 4 condidere *X.* 6 familia *F Epit.* 7 (hoste
XF^a Aug.) 8 puella *add. ex Epit.: filia Reitz.* propriore *F*
(*cum Epit.*) 9 his *F: corr. X.* 10 omnique *F^a (omni n. l.)*

Minuebatur populo luctus aedis dedicatione, cum a censoribus lustrum condebatur, cum votum publice susceptum solvebatur; privatis autem, cum liberi nascerentur, cum honos in familia veniret, cum pater aut liberi, aut vir aut frater ab hoste captus domum rediret, cum puella desponsaretur, cum proprio quis cognatione, quam is, qui lugeretur, natus esset, cum in casto Cereris constitissent.

Maximae dignationis flamen Dialis est inter quindecim flamines, et cum cetera discrimina maiestatis suae habeant, minimi habeatur Pomonalis, quod Pomona levissimo fructui agrorum praesidet, id est pomis.

- 156 Mundum gentiles ter in anno patere putabant, diebus his: postridie Vulcanalia, et ante diem tertium Nonas Octobris, et ante diem sextum Idus Novembris. Inferiorem enim eius partem consecratam dis Manibus arbitantes clausam omni tempore, praeter hos dies, qui supra scripti sunt; quos dies etiam religiosos iudicaverunt ea de causa, quod his diebus ea, quae occulta et abdita religionis deorum Manium essent, in lucem adducerentur et patefierent, nihil eo tempore in republica geri voluerunt. Itaque per hos dies non cum hoste manu conserebatur, non exercitus scribebatur, non comitia

gratulationi *F.* 11 clamines *F.* 12 cetera *F* *Epit.* 13 minimus *vel* -mae *edd.* habeatur *F* *Epit.* pomonalis *F.* 15 (VI *F*) 16 vulkanaliae/tante *F.* 17 III — diem *om. F: su. Ep.* 20 ut *Urs.: est F. his F. cognosci Goth. potuit F^u (-t n. l.)* 23 ante quos *lineola (i. e. -m) F^{ab}.* c<ensuerunt habenda>m *Mue.* 25 occultae *F^{ab}:* occulte *F^u:* occulta *Epit.* abdita ea *F:* abdita *Epit.: corr. Scal.* 29 conserebant non *F^u (ntno n. l.): conserebatur Epit.*

Ⓟ 1 dedicationem *L.* accensoribus *T:* ascensoribus *I.* 3 nascebatur *L.* onus *L.* 4 (familia *codd. F*) conveniret *TLE.* 4—5 uir an fr. *M.* 6 proprio *L.* 7 castro *T.* 8 XI in *ras. G.* 9 (cetera (cae-) *codd.*) sua *G¹.* habeant *om. R.* 10 (habeatur *codd.*) 11 pomis *om. T.* 12 anno padiebus (mediis omissis) *MP.* 15 arb. cl. arbitantes *R.* clausa *T.* 17 de ea *L.* 18 regionis *M.* 19 (et patefierent *codd.*) 20 vo. *ge. L.* hostoi (-toe?) *M.* 21 (manu *codd.*) conferebatur *L.* n. exercitu scr. *T:* *om. LE.*

mitia habeba<ntur: non> aliud quicquam in republica,
[nisi quod

ultima necessitas admonebat, administrabatur.

Mos est <institutum pa>trium; id est memoria veterum
pertinens maxime ad religiones <caerim>oniasque

5 antiquorum. Milium quidam putant cepisse nomen

†maxima nummarum summa† quae est mille. Quod

alii Graecae stirpis iudicant esse, cum id illi κέρχρον

vocent; tam hercules, quam panicum μελλήην.

Municipalia sacra vocantur, quae ab initio habue-

10 runt ante civitatem Romanam acceptam; quae

observare eos voluerunt pontifices, et eo more

facere, quo adsuessent antiquitus. Minora templa

fiunt ab auguribus cum loca aliqua tabulis aut

linteis sepiuntur, ne uno amplius ostio pateant,

15 certis verbis definita. Itaque templum est locus ita

effatus aut ita septus, ut ex una parte pateat, an-

gulosque adfixos habeat ad terram. Manalis fons

appellatur ab auguribus puteus perennis, neque

tamen spiciendus videtur, quia flumen id spiciatur, quod

20 sua sponte in amnem influat. Manes di

ab auguribus invocantur, quod i per omnia aethera

150 terrenaque ma<nare credantur. Idem di su->

peri atque inferi <dicebantur>

augures, quod sanctis

25 minis. Ma

r. p. public

rae, imperi

sae consensu

populi comit

30 ut capere eam

cero ve ex

at tempus ad mi <Monstra dicuntur na>

turae modum e<gredientia, ut serpens cum pedibus>

avis cum quat<tuor alis, homo cum duobus capitibus,>

35 iecur cum dist<abuit in coquendo. Muta exta>

dicuntur, quibus non

habebantur, non aliud quicquam in republica, nisi quod ultima necessitas exegisset, administrabatur.

Mos est institutum patrium pertinens maxime ad religiones caerimoniasque antiquorum.

Municipalia sacra vocabantur, quae ante Urbem conditam 5 colebantur.

Manes di ab auguribus vocabantur, quod eos per omnia manare credebant, eosque deos superos atque inferos di- 151 cebant.

Monstra dicuntur naturae modum egredientia, ut serpens 10 cum pedibus, avis cum quattuor alis, homo duobus capitibus, iecur cum distabuit in coquendo.

Muta exta appellabant, ex quibus nil divinationis animadvertabant.

Ⓢ 1, 3 *su. Ep.* 6 a (*n. l.*) maxima nummorum summa *Urs.*: maximae numerorum (*vel* summarum) summae *alii*. 7 *alii* *F^{ab}*: *ali* *F^u*. stirps *F^k F^{ab}*. *κενχερον* *F.* 8 *μεμνην* (*immo memin.*) *F.* 12 adfuissent *F*: *corr. Aug.* 16 ex *Momms.*: ea *F.* 16—17 angulusque adfixus *F^k F^{ab}*. 19 spiciendus *F.* 22 *terrenaeque* *F.* *ma* *F^{ab}*: *man* *F^{ar}*. 22—23 *su. Ep.* 24 sanctis (*scīs*) *ut vid. F^L*: his *F^{ab}*: hi *F^u*. 25 (*minis* *F*) *Ma* (*non* *Mu*) *F^L*: *Mu*<*nus*> *Urs.* 26 *r. p.* (*i. e. respublica vel reipublicae vel rempublicam, etc.*) *F^L F^{ar}* public (*c. incert.*) *F^L*: publi- <*cae*> *del. Urs.* 31 certove ex <*tempore*> *Urs.* 32 *vel* ad tempus ad *mi* *F^u* (*mi n. l.*): *admi*<*nistrare*> *Urs.* 36 non (*nō*) *F^{ab}*: *ni* *F^u*: *ne vel no* *F^k*

Ⓢ 1 repulica *R.* 2 exigisset *MT*: egisset *R.* 3 institum *G.* ad *om. M.* 5 Municipalia *L.* condita *T.* 7 di ex diui *ut vid. E.* 8 manere *M* (*lemm. om. P*) 8—9 dicebant *T.* 11 ho. cum du. *L.* duabus *MP.* 12 distabunt *R.* 13—14 animadvertabantur *M.*

- . . . responsi <ad>
 iutoria, quae
 cant, aut ab in
 a veneno talique
 5 instare periculum
 finium deminution <Minora itemque ma>
 iora auspicia quae d
 maiora consulum, praet<orum censorum dici ait; re>
 liquorum minora: cum illi <maiores, hi autem mino>
 10 res magistratus dici <consueverint>. <Men>
 sae in aedibus sacris ara<rum vicem obtinent, quia>
 legibus earum omnium s
 ut velut in aram vel in
 vati quoque in primis
 15 ubi sacras habituri s
 parentatio, non sacrifici
 magno or
 ame . . . a tenebat aram
 152 s stetit pro regno 158
 20 Veranius in libro
 cum, quod ei summae
 causam Grae-
 eo autem non
 <Mutas et sem>ivocales
 25 <sc>ribendo, aut
 sisse, in eo
 duplicata sit
 <Manu mitti> ser. sacrorum
 <m>odo caput
 30 edicite : hunc
 <hominem liberum esse volo> . . . pro eo auri CX
 usquam digre-
 sui. dum his ser-
 <e manu homi>nem liberum mit-
 35 . . <Moscellis Cato (inc. 33) pro par>vis qui moribus dixit
 Migrare mensa,
 isque templi posita,

Mensae in aedibus sacris ararum vicem optinebant.

159 **Manu mitti** servus dicebatur, cum dominus eius, aut caput 153 eiusdem servi, aut aliud membrum tenens dicebat: Hunc hominem liberum esse volo, et emittebat eum e manu.

Moscillis Cato (inc. 33) pro parvis moribus dixit.

5

Ⓕ 1 spat. 4 litt. responsi F^{ar} F^{ab} : responsi in capite versus F^u 2-6 <indi>cant, aut ab in<cendio ut caveamus, aut> a ve. ta. <re certum aliquod manifestumque> in. per., <item quae r. p. portendunt> fi. deminution *Mue.* (post *Urs.*) 7 d<icantur dicit Messala, nam> *Urs.* (post *Aug.*) (ex *Gell.* 13, 15) 8 praet F^L . suppl. *Urs.* 9 illi F^u : il F^L : i F^{ab} . 10 dici F^L : dic F^u . suppl. *Urs.* 11 se F^{ab} : sae F^u . su. *Ep.* 12 velut] vel *Mue.* aram uel F^k F^{ab} F^L : ararum uel F^u : ararum ut F^{ar} . 13 s F^{ab} . sa. hab. s<int> mensas> *Mue.*: sacra hab. s<int> *Urs.* 14 sacrific F^u : sacrific F^{ab} : sacrific F^k : sacrificium *Urs.* 15 magno or (vel er) F^L : magno cr F^u : magno ornatu F^k : magno ornatu uel F^{ab} . 16 ame... a... bat aram F^{ab} : tenebat aram F^u : 'nihil certi legitur' F^L : amt... nebataram F^k . 17 cum F^u (c n. l.) 18 suppl. *Mue.* (post *Urs.*) 19 <antiqui non duplicabant in sc>ribendo *Mue.* 20 <scrip>sisse *Urs.* 21 duplicata F^u (d n. l.) 22 ser. (sic) F^u (s n. l.) <Manumitti dicitur> ser. (i. e. servus??) *Scal.* 23 <causa, cum dominus eius tendens m>odo *Urs.* 24 <modo membrum aliud eiusdem servi ita> *Urs.* (post *Scal.*) edicit *Urs.*: et dicit *Scal.* 25 su. *Ep.* ex F^{ab} : x F^u . 26 <puri, probi, profani mei solvam, si> *Scal.* (ex 330, 18 Th.) 27 digre<diatur a sacris, cum fuerit iuris> sui *Mue.* 28-29 dum is ser<vum circumagit et e> *Mue.*: -dum. his ser<vum verbis e> *Scal.* 30 su. *Ep.* pro parvis F^u (vix vere): uis F^{ab} . vel pravis *Muscillis* pro parvis q. muribus *Keller* (*A. L. L.* 4, 139) qui] quidem *Thewr.*: del. *Urs.* 31 isque F^u (i n. l.): disque *Urs.*

Ⓖ 1 in diebus *PMLT.* rarum G^1 : rerum *I.* 2 eius G^1 . 3 hominem *om. L.* uolo et immittebat *L.*: uolo mittebat *M.*

- tur, cum sequitur sua
 <q>uidam fuisse in tri-
 iales appellatae.
 <Mente captus dicitur cum mens> ex hominis potestate
 5 <abit; et idem appellatur de>mens, [qui] quod de sua
 <mente decesserit, et amens, quod> a mente[mente] abierit.
 <Manare solem> <s>olitos esse antiquos
 <dicere ait Verrius,> cum solis orientis radi
 <splendorem iacere coep>issent, atque ideo primum
 10 <diei tempus mane dictum: quam>vis magis addicitur
 e, id est a maturo: quod id
 : unde et Matutam di-
 is. Mamertini appel-
 <lati sunt ha>c de causa, cum †de toto Samnio
 154 gravis incidisset pestilentia, Sthennius Met-
 16 tius eius gentis princeps, convocata civium suorum
 contione, exposuit se vidisse in quiete praecipien-
 tem Apollinem, ut si vellent eo malo liberari, ver
 sacrum voverent, id est, quaecumque vere proximo na-
 20 ta essent, immolatueros sibi; quo facto leva-
 tis post annum vicensimum deinde eiusdem
 generis incessit pestilentia. Rusum itaque con-
 sultus Apollo respondit, non esse persolutum ab his
 votum, quod homines immolati non essent: quos si
 25 expulissent, certe fore ut ea clade libera-
 rentur. Itaque i iussi patria decedere, cum in par-
 te ea Si<ciliae> consedissent, quae <nun>c Tauricana
 dicitur, forte <labo>rantibus bello no<v>o Messanensibus
 auxilio venerunt ultro, eosque a<b eo> liberarunt provincia-
 30 les: quod ob <me>ritum eorum, ut gratiam referrent, et in
 suum corpus, communionemque agrorum invitarunt
 eos, et nomen acceperunt unum, ut dicerentur Mamerti-
 ni, quod coniectis in sortem duodecim deorum nomi-
 nibus, Mamers forte exierat: qui lingua Oscanum
 35 Mars significatur. Cuius historiae auctor est Al-
 fuis libro primo belli Carthaginensis. Murra-
 ta potione usos antiquos indicio est, quod etiam

Mente captus dicitur, cum mens ex hominis potestate abit, et idem demens, quod de sua mente decesserit, et amens, quod a mente abierit.

Manare solem dicebant antiqui, cum solis orientis radii splendorem iacere coepissent; a quo et dictum putabant ⁵ mane. Alii dictum mane putant ab eo, quod manum bonum dicebant.

Murrata potione usi sunt antiqui; sed postea adsuerunt 155

Ⓕ 148, 37—2 <quae loco sacro esset d>isque t. p. <inauspdatum apud antiquos habeba>tur cum sequatur (sic) sua <migran-tem poena> *Mue.* (post *Urs.*) 2—3 <Mensas aiunt q>uidam f. in tri-<viis poni solitas, quae sint triv>iales appellatae *Urs.* 4 *su. Ep.* ex *F^u* (n. l.) 5 *su. Ep.* qui *del. Mue.* quod *del. Urs.* 6 *su. Ep.* mente *del. Urs.* fort. <et idem demens a>mensque quod de sua <mente decesserit et> a mente ab 7 *su. Ep.* olitos *F^L*: litos *F^u* 8 *suppl. Urs.* (post *Scal.*) orientii *F^{ar}* *F^L*: orientis *F^u*. radi *F^{ab}* *F^L*: radii *F^u*. 9 *su. Ep.* 10 *suppl. Scal.* adducitur *Mue* 11 ne *F^u* ie vel ne vel me vel ue *F^L*. id (i. e. id est, *vix* idem) *F.* maturo *F^k* *F^{ab}*: mature *F^u*. 12 matutam *F^{ab}* *F^L*: matuta *F^u*. 13 is *F^{ab}*. 14 *suppl. Urs.* de (alt.)] in *Mue.* 17 quietae *F.* 26 hi *F.* 28 messanesibus *F.* 29 a *F^{ab}*: ab eo *Urs.* 29—30 provinciales *del.* (?) *Peter.*

Ⓖ 1 habit habitet i. *R.*: habitet abit i. *I.*: **abet et i. *G¹*. 2 idem *om. T.* 4 Manere *MP.* (dic. ant. *codd.*) sol *G.* rad. or. *IR.* 6 al. di. mane *om. MPL.* putant *om. L.*: putabant *E.* 8 Murratam *MP.*

nunc aediles per supplicationes dis addunt ad pulvinaria, et quod XII. tabulis (10, 6) cavetur, ne mortuo indatur, ut ait Varro in Antiquitatum lib. I. **Muger** dici solet a castrensibus hominibus, quasi
5 mucosus, is, qui talis male ludit. **Muries** est, quemadmodum Veranius docet, ea quae fit ex sali sordido, in pila pisato, et in ollam fictilem coniecto, ibique operto gypsatoque et in furno percocto; cui Virgines Vestales serra ferrea
10 secto, et in seriam coniecto, quae est intus in aede
156 Vestae in penu exteriori, aquam iugem, vel quamlibet, 161 praeterquam quae per fistulas venit, addunt, atque ea demum in sacrificiis utuntur. **Mortuae** pecudis corio calceos, aut soleas fieri Flaminicis nefas habetur, sed aut occisae alioqui aut inmolatae, quoniam sua
15 morte extincta omnia funesta sunt. **Me** pro mihi dicebant antiqui, ut Ennius, cum ait lib. II (125): „Si quid me fuerit humanitus, ut teneatis“; et Lucilius (1227): „Nunc ad te redeo, ut quae res me impendet,
20 agatur.“ **Minorum pontificum maximus** dicitur, qui primus in id collegium venit: item minimus, qui novissimus. **Malevoli Mercurii** signum erat proxime Ianum; qui item erat in Turdellis M . . . os, . . . lç . rñ
appellabatur. **Malevoli** autem, quod
25 in nullius tabernam spectabat. „**Malluvium** latum“ in commentario sacrorum significat manus qui lavet. A quo malluviae dicuntur, quibus manus sunt laetae; perinde, ut quibus pedes, pelluviae. **Maximum praetorem** dici putant ali eum, qui maximi imperi sit;
30 ali, qui[a] aetatis maximae. Pro collegio quidem augurum decretum est, quod in Salutis augurio praetores maiores et minores appellantur, non ad aetatem, sed ad vim imperii pertinere. **Mortis causa stipulatio** existimatur fieri, ut ait Antistius Labeo,
35 quae ita fit, ut morte promissoris confirmetur, aut, ut quidam dixerunt, cuius stipulationis mors fuit causa. **Marspedis**, sive sine r littera

murram dis suis libare, ideoque XII. tabulis (10, 6) est cautum, ne mortuo inderetur.

Muger muccosus.

Muries dicebatur sal in pila tunsum et in ollam fictilem coniectum et in furno percoctum, quo dehinc in aqua[m] 5 misso Vestales virgines utebantur in sacrificio.

160 **Mortuae** pecudis corio calceos fieri flaminibus nefas habebatur, quoniam sua morte extincta omnia funesta aestimabantur. 157

Me pro mihi dicebant antiqui. 10

Malevoli Mercurii signum, id est statuam, appellabant ideo, quod in nullius tabernam spectabat.

Malluvium dicitur, quo manus lavantur. Malluviae, quibus manus sunt lotae; pelluviae, quibus pedes.

(F) 1 ediles *F.* 4 castrensiū *F.* 5 his *F.* Muri est *F.* 12 addent *F.* 14–15 (habetur sed *F'*) (inmolatae *F.*) 18 uti *F.* 21 item *an* idem *F. incert.* 22–23 qui item] qua iter *Mue.* lc. rm *F*^{ab} (*dubitanter*) 25 latum] lacum *Mue.*: datum *Urs.* 26 in commentarium *F.*: commentarium *Mue.* 37 Mars pedis *F.*

(P) 1 (murram *codd.*) 3 Moger *R.* mucosus *ML.* 4 tonsium *L.* ollam fictilem fictilem *M.* 5 percoctum] coniectum *LT.* aqua *TLE.* 6 missum *codd.* 7 (ca. fi. *codd.*) flaminicis *Fest.* 8–9 aestimabatur *M.* 11 Maleuole *L.* Merc. sig. *om. L.* 11–12 ideoque in *L.* in n.] inullius *I.* 13 Malluvium *PMLT:* Malluum *G ex corr.* 14 (lotae *codd.*) pluviæ *G*¹.

- maspedis, in precatatione solitautilium quid significet, ne Messalla quidem augur in explanatione auguriorum reperire se potuisse ait. Maiorem consulem L. Caesar putat dici vel eum, penes quem fascis sint, vel eum, qui prior factus sit. Praetorem autem maiorem, Urbanum: minores ceteros. Mendicium dici Verrius putat a mente eius, quam fefellerit fortuna, vel quod precetur quemque ut vitae suae medeatur cibo. <Mater Matuta, manis, <mane, matrimonium, materfamilias, matertera, <matrices, materiae dictae videntur, ut ait Verrius, quia sint bona, qualia scilicet sint, quae <sunt matura, vel potius a matre, quae est originis Graecae> <Modo> quodam, id <est ratione, dicuntur omnia ista: a modo> fit commoditas, commodus, commodat, accommodat, modice, modeste, moderatio, modificatio.
- Naenia est <carmen, quod in funere laudandi> gratia canatur ad tibiam> <Afranius in Materte<ris (218):> quia seant <significari credi <Plautus> „ubi ergo
- Idem (Truc. 213): „Huic homini amanti mea era apud [nos naeniam]

Ⓕ 1 mas pedis *F*. inprecatie *F*. solita uallium *F*^u: sesita uallium *F*^k *F*^{ab}: corr. Turneb. 7-20 *su. Ep.* 20 can *F*^u (n n. l.) 22 quia seant (*seq. distinctio*) *F*^L: quias canti *F*^u (-tit *F*^{ab}), unde exequias cantitant *Scal.* (-tabant *Urs.*) 22-24 <sunt qui eo verbo finem significari crediderunt, ut ait Plautus in Pseudolo (1278):> „ubi ergo <circumvortor, cado; id fuit naenia ludo.> *Dac.* 25 *suppl. Urs. (post Aug.)*

Ⓖ 1 faces *T*. 4 uerius *IR.* 10 magistratus *α.* 11-12 Maecrani (*nov. lemm.*) *T*: acerani *MPR.* 13 modicum *MP.* 14 ciuitate romana *T*. 15 aricina *MP*: atacini *T*. cerites *LR.*

Maior consul dicitur vel is, penes quem fasces sunt, vel is, qui prior factus est. Praetor autem maior urbanus, minores ceteri.

Mendicum dici Verrius putat a mente eius, quam fefellerit 159 fortuna, vel quod precetur quemque, ut vitae suae medea- 5 tur cibo.

- 127 **Municipium** id genus hominum dicitur, qui cum Romam venissent, neque cives Romani essent, participes tamen fuerunt omnium rerum ad munus fungendum una cum Romanis civibus, praeterquam de suffragio ferendo, aut magistratu 10 capiando; sicut fuerunt Fundani, Formiani, Cumani, Acer-rani, Lanuvini, Tusculani, qui post aliquot annos cives Ro-mani effecti sunt. Alio modo, cum id genus hominum defi-nitur, quorum civitas universa in civitatem Romanam venit, ut Aricini, Caerites, Anagnini. Tertio, cum id genus homi- 15 num definitur, qui ad civitatem Romanam ita venerunt, uti municipia essent sua cuiusque civitatis et coloniae, ut Ti-burtes, Praenestini, Pisani, Urbinates, Nolani, Bononienses, Placentini, Nepesini, Sutrinii, Luc[r]jenses.

Mater Matuta, manis, mane, matrimonium, mater familiae, 20 matertera, matricēs, materiae dictae videntur, ut ait Verrius, quia sint bona, qualia scilicet sint, quae sunt matura, vel potius a matre, quae est originis Graecae.

Modo quodam, id est ratione, dicuntur omnia ista: <a> modo fit commoditas, commodus, commodat, accommodat, modice, 25 modestia, moderatio, modificatio.

- 163 **Nenia** est carmen, quod in funere laudandi gratia cantatur ad tibiam. Sunt, qui eo verbo finem significari putant. Qui-dam volunt neniam ideo dici, quod voci similior querimonia

agnagnini T. 16 ut L. 17 municipes es. suae Niebuhr.
 18 pissani MPL. urbanites T. 19 nepessini (-imi) LMP.
 (lucrenses codd.) 20 (manis codd.) 21 mater terra G. 22 sc.
 qu. I. sint om. T. 24 (om. is. codd.) a add. dett. 25 com-
 modatas MP¹. commodis M. 26 modestiae L. 27 (Nenia
 codd. passim) ca. est T. laudanda M.

- dixit domi⁴; et ap <nae-
niam esto.⁴ Quosdam
quod ei voci sim<ilior querimonia flentium>
sit. quidam aiunt nae<niae ductum nomen ab extre>
5 mi intestini voca<bulo>
nō utitur Plautus <in Bacchidibus (887): „Si tibi est ma-
chaera, at nobis <vervina est domi, qua quidem>
te reddam, u<bi tu me inritaveris, confossio-
rem soricina nenia
10 do efferim . . . m
Graeci νεάτων dic<unt> <chor-
darum ultima <νήτη> <vocem extre-
mam cantionis neni<am appellarunt. Neniae deae>
sacellum ultra portam <Viminalem>
160 t aediculam. 162
16 <Navali corona solet donari, qui pri>mus in hostium
<navem armatus transilierit> opera, ma-
. est eam M.
<Terentius Varro bello piratico donant>e Cn. Pom-
20 <peio> <M.> Atilius bel-
<lo> <scrip>tum est in car-
<mine> <c>onsuetudi-
. <no>minabantur
. Pro nulla
25 <Neceunt, non eu>nt, ut nec
<pro non.> <Nefrendes,> . . . <Q. Muci>us Scaevola
. <quod dentibus frendere non pos>sint. Ateius
<Capito infantes esse nondum fre>ndentes, id est,
<frangentes. Unde Livius dixi>t (trag. 38): „quem ego non
30 <frendem alui lacteam inmulgen>s opem“. et
. prae nefrendibus
. usus recens
. <testicul>os, quos Lanu-
<vini appellant nebrundine>s, Graeci νεχρο-

ⓕ 1 ap *F*^u (n. l.) 2 vel naenia maesto Quosdam <constat
inde ducere verbum> *Mue.* 3 ei *Scal.*: et *F.* sim *F*^u (m n. l.)
3-5 *su. Ep.* 6 iuo vel nio *F*^L: nio *F*^u. 6-8 *suppl. Scal.*

flentium sit. Quidam aiunt neniae ductum nomen ab extremi intestini vocabulo; Graeci enim νέατον extremum dicunt; sive quod cordarum ultima νήτη dicitur, extremam cantionis vocem neniam appellarunt.

Neniae deae sacellum extra portam Viminalem fuerat dedicatum.

Navali corona solet donari, qui primus in hostium navem 161 armatus transilierit.

Nefrendes arietes dixerunt, quod dentibus frendere non possint. Alii dicunt nefrendes infantes esse nondum frendentes, 10 id est frangentes. Livius (trag. 38): „Quem ego nefrendem alui lacteam inmulgens opem.“ Sunt qui nefrendes testiculos dici putent, quos Lanuvini appellant nebrundines, Graeci νεφροῦς, Praenestini nefrones.

Neceunt non eunt.

15

7 chēdera *F^L*: chedem *F^u* ad *Fⁱ*. nobis *F^L* (is per compend. ut vid.): nob *F^u*. 8 ubi si *codd. Plauti* 10 m *F^{ab}* <flen>do efferim<us ea>m <vocem, dictam naeniam> *Mue.* (post *Urs.*) 11–14 *su. Ep.* 15 t *F^L*: fort. <dedicavi>t 16 mus *F^u* (m n. l.) 16–17 *su. Ep.* 17–18 <cuiusve> op. ma<nuve navis hostium capta fuerit. Adeptus> est *Urs.* 19 *suppl. Aug.* e *F^{ab}* 20 atillus *F.* <Magno. Item ali, inter quos M.> Atilius bel<lo quod gestum est contra Poenos ut> *Mue.* 21 tum *F^u* (t n. l.) 22 onsuetudi (vel ōsuetudi) *F^L*: nsueti (in fine versus) *F^u*: nsueti (sequente 3 litt. spatio) *F^{ab}* 24–25 <Neunquam ponitur> pro nulla<tenus et pro non ita> *Urs.* (fere) ex *Gloss.* ante pro distinctio *F^L*. 25 nt *F^{ab}*: t *F^u*. 25–26 *su. Ep.* 26 <Nefrendes dictos asserit Q. Muci>us *Scal.* 27 arietes (vel porcos) praemittit *Scal.* 27–30 *su. Ep.* 29 t quem ego non (n) *F^{ab}* *F^L*: ut quem ego ne *F^u*: ri quem ego ne *F^{ar}*: tego non (n) *F^k*. Compendium n explicatur ‘non’, nullo modo ‘ne’ nefrendem *Epit.* 31 prae *F^L* *F^{ab}*: pro *F^u*. 31–33 Pro nefrendibus <alii nefrundines intelligunt, quos> usus recens <dicat vel renes vel testicul>os *Mue.* 33–34 *su. Ep.*

Ⓟ 1 ueniae *M*: aeniae *P*. 2 grece *IR*. neaton *codd.* (neniaton *MP*) 3 neten *codd.* dicatur *IR*. 5 (Neniae *codd.*): Nenae *R*. uinitalem *M*: uinialem *P*. 5–6 deducatum *I ante corr.* 9 Nefendes *R*. dentibus *om.* *M*: dent. fr. *om.* *P*. stendere *G¹*. 11 id est ante infantes (v. 10) *M*. 13 neprundines *MP*. 15 Nequeunt *α R* (vix recte): Nequunt *GI: corr. Ital.*

<ύς, Praenestini nefrones. Ne>cerim, nec eum.

<Nemora significant silv>as amoenas: va-

. <voc>abuli auctor Ho-

<merus> (Il. 11, 480): ἐν νέμεϊ σκίε-

5 <ρῶ ἐπὶ τε λῖν ἔμβαλε δαί>μων, dubium non

. m qui campos et pascua

. τὸ νομὰς εἶναι ἐν αὐ-

<τῶ> <N>emut nisi etiam vel

<nempe. Naevius in carmine Bell>i Punici, cum ait:

[„nemut

10 aerumnas.“ Neminis

<genitivo casu Cato usus est>: „et quis diceret cum sit

<neminis.“ Idem de aedilibus> vitio creatis (2): „nemi-

[nisque

. <Enni>us Erectheo (130): „lapideo sunt

162 corde multi, quos non miseret neminis.“ Nemo

15 compositum videtur ex ne, et homo: quod confirmatur

magis, quia in persona semper ponitur, nec pluraliter for-

mari solet, quia intellegitur pro nullo. Neci datus

proprie dicitur, qui sine vulnere interfectus est, ut vene-

no, aut fame. Necessarium ait esse Opillus Aure-

20 lius, in quo non sit cessandum, aut sine quo vivi

non possit: aut sine quo non bene vivatur: aut

quod non possit prohibere, quin fiat. Necessari sunt,

ut Gallus Aelius ait, qui aut cognati, aut ad-

fines sunt, in quos necessaria officia conferuntur

25 praeter caeteros. Neclegens dictus est, non legens,

neque dilectum habens, quid facere debeat, omissa

ratione officii sui. Nec coniunctionem Gramma-

tici fere dicunt esse disiunctivam, ut nec legit,

nec scribit, cum si diligentius inspiciatur, ut fecit

30 Sinius Capito, intellegi possit, eam positam esse

ab antiquis pro non, ut et in XII. est (5,7): „ast ei custos

nec escit.“ item (8,16): „si adorat furto, quod nec manifes-

tum erit.“ et aput Plautum in Phasmate (Most. 240): „nec

[recte

si illi dixeris.“ et Turpilium in Demetrio (24): „nec rec-

Necerim nec eum.

Nemora significant silvas amoenas.

Nemut nisi etiam, vel nempe.

Neminis genetivo casu Cato usus est, cum dixit (Ennius trag. 130): „Sunt multi corde quos non miseret neminis.“ 5

Nemo, nec homo.

163

Neci datus proprie dicitur, qui sine vulnere interfectus est, ut veneno aut fame.

Necessarium, in quo non sit cessandum.

Necessarii dicuntur cognati aut adfines, in quos necessaria 10 officia conferuntur.

Neclegens non legens, neque electum habens, quid debeat facere.

Nec coniunctio disiunctiva est, ut nec legit, nec scribit. Ponitur et pro non. Turpilius (24): „Nec recte dici mihi iam- 15 dudum audio.“

Ⓕ 1—2 *su. Ep.* 1 Necerim *F^u* (Ne *n. l.*) *seq. 3 litt. spat.* 2 *as F^{ar}*: s *F^u*. 2—4 *va* <let enim id quod Graece νέμος, cuius voc>abuli au. Ho., cum dicit in Iliade> *Mue.* 5 *suppl. Scal.* 6 *m F^{ar}*. 6—8 <est quin eum designet locu>m qui ca. et pa <habeat; νέμος enim a Graecis διὰ> τὸ ν. εἰ. ἐν. αὐ. <τῷ appel- latur> *Urs. (fere) (post Scal.)* 7 *νομας F^u* (*ν n. l.*) *εἰναί F^u* (*n. l.*) 8 *emut F^L*: *mut F^u*. 9 *i punici F^L* (*non ibunici*): *bunici F^u*. *supplevi*: <usus est Cato de potestate tribunicia> *Urs.* 11 *su. Ep.* diceret *an -re Fⁱ incert.* 12 *suppl. Mue.* 13 *us F^{ab}*. (*erectheo Fⁱ*). 18 *propriae Fⁱ*. *vulnerae Fⁱ*. 19 (*opil- lus Fⁱ*). 22 *prohiberi edd.* 23 *aut aut adf. Fⁱ*. 27 *coniu- gationem Fⁱ vix recte: corr. ex Epit.* 32 *nece scit Fⁱ*. 33 *fas- mate Fⁱ*.

Ⓖ 2 *Necmora M.* 4 *Nemini β.* 7 *Necidatur β.* 8 *ut* aut *IR.* 12 *Neclegens LTβ.* 14 *neglegit I: nec legitur M: nec neglegit P.* 15 *nec recto M: non recte IR.*

- te dici mihi quae iam dudum audio.“ **Necumquem**,
nec umquam quemquam. **Nequalia**, detrimenta.
Nequinont, pro nequeunt, ut solinunt, ferinunt,
pro solent, et feriunt dicebant antiqui. Livius
5 in Odissia (14): „partim errant, nequinunt Graeciam re-
dire.“ **Nequitum** et nequitur pro non posse dicebant,
ut Pacuvius cum ait (390): „Sed cum contendi nequitum
[ut clam
tendenda est plaga.“ Plautus in Satyrione (112): „re-
trahi nequitur, quoquo progressa est semel“; et Cato
10 **Originum** lib. I (23): „Fana in eo loco conpluria fuere:
ea exauguravit, praeterquam quod Termino fanum fuit;
id nequitum exaugurari.“ **Nequiquam** significare
164 idem quod frustra, plurimis auctorum exemplis manifes- 165
tum est. **Nectere** ligare significat, et est apud plu-
15 rimos auctores frequens; quin etiam in commenta-
rio sacrorum usurpatur hoc modo: „Pontifex minor
ex stramentis napuras nectito“, id est funiculos faci-
to, quibus sues adnectantur. **Nectar** Graece signifi-
cat deorum potionem. Unde Vergilius ait (A. 1, 433):
[„Stipant
20 et dulci distendunt nectare cellas“; item Lucretius
lib. II (847): „Et nardi florem, nectar qui naribus halet.“
Non pridem aequae, et recte, et frequenter dicitur, ac iam-
pridem, quampridem. „**Nequam aurum** est, auris quodvis
vehementius ambit“ hoc versu Lucilium (1220) significare
25 ait Sinius Capito, nequam esse aurum quod auris lae-
dat; vel pondere inaurium, cum mollissima pars au-
ris inciditur; vel ex auro intellegi pecuniam, cuius
respectu, et nimia cupiditate homines ad peccan-
dum adduci. **Nec mulieri, nec gremio** credi oport-
30 tere: proverbium est, quod et illa incerti et levis ani-
mi est, et plerumque in gremio posita, cum in oblivio-
nem venerunt [pro] exsurgentium, procidunt. **Nexum** est,
ut ait Gallus Aelius, quodcumque per aes et libram geritur:
id quod necti dicitur. Quo in genere sunt haec: testamenti
35 factio, nexi datio, nexi liberatio. **Neruum**

Necumquem, ne umquam quemquam.

Nequalia detrimenta.

Nequinont nequeunt.

Nequitum et nequitur pro non posse dixerunt.

Nequiquam frustra.

164 Nectere ligare.

Nectar Graece significat deorum potionem.

„Nequam aurum est, auris quodvis vehementius ambit.“

Hoc versu Lucilius (1220) significare videtur, nequam esse aurum, quod aures laedat pondere inaurium, cum auris in-¹⁰ciditur; vel etiam cupiditatem pecuniae voluit significare.

Nervum appellamus etiam ferreum vinculum, quo pedes vel etiam cervices impediuntur.

5

165

Ⓕ 1 quae] que *F.* 2 nec umquem *F.* 3 fernunt *F.*
 4 fereunt *F.* 5 partim an partum *F. incert.* nequinunt] ne-
 que nunc *F.* 7 pacius *F.* nequitur *Ribb.* (?) ut] vi *Scal.*
 9 (nequitur *F.*) 11 praequam *F. corr. Aug.* 12 significari *F.*
 14—15 (plurimos *F.*) 17 extramentis *F. corr. ex 168, 27.* na-
 turas *F. corr. Aug. (ex 168, 26)* 21 narde *F.* nectare *F.*
 floribus *F.* 22 ae. et et rec. *F.* 24 ambit *Epit.:* amiat *F.*
 lucili significare *F. corr. ex Epit.* 32 pro] propere *Urs.:* del.
alii (anticipaverat scriba illud procidunt) 34 (id quod *F.*)
 35 factione XI *F. corr. Urs.* dando nexi liberanto *F. corr.*
Aug. (Neruum F.)

Ⓖ 1 (Necumquem [Nec umquem] *codd.*): Nec cumquem *R.*
 (ne *codd.*) 2—3 *om. P.* 3 Nequin̄ (*i. e.* Nequinon) *M:* N̄ (*i. e.*
 Non) quinent (*corr. -nunt*) *I.* 5 Nequaquam *MP.* 10 aurum]
 uidetur *L.* 11 et in cup. *I.*

appellamus etiam ferreum vinculum, quo pedes inpediuntur. quamquam Plautus eo etiam cervices vinciri ait (inc. frag. 32): „perfidiose captus edepol nervo cer-
[vices probat.“

Nexum aes apud antiquos dicebatur pecunia, quae
5 per nexum obligatur. Negumate in carmine Cn. Marci vatis significat, negate, cum ait (3): „quamvis moventium duonum negumate.“ Negritu in auguris significat aegritudo. Nebulo dictus est, ut ait Aelius Stilo, qui non pluris est, quam nebula, aut qui non
10 facile perspicui possit, qualis sit, nequam, nugator.

166 Negibundum a<ntiqui pro negante dixerunt>
ea, quam scripsit
negibundus

Neutiquam pro <nullo modo dici testis est Ennius,>
15 cum ait (trag. 32): „Sed <mihi neutiquam cor consentit
[cum ocu->

lorum aspect<u>
neutiquam <Nepos>
Tuscis dicitur <luxuriosae vitae>
homines a<ppellati, quod non magis his res>
20 sua famil<iaris curae est, quam is, quibus pater avusque>
vivunt. quod <nomen ductum ab eo quod natus post patri>
sit, quam fil<ius> <Aristar->
chus interpre<s Homeri>. <τεοῖσι νε->
πόδεσσιν <ἐτοίμην> <Nefas->

25 ti dies nom
aput quem l <do dico>
addico. N. P.
riores sunt, q
liberati sunt

30 unt. et in provin
instituta fiunt
et aedes sacrari so <Nepa Afrorum lingua>
sidus, quod dicitur nostris c<ancer vel, ut quidam,>
scorprios. Plautus in <Casina (443): „Recessim dabo me>
35 ad parietem, imita<bor nepam.“ Nepus non purus.>

Negumate negate.

Nebulo dictus est, qui non pluris est, quam nebula, aut qui non facile perspicui possit, qualis sit, nequam, nugator.

Negibundum pro negante dixerunt.

167

Neutiquam pro nullo modo.

5

Nepotes luxuriosae vitae homines appellati, quod non magis his rei suae familiaris cura est, quam is, quibus pater avusque vivunt.

Nepos compositum ab eo, quod natus post sit patri, quam filius.

10

Nefasti dies N littera notantur.

Nepa Afrorum lingua sidus, quod cancer appellatur, vel, ut quidam volunt, scorprios. Plautus (Cas. 443): „Dabo me ad parietem, imitabor nepam.“

Nepus non purus.

15

Ⓕ 2 (inpediuntur *F*). 3 captas *Leo*(?) (edepol *F*) 5 negumate ex negumate *F*. 7 noventium *Bue.*: monentium *Corssen*. 8 egritudo *F*: nigrītudo *Corssen*. 9–10 (aut qui non | facile *F*) 10 (nequam *F*) 11 *su. Ep.* 11–12 <Cato in> ea *Urs.* scripsit *F*^u (it n. l.) 14 pro *F*^{ab}. 15 post sed seq. e ut vid. *F*^L. vix sed enim neut. . . asp. mihi 19 a *F*^{ab} *F*^L. 19–22 *su. Ep.* 21 quod *F*^k *F*^{ab}. 22–24 <quidam, inter quos Aristar>chus interpre(s) Homeri, Graecum putant, qui *τεοῖσι νε>πόδεσσιν* <*ἐτολμῆ* afferunt ex Apollonio (Arg. 4, 1745)> *Mue.* (post *Urs.*) 23 interpre *F*^{ab}. 25 nom *F*^{ab} *F*^L (nullo modo not) 26 l *F*^{ab} *F*^L. 25–26 nom<inantur N littera notati; quibus ei,> apud quem l<ege agitur fari non licet tria verba> *Momms*. 27 N. P. *Mue.*: nep *F* (null. nov. lemm.) 27–28 <qui nefasti poste>riores sunt *Mue.*: <hila>riores sunt *Momms*. 30 unt *F*^{ab} *F*^{ar}: untur *F*^u. 30–32 et in provin<cias ire licet; sacra quoque> instituta fiunt, <et vota nuncupata solvi> et ae. sa. so<lent> *Mue.* (post *Urs.*) 33 (dicitur nostris *F*) c vel d vel e vel o *F*^L: c *F*^u. 32–35 *su. Ep.*

Ⓖ 3 (nequam nugator α): Ne nu. (nov. lemm.) *T*: nequam nugas β. 4 Negribundum *R*. 6 app. magis his rei suae quod non magis his rei suae *ML*: dicti ma. his rei suae *P*. 7 his om. *T*. 9 Nepus c. ab eo *M*: Ne postquam posetum habeo *R*. post sit] possit *LI*: pofesit *R*. 11 Nefati β. 12 Nefa *L*. 13 scorprios (-phi-) β. dabō (i. e. dabom) ad *M*: dabo ad *P*. 14 nefam *L*.

- Nesi pro sine positum
Dianae Aventinen<sis. Nauteam ait Opi->
llus Aurelius, herbae <genus esse granis nigris>
qua coriari utuntur, <cuius videri a nave duc->
5 tum nomen, quia nauseam fa<cit, permutatione t et>
s litterarum interme
Plautus in Artemone (7): <mu->
lionum nauteam fecisset
168 lem atque aro- 166
10 . . . <Idem Curculione(99): „Nam omnium u>nguentum o->
<-dor prae tuo nautea est“, et in Casina (1018): „Ei>
[pro scorto sup->
<ponetur hircus unctus nautea.“ Labe>o in commen->
<tario iuris pontifici> dum quiddam
. colorant
15 <Natio> s natum. Cin->
<cuius genus hominum, qui non aliunde uener>unt, sed ibi
<nati sunt.> ationem ait
. nibus, sete
. us seiuncti
20 <Sinnius Capi>to, omnia fe->
. es Sabinos
. <In pecori>bus quoque bonus
<proventus feturae bona natio dicitur.> Nautiorum fa->
<milia a Troianis dicitur oriunda.> Eorum princeps
25 que aeneum Mi->
<nervae> <supp>licare soliti
. <vo>cabatur <hac> de cau->
<sa> conductique ab
. ianam oppugna->
30 missus L. Caecilius
<Metellus> fectus esset, missi
. um de foedere viola->
<to> us, P. Veturius, qui
. refectionem corpo->
35 <co>nsedissent, Brutti
. s Romanis erat, bello

Nautea herba granis nigris, qua coriarii utuntur: a nave ductum nomen, quia nauseam facit per mutationem T et S.

167 **Natio** genus hominum, qui non aliunde venerunt, sed ibi 169 nati sunt. In pecoribus quoque bonus proventus feturae bona natio dicitur.

5

Nautiorum familia a Troianis dicitur oriunda.

Ⓕ 1 *an* sin? po. <est in lege dedicationis arae> Di. Aventinensis *Scal.*, *Urs.* 2–5 *su. Ep.* 3 *lius F.* herbe *F^L*. 6 *interme*<diarum antiquis consueta> *Mue.* (*post Urs.*) 9 *lem F^u F^L*. aro<matum> *Mue.* 10–12 *suppl. Aug.* 11 *pro F^L* (*praeecedente vel em vel est vel ter vel tur*) 13 o *F^{ab} F^L*. 12–13 *suppl. Urs.* 13–14 <ait rubi>dum quiddam <esse, quo pontificum vestimenta quaedam> colorant *Urs.* 14 colorant *F^u* (c n. l.) 16 unt *F^u* (u n. l.) 18 sete *ex se te F^{ab}*: set e<tiam> *Urs.* 20–22 <Sinnius autem Capi>to omnia fe<re genera hominum per nationes dividi, ut Picent>es Sabinos <esse gente, natione Picentes> *Mue.* 22 bus *F^{ar} F^{ab} F^L*. 23 Nautiorum *F^u* (N n. l.) 25 que *F^{ab} F^L*. 26 *licare (vix ficare) F^L*. <cui postea Nautii sacri>ficare *Scal.* 27 <unde ipsa quoque dea Nautia vo>cabatur *Scal.* cabatur *F^u* (c n. l.) 29 i vel u vel m vel n (*non s*) *F^L*. 36 s *F^L*.

Ⓖ 1 Nauceia *R.* qua om. *MP.* 2 (per mutationem *codd.*) C et S β: C.E.T.S *MP.* 5 bonae *IR.* notio *MP.* 6 fam. tronianis *M*: fam. a tronianus *P.* ariunda *MP.*

. ficit: inde a principe
. appellata est. Nati-
<natio dicebatur negoti>atio: et natinatores
<ex eo seditiosa negotia> gerentes. M Cato in
5 (inc. 31) <tu>multu Macedoniae, Et-
170 ruriā, Samnites, Lucanos, inter se natinari, atque
factiones esse.“ Naccae appellantur vulgo ful-
lones, ut ait Curiatius, quod nauci non sint, id quod
est nullius preti. Idem sentit et Cincius. Quidam
10 aiunt, quod omnia fere opera ex lana *νάκη* dicantur
a Graecis. Naucum ait Ateius Philologus poni pro
nugis. Cincius, quod oleae nucisque intus sit. Aelius
Stilo omnium rerum putamen. Glosematorum autem scrip-
tores, fabae grani quod haereat in fabulo. Quidam ex Grae-
15 co, quod sit *ναὶ καὶ οὐχὶ*, levem hominem significa-
ri. Quidam nucis iugulandis, quam Verrius iugulan-
dam vocat, medium velut dissepimentum. Plautus in
Parasito pigro (109): „ambo magna laude lauti, po-
stremo ambo sumus non nauci.“ Item in Mostella-
20 ria (1042): „Quod id esse dicam verbum nauci, nescio.“
[Et in Tru-
culento (611). „Amas hominem non nauci.“ Et Naevius
[et] in Tunicularia (105): „eius noctem nauco ducere.“
Sed <et> Ennius (Sc. 423 V.): „illic est nugator nihili,
[non nauci
homo.“ Nares appellari putant, quod per ea nasi
25 foramina odoris cuiusque nari fiamus. Narita
est genus piscis minuti. Plautus (frg. inc. 33): „muria-
[ticam autem
video in vasis stagnis, naricam bonam et canutam
et †taguma quinas† fartas, conchas piscinarias.“
Nancitor in XII. (inc. 1) nactus erit, praenderit. Item
30 in foedere Latino: „pecuniam quis nancitor, habeto“
et: „si quid pignoris nanciscitur, sibi habeto.“
Nare a nave ductum Cornificius ait, quod aqua
feratur natans, ut navis. Ennius lib. VII (252): „alter nare
cupit, alter pugnare paratust.“ Plautus in Aulula-

Natinatio dicebatur negotiatio, et natinatores ex eo seditiosi.

Naccae appellantur fullones, quod nanci non sint, id est 171 nullius pretii. Omnia fere opera ex lana nacae dicuntur a Graecis.

Naucus pro nugis ponitur, alias pro oleae aut nucis nucleo. 5

Alii omnium rerum putamen ita appellari volunt. Quidam ex Graeco, quod sit *ναι καὶ οὐχί*, levem hominem significari volentes. Quidam volunt sic appellari membranulam, quae in nucis iugulandis est medio.

Narica genus piscis minuti.

10

Nancitor nactus erit.

Nare a nave ductum, quod aqua feratur natans, ut navis.

Ⓢ 1 icit *F^L*: ficit *F^{ab}*: fecit *vel* ficit *F^{ar}*: unt *Fⁿ*. 2 <Naute familia Nautia> app. est *Urs.* 4 *suppl. Mue. (ex Epit.)* 5 multu *Fⁿ* (m n. l.) <Orig. lib. V scripsit: „Audito tu>multu“ *Mue.* 8 nanci *F (cum Epit.)* 10 nace *F.* 12 quod in oleae . . nucisque *F.* 18 (glosematorum *F*). 16 (iugulandis *F*). 22 et *del. edd.*: etiam *alii (cf. 23)* 23 sed *F*: sed et *edd.*: et *alii.* illuc *F*: *corr. Urs.* nihil *F*: *corr. Urs.* 24 nasi *edd.*: nasci *F.* 25 fiamus *Aug.*: fiamus *F.* Narica *F Epit.*: Narria *Gloss.* 26 muriatica *Scal.* 27–28 <et> na. bo. et cornutam et trygonam squillas<que> fa. *Mue.* 29 praeno erit *F.* 31 nasciscitur *F*: nancitur (nancsitur) *edd.* 33 navis *Epit.*: auis *F.* 34 paratus. t. (i. e. Titus) *F.* alularias *F.*

Ⓢ 2 (nanci α): nanti *GI*: nati *R.* 3 naccae *IR.* 7 neceuchi (-uhi) α: necelichi β. (significari *codd.*) 9 (iugulandis *L.*) 10 muniti *MP (ex mutiiti)* 11 Nanctor *I.* 12 dictum *TLE.* auis *R.*

- ria (595): „Quasi pueri, qui nare discunt, scirpea induitur ratis.“ Natare igitur est, saepius nare, ut dictitare, factitare. Navus, celer, ac strenuus, a navium velocitate videtur dictus. En-
- 172 nius lib. VI (177): „Navus repertus homo Graio patre Graius 169
6 homorex.“ et lib. XVI (427): „Navorum imperium servare est induperantum.“ Plautus in Frivolaria (83): „Nave agere oportet, quod agas, non ductarier.“ Navalis scriba, qui in nave apparebat, inter aliud genus scribarum
- 10 minimae dignitatis habebatur, quod periculis quoque eius ministerium esset obiectum. Plautus (frg. inc. 36):
[„non ego te novi, navalis scriba, columbar impudens.“ sive quod columbaria in nave appellantur ea, quibus remi eminent, sive quod columbariorum quaestus temerarius incertusque. Nassiterna est genus vasi aquari ansati et patentis, quale est quo equi perfundi solent. Plautus in Bacchidib. (11): „ecquis evocat cum nassiterna, et cum aqua istum impurissimum?“ et in Nervolaria (Stich. 352): „Ecquis huc effert nassiternam cum
[aqua
- 20 sine suffragio?“ et Cato in ea oratione, quam composuit in Q. Sulpicium (50): „Quotiens vidi trulleos nassiternas pertusos; aqualis matellas sine ansis.“ Nassa est piscatorii vasi genus, quo cum intravit piscis, exire non potest. Plautus (Mil. 581): „Numquam
- 25 hercule ex ista nassa hodie ego escam petam.“ Napuras nectito, cum dixit pontifex, funiculi ex stramentis fiunt. Naustibulum vocabant antiqui vas alvei simile videlicet a navis similitudine. Navia est uno ligno exculpta, ut navis,
- 30 quo utuntur alveo in vindemia. Ficus quoque in comitio appellatur Navia ab Atto Navio augure. Nam cum Tarquinius Priscus institutas tribus a Romulo mutare vellet, deterrereturque ab Atto per augurium, ut eluderet eius prudentiam, inter-
- 35 rogavit eum, an fieri posset id, quod animo propo-

Natare est saepius nare, ut dictitare, factitare.

Navus celer ac strenuus a navium velocitate dictus.

168 **Nassiterna** genus vasis aquarii ansati et patentis. 173

Nassa est piscatoria vasis genus, quo cum intravit piscis, exire non potest. Plautus (Mil. 581): „numquam ex ista nassa hodie ego escam petam.“

Napuræ funiculi.

Naustibulum alveum ad navis similitudinem factum.

Navia lignum cavatum ut navis, quo in vindemiis uti solent.

Ⓕ 7 insuperantum *F: corr. Scal.* 11 esse *F.* 12 columbari *F: columbare alii (via pro -ris)* 18 rem gement *F: corr. Turn.* 17 haec quis *F.* 18 (impurissimum *F.*) 19 equis *F (an recte?)* 21 truilos *F: corr. Scal. (vel truleos vel trulios)* 22 perfusos *F: corr. Aug.* 23 piscatoria *F (cum Epit.)* 28 post uñd (i. e. videlicet) *seq. spat. 4—5 litt. in F, et in marg. 'cecus'.* 20 est] ex *Scal. exculpto: corr. Mue.* 31 (atto *F*) 35 possit *F.*

Ⓖ 1 factare *R.* 2 vel. ex celeritate *T.* 3 Nassi- ex Nasi- *L.* 4 intrabit *I: intrauerit T.* 5 exare *M.* 7 Napuræ (-re) *MP.* finiculi *MP.* 8 Naustipulum *L: Nastibulum I.*

- suisset suo; cui ille permittente augurio cum
respondisset effici posse; iussit rex cotem ac
174 novaculam pro a <nova->
an cos illa
5 culam subito
ex eo, Tarqui
cere, noua. <conse->
cratum defo
esse intra
10 sacro sit: ei
subseri, sum
to, tantos i
loco conplu
evulsae defo
15 moverentur
erant, ficum
isse admi
cum et divin
viveret, libe
20 suram; ideoque ea
Nauscit cum gran<um fabae se aperit nascendi>
gratia, quod sit non diss<imile navis formae. Navi->
tas secundum incorr
tos, quos nunc n<autas>
25 Cato in ea, quam ser<ipsit cum in Hispaniam proficisce->
retur, cum ait (2): „navitae
vinum atque oleum, uer <Naeviam silvam>
vocatam extra <Urbem>
rum, quod Naevi cu<iusdam fuerit>
30 nemora Naevia ap v.
ait: quam obprobri loco
quod in ea morari adsu<essent>. <ho->
mines, testis est M. Ca<to in ea oratione quam scripsit>
in Caelium si se appella<visset (9):>
35 a porta Naevia atque ex
176 unt proverbii- 170
s refertur a Ver-

Nauscit, cum granum fabae se nascendi gratia aperit, quod 175 fit non dissimile navis formae.

Naevia silva dicta iuxta Urbem, quod N(a)evi cuiusdam fuerit.

Ⓕ 1 illo *F*. 3 a vel x *F^L*. 4—8 <posset praecidi. Cum respondisset posse nova>cula[m] sub. <praecidit, quapropter Naevius, cum monitus> ex eo Tarqui<nus nihil amplius auderet contra fa>cere, nova<culam illam et cotem sub locum conse>cratum defo<di iussit> *Mue.* (*post Urs.*) 7 noua *F^u* (a n. l.) 9 intra *F^L*: intra i *F^u*. 10 e *F^u*: ei *F^k* *F^{ab}*: ei vel eu vel em vel en *F^L*. 11 sum<ptis ex ipsa surculis iussit; quo fac>to *Mue.* (*post Urs.*) 13 (conplu *F*) conplu<res ficus enatae> *Urs.* 14 defo ut vid. (*vix dei*) *F^L*: dei *F^u*. 15 mouerentur (*ur per compend.*) *F^L*: moueren *F^u*. 17—20 <quod etiam responso haruspi>cum et diuin<is ostentis confirmabatur, quamdiu illa ficus> viveret, libe<rtatem populi Romani incolumem man>suram *Mue.* 17 admi vel admu (*non admo*) *F^L*. 19 libe ut vid. *F^L*: lib *F^u*. 20 ea *F^L*: e vel c *F^{ab}*: e *F^k*. 21—22 *su. Ep.* 22—24 <Navi>tas sec. incorr<uptam consuetudinem dic>tos quos nunc n<autas dicimus, testis est> Cato *Urs.* (*fere*) 27 uer (*er dubium; certe non s*) *F^L*: u *F^u*. 27—28 *su. Ep.* 29 rum *F^{ab}* *F^L*: tum *F^u*. natuicu *F^{ab}* *F^L*: naeuicu *F^u*. *su. Ep.* 29—30 <quam> nem. Nae. ap<pellata etiam fuisse Verrius> ait *Mue.* 31 loco *F^u* (-o n. l.) <obici ab antiquis solere> *Urs.* 32 ads *F^u*: adsu ut vid. *F^L*. adsu<essent perditum ac nequam ho>mines *Urs.* 33 Ca *F^u* (n. l.) 34 in (*nullo modo m*) *F^L*: m (*i. e. M.*) *F^u*. 36—37 <unde dic>unt proverbium natum esse> *Urs.* 37 s vel us (*per compend.; nullo modo quod*) *F^L*.

Ⓖ 2 (fit *codd.*) 3 Neuia *LGI*: Nauia *R.* neuī (-uī *I*) *codd.* 4 fierit *M.*

<rio. Nudius tertius> . . . <conpo>situm ex nunc
<et die tertio. ||> . . . ait in agro

. . . ant, a pa-
. . . ati sint

5 . . . dicantur pa-
. . . tur caelum cau-
. . . dicatur dam-

. . . <Nuptam> . . . <mu>lieres quibus
. . . eadem causa

10 . . . qui appellatam
. . . tamen qui dice-

. . . <νέαν> νόμην
. . . <ap>pellat uxo-

<rem> . . . consuetudi-

15 . . . <in Iliad. lib. III (49)> ait: ἐξ ἀντ-
<ης γαίης νυὸν ἀνδρῶν αἰχμ>ητάων. Nume-

<ro> . . . <pro nimium diceba>nt, videtur esse
. . . num numero fu-

20 <pa> . . . que eo ordine usur-
<di> . . . <consu>etudine loquen-

. . . eiusmodi: sive
. . . inum, quemadmodum

. . . r. usus Pompeius sex-
. . . ma syllaba voca-

25 . . . ui casus eadem cor-
. . . ae, temporis praesentis,

. . . antiquos, nimium
. . . Sinnius Capito; esse enim

. . . um vos estis ni nume-

30 <ro> . . . <num>ero perbiterint, nisi cito
. . . mium si isso qui exeam <numero . . .

[(Plaut. Poen. 1272): cur> nume-

178 ro estis mortui, hoc exemplo, ut pingeretis?" Id est,
cur cito mortui estis? Item in Nelei(4): „Numquam nume-
ro matri faciemus volup“, id est, numquam nimium

35 faciemus. Apud Naevium (trag. 61): „Neminem vidi, qui
[numero

Nudius tertius compositum ex nunc et die tertio. 177

Nuptam a Graeco dictam. Illi enim nuptam νύμφην
appellant.

Numero dicebant pro nimium. 4

Ⓕ 1—2 *su. Ep.* 2 ait *ut vid. F^L*. 3 (pa *F*) 6 <dici>tur
cae. cau<um> *Urs.* 7 dicatur *F^{ar}*. 10 qui *F^u* (*n. l.*)
10—13 <ali>qui app. <esse volunt: nec defuerunt> tam. qui
dice<rent sic appellatam ab eo quod νύμφην> *vv.* <Graeci novam
nuptam vocant; alii quod ap>pellat *Urs.* (*post Scal.*) 12 νυμ-
φην *F^u* (*v- n. l.*) 13 pellat *F^u* (*p n. l.*) 13—15 uxo<rem
νύμφην Homerus, antiqua quadam> consuetudi<ne loquendi, cum
in *Iliad. lib. III (49)>* ait *Mue.* (*post Scal.*) 16 Nue *F:* *corr.*
ex Epit. 17 *suppl. ex Epit.* (videtur *F*) 19 que *ut vid.* (*per*
compend.) *F^L*. 22 inum vel ifium *F^L*; ium *F^u*. 23 r *F^{ab} F^L*.
25 ui (*nullo modo m*) *F^L*; m *F^{ab}*; n *F^k*. 26 e (*non e*) *F^L*;
e *F^u*. 29 ninume *F^k F^{ab}*; minime *F^u*; ni nume<ro> *scripsi*
31 si isso] *fort. spisso* exeam *F^u F^{ab}*; exea *F^{ar}*. *fort.* „ni
numero abierint, numero perbiterint“, nisi cito abierint... ni-
mium spisso qui exeam, numero nimium introibo“, et *Plautus*
„cur num. 33 enumquam *Ribb.* 34 uolui *F:* *corr. Scal.*
idem est *F:* *corr. Aug.*

Ⓖ 2 dicta *IR.* (*ve. vv. app. codd.*)

- sciret, quicquid scito opus“, id est nimium sciret. At Pa-
nurgus Antonius haec ait: Numero nimium ci-
to, celeriter nimium; ut Plautus in Casina (646): „Ere mi.
Quid vis, mea ancilla? Nimium saevis. Numero di-
5 cis“, nimium cito; Accius in Oenomao (502): „Ego ut essem
adfinis tibi, non ut te extinguerem, tuam pe-
tii gnatam. Numero te expurgat timor.“ Afra-
nius in Suspecta (320): „perfalsum, et abs te creditum nu-
mero“, nimis celeriter. Caecilius in Aethrione (2): „Ei pe-
10 rii. Quid ita? Numero venit. fuge domum.“ Afra-
nius in Simulante (312): „me misera<m> numero, ac ne-
quiquam egi gratias.“ Numerata senatum ait quivis
senator consuli, cum impedimento vult esse quo
minus faciat senatus consultum, postulatque, ut aut res,
[quae
15 adferuntur, dividantur; aut singuli consulantur;
aut si tot non sint senatores, quo numero lice-
at perscribi senatus consultum. Nupta verba dicebantur
[ab an-
tiquis, quae virginem dicere non licebat, ut Plau-
tus in Dyscolo (71): „Virgo sum; nondum didici nupta ver-
20 ba dicere.“ Nuptias dictas esse ait Santra ab eo,
quod *νυμφεία* dixerunt Graeci antiqui *γάμον*, inde
novam nuptam *νέαν νύμφην*. Cornificius, quod
nova petantur coniugia. Curiatius, quod nova ratio
fiat. Aelius et Cincius, quia flammeo caput nubentis
25 obvolvatur, quod antiqui obnubere vocarint: ob quam
causam legem quoque †parens tam† iubere caput
eius obnubere, qui parentem necavisset, quod est ob-
volvere. Numerius praenomen numquam ante fu-
isse in patricia familia dicitur, quam is Fabius, qui
180 unus post sex et trecentos ab Etruscis interfectos 173
31 superfuit, inductus magnitudine divitiarum, uxo-
rem duxit Otacili Maleventani, ut tum dicebantur,
filiam, ea condicione, ut qui primus natus esset, praenomine
avi materni, Numerius appellaretur. Non omnibus
35 dormio: proverbium videtur natum a Cipio quodam, qui

Nupta verba dicebantur ab antiquis, quae virginem dicere 179 non licebat. Plautus (fr. 71): „Virgo sum, nondum didici nupta verba dicere.“

Numerius praenomen tractum ab avo.

4

Ⓢ 1 qui quod scit id est opus id est *F: corr. Bue., Scal.* (opust) at *Mue.:* an *F.* 3 casinae remi *F.* 4 mea me anc. *Plaut. ut vid. saevis]* saepius *F.* 5 (accius *F.*) 7 peti gnata *F.* expugnat *Mue.* 9 vel numero nimis, < nimis > celeriter aethione *F.* 9—10 peri *F.* fuce *F: corr. Aug.: vel Fuge.* 11 simulantem emisera *F: corr. Keil.* nequicquam *F.* 14 sen. con.] S. C. *F.* 15 acferantur *F: referuntur Aug.* 17 praescribi S. C. *F.* 21 nymphaea *F.* gamon *F.* 23 curiatus *F.* pactio *Aug.* 26 Praenestinam *Bergk.:* pervetustam *Egger.* capud *F.* 29 quam is *Aug.:* quamuis *F.* 31 inductis *F: corr. Urs.* 32 du. Numeri Otac. *Momms.* 33 filia *F.*

Ⓢ 4 Numerus β. ab eo β.

Pararhenchon dictus est, quod simularet dormientem, quo inpunitius uxor eius moecharetur; eius meminit Lucilius (1223). **Nuncupata pecunia** est, ut ait Cincius in lib.

II. de officio iurisconsulti, nominata, certa, nominibus propriis pronuntiata (lex XII tab. 6, 1): „cum ne-

[xum faciet manci-

piumque, uti lingua nuncupassit, ita ius esto“: id est uti nominarit, locutusve erit, ita ius esto. Vota

nuncupata uicuntur, quae consules, praetores, cum in provinciam proficiscuntur, faciunt: ea in tabulas prae-

10 sentibus multis referuntur. At Santra lib. II. de

verborum antiquitate, satis multis nuncupata conligit, non directo nominata significare, sed

promissa, et quasi testificata, circumscripta, recepta, quod etiam in votis nuncupandis esse conve-

15 nientius. **Nuscitiosum** Ateius Philologus ait

appellari solitum, qui propter oculorum vitium parum videret. At Opillus Aurelius nuscitiones esse

caecitudines nocturnas. Aelius Stilo, qui plus videret vesperi, quam meridie, nec cognosceret, nisi quod usque

20 ad oculos admovisset. **Nonas** quidam a nova Luna, quodineas concurreret principium Lunae: alii, quod semper

ante diem Iduum nonum essent; scribique ideo debere primam appellationis eius syllabam adiecta u littera.

Nundinas feriatum diem esse voluerunt

25 antiqui, ut rustici convenirent mercandi, vendendique causa, eumque nefastum, ne (si) liceret cum populo

agi, interpellarentur nundinatores. **Nundina-**

182 **lem cocum** Plautus dixit in *Aulularia* (324): „Cocus [ille nun-]

dinale est, in <ncnum diem solet ire coctum“; *hic ab aliis*

30 novendial<is appellatur et cocum viliores sig-

nificat, quem

ret. **Nucu<las Praenestinas antiqui** appellabant,

quod inclusi a <Poenis Casilini famem nucibus sustenta>

verunt: vel quod in e<orum regione plurima nux minu->

35 ta nascitur. <Nummum ex Graeco nomismate ex->

Nusciciosus, qui parum videt propter vitium oculorum, qui-
que plus videt vesperi, quam meridie.

Nundinas feriarum diem esse voluerunt antiqui, quo mer-
candi gratia Urbem rustici convenirent.

- 172 Nuculas Praenestinos appellabant, quod inclusi a Poenis 183
Casilini famem nucibus sustentarunt, vel quod in eorum 6
regione plurima nux minuta nascitur.
Nummus ex Graeco nomismate dicitur.

Ⓕ 2 inpunitus *F: corr. Urs.* 3 Nucupata *F.* 4 nomina
certa *F: corr. Urs.* 6 nuncupasset *F.* eosto *F.* id est *Urs.:*
ita *F.* 10 ad *F.* 12 non de recto *F: corr. Mue.* 15 Nuscio-
ciosum *F.* 17 ad popilius *F.* nusciciones *F.* 24 feriarum *F:*
corr. Dac. voluerint *corr. -unt F.* 26 ne si *Aug.:* ne *F.*
28 plau *F^u* (u n. l.) 29 nundinales *Plauti edd.* in *F^k F^{ab}.*
31 quem *F^u* (em n. l.) 31—32 <tenuiores conducebant ut in
nonum diem coque>ret *Mue.* 32—34 *su. Ep.* 33 a *F^L.*
34 in *F^k F^{ab} F^L.* e vel c *F^L.* 35 nascitur *Epit.:* pascitur *F.*
su. Ep.

Ⓖ 1 propter — videt *om. E¹.* 1—2 quique] qui *T.* 3 fe-
rium *MP.* (vol. antiqui *codd.*) 4 conuenerunt *IR.* 5 Nu-
culus *R.* ponis *MP.* 6 (sustentarunt *codd.*) 7 nux na.
(minuta *om.*) *M:* nu inter na. *P.* 8 Numus *T.* nummis-
mate *IR.*

- istimant dictum
valere: quia
hoc proprium est i <Nuntius et in re ipsa et>
in persona dicitur, <ut nuntius>
5 allatus est: qu <in Com>
mentaris feti alium. Nuper quasi noviper,>
tamquam dici mus novissime>
ris, id autem r
sa erant, qui nuper <Numen quasi>
10 nutus dei ac potestas dicitur. Numellae genus vinculi>
quo quadrupes deligantur>
ri nervo, aut coll <Numi>
das dicimus quos Graeci Νομάδας, sive quod id genus>
hominum pecoribus negotiatur, sive quod herbis, ut pe>
15 cora, aluntur. Nuces <flagitantur nuptis et iaci>
untur pueris, ut novae <nuptae intranti domum>
novi mariti auspici um fiat secundum et sol>
listimum.
Numam Pompilium Ianicul o in monte situm esse>
20 ferunt, in quo arcam eius in
nominis, a Terentio
te agrum. Nonuncium
ludi appellant, significat> <te>
runcium, quod singula sex
25 um sit. Nomen sive ex Graeco <ὄνομα>
184 ruae familiae est, 174
. actum dicimus
. pecunia sit.
<Noctua> <a noctis tem>pore eo, quo
30 <canit vel volat> <γλῶκ>ῶπις appellatur
<Minerva a Graecis, quod ea, ut noctua, oculis est caecis.
<Noneolas vocant papillas quae e faucibus ca>prarum sup>

(F) 1 su. Ep. dici vel dict F^L. 3 i ut cid. (null. nov. lemm.) F^L.
5-6 qu am differentiam . . . in Com>mentaris fecisse dicitur.>
Mue. (post Urs.) 6 feti (nullo modo feci) F^L. 6-7 su. Ep.
7 dici (nullo modo dica) e (vel o) F^L: dici o (vel m) F^{ab}.

Nuntius et res ipsa et persona dicitur.

Nuper quasi noviper, tamquam dicimus novissime.

Numen quasi nutus dei ac potestas.

Numellae genus vinculi, quo quadrupedes deligantur.

Numidas dicimus, quos Graeci Nomadas, sive quod id genus 5 hominum pecoribus negotietur, sive quod herbis, ut pecora, aluntur.

Nuces flagitantur nuptis et iaciuntur pueris, ut novae nuptae intranti domum novi mariti secundum fiat auspicium.

Numae Pompilii in Ianiculo est sepulchrum. 10

Nonuncium et **teruncium** dicitur, quod novem unciarum sit sive trium.

Nomen dictum quasi novimen, quod notitiam facit.

175 **Noctua** a tempore noctis dicta, quo canit vel volat. 185

Noneolae vocantur papillae, quae ex faucibus caprarum 15 dependunt.

s r ut *cid.* F^L . 9 nuper $F^{ab} F^L$. 9–11 *su. Ep.* 10 potes F^L .
 11 quadruped F^L . 12 coll (nullo modo corio) F^L . 12–13 *su. Ep.*
 13 gr F^u (r n. l.) 14 n F^u (n. l.) 16 nonae F . 17 au-
 spici F^{ar} . 19 ianicul $F^k F^{ab} F^L$. *su. Ep.* 20–21 in<ven-
 tam cum libris Numae> nom. a Ter. <quodam scriba repasti-
 nan>te agrum Urs. (post Scal.) 22–25 <et sescuncium quod
 magistri> lu. app. signif<icat dodrantem et dimidium te>run-
 cium quod sin. sesc<uncia uncia et dimidi>um sit *Mue.* 26 ruae
 (non ve) F^L . 27–28 <ut ex>actum di. <nomen, cum a debi-
 tore exacta> *Mue.* 28 pecunia F^u : ecunia F^L . 29 pore F^u
 (p n l.) 29–30 *su. Ep.* 30 $\omega\pi\iota\varsigma$ F^{ab} .

Ⓢ 1 persono *G.* 2 (nouiper *codd.*) dici *R.* 3 ac] hoc *MP.*
 4 Numella β . 5 inomadas *T*: monadas *L*: nommadas ut
oid. M: nomidas *P.* sine *G.* 8 fragitantur *R.* lacuntur *I.*
 9 maritis *M*: meritis *P.* 10 pampilii *G*: popilii *MP.* 11 No-
 nuntium *LM*: Nonunctium β . teruntium *LPM*: terunctium β .
 12 fit *M*: sint *IR.* 13 om *P.* nouimus *T*: nocumen *M*: no-
 tamen *Goetz. et Schoell. ad Varr. L. L. 6, 60.* 15 Nonaeolae
 (-le) *MIR*: Nonaeole ex Nonaeaeole *G*: Nonae oleae *P.*
 16 (dependunt *codd.*): dependent *G* ante *corr.*

<pendent. Noctipugam cum dixit Lucilius> lib. II (1222)
[obscae-

<num significat> c medica.

<Noverca dicitur quam quis liberis subla>tis, novam

<uxorem ducit arcendae familiae> gratia, id est, coer-

6 <cendae> vetteramnia

. Ser. Tullio,

. scenderetur,

. tinus in Aven-

<tino> <Novalem a>grum Aelius

10 <Stilo et> s aiunt esse,

. <Ho>mero quoque

. <Il. 18, 547: ν<ειοῖτο βα<θείης τέ<

<λσον< ι<έσθαι> <C>incius eum esse, ubi

. sementem sit relic-

15 . . . <Novem> T. Sicini, Volsci

. <proelium> inissent adversus

. q̄o combusti feruntur

. neque est proxime Cir-

<cum> <l>apide albo constratus;

20 nt Opiter Verginius

<Tricostus, M' Valerius> Laevinus, Postumus Co-

<minius Auruncus> lius Tolerinus, P. Ve-

<turius Cicurinus, A. Sempr>onius Atratinus, . . Ver-

<ginius Tricostus . . . Mu>tius Scaevola, Sex. Fusi-

25 <us Fusus. No>xia, ut Ser. Sulpicius Ru-

<fus ait, damnum significat in XII.> apud poetas autem, et

186 oratores ponitur pro culpa; at noxa peccatum, aut

pro peccato poenam, ut Accius in Melanippo (429): „Tete

esse huic noxae obnoxium.“ Item, cum lex iubet noxae

30 dedere, pro peccato dedi iubet. Caecilius in Hypo-

bolimaeo Chaerestrato (85): „Nam ista quidem noxa mu-

liebrest, magis quam viri.“ Novae curiae proxi-

mae compitum Fabricium aedificatae sunt, quod parum

amplae erant veteres a Romulo factae, ubi is

35 populum et sacra in partis triginta distribue-

rat, ut in is ea sacra curarent, quae cum ex vete-

Noctiugam Lucilius (1222) cum dicit, obscenum significat. Nihili, qui nec hili quidem est.

Noverca dicitur, quam quis liberis subla'tis novam uxorem ducit arcendae familiae gratia.

Novalis ager novae relictus sementi.

5

Noxia apud antiquos damnum significabat, sed a poetis ponitur pro culpa: noxa ponitur pro peccato aut pro peccato 187 poena, cum lex iubet noxae dedere pro peccato.

(F) 1 <Noctipugam> *Gloss.*: <Noctiugam> *Epit.* libro (*per compend.*) II *F^u F^L*: III (III?) *vel* libro II *F^{ab}*. 2 c *F^L*. 3—4 *su. Ep.* 5 ueterannia *F^u* (*male; nam ānia pro annia habendum, non pro annia*): etterannia *F^{ab} F^L*: uetterannia *F^{ar}*. 6 tullo *Fⁱ*. <Nova via structa esse dicitur regnante> *Mue.* 8 <ubi rex Aven>tinus in Aven<tino monte situs esse fertur> *Mue.* 10 s *F^L*. 10—12 <Stilo et . . . Graecum vocabulum> ai. es. <cum Graeci eum *ῥσιδν* dixerint, in qua re Ho>mero quoque <teste utuntur, qui dixit> *Mue.* (*post Urs.*) 12 ειοιο *F^u*: -o *F^k*. πε (*non τε*) *Fⁱ*. 14 <terra sine cultura ad novam> sem. sit relic<ta> *Mue.* 15 <Novem combusti> *Casagrandi.* ('*Articulo Novem di Festo*'. Torino, 1892) 17 co *F^u*: co *incert. F^{ab}*. 18 neque (*coniunctio; nam ante n intervallum apparet*) *F^L*. 19 apide *F^L*: pide *F^u*. 20 nt paulo *incert. F^{ab}*. 20—25 *suppl. Scal. (fere)* 21 laevinus *F^u* (*v n. l.*) 22 i (*vel u*) llius *F^L*. 25 xii *vel* xia (*ut vid.; seq. distinctio*) *F^L*. ru *F^u* (*n. l.*) 27 at] ad *Fⁱ* (*ad corr. sec. man. at F^k*) 30—31 hypobolimeo chaerestato *Fⁱ*. 31—32 muliebrem et *Fⁱ*: *corr. Mue.* (-ist) 32 proxime *Aug.* 34 ubeis pop. *Fⁱ*.

(P) 1 (Noctiugam *codd.*): Noctinugam *L.* lucius *R.* significet *GR.* 2 quinethili *MP.* 7 (aut pro peccato *codd.*)

- ribus in novas evocarentur, quattuor curiarum per religiones evocari non potuerunt. itaque Foriensis, Raptae, Veliensis, Velitiae res divinae fiunt in veteribus curis. Nothum Graeci natum ex uxore
5 non legitima vocant, qui apud nos spurio patre natus dicitur, quod Ser. Tullius qui Romae regnavit, natus est ex concubina Spuri Tulli Tiburtis, nisi forte malumus credere, Oclisia Corniculana captiva eum susceptum matre serviente. Nota
10 alias significat signum; ut in pecoribus, tabulis, libris, litterae singulae, aut binae: alias ignominiam. Nobilem antiqui pro noto ponebant, et quidem per litteram ut Plautus in Pseudolo (964): „Peregrina facies videtur hominis, atque ignobilis.“
15 et (592): „oculis meis obviam ignobilis obicitur.“ Accius in Diomede (283): „Ergo me Argos referam, nam hic sum nobilis.“ Livius in †Virgo† (3): „†ornamentu in-
[cendant †
nobili ignobiles.“ Noegeum quidam amiculi genus praetextum purpura; quidam candidum ac perlucidum,
20 quasi a nauco, quod putamen quorundam pomorum est tenuissimum non sine candore, ut Livius ait in Odyssea (21): „Simul ac lacrimas de ore noegeo detersit“, id est candido. Nixi di appellantur tria
188 signa in Capitolio ante cellam Minervae genibus 177
25 nixa, velut praesidentes parientium nixibus, quae signa sunt qui memoriae prodiderint, Antiocho rege Syriae superato, M. Acilium subtracta a populo Romano adportasse, atque ubi sunt, posuisse: etiam qui capta Corintho advecta huc, quae ibi subiecta fuerint
30 mensae. Nictare et oculorum et aliorum membrorum nisu saepe aliquid conari, dictum est ab antiquis, ut Lucretius in lib. III (6, 837): „Hic ubi nexari nequeunt insistereque alis.“ Caecilius in Hymnide (72): „garruli sine dentes iactent; sine nictentur perticis.“ Novius
35 in Macco Copone (47): „actutum scibis, cum in nervo nictabere.“ Unde quidam nictationem; quidam nictum,

Nothum Graeci natum ex uxore non legitima dicunt, qui apud nos spurio patre natus dicitur.

Nota nunc significat signum, ut in pecoribus; nunc litteras singulas aut binas; nunc ignominiam.

Nobilem antiqui pro noto ponebant. Plautus (Pseud. 964): 5 „Peregrina facies atque ignobilis.“

Noegeum amiculi genus.

Noegeum candidum. Livius (Odys. 21): „Lacrimas de ore noegeo deterisit“, id est candido.

Nixi di appellabantur, quos putabant praesidere parientium 10 nixibus.

176 **Nictare** et oculorum et aliorum membrorum nisu saepe ali- 189 quid conari. Dicimus enim et nictationem et nictum. Caecilium (72): „Hunc tremulis palpebris percutere nictu.“

Ⓢ 1 quattuor *Aug.*: septem *F* (VII *pro* III) 3 vellensis *F*.
 7 spurio tullii tributis *F*. 8–9 fortem aluimus cedere oculi-
 siam corniculam captivam *F*: *corr.* *Urs.* Ocrisia *Mue.* 9 ser-
 uientem *F*. 11–12 ignominia *F*. 13 pro e littera *F*: *corr.*
Urs. 15 (obicitur *F*) 17 leuius *F*. Verpo *Ribb.*: Virga
Duentzer.: Virgine *Aug.* ornamento incedunt *Scal.* (*sed cf. Goetz.*
et Schoell. ad Varr. L. L. 6, 76) ornatu *Urs.* 20 (nauco *F*)
 23 Nixidi *F*. 25 signa *Urs.*: sua *F*. 27 m. acillum *F*.
 29 (subiecta *F*) 33–34 garrulis medentes *F*: *corr.* *Scal.*
 35 macchoco pone *F*. scribis *F* (*is per compend.*): *corr.* *Scal.*
 36 nectabere *F*.

Ⓢ 1–2 quia *PMI ante corr.* 2 spurio *om. R.* 3 note *G*.
 6 peregrinas facie *MP.* ignobiles *MP.* 8 lauius *β.* 9 noe-
 goe *MP.* 12 saepe *om. L.* 13 (*en. et nic. codd.*) caelius
M. ante corr. 14 tremulus *MP.*

ut Caecilius in Pugile (193): „tum inter laudandum hunc timidum tremulis palpebris percutere nictu: hic gaudere, et mirarier.“ Nictit canis in odo-

5 randis ferarum vestigis leviter ganniens, ut Ennius in lib. X (340): „veluti si quando vinclis venatica velox apta solet, si forte ex nare sagaci sensit, voce sua nictit ululatque ibi acute“, unde ipsa gannitio. „Niquis scivit“ centu-

ria est, quae dicitur a Ser. Tullio rege constituta, 10 in qua liceret ei[us] suffragium ferre, qui non tulisset in sua, nequis civis suffragii iure privaretur: nam sciscito significat sententiam dicito, ac suffragium ferto, unde scita plebis. Sed in ea centuria, neque censetur quisquam, neque centurio praeficitur, 15 neque centurialis potest esse, quia nemo certus est eius centuriae. est autem niquis scivit, nisi quis scivit. Ningulus, nullus, ut Ennius lib. II (130): „qui ferro minitere atque in te ningulus <... Marcius vates (2):

[„ne ningulus> mederi

queat.“ Niger lapis in Comitio locum funestum

20 significat, ut ali, Romuli morti destinatum,

190 sed non usu ob in. <Fau->

stulum nutri. <Quinc->

tilium avum tu

cuius familiae

25 tionem eius. <Nanum Graeci vas aquarium dicunt>

humile et <concavum, quod vulgo vocant situlum>

barbatum. Ap<pellantur inde nani pumiliones>

Necem suspi-

30 vëvv mor<tuum dicunt>

da. Nivem <interpretantur novum ex>

Graeco, qui id vëov dicunt.> || <sig->

nificat dap <Nequinates> . . .

Narniensis

nis vetero

35 versus X

Negotium, quod n<on sit otium. Navos a navis celeri->

Nictit canis in odorandis ferarum vestigis leviter ganniens. Ennius (Ann. 340): „Nare sagaci sensit, voce sua nictit ululatque“; unde et gannitio.

Ningulus nullus. Marcius vates (2): „Ne ningulus mederi queat.“

Nequam, qui ne tanti quidem est, quam quod habetur 191 minimi.

Nanum Graeci vas aquarium dicunt humilem et concavum, quod vulgo vocant situlum barbatum, unde nani pumiliones appellantur.

Necem a Graeco dici certum est; νέκυν enim mortuum dicunt Graeci.

Nivem interpretantur novum ex Graeco, quod illi νέον dicunt.

Nequimates Narnienses.

Neegotium, quod non sit otium.

Navos a navis celeritate dicimus.

Ⓕ 2 (nictu) *F* 3 Nittit *F* (cum *Epit.*?) 5 uinculis *F*.
6 veneno xapta *F*: corr. *Turneb.* forte <feras> ea *Mue.* 7 nictit
Epit.: nictu *F*. acute u. *Scal.*: acuta et u. *F*: acuta, unde et
alii 8 sciuit ex sciuite *F*. 9 sertullio *F*. 10 eius *F*:
ei *edd.* 11 cui *F*. iure *F*. 12 sciiscito *F*. 13 scit ap-
lebis *F*. 14 quicquam *F*. 16 vel neiquis: nequis *F*. 18 nin-
culus *F*. su. *Epit.* 21 ob in vel ob im (nullo modo obu) *F*^u:
obu *F*^u. 22 nutri<cium eius ibi sepultum fuisse, et Quinc>-
tilium *Urs.* 23 Tu vel Til *F*^u: tu ut vid. *F*^{ab}: ti *F*^u: ti vel
tu *F*^{ar}. 24 familie (non -lia neque -lie) *F*^L *F*^k: familie *F*^{ab}:
familia *F*^u. 25–27 su. *Ep.* 26 humilem *F* (cum *Epit.*)
et *F*^u (n. l.) 27 ap *F*^L: p *F*^{ar}: u *F*^u. 28 suspica *F*^u (a n. l.)
suspica<tur Verrius a Graeco duci, nam illi> *Urs.* 29 necyn *F*
(cum *Epit.*) mor<tuum dicunt. Inde nos dicimus 'neci> da' *Urs.*
30–31 su. *Ep.* 31 idne *F*^u (e n. l.) 32 dap vel dan vel dam *F*^L.
<Nequimates dicti sunt> *Urs.* (ex *Epit.*) 33 narnienses *Epit.*:
narnensis *F*. 34 uetero *F*^{ab}: ueteri *F*^u. 36 n *F*^u (n. l.)
su. *Ep.*

Ⓖ 1 Nittit *ML*. 2 en. nargane sa. *P*. censit *L*: sensit
gan *M*. 4 martius *MPGR*. medere *MP*. 6 nec t. *T*:
neganti *PM* (ex necanti). 8 Nauum *R*. humilem *MPβ*:
humile *T* et concavum quod vulgo uocant si Nanum graeci ua-
saquarum dicunt humilem populi tulum bar. *M*: tulum bar. *P*.
11 necyn (necyn) *codd.*: necen *IR*. 13 nonum *M*: notium *P*.

- tate, quae ve<locissima est dicimus>
cuntur noma
unde Cato in o
multam vivunt
5 Cerialibus Capito Si<nnius>
ait, cum vellimus sig
libus in Circo mittit
set, plane volumus
quia adeo diligantur fae
10 prae flamma cum sunt u
Novendiales feriae <Tullo>
Hostilio rege ex min
is nono die inferre
more Albano lapi
15 exaudita, ut Albani
rant sacra iam ab his
quae missa crate a poe
192 ntibus coepissent 178
lo consule operae
20 expugnari pos-
ia regio vide-
ta appella-
<Nonarum, Id>uum, Kalen-
<darum dies> <n>ovae nuptae
25 trum inlucisce-
<atri hi d>ies esse iudica-
<ti sunt, quod quotienscumque Romani du>ces belli ge-
<rendi gratia his diebus supplicaverunt, mal>e rempu-
[blicam ges-
<serunt. SEXTI POMPEI FES>TI DE VER-
30 <BORUM SIGNIFICATU LIB. XIII. INCIP>IT. FELI-
[CITER
<LIB. XIV. Ob praepositio alias> ponitur
<pro circum, ut cum dicimus urbem> obsideri, ob-
<vallari> <alias> in vicem praepo-
<sitionis quae est propter, ut ob merita,> ob superatos
35 <hostes; unde obsides, qui ob fidem pa>triae praestandam

Novendiales feriae a numero dierum sunt dictae.

179 Navalis porta a vicinia navalium dicta.

193

Nonarum, Iduum, Kalendarum dies nuptis alieni habentur, quoniam hi dies decreto pontificum atri iudicati sunt, quod, quotienscumque Romani duces belli gerendi gratia his diebus supplicaverunt, male rempublicam gesserunt.

Ob praepositio alias ponitur pro circum, ut cum dicimus urbem obsideri, obsignare, obvallari, alias in vicem praepositionis, quae est propter, ut ob merita, ob superatos hostes; unde obsides pro obfides, qui ob fidem patriae praestandam dantur; alias pro ad, ut Ennius (Ann. 297): „Ob Romam noctu legiones ducere coepit.“

Ⓕ 1 ue F^u (n. l.) suppl. Urs. ex Epit. 1–2 <Numidae di>-
cuntur Noma<des> Urs. 3 o vel e vel c F^{L} . 4 <Nuces
mitti in> Cer. Urs. (fere) 5 si $F^k F^{ab} F^L$. 6 cum velimus
sig<nificae missilia Ceria>libus Urs. 7 mittit F^L (in apogr.
Urs. = cod. Neap. IV A 4 mitti ex mittit corr. esse videtur)
8 plane (i. e. planae) F^{ab} . 9 fe F^L : f ut vid. F^{ab} . 10 u vel
in vel im F^L : in F^k : u $F^{ab} F^u$. 11 <dicuntur institutae a
Tullo> Urs. 12 hostillo F . min $F^k F^{ab} F^L$ (non mon):
mon F^{ar} : m F^u . 13 inferre F^L (non inferi neque inferre) F^k :
inferre F^{ab} : inferi F^u . 14 monte Albano lapi<dibus pluisset,
sive quod vox esset> Urs. 16 (iam F) 18 ntibus ut vid. F^L :
tibus F^u . 19 vel consul vel consulis, etc.: cos. F . 20 ex-
pugnari F^u (e n. l.) 21 <Navalis porta> (ex Epit.) Aug. ia
vel ua F^L : ia (sed i incert.) F^{ab} . 22 ta F^L . 22–23 <a vi-
cinia navalium i>ta appella<ta esse> Urs. (fere): fort. <Navalis
por>ta appella<tur (vel -ta) a vicinia navalium> 23–24 su.
Ep. ouae F^L . 24–25 <nuptis alieni habentur, quia n>ovae
nup. <sic diem postridie nuptias creditur a>trum inluciscere
Mue. 26 ies (i incert.) F^L : dies Mue. 28–29 su. Ep.
28 male F^L (mal n. l.) 29–31 suppl. Urs., Mue. 29 DE]
DI F . 31–35 su. Ep. 31 PONITUR (nam hic quoque versus
capitalibus litteris scriptus) F^u (P n. l.) 32 obsideri F^u (o n. l.)
33 in F^u (i n. l.) 34 ob F^u (n. l.) 35 triae $F^{ab} F^L$.

Ⓖ 1 dicta G . 6 (gesserunt codd.) 8 (obsignare codd.)
9 marita MP . 10 patriae] proprie IR . 12 legione R . co
cepit R .

<dantur; alias pro ad *ponitur*, ut Ennius (Ann. 297):>
[„ob Romam noc-

<tu legiones ducere coepit“, *et alibi* (inc. 5):> „ob Troiam
[duxit.“

<Oculissimum carissimum. „Oculi>ssimum ostium ami-
[cae“

<Plautus in Curculione (15).> Item <„oculissi>me“ (121)
[dixit, signifi-

5 <*cans carissime*. Idem in Pseu>dolo (301) oculatum pro
[prae-

<senti *ponit*, cum dixit: „Emi>to die caeca hercule
<olivum, id vendito oculata die.“> Idem alibi (Aul. 555)

[oculatum Ar-
<gum> est. Idem (Truc. 490): „pluris est ocu-

<latus testis unus quam auriti decem“,> id est qui se vi-
[disse di-

10 <cat.> eam formam ab oculi ap-

. . . . <Oculitus dicitur, ut fu>nditus, penitus, signifi-

<catque tam carum esse quam ocu>lum, vel instar

<oculi esse. *Odefacit dicebant*> antiqui ab odore,

<pro olfacit> consuetudine

15 ut saepe alias, tum in

194 hoc quoque libro contentae. Quae vox, ut quibusdam

[videtur,
ex Graeca ὀσμή tracta est. Octaviae porticus

duae appellantur, quarum alteram, theatro Marcelli
propriorem, Octavia soror Augusti fecit; alteram the-

20 atro Pompei proximam Cn. Octavius Cn. filius, qui fuit

aedilis curulis, praetor, consul, decemvirum sacris fa-

[ciendis,

triumphavitque de rege Perseo navali triumpho: quam
combustam reficiendam curavit Caesar Augustus.

Ogygia moenia Accius in Diomede (273) appellans

25 significat Thebas, quia eam urbem Ogygus condidis-

se traditur. Occasio, opportunitas temporis ca-

su quodam provenientis est. Occasus, interitus, vel so-

lis, cum decedit a superis infra terras; quo vocabulo

Oculissimum carissimum. Plautus (Curc. 15): „Oculissimum ostium amicae.“

Oculatum pro praesenti posuit Plautus, cum dixit (Pseud. 301): „Oculata die.“ Item ipse (Truc. 490): „Pluris est oculatus testis unus quam auriti decem“, id est qui se vi- 5 disse dicat.

Oculitus quoque dicitur, ut funditus, penitus, quo significatur tam carum esse, quam oculum.

Odefacit dicebant pro olfacit, quae vox a Graeco ὀσμή tracta est. 10

Ogygia moenia Thebana ab Ogyge conditore dicta. 195

Occasio oportunitas temporis casu proveniens.

Occasus interitus vel solis in oceano mersio.

Ⓢ 1—2 *su. Ep.* 1 ob *F^k F^{ab}*. 3 *ssimum F^L*. 3—10 *su. Ep.* 5 *oculatum Epit.: osculatum F.* 7 *idem F^a (i n. l.)* 8 *est vel em F^L*. 10 *eam ut vid. F^L (non hanc)* 11 *nditus F^{ab} F^L*. 11—13 *suppl. Urs. ex Epit.* 13—14 *su. Ep.* 14 <vetere quadam> *consuetudine Urs. post consuetudine seq. 4 litt. incertae F^{ab}: in F^a*. 17 *οσμή F^a (o n. l.)* 20 *(pompei F)* Cn. *(prius) fort. in ras. manu auct. script. F^{ab}*. 21 *aed. cur. pr. cos. (sic) F.* *decemvir Urs.* 22 *perse F.* 23 *re*reficiendam F^{ab}*. 25 *Ogyges Epit.* *condidisset (vel -sec) F^{ab}*. 26 *oportunitas F.*

Ⓢ 2 *amicae om. T.* 4 *pluriem oc. M.* 5 *testi sumus R.* *haurit u (in ras.) M.* 9 *osmii (-mu) codd.* 11 *ab ogiae (-ie) M.* 13 *oceanum G.*

Ennius pro occasione est usus in lib. II (Ann. 129): „hic
[occasus
datus est, at Horatius inclutus saltu.“ Item in lib. V (166):
„inicit inritatus, tenet occasus, iuvat res.“ Item
in lib. VIII (294): „aut occasus ubi, tempusve audere
5 repressit.“ Occisum a necato distingui quidam, quod
alterum a caedendo atque ictu fieri dicunt, alte-
rum sine ictu. Itaque in Numae Pompili regis le-
gibus scriptum esse (3): „si hominem fulminibus occisit,
ne supra genua tollito.“ Et alibi (3): „homo si ful-
10 mine occisus est, ei iusta nulla fieri oportet.“
October equus appellatur, qui in campo Martio men-
se Octobri immolatur quotannis Marti, bigarum
victricum dexterior. De cuius capite non levis con-
tentio solebat esse inter Suburaneses, et Sacra-
15 vienses, ut hi in regiae pariete, illi ad turrim
Mamiliam id figerent; eiusdemque coda tanta ce-
leritate perfertur in regiam, ut ex ea sanguis de-
stillet in focum, participandae rei divinae gratia.
Quem hostiae loco quidam Marti bellico deo sacrari
20 dicunt, non ut vulgus putat, quia velut supplicium
196 de eo sumatur, quod Romani Ilio sunt oriundi, et Troia- 181
ni ita effigie in equi sint capti. Multis autem genti-
bus equum hostiarum numero haberi testimonio sunt
Lacedaemoni, qui in monte Taygeto equum ventis
25 immolant, ibidemque adolent, ut eorum flatu cinis
eius per finis quam latissime differatur. Et Sallenti-
ni, aput quos Menzanae Iovi dicatus vivos con-
citur in ignem. Et Rhodi, qui quotannis quadrigas soli
consecratas in mare iaciunt, quod is tali curricu-
30 lo fertur circumvehi mundum. Occedamus Plautus
ponit pro contra cedamus, cum plurimae aliae praeposi-
tiones familiares huic verbo sint. Occen-
tassint antiqui dicebant quod nunc convicium fe-
cerint dicimus, quod id clare et cum quodam canore fit,
35 ut procul exaudiri possit. Quod turpe habetur, quia non
sine causa fieri putatur. Inde cantilenam dici que-

Occisum a necato distinguitur. Nam occisum a caedendo dictum, necatum sine ictu.

October equus appellabatur, qui in campo Martio mense Octobri Marti immolabatur. De cuius capite magna erat contentio inter Suburanenses et Sacravienses, ut hi in regia⁵ pariete, illi ad turrem Mamiliam id figerent. Cuius cauda, ut ex ea sanguis in focum destillaret, magna celeritate perferebatur in regiam.

180 **Occidamus** Plautus posuit pro contra cedamus. 197

Occentare dicebant pro convicium facere, cum id clare et 10 cum quodam canore fieret, ut procul exaudiri potuisset. Quod turpe habetur; quia non sine causa fieri putatur. Inde cantilenam dici, quia illam non cantus iucunditatem puto.

Ⓢ 1 l. (i. e. libro) *F^u* (n. l.) 2 datust *Ennius* oratius *F.* 8 fulmen Iovis *Scal.* 9 tollitor *Mue.* 12 oct. (sic) *F.* quod annis *F.* 13 uictrigum *F.* 16 figerint *F.* quod atanta *F.* 19 loco *F^u* (n. l.) 21 orundi *F.* 22 ita effigie mequi *F^k F^{ab}* (vel in equi): lignea effigie equi *Mue.* 27 (apud *F.*) conlicitur (vel conicitur *F.*) 28 et tradi *F.* quod annis *F.* (man. sec. ex -nos *F^k*) 29 is] his *F.* 30 Occidamus *F.* (cum *Epit.*) 32 Occentassit *Schoell.* 33 fecerit *F.* 35 turpi *F^{ar}*. 36 querellam *Gab. Faernus ap. Aug.*: quia illam *F. Epit.*

Ⓢ 1 caecendo *E.* 3 (October *codd.*) 4 octubri *MEG.* 6 id fig.] adfigerent *E.* 10 dare *IR.* 12 (habetur *codd.*) qui *L.*

rellam, non cantus iucunditatem, puto. Ocrem
antiqui, ut Ateius Philologus in libro Glosematorum
refert, montem confragosum vocabant, ut apud
Livium (trag. 31): „Sed qui sunt hi, qui ascendent altum
[ocrim?“ et (trag. 32):

5 „celsosque ocris arvaque putria, et mare magnum.“ <et>
[(trag. 34):

„Namque Taenari celsos ocris.“ et (trag. 35): „haut ut
[quem Chiro

in Pelio docuit ocri.“ unde fortasse etiam ocreae
sint dictae inaequaliter tuberatae. Occare, et

occatorem Verrius putat dictum ab occaedendo,
10 quod caedat grandis globos terrae: cum Cicero (de se-
[nect. 51) venustis-

sime dicat ab occaecando fruges satas. Ocium

secundae collationis, et deinde tertiae ocissime fre-
quentata sunt. †Alii dictas nostros† tracta ex Graeco,

id est ὠκέως, cuius prima significatio, ex qua pro-
cedere in comparisonem debet, apud nos non est,
15 tertiae vero conlationis, cuius †maiora† exempla sunt,
auctor est Plautus in Neruolaria (96): „ocissime nos li-

198 beri possimus fier(i)
quicquam ocissi(me) <Coe>

20 lius (64) historiarum <libro>
tantur ocissimu(m) <Aelius>

Lamia apud

Lamiam oport

Ocium, Graecum <et a celeritate nascendi est dictum.>

25 Occupaticius <ager> <desertus>

a cultoribus fre <occupa->

ri coeptus. quod in

Nam cum Hanni(bal)

bene meri(ti)

30 atque eorum agr

tamquam ex ho

nandos pub(lice)

diret commu

Ocrem montem confragosum dicebant antiqui. Hinc ocreae dictae inaequaliter tuberatae.

Occare et occator ab occaedendo dictum, quod grandes terrae caedat globos.

Ocius et ocissime positivum Latinum non habent, sed ab eo veniunt, quod est in Graeco *ὀκνέω*.

Ocimum Graecum, et a celeritate nascendi est dictum. 199

Occupaticius ager dicitur, qui desertus a cultoribus propriis ab aliis occupatur.

Ⓕ 1 candus *F.* 2 (glosematorum vel gloi- *F.*) 5 et *add.*
Mue. 6 tenari *F.* 7 ocriae *F.* 10 glebas *Hoffmann.*
 uenustissime *F.* 12 (ocissime *F.*) 13 fort. haut dicta sunt
 nostra, sed 16 consolationis *F.* rariora *Urs.* 17 neruo-
 laria *F*^u (aria *n. l.*) nos li *F*^u *F*^{ab}; quib. . . . *F*^k (ut *vid.*; qui
per compend.) 19 occissi *F.* 21 occissimi vel -mu *F*^L:
 occissime *F*^u <conci>tantur *Scal.* Aelius *suppl. Scal.* 23 oport-
 t<et> *Mue.*: oport<une> *Scal.* 24-25 *su. Ep.* 26 fre *F*^u
 (e *n. l.*) *su. Ep.* 27 post in *seq. c vel e vel o vel q vel d F*^L.
 30 agr *F*^u (r *n. l.*) 31 ho *F*^u (o *n. l.*)

Ⓖ 1 mentem *I.* 4 glebas *E.* 5-6 sed quod ab *L.*
 7 Ocimum *L.* 8 Occupatitius *R.* des. occultoribus *MP*

- est a privatis,
 acceperissent, <Orchitin Ateius>
 Philologus in ! <ait esse genus oleae>
 ductum ex graeco, quod <testiculorum sit instar magni>
 5 tudinis, itaque u
 to grandior. Orc<hestra>
 antea, qui nunc pla
 non admittebantur
 rim dum fabulae ex
 10 explicari non potera
 tabant, quo aequiore
 nomen duceret. <Orca genus marinae beluae>
 maximum dicitur a<d cuius similitudinem>
 vasa quoque ficar<ia orcae dicuntur; sunt enim te>
 15 retia, atque infor<mi specie>.
 male et ante
 quantae ne
 200 <Oriri nasci vel surgere> Orba apud poe- 182
 <tas significatur privata aliqua> persona cara: apud
 20 <oratores, quae patrem> e ut Ser.
 <Sulpicius ait, quae filios> ulos orba est
 tris est ante
 <G>allus Aelius
 o
 25 stantior
 in eo libro
 significatu
 puella sine
 cis sacrae
 30 a nupta
 cui fuisset
 Cornificius in
 tor Hyginus
 quia miserunt
 35 itaque nocros†
 se. Orty-
 <gia> <qu>ae nunc Delos.

Orchitis genus oleae ex Graeco dictum, quod magnitudine sit instar testiculorum.

Orchestra locus in scena.

Orca genus marinae beluae maximum, ad cuius similitudinem vasa ficaria orcae dicuntur; sunt enim teretes atque uniformi specie.

183 **Oriri** nasci vel surgere.

201

Orba apud poetas significat privata aliqua persona cara.

Orba est, quae patrem aut filios quasi lumen amisit.

Ortygia Delos insula.

10

Ⓕ 2—3 *su. Ep.* 3 l *vel b F^L. fort. l<ibro Glosematorum>*
 4 dictum *Epit.* quod (uod *per compend.*) *F^L: op F^u. su. Ep.*
 6—12 *Orc<hestra, locus in scaena, in quo> antea, qui nunc*
pla<nipedes dicuntur, agebant; in quem> non adm. <histriones,
nisi tantum inte>rim dum fab. ex<plicarentur, quae sine ipsis>
explicari non potera<nt. Planipedes autem soccos non por>
tabant, quo aequiore <habitu prodirent; quo factum ut inde>
nomen ducerent Mue. 10 (explicari Fⁱ) 12 (duceret Fⁱ)
 12—15 *su. Ep.* 13 dicitur *F^u (n. l.) 15 uniformi Epit.*
 17 *ne F^u (n. l.) 18—21 su. Ep. 20 e (seq. aliquot litt.) F^L*
(nullo modo matr): matr F^u: mat, ut vid. F^k: nihil legi potest
F^{ab}. 21 <quasi oc>ulos Urs.: <amisit parv>ulos Huschkius
 22 *<in tabulis censoriis dicta> Huschkius 23 allus F^{ab} F^L.*
 25 *stantior F^u: at... or F^k: nihil legi potest F^{ab}. 27 signi-*
ficatu F^L (non pontificatu): pontificatu F^u. 28 puella F^{ar}:
*p*ella F^{ab}: ella F^u F^k. 29 cis (s incert.) F^L. 30 a F^{ar}.*
 31 *cui F^u (c n. l.): <ali>cui Urs. 32 cornificius F^u (cor n. l.)*
 33 *tor Yginus F^L: on Yginus F^u: onryginus F^{ab}: nryginus F^k.*
 34 *quia (ui per compend.) miserunt ut vid. F^L (nullo modo in-*
terserunt): interserunt F^u: o reserunt ut vid. F^{ab}: anteferun-
tur F^k. 35 itaque nocros ut vid. F^L (ita incert.): nactos F^u:
ad notros vel ad nocros F^{ar}: aque notros, ut vid. F^k. 36 se F^L
(non s se) 37 quae scripsi: e F^L: tatur F^u: nihil legi potest
F^k F^{ab}.

Ⓖ 4 *Orta I. 5 enim om. R. 10 dolos M.*

- <Orbius clivus videtur appella>tus esse ab orbibus.
 <Tulli>a, filia Ser.
 <Tulli regis et cum ea L. Tarqui>nus Superbus ge-
 <ner>. averat tende-
 5 ssessionem coe-
 s quod pro-
 m ducere, unde
 <Orbius ab ipsis his orbibus> appellatus est.
 <Oratores ex Graeco ἀρητήρες> dictos exi-
 10 stimant gentes qui missi
 <m>agistratus populo Romano
 <solerent> ἀρᾶσθαι,
 <id est testari>. est ab aequitate
 202 eos nostri alii pro legatis appellant, ut Cato in ea
 15 quam scripsit de suis virtutibus contra Thermum (3):
 „M. Fulvio consuli legatus sum in Aetoliam, propterea
 quod ex Aetolia complures venerant: Aetolos pacem
 velle: de ea re oratores Romam profectos.“ et in
 Originum lib. I (21): „propter id bellum coepit.
 20 Cloelius praetor Albanus oratores misit Romam
 cum . . .“ Alias pro †decretoribus†, ut Teren-
 tius (Hec. 9): „orator venio, facite exorator sim.“ item
 [et Afra-
 nius in Emancipato (92): „sic est orator, si quod oritur
 tale.“ Alias pro disertis et eloquentibus, ab eo quod
 25 antiqui orare dicebant pro agere: ob quam cau-
 sam orationes quoque eorum vocantur. **Orata** ge-
 nus piscis appellatur a colore auri, quod rustici
 orum dicebant, ut auriculas, oriculas. itaque Ser-
 gium quoque quendam praedivitem, quod et duobus anu-
 30 lis aureis, et grandibus uteretur, Oratam dicunt
 esse appellatum. **Orae** extremae partes ter-
 rarum, id est maritimae dicuntur, unde et vestimen-
 torum extremae partes, quae quidem et primae dici
 possunt. Caecilius in Aethrione usus est pro ini-
 35 tio rei, cum ait (3): „oram reperire nullam quam
 expediam, queo.“ **Orae**, freni quod ori inseruntur.

Oratores ex Graeco ἀρητῆρες dicti, quod missi ad reges nationesque deos solerent ἀρᾶσθαι, id est testari. Hi modo appellantur legati.

Orata genus piscis a colore auri dicta, quod rustici orum 203 dicebant, ut auriculas oriculas.

5

Oreae freni, quod ore inseruntur, dicti.

Ⓜ 1—4 *suppl. Mue. (post. Urs.* 4—5 <proper>averant ten-
de<ntes in regiae domus in Esquiliis po>ssessionem *Mue. (post*
Urs.) 6 s F^u (n. l.) 8 *suppl. Mue (post Urs.)* 9 ες F^u :
ερες F^k . exi an ex *incert. F^{ab} .* 10 *fort. gentesque missi*
11 a(?)gistratus (us *per compend.*) F^L (nullo modo nostra a)
12—13 *su. Ep.* 13 est (vel em) ab equitate F^L : qui . . cit F^u :
qui uete $F^{ab} F^k$ (ut *vid.*) 14 alii] antiqui *Mue.* 16 fululo F .
17 ven. <dicentes> *Aet. Jordan.* 20 coelius PR. F . 21 *inter*
cum et alias nonnullae litterae vel evanuerunt vel erasae sunt
in F. deprecatoribus *Scal.* 22 exoratorum item $F^k F^{ab}$.
23 *fort. si quid.* 23—24 si quod oritur | tale alias F^{ab} : si qui
oritur | . . . alias F^u : si quod oritur | tale (vel coelo) al F^k :
pro si etiam fa legi potest F^{ar} . 32 unde et $F^k F^{ab}$: unde
est F^u . 34 ethrione F . 35 quam] qua *Spengel.* 36 (in-
seruntur F)

Ⓟ 1 aritiras *codd.* 4 dicti *I.* rusticorum d. β. 6 ori *Fest.*

Titinius in Setina (19): „et si tacebit, tamen gaudebit sibi promitti oreas“ et Naevius in Hariolo (20): „Deprandi autem leoni s*<i>* obdas oreas.“ Cato Originum lib. III (5): „equos respondit: oreas mihi inde, tibi cape flagellum.“ Coelius pro se apud populum: „equusque mihi sub feminibus occisus erat, oreas detraho inspectante L. Stertinio.“ Oreos Liber pater, et Oreades Nymphae appellantur, quod in montibus frequenter apparent. **Ordinarium** hominem Oppius ait dici solitum scurram et improbum, qui assidue in litibus moraretur: 185 ob eamque causam in ordine staret adeuntium praetorem. At Aelius Stilo, qui minime ordine viveret. . . <Cato> in ea oratione, quam scribit de suis virtutibus contra Thermum (2): „Quid mihi fieret, si non ego stipendia [in ordine] omnia ordinarius meruissem semper?“ Sunt quidam etiam, qui manipularem, . . . quia infimi sit ordinis, appellatum credant ordinarium. **Ornatus** dicitur, et bonis artibus instructus, et honores adeptus a populo: etiam bene aptus, ut miles aut gladiator; et acturus fabulas. Atque etiam ornatus dicitur cultus ipse, quo quis ornatur, ut cum dicimus aliquem tragico vel comico ornatu prodire.

25
.
.
.

Orestiaes nymphae montium cultrices.

Ordo sacerdotum aestimatur deorum <ordine, ut deus> maximus quisque. Maximus videtur Rex, dein Dialis, post hunc Martialis, quarto loco Quirinalis, quinto pontifex maximus. Itaque in soliis Rex supra omnis accumbat licet; Dialis supra Martialem, et Quirinalem; Martialis supra proximum; omnes item supra pontificem. Rex, quia potentissimus: Dialis, quia universi mundi sacerdos, qui appellatur Dium; Martialis, quod Mars condito-

Oreus Liber pater et Oreades nymphae a montibus appellantur.

Ordinarius homo scurra et improbus, qui adsidue in litibus moratur, ob eamque causam in ordine stat praetorem adeuntium, sive dictus per contrarietatem, quia minime ordine vivit. 5

184 Ornatus dicitur et bonis artibus instructus et honores adeptus; appellatur quoque ornatus cultus ipse, quo quis ornatur.

Ⓕ 1 saetina *F*^{ar}. 2 promitti oreae et naevius *F*^u: promitti ore . . . uius *F*^k *F*^{ab}. 3 leoni si *Urs.*: leonis *F*ⁱ. 4 oreat *F*^k *F*^{ab}: oreas *F*^u. 5 C. Laelius *Lion*. 10 Orilius *alii*. 13 Helius *X*. 14 *lacun. indicat W (marg.)* 16 in ordine *supra lineam in W: del. Urs. (non ed. princ.)* *ordinerius W ante corr.* 17 *semper om. X (non ed. princ.)* *quidem W, ed. princ.* 18 *quia W (post 12 litt. spatium), ed. princ. (post parvam lacunam): eum quia X: eum qui Aug.* 19 *credant ex cedant W.* 20 *actibus W.* 21 *et etiam X: et ed. princ.* 22 *etiam] et W (non Y, ed. princ.)* *culctus X ante corr.* 23 *cum] eum W.* 24 *lacunam sign. Mue.* 28 *Or. nym. mon. cul. om. X (non ed. princ.)* 29 *extimatur de deorum X (non ed. princ.)* *spat. 7-8 litt. W: spat. 12 litt. X: suppl. Mue.* 30 *quis quia X. deinde aliis W: deindem alios X: deinde dialis ed. princ.* 31 *hunc] habens X (non ed. princ.)* 32 *in om. X. solis scripsi: solus codd.: conviviis solus ed. princ. sup. om. sol. rex X.* 33 *accumbat licet codd.: accubat. Sed ed. princ.: accubat, sic et Mue.: accubat scilicet Urs.* 35 *idem codd.: inde ed. princ.: dein Aug.: corr. Urs.* 36 *qui om. X (non ed. princ.)* 37 *divum X.*

Ⓕ 1 Oreos *F*. 4 praeto orem *M*. 7 appellatus α. ornatus *I*.

ris urbis parens; Quirinalis, socio imperii Roma-
ni Curibus ascito Quirino; pontifex maximus, quod
index atque arbiter habetur rerum divinarum huma-
narumque. Ordiri est rei principium facere, unde
5 et togae vocantur exordia[e]. Opaca vocantur umbro-
sa. Opalia dies festi, quibus supplicatur Opi,
206 appellantur; quorum alter

<Obnubit>

<Oppidum>

10 <Oppido>

<Opiter>

<Opitulus>

<Obturare>

<Optio>

15 <Obtestatio>

208 <Obices> 186

<Obbrutuit>

Ⓕ 1 pa*ens *W* ante corr. 2 curribus *W*: om. ed. princ.
a scito *W*¹: ascito *W*². Quir. po. maximoque iu. *W*: Quir.
pontifice maximo iu. *X* (pontifex maximus corr. *Y*) 3 huma-
narum diuinarumque *X* (non ed. princ.) 5 exordia^e codd., ed.
princ.: exorditae *Ald.* Op. dicuntur *X*: Op. vocatur ed. princ.
7 post alter lacun. sign. codd. 8-17 su. *Ep.*

Ⓖ 3 Opi] opili *MP.* (supplicabatur codd.) 4 Obnuit *G*¹.
7 quadriae *MP.* 9 autem hab. β: om. α. 11 utique *L.*

Ordiri est rei principium facere.

Opaca umbrosa.

Opalia dicebantur dies festi, quibus Opi supplicabatur.

Obnubit, caput operit; unde et nuptiae dictae a capitis **207** opertione.

Oppidum dictum, quod ibi homines opes suas conferunt. Oppidum dicitur et locus in circo, unde quadrigae emituntur.

Oppido valde multum. Ortum est [autem] hoc verbum ex sermone inter se confabulantium, quantum quisque frugum **10** faceret, utque multitudo significaretur, saepe respondebatur, quantum vel oppido satis esset. Hinc in consuetudinem venit, ut diceretur oppido pro valde multum. Itaque si qui in aliis rebus eo utuntur, ut puta si qui dicat oppido didici, spectavi, ambulavi, errant, quia nulli eorum subici potest, **15** vel quod satis est.

Opiter est, cuius pater avo vivo mortuus est, ducto vocabulo, aut quod obitu patris genitus sit, aut quod avum ob patrem habeat, id est pro patre.

Opitulus Iuppiter et Opitulatur dictus est, quasi opis lator. **20**

Obturare ex Graeco trahitur ab eo, quod illi ostia *θύρας* dicunt.

Optio est optatio, sed in re militari optio appellatur is, quem decurio aut centurio optat sibi rerum privatarum ministrum, quo facilius obeat publica officia. **25**

Obtestatio est, cum deus testis in meliorem partem vocatur; detestatio, cum in deteriore.

187 Obices pessuli, serae

209

Obbrutuit, obstupuit, a bruto, quod antiqui pro gravi, interdum pro stupido dixerunt. Afranius (420): „Non possum **30** verbum facere, obbrutui.“

14 siquis *LG.* **15** expectavi *G*¹. (errant *codd.*): erant *MP.*
17 Oppiter *PMR.* **18** aut quia *L.* fit *GI ut vid.* **18—19** op-
 patrem *G.* **20** oppitulatur *MG:* -tur *P.* **21** (*θv. di. codd.*)
26 mel.] militare *I.* partem *om. L.* **29** Obrutuit *α R.* a bruto]
 obruto *MP:* abrupto *L.* gravi] rogavi *L.* **31** uerba *MP.*
 obrutui *codd.* (obbr. *I*)

- ⟨*Obambulare*⟩
- ⟨*Obrogare*⟩
- ⟨*Obacerare*⟩
- ⟨*Oblitteratum*⟩
- 5 ⟨*Obprobrare*⟩
- ⟨*Obacerbat*⟩
- ⟨*Oblucuviasse*⟩
- 210 ⟨*Oboedire*⟩
- ⟨*Obperiri*⟩
- 10 ⟨*Obtrectat*⟩

Optutu, quasi optuitu, a verbo, quod est tuor;
et significat video.

- Optatam hostiam, alii
optimam, appellant eam, quam aedilis tribus con-
stitutis hostiis optat, quam immolari velit. Opi-
15 ma spolia dicuntur originem quidem trahentia ab
Ope Saturni uxore; quod ipse agrorum cultor habetur,
nominatus a satu, tenensque falcem effingitur,
quae est insigne agricolae. Itaque illa quoque co-
gnominatur Consiva, et esse existimatur terra. Ideoque
20 in Regia colitur a populo Romano quia omnes opes
humano generi terra tribuat; ergo et opulenti dicun-
tur terrestribus rebus copiosi; et hostiae opimae
praecipue pingues; et opima magnifica et ampla.
Unde spolia quoque, quae dux populi Romani duci hostium
detrahit; quorum tanta raritas est, ut intra an-
25 nos paulo

Obambulare adversum alios ambulare et quasi ambulanti sese obponere.

Obrogare est legis prioris infirmandae causa legem aliam ferre.

Obacerare obloqui atque alterius sermonem moleste inpe- 5
dire; quod sumptum videtur a paleis, quas Graeci ἄχνα
vocat. Itaque et frumentum et panis non sine paleis acer-
osus dicitur; item lutum aceratum paleis mixtum.

Oblitteratum alii ab oblivione, alii a litore, quod ibi no-
tata fluctibus aequari et tolli solent. 10

Obprobrare probum obicere.

Obacerbat exacerbatur.

Oblucuias dicebant antiqui mente errasse, quasi in luco
deorum alicui occurrisset.

Oboedire obaudire. 211

Obperiri expectare. 16

Obtrectat contra sententiam tractat.

Optutu quasi obtuitu a verbo tuor, quod significat video.

Opis dicta est coniunx Saturni, per quam voluerunt terram
significare, quia omnes opes humano generi terra tribuit; 20
unde et opulenti terrestribus rebus copiosi, et hostiae opi-
mae praecipue pingues, et opima magnifica et ampla spolia.

Ⓕ 1–10 *su. Ep.* 11 *tueor X.* 12 *et om. X.* 13 *appella-*
bant X (corr. Y) trib. (sic) W. 14 *Opima ex Optima W.*
15 *origines W.* 16 *post ipse lacun. parv. in ed. princ.* 18 *quod*
est X. 19 *Constituta et W, ed. princ.* 21 *terra] natura ed.*
princ. 23 *praecipuae Nettleship. (cf. Epit.)* 25 *detr. opima*
dicuntur qu. X (non ed. princ.) raritas] recepta W (non ed.
princ.) 26 *spat. 18 litt. W: spat. 8 litt. X.*

Ⓖ 3 *causam LG: causae IR.* 6 *chyra (chira) codd.* 7 *it-*
que M: etque P. paltis MP. 8 *lucum T.* 11 *Obprobare*
codd. (Opp- E, -brare TG²) probum TMPβ. 13 *erasse M.*
lucu MP. 17 *Obtractat MP.* 22 *praecipuae MPGR.*

212 trina contigerint nomini Romano: una, quae Ro- 189
mulus de Acrone; altera, quae [consul] Cossus Cor-
nelius de Tolumnio; tertia, quae M. Marcellus
<Iovi Feretrio de> Viridomaro fixerunt. M. Varro ait
5 opima spolia esse, etiam si manipularis miles detrax-
erit, dummodo duci hostium

non sint ad aedem Iovis Feretri poni, testimonio
esse libros pontificum; in quibus sit: Pro pri-
10 mis spoliis bove, pro secundis solitaurilibus,
pro tertiis agno publice fieri debere; esse etiam
Pompili regis legem opimorum spoliorum talem (4):
„Cuius auspicio classe procincta opima spo-
lia capiuntur, Iovi Feretrio darier oporteat, et
15 bovem caedito, qui cepit aeris CC <C>... Secunda spolia,
in Martis ara in campo solitaurilia utra
voluerit caedito . . . Tertia spolia, Ianui Quirino a-
gnum marem caedito, C qui ceperit ex aere
dato. Cuius auspicio capta, dis piaculum dato.“
20 <Ops dea> . . . huius aedis lex nulla extat; neque
templum habeat, necne scitur. „Ut qui optima lege
fuerint“ adici solet, cum quidam magistratus
creantur

Obscum duas diversas et contrarias significatio-
25 nes habet. Nam Cloatius putat eo vocabulo si-
gnificari sacrum, quo etiam leges sacratae obscatae
dicantur; et in omnibus fere antiquis commenta-
riis scribitur Opicum pro Obsco, ut in Titi[n]ni fabula
Quinto (104): „Qui Obsce et Volsce fabulantur, nam
30 Latine nesciunt.“ A quo etiam verba impudentia e-
lata appellantur obscena, quia frequentissimus fuit
usus Oscis libidinum spurcarum. Sed eodem
etiam nomine appellatur locus in agro Veienti,
214 quo frui soliti produntur augures Roma-
35 ni. Obigitat antiqui dicebant, pro ante agi-
tat, ut obambulare.

188 Obscum dicitur significare sacrum, unde et leges obsatae 213 id est sacratae.

Opicum quoque iuvenimus pro Osco. Oscis enim frequentissimus fuit usus libidinum spurcarum, unde et verba impudentia appellantur obscena. Titinnius (104): „Obsce et 5 Volsce fabulantur, nam Latine nesciunt.“

Obigitat ante agitat, ut obambulat.

215

Ⓕ 1 quae] Duae W: quae dux ed. princ. 2 quae Cossus Cornelius ed. princ.: quae consul (con expunct.) consul Cornelius W: quae consul Tolumnius (delet.) Cornelius X. 3 Columnio W. 4 Iovi Feretrio de hab. X: om. W (in spat. 11 litt.), ed. princ. (sine spat.) 5 sp. etiam esse si X: sp. etiam si ed. princ. detraxit X. 6 post hostium vacuus seq. versus in codd. <sed prima esse quae dux duci, neque enim quae a duce capta> Hertzberg. 8 Iovis ed. princ.: ius W: om. X. 9 in quibus] manibus X (non ed. princ.) 10 bouem codd. (corr. Y) 11 pu. sacra fi. X (non ed. princ.) esse om. X (non ed. princ.) 12 compelli reges codd.: (corr. Aug.) 14 feretro W ante corr. 15 credito W ante corr. CC<C darier oportet.> Sec. Urs. null. lacun. sign. codd. 16 aram campo codd.: aram in campo Aug. 17 caedito, <qui cepit ei aeris CC dato> Urs. null. lacun. sign. codd. Iano Y. 18–19 C qui reperit exedato W: om. X: C qui reperit (repperit Y) ex aere dato Y, ed. princ. 19 diis X. 20 suppl. Mue. null. lacun. sign. codd. 21 necne Scal.: neque codd. opima X. 22 adiici X. 23 lacun. sign. W: spat. unius versus X. Ad vv. 5–23 scriba in marg. XY(?) ‘hic non suo ordine procedunt verba’ 24 Oscum Ald. diversas om. X (non ed. princ.) 25 eluatius W²: clautius W¹: curiatius X. 26 l. sacras W (non ed. princ.) obscitae X (non ed. princ.): Oscae Ald. 27 (dicantur codd.) 28 opicum pro osco X (non ed. princ.): Obscum pro Osco Reitz. Titiani codd. 29 quinta codd. osce Ald. (non ed. princ.) Volsi X (corr. Y ut vid.) 30 (imp. el. codd.) 33 locus] ager X (non ed. princ.) uehienti W.

Ⓖ 1 (obsatae [-te] codd.): obscatae Fest. 3–6 om. P.
3 ocis M. 7 antagitat M. obambulati R.

Obinunt, obeunt. Obiurare <iureiurando obstringere>, ut est in

Penthesilea (trag. inc. 6): „Formidabant obiurare.“ . .

<Obitu> antiqui pro aditu ponebant

5 <Optparum>

<Obescit>

<Obferumenta>

<Obsecrare>

<Obesus>

216

190

10 <Opertat>

<Obnoxius>

<Opilio>

<Opunculo>

<Obpuviat>

15 <Obdere>

218

Ob vos sacro, in quibusdam precationibus est, pro vos obsecro, ut sub vos placo, pro supplico. Opportune dicitur ab eo, quod navigantibus maxime utiles optatique sunt portus. <Obher-
20 bescere, herbam increscere.

Oboritur, agnascitur; nam praepositionem ob, pro ad, solitam poni, testis hic versus (trag. inc. 211): „Tan-
tum gaudium oboriri ex tumultu maximo.“ et En-

25 nius (Ann. 297): „Ob Romam noctu legiones ducere coepit.“ Obnectere, obligare, maxime in nuptiis fre-

Obinunt obeunt.

Obiurare iureiurando obstringere.

Obitu dicebant pro aditu.

Opiparum magnarum opum apparatus.

Obescet oberit vel aderit.

5

Obferumenta dicebant, quae offerebant.

Obsecrare est opem a sacris petere.

Obesus pinguis, quasi ob edendum factus.

191 Opertat saepe operit.

217

Obnoxius poenae obligatus ob delictum.

10

Opilio genus avis.

Opunculo, quod opilionis genus cantus imitantur.

Obpuviat verberat, a puviendo, id est feriendo. Unde pueri, quod puviendo coercentur, id est plagis, unde et pavimenta.

Obdere obponere vel operire.

15

Ob vos sacro pro vos obsecro, ut sub vos placo pro supplico. 219

Obhe(r)bescere herbam increescere.

Opportune dicitur ab eo, quod navigantibus maxime utiles optatique sunt portus.

Oboritur adnascitur.

20

Obnectere obligare.

Ⓕ 1 obinuunt X. iureiurando obstringere *ed. princ. (ex Epit.): om. codd.* 2 *post in spat. 19 litt. W.* 3 penthecoste W: pentasileae *ed. princ. post obiurare lacun. sign. codd.* 4 haec ant. pro ad pon. *stant ante ut est in (v. 2) in codd.: transp. Mue. (post ed. princ.)* 5 sqq. *su. Ep.* 20 optati quod W. 20—21 Ob. herb. incr. *ante lemma Opportune X (cum Epit.) fort. recte: add. man. alia in W.* bescere W: Obescere X. 22 ac nascitur *ed. princ.: nascitur W: adnascitur X (cum Epit.) prepositione X.* 23 solitum X. Tantum] Tm (*i. e. Tantum*) tantum W. 25 ob noctem Romam X. 26 cepit W.

Ⓖ 4 (opum *codd.*) 5 Oppescet operit MP. 6 Obf. L. qui R. 7 est *om. IR.* 8 Oboesus MPG²: Obaesus β. 10 Obnexius MP: Obnaxius I. 11 Opillo *codd.: corr. ex v. 12* 12 opillionis G. imitatur *dett.* 13 Oppuuiat L: Obfuniat β. puendo R. 15 opperire L. 16 sublico M. 17 Obhebescere α: Obebescere β. 18 Obportune L: Oportune β. 19 optique R.

quens est. **Observasse** dicitur, qui observat, quid cuiusque causa facere debeat. Ita quod is observat, coluisse aliquem dicitur. **Ommentans**,

5 <Livius> in Odyssea, cum ait (!): „In P^{er}ulum devenies, aut ubi ommentans“, significat obmanens, sed ea significatione, qua saepe fieri dicitur, id enim est mantare.

Ops antiqui dicebant, quem nunc opulentum, ut testimonio est, non solum ei contrarium inops . . . (trag. inc. 44): „ . . . concedit,

10 ego egens exortus sum.“ **Obsidionalis**

corona est [ea], quae datur imperatori ei, qui obsidione liberavit ab hostibus obsessos. Ea fit ex gramine viridi fere ex eo loco decerpto, in quo erant inclusi. Herbam autem victoriae signum

15 fuisse apud antiquos aliquot exemplis docuimus. Quae corona magnae auctoritatis fuit. Nam et P. Decio datae duae sunt: una,

ab exercitu universo; altera, ab is qui fuerunt in praesidio obsessi; et L. Sicinio Dentato, qui A-

20 chilles Romae existimatus est; ac fertur centies et vicies pro republica depugnasse, coronis donatus XXVI, in his aureis VIII, civicis XIII, murali-

220 bus tribus, obsidionali una. Inter obsidionalem et 193

civicam hoc interesse quod altera singularis salutis

25 signum est; altera diversorum civium servatorum.

Obstitum Cloatius et Aelius Stilo esse aiunt violatum attactumque de caelo. Cincius . . . cum qui deo deaque obstiterit, id est qui viderit, quod videri nefas esset. **Obstinato**, obfirmato, per-

30 severanti, ut tenere possit, ut Pacuvius (425): „obstinati exorsus“; ut Accius in Amphitruone (84): „aut tam obstinato animo confisus tuo.“ Cato in Q. Ther-

mum de X. hominibus (2): „Rumorem, famam flocci fecit <inter>cutibus stupris obstinatus, insignibus

35 flagitiis.“ Naevius in Lycurgo (50): „Vos qui astatis obstinati.“ „Obstrudant, obsatullent“ (com. inc. 73), ab

[avide truden-

Ops antiqui dicebant opulentum, unde e contrario inops.
Obsidionalis corona dicebatur, quae ei, qui obsessos liberasset ab hostibus, dabatur. Ea fiebat ex gramine viridi ex eo loco decerpto, in quo erant inclusi. Quae corona magnae auctoritatis erat. Civica corona singularis salutis signum 5 erat; obsidionalis universorum civium servatorum.

192 **Obstitum** violatum.

221

Obstinat obfirmat.

Obstrudant avide trudent.

Ⓔ 1 qui observavit *Mue.* 1-2 quod cuiuscunque causa *X* (*non ed. princ.*) 2 debeat *X*, *ed. princ.*: debet *W.* ita quod is *ed. princ.*: itaque is *X*: itaque bis *W.* observat *ed. princ.*: observant *W.* observasse id est *X.* 3 dicitur *om. ed. princ.* 4 *Livius W²*: *Homerus X*: *om. W¹*, *ed. princ.* quom *W.* pilium *X*: pillum *ed. princ.* deuenies *W*, *ed. princ.*: deueniens *X* 5 ubi *W*: ibi *X*, *ed. princ.* 6 id est enim id man. *X.* 8 opul. dicimus ut testimonium *X* (*non ed. princ.*) 9 contrarius *Aug. spat. 6 litt. X.* <ops ille> concidit *Bue.* cum cedit *ed. princ.* 11 ea hab. *X*: *om. W*, *ed. princ.* 14 uictoria (*corr. -iae*) est sig. *W.* 15 alii quod *codd.*: aliique *ed. princ.*: *corr. Aug.*: aliquid, *ni fallor, erat in F.* 18 ab iis *X*, *ed. princ.*: ab his *W.* 19 impresidio *X.* *L. Secinio X*: *L. Sergio W*: *Siccinio ed. princ.* 20 *Romanus Aug.* 21 et] ac *X* (*non ed. princ.*) uiciēs (*i. e. viciens, sed ies in ras.*) *W.* 24 interest *X*, *ed. princ.* quod] que *ed. princ.*: *om. Ald.* singulis signum salutis est *X*: singularis salutis est *ed. princ.* 25 universorum *Epit.* 26 Obscitum *X.* helius *X.* 27 coelo *X.* post *Cincius spat. 8 litt. W.* 27-28 quom qui *W*: cum quid *Aug.*: quod *X* (*non ed. princ.*) 28 deeqque *codd.*: deaeve *Huschkius.* 29 videre *Aug.* nephas *X.* Opstinato *W.* pers.] per ius iurandi *X.* 30 opstinati *W*: obstinatim *Usener*: obstinate *Ribb.* 31 exorsus *ed. princ.*: exortus *codd.* amphitrione *W.* aut tam *ed. princ.*: aut eam *X*: ut tam *W.* 32 in *Q.*] inque *W*: in qua *X.* termum *X.* 34 intercutibus] cupitus *W*, *ed. princ.*: captus *X*: capitas *Ald.* haec interc. — flag. post *Lycurgo (v. 35) in X.* 35 flagris *X.* licurgo *W*: lyurgo *X.* *Ly.* captus stupris obstinatus insignibus flagris et idem in eodem uos *X.* astati *X.* 36 opstinati *W.* Obstrudent *X.* obsatulent *WY*: obsatulent *ed. princ.*: obscondent *X.* auida *X* (*corr. Y*) trundo *codd.*: *corr. ed. princ.*

Ⓔ 1 Obs *MLTI.* inobs *MP.* 7 Obstitutum *G¹.* 8 Obstitat *MP.*

do in gulam, non sumendo cibum. Unde et obstrudulentum

dixit Titinius (165): „Obstrudulenti aliquid, quod peccatam sedens, aut lucu[l]entaster, aut formaster frigidus.“

5 **Obsidium** tanquam praesidium, subsidium, recte dicitur. cuius etiam auctor C. Laelius pro se apud populum: „Ut in nobis terra marique simul obsidium facerent.“ Et Sallustius historiarum I (46): „Magnis operibus perfectis obsidium coepit per L. Catilinam legatum.“

10 **Obstipum**, oblicum. Ennius lib. XVI (420): „Montibus obstipis, obstantibus, unde oritur nox.“; et in lib. VIII (283): „Amplius exaugere obstipo lumine solis.“ Caecilius in Imbris (99): „Resupina obstipo capitulo sibi ventum facere tunica.“

15 **Lucretius** (4, 519): „Omnia mendose fieri, atque obstipa necesse est.“ **Obsalutare**, offerre salutandi gratia dicebant antiqui, ut consalutare, persalutare.

222

<Obsequela>

20 <Oleagineis>

<Olentica>

<Olivetam>

<Officiosus>

<Offucias>

25 <Offucare>

<Offectores>

224

<Oxime>

<Oenigenos>

Obstitum oblicum.

Obsalutare salutandi gratia offerre.

Obsequela obsequium. 223

Oleagineis coronis ministri triumphantium utebantur, quod

Minerva dea belli esse putabatur. 5.

Olentica mali odoris loca.

Olivetam dicebant ab oleis, ut a vino vindemiam.

Officiosus ab efficiendo dictus.

Offucias fallacias.

Offucare aquam in fauces obsorbendam dare. 10

Offectores colorum infectores.

195 Oxime ocissime. 225

Oenigenos unigenitos.

Ⓕ 1 in gulam *Scal.*: cyngilam *W*: spat. 5 litt. *X*: curgulum *ed. princ.*: gulam *Ald.* 2 spat. unius fere versus *W*: spat. 5 litt. *X*. 3 titinnius *X*. [p]lectar (-ri?, -ris?) *Y*. 4 luculentaster *codd.*, *ed. princ.*: hic laetaster *Ald.*: *correx*i (*A. L. L. 11, 332*) 7 apud] ad *X* (*non ed. princ.*) ut in] uti *Aug.* 8 obsiduis *X*. 9 Salnstius *W*. I] libro *X*. opibus p. *X*: profectus opibus *ed. princ.* 10 profectis *Ald.* cepit *Ald.* 11 Obstipum *Gloss.*: Obstitum *W* *Epit.*: obscitum *X*. obliquum *W*: oblitum *X*: *corr. ex Epit.* 12 XVIII *Ald.* (*non ed. princ.*) obstitis *codd.* 13 in om. *ed. princ.* exaugure *X*, *ed. princ.* 14 o. lumine *Aug.*: obstipolumue *W* *ed. princ.*: obstipoliumue *X*. imbres *codd.* obstito *codd.* 15 uentum] iunctim *X* (*non ed. princ.*) cunicula *codd.*: *corr. Urs.* 16 omni *W*, *ed. princ.* mendosa *X*. obsita *W*, *ed. princ.*: obstita *X* *Ald.* 17 afferre *X* ante *corr.* gratiam *W*. 18 ut cum salutare *X*. prosalutare *ed. princ.* 19–28 *su. Ep.*

Ⓖ 1 obliquum *M*: obliquum *PT* ut *vid.* 3 Obsequela β: Obsequella α. 5 pelli *MP*. 6 Oblentica *R*: Olentita *M*: Oleritica *T*. 7 Oliuetum *I*: Oliuetur *R*. unde miam *M*. 9 Offuclas *EG* ut *vid.*: Offucas *I*: Offudas *MPLTR*. 13 Onigenos *I*. unogenitos *L*.

⟨*Oestrum*⟩

⟨*Omen*⟩

⟨*Ovem*⟩

⟨*Ovantes*⟩

⁵ ⟨*Ovalis corona*⟩

226

Obvaricator dicebatur, qui cuipiam occurrebat, quo minus rectum iter conficeret. Oufentinae tribus initio causa fuit nomen fluminis Ofens, quod est in agro Privernate mare intra et Tarracinam. Lucilius (1260): „Priverno Oufentina venit, fluvioque Ofente.“ Postea deinde a censoribus alii quoque diversarum civitatum eidem tribui sunt adscripti. Oscillum Santra dici ait, quod oscillant, id est inclinent, praecipitesque afferantur. Oscillantes, ait Cornificius, ab eo quod os celare sint soliti personis propter verecundiam, qui eo genere lusus utebantur. Causa autem eius iactationis proditur . . . Latinus rex, qui praelio, quod ei[s] fuit adversus Mezentium, Caeritum regem, nusquam apparuerit, iudicatusque sit Iuppiter factus Latiaris. Itaque †scit eius dies† feriatos liberos servosque requirere eum non solum in terris, sed etiam qua vide[n]tur caelum posse adiri per oscillationem, velut imaginem quandam vitae humanae, in qua altissima interdum ⟨ad infima⟩, infima ad summum efferuntur. Atque ideo memoriam quoque redintegrari initio acceptae vitae per motus cunarum lactisque alimentum, quia per eos dies feriarum et oscillis moveantur, et lactata potione utantur. Nec desunt qui exemplum Graecorum secutos putent Ital[ic]os, quod illi

Oestrum furor Graeco vocabulo.

Omen velut oremen, quod fit ore augurium, quod non avibus aliove modo fit.

Ovem masculino genere dixerunt, ut ovibus duobus, non duabus.

Ovantes laetantes, ab eo clamore, quem faciunt redeuntes ex pugna victores milites, geminata O littera.

Ovalis corona est murtea, quam habebant, qui ovantes introibant, cum bella non erant indicta, aut sine sanguine confecta.

Obvaricator dicebatur, qui cuipiam occurrebat, quominus id rectum iter conficeret.

Oufentina tribus ab Ofente fluvio dicta.

Ⓔ 1-5 *su. Ep.* 6 dicebatur *om. X* (*non ed. princ.*) quoi-
piam X. 7 Offentinae X. 9 offens X: oufens *ed. princ.*
quod est *om. X* (*non ed. princ.*) priuonate X. 10 et *om. X*,
ed. princ. Taracinam W: Terracinam X. lucretius *codd.: corr.*
Scal. 11 Oufentina *ed. princ.*: Oufendina W: Offentina X.
(ofente *codd.*) 13 trib. (*sic*) W: tribu X. ascripti W. 14 sanc-
tra X. dic W. quod] pro X. oscellant X, *ed. princ.*: oscel-
lani W: oscillent *edd.* 15 afferantur *codd.*: in nos ferantur *ed.*
princ.: in os ferantur *Ald.*: efferantur *Urs.* 16 os celare (*cae-*
ed. princ.: eos celeres *codd.* 17 post proditur *spat.* 10 *litt. X.*
qui] quod *ed. princ.* eis *codd.*: *corr. ed. princ.* 22 latinaris
latiaris W: latinaris X. scit eius dies W: eius dies X: si et
eius dies *ed. princ.*: per sex eos dies *Ald.*: solitos iis diebus *Mue.*
23 eum *om. X* (*add. Y*) 24 qua videntur *codd.*: videretur *ed.*
princ. coelum X. 25 velut imag.] per imaginationem X
(*non ed. princ.*) 26 humanae *om. X* (*non ed. princ.*) 27 in-
terdum *codd.*: ad infimum interdum *Aug.*: interdum ad infi-
mum *Ald.* efferuntur (*er in ras.*) W: afferuntur X. 28 rein-
tegrari X. 29 cannarum X (*c del. Y*) 30 moneantur *ed.*
princ.: moneant X. 31 iactata X. 32 italicos X, *ed. princ.*:
italos W.

Ⓔ 2 uebut *G.* augurum *I.* 3 aboue *IR.* 6 faciunt re-
deuntes *ex facientes I.* 10 infecta *T.* 12 id rectum] direc-
tum *I.* 13 ofente *EMPI*: offente *T*: ofonte *GR*: ostente *L.*

quoque, iniuria interfecto Icaro, <cum> Erigone filia
[eius do-
lore impulsa suspensio perisset, per simulationem
Ostentum non solum pro por-
tento poni solere, sed etiam participialiter
5 <pro ostentato> . . . testimonio est Pacuvius
in Medo (238): „Atque eccum in ipso tempore ostentum
228 senem.“ Et Accius in Bacchis (252): „et praesens praesto 197
irrideris nobis . . . stipe
ultra ostentum obtulit.“ Oscinum tripudium est,
10 quod oris cantu significat quid portendi; cum
cecinit corvus, cornix, noctua, parra, picus.
Obstinet dicebant antiqui, quod nunc ostendit;
ut in veteribus carminibus (trag. inc. 215): „Sed iam se
[caelo ce-
dens Aurora obstinet suum patrem.“ Oscines
15 aves Ap. Claudius esse ait, quae ore canentes
faciant auspicium, ut corvus, cornix, noctua:
alites, quae alis ac volatu; ut buteo, sanqualis,
aquila, immusulus, vulturius: †picam aut †
Martius Feroniusque et parra et in oscini-
20 bus, et in alitibus habentur. Ostiam urbem
ad exitum Tiberis in mare fluentis Ancus
Martius rex condidisse, et feminino appel-
lasse vocabulo fertur: quod sive ad urbem, sive
ad coloniam, quae postea condita est, refertur,
25 [Quod] neutrum certe plura . . .
ferri non debet. Osculana pugna in prover-
bio [est], quo significabatur victos vincere, quia in
eadem . . . et Valerius Laevinus imperator Romanus
a Pyrrho erat victus, et brevi eundem re-
30 gem devicerat. Sulpicio . . .
item imperator noster. eius rei meminit
Titinius hoc modo (181): „Haec quidem quasi
Osculana pugna est <hau> secus, quia †in †
fugere polsi hinc spolia colligunt“ Significatur
35 etiam osculo savium, ut Plautus in Nervo-

Ostentum ostentatum.196 **Oscinum augurium a cantu avium.**

229

Ostinet pro ostendit.**Oscines aves auspicium ore facientes.****Ostia urbs ab exitu Tiberis appellata.**

5

ⓕ 1 *suppl. Mue.* 2 *impulsa X, ed. princ.: ira pulsa W. (perisset codd.) per simulationem (lacun. sign.) WX: per similia nomen Y.* 4 *principaliter X.* 5 *spat. 10 litt. in codd.: su. Ep.* 6 *medio codd. (seq. spat. 3 litt. in X) attque X (seq. 5 litt. spat.) et cum W, ed. princ.: et dum X.* 7 *seruetu X (non ed. princ.) acius W ante corr. et praesens W: praesens X, ed. princ. esto X (corr. prae esto Y)* 8 *irrideris X: irride-tis W, ed. princ. post nobis spat. 4 litt. X: post stipe lacun. Urs. stupe<ntibus> Mue.* 11 *cecinit] crociuit X (non ed. princ.) nocui W, ed. princ. parra om. X (add. Y)* 12 *Glossam totam om. X. Ostinet W. (nunc ost. W, ed. princ.)* 13 *se] de Scal. cedens W: candens ed. princ.: condens Ald.* 14 *ostinet W ex corr.* 15 *Apus ed. princ.: alites X. claudianus W (non ed. princ.)* 16 *faciunt X. coruos W.* 17 *alites Aug.: aut codd., ed. princ. ac W, ed. princ.: aut X. butio sanqualis ex butios anqualis W.* 18 *inmusulus W: miluus X: immissulus ed. princ. picam aut W: pica aut X, ed. princ.: picus autem Aug.: fort. pica avis* 18 *martinus ferroniusque W.* 21 *tyberis X. anchus X.* 22 *rex om. X (non ed. princ.)* 23-24 *quod — refertur om. ed. princ. (propter homoeotel.)* 24 *quae edd.: quia codd.* 25 *Quod hab. W: om. X, ed. princ. Quod — debet om. Aug. corte X. plura — debet om. X (lacun. sign. Y) post plura spat. 4 litt. W. plura<liter> Mue.: fort. plura<le>* 26 *feri ed. princ.: fort. <ef>ferri vel <pro>ferri* 27 *est hab. X: om. W, ed. princ.* 28 *post eadem spat. W (15 litt.) X (10 litt.), lacun. sign. ed. princ. Leunius W, ed. princ.* 29 *pyrro X.* 30 *Sulpitio X. post Sulp. spat. W (7 litt.) X (5 litt.), ed. princ.* 32 *tin-nius codd. quas W.* 33 *<haud> secus Fruterius: spat. ante secus W (7 litt.), ed. princ.: lacun. unius versus (om. secus) X. in om. ed. princ. (cf. infra): hinc Aug.: qui Fruterius.* 34 *vel pol si: pulsi X: impulsus ed. princ. colligant W Ald. (non ed. princ.) significat X, ed. princ.* 35 *et X (non ed. princ.) osculos auum W: osculum suauium X (non ed. princ.) neuo-laria W.*

ⓕ 1 **Oscium M.**

laria (Stich. 91): „Osculum sat est osculi mihi <uostri>. Qui, amabo, mi pater?"; quod inter cognatos, propinquosque institutum ab antiquis est, maximeque feminas

230 5 <Osorem>

<Ollic>

<Obiurgatio>

232 <Obtrectator> 198

<Obmanens>

10 <Offringi>

Optima lex

. in magistro populi
234 faciundo, qui vulgo dictator appellatur, quam plenissimum posset ius eius esse significabatur, ut
15 fuit Mani Valerii M. f. † Volusuinae gentis†, qui primus magister a populo creatus est. Postquam vero provocatio ab eo magistratu ad populum data est, quae ante non erat, desitum est adici „ut optima lege“, ut pote imminuto iure priorum
20 magistrorum. **Originum** libros quod inscripsit Cato, non satis plenum titulum propositi sui videtur amplexus, quando praegravant ea, quae sunt rerum gestarum populi Romani. **Optio** qui nunc dicitur, antea appellabatur accensus. Is adiutor datur
25 batur centurioni a tribuno militum. qui ex eo tempore, <quo optare> quem velint centurionibus permisum est, etiam nomen ex facto sortitus est. Plautus in Asinaria (96): „Qua me, qua uxorem, qua tu servum Sauream potes, circumduce. aufer: promitto tibi

Osorem dixerunt, qui aliquem odisset.

231

Ollic illic.

Obiurgatio post turpe factum castigatio. Monitio vero est ante commissum.

199 Obtrectator est, qui facit quid contra recte tractantem. 233

Obmanens pro diu manens, ut permanens.

2

Offringi terra dicitur, cum iterum transverso sulco aratur.

Ⓣ 1 Osculum] o (sic) X (non ed. princ.) (osculi mihi codd.) post mihi spat. W (8 litt.), ed. princ. ambo W Ald. (non ed. princ.) 2 quod] quia X (non ed. princ.) cognatosque W (non ed. princ.) 4 foeminas X. lacun. sign. codd. 5-10 su. Ep. 11 opima X. post lex lacun. sign. W: spat. 20 litt. X. 12 <dicebatur in lege curiata de imperio, qua> in Voigt. 13 faciendo W, ed. princ. 14 eius om. Ald. Aug. (non ed. princ.) sig. es. X (non ed. princ.) 15 f.] filius X: fabii ed. princ. Vol. gen. om. X (add. Y): Volusi nepotis Aug. 16 magister] magis W. a pop.] populi Urs. post Aug.: propter codd. 17 provocato W ante corr. data ed. princ.: dicta codd. 18 antea X, ed. princ. dici ed. princ. 19 opima X. 20 magistratuum Aug. quos X. 21 propositi sui ed. princ.: propositis ut codd. 22 praegrauante aquae (aque) WY: epigrammate X (non ed. princ.) 23 (quae) sunt — Rom. om. (lacuna signata) X (non ed. princ.): (a)que sunt rerum gestarum (lacun. sign.) Y. quae W. 24 his adiutos W: bis adiuturus X: corr. ed. princ. 25 centurioni ed. princ.: centurio ut codd. 26 post tempore spat. 8 litt. X. quo add. Mue. optare add. (post est v. 27) Ald. vellent alii promissum codd.: corr. ed. princ. 28 quam me aequam W. uxof (i. e. uxore?) X. qua] quam W. 29 Sanrēam (sic) X. circumduc W.

Ⓣ 1 odissent I. 5 Obtrectatorem qui I. quid] quod MPI. tractatē R.

non obfuturum, si id effeceris, tibi optionem sumito Leonidam.“ Obsidionem potius dicendum esse, quam obsidium, adiuvat nos testimonio suo Ennius in Telamone cum ait (278): „Scibas natum ingenuum Aiacem, cui tu obsidionem paras.“ Item alio loco (330): „Hector, qui haud cessat obsidionem obducere.“ Orare antiquos dixisse pro agere, testimonio sunt [quod] et oratores, et i qui nunc quidem legati, tunc vero oratores, quod reipublicae mandatas partis agebant; Ennius quoque cum dixit in lib. I Anna-
 10 lium (20): „Face vero quod tecum precibus pater orat.“ Oscos quos dicimus, ait Verrius, Opscos antea dictos, teste Ennio, cum dicat (Ann. 296): „De muris rem gerit [Opus.“

Adicit etiam, quod stupra inconcessae libidinis ob-
 15 scena dicantur, ab eius gentis consuetudine inducta. Quod verum esse non satis adducor, cum apud antiquos
 236 omnis fere obscena dicta sint, quae mali ominis 201 habebantur, ut illa Virgilii testimonio sunt, ut superiorum auctorum exempla referre non sit
 20 necesse, cum ait (Aen. III. 241): „Harpyias obscenas [volucres.“
 et (Aen. III 367): „Obscenamque famem.“ Ob praepo-
 [sitione antiquos
 usos esse pro ad, testis est Ennius, cum ait lib. XIV
 [(Ann. 396):
 „Omnes occisi, obcensique in nocte serena“; id est accensi. Et in Iphigenia (202): „Acherontem adibo, ubi
 [mortis
 25 thesauri obiacent.“ Eiusdem autem generis esse ait obferre, obtulit, obcurrit, oblatum, obiectum: mihi non satis persuadet. Ostentum, quo nunc utimur interdum prodigii vice, quin participialiter quoque dici solitum sit, non dubium facit etiam
 30 am C. Gracchus de legibus a se promulgatis, cum ait: „Quod unum nobis inostentum, ipsis inusum adportatur.“ Occisitantur, saepe occiduntur. Sic

Orare antiqui dixerunt pro agere. Unde et oratores causa- 235
rum actores, et oratores, qui nunc legati, quod reipublicae
mandata peragerent.

200 Occisitantur saepe occiduntur.

3

237

(F) 1 non — tibi om. *W*, ed. princ. (propter homoeotel.) 2 le-
oni *W*: loenoni ed. princ. 3 pacuius *X*. 4 quom *W*. in-
genium codd., ed. princ. 5 tu om. ed. princ. 6 qui] quid
ed. princ.: quod *Ald.*: quidam *Aug.* 7 quod del. *Lindem.*
8 et i qui — oratores om. (propter homoeotel.) *X* (add. *Y*) hi *W Y*.
9 (quod codd.) partes *X*. 10 pacuius *X*. quom *W*. 11 fa-
cere *W*, ed. princ. 12 dicamus *W*, ed. princ. ait om. *X* (non
ed. princ.) antea] a natura ed. princ. 13 quom *W*. res ed.
princ. opus ex obscurus *X*. 14 adicit *X*. stuprum codd.: corr.
Aug. stuprum <et> inc. libidines *Mue.* 16 verum] uerbo-
rum *W* (non ed. princ.) quom *W*. 17 omnis *X*: omnes *W*.
obscene adiecta codd.: corr. ed. princ. sunt *W*. hominis *W*.
18 habebant ut *W*². testi. s. edd.: testis *W*, ed. princ.: testis
est (spat. 8 litt.) *X*. 19—20 referre sit exempla referre sit ne-
cesse *W*. 20 quom *W*. Harpyas *X*: harpylas *W*. 22 quom *W*.
23 obcisi *X*. occensique *W*. accensi] lucenti *X* (non ed. princ.)
24 ephigenia *W*: hiphigenia *X*. adhibeo *X*: obibo ed. princ.
ubi] ut ed. princ. 25 thesauri *X*. adiacent *W* (non ed. princ.)
26 ait] ut *X*: vult *Aug.* offerre *W*. obculit *X*: occulit *W*, ed.
princ. occurrit *W*. 27 satis ed. princ.: suis codd. quo] quo-
que ed. princ. 28 participaliter *W*: principaliter *X*. 29 non]
nec ed. princ. facit esse etiam *X* (non ed. princ.) 30 pro-
mulgat' (i. e. -tus?) *W*. quem *X*: quom *W*, an recte? 31 in
obstentum *X*. in usum adoptatur *X*: asportatur in usum ed.
princ. 32 sit *W*.

- C. Gracchus pro rostris in P. Popillium: „Homines liberi nunc in oppido occisitantur.“ Osi sunt, ab odio declinasse antiquos testis est C. Gracchus in ea, quae est de lege Minucia, cum ait: „Mirum si quid
5 his iniuriae fit; semper eos osi sunt.“ Quod nunc quoque cum praepositione elatum frequens est, quando dicimus [semper] perosi. Ostende, ostendam; ut permultis aliis exemplis eius generis manifestum est. Optionatus, ut decurionatus, pontificatus dicitur, ut
10 Cato in ea, quam habuit apud equites (2); „Maiores seorsum, atque divorsum pretium paravere bonis atque strenuis, decurionatus, optionatus, hastas donaticas, aliosque honores.“ Ob os, ad os significat Item ut superioribus quoque exemplis testatus est.
15 Obsonitavere saepe obsonavere. Cato in suasionem <ne> de lege Orchia derogaretur (1): „Qui antea obsonitavere, postea centenariis obsonitavere.“ Os-
238 tentas, saepe ostendis gloriandi causa. Sed et participialiter id et dici debet, et dictum est feminino genere.
- 20 <Opigenam Iunonem>
- 240 <Oletum> 202
- 242 Ovibus duabus multabantur apud antiquos <in> minoribus delictis, ut in maioribus †ambubus†; nec hunc ultra numerum excedebat multatio, quae postea quam
25 aere signato uti civitas coepit, pecoraeque mul<ta>ticia incuria corrumpebantur, unde etiam peculatus crimen usurpari coeptum est, facta est aestimatio pecoralis multae et boves centenariis assibus, oves denariis aestimatae. Inde suprema multa, id est maxima, appellatur tria millia
30 aeris. Item vicesis minoribus delictis. Olivetam antiqui dicebant, cum olea cogeatur: ut messem cum frumenta: aut vindemiam cum uvae. Quod vocabulum potius frequentari debebat, quam nul-

ⓕ 1 popillii W: popilli XY. liberi ex libero X. 2 nunc om. XY. 3 C. om. X. ea oratione quae X. 4 minucia W²:

Osi sunt ut perosi sunt dicebatur.

Opti(o)natus ut decurionatus sive pontificatus dicitur.

Ob os significat ad os.

Obsonitavere saepe obsonavere. Significat autem convivari.

Ostentas saepe ostendis gloriandi causa.

5

Opigenam Iunonem Matronae colebant, quod ferre eam 239
opem in partu laborantibus credebant.

203 Oletum stercus humanum. Veranius: „Sacerdotula in sacra- 241
rio Martiali fecit oletum.

inimica *W*¹: minutia *X*. cum ait *om. X* (*non ed. princ.*)
quom *W*. 5 iis *X*, *ed. princ.* fit *W*²*X*: sit *W*¹, *ed. princ.*
quod] qui *W*. 6 quando *ed. princ.*: quom *codd.* 7 semper
hab. W: *om. X*, *ed. princ.* 8 pro multis *X*, *ed. princ.* eius
generis *om. X* (*non ed. princ.*) in fine versus lacun. sign. *Y*.
10 ea oratione quam *X* (*non ed. princ.*) 11 diuersum *W*.
12 decuriatus ex -astus *W*. 13 post significat spat. 3 litt. *X*.
14 ut in ras. *W*. 15 obsenitauere *X* (*corr. Y ut vid.*) sepe
obonauere *X*. suasionem *W*, *ed. princ.*: suatoria *X*. ne add. *Aug.*
de lege orcia *W*: de lege oricia *X*: ne legi Orchiae *Aug.*
16 Qui] fort. VI (*i. e. senis*) vel qui VI preterea *X* (*non ed.*
princ.) cantenis *W* ante *corr.*: centeni *Scal.* post obs. add. sig-
nificat autem conuiuari *ed. princ.* (*ex Epit.*) 18 et *om. X* (*non*
ed. princ.) participaliter *X*. 19 dictum] deinde *W* (*non ed.*
princ.) foemin. *X*. 20–21 *su. Ep.* 22 duabus duabus *X*:
duobus *Scal.* mulctabantur *X*. in *om. codd.*, *ed. princ.* 23 de-
lictis] criminibus *ed. princ.* in ut *ed. princ.*: ut *om. Aug.* amb.
(sic) *W*: autem bubus *ed. princ.*: XXX bubus *Mue.* 24 mul-
ctatio *X*. quae *X*, *ed. princ.*: quam *W*: quod. *Aug.*: quoad
Hultsch. postquam *X* (*non ed. princ.*) 25 coepit civitas *X*.
pecora (*om. que*) *W*¹. mulctitia *X*: multitia aut *W*, *ed. princ.*
26 incuria *om. X* (*non ed. princ.*) 27 est (*alt.*) (*hab. X*, *ed. princ.*:
om. W. estimatio *X*. mulctae *X*. 28 extimatae *XY*. 29 sup-
prema mulcta *X*. 30 uicies *X* (*non ed. princ.*) Oliuitam *W*,
ed. princ.: Oliuetum *X* (*cf. p. 211, 7*) 31 cum] quando *ed.*
princ. cogebatur *W*: colligebatur *X*, *ed. princ.* 32 cum]
quando *ed. princ.* aut *om. X* (*non ed. princ.*) cum] quando
ed. princ. uuas *codd.*, *ed. princ.* 33 debebit *X* (*non ed. princ.*)
quam] cum *ed. princ.*, fort. recte nullam *Ald.*

Ⓟ 2 *om. P.* Optinatus (*Obt-*) *codd.* (-matus *M*) 4 Obsina-
tauere *I.* obsanauere *GI.* 8 uerannius *T.* 9 marce (*corr.*
-ci) alis *I.*

lum eius significationis causa haberemus: quamvis quidam olivitatem [m]eam dicant. **Oppidorum** originem optime refert Cicero lib. I de gloria (8), eamque appellationem usurpatione[m] appellatam esse existimat, quod opem darent, adiciens „ut . . . imitetur ineptias Stoicorum.“ **Orcum** quem dicimus, ait Verrius ab antiquis dictum **Ur[a]gum**, quod et u litterae sonum per o efferebant et per c litterae formam nihilominus g usurpabant.

10 Sed nihil affert exemplorum, ut ita esse credamus: nisi quod is deus nos maxime urgeat. **Obmo-**

244 **veto**, pro admoveto dicebatur apud antiquos, ut alia, 205 quae supra relata sunt. **Offendices** ait esse Titius nodos, quibus apex retineatur et remittatur. At Veranius

15 **coriola** existimat, quae sint in loris apicis, quibus apex retineatur et remittatur, quae ab offendendo dicantur. Nam cum ad mentum perventum sit, offendit mentum. **Olvatium** Antistius Labeo ait esse mensurae genus. **Occultum** offerre, significat

20 sub terram fere ponere. **Obiacuisse**, ante[a] iacuisse. **Praeceptat**, in saliori carmine est, saepe praecipit. **Pa** pro parte, et **po** pro potissimum positum est in saliori carmine. **Promenervat** item, pro monet. **Praedotiont**, praeoptant. **Prospices**, pro-

25 **spice**. **Pesnis**, pennis, ut **Casmenas** dicebant, pro **Caemenis**: et **cesnas** pro **caenis**. **Polteo** pro ulteriore. **Polet**, pollet: quia nondum geminabant antiqui consonantis. **Plisima**, plurima. **Pretet** †**tremonti** praetemunt pe.† **Perfines**, perfringens.

30 **Promeriom** praecipuum, praeter caeteros meritum aut **promedium**, hoc est participat; ut pro

Ⓕ 1 causam X, ed. princ., Ald.: del. Lindem. 2 meam codd.: corr. ed. princ. 3 refert Cato Cicero W ante corr. (non ed. princ.) 4 I om. X (non ed. princ.) usurpationem a. W, Aug.: usurpationem a. X: corr. ed. princ.: usurpatam Dac. 5 adiciens X. post ut spat. 10 litt. X. imitur W (non ed. princ.) ineptias X Y, ed. princ.: inertias W, Ald. 7 dictum om. ed.

- Oppidum dictum est, quod opem praebet. 243
 Orcus ab urgundo mortem dictus. C enim pro G frequenter
 ponebant antiqui.
 204 Offendices dicebant ligaturae nodos, quibus apex retinebatur. 245
 Id cum pervenisset ad mentum, dicebatur offendimentum. 5

Praeceptat saepe praecipit.
 Plisima plurima.

princ. 8 Uragum *codd.*: *corr. Urs.* et] etiam *ed. princ.* pro
 o offerebant *ed. princ.* 9 et per *ed. princ.*: et pro X: ut
 per W. c] est *ed. princ.* nihilominus *om. ed. princ.* g] gra
ed. princ. fort. et pro g littera formam nihilominus c usur-
 pabant. 10 differt Y. exempli X (*non ed. princ.*) ut] quod X
 (*non ed. princ.*) 11 his W. max. nos W (*non ed. princ.*)
 urgeat X. Obmouet X. 12 pro] quod X (*non ed. princ.*)
 ap. ant. dic. *ed. princ.* 13 supra *om. W* (*non ed. princ.*) 14 et
 rem. *om. Ald.* (*non ed. princ.*) at — remittatur (v. 16) *om. X*
 (*propter homoeotel.*) at] ut W ante *corr. Verranius W.* 15 cho-
 riola *ed. princ.* existimat *ed. princ.*: excutiat W¹: ait W².
 17 quom W. sit] est Aug. 18 offendimentum W, *ed. princ.*
 (*cum Epit.*) Oluatium *Ald.*: Oluatimii X: Oliuatium *ed. princ.*:
 Oluatum W. 19 offerre W, *ed. princ.*: effere X (*pro efferre*)
 20 ferre po. *Dac.*: reponere alii ante *Dac.* post v. 20 De P li-
 tera inserit X. 22 parte W, *ed. princ.*: te X. et po pro
 potissimum W, *ed. princ.*: et po propositionum X: et po pro
 populo *Ald.* 23 Promen. — praeopt. *om. X* (*lacunae sign.*
add Y ut vid.) Promenat *ed. princ.* vel promonet 24 post
 monet *add.* in saliori carmine Aug. (*non ed. princ.*) Praedo-
 tiont *Ald.*: Predotiom W: Praedotiunt *ed. princ.*: Praedopiunt
Meurs. (*immo -ont*) i. e. prospicæ? 25 Pesnis W, *ed. princ.*:
 Pesius X. ut] et X (*non ed. princ.*) casmoenas X. 26 ca-
 moenis X. cesnas W: caenas X. cēnis W. glossam Polteo
om. X. Polteo W: Polteio *ed. princ.* 28 consonantes X.
 Plisma Y, *ed. princ.* Pretet — perfringas *om. X.* Pretet — pe *om.*
ed. princ. 29 praetremunt te Mue. Perfines (r expuncto) W.
 perstringas *ed. princ.* 30 Promeriom W: Promorion X: Pro-
 merion Y, *ed. princ.* 31 participatum *Theur.*: participem *Scal.*:
 particula Mue. ut X, *ed. princ.*: aut W.

indiviso dicimus. Priviclioēs, privis id est singulis. Petilam suram, †seceam†, et substrictam vulgo interpretatur. Scaevola ait ungulam albam equi ita dici. Pilumnoe poploe in carmine saluari Romani, velut pilis uti assueti: vel quia praecipue pellant hostis. Praepetes aves quidam dici aiunt, quia secundum auspicium faciant praetervolantes: alii quod aut ea, quae praepetamus, indicent, aut quod praetervolent . . . ait ex
 10 Graeco tractum putant, quod ante conspectum volent nostrum: inepte scilicet ex praepositione Latina componente(s) et Graeco vocabulo. Ceterum poetae promiscue omnis aves ita appellant. Pilare, compilare sunt
 246 qui Graecae originis

15	⟨ <i>Pilat</i> ⟩	
	⟨ <i>Pila</i> ⟩	
	⟨ <i>Pilentum</i> ⟩	
	⟨ <i>Pilani</i> ⟩	
	⟨ <i>Pellicator</i> ⟩	
20 248	⟨ <i>Pellirem</i> ⟩	206
	⟨ <i>Pellexit</i> ⟩	
	⟨ <i>Pelluviae</i> ⟩	
	⟨ <i>Pelamys</i> ⟩	
	⟨ <i>Pellem</i> ⟩	
25	⟨ <i>Pillea</i> ⟩	
	⟨ <i>Pelta</i> ⟩	

Ⓔ 1 Priuiclio es *W*: Priuiuiuo es *ed. princ.*: Priuio est *X*: Priuiclioēs *Urs.*: Priuoloes *Lindem.* pr. id est] prius *ed. princ.* singulus *X* (*non ed. princ.*) 2 Petilam *W Epit.*: Ptilam *X*,

Petilam suram significat ungulam equi albam.

Pilare et conpilare a Graeco trahitur. Graeci enim fures philetas dicunt.

Pilat pilos habere incipit; alias pro detrahit pilos, a quo 247 depilati.

5

Pila, quae parietem sustentat, ab obponendo est dicta.

Pilentum vehiculi genus, quo matronae ferebantur.

Pilani pilis pugnantes.

Pellicator, qui pellicit ad fraudem.

Pellirem galerum, quia fiebat ex pelle.

10

207 **Pellexit** in fraudem induxit.

249

Pelluviae, quibus pedes lavantur, ut malluviae, quibus manus.

Pelamys genus piscis dictum, quod in luto moretur quod Graece dicitur *πηλός*.

Pellem habere Hercules fingitur, ut homines cultus antiqui ad- 15 moneantur. Lugentes quoque diebus luctus in pellibus sunt.

Pillea Castori et Polluci dederunt antiqui, quia Lacones fuerunt, quibus pilleatis militare mos est.

Pelta genus scuti.

ed. princ. seceam X: seccam W¹: secceam (seceam?) W²: sicca *ed. princ.*: siccam *edd.*: an sectam? substricta W: stricta *ed. princ.* 3 interpretantur Aug. equi albam *ed. princ.* 6 hosteis Ald. (non *ed. princ.*) 7 post faciant *disting. W.* 8 pr. om. *ed. princ.* alii qui antea quam petamus *ed. princ.* putamus Ald. 9 praevolent Mue. a praetervolent nov. lemm. W ante corr. post praetervolent spat. 6 litt. X. ait — volent om. W (propter homoeotel.) ait X Y: aut *ed. princ.*: an alii? 11 inepte del. Y (non *ed. princ.*) scilicet] s. (sic) W (i. e. scilicet) ex compositione X (non *ed. princ.*) componente *codd.*: corr. *ed. princ.* 12 caeterum pote pr. W. omnes X. 13 Pil. et compil. *ed. princ.* 14 post originis lacun. sign. *codd.*, *ed. princ.* 15–26 su. Ep.

Ⓢ 1 ungulam I. abbam M. 3 philetas α: piletas β. 6 (est dicta *codd.*) 7 Pilendum I. 8 Pilani TGR: Pilam MPLEI. 9 pellicet MPGR. 10 galerem MP. 13 Pelamus TLE: Pelamis MPβ. 14 pylon (pil-, phil-) *codd.* 15–16 admoueantur G¹. 17 locones E. 18 pillectis M: pelle textis E: pelle tectis T: pellet textis L: pellextis G: pilleatis IR. vide ne pillectis (ita P) Paulus scripserit, littera X pro A in codice Festi substituta (militare *codd.*)

250
 Picati appellantur quidam, quorum pedes formati sunt in speciem sphingum, quod eas Dori *φίνας* vocant. Petulantes, et petulci etiam appellantur, qui
 5 protervo impetu, et crebro petunt laedendi alterius gratia. Virgilius in IV. Georg. (10): „Neque oves hedique
 [petulci floribus insultent“ <et> (Lucr. 2, 368): „Cornigeras no-
 [runt matres
 agnique petulci.“ Et Afranius in Ida (188): „Nostrum in conventum aut consessum, ludum lapsumque
 10 petulcum.“ Interdum pro veloce usi videntur antiqui; ut hoc versu intelligi potest (com. inc. 35): „Exiliuit
 [quasi petulcus quidam, pedibus convibravit.“ Petrarum genera sunt duo, quorum alterum naturale saxum prominens in mare, cuius Ennius meminit lib. XI (Ann. 11, 365): „Alte
 15 delata petrisque ingentibus tecta“; et Laevius in Centauris (10): „Ubi ego saepe petris“; alterum manufactum, ut docet Aelius Gallus: „petra est, qui locus dextra ac sinistra fornicem †expleturusque† ad libramentum summi fornicis.“ Petissere antiqui pro
 20 petere dicebant, ea quidem forma verbi, qua sunt lacessere, et incessere; sed, ut mihi videtur, cum significabant saepius petere; et petissant, saepius petant. Petrones rustici fere dicuntur propter vetustatem, et quod deterrima quaeque ac
 25 praeruptus . . iam agri petrae vocantur, ut rupices idem a rupibus. Petauristas Lucilius a peteuro appellatos existimare videtur, quando ait (1298):
 [„Sicuti mechanici, cum alto exilueret peteuro.“ At Aelius Stilo <quod> in aere volent, cum ait: „Petaurista proprie
 30 Graece ideo quod is *πρὸς ἀέρα πέταται*.“ Petoritum, et Gallicum vehiculum esse, et nomen eius dictum [esse] existimant a numero quattuor rotarum. alii Osce, quod i quoque pitora quattuor vocent,

Petrones rustici a petrarum asperitate et duritia dicti. 251
Petoritum vehiculum Gallicum. Alii Osce putant dictum,
 quod hi pitora quattuor appellant; quattuor enim habet
 rotas.

Ⓕ 2 app. <lecti> quidam *Fleckeisen*. (*Jahrb.* 1891, p. 660)
 formati om. X (*non ed. princ.*) 3 specias sph. W: sph. spe-
 tiem X (*non ed. princ.*) phicas X: ficas W. 5 crebro] uerbo X
 (*non ed. princ.*) peo (*delet.*) petunt X. 6 Vir. in IV Geor. W.:
 Virgilius in quarto georgicorum X. hedique X: edique W.
 7 et add. Aug.: Luc. add. Ald. (*non ed. princ.*) cornigenis X.
 8 ante agnique lacun. sign. Aug. Affranus X. ιδη ed. princ.
 9 aut consessum ed. princ.: ut confessum codd. 11 exiliuit
 ed. princ.: exiluit codd. 12 con+iorauit W¹. 13 prominens]
 promus promus X (*non ed. princ.*) 15 petrisque Aug.: cete-
 risque (cae-) codd., ed. princ. leuius W¹ X: liuius W², ed. princ.
 16 ego] echo Scal. petus W¹. 17 donet W¹. ut Aelius Gallus
 docet X (*non ed. princ.*) qui locus] quae iouis X (*non ed.*
princ.) 18 expleturnus est libr. X: expleturus aquae ad libera-
 mentum ed. princ.: expleturus aquae libr. Ald.: explet usque
 ad libr. Madvig. 19 Petessere ed. princ. pro petere antiqui X
 (*non ed. princ.*) 21 quom W: tum ed. princ. 22 (et codd.,
 ed. princ.) petessant W, ed. princ. 23 petunt X. 25 post
 praeruptus spat. 5 litt. X. praetuti iam ed. princ.: praerupti
 iam Ald.: praerupta... iam Aug. petere W (*non ed. princ.*)
 26 a rupiuis (-piciis?) W: lacunam sign. X: a rupinis ed. princ.:
 corr. Urs. add. aliter a petrarum, etc. ed. princ. (ex Epit.)
 peteuro W²: petero W¹: procuro X. 27 quando ed. princ.:
 quom W: cum X. 28 peteuro W: peteuro X, ed. princ.
 29 quod add. ed. princ. cum W, ed. princ.: quem X: quom Y.
 prope X (*non ed. princ.*) 30 ideo om. X (*non ed. princ.*)
 his codd.: ii ed. princ. προσεραπειται X: om. W: προσερα-
 πεται ed. princ.: πρ. ἃ. πετώνται Ald. 32 esse hab. W: om. X,
 ed. princ. existimatur X (*non ed. princ.*) quattuor X: IIII W.
 33 osce W. hi codd. pitora W² Epit.: pitor a W¹: petora X:
 petor ed. princ.

Ⓖ 3 (pitora codd.) (pot- M)

- 252 alii Graece, sed αλολικῶς dictum. Petimina 209
in umeris iumentorum ulcera, et vulgus appellat, et
Lucilius meminit cum ait (1347): „Ut petimen naso aut
lumbos cervicibus tangat.“ Eo nomine autem,
5 inter duos armos suis quod est aut pectus appellari
solitum testatur Naevius in descriptione suillae, cum ait
(com. 122):
„Petimine piscino qui meruerat.“ Pennas antiquos
fertur appellasse †peenas† ex Graeco, quod illi πετηνὰ
quae sunt volucris, dicant. Item easdem
10 pesnas, ut cesnas. Pictor Zeuxis risu mortuus,
dum ridet effuse pictam a se [anum] γράειν. Cur
hoc loco relatum sit a Verrio, cum de significato
verborum scribere propositum habuerit, equidem
non video, cum versiculos quoque ea de re rettu-
15 lerit et ineptos satis et nullius †praetoris† prae-
texto nomine; qui tamen sunt hi (com. inc. 10): „Nam
quid mo-]
di facturus risu denique? nisi pictor fieri vult, qui
risu mortuus est.“ Picta quae nunc toga dicitur,
purpurea ante vocitata est, eaque erat sine pictu-
20 ra. Eius rei argumentum est . . . pictum in aede
Vertumni, et Consi, quarum in altera M. Fulvius
Flaccus, in altera T. Papirius Cursor triumphantes
ita picti sunt. Tunica autem palmata a latitu-
dine clavorum dicebatur, quae nunc a genere pi-
25 cturae appellatur. Impetum, industrium, indul-
gentem perinde composita esse ait Verrius, atque
impune, et immunis: mihi non satis persuadet.
Pietati aedem consecratam ab Acilio aiunt eo
loco quo quondam mulier habitaverit, quae
30 patrem suum inclusum carcere mammis su-
is clam aluerit: ob hoc factum, impunitas
ei concessa est. Picum avem quidam
dictum putant a Pico rege Aboriginum,
254 quod is solitus sit
35 <Pendere poenas>

208 Petimina in humeris iumentorum ulcera.

253

Picta quae nunc toga dicitur, ante vocabatur purpurea ea-
que erat sine pictura.

Pietatem ut deos ceteros colebant Romani.

Pendere poenas solvere significat, ab eo, quod aere gravi 255
cum uterentur Romani, penso eo, non numerato debitum
soluebant: unde etiam pensiones dictae.

Ⓕ 1 αἰολινῶς W² (in lacuna): αἰολειμός X. 2 humeris W¹ X.
uulgo W (non ed. princ.) appellant Urs. 3 cum X, ed.
princ.: animi W (pro qñm, i. e. quoniam?) petiminum X.
5 suis] quae uis X (non ed. princ.) nectos W (non ed. princ.)
(app. sol. codd.) 6 sullae X: syllae W: corr. ed. princ.
quom W. 7 petumine ed. princ. Piceno Ribb.: porcino
Dalecamp. glossam Pennas om. X (add. Y) 8 fertur codd.:
ferunt ed. princ. app. pe. om. ed. princ.: pe. om. Y. vel pe-
tenas vel petnas Mue. πτηνας (s incert.) W²: om. W¹: πτη-
ρας Y: corr. ed. princ. 9 que ex aque Y: aquae W: ea quae
ed. princ. uolucris Y: uolucriora W: corr. ed. princ. dicunt
W ante corr. 10 ut] et ed. princ. (cesnas W Y): coenas ed.
princ. Zeusis X. risui W. 11 picta W. anum del. Reitzen-
stein. (cf. 5, 19; 6, 6) γαόν W² (in lacuna): γαονη X: γαονη
ed. princ. 14 uersiculus W. adhaereret tulerit W: adderet X,
Ald.: adderet tulerit ed. princ.: addere tulerit Aug.: corr. Urs.
14—16 -tulerit — sunt hi] unius versus spatium X. 15 ineptos
ed. princ.: septos (supra c una littera erasa, puto i, i. e. scrip-
tos) W¹: septos W². satis et Urs.: pati sed codd., ed. princ.
praetoris codd., ed. princ.: del. Scal.: pretii Urs.: auctoris vel
poetae Aug. 17 facturus ex facturos W: facturust Ribb.
denique om. X (non ed. princ.) 18 risum ortus W. dicitur
toga X. 19 antea X, ed. princ. que add. W². 20 argumen-
tumque eius rei est X (non ed. princ.) lacun. unius versus sign. X.
pictura ed. princ. ede X. 21 uertunni X. quorum W.
alteram fuluius W: altera fuluius X, ed. princ. 22 T.] L. Aug.
23 picta W¹. 25 glossam Impetum om. X: superiori adnect. W,
ed. princ. 26 compositum Ald. (non ed. princ.) esse om. W¹
(non ed. princ.) 28 acillo W. ab A. cons. ed. princ. 30 car-
cerem W. mamis W¹: mamillis W² (non ed. princ.) 31 ob
om. X. impunitus codd. (etiam Y), ed. princ. 32 concessus W.
ed. princ.: concessum X. sit X, ed. princ. 33 aborigenum X.
34 quo dissolutus sit codd., ed. princ.: corr. Urs. post sit la-
cunam sign. W Y. 35 su. Ep.

Ⓖ 2 antea codd. (-te T) 6 roma pense G¹.

<Penetralia>

<Peniculi>

<Penetrare>

256 <Pennatas> 210

5 <Penora>

<Pentathlum>

258

Piscatorium aes vetusto more appellatur, quod in monte Albano datur pro piscibus. Pedam

10 vestigium humani praecipue pedis appellasse antiquos in commentariis quibusdam inveniri solet. Pescia in saliarum carmine Aelius Stilo dici ait capitia ex pellibus agnitis facta, quod Graeci pelles vocent πέσκη neutro genere pluraliter. Pestiferum fulgur dicitur

15 quo mors exiliumve significari solet. Pisatitem appellat Naevius (com. 113^a) Pantaleontem, [id est]

[e Pisis] oriundum tyrannum, cum alioqui inde profecti nunc Pisani dicantur. Pedibus obsitum, id est

pediculis, Titinius pedicosum appellat hoc modo (177):

20 „Rus detrudetur pedicosus, squalidus.“ Pedes autem pro pediculis, sic Plautus refert in Curculione (500):

„Item genus inter homines meo quidem animo, ut muscae, culices, cimices, pedesque, pulicesque“; et Livius in Gladiolo (com. 1): „Pulicesne, an cimices, an

25 pedes? responde mihi“; et Lucilius (883): „Ubi me vidit, caput scabit, pedes legit.“ Pesestas inter alia, quae

[in] inter precationem dicuntur, cum fundus lustratur, significare videtur pestilentiam, ut intelligi ex caeteris †possunt†, cum dicitur: „Avertas morbum, mor-

30 tem, labem, nebulam, impetiginem.“ . . . Pedum

Penetralia sunt penatium deorum sacra.

Peniculi spongiae longae propter similitudinem caudarum appellatae. Penes enim vocabantur caudae.

Penetrare penitus intrare.

211 **Pennatas** inpennatasque agnas in Sal(i)ari carmine spicas 257 significat cum aristis, et alias sine aristis: agnas novas voluit intellegi.

Penora dicuntur res necessariae ad victum cotidianum, et locus earum penarius.

Pentathlum antiqui quinquartium dixerunt. Id autem genus exercitationis ex his quinque artibus constat, iactu disci, cursu, saltu, iaculatione, luctatione.

Pedam vestigium humanum appellabant.

259

Pisatilem Naevius (com. 113^a) dixit e Pisis oriundum.

Pedes dicuntur, quos diminutive pediculos dicimus. Ab his pedicosi appellantur, ut est illud: „Pedicosus, squalidus ubi me vidit, caput scabit, pedes legit.“

Pesestas dicebatur pestilentia.

Pedum baculi genus incurvum. Vergilius (Ecl. 5, 88): „At tu sume pedum.“

20

Ⓕ 1—7 *su. Ep.* 12 *Paescia ex Praescia W (non Y)* 14 *pe-scene ut ro W: pescenę neutro X.* 15 *exiliumve] s (6 litt. spat.) X. Pisalitem W.* 16 *Pantaleontes W. id est hab. W: om. X, ed. princ. (e Pisis codd.)* 18 *dicuntur (per compend.) X. obsidum W, ed. princ. id est] in W¹.* 19 *pipinius W, ed. princ.: papinius X.* 21 *curgulione W.* 22 *gen. est lenonium int. Plautus.* 24 *Livius W, ed. princ.: Nevius X. pulices om. X (non ed. princ.)* 26 *scabit W, ed. princ.: scalpit X.* 27 *i (i. e. in) X: si W: om. ed. princ. interpretatione X: interpretatores ed. princ. dicunt Aug.: dicant ed. princ. quando ed. princ. lustratus W.* 28 *pestilentia W.* 29 *caeteris] aliis X. possint ed. princ.: possit Aug.: potest Lindem. quom W.* 30 *nuptiginem W (non ed. princ.) lacunam signat X.*

Ⓕ 2 *Penicula P: Pericula M: -lii R.* 3 *enim om. T.* 5 *salari codd.* 9 *(earum codd.) penarium M ante corr.: penarius β.* 10 *Pentathium codd. quinquertium Aug* 15 *(ped. dic. codd.)* 16 *pedecosi codd. pedecusus codd.* 17 *scavit codd.: salpit (sca- R²) scabit R.*

baculi genus incurvum, ut Virgilius in Bucolicis cum
[ait (5, 88):

„At tu sume pedum, quod me cum saepe rogaret.“

„Pedem struit“ in XII (1, 2) significat fugit, ut ait Ser. Sulpicius. Pistum a pinsendo pro molitum

5 antiqui frequentius usurpabant, quam nunc nos dicimus. Pedarium senatorem . . . signifi-

cat Lucilius cum ait (1102): . . . „agipes vocem mittere coepit“; qui ita appellatur, quia tacitus trans-

eundo ad eum, cuius sententiam probat, quid
10 sentiat, indicat. Piscatorii ludi vocantur,

260 qui mense Iunio trans Tyberim fieri solent pro quaestu 213 piscantium. Piscinae publicae hodieque nomen

manet, ipsa non extat. ad quam et natatum, et exercitationis alioqui causa veniebat populus. Unde

15 Lucilius ait (1266): „Pro obtuso ore pugil, piscinensis
[reses.“

Pectenatum tectum dicitur a similitudine pecti-
nis in duas partis devexum, ut testudinatum
in quattuor. Piari eos velut proprio verbo, ait

Verrius, qui parum sint animati: cum mentis suae

20 non sunt, per quaedam verba liberantur incommo-

do. Pignosa, pignora, eo modo, quo Valesii, Ause-
lii, †pinosi, palisi† dicebantur LIB. XV . . .

Pectuscum Palati dicta est ea regio Urbis, quam
Romulus obversam posuit, ea parte, in qua plu-

25 rimum erat agri Romani ad mare versus, et qua

mollissime adibatur Urbs, cum Etruscorum agrum
a Romano Tyberis discluderet, caeterae vicinae ci-

vitates colles aliquos haberent oppositos. Pecula-

30 tus est nunc quidem quaecunque publicum furtum,

sed inductum est a pecore, ut pecunia quoque ipsa.
Iam etiam noxii pecore multabantur, quia neque

aeris adhuc, neque argenti erat copia. Itaque su-
prema multa etiam nunc appellatur. <Pi-
<atrix dicebatur sacerdos, quae expiare erat so-
<lita,> quam quidam simulatricem, alii sagam, alii

35

Pedem struit dicebant pro eo, quod est fugit.

Piscatorii ludi dicebantur, qui fiebant pro quaestu piscantium.

212 Pectenatum tectum dicitur a similitudine pectinis in duas 261 partes devexum, ut testudinatum in quattuor. 5

Peculatus furtum publicum a pecore dictum, sicut et pecunia, eo quod antiqui Romanorum nihil praeter pecora habebant.

Piatrix dicebatur sacerdos, quae expiare erat solita, quam alii sagam vocabant. **Piamenta** quoque dicebantur, quibus 10 utebantur in expiando.

Ⓕ 1 buccolicis X. quom W. 4 Servius X. Sulpitius W. a om. W, ed. princ. pisendo W. propolitum (pro politum) X: perpolitum W, ed. princ.: corr. Scal. 6 post senatorem spat. 5 litt. X. 7 post Lucilius spat. 12 litt. X. quom ait W: om. X. vel agi pes 8 trahes eundo codd.: corr. ed. princ. 11 tiberim W. 12 ante h. spat. 5 litt. X. ma. no. X (non ed. princ.) 13 ad aquam Ald. (non ed. princ.) 14 alioquin W, ed. princ. uenibat W. 15 ore ex ere W. pisciniensis W, Ald.: piscinis X (non ed. princ.) res est X, Ald. (non ed. princ.) 16 Pectenatum X. 17 partes X. deuexum X (cum Epit.): diuisum W, Ald. 18 quatuor X. Piaticos codd.: corr. ed. princ. ueluti X. 19 qui a paruis (? peruis, ? perius) ait W: quia parum sint ed. princ. parum — cum om. X. 20 sint ed. princ. et per Aug. 21 Pignos a W: Pignos ac X. quo (spat. 12 litt.) iti pinosi X: quod (corr. quo) quales lictausci tipinosi W: quo valesi et ausei tipinosi ed. princ.: quo Valesii Auselii pinosi Ald.: quo Valesii et Auselii Pinosi Aug. 22 Pinasi Aug. (marg.) palisi codd.: pilisi ed. princ.: pilesii Ald.: Papisi Aug. dicebant X (non ed. princ.) unius versus spat. W: Sex. Pompei Festi Liber XIII^s X. 23 petusculum ed. princ. palatii X. 24 ea] et W. 25 uers ad mare X. qua] quia codd., ed. princ. 26 molissime W¹. adhibatur X. 27 ceterae X. 29 qualemcunque W. 30 ut] et X. 31 Nam Urs. mulctabantur X. quia om. X. 32 adhuc om. W¹. 33 mulcta X. appellatur <qua XXX boves et II oves aestimabantur> Mue. Piatrix — solita add. W² (in marg.), ed. princ. (ex Epit.) 35 simulatricem Mue. alii sagam — expiaticem om. X (propter homoeotel.)

Ⓖ 2 Piscatoria lu. M: Piscatori alii di P. 4 tecum MP¹. 5 testu denatum IR. 6 Peculatum (Pet-) α. 7 (romano- rum codd.) 10—11 qu. ut. om. β.

expiatricem vocant; et piamenta, quibus utitur in ex-
piando, alii purgamenta. **Piacularis porca**
appellatur, ut ait Cloatius, †cum ex sacro per ali-
quem pro piaculo solvitur, ut aliquae† piandi propitian-
5 dique causa inmolantur. **Pigere** interdum pro tar-
dari, interdum pro poenitere poni solet. **Pangere**,
figere; unde plantae pangi dicuntur, cum in
262 terram demittuntur

〈*Pegnides*〉

10 〈*Pipatio*〉

〈*Pepteides*〉

〈*Pitpit*〉

264 〈*Picena*〉 214

〈*Perditum*〉

15 〈*Perbitere*〉

〈*Pergere*〉

〈*Pergite*〉

〈*Pergraecari*〉

〈*Permissus*〉

266 **Per-**
21 mutatur id proprie dici videtur, quod ex alio loco
in alium transfertur: at commutatur, cum aliud
pro alio substituitur. Sed ea iam confuse in usu

Ⓕ 1 et piam.] et purgamenta et expiamenta X. in om. W
(non ed. princ.) 2 porta W (cum Epit.) 3 app. propter —
fiebant vel ed. princ. (ex Epit.) Cluatius W. cum om. W, ed.

Piacularis porta Romae dicta propter aliqua piacula, quae ibidem fiebant.

Pigere interdum pro tardari, interdum pro poenitere poni solet.

Pangere figere, unde plantae pangi dicuntur, cum in terram demittuntur; inde etiam versus pangi vel figi in cera dicuntur.

Pegnides Musae dictae sunt a fonte, quem Pegasus ictu ungulae fingitur aperuisse. Ob quam causam et Graece appellatae sunt *ἱπποκρήναι*. 263

Pipatio clamor plorantis lingua Oscorum. 10

Peptideis Musae a fonte Macedoniae dictae propter liquoris eius unicam subtilitatem.

Petissere petere.

Pitpit Osce quicquid. 15

Picena regio, in qua est Asculum, dicta, quod Sabini cum Asculum proficiscerentur, in vexillo eorum picus consederat.

215 **Perditum** est, quod interit et recuperari non potest. 265

Perbitere Plautus (Pseud. 778, Rud. 495) pro perire posuit.

Pergere dicebant expergefacerere. 20

Pergite agite. Vergilius (Ecl. 6, 13): „Pergite Pierides.“

Pergraecare est epulis et potationibus inservire. Titinnius (175): „Hominem improbum, nunc ruri pergraecatur.“

Permissus appellatur aries, qui annis compluribus tonsus non est. 25

princ. ex] an ea? 4 pro om. W, ed. princ. aliquae X: aliqua ed. princ.: an alia quae? 5 immolantur codd.: immolatur ed. princ. Pigero X. 8 post demittuntur lacun. sign. codd. 9–10 su. Ep. 22 at] et W. quom W.

Ⓟ 3 tardare E. 3–4 po. so. om. MP. 5 fingere I. 6 dim- codd. 8 Pegasides Aug. 10 ippocrene (-nae) β: yppocrenae (ypo-) α. 11 plorantis M. 12 Peptaeides (-tei-) codd. (Pepet- R): Pimpleides Aug. liquoris MP. 15 Pip-pit MPR. 16 in quia MP (ante corr.) 17 (consederat codd.) 18 (et codd.) glossam om. L. 20 Peregre codd. (Pergere I) 22 (Pergraecare (-gre-) codd.) tintinius G. 23 hominum L ante corr. G¹. nunc α: non β.

sunt. **Pierides** Musae propter amoenitatem ac solitudinem Pierii montis dictae videntur, . . . quo eae secretis locis propter studia liberalia delectentur.

Percunctatio pro interrogatione dicta videtur
5 ex nautico usu, quia conto pertentant, cognoscuntque navigantes aquae altitudinem. Ob quam causam etiam ait Verrius secundam syllabam per o solere scribi. Mihi id falsum videtur: nam est illa percunctatio, quod is, qui curiose quid interrogat, †per-
10 cunctarisit†, ut recte per u litteram scribatur. **Perfugam** Gallus Aelius ait, qui liber, aut servus, [aut hostis] sua voluntate ad hostes transierit; qui idem dicitur transfuga. Quanquam sunt qui credant, perfugam esse non tam qui alios fugiat, quam qui ob
15 spem commodorum ad quempiam perfugiat. **Perfacul** antiqui, et per se facul dicebant, quod nunc facile dicimus; inde permansit in consuetudine facultas.

Peremptalia fulgura
†Grapus† ait vocari, quae superiora fulgura,
20 ut portenta, vi sua peremant duobus modis, prioribus tollendis, aut maiore manubia, ut tertia secundae, secunda primae cedat. nam ut omnia superentur fulgure, sic ictum fulgur manubiis vinci.

Perediam et **bibesiam** Plautus (Curc 444) finxit sua consuetudine, cum intelligi voluit cupiditatem edendi et bibendi.
25 **Peremere** Cincius in libro de verbis priscis ait significare idem, quod prohibere: at Cato in libro qui est de re militari pro vitiare usus

QU. XI. 1. FESTI FRAGM. E COD. FARN. L. XV.

268 est, cum ait (4): „cum magistratus nihil audent im- 217

31 perare, ne quid consul auspici peremat.“

Perihodos dicitur et in carmine lyrico pars quaedam et in soluta oratione verbis circumscribita sententia; et in gymniciis certaminibus
35 perihodon vicisse dicitur, qui Pythia, Isthmia,

Pierides Musae a Pierio monte dictae sunt.

267

Percontatio videtur dicta ex usu nautico, quia aquae altitudinem conto pertemptant. Alii volunt percunctationem dici, quod scilicet is, qui curiosus est, per cuncta interroget.

Perfuga et **transfuga** dicitur, quod ad hostes perfugiat et 5 transfugiat.

Perfacul et per se facul antiqui dicebant, quod nunc facile et perfacile dicimus; unde permansit in consuetudine facultas.

Perediam et **bibesiam** Plautus (Curc. 444) cum dixit, in- 10 tellegi voluit cupidatem edendi et bibendi.

Peremere alii posuerunt pro prohibere, alii pro vitiare.

Ⓢ 1 Pyerides X. 2 solitudinem W. pyerii X. post videntur spat. 10 litt. X. eae W, ed. princ.: ex X. 4 Percunctatio W¹ X: Percontatio W³ Epit.: Percontatio ed. princ. uidentur W ante corr. 5 uento W. 7 etiam ait Verrius etiam X: ait Verrius etiam W, ed. princ. per on ed. princ.: om. X. 9 qui om. X (add. Y) interrogat quid X. 10 percunctari sit W: percunctari scit X: per cuncta visit ed. princ.: per cunctas res it Aug. 10–11 Perfugium X (corr. Y) 12 aut hostis del. Mue. sui codd.: corr. Aug. qui alios fugiat quam qui ob spem idem W¹ (corr. man. 3, quae etiam illud idem delevit) 13 quanquam] quam X (corr. Y) sint ed. princ. 14 tam] iam W. 15 profugiat X. 17 fac. et perfacile di. Epit. unde Epit. 18 consuetudinem W ante corr. Perentalia X. 19 grapus W: Antonius Grapho X (pro Ant. Gnipho): Gracchus ed. princ.: Granus Aug. 20 pocrenta X. permeant X (non ed. princ.) modis om. (in 5 litt. spat.) X (add. Y) 21 colendis X (non ed. princ.) 23 ut om. X (non ed. princ.) omina Aug.: omnia omina Mue. superantur X (non ed. princ.) ipsum alii 24 <maioribus> man. Mue. 25 bibetsiam W: perbibesiam Plauti codd. finxit om. (in spat. vac.) W¹ (scripsit, ut vid., add. man. 3) 27 libro] lib. (sic) W: libris X. 29 libro X: li. (sic) W. uiciare codd. 30 cum (alt.) del. Jordan. impetrare Regell. (Jahrb. class. phil. 34, 380) 31 consularis auspici peremant Momms.

Ⓢ 1 Py- LTβ. py- codd. 2 Percantatio MP. 3 per-
cunctionem G: percontationem L. 5 perfugitat M. 8 (unde
codd.) 10 hibesiam T: bilesiam M: pilesiam P. 12 pro
(prius) om. α IR.

- Nemea, Olympia vicit, a circumitu eorum
spectaculorum. **Perempta** et interempta pro inter-
fectis poni solet a poetis. Lucretius (4, 44): „Cum cor-
pus simul atque animi natura perempta.“ **Perpe-**
5 **tem** pro perpetuo dixerunt poetae. Pacuius in Iliona (208):
„Fac ut coepisti, hanc operam mihi des perpetem:
oculis traxerim.“ **Persillum** vocant sacerdo-
tes rudiculum picatum, quo unguine flamen
Portunalis arma Quirini unguet. **Persicum**
10 **portum** Plautus (Amph. 404, 412, 823) cum ait, mare
[Euboicum vi-
detur significare, quod in eo classis Persarum dicitur
stetisse, non procul a Thebis. **Personata** fabula
quaedam Naevi inscribitur, quam putant quidam
primum <actam> a personatis histrionibus. Sed cum post
15 multos annos comoedi et tragoedi personis
uti coeperint, verisimilius est eam fabulam propter
inopiam comoedorum actam novam per Atella-
nos, qui proprie vocantur personati; quia ius est
is non cogi in scena ponere personam, quod cete-
20 ris histrionibus pati necesse est. **Persibus** per-
acutum significare videtur, ut Plautus (frag. inc. 37):
[„Nihil
deconciliare sibus, nisi qui persibus sapis.“ Naevius
[(com. 116)
„Et qui fuerit persibus carpenti adstratio?“ **Perpetrat**
peragit, perficit. Pacuius in Teucro (317): „Neque perpe-
25 trare precibus †inpetria† quid“, et in Niptris (249):
„Spartam †reponare† instat, id si perpetrat.“ Quo
etiam sine praepositione usi sunt, quod conver-
270 sum iam o <Perpulit, persuasit>
inpulit
30 do me
licet c <Perti->
sum di
qui paul
Puteum Ael<ius>

- 216 Perpetem pro perpetuo dixerunt poetae. 269
 Persillum dicebant vas quoddam picatum, in quo erat un-
 guentum, unde arma Quirini unguebantur.
 Persicum portum mare Euboicum, quod in eo steterit clas-
 sis Persarum. 5
 Persicum dixit Plautus peracutum.
 Perpetat peragit, perficit.
 Perpulit persuasit, impulit. 271
 Pertisum pro pertaesum dixerunt.

Ⓢ 2 Perepta *F.* imperfectis *F:* *corr. Aug.* 5 (iliona *F'*)
 6 fort. perpetem < . . . perpetem > oculis traxerim 8 rudu-
 sculum p. ex quo *Scal.* 9 arm (sic) cum parvo spatio ante
 quirini *F.* an unguis? 10 eubolcum *F.* 13 quaedamnae
 ut inser. *F.* 14 actam *add. Aug.* 15 comodi *F.* personas *F.*
 16 coeperunt *F.* 18 propriae *F.* 19 scenam *F.* 20 Persi-
 cum *F. Epit.: corr. Scal.* 22 de conciliariis *F:* *corr. Bue.*
 persicus *F.* 23 ecqui *edd.* Perpetat *F. Epit.* 24 (pacuius *F'*)
 25 impetrata quit *Mue.* ni patris *F.* 26 reportare *Mue.:* re-
 ponere *Scal.* 28 o vel d (non vid. in) *F^c.* o < bscenum in sen-
 sum est > *Mue. (fere) su. Ep.* 30 do me per *F^a:* do me
F^{ab} F^c (per perdubium) 31 c *F^a* (n. l.) 33 paul *F^a* (l n. l.)
 fort. paul < o elegantiores videri vellent > 34 el *F^c.* Ael < ius >
Croenert.

Ⓢ 2 Persillum *MP.* peccatum *MP.* 4 euboicum *codd.*
 (ob- *T*) 6 pesicum *M:* Persicum *corr.* Pesicum *P.* (dixit
 Plautus *codd.*) 7 Perpetrat *T.* perficit *om. R.* 9 Perci-
 sum *IR.* propter taesum (te-) *MP¹.*

- inde t <Puticulos> . . . <ap-
pellatos, <quod vetustissimum genus sepulturae in pute-
is fuerit
extra po
5 inde po
los Aeliu
familias
vilia proicer
ea putesce <Putum> <pro puro dixisse>
10 antiquos, u
decisum est i <Cor->
nifici<us> ait. neque <Ennius>
in Alexandro (62):
amidio purus put<us.> Et Plautus (Pseud. 1200): „Purus
[putus hic]
15 sycophanta est.“
quo certior sc <Aurum quoque>
putatum dici sol<et, id est expurgatum, et ratio puta-
ta, id est pura fact<a. Putitium Plautus in Bacchi->
dibus rettulit in <stultum . . . (123): „Is stul->
20 tior es[t] barbaro p<utitio.“> <Putitii cum>
ab Hercule ritum <sacrificandi accepissent, eum>
millibus aeris gra<vis quinquaginta edocuisse dicuntur>
servos publicos populi Romani: <quo facto Putitii intra
[diem]>
XXX, cum eius famil<iae XII fuissent, omnes interierunt.>
35 Pubes adulescens, q.
catur, cui contrarium
272 dici solet. 218
<Puteolos dictos putant ab aquae c>aldae pu-
<tore, quidam a multitudine puteorum ea>rundem
30 <aquarum gratia factorum> Ver-
. cum autem
. his vio-

Ⓕ 1 t vel d F^c 2 su. Ep. 3 fuerit F^u (t n. l.) 4 po<r-
tam Esquilinam> Scal. 5 po F^c. 5-6 po<tius appellatos

Puticuli sunt appellati, quod vetustissimum genus sepulturae in puteis fuerit, et dicti puticuli, quia ibi cadavera putescerent.

Putus antiqui dicebant pro puro, unde putatae vites et arbores, quod decisis inpedimentis remanerent purae. Aurum quoque putatum dici solet, id est expurgatum, et ratio putata, id est pura facta.

Putitium Plautus (Bacch. 123) dixit pro stulto.

Pubes adulescens, quin etiam et plurium numerus eiusdem aetatis.

219 **Puteolos** dictos putant ab aquae calidae putore, quidam a multitudine puteorum earundem aquarum gratia factorum.

10

esse existimat puticu\los Aeliu\ Stilo, quod . . . patres\ *Scal.*
 6 aeliu $F^{ab} F^{ar}$. 8 proicer F^u (er n. l.) 8-9 proicer\ent man-
 cipia, ibi cadavera\ ea putescer\ent\ *Scal.* 9 putescer $F^{ab} F^c$.
su. Ep. 20 antiquos seq. *distinctio*, tum i vel u F^c . u\nde\ *Croenert.* 11 dicisum F : corr. *Urs.* i F^k : id F^u : via id F^c .
 11-12 Cornificius *Urs.* 12 neque (que per compend.) F^u (que
 n. l.) 13 alexandro F^u (o n. l.) 14 suppl. *Scal.* put F^u (ut
 n. l.) 16 sc F^k : se F^u . 16-17 *su. Ep.* 17 sol $F^k F^{ab} F^c$.
 18 facta F^u : fact vel faci F^c . suppl. *Scal.* vel Potitium (-cium)
 (cf. 270, 5) 19 in (vel n; non est Putitium) F^c . 20 est F :
 es *Plauti codd.* p ut vid. F^c : vel potitio (-cio) 20-24 suppl.
Urs. (ex p. 270) 21 ad hercule F : corr. *Aug.* ritum F^c .
 23 publicus F : corr. *Aug.* p. r. (i. e. populi Romani) F^u (r n. l.)
 24 famil F^{ar} . 25 q F^c . 25-26 q\ui iam generare potest
 vo\catur, cui contrarium \est impubes: quin etiam\ *Scal.*
 27 \pubes plurium numerus eiusdem aetatis\ dici solet *Scal.*
 (ex *Epit.*) 28 aldae F^c . 28-30 *su. Ep.* 29 rundem F^c .
 30 a Ver nov. lemma incipere videtur F^c . 1 cum F^u (c n. l.)
 32 lis vel etiam sis F^c .

Ⓟ 1 Peniculi *M* (corr. Pet- ut vid.): Petticuli *P.* 2 potiis
codd. (poriis *I*: portis *R*) 3 putrescerent *TLIR.* 4-7 om. *P*¹.
 4 putarae *G*: deputates *I.* 5 pedimentis *L.* aurium *M.* 6 so-
 lent *MP*² *I* ante corr. 8 (dixit *codd.*) 9 (etiam et pl. *codd.*)
 11 caldae *Fest.* (?) puterae *I.*

- illus
 <Pugnus a punc>tione
 <id est percussu dicitur.> ralatam
 ulam su-
 5 editur, sed
 versus alia
 <Lu>cina Iuno
 it formon-
 Prospera
 10 ne, declina-
 <Praecidaneae porca prod>ucta syllaba
 <secunda pronuntianda est> ut ait L. Cin-
 <cuis> † familiae pur-
 <gandae causa> praecidaneae dicitur.
 15 , quod genus hostiae, quod
 <ante novam frugem caeditur, prae>cidarium appellabat:
 catur ex tribus pu-
 tis, cum tribus liba-
 <Poriciam> iaciam maxime
 20 <Plautus in P>seudolo (266): „atque in
 <manibus exta teneam, ut porici>a<m> interea loci.“
 <a>risque quod consecran
 <dum> tra it consumi
 † ut Verrius eo-
 25 <dem libro de significatu verbo>rum, sint dicta libe-
 † arbitratur ob eam cau-
 culo, quia profana ea
 274 quoque id est deo dic<a>ta, † consume est † necesse; cuius
 opinionem, neque in hoc, neque in aliis compluribus
 30 refutare minime necesse est, cum propositum ha-
 beam ex tanto librorum eius numero intermortua
 iam et sepulta verba atque ipso saepe confitente
 nullius usus aut auctoritatis praeterire, et
 reliqua quam brevissime redigere in libros
 35 admodum paucos. Ea autem, de quibus dissentio, et
 aperte et breviter, ut sciero, scripta in [h]is libris
 meis invenientur, <qui> inscribuntur „priscorum ver-

Pugnus a pu(nc)tione, id est percussu dicitur.

Praecidaneam porcā dicebant, quam immolare erant soliti antequam novam frugem praeciderent.

Poriciam porro iaciam.

4

Ⓢ 1 illus $F^k F^{ab} F^c$. 2—3 *su. Ep.* 3 r F^c . 3—4 <Pe-
gasum . . . > alatum . . . <ung>ulam *Urs.* 4 ulam $F^{ab} F^c$;
ilam F^k . 5 editur (*nullo modo traditur*) F^c . 6 uersus F^c ;
iersus F^{ar} ; ersus F^{ab} . 7 lucina F^u (*lu n. l.*) 8 it *ut vid.* F^c ;
t $F^k F^{ab}$. 10 ne F^{ar} . 11 ucta $F^{ab} F^c$. 11—12 *suppl. Mue.*
(*ex Gell. 4, 6*) 13 t (*ut vid.*) familiae F^c . 14 *suppl. Scal.*
prae (rae *per compend.*) cidanea F^c . 15 ante quod *distinctio* F^c .
16 *suppl. Mue. (ex Epit.)* cidarium F^u (*ci n. l.*) (appellabat F)
17 catur F^u (*c n. l.*) 18 tis *vel* ris F^c . 19 iaciam F^{ab} .
21 a F^c . intebea F 22 risque F^c . 23 contra F^u (*con*
n. l.) 24 t *ut vid.* F^c . 25 *suppl. Scal.* 26 t *ut vid.* F^c .
27 <po>culo *Urs. Reitz.* prophana F . 28 dicata *Huschkius*
consumi esse *Mue.*: consumere est *Aug.* 36 siero F : *corr. Urs.*
his F . 37 qui *add. Thewr.*

Ⓢ 1 putione *codd.* (potione R) 3 (ante(antem M)quam *codd.*)
4 Poriciam *LTG*: Poritiā *MPiR.* laiciam I .

borum cum exemplis.“ Porigam dixisse antiqui videntur pro porrigam, propter morem non geminandarum litterarum, ducto verbo a porro regam. Aut si id frivolum videtur, cum aperte ἐκ τοῦ ὀρέγειν tractum sit. Sed antiqui etiam porgam dixerunt pro porrigam. Porcae appellantur rari sulci, qui ducuntur aquae derivandae gratia, dicti quod porcent, id est prohibent aquam frumentis nocere: nam crebriores sulci limi vocantur. Postliminium receptum, Gallus Aelius in libro primo significatio-
 10 num, quae ad ius pertinent, ait esse eum, qui liber, ex qua civitate in aliam civitatem abierat, in eandem civitatem redit eo iure, quod constitutum est de postliminis: item qui servos a nobis in hos-
 15 tium potestatem pervenit, postea ad nos redit in eius potestatem, cuius antea fuit, iure postlimini. Equi et muli et navis eadem ratio est postliminium receptionis quae servi. Quae genera rerum ab hostibus ad nos postliminium redeunt,
 20 eadem genera rerum <a> nobis ad hostis redire possunt. Cum populis liberis et confoederatis et cum regibus postliminium nobis est ita, uti cum hostibus. quae nationes in †opinione† nostra sunt, cum his

276 Posticum ostium dicitur in posteriore parte aedium. Cete- 220
 rum antiqui etiam vicinum habitantem ad posteriorem partem aedium sic appellarunt. Denique et quae ante nos sunt antica, et quae post nos sunt postica dicuntur, et dexteram
 5 anticam, sinistram posticam dicimus. Sic etiam ea caeli pars, quae sole inlustratur ad meridiem, antica nominatur,

1 posteriora *M*. 2 uiciniam *M*. 3 et quae *om. MP*.
 4 antiqua *LTG*¹: uel antica antiqua *IR*. 5 anticuam *G*:
 antiquam *PMIR*. 5-6 c. ea pars *MP*: pars *T* (caeli *add. in marg.*) 6 antica *β*: antiqua *MP*.

Porcae in agris sunt dictae, quod porcant, id est prohibeant 275
aquam frumentis nocere. Nam crebriores sulci limi solent
vocari.

Postliminium receptus dicitur is, qui extra limina, hoc est
terminos provinciae, captus fuerat, rursus ad propria re- 5
uertitur.

Ⓕ 1 *an* Poriciam? 2—3 (*geminandarum F*) 4 Aut si] Aliis *Mue.* eciuoregin *F*: ex ἐπιτορέγειν *Mue.*: e proregam *Scal.*: *correx*i. 6 dicuntur *F*: *corr. Aug.* 7 porcant *F Epit.* 8 prohibeant *Epit.* 9 limi] lirae *Urs.* 10 gallius *F.* 14 itemque *F*: *corr. Urs.* 18 receptionis *Bruns.*: receiptum *is F.* sirui *F.* 20 a *add. Urs.* 21 et cum foederatis *F*: *corr. Urs.* 23 ditione *Urs.* cum his <postliminium non est> *Cuiacius.*

Ⓖ 3 uouari *corr. iuuari R.* 6 reuertatur *IR ante corr.*

quae ad septentrionem, postica; rursumque dividuntur in
duas partes, orientem atque occidentem.

Palatium, id est mons Romae, appellatus est, quod ibi pe-
cus pascens balare consueverit, vel quod palare, id est er-
rare, ibi pecudes solerent; alii quod ibi Hyperborei filia 5
Palanto habitaverit, quae ex Hercule Latinum peperit; alii
eundem, quod Pallas ibi sepultus sit, aestimant appellari.

2 (atque *codd.*) 3 Pilatium *L.* 4 consueuerat *R.* 6 pa-
lanto *T*: palanta *MPL*: pallanto *Eβ.* quia *MP.* 7 ibi
Pal. *IR.* aestimabant *R.*

Palmites vitium sarmenta appellantur, quod in modum palmarum humanarum virgulas quasi digitos edunt.

Palmulae appellantur remi a similitudine manus humanae.

Pallas Minerva dicta est quod Pallantem Gigantem inter-
5 fecerit, vel, sicut putabant, quod in Pallante palude nata est.

Pappi carduorum flores. Lucretius (3, 386): „Vestem nec plumas avium papposque volantes.“

Papillae capitula mammarum dictae, quod papularum sint similes.

10 **Pauperies** damnum dicitur, quod quadrupes facit.

Palpari blandiri.

Pauciens dicebant pro raro. Titinnius (40): „Uxorem pauciens videbo.“

Panus facit deminutivum panucula.

15 **Pandana porta** dicta est Romae, quod semper pateret.

277 **Pandiculari** dicuntur, qui toto corpore oscitantes extenduntur, eo quod pandi fiunt.

Pandicularis dicebatur dies idem et communicarius, in quo omnibus dis communiter sacrificabatur.

20 **Pancarpiae** dicuntur coronae ex vario genere florum factae.

Panibus redimibant caput equi immolati idibus Octobribus in campo Martio, quia id sacrificium fiebat ob frugum eventum; et equus potius quam bos immolabatur, quod hic bello, bos frugibus pariendis est aptus.

25 **Patulum bovem** Plautus (Truc. 277) appellat, cuius cornua 221 diversa sunt ac late pateant.

Patagium est, quod ad summam tunicam adsui solet, quae et patagiata dicitur, et patagiarii qui eiusmodi faciunt.

1 sarm. vit. *L.* 3 rami *IR.* 4 (di. est *codd.*) pallente *I.*
5 natus *G*¹. 6 fluores *E.* 7 papposque *I.* 8 Pappille *MP.*
capita *T.* sunt *TLE.* 10 dicunt *ut vid. M:* dictae *P.*
12 rare *I:* rato *R.* tinnius *R.* 14 panicula *M:* paruucula *P*¹
(panucula *P*²) 16 tempore *R.* oscillantes *codd.:* *corr. Ital.*
18 id est et *MP (per compend.) L.* 21 redimebant *codd.*
(-ibant *G*) octubris *E.* 22 ad *IR.* 23 bos qui i. *M.*
24 parientis *R.* 25 appellabat *R.* 26 (sunt *codd.*) ac late]
alate *MP.* 27 Patagium *T.* 27-28 quae et patagia et qui
eiusmodi faciunt patagiarii dicuntur *R.* qui ei. fac. *om. L.*

Patagus morbi genus.

Patricius vicus Romae dictus eo, quod ibi patricii habitaverunt, iubente Servio Tullio, ut, si quid molirentur adversus ipsum, ex locis superioribus obprimerentur.

Pagani a pagis dicti.

5

Pagi dicti a fontibus, quod eadem aqua uterentur. Aquae enim lingua Dorica *παγαι* appellantur.

Paginae dictae, quod in libris suam quaeque optineant regionem, ut pagi; vel a pangendo, quod in illis versus panguntur, id est figuntur.

10

Parens vulgo pater aut mater appellatur, sed iuris prudentes avos et proavos, avias et proavias parentum nomine appellari dicunt.

Parere oboedire.

Parret significat apparebit.

15

Paribus equis, id est duobus, Romani utebantur in proelio, ut sudante altero transirent in siccum. **Pararium** aes appellabatur id, quod equitibus duplex pro binis equis dabatur.

278

Parrici(di) quaestores appellabantur, qui solebant creari causa rerum capitalium quaerendarum. Nam parricida non utique is, qui parentem occidisset, dicebatur, sed qualemcumque hominem indemnatum. Ita fuisse indicat lex Numae Pompili regis his composita verbis (12): „Si qui hominem liberum dolo sciens morti duit, paricidas esto.“

Parumper significat paulisper, quasi perparvum, hoc est valde parvum; refertur autem ad tempus.

222 **Parasangae** apud Persas viarum mensurae.

Penuria est id, quod pene minus sit, quam necesse est.

2 Patritius I. 3 Servio] servitio MPLGI. 6 Pagis MP
I ante corr. R. quod] que M: quae P. 9 pagendo MP.
10 paguntur M. finguntur IR. 11 app. om. MP. 13 dicuntur IR. 15 Parret MPTL: Paret Eß. 17 pararum
aes I: ut parium aes L. 17-18 appellabantur T. 19 Parrici
codd. (-aci T ante corr.): corr. Scal. 20 paricida R. 24 paricidas GR: parricidas MPL E: parracidas T: parricida I.
25 qu. paruum T. 28 (Pen- et pene (poe-) codd.) quam] qua M: quod I.

Pelices nunc quidem appellantur alienis succumbentes non solum feminae, sed etiam mares. Antiqui proprie eam pelicem nominabant, quae uxorem habenti nubebat. Cui generi mulierum etiam poena constituta est a Numa Pompilio hac lege (2): „Pelex aram Iunonis ne tangito; si tanget, Iunoni crinibus demissis agnum feminam caedito.“

P(a)edidos sordidos significat atque obsoletos. Tractum vocabulum a Graeco, quia παιδες, id est pueri, talis sint aetatis, ut a sordibus nesciant abstinere.

- 10 **Paean(a)** Apollinem vocaverunt, quod sagittarum ictu eum nocere putabant. Est enim παῖεν ferire. Alii, quod remedi-
dians morbis finem faceret talis gravitatis.

Peligni ex Illyrico orti. Inde enim profecti ductu Volsimi regis, cui cognomen fuit Lucul(l)o, partem Italiae occupa-
15 runt. Huius fuerunt nepotes Pacinus, a quo Pacinates, et Pelicus, a quo Peligni.

- 279 **Pales** dicebatur dea pastorum, cuius festa Palilia diceban-
tur; vel, ut alii volunt, dicta Parilia, quod pro partu pe-
coris eidem sacra fiebant.

- 20 **Partus** et pro nascendo ponitur et pro parato. Naevius
(trag. 54): „Male parta male dilabuntur.“

Parones navium genus, ad cuius similitudinem myoparo vocatur.

Passer marinus, quem vocat vulgus struthocamelum.

1-6 om. P. 1 (Pel- et pel- (passim) codd.) 1-2 non —
mares om. EL. 2 eam pro. T. 3 quexorem M. nume-
bat R. 5 pelexarum R: pelaxarum I. Iunoni Ital.: iunon α:
non β. 7 (Ped- codd.) sordidas MP¹. 8 pedes codd. p.
tali M: puerilitas L. sunt LER. 9 ut] aut MP¹. absti-
neri MPβ: -re TLE. 10 Paean (Pe-) codd. appellinem MP.
11 pein codd. remedicans β. 13 (Pel- codd.) uolsomi I.
14 luculo codd. 15 pacinantes R. 16 (pelicus codd.) (peligni
codd.) 17-21 om. P. 17 deapostolorum M. 18 parilia codd.
(pal- E) parlilia E. pro om. L. 19 ei I ante corr. R. 20 pro-
perato G. 21 male (-lem R) male parta delabuntur codd.
(male male parta male de. E) 24 vo. vulgo R: uocant vulgo E.
stryto (stri-) camellum codd.

Parcito linguam in sacrificiis dicebatur, id est coerceto, contineto, taceto.

Pastillus forma parvi panis utique deminutivum est a pane.

Passales et oves et gallinae appellantur, quod passim pas-
cuntur.

5

223 **Phascolia** appellant Graeci, quas vulgus per[n]as vocat.

Praetoria cohors est dicta, quod a praetore non discedebat.

Scipio enim Africanus primus fortissimum quemque delegit, qui ab eo in bello non discederent et cetero munere militiae vacarent et sesquiplez stipendium acciperent.

10

Prorsum ponebant pro recto.

Prandium ex Graeco π(ρ)οένδιον est dictum, nam meridia-
num cibum cenam vocabant.

Praetextae appellantur, quae res gestas Romanorum conti-
nent scriptae.

15

Praetoria porta in castris appellatur, qua exercitus in
proelium educitur, quia initio praetores erant, qui nunc
consules, et hi bella administrabant, quorum tabernaculum
quoque dicebatur praetorium.

Praes est is, qui populo se obligat, interrogaturque a ma- 20
gistratu, si praes sit. Ille respondet: praes.

Praesiderare dicitur cum maturius hiberna tempestas mo-
vetur, quasi ante sideris tempus.

Praesidium est, quod pro utilitate ac salute alicuius auxilii 280
gratia praeponitur. Subsidium, quod postpositum est ad 25
subveniendum laborantibus.

Praestinare apud Plautum praeemere est, id est emendo
tenere.

1 Pascito α. 3 Pastillius R. (par. pan. *codd.*) 4 cal-
line MP. 6—10 om. P. 6 Phascolia *codd.* (Pas- L: Phias- R:
-cola G ante *corr.*) pernas *codd.* (per mas R): *corr.* Aug.
9 numerum M. 10 uocarent M. 12 poendion *codd.* (poen T)
13 uacabant M. 15 (scriptae *codd.*): scriptas Ital. 16 in
ca. por. I. 17 qu. in initio T. 18 hi] ibi L. 20 (interro-
gaturque *codd.*): interrogatusque *dett.* 20—21 om. P¹. 21 re-
spondit MP²β. 22 cum inmaturius (imm-) LE. 24—26 om. P¹.
24 (ac *codd.*): a M. 26 a subuenientibus T: subueniendum M.
27 Predestinare T.

Praestitem in eadem significatione dicebant antiqui, quae nunc dicimus antistitem.

Praestolari is dicitur, qui ante stando ibi, quo venturum excipere vult, moratur.

- 5 **Praeficae** dicuntur mulieres ad lamentandum mortuum conductae, quae dant ceteris modum plangendi, quasi in hoc ipsum praefectae. Naevius (com. 129): „Haec quidem mehercle, opinor, praefica est, quae sic mortuum conlaudat.“
Praesagire est praedivinare, praesipere. Sagax enim est

10 acutus et sollers.

Praecidaneae agna vocabatur, quae ante alias caedebatur. Item porca, quae Cereri mactabatur ab eo, qui mortuo iusta non fecisset, id est glebam non obiecisset, quia mos erat eis id facere, priusquam novas fruges gustarent.

- 15 **Praecia** dicebant, qui a flaminibus praemittebantur, ut de- 224
 nuntiarent opificibus, manus abstinerent ab opere, ne, si vidisset sacerdos facientem opus, sacra polluerentur.

Praeiurationes facere dicuntur hi, qui ante alios conceptis verbis iurant; post quos in eadem verba iurantes tantum-
 20 modo dicunt: idem in me.

Pronurus nepotis uxor.

Praeneste dicta est, quia is locus, quo condita est, montibus praestet.

Promissum capillum dicitur longum. Item barba promissa
 25 velut porro missa.

- 281 **Promiscam** dicebant pro promiscue.

Promonstra prodigia.

Primordia principia.

1 quam I: qui R. 2 antestitem MGR. 3 Praestolarus di. IR. 5 Praeficae R¹. 5-8 om. P. 5 coniuncte M.
 7 me hercule IR. 8 conlaudant β. 11 uobatur M. 12 ceteri R ante corr. 13 id — obiecisset om. G¹R. 15 Praecia (Pre-) PMEGI: Praetia (Pre-) LR: Praecidia T. 16 abstinere TLE. 18 dicunt MP. conceptus MP. 19 iurantibus MPGR. 20 id est L. 22-23 om. P. 23 praetet M.
 26 pro om. G.

Promulgari leges dicuntur, cum primum in vulgus eduntur, quasi provulgari.

Promulco agi dicitur navis, cum scapha(e) ducitur fune.

Principalis castrorum porta nominatur, quod in eo loco est, in quo principes ordines tendunt. 5

Praenominibus feminas esse appellatas testimonio sunt Caecilia et Taracia, quae ambae Gariae solitae sint appellari, pari modo Lucia et Titia.

Prym(n)esius palus, ad quem funis nauticus religatur, quem alii tosillam dicunt. 10

Procure poscere. Unde procaces meretrices ab assidue poscendo, et proci uxorem poscentes in matrimonium.

225 **Procellunt** procumbunt.

Proculum inter cognomina eum dicunt, qui natus est patre peregrinante a patria procul. Proculos sunt qui credant 15 ideo dictos, quia patribus senibus quasi procul progressis aetate nati sunt.

Procapis progenies, quae ab uno capite procedit.

Procineta classis dicebatur, cum exercitus cinctus erat Gabino cinctu confestim pugnaturus. Vetustius enim fuit multitudinem hominum, quam navium, classem appellari. 20

Proci tantum provocitant. Citare enim vocitare est, unde proci et prociet.

Proci dicebant pro poscit.

Procalare provocare ex Graeco καλεῖν, id est vocare. Unde 25 kalendae, calumnia, calones et caculae et calatores.

Procera proluxa et in longum producta, quasi ex cera ob eius facilitatem.

1 dicuntur *I ante corr.* 3 Promulcogi *M*: Promulgo agi *P*. scapha (-fa) *codd.* 6 stetimonia *L.* 7 taracia *G*: tarracia *TLE*: tarratia *I*: taeratia *R*: artractia *M*: artratia *P*. sunt *T G ante corr. I.* 9-10 *om. P¹.* 9 Prymesius *β*: Primesius *MP²*: Perimesius *TLE*. 14 dicunt — ideo (*v. 16*) *om. R.* 15 a Proculos *nov. lemm. in. codd.* credunt *LGI* (*R n. l.*) 16 progressi *R.* 18 Procacis *T.* 22 enim] eum *MP*. 23 (prociet *codd.*) 24 (a Proci *nov. lemm. in codd.*) 25 (vocare *codd.*) 28 felicitatem *IR.*

282 **Procitum** testamentum dicebatur velut procatum, provocatum, id est irritum ac ruptum.

Procitum, cum prima syllaba corripitur, significat petitem.

Livius (Odys. 8): „Matrem procitum plurimi venerunt.“

5 **Procestria** dicuntur, quo proceditur in muro. Aelius procestria aedificia dixit esse extra portam; Artorius procastria, quae sunt ante castra. Etiam qui non habent castra, propugnacula, quibus pro castris utuntur, aedificant.

Prosapia progenies, id est porro sparsis et quasi iactis

10 liberis, quia supare significat iacere et disicere.

Proscium, quod praesecatum proicitur.

Prosequium a prosequendo, obsequium ab obsequendo di- 226
cuntur.

Prosedas meretrices Plautus appellat, quae ante stabula

15 sedeant. Eaedem et prostibula.

Pro sententia ac si dicatur in sententia, ut pro rostris, id est in rostris.

Prosumia genus navigii speculatorium parvum.

Prosita proposita.

20 **Privos** privasque antiqui dicebant pro singulis. Ob quam causam et privata dicuntur, quae uniuscuiusque sint; hinc et privilegium et privatus; dicimus tamen et privatum, cui quid est ademptum.

Privignus dictus, quod, ante quam mater secundo nuberet,

25 est progenitus. Pri enim antiqui pro prae dixerunt.

Praevaricatores a praetergrediendo sunt vocati.

1-4 (*hoc ordine in codd.*) 1 velut procitum *codd.* 4 procatum *M.* venerentur *T.* 5 (et 5-6) Procerstria *R.* quae *L.* in numero *G.* 6 astorius *E.* (procastria *codd.*) 9 Prosapia *M.* prosparsis *R.* actis *MP.* 10 sutare *codd.* (usitare *T.*) 11 Proscium *R.* (praesecatum *codd.*) proiciatur *IR.* 15 (prostibula *codd.*) 16 Prosentia *G.*¹. insentia *R.*¹. 18 navii *R.* speculatorum *MP.* specularium *E.* 21 quae] quod *L.* 23 ademptum *IR ex corr.* 26 (vocati *codd.*): uocati *M.*

Prisci Latini proprie appellati sunt hi, qui, priusquam conderetur Roma, fuerunt.

Priscus Tarquinius est dictus, quia prius fuit, quam Superbus Tarquinius.

Pristinum ab eo venit, quod est prius; pari modo et prior. 283

Proletarium capite censum, dictum quod ex his civitas e constet, quasi proles progenie; idem et proletanei.

Procitare saepe prolicere, id est producere.

Prologium principium, proloquium. Pacuvius (383): „Quid est? nam me exanimasti prologio tuo.“ 10

Prolugere dicuntur, qui solito diutius lugent.

Proeliares dies appellabantur, quibus fas est hostem bello lacessere. Erant enim quaedam feriae publicae, quibus nefas fuit id facere.

Provinciae appellantur, quod populus Romanus eas pro- 15 vicit, id est ante vicit.

Protinam protinus. Terentius (Phorm. 190): „Protinam me coiciam in pedes.“

Pruina dicta, quod fruges ac virgulta perurat.

Prugnum pronum. 20

227 **Propages** progenies a propagando, ut faciunt rustici, cum vitem vetulam subprimunt, ut ex una plures faciant.

Propetrare mandare, quid perficiatur; nam impetrare est exorare et perpetrare perficere.

Propudium dicebant, cum maledicto nudare turpitudinem 25 volebant, quasi porro pudendam. Quidam propudium putant dici, a quo pudor et pudicitia procul sint.

7 (proles *codd.*) (*ras. post. s M*): prole seu *Momms.*: prolis *Huschkius.* 8 Prolicitare *Mue.* 9—10 quidem β . mamme *MPTL.* examinasti *LTIR.* 11 soluto *MP*¹. 12 appell-
lantur β . quibus — appellantur (*v. 15*) *om. R.* 15 Prouin-
tiae *LTII.* 18 coiciam β : coniciam α . 19 Pruina *M*:
Prouina *P.* uirgula *M.* 20 (pronum α): prorum β . 21 pro-
pagando *G.* 22 (ex una *codd.*) 23 (quid *codd.*) est *om. L.*
25 nudare *om. R.* 26 (pudendam *codd.*)

- 284 procul sint. **Provorsum fulgur** appellatur, quod ignoratur noctu an interdiu sit factum. Itaque Iovi Fulguri et Summano fit, quod diurna Iovis, nocturna Summani fulgura habentur. **Propatulum** late
 5 patens atque apertum, et patuli boves, quorum cornua in diversum super modum patent. **Propriassit** proprium fecerit. **Properus** antiquos dixisse, pro celer, testimonio est qualitatis adverbium, quod est propere. **Prophetas** in Adrasto Iulius nominat
 10 antistites fanorum, oraculorumque interpretes (2): „cum
 [capi-
 ta viridi lauro velare inperant prophetae, sancta ita caste qui purant sacra.“ **Propter viam** fit sacrificium, quod est proficiscendi gratia, Herculi aut Sanco qui scilicet idem est deus. **Prodigia** quod prodicunt futura,
 15 tura, permutatione g litterae; nam quae nunc c appellatur, ab antiquis g vocabatur. **Produit**, porro dederit, ut est in lege censoria: „porticum sartam tectamque habeto, prodito“; alias prodiderit. **Prodegeris**, consumpseris, perdideris, ut Caecil-
 20 lius in Hymni(de) (74): „prodigere est, cum nihil habeas, te inrid(er)ier.“ et Plautus in Nervolaria (97): „producte prodigum esse amatorem addeceat.“ **Prodinunt** prodeunt, ut Ennius Annali lib. III (156): „prodinunt famuli, tum candida lumina lucent.“ **Probrum**,
 25 stuprum, flagitium, ut Accius in Hellenibus (384): „qui nisi probrum, omnia alia indelicta aestimant.“ Caecilius in Davo (26): „ea tum conpressa parit huic puerum, sibi probrum.“ **Probi**, velut prohibi, qui se delinquendo prohibent. **Prodigiatores** harispices, prodigiorum
 30 interpretes. **Prodit** memoriae porro dat, et fallit; item ex interiore loco procedit; item perdit, ut Ennius lib. XVI (428): „non in sperando cupide rem prodere summam.“ **Punicum** quod appellatur
 286 genus.
 35 latum.
 quia u

228 Propatulum late patens atque apertum; et patuli boves, 235
quorum cornua in diversum patent.

Properus celer, unde adverbium propere.

Prophetas dicebant veteres antistites fanorum oraculorum-
que interpretes. 5

Profecturi viam Herculi aut Sanco sacrificabant.

Prodigere est consumere, unde et prodigus fit.

Prodinunt prodeunt. Ennius (Ann. 156): „Prodinunt fa-
mulī, tum candida lumina lucent.“

Probrum stuprum, flagitium. 10

Probi velut prohibi, qui se a delinquendo prohibent.

Prodigiatores prodigiorum interpretes.

Prodit memoriae porro dat et fallit. Item ex interiore loco
procedit. Item perdit, ut Ennius (Ann. 428): „Non in spe-
rando cupidi rem prodere summam.“ 15

Punicum genus libi translātum a Poenis. Id etiam appella-
bant prob[r]um, quia erat ceteris suavissimum.

Ⓕ 11–12 sancti caste *Kiessling*. 12 curant *Bergk*. 14 prae-
dicunt *edd.* 19 (perdideris *F*) 20 hymni *F*. 21 inridier *F*:
tuetur Ribb.: *corr. Dac.* productae *F*. 22 prodigium esse m.
(i. e. Marcum) amatorem *F*: *corr. Urs. Bothe*. 26 estimant *F*.
28 Probri *F*. delinquendo *F*. 30 Proditā *F*. 32 cupidi *Epit*.
36 u *F*^k *F*^c (*non us*): *us vel id vel is F*^{ab}.

Ⓖ 1 Propatibulum *MP*. 2 (div. pat. *codd.*) 3 propere
om. R. 4 antestites *GR*. 7 Prodegere *PMβ*. 8 pro-
deunt] prodenunt *R*: prodemunt *I*. 11 Probri *E*. proibi *MPG*.
12 (Prod. prod. *codd.*) 14 iter *E*. 15 (cupidi *codd.*): cupide *F*.
17 probrum *codd.*: *corr. Ital.*

- non <Pro>
stor <Progenerum
app<ellat avus neptis suae virum.>
pella <Profanum quod non est sacrum.>
5 Livi<us>
blico <Plautus (frag. inc. 38): „sacrum an pro-
[fanum ha-
beas, <parvi penditur“>
tionem <Pro ponitur etiam pro am-
plificando ac palam faciendo, ut prodi, provo-
10 ca, prop<elle, protrahe: alias pro privandi facul-
tate, <ut in propudio, prohibendo, qua utrumque ab-
nuit i<n his esse pudorem potestatemque: alias ali-
ud alio
alias pro al <Accius>
15 in Melani<ppo (trag. inc. 2):>
mani omnium
Plautus in Co<sin (frag. 61) <alias pro ante, ut>
pro ostio. alias pro <in, promittere bar-
bam et capillum. <Profundum dicitur id quod>
20 altum est ac fundum <longe habet. Pacuvius>
in Medo (243): „neque
Profesti dies dic<ti quod sint procul a religione numinis>
divini. Caecilius (292) in
sti tantundem <Afranius>
25 in Privigno (262): „aeque <profesto concelebras focum>..
Profusus super mo<dum sumptuosus>
Terentius in Adel<phis (134): „profundat, perdat, pere-
at, nihil ad me a<tinet.“ Alias, qui abiectus iac-
et. Pacuius in Teuc<ro (321): „profusus gemitu murmu-
30 ro †occistians rua†.
288 cant 230
. cita

Pro significat in, ut pro rostris, pro aede, pro tribunali. 287

Progenerum appellat avus neptis suae virum.

Profanum quod non est sacrum. Plautus (frag. inc. 38):

„Sacrum an profanum habeas, parvi penditur.“

Pro ponitur etiam pro amplificando ac palam faciendo, ut 5
prodi, provoca, protrahe, propelle; alias pro privandi facul-
tate, ut in propudio, prohibendo, quia utrumque abnuat in
his esse pudorem potestatemque; alias aliud alio, ut (pro)
pecunia, pro praedio, consule; alias pro admiratione, ut pro
Iuppiter; alias pro ante, ut pro ostio; alias pro (in), im- 10
mittere et promittere barbam et capillum.

Profundum quod longe habet fundum.

Profesti dies procul a religione numinis divini.

Profusus super modum sumptuosus. Terentius (Ad. 134):

„Profundat, perdat, pereat, nihil ad me adtinet.“ Alias 15
abiectus iacens. Pacuvius (321): „Profusus gemitu mur-
muro.“

3—4 <ut pronurum ap>PELLA<t nepotis uxorem> *Mue.* 4 pella *F^c*.
su. Ep. 5 liui *F^c*. 6 blico *F^c*: blici *F^u*. 6—7 *su. Ep.*
7 beas *F^c*. 8 tionem *F^u* (em n. l.) 8—12 *su. Ep.* 9 plific *F^c*.
10 prop *F^u* (-p n. l.) 11 post tate distinctio *F^c*. 12 i *F^c*.
14 al vel etiam as *F^c*: admiratione *edd. (ex Epit.)* 16 (mani *F*)
omnium (n per compend.) ut vid. *F^c* (non oinu): oinu *F^{ab}*.
17 cos (vel col vel cof) in (vel im) *F^c* (i certissimum; nullo
modo Condalio; o non potest esse a): Cofino dubitanter Croenert.
17—18 *su. Ep.* 18 hostio *F*. alias *F^u* (s n. l.) 19 post ca-
pillum distinctio *F^c*. 19—20 *su. Ep.* 20 fundum *F^u* (um n. l.)
21 neque *F^u* (ue n. l.) 22 dic *F^c*. *su. Ep.* 23 cecilius *F*.
in *F^u* (n. l.) 25 aequae (ue per compend.) *F^c*. 26 mo *F^u*
(o n. l.) 26—29 *su. Ep.* 27 adel *F^c*. 28 a *F^c*. attinet
Epit. 29 (pacuius *F*) 30 occisitans *Mue.* rua *F^{ar}*; ru *F^u*.
31 cant *F^u* (c n. l.) 32 cita *F^c* (non rta)

Ⓢ 2 appellatius *R.* 4 an] ac *L.* pendit *R.* 6 uiuandi *MP.*
7 abuit inis *G¹*. 8—9 ut pec. (poec-) *codd.*: pro *add. dett.*
pecunior *R.* propedio *L.* 10 in *addidi.* 10—11 al. pro in ut
promittere *Aug.* (et pr. *codd.*) 14 supra *IR.* 15 profudat *M.*
16 gemitum *M*: gemitus *P.*

<Plauti> n
 antur
 suae
 e
 5 uni
 nui
 acis
 <Plantae semina holerum dicta>e sunt,
 <quod plana sunt, ut plantae etiam pedum ex> causa
 10 <simili appellantur. Plancae tabulae planae, o>b quam
 <causam et Planci appellantur, qui supra modum pe>dibus
 <planis sunt. „Plaustrum perculi“ antiqui di>cebant
 euer-
 t id quod
 15 <Plautus in Epidico (592): „E>pidicus
 <mihi fuit magister. Perii plaust>rum perculi.“
 <Plebeium magistratum. nem>inem licet ca-
 <pere nisi qui ex plebe est> generis est
 isto nomine.
 20 <Plutei dicebantur crates corio cr>udo intentae,
 <quae solebant opponi militibus> opus facientibus
 <et appellabantur militares.> Nunc etiam tabu-
 <læ, quibus quid præsepitur, eodem> nomine dicun-
 <tur. Plebei> quæ a plebeiscito
 25 suffragium tu-
 s sunt constitu-
 unt, qui una cum
 <creati sunt dissid>ente plebe a pa-
 <tribus. Plebeias tabernas no>vas vocant nos-
 30 as esse, et septem ferun-
 <tur olim fuisse. Plebeias appell>amus a genere ma-
 290 gistratus. Eas enim faciendas curaverunt M. Iuni-
 us Brutus, Q. Oppius aediles plebis. Plexa colliga-
 ta significat ex Graeco; cui nos etiam praepositio-
 35 nem adicimus, cum dicimus perplexa. Plentur
 antiqui etiam sine praepositionibus dicebant.
 Plera dixisse antiquos testis est Pacuius, cum

231 **Plauti** appellantur canes, quorum aures languidae sunt ac 289
flaccidae et latius videntur patere.

Plantae semina holerum, quod plana sunt, ut appellantur
etiam ex simili plantae nostrorum pedum.

Plancae tabulae planae, ob quam causam et planci appel- 5
lantur, qui supra modum pedibus planis sunt.

Plebeium magistratum neminem capere licet, nisi qui ex
plebe est.

Plutei crates corio crudo intentae, quae solebant obponi
militibus opus facientibus, et appellabantur militares. Nunc 10
etiam tabulae, quibus quid praesepitur, eodem nomine di-
cuntur.

Plebei aediles dissidente plebe a patribus sunt creati.

Plexa conligata, unde perplexa.

291

Plentur antiqui etiam sine praepositionibus dixerunt.

15

Ⓕ 1-2 <Plauti appellantur canes, quorum aures la>n<guidae
sunt ac flaccidae et latius vid>entur <patere> su. Ep. n F^{ab} :
ui F^u . 2 antur (sed a dub.) F^c . 3 suae F^c (quae non vid.)
4 e F^u (n. l.) 5 uni F^u F^c . 6 nui ut vid. F^c : ui F^u . 7 acis
ut vid. F^c : cis F^u . 8-12 su. Ep. 8 e F^{ab} F^c : e cum lineola
transversa F^{ar} . 9 causa F^u : ausa F^k . 10 b F^{ar} . 13-14 <abiit
iis qui ... plaustrum> ever<tebant> Scal. 14 t F^c . 15 <abiit
in proverbium> Scal. 16 rum F^c . 17 inem F^c : nem F^u :
n litterae ductus prior iam non extat F^{ab} . 17-18 su. Ep.
18 generis F^{ab} F^c . 19-20 <cuius> generis <est omnis magi-
stratus qui appellatur> isto Scal. 19 isto F^c . 20 udo F^c .
20-24 su. Ep. 23 nomine F^u (n- n. l.) 24 \bar{q} (i. e. quae, non
qui) F^{ab} . sequi videtur in tabula phototypica aut distinctio
aut littera a. 26 s F^c (non o) <plebi>s Croenert. 27 unt
(non sunt) F^c . 28-29 su. Ep. 29-31 suppl. Mue. (post Scal.)
29 uas F^{ab} : uas novas F^u . 30 ferun F^u F^{ab} : ferunt F^k .
31 amus F^c . 33 L. Oppius Ulrichs. 37 (pacuius F)

Ⓖ 1 linguide ex lingui R. 2 lacias MP. 3 plane MP:
plena G. 4 eximili M: ex similibu G^1 : ex similitudine G^2 .
5 Plantae M. 6 appellatur G. (planis codd.) 7 licet om. R.
9 orates M. 11 quod α . praesepetitur I. 15 (praepositio-
nibus codd.).

ait (320): „plera pars pessumdat.“ Ploxinum appellari ait Catullus capsum in cisio capsamve cum dixit (97, 6): „gingivas vero ploxini habet verteris.“

Plorare, flere [inclamare] nunc significat, et cum praepositione inplorare, id est invocare: at apud antiquos plane inclamare. In regis Romuli et Tatii legibus (13): „si nurus..., <nurus> sacra divis parentum estod.“ in Servi Tulli haec est (6): „si parentem puer verberit, ast olle plorassit paren<s>, puer divis parentum sacer esto.“ id est <in>clamarit, dix<erit diem.> Pedulla quae dicimus †nca† . . . Graecos appellare manifestum est.

Pacem a pactione condicionum putat dictam Sinnius Capito, quae utrique inter se populo sit observanda.

Penem antiqui codam vocabant; a qua antiquitate[m] etiam nunc offa porcina cum cauda in cenis puris offa penita vocatur; et peniculi, quis calciamenta tergentur, quod e codis extremi<s> faciebant antiqui qui terge<re>nt ea. Dictus est forsitan a pendendo. Naeuius in Tunicularia (com. 99): „Theodotum compellas, qui aras Compitalibus sedens in cella circumtectu[a]s tegetibus Lares ludentis peni pinxit bubulo.“

Significat peniculo grandi, id est coda. Propius sobrino mihi est consobrini mei filius et consobrinae meae filius et patris mei consobrinus et matris

292 meae consobrinus. Possessio est, ut definit Gallus Ae- 233

lius, usus quidam agri, aut aedifici, non ipse fundus aut ager. Non enim possessio est rebus quae tangi possunt qui dicit se possidere, †his vere† potest dicere. Itaque in legitimis actionibus nemo ex †his qui† possessionem suam vocare audet, sed ad interdictum venit, ut praetor his verbis utatur:

35 „Uti nunc possidetis eum fundum quo de agitur, quod
[nec vi
nec clam nec precario alter ab altero possidetis,

Ploxinum capsam dixerunt.

Pax dicta est a pactione.

Penem caudam vocabant; unde et offam porcinam cum cauda offam penitam dicebant. Hinc et peniculos dicimus, quibus calciamenta terguntur, qui de caudarum extremitate 5 fiunt. Penis denique a pendendo vocata est.

Propius sobrino mihi est consobrini mei filius et patris mei consobrinus.

232 Possessio est usus quidam agri aut aedificii, non ipse fun- 293
dus aut ager.

10

Ⓕ 2 capsae F. 3 ploxint F. 4 inclamare del. Mue.
6 (at F) 7 latii F. 8 lacun. sign. edd. <nurus> addidi
9 (parentem F), 9-10 uerberitas tolle ploras sit paren F.
paren del. Mue. 11 estod Urs. inclamarit Mue. lacun. in F
suppl. Mue. Pedulia Voss. 12 πῆδιλα Aug. 15 sint obser-
uandae Buggius 16 (antiquitatem F) 19 terguntur Epit.
extremis Urs. 20 tergerent Urs. (dictus F) 21 Naevius
edd.: neutus F^{ab}: neutus F^k. 22 oppeilans Bue. 23 circum-
tectus Mue. 25 mihi F^u (hi n. l.) 26 meae F^u (ae n. l.)
meę consobrino in marg. inf. add. man. 2, quae prima verba
quaternionis XII sunt. 27 filia F: corr. Aug. 30 spat. 5 litt.
in F. 31 spat. 5 litt. in F ('cecus' add. in marg.) 33 ex
iure Quiritium Huschkius 35 q. d. a. (i. e. quo de agitur) F.

Ⓕ 1 Ploximum T. 2 Plax I. 3 uolebant R. 4 poeni-
tam MP: paenitam I. 5 (quibus codd.) 6 poenis β.
7 consobrino L. 9 (qu. ag. codd.) ut IR. 10 ut R.

- ita possideatis, adversus ea vim fieri veto.
 Praefecturae eae appellabantur in Italia, in quibus et
 ius dicebatur, et nundinae agebantur; et erat
 quaedam earum R. P., neque tamen magistratus suos
 5 habebant. in †qua his† legibus praefecti mittebantur
 quotannis qui ius dicerent. Quarum genera fuerunt
 duo: alterum, in quas solebant ire praefecti quat-
 tuor †viginti sex virum nū pro† populi suffragio
 creati erant, in haec oppida: Capuam, Cumas,
 10 Casilinum, Volturnum, Liternum, Puteolos, Acer-
 ras, Suessulam, Atellam, Calatium: alterum, in quas
 ibant, quos praetor urbanus quotannis in quaeque lo-
 ca miserat legibus, ut Fundos, Formias, Caere,
 Venafrum, Allifas, Privernum, Anagniam, Frusi-
 15 nonem, Reate, Saturniam, Nursiam, Arpinum,
 aliaque complura. Parret, quod est in formulis,
 debuit et producta priore syllaba pronuntiarī,
 et non gemino r scribi, ut fieret paret, quod est in-
 veniatur, ut comparet, apparet. Portum in XII (2, 3)
 20 pro domo positum omnes fere consentiunt: „cui tes-
 timonium defuerit, [h]is tertiis diebus ob por-
 tum obvagulatū ito.“ Patrocinia appellari
 coepta sunt, cum plebs distributa est inter patres,
 ut eorum opibus tuta esset. Posticam lineam in agris
 25 dividendis Ser. Sulpicius appellavit ab
 294 exori<ente sole>
 qua
 tur
 rique
 30 abe
 tab.
 frug
 danto <Pompina tribus a Pomp->
 tia ur<be est dicta> <Pomp->
 35 tina o <Pa->
 piria t<ribus a Papirio vocata>
 mi ag

Portum frequenter maiores pro domo posuerunt.

Patrocinia appellari coepta sunt, cum plebs distributa est inter patres, ut eorum opibus tuta esset.

Postica linea in agris dividendis ab oriente ad occasum spectat.

Pomptina tribus a Pomptia urbe est dicta.

Papiria tribus a Papirio vocata.

5

295

Ⓕ 1 <uti> ita Mue. 5 in quas l. Urs. 6 (et 12) quod annis F. (quarum F) 7 (quattuor F) 8 nū (i. e. num ut vid.) pro] numero Urs. 14 uenarum allieas F. 18 gemino r edd.: geminorum F. quod et inv. in comp. Scal. 26 exori<ente sole ad occasum spectantem> Mue. 30 abe ut vid. F^{ar}: abd F^u. 32 frug (non frum) F^c: fruc ut vid. F^k. 33 danto F^u F^c. 33—34 su. Ep. 34 Pometia Sigonius 35 o (non a ut vid.) F^c. 36 t F^c. su. Ep.

Ⓕ 1 modo L. 2 Patricinia M. 6 Poptina MP.

	coniu	
	quod ind	
	tur: bellum	
	tos exerc	
5	discesserat	
	signum conf	
	rem in ipsorum ar<bitrio>	<po>
	testate, ac postu	
	exercitus suffrag	<Pupinia tribus>
10	ab agri nomine	
	Tusculum urbem	
	minit invictum	
	est. Popillia tri<bus>	<tri>
	uum, tot enim fue	
15	lici nomine ap	
	Pinaria a sororis P<inari>	<no>
	mine. Populi comm	
	cum plebe suffragium	
	ex patribus et plebe	
20	cum plebes sine patri<bus>	
	quod plebes scivit, plebi<scitum>	
	appellatur, patrum comm	
296		Prorsi 234
	<limites appellantur in agrorum mensuris, qui de>rec-	
25	<ti sunt ad orientem. Pugio dictus esse vi>detur	
	<quod eo punctim pugnetur>	no-
	nsue
	uoque
	di ma-
30	s cau-
	unus
	<magistrati>bus P. R.
	acere
	ebus le-
35	to quoque
	rum ex-
	<con>sulibus ae-

Pupinia tribus ab agro Popinio.

Popillia tribus a progenetrice traxit vocabulum.

235 Prorsi limites appellantur in agrorum mensuris, qui ad 297 orientem directi sunt.

Pugio dictus, quod eo punctim pugnatur.

5

Praebia remedia.

Ⓕ 2 d $F^u F^{ab} F^c$ (*potius quam c*) 7 (in F^u) *suppl. Scal.*
 8 postu F^c : pote F^u . 9 *su. Ep.* 10 nomine <dicta, qui
 Pupinius dicitur, inter> Tusc. urbem<que situs> *Scal.* 13 tri F^u
 (i n. l.) 13–16 tri<bus una antiquarum triginta tri>buum,
 tot enim fue<runt ante reges exactos, fe>lici no. ap<pellata a
 progenitrice Popilliorum, ut> Pin. a so. P<inarii, qui Herculi
 prima sacra fecit no>mine *Mue.* 16 s p F^u (n. l.) 17 comm F^c :
 com F^u : con F^{ab} . 17–22 comm<une suffragium est patrum>
 cum pl. suff. <nam comitia centuriata> ex pa. et pl. <constant
 in centurias divis: at> cum pl. si. patri<bus tributis comitiis
 convenit,> quod pl. sc. plebi<scitum, non populi suffragium> app.
 || Patrum comm<une suffragium> *Mue.* (*post Aug.*) 20 patri
 F^{ar} : patr F^u . 21 plebi F^u (i n. l.) 22 (*null. nov. lemm. in F*)
 comm F^c : com F^u : comu $F^k F^{ab}$. 23 Prorsi F^u (P n. l.)
 24–26 *su. Ep.* 27 nsue F^k : sue F^u : nsue *vel* usue *vel* risue
 F^{ab} . 29–30 <Praebia dicuntur curan>di ma<li remedia> *Urs.*
 31 unus F^u (u- n. l.) 31–32 <|| Parare inter se m>unus <dice-
 bantur, cum sine sortitione magistrati>bus populi Romani <in-
 ter se conveniret> *Mue.* 32 i. e. populus (-li, etc.) Romanus
 (-ni, etc.): *fort. PR.* (i. e. praetor, -ris, etc.). 33 acere F^u (a
 n. l.) 35 to ut *vid. F^c*: o F^u .

Ⓖ 1 Pupinia *E*: Pupunia *L.* pupinio *LIR.* 2 Pupinia *R.*
 trahit *IR.* 3 Porsi *R.* milites *MR*: limilites *T.* 5 (di. qu.
codd.) 6 Prebia *MPTG.*

- atque ex ea
 s magistra-
 t intra dies
 <provi>ncias inter se pa-
 5 inter civis, aliter inter
 i lege primum fratres
 <id>circo sunt creati.
 <Praemetium praelibationis causa quo>d ante metitur, qua-
 <Prote>lare dicitur longe pro-
 10 <pellere, ex Graeca voce> quā? est τῆλε et signi-
 <ficat longe. Privato sumtu> . . t se alebant mili-
 <tes Romani, qui stipendi>a mererentur; quod in
 <paene ad> id tempus, quod fuit pau-
 <Roma> capta est a Gallis,
 15 milites non fiebant.
 <Porci effigies inter militar>ia signa quintum locum
 <optinebat, quia confecto be>llo, inter quos populos
 <pax fiat, ea porca caesa in foe>dere firmari solet.
 <Polimenta> dicebant testiculos
 298 porcorum, cum eos castrabant, a politione segetum
 21 aut vestimentorum, quod similiter atque illa curentur.
 Pater patrimus dicebatur apud antiquos, qui, cum iam
 ipse pater esset, habebat etiam tum patrem. Portis-
 culus est, ut scribit Aelius Stilo, qui in portu mo-
 25 dum dat classi. Id autem est malleus, cuius meminit
 Cato in dissuasionem de rege Attalo, et vectiga-
 libus Asiae (1): „C. Licinio praetore remiges scribti cives
 Romani[s] sub portisculum, sub flagrum conscribi-
 ti veniere passim.“ Pro scapulis cum dicit Cato,
 30 significat pro iniuria verberum. Nam conplures
 leges erant in cives rogatae, quibus sanciebatur
 poena verberum. His significat prohibuisse multos
 suos civis in ea oratione, quae est contra M.
 Caelium (7): „si em percussi, saepe incolumis abii; prae-
 [terea
 35 pro republica, pro scapulis atque aerario multum rei
 [publicae pro-

Praemetium, quod praelibationis causa ante praemetitur. **Protelare** longe propellere, ex Graeco videlicet τῆλε, quod significat longe.

Privato sumtu se alebant milites Romani paene ad id tempus, quo Roma est capta a Gallis.

Porci effigies inter militaria signa quintum locum optinebat, quia confecto bello inter quos pax fieret, caesa porca foedus firmare solebant.

Polimenta testiculi porcorum dicuntur, cum castrantur, a politione vestimentorum, quod similiter, ut illa, curantur. 299

Pater patrimus dicitur, qui, cum ipse pater sit, adhuc patrem habet.

Porticulus est, qui in portu modum dat classi. Est autem malleus.

Pro scapulis cum dixit Cato (40, 7), significavit pro iniuria verberum.

Ⓢ 1 atque *F^u* (a n. l.) 2 s *F^{ar}*. 3 t (non s) *F^c*. 4 ncias *F^c* *F^k*; ias *F^u* *F^{ab}*. 4—5 <magistratus designati provinci>ncias inter se pa<rarent aut sortirentur> *Mue.* (post *Urs.*) 5 <Praetor alter> inter *Mue.* Inter *F^u* (vix nov. lemm.) alter *Urs.* 7 i *F^c* *F^{ab}* *F^k*. <peregrinos ius dicebat: nam cum ille qu>i *Mue.* fratres (per compend.) *F*: vix fratris 7 <duo praetores id> circo *Urs.* (fere). post creati *distinctio F^{ab}*. 8 su. *Ep.* d *F^c*. 8—9 qua<si praemessum> *Urs.* 9—11 su. *Ep.* 10 quae (vel quae) ut vid. (per compend.) *F^c*: (quod non vid.) est per compend. (ē) *F*. τῆλε *Epit.*: the *F*. 11 t ut vid. (vix u) *F^c*. 11—14 su. *Ep.* 12 a *F^c*. <stipendi>a *Croenert.* 12—13 quod in <consuetudine mansit paene ad> id *Urs.* (fere) (ex *Epit.* id *F^u* (n. l.) tempus *F^u* *F^{ab}*. 13—15 pau<lo antequam Roma urbs> cap. est a Gal. <ex quo sine publico stipendio> *Mue.* (post *Scal.*) 15 milites *F^c* 16 ia dub. *F^c*: a *F^u*: 17 llo *F^c*. 18 dere *F^c*. 26 atialo *F*. 30 (conplures *F*) 31 leges ex reges *F*. 32 prohibus se *F*: corr. *Urs.* 35 pro rep. del. *Jordan.* profui *Aug.*

Ⓢ 1 Praemetitium *R*. 6 obtinebant (opt-) *PMβ*. 8 firmari *MP*. 10 et *L*. 11 patrinus *L*. 12 habeat *IR*.

fuit." **Primanus** tribunus apud Catonem <est, qui primae legioni tributum scribebat. . . . *Properare et festinare distinguuntur apud Catonem*> in ea, quae est contra Thermum de suis virtutibus (4): „Aliud est pro-
 5 perare, aliud festinare. Qui unum quidquid mature transigit, is properat: qui multa simul incipit neque perficit, is festinat." **Prorsus** porro vorsus, nisi forte ex Graeco *πρὸς*. Cato de feneratione legis Iuniae (1): „Camerini cives nostri oppidum pul-
 10 chrum habuere, agrum optimum atque pulcher- rimum, rem fortunatissimam. Cum Romam venie- bant prorsus devertebantur pro hospitibus ad ami- cos suos." **Prohibere comitia**, dicitur vitare diem morbo, qui vulgo quidem maior, ceterum ob id ip-
 15 sum comitalis appellatur. Cato in ea oratio- ne, quam scripsit de sacrificio commisso (1): „domi cum auspicamus, honorem me deum immortalium velim habuisse. Servi, ancillae, si quis eorum sub centone crepuit, quod ego non sensi, nullum mihi
 20 vitium facit. Si cui ibidem servo aut ancillae 300 dormienti evenit, quod comitia prohibere solet, ne is 237 quidem mihi vitium facit." **Penatores** qui penus ges- tant. Cato adversus M.' Acilium quarta (1): „postquam na[ti]vitas ex navibus eduxi, non ex militibus atque nau-
 25 tis piscatores penatores feci, sed †arum† dedi." **Pila-** tes lapidis genus, cuius meminit Cato Originum lib.V (17):
 [„lapis candidior quam pela[s]tes." **Peregrina** sacra appel- lantur, quae aut evocatis dis in oppugnandis ur- bibus Romam sunt †conata†, aut quae ob quasdam reli-
 30 giones per pacem sunt petita, ut ex Phrygia Ma- tris Magnae, ex Graecia Cereris, Epidauro Aescu- lapi: quae coluntur eorum more, a quibus sunt accep- ta. **Peculatus** furtum publicum dici coeptus est a pe- core, quia ab eo initium eius fraudis esse coepit; siqui-
 35 dem ante aes aut argentum signatum ob delicta poena gravissima erat duarum ovium et triginta

Primanus tribunus erat, qui primae legioni tributum scribebat.

Properare aliud est, aliud festinare; qui unum quid mature transigit, is properat; qui multa simul incipit neque perficit, is festinat.

5

Prorsus porro versus.

(Pilates, p. 273).

236 Peregrina sacra sunt dicta, quae ab aliis urbibus religionis gratia sunt advecta.

Peculatus, id est furtum publicum, dici coepit a pecore tunc cum Romani praeter pecudes nihil haberent.

Ⓢ 1—3 *su. Ep.* 5 quidquid *F*¹: quodque *F*²: quid *Epit.*
 6 i *F*¹: is *F*². 7 i *F*¹: is *F*². 8 *πρόσω Lindemann.*
 9 de fen. <in dissuasionem> legis *Mue.* camerni *F*: corr. *Urs.*
 14 maior ex maiore *F*^{ar}: maiore *F*^k. 16 sacrilegio *F*. 17 me
deum Aug.: medium *F*. 18 post Servi, non post habuisse
distinctio in F. 21 is] id *Dac.* 23 Manium] m. (*sic*) *F*. 24 na-
 tiuitas *F*: corr. *Aug.* 25 fici *F*: corr. *Urs.* arma *Momms.*:
 aurum *Dac.* Pellates (*Πελλάτης Leutsch.* 26 m. (*sic*) *F* (*i. e.*
meminit vel Marcus) 27 quam pilates *Epit.* 29 conlata
Goth.: coacta *Aug.* 30 phrydia *F*. 34 cepit *F*. 36 gra-
 uissima ex -me (mae?) *F*. du. bov. et trig. ov. *Schrader* ('*Real-*
lexikon', p. 281)

Ⓢ 1 Primamus β: Patrimanus α. 6 Porsus R. uersus β.
 8 quae om. L.

- bovm. ea(m) lege(m) sanxerunt T. Menenius Lanatus et
 P. Sestius Capitolinus consules. Quae pecudes, postquam
 aere signato uti coepit populus Romanus, Tarpeia lege
 cautum est, ut bos centusibus, ovis decusibus aestima-
 5 retur. Potitium et Pinarium Hercules, cum ad aram,
 quae hodieque maxima appellatur, decimam bovm,
 quos a Geryone abductos abigebat Argos
 in patriam, profanasset, genus sacrifici edocuit. Quae
 familia et posterī eius non defuerunt decumantibus
 10 usque ad Appium Claudium Censorem, qui quinquaginta
 millia aeris gravis his dedit, ut servos publicos
 edocerent ritum sacrificandi: quo facto Potiti, cum
 essent ex familia numero duodecim, omnes inter-
 ierunt intra diem XXX. Pinarius quod non adfuit
 15 sacrificio, postea cautum est, ne quis Pinariorum ex eo
 sacrificio vesceretur. Plebeiae pudicitiae sacel-
 lum in vico Longo est, quod, cum Verginia patrici gene-
 ris femina, convivio facto inter patres et ple-
 302 bem, no
 20 sulo
 qua
 bit a
 sere
 eo iu
 25 Porto(rum)
 porti
 diato
 in vec
 ter dua
 30 liusque
 Corun(canius)
 intra te
 quid at <ma-
 iestate spr(eta)
 35 dam propibus et
 sint. Primi(genius sulcus dicitur, qui in nova urbe)
 condenda tau(ro et vacca)

Plebeiae pudicitiae sacellum Romae ut sacra cetera colebatur.

Primigenius sulcus dicitur, qui in condenda nova urbe 303 tauro et vacca designationis causa inprimitur. 4

Ⓕ 1 eam legem *Aug.* menonius *F* 8 profanas sedgenus *F*.
 11 dedit ut *Urs.*: deditus *F*. 13 intererant *F*: *corr. Urs.*
 15 pestea *F*: *corr. Urs.* 16 Plebei epudicitiae sacellum *F*.
 18 conubio *Goth.* 19 no *F^c*. 20 sulo *F^c* (*non i*) 21 qua *F^c*
 (*non qui*): quo *F^k*. 22 a *F^c*: quae post bit scripta sunt legi
 non possunt *F^{ab}*. <scri>bit A<elius> Croenert. 25–26 Porto-
 <rium dictum est vectigal id, quod solvitur> porti<toribus> *Scal.*
 26 porti *F^u* (*i n. l.*) 26–27 <dimi>diato *Scal.* 28 uec *F^c*.
 vec<tigalibus> *Scal.* 29 (ter per compend. *F*) 32 te *F^c*.
 te<mporis certum spatium> *Scal.* 33 at *F^{ar}*: ac *F^u*. 34 iesta-
 tespr *F^c*. *suppl. Scal.* 36 Primi *F^u* (*-i n. l.*) 36–37 su. *Ep.*
 37 tau (au *incert.*) *F^c*.

Ⓕ 1 Plebei β. puditia (-ciae) α. 4 i. cau. *L*.

- iumentum velut exem^{<plum>}
 utrimque media p
 lari iudicio qui et ips <Parilibus Ur-
 bem condidit Romu^{<lus>}, quem diem festum praecipue
 5 habebant iunior^{<es>} <Praetexta pulla nulli>
 ali licebat uti, qu^{<a>}m <ei qui funus faciebat>
 ius magistratus hab
 loco publicos lud^{<os>}
 utitur, et scribam hab^{<et>}
 10 quos facit, ludos <consu-
 libus et praetoribus vota
 rantiam sacra novorum
 tum est uti, emit votum
 que item Valerius vica
 15 ra ex senatu improbar <Pilae effigies viriles>
 304 <et muliebres ex lana Compitalibus in> compitis 238
 <suspenduntur, quod hic dies festus est> deorum
 <inferorum> nī La-
 <res, quibus tot pilae suspenduntur,> quot
 20 <capita sunt servorum, tot effigies, quot su>nt li-
 <beri> <coll>ocantur.
 <ut vivis parcant pilis et simulacris con>tentī.
 <Primigeniae> ipio
 fortu-
 25 eris
 enit
 aemu-
 urbem
 annis
 30 quum pu-
 ti debebat
 Pueri im-
 ntur Atta (25)
 versibus docet
 35 per signum ad salinas
 quod signum allatum
 quod sunt cona-

Parilibus Romulus Urbem condidit, quem diem festum praecipue habebant iuniores.

Praetexta pulla nulli alii licebat uti, quam ei qui funus faciebat.

Pilates genus lapidis. Cato (Orig. 5, 17): „Lapis candidior quam pilates.“

239 Pilae et effigies viriles et muliebres ex lana Conpitalibus suspendebantur in conpitis, quod hunc diem festum esse 305 deorum inferorum, quos vocant Lares, putarent, quibus tot pilae, quot capita servorum; tot effigies, quot essent liberi, 10 ponebantur, ut vivis parcerent et essent his pilis et simulacris contenti.

(F) 1 exem *F^c*. *suppl. Scal.* 2 p *F^u* (*n. l.*) 3 ips *F^c*.
 3–5 *su. Ep.* 4 romu *F^c* 5 iuntot *vel* iuntor *F^c*: iunto
F^{rk} F^{ab}. 5–6 *su. Ep.* 6 uti (*seq. distinctio*) qu (*fort. qu+m*) *F^c*.
 6–9 <si idem> ius mag. hab<ebat, vel in publico> loco pub.
 lud<os edebat. Hic etiam eodem iure> ut. et scr. hab<et, sicut
 magistratus, propter eos> *Mue.* 7 hab *F^{ab}*. 9 hab *F^{rk} F^{ab}*.
 10–12 <Consu>libus et pr. vota <nuncupantibus propter igno-
 rantiam *Mue.* (*post Scal.*) 12–13 <praetexta da>tum est uti,
 item votum <solventibus> *Urs.* (*post Scal.*) 14 (que *per com-*
pend. F) *post uica non seq. n F^c*. 15–18 *su. Ep.* 18 ni
ut vid. F^L (*vix nt*) <quos voca>nt La<res> *Epit.* 19–21 *su.*
Ep. 21 <homines in familia, coll>ocantur *Mue.* 22 *su. Ep.*
 tenti *F^u* (*t- n. l.*) 26 enit *F^u* (*e n. l.*) <G>enit<ricem> *Mue.*
 29 annis *F^u* (*a n. l.*) 30–31 quum Pu<nico bello finito Sem-
 pronius, quam damnatus vo>ti debebat, <aedem extruendam
 locasset> *Mue.* 31 ti *vel n F^{ar}*. 32 im<puberes> *Scal.*
 33 ntur *F^{rk} F^{ab} F^L*. 35 per (*per compend.*) *F^L* (*non m*)
 36 quod (*per compend.*) *ut vid. F^L*.

(P) 1 Paribus *R.* 3 dicebant *MP.* 5 Palates *M.*

- ere, nemo unquam
 propter ipsum signum
 s sub signo abierunt
 cedunt simul ut
 5 ci erexerunt ad qui
 es. Plena sue Tellu-
 id genus cum se rem
 en fodiendo corrup-
 <*Plotos* appellant> Umbri pedibus planis
 10 <*atos. Hinc soleas dimidiatas, qui*>bus utuntur in venando,
 <*quo planius pedem ponant, vo*>cant semiplotia et
 <*Macci*>us poeta, quia Umber
 306 Sarsinas erat, a pedum planitia initio Plo-
 tus, postea Plautus coeptus est dici. Postumus co-
 15 gnominatur post patris mortem natus. Pla-
 utus in Aulularia (162): „Post mediam aetatem qui media
 ducit uxorem domum, si eam senex anum praegnatem
 fortuito fecerit, quid dubitas, quin sit paratum
 his nomen pueris ‘Postume’?“ Porcas, quae inter
 20 duos sulcos fiunt, ait Varro dici, quod porrigant
 frumentum. Parmulis pugnare milites
 soliti sunt; quarum usum sustulit C. Mari-
 us datis in vicem earum Bruttianis. Porcam
 auream et argenteam dici ait Capito Ateius,
 25 quae etsi numero hostiarum non sint, nomen
 tamen earum habere; alteram ex auro, alteram
 ex argento factam adhiberi sacrificio Ceri-
 ali. Pulcher bos appellatur ad eximiam pin-
 gitudinem perductus. Propudialis porcus dic-
 30 tus est, ut ait Capito Ateius, qui in sacrificio gentis
 Claudiaae velut piamentum et exsolutio omnis
 contractae religionis est. „Parum cavisse
 videri“ pronuntiat magistratus, cum de consi-
 lii[s] sententia capitis quem condempnaturus
 35 est. Piscatori ludi vocantur qui quotannis men-
 se Iunio trans Tiberim fieri solent a praetore
 urbano pro piscatoribus Tiberinis; quorum quaestus

Ploti appellantur, qui sunt planis pedibus. Unde et poeta Accius, quia UMBER Sarsinas erat, a pedum planitie initio Plotus, postea Plautus est dictus. Soleas quoque dimidiatas, quibus utebantur in venando, quo planius pedem ponerent, semiplotia appellabant.

Porcas, quae in agris fiunt, ait Varro dici, quod porrigant frumentum.

Ⓕ 1 ere (e- *incert.*) *F^L*. (unquam *F*) 1—2 <multi imitando exprim>ere nemo u. <potuit> *Mue.* 2 propter (ro *per compend.*) *F^L*. 3 s *F^{ar}*. 4 cedunt et ante c (*incert.*) fort. q vel p *F^L*. an quae (*per compend.*) cedunt? 5 ci vel xi (nullo modo ti) *F^L*. 6 es ut *vid. F^{ar}*: s *F^{ab}*. 6—7 Tellu<ri sacrificabatur, quia pecudis> *Scal.* 7 serem vel seretn *F^k F^{ab}*. 8—9 <quia rostro sem>en fodiendo corrum<peret> *Mue.* (*post Scal.*) 9—12 *su. Ep.* 13 (planitia *F*) 16 (qui media *F*) 17 sine xanum *F*. 19 Postumus *Plauti codd.*: Postumi *Urs.* 20 duos *Urs.*: duci *F*. porriciant *Mue.* 26 alterum — alterum *F*. 29 Propudi ait po. *F*: *corr. Buggius* 30 quin sa. *F*. 31 plamentum ut *vid. F*. 35 Piscatorii *F²*. quodannis *F*.

Ⓖ 1 unde et] ut *R*. 2 actius *MP*. 3 ploatus *R*. 5 semiplocia *L*. (appellabant *codd.*): appēll (*i. e. appellant?*) *IR*.

non in macellum pervenit, sed fere in aream Vol-
kani, quod id genus pisciculorum vivorum datur ei deo
pro animis humanis.

Publicius clivus appel-
latur, quem duo fratres L. M. Publici Malleoli ae-
diles curules pecuaris condemnatis ex pecu-
nia, quam ceperant, munierunt, ut in Aventinum
vehiculi(s) †hel venire† possit. Praebia rursus
Verrius vocari ait ea remedia, quae Gaia
Caecilia, uxor Tarquini Prisci, invenisse ex-

308 istimatur, et inmiscuisse zonae suae, qua praecincta sta- 241

11 tua eius est in aede Sancus, qui deus dius fidius vocatur; ex
qua zona periclitantes ramenta sumunt. Ea voca-
ri ait praebia, quod mala prohibeant. Priscae latinae
coloniae appellatae sunt, ut distinguerent a no-
15 vis, quae postea a populo dabantur. Praetor ad por-
tam nunc salutatur is qui in provinciam pro praetore aut

[pro
consule exit: cuius rei morem ait fuisse Cincius in
libro de consulum potestate talem: „Albanos rerum
potitos usque ad Tullum regem: Alba deinde diruta
20 usque ad P. Decium Murem consulem populos Latinos ad
caput Ferentinae, quod est sub monte Albano, con-
sulere solitos, et imperium communi consilio ad-
ministrare: itaque quo anno Romanos imperatores
ad exercitum mittere oporteret iussu nomi-
25 nis Latini, complures nostros in Capitolio a sole ori-
ente auspiciis operam dare solitos. Ubi aves ad-
dixissent, militem illum, qui a communi Latio missus
esset, illum quem aves addixerant, praetorem saluta-

(F) 1-2 volkant F. 4 malteoli F: corr. Urs. 5 pe||||uaris F
(‘cecus’ add. in marg.) 6 coeperat F: corr. Urs.: coegerant
Mercklin. 7 (hel F) vehiculis Velia Urs. veniri Scal. possint
Aug. Praedia F: corr. Aug. 8 Gaia Urs.: data F. 10 exi-
stimantur F (inmiscuisse F) zonae Aug.: onus F. 11 sanc-
tus F. 13 praedia F. 14-15 nobis F. 16 his F. (provin-
ciam F) 18 albanus F. 20 ad P. Decium Urs.: at poec-
tum F. 21 caput Fer. Urs.: capudo etentinae F.

re solitum, qui eam provinciam optineret praetoris nomine.“

Patricios, Cincius ait in libro de comitiis, eos appellari solitos, qui nunc ingenui vocentur. Possessiones appellantur agri late patentes publici privatique, qui[a] non mancipatione, sed usu tenebantur, et ut quisque occupaverat, possidebat.

Potestur, Scipio Africanus in ea, quae est de inperio D. Bruti; et poteratur, C. Gracchus in ea qua usus est, cum circum conciliabula iret.

Probrum virginis Vestalis ut capite puniretur, vir, qui eam incestavisset, verberibus necaretur: lex fixa in atrio Libertatis cum multis alis legibus incendio consumpta est, ut ait M. Cato in ea oratione, quae de auguribus (1) inscribitur. Adicit quoque virgines Vestales sacerdotio ex augurali. 310
cra ad
ex a
tatis
sumptō 20
scrib
viri
const
in eo
licto 25
istim
consu
os aut
nemo
dicant 30

Ⓕ 5 qui *Urs.* 6 (quisque *F*) possidebat *Urs.*: collidebat *F*.
9 usus *Urs.*: uous *F*. concillabula ut vid. *F*. 12 multi *F*.
16 rali (non ratas) *F*^L. 17 ad vel aq vel ac *F*^L. 18 a *F*^L.
19 tis ut vid. *F*^L. 20 sumpto ut vid. (nullo modo super) *F*^L:
sump *F*^k *F*^{ab}. 21 scrib *F*^L. 23 const. (t incert.) *F*^L: cons
vel conf *F*^{ab}. 27 consu *F*^{ab} *F*^L. 28 aut *F*^u (t n. l.)

tribus XXX(V. Cicero (de dom. 43): „quo exemplo legem
[nominatim]

de capite ei(vis indemnati tulisti? Vetant leges sacratae,)
vetant XI(I tabulae (9, 1), leges privis hominibus inro-
[gari.“ Ve-

neficos quinque (et triginta tribus omnino non condem-
5 nant, quia ipsi indi(cta causa occiduntur. Punici dicun-
tur non Poeni(ei), quamvis (a Phoenice ori-
antur, et Punicum bel(lum)
lanter: nam quae soleb(ant per oe dici, in u abiere. Philo-
logam Ennius (inc. 42) in praet(exta) . . . (culpa li-
10 brariorum qui ea quae fem(inini sunt, dici nolebant mascu-
lino. etiam ipsi Gra(eei ita locuti sunt, qui mulieres philolo-
gos, philargyros (dixerunt. Sed feminam videns libra-
rius appellari, mut(avit).
vox explanata non

15 nomina etiam in vi.
dicimus tam hic lapis q(uam haec lapis. Parti-
cipia appellantur, quae (conditio-
nem rerum significant, e
tempora, personas recipi(unt)

312 Por- 242

21 (tunus, qui et Palaemon alio nomine dicitur, inter) de
(os) Poe-
(nas pendere in eo proprie dicitur,) qui ob
(delictum pecuniam solvit, quia penso aere ute)bantur.
25 (Pullariam manum dextram) e Pla-
(utus (frag. inc. 39)) Proce-
(dere, succedere, interdum porro cedere). Pertu-
(sum dolium cum dicitur, ventrem significat. .)es dicitur
. de ruit

30 (Ennius) lib. I. An-
(nalianum (118):) c mu-
. (Pollit) a dixit
. Petre-
(ia vocabatur, quae pompam praecedens in colon)is aut
35 (municipis imitabatur anum ebriam, ab) agri vitio

240 Punici dicuntur, non Poeni, quamvis a Phoenice sint oriundi. 311

243 Portunus, qui et Palaemon, a Romanis inter deos colebatur. 313

Poenas pendere in eo proprie dicitur, qui ob delictum pecuniam solvit, quia penso aere utebantur.

Pullariam Plautus (frag. inc. 39) dixit manum dextram. 5

Procedere dicebant interdum succedere, interdum pro porro cedere.

Pertusum dolium cum dicitur, ventrem significat.

Pollit pila ludit.

(Petreia, p. 281).

Ⓕ 1 (tribus *F*) 1–3 *suppl. Urs.* 3 uetant *ex* uertant *F^L*: uetant *ex* uertant *F^{ab}*. XI *F^{ab}*: XII *F^u*. 3–5 *suppl. Urs.* 5 in di *F^L*. 5–6 *su. Ep.* 6 poeni *F* *Epit.*: *corr. Scal.* 8 (lanter *F*) soleb *F^k F^{ab} F^L*. *suppl. Urs.* 9 praet (t *incert.*) *F^L*: prae *F^{ab}*: praetexta *conieci*. <sed hoc factum est culpa li>brariorum *Mue. (post Urs.)* 10 fem *F^k F^{ab}*. 10–13 *suppl. Mue.* 11 gra *F^u* (a n. l.) 13 mu (u *incert.*) *F^{ab}*: mut *F^u*. 13–14 mut<avit formam vocabuli, quod ea> vox expl. non <recte habebatur> *Mue.* 16 *suppl. Mue.* 17–20 quae <quoniam aliquam conditio>nem re. sig. e <nomine casus, e verbo> tem. per. recipi<unt; itaque verbi et nominis vim participant> *Mue.* 21–22 *su. Ep. (vel Portumnus)* 21 de (d *incert.*) *F^L*: de *F^u*: te *F^{ab}*: te *ut vid. F^k*. 22 <qui mari praesunt, a Romanis colebatur> *Mue. (post Urs.)* Poe *F^u* (P n. l.) 23–24 *su. Ep.* 23 qui *F^L*. 24 bantur *F^L*. 25 e *F^L*. 25–26 <Pull. man. dex. videtur dixiss>e Pla<utus> *Urs. (fere) ex Epit.* 26 proce (pro *per* *compend*) *ut vid. F^L*. 27 *su. Ep.* 28 *su. Ep.* es *F^L* (e *incert.*) *F^u*: t *ut vid. F^{ab}*: Pes (nov. lemm.) *edd.* 29 <pe>de *edd.* 31 m u (ante m *vel c* *vel o*) *F^L*. 32 *su. Ep.* a *F^L*. 34 is *F^u* (i n. l.) 34–35 *su. Ep.* 35 ab agri *F^u* (ab n. l.)

Ⓖ 2 Protinus *I*: Portus *MP.* palemon *codd.* (palemon *I*: pelenon *R*) 4 qui appenso *L.* 5 Pullanam *R.* 6 (int. succ. *codd.*) pro *om. L.* 8 Percusum *I.*

<scilicet petris appellata> veprecilli C.

<Gracchus> vertar ad illam

. inpudentior

. nter legationes

5 <po>test. Pelliculatio-

<nem Cato a pellicien>do, quod est inducen-

<do dixit in ea oration>e[m], quam scripsit de

. <Properi>em Cato saepe dicit, ut

. <ar>boses loco r dicebant.

10 (Cato inc. 34) proprie<m> mari opus est."

<Praemiosam pro pecuniosa Cato> in oratione[m] quam

[scrib-

<-sit> (or. inc. 7) us inpudentiam praemio-

<sam. *Pastales*> <in>scienter Cato (frag. dub. 3)

[dixit in ea

<quam scripsit> (frag. dub. 3) <pa>scalis ovis vetuit."

15 § appellat in ea ora-

<tione, quae est de fundo olea>rio: „Tarenti, plus C.

. uam ignaro Tarentino

. <„Peri>culatus sum“, Cato ait in

314 ea oratione, quam scripsit ad litis Censorias (2).

20 Parsi non peperci, ait Cato in eadem oratione (1): „Scio for-

unas secundas neglegentiam prendere solere:

qu<a>e uti prohibitum irem, quod in me esset, meo la-

[bori non

parsi.“ Praedonulos Cato hypocoristicos dixit in e-

pistularum (1) „quia saepe utiles videntur praedonuli.“

[Pr[a]ecem

25 singulariter idem in ea, quae est de coniuratione.

„Pulchralibus atque †cupidus†“ idem in ea, quae est

[de fun-

do oleario (1). Punctatoriolas levis pugnas appel-

lat Cato in ea, quam dixit de re Histriae militari (1). Pro-

aedificatum dicitur, quod ex privato loco processit in

[publicum so-

30 lum. Percunctatum patris familiae nomen ne quis ser-

vum mitteret, lege sanctum fuisse ait Cato in ea,

Pelliculationem Cato a pelliciendo dixit.

Praemiosa pecuniosa.

Pastales oves Cato (frag. dub. 3) posuit pro pascales.

Petreia vocabatur, quae pompam praecedens in colonis aut municipiis imitabatur anum ebriam, ab agri vitio, scilicet 5 petris, appellata[m].

Periculatus sum Cato (orat. 23, 2) est usus in dicendo.

Parsi idem Cato (orat. 23, 1) dixit, non peperci. 315

Praedonolos hypocoristicos, id est diminutive, idem Cato (epist. 1) posuit pro praedonibus. 10

Precem singulariter.

Pulchralibus pro pulchris.

Punctariolas leves pugnas identidem ipse (orat. 28, 1) dixit.

Proaedificatum dicitur, quod ex privato loco processit in publicum solum. 15

Ⓕ 1 *su. Ep. vel* vepraecilli. 2 *suppl. Mue.* 4 (nter *F*) an <inpude>nter? 5–7 *su. Ep.* 7 em *F^L*. 8 em *vel se* (*vix s*) *F^L*. *supplevi* 9 <antiqui s litteram in robose et ar>-boses *Mue.* (*fere*) 10 *properiem scripsi.* 11 *suppl. Mue.* (*post Urs.*) in orationem *F^{ab} F^L* (in *incert.*): iorationem *F^{ar}*: orationem *F^k*. 12 *us F^L*. 13 *scienter F^L*. 13–14 <Pascales oves pastales in>scienter Cato d. in ea <quam scribit de musta agna (2): „ali pa>scalis“ *Mue.* 14 *scalis (c incert.) F^L*: *pastales Epit.* 15 *s ut vid. F^{ar}*: *am Fⁿ*. 16 *rio ut vid. F^L*: *cio F^{ar}*. *supplevi* 17 in agro *Scal.*, *fort. recte terentino F* (*non in litura script.*) 18 *culatus F^{ar}* (*c n. l.*; *us vel deest vel legi non potest F^{ab}*) 19 *ad] ob Jordan.* 23 *Praedonolos Epit.* 23–24 (*epistularum F*) 26 *cupidiis Urs.*: *cupediis Dac.* 27 *Punctariolas Epit.*: *Pugnariolas Jordan.* 31 *lege anotum F: corr. Ellendt.*

Ⓖ 3 (*Pastales codd.*) 6 *appellatam codd.* 8 (*di. non pep. codd.*) 9 *Praedonolos (Pre-) α: Prodonolos β.* 13 *Punctariolas IR.*

qua legem Orchiam [dis]suadet (2). Prodidisse non so-
[lum in il-
lis dicitur, qui patriam hostibus prodiderunt, sed etiam
[tempus lon-
gius fecisse. ut Cato (orat. inc. 12): „Te, C. Caecili[i],
[diem prodi\di]sse mili-

tibus legionis III, cum proditionem non haberent.“ Pa-
5 vimenta Poenica marmore Numidico constrata significat Cato, cum ait in ea, quam habuit, ne quis
consul bis fieret (1): „Dicere possum, quibus villae atque

[aedes
aedificatae atque expolitae maximo opere citro
atque ebore atque pavementis †Poeniciistent†.“ „Pro-
10 lato aere astitit“, Ennius in Achille Aristarchi (16)
cum ait, significat clipeo ante se protento. Peni-
tam offam Naevius (com. 122*) appellat absegmen carnis
[cum coda:

antiqui autem offam vocabant abscisum globi forma,
ut manu glomeratam pultem. Privatae feriae

15 vocantur sacrorum propriorum, velut dies natales, ope-
rationis, denecales. Pronubae adhibentur nuptis,
quae semel nupserunt, ut matrimonia †paupertate†
†auspicantes. Pudicitiae signum in foro Bo-

vario est, ubi Aemiliana aedis est Herculis. Eam qui-
20 dam Fortunae esse existimant. Item via Latina
ad miliarium IIII Fortunae Muliebris, nefas

316 est attingi, nisi ab ea, quae semel nupsit. Patrimi et 245
matrimi pueri praetextati tres nubentem deducunt;
unus, qui facem praefert ex spina alba, quia noctu nube-
[bant;

25 duo, qui tenent nubentem. Pilentis et carpentis per
Urbem vehi matronis concessum est, quod cum aurum non
reperiretur, ex voto, quod Camillus voverat Apolli-
ni Delphico, contulerunt. Prima aut secunda hora
†ducant† sponsalibus ominis causa, ut optima ac
30 secundissima eveniant. Praetextum sermonem quidam
putant dici, quod praetextatis nefas sit obsceno ver-

Prodidisse tempus longius fecisse.

Pavimenta Poenica, hoc est marmore Numidico strata.

Prolato aere apud Ennium (trag. 16) significat scuto ante se protento.

Privatae vocabantur feriae sacrorum propriorum, velut dies natales.

(Pronubae, v. infra).

Pudicitiae signum Romae colebatur, quod nefas erat attingi, nisi ab ea, quae semel nupsisset.

244 Patrimi et matrimi pueri tres adhibebantur in nuptiis, 317 unus, qui facem praeferret ex spina alba, quia noctu nubebant, duo, qui nubentem tenebant.

Prima aut secunda diei hora causa ominis † sponsalia tribuebant.†

Pronubae adhibentur nuptis, quae semel nupserunt, causa auspicii, ut singulare perseveret matrimonium.

Praetextatis nefas erat obsceno verbo uti, ideoque praetextum appellabant sermonem, qui nihil obscenitatis haberet.

Ⓕ 1 quam legem orciam dissuadet *F.* 3 (caecilii *F.*)
 5 poenica *ex -cam F.* contrata *ex constrata F.* 8 (opere *F.*)
 9 Poenicis sient *Jordan*: Poenicis stent *Aug.* 10 achillae in *F.*
 11 (clipeo *F.*) Poenitam *F.* 15 propiorum *F.* 15-16 operationes *Mue.*
 17 matrimonii perpetuitatem *Aug.* 18 forou-bouario *F.*
 19 familiaria aedisset *F: corr. Scal.* 21 (milliarium *F.*) IIII *Aug.*: illi *F.* Mul. quod nef. *Reitzenstein.*
 23 puero *F.* nubente *F.* 29 dicata *Urs.*: dicantur *Huschkius*: dicuntur *Thewr.* hominis *F.* 30 secundissimae ueniant *F.*
 Praetextatum *Aug.*

Ⓖ 1 Prodisse *R.* longeuus *β.* 6 nales *MP.* 11 proferret *L.* expina (n ex s) *I:* ex plina *M.* 13 (aut *codd.*)
 hominis *MPLR*: omenis *an omnis incert. I.* 13-14 (sponsalia tribuebant *codd.*, pro sponsali attribuebant?) 15 nupris *G.*
 16 ausp- ex asp- *IR.* 17 era *M.* 17-18 praetextatum *L.*

bo uti: ali quod nubentibus depositis praetextis a multitudi-
tudine puerorum obscena clamentur. **Palatu-**

alis flamen constitutus est, quod in tutela eius deae Palatium est. **Portenta** existimarunt quidam gravia esse,

5 ostenta bona: alii portenta quaedam bona, ostenta quaedam tristia appellari. Portenta, quae quid porro tendatur, indicent: ostenta quae tantummodo ostendant; monstra, <quae> praecipiant quoque remedia. **Postularia fulgura** quae

10 votorum <a>ut sacrificiorum spretam religionem desiderant. **Pestifera**, quae mortem, aut exilium ostendunt. **Peremptalia**, quae superiora fulgura, ut portenta, peremunt, id est tollunt. **Pullus**

Iovis dicebatur Q. Fabius, cui Eburno cognomen

15 erat propter candorem, quod eius natis fulmine icta erat. Antiqui autem puerum, quem quis amabat, pullum eius dicebant. **Peregrinus ager** est, qui neque Romanus, neque †hostilius† habetur. **Publica sacra**, quae publico sumptu pro populo fiunt, quaeque

20 pro montibus, pagis, curis, sacellis: at privata, quae pro singulis hominibus, familiis, gentibus fiunt. **Peremne** dicitur auspicari, qui amnem, aut aquam, quae ex sacro oritur, auspicato transit. **Puls** potissimum datur pullis in auspiciis, quia ex ea ne-

318 cesse <est aliquid decidere, quod tripudium faciat,>

26 id est te<rripuvium. *Pavire enim ferire estnem*

non e

qui pavis<sent>. <Prodit non solum in aper->

30 tum exi<t significat, sed etiam porro it. **Porten->**

ta rer<um fieri dicuntur, cum insolita corpora aut quae raro>
se oste<ndunt, apparent, ut cometae, turbines, barathra,>

Ⓕ 2 acclamentur *Mue.* 7 tendeatur *F.* 8 quae *om. F in spatio* ('cecus' *add. in marg.*) 9 remedio *F.* 10 aut *Urs.*
12 Peremptalia ex Peremtalia *F.* 13 aut *edd.* tollunt *Urs.:*

Palatualis flamen ad sacrificandum ei deae constitutus erat, in cuius tutela esse Palatium putabant.

Puer, qui obscene ab aliquo amabatur, eius, a quo amatus esset, pullus dicebatur. Unde Q. Fabius, cui Eburno cognomen erat propter candorem, quod eius natis fulmine icta 5 esset, pullus Iovis appellatus est.

Publica sacra, quae pro populo fiebant; privata, quae pro singulis hominibus familiisque, appellabant.

Prodit non solum in apertum exit significat, sed etiam porro it. 10

Portenta rerum fieri dicuntur, cum solida corpora raro se ostendunt, ut cometae, turbines, barathra, sereno caelo facta tonitrua.

Puls potissimum dabatur pullis in auspiciis, quia ex ea necesse erat aliquid decidere, quod tripudium faceret, id est 319 terripuvium. Pavire enim ferire est. Bonum enim augurium 16 esse putabant, si pulli, per quos auspicabantur, comedisent, praesertim si eis edentibus aliquid ab ore decidisset. Sin autem omnino non edissent, arbitrabantur periculum imminere. 30

olunt *F*. 14 Q.] que (*per compend.*) *F*. 18 hosticus *Mue.*:
hostilis *Urs.* 20 ad *F*. 23 ex agro *Momms.* 24 ea ne *F*^m
(*n. l.*) 25 cesse *F*^L: cess *F*^k *F*^{ab}. 25–26 *su. Ep.* 26 te *F*^L:
F^k *F*^{ab}. 26–29 <Malum e>nim <augurium habetur, si pulli,
per quos auspicantur,> non e<derint; bonum, si comederint,
praesertim si offa iis> qui pavis<sent ab ore deciderit> *Mue.*
fere (ex Epit.) 28 e ut *vid. F*^L. 29 pavis (ui *incert.*) *F*^L:
pa *F*^{ar} 29–30 *su. Ep.* 30 exi *F*^L: ex *F*^k *F*^{ab}. 30–32 *su.*
Ep. 31 rer *F*^{ar}. 32 oste *F*^L.

© 1 Pelatu alis *MP*: Pallatualis *IR*. 3 ab *om. β*. 4 unde-
que (-quae) *f. codd.* (undique *f. IR*). 5 iacta *PMR*. 10 it]
ait *GL*: agit *IR*. 11 d. consolidata *IR*. 12 comiteturbine-
barathra *β*. 14 Pub *R*. in ausp. *om. L*. 16 (terripuvium
codd.) puuire *L*. fugire *L*. 18 sineis *M*.

- tonitr<ua sereno caelo *facta*> . . . <Pedestria au-
picia a<ppellatur, quae a vulpe, lupo, serpente, equo, ce-
terisque <animalibus quadrupedibus dantur> . . .
via app
5 ostentū
infirm <Piacula-
ria app<ellant auspicia> <lo-
quendi co <cum aut hostia ab ara
fugit, aut per<cussa mugitum dedit, aut in aliam quam>
10 oportuit par<tem corporis cecidit. Pestifera auspicia>
sunt, cum cor in <extis non *invenitur*, aut caput>
in iocinere. Pub-
quidam putant, quia no
re est, avem auspican <Praepetes>
15 aves dicuntur, quae se <ante auspicantem ferunt>
Nam antiqui praepetere <dicebant pro anteire>
Pecunia sacrificium f<ieri dicitur, cum>
tumque causa mola pu
cio, quia omnis res fam<iliaris, quam nunc pecuniam>
20 dicimus ex his rebus con<stat. *Procuraciones*> . .
appellantur, quae fulg
iecta depellendorum n
bonorum causa fiunt. P-
vanda iudicant pri
25 perae administratis, u
stabillantur. Parilia fe<sta
320 cupa 246
 <Polubrum pellu>ium in
<sacrificis vas, quod nos pelvem dicimus> Pu-
30 <blici augures> auguribus
 plu-
 egove
 ertis
 itium in
35 tiatae
 Quirinalis
 extra ur-

Pedestria auspicia nominabant, quae dabantur a vulpe, lupo, serpente, equo ceterisque animalibus quadrupedibus. **Piacularia auspicia** appellabant, quae sacrificantibus tristitia portendebant, cum aut hostia ab ara effugisset, aut percussa mugitum dedisset, aut in aliam partem corporis, quam oportet, cecidisset. 5

Pestifera auspicia esse dicebant, cum cor in extis, aut caput in iocinere non fuisset.

Praepetes aves dicuntur, quae se ante auspicantem ferunt. Nam praepetere dicebant pro anteire. 10

Pecunia sacrificium fieri dicebatur, cum fruges fructusque offerebantur, quia ex his rebus constat, quam nunc pecuniam dicimus.

247 **Polubrum pelluvium** vas, quod nos pelvem vocamus. 321

Ⓕ 1 tonitr F^u (r n. l.) 1—3 su. Ep. 2 a ut vid. F^L , 3 que F^u (ue n. l.) 3—4 <Propter>via app<ellantur auspicia> Urs. 4 app F^L . 5 ostentu vel -tii F^L (non -ta) 6—10 su. Ep. 8 co F^u (o n. l.): consuetudine edd. 9 per (per compend.) F^L . 10 par (r incert.) F^L : pa F^{ar} . 10—11 su. Ep. 11 in F^L : i F^{ab} . 12 Pub *potius quam* Pul F^L . 13 no F^{ab} : non F^u . 14 auspican F^u (n n. l.) 14—16 su. Ep. 17 f F^L . 17—19 f<ieri dicitur, cum frugum, fruc>tumque causa mola pu<ra offerebatur in sacrifi>cio Scal. (fere) 18 pu F^u F^L (u incert.): p F^{ab} . 19 fam (m incert.) F^L . 19—20 su. Ep. 20 Procuraciones (nov. lemm.) suppl. Urs. 21 fulgu F^u : fulg F^{ab} F^L . 22 n vel m F^L : ma F^u : n F^k F^{ab} (ut vid.) m<a-
lorum et procurandorum> Urs. 26 stabiliantur edd. fe (e incert.) F^L F^k : festa Urs. (F^u ?) 27 cupa (cu incert.) F^L : upa F^{ar} : pa F^u . 28 ium F^L : um F^u . 28—29 suppl. Mue. (ex Epit. 30 auguribus (ug incert.) F^L : guribus F^u : uribus F^{ab} . Pu<blici augures differunt a reliquis> auguribus Mue. 32 egoue F^L . 33 ertis (e certissimum) F^L . 34 itium F^L (in F) 35 tiatae (t- valde incertum) F^L . 36 lis per compend. F^L F^k . 37 extra F^u (ex n. l.)

Ⓕ 1 (nominabant codd.) 4 percausa M. 5 mustum MP. qua M. 8 (iocinere codd.)

. ces faci-
 fecisti
 <Picum> ius ait, ob
 suum Faunum
 5 vit et ex
 adfecit ut
 <Ar>givos Aenean
 civitatem iunxit
 <exi>stimant quam
 10 n formulaque est
 istra, ut eius significa-
 <Patres appe>llantur, ex quibus senatus
 <urbis> conditae Romulus C.
 <viros elegit praestantissimo>s, quorum consilio atque
 15 <ad>ministraretur; atque
 quia agrorum partes ad-
 <tribuerant tenuioribus>, perinde ac liberis.
 <Pondo> solebant iam inde a Ro-
 argenti signati ul-
 20 publicae et privatae
 nt. Publica pondera
 ex ea causa Iunius in
 t, quod duo Siliii P. et M.
 322 tribuni pl. rogarint his verbis: „Ex ponderibus publi-
 25 cis, quibus hac tempestate populus oetier [qui] solet, uti
 coaequetur se dolo malo; uti quadrantal vini octo-
 ginta pondo siet: congius vini decem pondo siet:
 sex sextari congius siet vini: duodequinguin-
 ta sextari quadrantal siet vini: sextarius
 30 aequus aequo cum librario siet: sex decimque librari
 in modio sient. Si quis magistratus adversus hac dolo
 malo pondera, modiosque, vasaque publica modica,
 minora, maiora faxit, iussitve [re]fieri, do-
 lumve adduit quo ea fiant, eum quis volet magistratus
 35 multare, dum minore parti familias taxat,
 liceto; sive quis im sacrum iudicare voluerit, li-
 ceto.“ Pecuum, cum dixit M. Cato per casum genetivum,

Patres senatores ideo appellati sunt, quia agrorum partes adtribuerant tenuioribus ac si liberis propriis.

Pecuum dixit Cato genetivum pluralem ab eo, quod est pecu. 323

Ⓢ 1 ces *I^L* (c *incert.*) 2 fecisti *vel* existi *F^L*. 3 ius (us *per compend.*) *F^L*. <Picum regem> *Urs.* <Verr>ius ait *Urs.* 4 suum (s *incert.*) *F^L* (*vix* <Fa>tuum) 7—8 <fugientem Ar>-givos Aenean <hospitio excepit> *Mue.* (*post Urs.*) 9 stimant (s *incert.*) *F^L*. 10 n *F^L*. *vel* quae 12 *suppl. Urs.* (*ex Epit.*) 13 <primum compositus, nam initio urbis> *Mue.* conditae *F^u* (co n. l.) 14 s *F^L*. 15—16 <prudencia respublica ad>mini- straretur, atque <ii patres dicti sunt> *Mue.* 16 quia (ui *per compend.*) *F^L*. 16—17 *su. Ep.* 18 solebant *F^u* (s n. l.) <Pondo libram dicebant quod> *Mue* 18—21 a Ro<ma con- dita aes appendere cum nondum> a. s. ul<lus usus esset, quod antiquorum> pu. et pr. <rationes etiamnunc doce>nt *Mue.* 19 *post argenti eras.* s *F^L* *F^{ab}*. 22 <ad legitimam normam exacta fuisse> *Mue.* (*post Aug., Scal.*) 23 <colligi>t *Mue.* duos illi pet. m. *F.* 25 qui *del. Aug.* 26 coaequetur *Urs.*: coaequatur *F.* se dolo m. (*i. e. malo*) *Scal.*: sedulum *F.* uti *Aug.*: ut hi *F.* *del. Scal.* 27 decem *corr. ex det- ut vid. F.* pondo siet] p. (*sic*) is *F.* 28 (uini *F.*) duoquinquaginta *F.* *corr. Urs.* 29 quadarantat *F.* 30 sexdecimque *Scal.*: sex de quinque *F.* librari *Mue.*: librae *F.* 31 (modio *F.*) 31—32 (dolo malo *per compend.* *F.*) 32 (modiosque *F.*) 33 ius- sitve *Scal.*: iussit uere *F.* (*cf. 35*) 34 quo *Scal.*: que (*per com- pend.*) *F.* 35 multare *Mue.*: multa *F.* (*cf. 33*): multaretur *F.* parti *Mue.*: patris *F.* 36 im *Scal.*: in *F.* 37 (genetium *F.*)

Ⓢ 3 (di. Ca, *codd.*) pecum *M.*

a singulari casus recti formavit, quo ute-
bantur antiqui, id est pecu, ac testu, tonitru, genu,
veru, quorum omnium genetivus pluraliter ge-
minat u litteram: nunc quia dicimus ut pectus, eam quae
5 in usu est, formam in declinationibus sequimur. Prae-
teriti senatores quondam in opprobrio non erant,
quod, ut reges sibi legebant, sublegebantque,
quos in consilio publico haberent, ita post ex-
actos eos consules quoque et tribuni militum
10 consulari potestate coniunctissimos sibi
quosque patriciorum, et deinde plebeiorum lege-
bant; donec Ovinia tribunicia intervenit,
qua sanctum est, ut censores ex omni ordine opti-
mum quemque curiatim in senatum legerent. Quo
15 factum est, ut qui praeteriti essent et loco moti, ha-
berentur ignominiosi. „Pro censu classis iuni-
orum“ Ser. Tullius cum dixit in discriptione cen-
turiarum, accipi debet in censu, ut ait M.
Varro in lib. VI. rerum humanarum, sicuti pro ae-
20 de Castoris, pro tribunali, pro testimonio.
324 Procum patricium in discriptione classium, quam fecit 249
Ser. Tullius, significat procerum. I enim sunt princi-
pes. Nam proci dicuntur, qui poscunt aliquam in matri-
monium, Graece *μνηστῆρες*. Est enim procare posce-
25 re, ut cum dicitur in iudice conlocando: „si alium procas, ni-
ve eum procas“, hoc est poscis; unde etiam meretrices
procaces. Praerogativae centuriae dicuntur, ut do-
cet Varro rerum humanarum lib. VI., quo rustici Ro-
mani, qui ignorarent petitores, facilius eos anim-
30 advertere possent. Verrius probabilius iudicat
esse, ut cum essent designati a praerogativis, in ser-
monem res veniret populi de dignis, indignisque,
et fierent caeteri diligentiores ad suffragia
de his ferenda. Peculium servorum <ex> pecore item
35 dictum est, ut [ex] pecunia patrum familiae. Puelli
per deminutionem a pueris dicti sunt. Itaque et
Ennius ait (Ann. 221): „Poeni soliti suos sacrificare puellōs.“

248 Procure poscere est, unde et proci et meretrices procaces, 325
et verbum procas, id est poscis.

Peculium servorum a pecore dictum, sicut et pecunia nobilium.

Puelli pueri per deminutionem. Ennius (Ann. 221): „Poeni 5
soliti suos sacrificare puellōs.“

Ⓕ 3 uerum *F*. (genetivus *F*) 4 (litteram *F*) <pecus> ut
pectus *Urs.*: pecus (*del. ut*) *alii*: id pectus *alii* fort. id dicimus
ut pectus 9 tribunos *F*. 11 quoque *F*. 14 curiati in se-
natu *F*. 17 (discriptione *F*) 20 de Castoris *F*^u (de Ca n. l.)
21 (discriptione *F*) ceassium *F*. 24 *νηστηρες* *F*. 27 centu-
riaes *F*. 28 quo rustici *Urs.*: quaerus (*seq. spat. 3 litt.*) *F*¹.
(‘cecus’ *marg.*) 33 (ceteri *F*) 34 ex *supplevi*: a *Urs.* 35 ex
delevi: et *Urs.* (*ex Epit.*) 36 (deminutionem *F*) 37 penis-
litis uos *F*.

Ⓖ 1 procacesiet *G*. 5 poenis obliti *IR*.

et Lucilius (173): „cumque hic tam formosus homo, ac te dignus puellus.“ Et Plautus (frag. 92): „†holim† huic

[puello se-
se venum ducier.“ †Praeciamitatores† dicuntur,

qui flaminibus Diali, Quirinali, Martiali, antecedent(es)
5 exclamant feriis publicis, ut homines ab-
stineant se opere, quia his opus facientem videre
religiosum est. Pedum est quidem baculum incur-

vum, quo pastores utuntur ad comprehendendas
oves, aut capras, a pedibus. Cuius meminit etiam Vergi-
10 lius in Bucolicis, cum ait (5, 88): „At tu sume pedum.“

Sed in eo versu, qui est in Iphigenia Enni (181): „procede
gradum proferre pedum nitere cessas“ id ipsum
baculum significari cum ait Verrius, mirari sa-
tis non possum, cum sit ordo talis, et per eum signifi-
15 catio aperta: gradum proferre pedum cessas nite-
re. Pone gravi sono antiqui utebantur pro
loci significatione. Sed praecientes vocabu-

326 lis a
.
20
r
p

la<vatum> <Pure lautum aqua pura>

ite

25 inqui <Pura vestimenta ad sacri->

ficiu<m sacerdotes habebant, id est non ob->

sita, <non fulgurita, non funesta, non maculata,>

ex ho

vocan.

30 tiato <Procalato>

procitato <Praefericulum vas>

aeneum sa< . . . sine ansa patens summum, ve->

lut pelvis, <quo ad sacrificia utebantur in sacra->

rio Opis Co<nsivae. Patellae vasula parva picata,>

35 item sacris fa<ciendis apta>

velut capidul<ae> <Pantices>

Praeciamitatores dicebantur, qui flamine Diali, id est sacerdoti Iovis, antecedeabant clamantes, ut homines se ab opere abstinerent, quia his opus facientem videre inreligiosum erat. **Pedum** pastorale baculum incurvum, dictum, quia illo oves a pedibus comprehenduntur. 5

Pone gravi sono ponitur pro loci significatione.

Pure lautum, aqua pura lavatum. 327

Pura vestimenta sacerdotes ad sacrificium habebant, id est non obsita, non fulgurita, non funesta, non maculam habentia.

Proculato provocato. 10

Praefericulum vas aeneum sine ansa patens summum, velut pelvis, quo ad sacrificia utebantur.

Patellae vasula parva picata, sacrificiis faciendis apta.

Pantices frus ventris.

Ⓕ 2 (holim *F*): dolet *Priscianus I*, p. 231, 21 3 *Praeciamitatores F* (*cum Epit.*): *Praeclamitatores alii*: *Praecia viatores alii* (*ex 250, 15*) 4 antecedent *F*: *corr. Aug.* 5 feriis *Urs.*: fere his *F*. 6 uideri *F*. 11 *iphigeniae F*. 12 id *ex in F^k*. 13 *iaculum F*. 15 (*pedum F*) 17 *logi F*: *corr. Urs.* 18 *lis a* (*a incert.*) *F^L*. 22 *p* (*null. nov. lemm.*) *F^L*. 22—23 *su. Ep.* 24 *ite* (*vix iti, nullo modo lti*) *F^L*. 25 *inqui* (*ui per compend.*) *ut vid.* (*vix im*) *F^L*: *in ut vid. F^{ab}*. 25—27 *su. Ep.* 26 *ficiu F^L*: *fici F^{ar}*. 28 *ho* (*nullo modo ha*) *F^L*. 29 *uocan* (*n incert.*) *F^L*. 30 *tiato* (*non tiata*) *F^L*. *su. Ep.* 31 *vel pro citato* (*-to F^u F^L*) 31—33 *su. Ep.* 32 *sa potius quam si F^L*: *an sa* *<cerdotum>?* 33 *peluis F^u* (*s n. l.*) *<in sacra>rio Aug.* 34 *co F^k F^{ab} F^L*: *Co* *<nsivae> Aug.* 35 *fa F^u* (*a n. l.*) 36 *capidul. F^u F^{ab}*.

Ⓖ 1 *Praeciamitores I*: *Preci amittatores MP.* 3 *inregio-*
sum *M*. 6 *Ponem grauis sono β.* loco *M*: locos *P¹*. 9 *fu-*
lita *R*. 10 (*Proculato codd.*) 11 *ausa R¹*. 13 *uascula R*.
14 *Pa. tus M*.

	frus ventris. Per<imit adimit, tollit> <ap->	
	pellat; a quo etiam <peremptus interfectus, occi->	
	sus. Procincta class<is dicebatur exercitus ad>	
	praelium instructus et par<atus, quem Diali flamini vi->	
5	dere non licet anti	
	dixerunt, ut nunc quoque	
	tus est. procincta autem	
	ad pugnam ire solit <testamen->	
	ta in procinctu fieri n. <Posimi->	
10	rium esse ait Antistius <ponti->	
	ficulis pomerium, id est l	
	cato (frag. dub. 1). Olim quidem omn	
	tinum, nunc etiam intra aed . . <Dictum autem pomerium>	
	quasi promoerium. Solet au	
15	rus pomeri proferendi	
328	250
	
 item	
	
20 sed	
 ciat	
 ad	
 ne	
 moe-	
25 omus	
 in se	
 si tac-	
	<t> <p>ontifi-	
 agrumque	
30 a consti-	
 retur, tum	
 e solitos	
 minus maiusve	
 onibus †effereatis†	
35 veluti post moe-	
 atro muris urbis	
	<Promptum> iter suo videri ait po-	

Perimit adimit, tollit; unde et peremptus interfectus.

Procinctam classem, id est paratam ad bellum militum multitudinem, Diali flamini videre non licuit.

Posimirium pontificale pomerium, ubi pontifices auspiciabantur. Dictum autem pomerium, quasi promurium, id est proximum muro.

Ⓕ 1 Per (er *per compend.*) ut vid. F^L ; P F^{ab} . 1—2 *su. Ep.* 2 etiam F^L . 3 class F^L . 3—4 *suppl. Urs. (ex Epit.)* 4 par F^L . 5 anti (ti *incert.*) F^L : ant F^{ab} . 5—9 anti (qui enim procinctum hominem) d. ut n. q. (dicitur, qui ad agendum expedi) tus est pr. au. (toga Romani olim) ad p. i. solit(i sunt, unde et testamen) ta *Mue.* 6 quoque (ue *per compend.*) F^L . 9 n vel m (non d) F^L . *su. Ep.* 10 Antistius F^u (-s n. l.) (in commentario iuris ponti) ficalis *Scal.* 11 (ficalis F): (ponti) ficale *Momms. (ex Epit.)* 1 vel b F^L . 11—12 l (ocum quem pontifex transit auspi) cato *Wagener.*: l (ocum pro muro, ut ait) Cato *Mue.* 12—13 omn (em urbem comprehendebat praeter Aven) tinum n. e. i. aed (ificia finitur) *Mue.* 13 aed F^L . *su. Ep.* 14 (promoerium F): promurium *Mue.* au F^u (u n. l.) 14—15 au (tem iis solis dari) ius pom. *Aug.* 15 ris F^k . (po) meri F 17 e in fine F^k . 18 item (it *incert.*) F^L : tem F^u : em F^{ar} . 19 nu F^{ab} : ui F^u . 23 ne F^u : e F^{ab} . 25 omus F^k F^L : emus F^{ar} : Remus F^u . 28 ontifi F^L . 30 a F^u F^L . 32 e F^{ar} . 33 minus F^u F^L (m *incert.*): inus F^k F^{ab} . 34 oni) bus (o *incert.*) F^L . 36 atro ut vid. (vix intro) F^L : an (ar) a) tro? 37 *suppl. Scal.* i (vel u vel n) ter (vel tur) F^L (er vel ur *per compend.*)

Ⓖ 1 Peremit PM : 2 Procinctum MP . 4 (Posimirium *codd.*) 5 promorium MP : promurum R .

. de cuius aere tute-
 um triticum in commen-
 quidam prolatum signifi-
 promptum, sed proprium ait
 5 turum factum sit, cui
 re, cum praesertim aliud
 παντοπωλείον appelletur,
 mo. Potitus servitu-
 qui, ut ait Labeo, servitu-
 10 dines proxime Graeci no-
 e dicebatur ab antiquis
 <Penus v>ocatur locus intimus in ae-
 330 de Vestae tegetibus saeptus, qui certis diebus circa Vestalia
 aperitur. i dies religiosi habentur. Planta oliagi-
 15 nea est virga foliata ex olea deplantata. Pomo-
 nal est in agro Solonio, via Ostiensi ad duode-
 cimum lapidem deverticulo a miliario octavo.
 Pubes †et qui pubem† generare potest. Is incipit
 esse a quattuordecim annis: femina a duodecim
 20 viri potens, sive patiens, ut quidam putant. Pran-
 dicula antiqui dicebant, quae nunc ientacula. Pro-
 diguae hostiae vocantur, ut ait Veranius, quae con-
 sumuntur; unde homines quoque luxuriosi, prodigi.
 Petronia amnis est in Tiberim perfluens, quam ma-
 25 gistratus auspicato transeunt, cum in campo quid age-
 re volunt; quod genus auspici peremne vocatur. Amnem
 autem feminine antiqui enuntiabant. Penetra-
 le sacrificium dicitur, quod interiore parte sacrari con-
 ficitur. Unde et penetralia cuiusque dicuntur; et
 30 penes nos, quod in potestate nostra est. „Puri, probi,
 profani, sui auri“ dicitur in manumissione sacrorum cau-
 sa. Ex quibus puri significat, quod in usu sporco non fue-
 rit; probi, quod recte excoctum purgatumque sit; profani,
 quod sacrum non sit et quod omni religione solutum sit;
 35 sui, quod alienum non sit. Pacionem antiqui dicebant,
 quam nunc pactionem dicimus; unde et pacisce ad-
 huc, et †paceo† in usu remanet. †Presan†

251 **Penus** vocabatur locus in aede Vestae intimus. 329

Pubes puer, qui iam generare potest. Is incipit esse ab 331
annis quattuordecim; femina viripotens a duodecim.

Prandicula ientacula.

Prodiguae hostiae vocantur, quae consumuntur; unde ho- 5
mines quoque luxuriosi prodigi.

Petronia nomen amnis in Tiberim defluentis.

Penetrale sacrificium dicebatur, quod interiore parte sa-
crarii conficiebatur. Unde et penetralia cuiusque dicuntur;
et penes nos, quod in potestate nostra est. 10

Puri, probi, profani, sui auri dicebatur in manumissione
sacrorum causa. Ex quibus puri significat, quod in usu
sporcio non fuerit; probi, quod recte excoctum purgatumque
fuerit; profani, quod sacrum non fuerit; sui, quod alienum
non fuerit. 15

Pacionem antiqui dicebant, quam nunc dicimus pactionem;
unde et pacisci adhuc et paceo in usu remansere.

Ⓕ 1 *tutē F (i. e. vel tu te vel tutē<la>, tutē<tur>, alia eius-
modi)* 2–3 <prompt>um tr. in commen<tario> Scal. 4 *prompt-
um (ro per compend.) ut vid. F^L: mptum F^u. significa<re
aiunt idem quod> pr. Scal.* 5 <quod in fu>turum Scal. 6 *rē
(i. e. monosyll.) F^L (nullo modo est)* 7 *pantoleium F. de vo-
cabulo promptarium loquitur.* 9 *servitu<te ab antiquis diceba-
tur> qui Urs.* 10 *dines F^u (di n. l.)* 11 *e (nullo modo o) F^L.*
11–12 *ant. <potitus hostium> Urs. (post Aug.) su. Ep.* 13 *tege-
tibus saeptus Gifan.: segetibus saepius F.* 14 *aperituri (seq.
distinctio) dies F.* 17 *deuerticulum ex -lo F.* 18 *est qui
puer (cf. Epit.) alii: et puber qui Scal. his F.* 19 *aquode-
cem F¹: a duodecim F³.* 21 *ientacula an lent- incert. F.*
24 *defluens Epit.* 27 *antiquod (uod per compend.) F.* 32 *por-
co F.* 33 *(probi quod F') (purgatumque F')* 36 *pacisce F^{ab}
(-cē F^{ar}): pacisci Epit.* 37 *pacto vel paco Aug. Praesen-
tantea Turn. spat. vac. a m. 1 relict. F.*

Ⓖ 1 *eadem I.* 3 *duodecimo M: xciiio P.* 4 *ientacula an
lent- incert. codd. (lenticula MP)* 5 *Prodigae E.* 8 *(quod int.
codd.)* 10 *pene MP.* 12–13 *usus porco GR: usu spurco EP:
usus purco MI: usu (ex usu*) spurco L.* 14 *(fuerit codd.):
fueri M. profanum LE. (fuerit sui codd.)* 15 *(non fuerit
codd.)* 16 *Pationem codd. (-aci- G) (di. pa. codd.) paccio-
nem MP.* 17 *(paceo codd.) (remansere codd.)*

porca dicitur, ut ait Veranius, quae familiae purgandae causa Cereri immolatur, quod pars quaedam eius sacrifici fit in conspectu mortui eius, cuius funus instituitur. „Pateram perolvere“ in sacris cum dicitur, significat pertusam esse. Pastillum est in sacris libi genus rutundi. Puilia saxa esse ad portum, qui sit secundum Tiberim, ait Fabius Pictor; quem locum putat Labeo dici, ubi fuerit Ficana via Ostiensi ad lapidem undecimum. Pavetri frumenta dicebant antiqui, quae de vagina non bene exhibant. Paludati in libris auguralibus significat, ut ait Veranius, armati, ornati. omnia enim militaria ornamenta paludamenta dici. Purim�striο esse dicuntur, qui sacrorum causa toto mense in caerimoniis sunt, id est, puri sint certis rebus carendo. Prox, bona vox, vel ut quidam proba, significare videtur, ut ait Labeo de iure pontificio lib. XI. Penatis singulariter Labeo Antistius posse dici putat, quia pluraliter Penates dicantur; cum patiatur proportio etiam Penas dici; ut optimas, primas, Antias. Proculiunt, promittunt ait significare Antistius de iure pontificali lib. IX. Popularia sacra sunt, ut ait Labeo, quae omnes cives faciunt, nec certis familiis adtributa sunt: Fornacalia, Parilia, Laralia, porca praecidania. Pollucere merces liceat: sunt far, polenta, vinum, panis fermentatus, ficus passa, suilla, bubula, agnina, casei, ovilla, alica, sesama, et oleum, pisces, quibus est squama, praeter squatum: Herculi autem omnia esculenta, posculenta. Profestum facere est tamquam profanum facere, id est, quod eo die, qui dies feriarum non est, facere; vel ut quidam dixerunt, pro eo facere velut feriae non sint; aut id facere, quod feris fieri non liceat. Itaque diem profestum, diem sine feriis esse. Profanum est, quod fani religione non tenetur. Procubitores dicuntur †feri vetites†, qui noctu custodiae causa ante cas-

Pateram perplovere cum dicerent, significabant pertusam esse.

Pastillum in sacris libri genus rotundi.

252 Paludati armati, ornati. Omnia enim militaria ornamenta 333 paludamenta dicebant.

5

Prox bona vox, ut aestimo, quasi proba vox.

Penates alii volunt, ut habeat nominativum singularem penas, alii penatis.

Proculiunt promittunt.

Profestum diem dicebant, qui festus non erat.

10

Profanum dicitur, quod fani religione non tenetur.

Procubitores dicuntur, qui noctu custodiae causa ante castra excubant, cum castra hostium in propinquo sunt.

Ⓕ 1-2 pugnandae *F*. 7 lictor *F*. 10 (dicebant *F*)
 13 Puri (*seq. distinctio*) menstrio *F*. 15 rebus *F*^{ab} (*et apograph. Vossian.*): riebus *F*^k: diebus *F*^u. 16 uelut quidam praesignificare *F*: *corr. (ex Epit.) Preibisch.* 20 portio *F*. 24 abtributa *F*. 25 laral. (*sic*) *F*. 26 post merces spat. vac. (*et in marg. 'cecus'*) *F*: merc. <quas cuivis deo> li. *Mue.* 27 fermentatis *F*^k *F*^{ab}: fermentalis *F*^u: *corr. Aug.* 28 sesāma (*i. e. sesamma*) *F*. 29 (squatam *F*) 30 (posculenta *F*) 31 est fac. tam. *F*: *corr. Scal.* 32 facere <licet> *Scal.* 35 (feriis *F*)
 37 fere velites *Urs.*

Ⓖ 7 habeant *ELIR.* sing. om. *E*. 9 Procuriunt *L*.
 10 Profectum *MPL.* 11 non om. *L*. 13 excubant cum castra excubant cum castra *E ante corr. R.*

- tra excubant, cum castra hostium in propinquo
sunt, ut M. Cato in eo, quem de re militari scrip-
sit (5). Properam, pro celeri, ac strenua dixisse
antiquos testimonio est Cato, cum ait in libro de
5 re militari (12): „tertia e castris eductio celeris pro-
peraque est.“ Prop- . . sta dolia ait dici Labeo
334 qui.
reio
ter cum.
10 detur. <Priveras mulieres>
priva<tas> . . . <Praecidere>
tur qui pro <Pube prae->
sent<i est populo praesente, συνεκδοχικῶς,>
ab h<is, qui puberes sunt; omnem populum signifi->
15 cant
qua
suscip
dem ra
decim.
20 coner
ager ca
eadem
tera loca
fulgura sa <Pecunia,>
25 quae erogatur
cari edicta q.
in eodem libro
dixi existimat <Mes->
salla in explana<tione auguriorum. Pipulum>
30 ploratus. Promel<lere>
ri lituum pro vere . . . <Purime tetinero pu->
rissime tenuer<o>
publicos est ut.
et iure augurum
35 proditio, nam quod prodī
sens valet. Patr-
sit manifestum, quia

Properam celerem strenuamque significat.

Prae[ter]cidere antecidere, id est ante immolare. 335

Pube praesente est populo praesente, *συμνεδοχικῶς* ab his, qui puberes sint, omnem populum significans.

Priveras mulieres privatas. 5

Promellere litem promovere.

Purime tetinero purissime tenuero.

Ⓕ 5 tertiae fastris *F*: *corr. Urs.* prosperaque *F*: *corr. Urs.*
 2 inter Prop et sta spat. 2 litt. ('cecus' in marg.) *F*. 7 qui *F*^{ab}.
 8 reio (i *incert.*) *F*^L. 9 cum ut vid. *F*^L. 10 detur (ur per
compend.) *F*^L. 10–11 su. *Ep.* 11 priua *F*^L. 12 qui (per
compend.: nullo modo quod) pro (pro *incert.*) *F*^L: qui *F*^{ab}:
 qui d *F*^k: pro *F*^u. 12–13 su. *Ep.* 13 sent *F*^u (t n. l.)
 14 h *F*^L. 15 cant (vix cans) *F*^L: cam *F*^{ab}: can *F*^u. 16 qua
F^u (a n. l.) 17 suscip *F*^L. 18 ra (a *incert.*) *F*^L. 19 decim
 (m *incert.*) *F*^L. 20 coner vel conca *F*^L. 21 ager ca (non
 agero) *F*^L. 23 loca *F*^L. 24 sa (a *incert.*) *F*^L. suppl. *Scal.*
 25–26 <lu>caris dicta q<uod> *Huschkius* 28 dici *Urs.* 29 suppl.
Scal. 30 Promel *F*^u (l n. l.): Promellere *Epit.* 30–31 Pro-
 mel<lere est ex opinione Ver>ri litem promovere *Mue.* 31–32 su.
Ep. 32 tenuer *F*^{ar}. 33 est ut *F*^k *F*^{ab} *F*^L. 34 iure *F*.
 34–35 <Proditio diei est> prodictio, namque *Mue.* an produc-
 tio? quod (uod per *compend.*: nullo modo que nec quid) prod
 (seq. i vel u: non e) *F*^L. 35–36 <et in prae>sens *Urs.* (fere)
 36 Patr<onus> *Urs.* 37 quia vel quid *F*^{ab}.

Ⓖ 2 Praetercidere *codd.*: *corr. dett.* id om. *MP.* 3 pop.
 praes. om. *MP.* 4 (sint *codd.*): sunt *dett.* 6 (litem *codd.*)
 7 titinero *I.*

numerari inter do
 Pristina, velut prist
 eius modi dictitat

336 † 254

5 e
 ies
 ante
 adrum
 liqui

10 <Praesagitio dicta est quod
 <praesagire est acute sentire; unde et sagae anus d>ictae,
 <quae multa sciunt, et sagaces canes, qui ferarum cubi-
 [lia> prae-
 <sentiant> X

. <LIBER XVII INCIPIT FELI>CITER.

15 <ap>pella-
 ani eo
 Quiri-
 aut le-
 itum autem

20 tio ita con-
 asi id suffra-
 m Santra pro-
 <co>llis est porta
 <app>ellant, sive quod

25 <ea in collem Quirinalem itur, seu> quod proxime eam
 [sacel-

<lum Quirini est> usurpatio facta
 positum est. qui-
 sidere fertur. Qui-
 a; aqua et vino

30 tamen †quidm† curis,
 his ei sacra fiant;
 satur. ab eiusdem autem
 m Curres Sabinae
 s armis erat potens.

35 <Quirites, quod est nomen universi po>puli singulare usur-

Pristina velut prinstina dictum est.

255 Praesagitio dicta, quod praesagire est acute sentire. Unde 337 sagae dictae anus, quae multa sciunt, et sagaces canes, qui ferarum cubilia praesentiunt.

Quirinalis porta dicta, sive quod ea in collem Quirinalem situr, seu quod proxime eam est Quirini sacellum.

Ⓕ 2 prist F^u (t n. l.): pristina vel prinstina *Epit. (q. v.)*
 3 dictitat ut vid. (vix -ab) F^L . 4 t ut vid. F^L . 5 e F^{ab} F^L
 (non c) 6 ies (ie incert.) F^L . 7 ante F^L . 8 adrum (ad incert.) F^L . 9 liqui (l incert., ui per compend.) F^L : qui vel quia vel quio F^{ab} : qui F^u . 10—13 su. *Ep.* 11 ictae F^u (i n. l.)
 13 X F^L (nullo modo TI) 13—14 supple vel <SE>X<TI POMPEI
 FESTI LIBER XVI. FELI>CITER <INCIPIT LIBER XVII> vel
 <SEXTI POMPEI FESTI LIBER> X<VI. LIBER XVII INCI-
 PIT FELI>CITER vel aliud eiusmodi. 14 CITER F^{ab} F^L .
 15 pella (p incert.) F^L . 16 ani (a incert.) F^L : ni F^u : ni vel u F^{ab} .
 18 ante ut fortasse a sed vix tur F^L . 19 itum F^{ar} :
 tum F^u . 23 llis F^L . 24 ellant F^L . 28 sidere vel fidere
 (nullo modo derem) F^L : dere F^k F^{ab} . 28—29 Qui<ritis Iuno>
Scal. 29 a (seq. distinctio) F^L . 30 quidam a *Urs.* 33 Cures
Urs. 35 puli F^L F^{ar} . suppl. *Mue.*

Ⓕ 1 printina ex pristina L: prinstina ex pristina G: pristina EI: priustina *Urs.*: vix primstina 6 iter M.

<pabatur olim, ut indici>o est praeco, qui in funeris
<indictione ita promuntiare solet:> †illius† Quiris leto datus.

338 Quirites autem dicti post foedus a Romulo et Tatío
percussum, communionem et societatem populi factam
5 indicant.

Quirinalia mense Februario dies,
quo Quirini fiunt sacra: idem stultorum feriae ap-
pellantur, [antequam in eum commigrarent fere
Sabini Curibus venientes post foedus inter Romu-
lum et Tatium] quod qui d(i)em suorum fornacalium
[sacrorum

10 †cognominant†, eo potissimum rem divinam fa-
ciunt. **Quirinalis collis**, qui nunc dicitur, olim Agonus
appellabatur, ante quam in eum commigrarent
fere Sabini Curibus venientes post foedus
inter Romulum et Tatium ictum. A quo hanc appel-

15 lationem sortitus est: quamvis existiment quidam,
quod in eo factum sit templum Quirino, ita dictum. **Quirina**
tribus a Curensibus Sabinis appellationem videtur
traxisse.

Quiritium fossae dicuntur, quibus Ancus
Marcius circumdedit urbem, quam secundum ostium
20 Tiberis posuit, ex quo etiam Ostiam. Et quia populi
opera eas fecerat, appellavit Quiritium.

Quin-
centum et producta prima syllaba, et per c litte-
ram usurpa<ba>nt antiqui; quod postea levius visum
est, ita ut nunc dicimus, pronuntiare.

Qui patres,
25 **qui conscripti** vocati sunt in Curiam? Quo tempore
regibus Urbe expulsis, P. Valerius consul propter
inopiam patriciorum ex plebe adlegit in nume-
rum senatorum C et LX et IIII, ut expleret
numerus senatorum trecentorum et duo gene-
30 ra appellaret [esse].

Quispiam quin significet ali-
quis, et quaequam aliquae, similiterque alia eiusdem
generis, ut dubium non est, ita [ut] unde sequens
pars eius coeperit, inveniri non potest.

Quin-
quatus appellari quidam putant a numero
35 dierum, qui †fere his† celebrantur. Quod scilicet errant
tam hercule, quam qui triduo Saturnalia, et totidem

Quirinalia dies, quo Quirino fiebant sacra: eadem et stultorum feriae sunt appellata. 339

Quirinalis collis dictus est, quia in eum commigrarunt Sabini a Curibus venientes, quamvis alii a templo Quirini dictum putent. 5

Quiritium fossae dictae, quod eas Ancus Martius, cum Urbem circumdedit, Quiritium opera fecit.

Quispiam significat aliquem, sed unde sequens pars eius usurpari coeperit, inveniri non potest.

Quinquatrus festivus dies dictus, quod post diem quintum iduum celebraretur, ut triatrus et sextatrus et septematrus et decimatrus. 10

Ⓕ 1—2 *suppl. Mue.* 1 oē (*i. e. o est aut oem*) *F^k*. 2 ollus *Aug.* 7—9 *antequam — Tatium ex vv. 12—14 anticipata F.* 9 qui diem *Mue.*: quidem *F.* 10 ignorant *Mue.* 11 ego-nus *F.* 13 fere *del. Aug.* Sabinis *F* (*hoc loco*) 19 (Marcius circumdedit *F'*) 23 usurpant *F*: *corr. Aug.* 26 urbem *F.* 30 esse *del. Momms.* 31 aliqua *Urs.* similiter qui *F.* 32 ut *del. Urs.* 33 coperit *F.* 35 feriis *Scal.*: feriis iis *Mue.* Quo *Momms.*: Qui *Mue.*

Ⓖ 2 feria *MP.* 3 commigrarent *I.* 7 operam *α.* 9 poterit *E¹* (*non Basil.*) 11 celebretur *I ante corr.*: celebrantur *R.* utriatus *M*: utriatus *G.* septematrus *etiam Basil.* 12 decematrus *E* (*non Basil.*)

340 diebus Compitalia; nam omnibus his singulis diebus fi- 257
unt sacra. Forma autem vocabuli eius, exemplo mul-
torum populorum Italicorum enuntiata est, quod post diem
quintum iduum est is dies festus, ut aput Tuscula-
5 nos Triatrus, et Sexatrus, et Septematrus, et
Faliscos Decimatrus. Minervae autem dicatum eum
diem existimant, quod eo die aedis eius in Aventino
consecrata est. **Quinquertium** vocabant an-
tiqui, quem Graeci *πένταθλον*; ut indicat ver-
10 sus hic (trag. inc. 17): „omnis aequalis vincebat quin-
[quertio.“

Livius quoque ipsos athletas sic nominat (trag. 41): „quin-
quertiones praeco in medium vocat.“

Quisquilliae
dici putantur, quicquid ex arboribus minutis sur-
culorum foliorumve cadit: velut quicquid eadiae.

15 Caecilius (251): „quisquillas volantis, venti spolia memo-
rant: i modo“; et Novius in Togularia (88): „abi de-
turba te saxo, homo non quisquilliae. quid est?“

Quintipor servile nomen frequens aput antiquos
erat, a praenomine domini ductum, ut Marci-
20 por, Gaipor; quamvis sint, qui a numero natorum
ex ancilla quinto loco dictum putent.

Quippe
significare quidni testimonio est Ennius lib.
XL (355): „quippe solent reges omnes in rebus secundis.“

Idem lib. XVI (410): „quippe vetusta virum non est
25 satis bella moveri.“ Item alii conplures.

Quianam pro quare, et cur, positum e(s)t aput anti-
quos, ut Naevium in carmine Punici belli (18): „sum-
me deum regnator, quianam †genus isti†?“ et in
Satyra, [quianam genus isti. et in satyra] (1): „quianam Sa-
30 turnium populum pepulisti?“ et Ennium in lib. VII (259):

„quianam dictis nostris sententia flexa est?“ **Quid**
nisi †usurparise† antiquos, testis est Afra-
nius in Epistula (129): „Me auctore mater abstinebis. quid
nisi?“

Quietalis ab antiquis dicebatur Orcus.

342 **Quint<ia prata>**

36 sibi

256 **Quinquertium** Graeci vocant *πένταθλον*, quo die quinque 341 genera artium ludo exercebantur. Ipsos quoque athletas Livius quinquertiones appellat.

Quisquiliae putantur dici, quicquid ex arboribus minutis surculorum foliorumque cadit, velut quicquidcadiae. 5

Quintipor servile nomen frequens apud antiquos a praenomine domini ductum, ut Marcipor, scilicet a Quinto et Marco.

Quippe significat quidni.

Quianam pro quare et cur ponitur. Ennius (Ann. 259): „Quianam dictis nostris sententia flexa est?“ 10

Quietalis dicebatur ab antiquis Orcus.

Quinctia prata trans Tiberim a Quinctio Cincinnato, cuius 343 fuerant, dicta sunt.

Ⓢ 4 his *F*. 6 dicatur *F*. 9 quod *Mue.* (18 quicquid *F*) (14 quicquid *F*) 16 *vel* deturbate 20 gripor *F*: *corr. Urs.* 22 quidni *Epit.*: quod ni *F*. 23 XI *Urs.* 26 est *Urs.*: et *F*. 28 genuisti *Scal.* 32 usurpavisse *Urs.* 33 quod *F*. 34 Quietalis *Epit.*: Qui et aliis *F*. 35 Quint *F*^L: Quin *vel* Quu *F*^{ab}. *su. Ep.* 36 sibi *vel* sibus (us *per compend.*) *F*^L.

Ⓢ 5 filiorumque c. *M P R ante corr. Basil.*) (-quidicadit *corr.* -quicadit *M*: qui cadit *P*) 6 ap. ant. om. *MP.* a pr.] apud nomine *E* (*non Basil.*) 7 mancipior *R*: manciper *I.* dictum *M P L* (*Basil. n. l.*) 10 dicitur *G*: dicens *IR.* 11 (dic. ab ant. *codd.*) ortus *IR.* 12 a quintio β (*non Basil.*)

- agr.
sen
Cinci<nnat>
rific
5 pec.
sis;
vos.
quod eo <Quintiliani Lupercti>
appel
10 est lu
Lupercti
Romuli
et Quintili
quorum num. <ho->
15 noris gratia e <Quin->
tanam classem
rex distributa
fecit, cum eas ord <cau->
sam de capite
20 nihil praeter se h <Lu->
cilius sic meminit (1287): „quod
adeptus.“ Querque<ram>
nam quidam querc
arboris, cum gra
25 ingentem evadat
Opillus frigidam a
tem. Santra eam ex G<raeco>
rem eiusmodi *νά<ραρον dicunt, unde dictum esse>*
etiam carcerem; Plau<tum in Frivolaria (79): „is mihi>
30 erat bilis querque<ra, tussis“; Lucilium (1194)>
„iactans me ut feb<ris querquera“
ret alibi (1277): „querquer<a consequitur capitisque
[dolores.“>
344 <Quadruplatorem dictum ait Aelius G>allus 258
<qui eo quaestu se tuebatur, ut eas res perse>que-
35 <retur, quarum ex legibus quadrupli erat> actio
. nibus

Quintana porta appellatur in castris post praetorium, ubi rerum utensilium forum sit.

Querqueram frigidam cum tremore a Graeco *κάρραρα* certum est dici, unde et carcer. Lucilius (1194): „Iactans me ut febris querquera.“ Et alibi (1277): „Querquera con- 5 sequitur capitisque dolores.“ Item Plautus (frag. 79): „Is mihi erat bilis querqueratus.“

259 **Quercus** dicitur, quod id genus arboris grave sit ac durum, tum etiam in ingentem evadat amplitudinem. Querqueram enim gravem et magnam quidam putant dici. 10

Quadruplicatores dicebantur, qui eo quaestu se tuebantur, 345 ut eas res persequerentur, quarum ex legibus quadrupli erat actio.

Ⓕ 3 Cinci *F^L*. 4 rific *ut vid. (nullo modo riv; vix riss) F^L*: riss *F^k F^{ab}*. 5 pec *F^k F^{ab} F^L*. 6 post sis *distinctio F^L*. 8–10 <Quintiliani Luperci> appel<lati sunt a Quintilio quodam qui praepositus> est Lu<percis> *Mue. (post Urs.)* 13 Quincili *F^u* (li *n. l.*) 14 num *F^u* (m *n. l.*) num<erum postea auctum esse, quia ho>noris *Mue. (post Urs.)* 15 e *ut vid. (nullo modo m) F^L*. 16–17 <Servius Tullius> rex *Urs. (post Aug.)* 17 distributa *F^L*. 18 ord *F^u F^L* (d *incert.*) ord<inaret> *Mue.* 23–24 fort. querc<eram, a similitudine quercus> arboris 24 gra *F^k F^{ab} F^L*. 24–25 cum gra<ve sit ac durum, tum etiam in> ing. ev. <altitudinem> *Urs.* 25 euadat *F^L*. 26 opilius *F.* 26–27 a<it dici et cum horrore venien>tem Löwe *prodr. p. 327* 28 (rem *F*): <tremo>rem *Urs.* 28–32 *su. Ep.* 30 querque *F^u* (-e *n. l.*) 31–32 fort. <qui etiam dice>ret alibi 32 querquer *F^L*. 33 allus *ut vid. (a incert.; non -ius) F^L*. 33–35 *su. Ep.* 34 que *F^k F^{ab} F^L*. 35 actio (a *incert.*) *F^L*. 36 nibus *vel* uibus *F^L*. an <actio>nibus?

Ⓖ 1 (po. app. *codd.*) 2 fit *codd. (etiam Basil.)* 4 lucius *R.* 5 qu. et al. *om. β (non Basil.)* 9 cum *I.* 10 quidem *R.* 11 (Quadruplicatores *E*): -rip- *MPLGIR Basil.*

. menta
 <testimo>nio est
 abant
 ab eo
 5 es in
 fectis
 que licto-
 populo
 tia ca-
 10 omen legum
 populi do-
 <Q. R. C. F. Quandoc Rex co>mitia sit
 <fas> n honorem
 menstruis scrip-
 15 Rege dicuntur.
 <scriptori>bus traditae sunt.
 r pars ante
 Posterior
 si quis alius pro Rege
 20 <pon>tifex, tum is dies
 <Q. S. D. F. Quandoc ste>rcus delatum fas, eo-
 <dem modo in fastis notatur di>es, qui talis est, ut
 <aedis Vestae purgetur, s>tercusque in alvum ca-
 cum id factum sit,
 25 ta. Quaestores
 <dicebantur, qui quaererent de rebus> capitalibus, unde
 <iidem etiam in XII (8, 25) quaestores parri>cidi appel-
 [lantur.
 <Quando cum gravi voce pro>nuntiatur, significat
 <quoniam; acuta est temporis adverbium,> ut Plautus in Me-
 30 <naechmis ait (78): „Ideo quia> mensam, quando edo,
 346 detergeo.“ et in Pseudolo (257): „Dabo, quando erit. du-
 cito, quando habebis.“ et Ennius lib. XVI (433): „Nox quan-
 do mediis signis praecincta volabit.“ In XII (inc. 2)
 quidem cum c littera ultima scribitur, idemque sig-
 35 nificat. Quadrata Roma in Palatio ante
 templum Apollinis dicitur, ubi reposita sunt, quae

Quandoc rex comitiavit fas, in fastis notari solet, et hoc videtur significare, quando rex sacrificulus divinis rebus perfectis in comitium venit.

Quandoc stercus delatum fas, eodem modo in fastis notatur dies, quo stercus purgatur ab aede Vestae.

Quando cum gravi voce pronuntiatur, significat idem quod quoniam, et est coniunctio; quando acuto accentu, tunc est temporis adverbium.

Ⓕ 1 *menta* (en *per compend.*) *ut vid.* *F*^L: ita *vel* *ata* *F*^{ab}.
 2 *nio* (*n incert.*) *F*^L. *suppl. Loew* *oē* (*i. e. -o est vel oem*) *F*.
 3 *prima littera incert* (?*nbant*, ?*mbant*) *F*^{ab}. 4 *ab eo* *F*^u *F*^L.
 5 *es in* (*e incert.*) *F*^L: *nn vel mn* *F*^{ar}. 6 *fectis vel tectis* (*nullo modo entis*) *F*^L. 9 *tia* *F*^L. 10 *omen* (*o incert.*; en *per compend.*) *F*^L. 12 *su. Ep* *mitia* (*m incert.*) *sic F*^L:
mitia (vel nitia) *sic F*^{ab}: <*co*>*mitiasit Urs.*: *comitiavit Epit.*
 13 *n vel m* *F*^{ab}. 13–15 <*i*>*n ho. <Regis sacrorum, aiunt qui de feris> me. scrip<serunt> Urs.* 15 *ante rege vix est littera a F*^L. *edicuntur Urs.* 16 <*huius nominis causae a multis scriptori>bus Mue.* 17 *r F*^L. 17–18 <*nefas habetu>r pars ante<rior> Urs. (fere)* 18 *ante posterior distinctio F*^{ar}. 19 <*fas, cum iis perfectis in comitium venit*> *Momms. (ex Epit.)* 20 <*iussu eius venit ut pon>tifex Momms. his F.* 21–23 *su. Ep.* 23 *in clivum Ca<pitolinum> Scal.* 25 *ta vel ea (nullo modo ba)* *F*^L. 26–27 *suppl. Goth.* 28–29 *su. Ep.* 29 *mae F.* 33 *signis ex signib ut vid. F.*

Ⓖ 1 (*Quandoc codd.*) *comitauit R.* 4 (*Quandoc codd.*) *fastus M.* 6 *idem etiam Basil.* *quod om. MR (non Basil.)* 7 *tunc om. G (non Basil.)* 8 *adv. temp. E (non Basil.)*

solent boni ominis gratia in urbe condenda adhiberi, quia saxo †minitus† est initio in speciem quadratam. Eius loci Ennius meminit cum ait (Ann. 157):

[„et †quis est

erat† Romae regnare quadratae.“

Quadrur-

6 **bem** Athenas Accius appellavit, quod †si† ex IIII urbibus in unam domicilia contulerunt, Braurone, Eleusine, Piraeo, Sunio. **Quaeso**, ut significat

idem quod rogo, ita quaesere ponitur ab antiquis pro quaerere, ut est apud Ennium lib. II (144): „Ostia mu-

10 nita est; idem loca navibus pulchris munda facit, nautisque mari quaesentibus vitam“; et in Cresphonte (120): „ducit me uxorem liberorum sibi quaesendum gratia“; et in Andromeda (117): „liberum

[quae-

sendum causa familiae matrem tuae.“

Quadrant-

15 **ta** (1) vocabant antiqui, quam ex Graeco amphoram dicunt, quod vas pedis quadrati octo et XL capit sextarios. Plautus in Curculione (103): „Anus haec sitit. quantillum sitit? Modica est, capit qua-

20 drantal“; et Cato contra Oppium (1): „Vinum redemisti, praedia pro vini quadrantibus sexaginta in †pul- li† dedisti, vinum non dedisti.“

Quaxare ranae

dicuntur, cum vocem mittunt.

Quartarios ap-

pellabant antiqui muliones mercennarios, quod quartam partem quaestuus capiebant. Lucili-

25 us (1255): „Porro homines nequam, malus ut quartarius, cippos †colligere omnes.“

Quatenus signifi-

cat, qua fine, ut hactenus, hac fine; at quatinus, quoniam. Sed antiqui quatenoc dicebant, ut Sci-

348 pio Africanus in ea oratione, quam scripsit post quam 261

30 ex Africa rediit: „uti negotium natum erat, quate- noc castra nostra ita munita erant, ut posses partem exercitus abducere.“

Quamde pro quam

usos esse antiquos, cum multi veteres testimonio sunt, †tamen huius† in primo (Enn. Ann. 97): „Iuppiter,

[ut muro

Quatrurbem Athenas Accius appellavit, quod ex quattuor 347 urbibus in unam illam civitatem se homines contulere.

Quaeso significat id quod rogo. Quaesere tamen Ennius (Ann. 144; trag. 97, 120) pro quaerere posuit.

Quadranta vocabant antiqui amphoram, quod vas pedis qua- 5 drati octo et quadraginta sextarios capiat. Plautus (Curc. 103): „Anus haec sitit. quantillum sitit? Modica est, capit quadrantae.“

Quaxare ranae dicuntur, cum vocem mittunt.

Quartarios appellabant muliones mercennarios, quod quar- 10 tam partem capiebant quaestus.

Quatenus significat qua fine, ut hactenus hac fine; quatinus vero quoniam. Sed antiqui quatenoc dicebant.

260 **Quamde** pro quam dicebant antiqui.

349

Ⓢ 1 hominis *F*. 2 munitus *edd.* 3 qui sextus erat *Hertz.*: qui se sperat *Salmasius* 5 si] scilicet *Aug.* 7 eleusine *F*. sunt *F*. 10 mundo *F*. 12 chresponte *F*. 13 andromedea *F*: *vix* Andr. ah (*vel an*) quae scdm (*i. e. secundum*) *F*. 14 Quadranta *F* *Epit.* 16 dicant *F*. 17 culione *F*. 18–19 quadrantant *Plauti codd.*: quadrante *F*: -te *vel* -te *Epit.* 20 publicum *Urs.* 24 quaestuus *F*² (*F*^k *man.* 1): quaestus *F*¹ (*F*^k *man.* 2) 26 collegere *edd.*: collisere *Scal.* 27 ad *F*¹: at *F*². 28 quatenos *Urs.* 30–31 quatenos *Urs.* 34 tum Ennius *Urs.*

Ⓢ 1 aeneas (*delet.*) athenas *L.* appellat *IR* (*non Basil.*) 5 Quadranta *etiam Basil.* 7 quadrante *M*: quadrante *PELβ Basil* (*T n. l.*) 12 (qua fine ut *codd.*) hac fine quatinus *om. MP.* 13 (quatenoc *codd.*) 14 (pro quam *codd.*) ant.] utique *G*¹.

fretus magis quamde manus †impe† . . . secundo (ibid.
[136]): „quan-

de tuas omnes legiones, ac popularis.“ et Lucretius (1,641): „clarus ob obscuram linguam magis inter inanes, quamde gravis inter Graios, qui vera requirunt.“

⁵ **Quam mox**, significat quam cito; sed si per se ponas mox, significabit paullo post, vel postea.

Quatere, suspensum et vicinum rei alicuius motum significat, non, ut Verrius putat, ferire; cum id ipsum verbum concutere ex praepositione,

¹⁰ quae est con et quatere sit compositum; quassare autem est saepe quatere. **Querquetula-**

nae virae putantur significari nymphae praesidentes querqueto virescenti, quod genus silvae iudicant fuisse intra portam, quae ab eo dic-

¹⁵ ta sit Querquetularia. Sed feminas antiqui, quas †sciens† dicimus, viras appellabant; unde adhuc permanent virgines et viragines. **Ques**

antiqui dixerunt; inde declinatum remanet dativo casu, quibus; nam qui adhuc item qui<s> facit, ut isti

²⁰ istis, illi illis. „Qui hoc censetis, illuc transite, qui alia omnia, in hanc partem.“ his verbis praeit ominis videlicet causa, ne dicat, „qui non censetis.“

„Quot servi tot hostes“, in proverbio est, de quo Sinius Capito existimat errorem hominibus

²⁵ intervenisse praepostere plurimis enunti-antibus; veri enim similis esse dictum initio, quot hostis, tot servi, tot captivi fere ad servi-

tutem adducebantur. Unde etiam mancipia, nec

³⁵⁰ sane

³⁰ seru

eptisi

rint

gia te

turbata

³⁵ rent

uncii

Quam mox significat quam cito; sed si per se ponas mox, significat postea vel paulo post.

Quatere suspensum et vicinum rei alicuius motum significat, ut interdum concutere, cum et id ipsum verbum concutere ex quatere sit compositum; quassare autem est saepe quatere. 5

Querquetulanae dicebantur nymphae querqueto virescenti praesidentes.

Querquetularia porta Romae dicta, quod querquetum intra muros Urbis iuxta se habuerit.

(F) 1 spat. 3—4 litt. rel. man. 1 F. manus vi, idem in sec. Vahlen quandit uas F: corr. Urs. 4 grauis tergaio F. 8 ferire <ut interdum concutere> cum Mue. (ex Epit.) 10 conet et F. 12 virae put. Aug.: ut reputantur F. 14 indicant edd. 19 quis vel queis Aug.: qui F. 21 (praeit F') 23 Quod seruitute hostes F. 26 veri (vero) edd.: ue F. quod F. 29 sane F^{ar} F^L. 31 eptis (sequitur i vel u vel t; non est eptu) F^L. 32 rint F^k F^{ab} F^L. 33 gia te (e incert.) F^L: gia F^{ar}. 24 turbata (-a incert.) F^L. 36 uncii vel uncu F^{ar}: uncia F^u.

(P) 3 uicinium R. 4 aut IR. 5 quassere au. MP. au.] enim R. 8 quercum MP.

- Sinniu
ut persiu
nificar
omnibus a an
5 cillae ua
omnis un
me part re
gula, sed u
saltius fixit
10 fer[r]endum quod
Quoniam significat <non solum id quod quia, sed>
apud antiquos <etiam id quod postquam; hac videli-
cet de causa, quam
qui significationem <Quod significat>
15 etiam aliquid praeter <quam quod in usu fere est, et Graeci>
dicunt *τι*. *Quin-*
bantur, qui lustrum con
ari coeptos. *Quin*<que genera signorum observant>
augures publici: ex <caelo, ex avibus, ex tripudis,>
20 ex quadripedibus, ex <diris>
Rufuli tribuni mil<itum appellabantur, quos>
consul faciebat, n<on populus; de quorum iure quod>
Rutilius Rufus leg<em tulerit>
modis; sic enim eleva
25 bant hi qui populi suffr<agi> <Rufuli a>
cognomine Rutili a<c post *Rutili* sunt vocati.>
352 <*Runa* genus teli significat> <ru>nas 262
. <Ennius (Ann. 589)>. <„runat>a re-
<cedit“, id est proeliata> Naevi-
30 <us (bell. Pun. inc. fr. 4)> unt
. ad
. tesen
. <*Ru
<non ructari dicendum est> unt pro
35 inos igi-
<tur> a scrib-
. <*Fl**

Quoniam significat non solum id quod quia, sed etiam id 351
quod postquam; hac de causa, quod Graecum *ὅτι* utriusque
significationem optinet.

Quod significat etiam aliquid, praeterquam quod in usu fere
est, et Graeci dicunt *τι*. 5

Quinque genera signorum observant augures: ex caelo, ex
avibus, ex tripudis, ex quadripedibus, ex diris.

Rufuli appellabantur tribuni militum a consule facti, non
a populo; de quorum iure quod Rutilius Rufus legem tu-
lerit, Rufuli, ac post Rutuli sunt vocati. 10

263 **Runa** genus teli significat. Ennius (Ann. 589): „Runata 353
recedit“, id est proeliata.

Ructare, non ructari dicendum est. Flaccus: „Videtis alios
ructare ac respuere pulcherrima superbia.“ Cicero tamen
ructaretur dixit. 15

Ⓕ 1 sinniu *F^k F^{ab} F^L*. 2 persiu (u *incert.*) *F^L*: persi *F^{ab}*:
pers *F^k*. Persiu<s> Loew. 3 nificar (vel -an; non -at) *F^L*:
nificae *F^u*: nificae (vel -an vel -am) *F^{ab}*. 4 a *F^{ar} F^{ab} (incert.)*.
5 ua (a *incert.*) *F^L*: u *F^{ar}*. 9 fixit *potius quam fixu F^L*: fixa *F^u*.
illud s- non potest esse littera finalis 11–12 *su. Ep.* 13 (cet *F*)
quam (nullo modo quod) *F^L*. 13–14 causa quod <Graecum
ὅτε utrius>que sign. <optinet> *Mue. (ex Epit.)* 14–15 *su. Ep.*
15 praeter (er *per compend.*) *F^L F^{ab} F^k*. 16–18 Quin<quen-
nales in colonis appella>bantur q. l. con<derent quinto quoque
anno, a quo nomin>ari *Mue. (post Scal.)* 18 Quin *F^u (n n. l.)*
18–20 *su. Ep.* 19 ex (x *incert.*) *F^L*: e *F^{ab}*. *post publici dis-*
tinctio F^{ab}. 21 mil *F^u (l n. l.)* 21–23 *su. Ep.* 22 n *F^u*
(*n. l.*) 25 suffr<agis creabantur> *Urs. (fere)* 25–26 *su. Ep.*
<a> cogn. Rut. a<c post Rufuli sunt vocati> *Momms.* 27 *su. Ep.*
nas *F^u F^{ab}*: nas vel mas *F^{ar}*. 28 are (non ae) *F^L*: e *F^{ab}*.
28–29 *su. Ep.* 30 unt ut *vid. (vix uit) F^L*: suit *F^u*. 32 t *in-*
cert. F^L. 33–34 *su. Ep.* 34 int vel unt *F^L*: nt *F^k*: nt vel
ut *F^{ab}*: ut *F^u*. 35 mos vel in os *F^L*. 36 a *F^L*. 37 ac-
cus *F^u (a n. l.)*

Ⓖ 1–2 (et. id quod *codd.*) 2 posteaquam *E.* otii *PML*:
oft (ut *vid.*) *E*: otit *GR*: oti *I.* 7 tripodis *G.* quadrupedi-
bus *LEIR.* 8 Rufili *M.* 9–10 (tulerit *codd.*) rutuli *PLEG*
ex corr. IR (T n. l.): rutili *M.* 11 Ruma *I.* 12 (proeliata
codd.) 13 (videtis *codd.*) 14 pulcherrimas *R.*

- <„videtis alios ructa>re, ac
 <respuere pulcherrima superbia“> M. Cice-
 <ro> rupta
 <Resparsum> significat
 5 <n>ovendia-
 <li-> spargebatur.
 no. Romani
 <ludi> e artificum
 ci . . . coeperunt.
 10 quæ alis civitatibus
 quod omnes, qui nunc
 sunt institu-
 <ti> <R>omanos. Ali aiunt
 <Matris> Magnae, ac po-
 15 in conferendis
 ros Romanos. Ali
 os equitando, iactu
 dilibus: paribusque etiam
 ludentibus fierent.
 20 <Rubidus panis appella>tur parum coctus, cum
 Plautus in Casina (309):
 <„in furnum calidum condit>o, atque ibi torreto
 <me pro pane rubido“> . . . <it>em scorteae ampullae
 354 vetustate rugosae, et coloris eiusdem, rubidae di-
 25 ci solent. Romanam portam vulgus appellat,
 ubi ex epistylío defluit aqua; qui locus ab an-
 tiquis appellari solitus est statuae Cinciae, quod
 in eo fuit sepulcrum eius familiae. Sed porta
 Romana instituta est a Romulo infimo clivo
 30 Victoriae; qui locus gradibus in quadram formatus
 est. Appellata autem Romana a Sabinis praecipue
 quod ea proximus aditus erat Romam. Rutabu-
 lum est, quo rustici in prouendo igne, pa-
 nis coquendi gratia. Novius in Pico (80): „quid ego fa-
 35 cerem? otiosi rodebam rutabulum.“ Naevius
 obscenam viri partem describens (com. 126): „vel quae spe-
 rat se nupturam †viri† adolescentulo[s], ea licet

Resparsum vinum dixerunt, quia vino sepulchrum spargebatur.

Rubidus apud Plautum (Cas. 309) panis vocatur parum coctus; item scortearae ampullae rugosae rubidae dici solent.

Romana porta apud Romam a Sabinis appellata est, quod 355 per eam proximus eis aditus esset. 6

Rutabulum a prouendo igne vocatum, quo panes coquuntur. Invenitur tamen positum et pro virili membro.

Ⓕ 1—2 *su. Ep.* 3 rupta $F^k F^{ar} F^{ab} F^L$. ructa <retur dixit> *Urs (ex Epit.)* 4 *su. Ep.* significat F^L . 5—7 <quod in sacris n>ovendia <libus vino mortui sepulchrum> sparg. <quae sacra fiebant die no>no *Mue.* 7 no (n *incert.*) F^L : o $F^k F^{ab}$. 8 *suppl. Scal.* e F^L (nullo modo quod) 9 ci** F^L . 10 que (*per compend.*) alis F^L . 11 quod (*per compend.*) F^L . 13 omalos F^L : manos $F^k F^{ab}$. 14 <ludos Romanos sive magnos fuisse Matris> *Mue.* 17 os equitando $F^k F^{ab} F^L$. 18 dilibus (d *incert.*: vix lilibus) $F^L F^{ab}$ (*fere*): ulibus F^k . 20 *su. Ep.* tur (ur *per compend.*) F^L . parum] perperam *Mue.* 21 catina F . 26 epistyllo F . 34 (coquendi F) gr. <utuntur> *Aug.* 34—35 facere motio sirodebam F . 35 nauis F . 37 nu. viridulo *Ribb.*: an nuptiuri? adolescentulos F .

Ⓕ 1 *Respersum* G^2 , sepulchram (-cr-) *MP*: sepulchra *LE*. spargebantur *E*. 3 *Rupidus* *MP*. 4 *sortearae* *MP*. *post solent add.* coctus item *M*. 5 *app.* est *om.* *L*. 6 *auditus* *M*.

senile tractet retritum rutabulum.“

Ruta

caesa dicuntur, quae venditor possessionis, sui usus gratia concidit, ruendoque contraxit.

Rutilium rufum significat. Cuius coloris stu-

5 diosae etiam antiquae mulieres fuerunt; unde traxerunt cognomina Rutilias, ut indicat frequenter Afranius.

Rutrum tenentis

iuvenis est effigies in Capitolio ephebi more Graecorum harenam ruentis, exercita-

10 tionis gratia; quod signum Pompeius Bithynicus ex Bithynia supellectilis regiae Romam deportavit.

Rutundam aedem Vestae Num-

a Pompilius rex Romanorum consecrasse videtur, quod eandem esse terram, qua vita homi-

15 num sustentaretur, crediderit: eamque pilae forma[m] esse, ut sui simili templo dea cole- retur.

Ruscum est, ut ait Verrius, amplius paullo herba, et exilius virgultis fruticibusque, non dissimile iunco; cuius coloris rebus

20 uti mulieres solitas commemorat Cato Orig-

356 num lib. VII (8): „mulieres opertae auro purpuraque; 265

[arsinea,

rete, diadema, coronas aureas, ruscea †facile†, galbeos, lineas, pelles, redimicula.“

Rupitias . . .

XII (8, 2) significat damnum dederit. **Rodus**, vel

25 raudus significat rem rudem et imperfectam;

nam saxum quoque raudus appellant poetae, ut Accius in Melanippo (438): „Constit[u]it, cognovit, sensit, conlocat sese in locum celsum; hinc manibus rapere roudus saxeum grande[m] et grave[m]“; et in Chry-

30 sippo (262): „Neque quisquam a telis vacuus, sed uti

[cuique

obviam fuerat, ferrum alius †saxio rudem†.“ **Vulgus** quidem in usu habuit, non modo pro aere imperfec-

to, ut Lucilius, cum ait (1192): „plumbi pa<u>xillum

[rodus li-

nique matexam“; sed etiam signato, quia in manci-

Rutilium rufum significat, cuius coloris studiosae etiam antiquae mulieres fuerunt, unde et rutiliae dictae sunt.

Rutrum dictum, quod eo harena eruitur.

Rotundam faciebant aedem Vestae ad pilae similitudinem, quod eandem credebant terram esse.

264 **Rupitia** damnum dederit significat.

5

357

Rudus vel **randus** cum dicitur, res rudis et imperfecta significatur; hominem quoque inperitum rudem vocamus.

Ⓢ 1 detritum *edd.* (*metri causa*) 3 extraxit *Aug.* 4 Rutilum *Scal.* 6 rutilus *Urs.* 11 suspellectilis *F.* 12 (Vestae *F.*) 16 formam *F.* 18 exirius *F.* *corr.* *Urs.* fructibusque *F.* *corr.* *Urs.* 20 solitae *F.* 21 opertas *Scal.* 21-22 ars inheret *F.* *corr.* *Scal.* 22 rusceas fascias *Mue.* 23 galbeas lineas *Jordan.* galbeas lineas *Mue.* 23-24 (Rupitias XII *F.*) lacunam signavi fort. rupitias (vel ruptias) issit in XII (*cf. Class. Rev.* 5, 10) 25 inperfectam *F.* 31 saxi raudus *Mue.* 34 metaxam *edd.* etiam <pro> sign. *edd.*

Ⓢ 3 araneruitur *MP.* 7 significamus *L.*

pando, cum dicitur: „rudusculo libram ferito“, asse tangitur libra. Cincius de verbis priscis sic ait: „Quemadmodum omnis fere materia non deformata rudis appellatur, sicut vestimentum rude, non perpolitum; sic aes infectum rudusculum. Apud aedem Apollinis aes conflatum iacuit, id ad rudus appellabant. In aestimatione censoria aes infectum rudus appellatur. Rudiari ab eodem dicuntur, qui saga nova poliunt. Hominem inperitum rudem dicimus.“ Rudentes restes nauticae, et asini, cum voces mittunt. Ruspari est quaerere crebro, ut hoc versu indicatur (trag. inc. 83):

[,et ego
ibo, ut latebras ruspans †rimeram aptimas†.“
Rustica vinalia appellantur mense Augusto
15 XIII Kal. Sept. Iovis dies festus, quia Latini bellum gerentes adversus Mezentium, omnis vini libationem ei deo dedicaverunt. Eodem autem die Veneri templa sunt consecrata, alterum ad Circum Maximum, alterum in luco Libitinensi, quia in eius
20 deae tutela sunt horti. Rustum ex rubus

358 <R littera>.

26

30

35 <Rorarios>

Rudentes restes nauticae, et asini, cum vocem mittunt.

Ruspari est crebro quaerere.

Rustica vinalia quarto decimo Kalendas Septembres celebrabant, quo die primum in Urbem vinum deferebant.

R pro S littera saepe antiqui posuerunt, ut maiosibus, meliosibus, lasibus, fesiis; pro maioribus, melioribus, laribus, feriis. 359

Rorarios milites vocabant, qui levi armatura primi proelium committebant, quod, ut ante imbrem fere rorare solet, sic illi ante gravem armaturam quod prodibant, rorari dicti. 10

Ⓕ 4 vest. rudem *F.* 5 rudus cuium *F.* 7 (appellabant inestimatione *F.*) 8 rudis *corr.* rudus *F.* 9 (qui *F.*)
 12 cribro *F* *vix recte: corr. Urs.* 13 rimer maritimas *Scal.*
 15 (XIII *F.*) Sept. <quo die primum in Urbem vinum deferebant,> Iouis *Mue. (ex Epit.)* 19 luci libitia densi *F: corr.*
Aug. in eius *Mue.: inpius F.* 25, 35 *su. Ep.*

Ⓕ 2 crebo *G.* 3-4 celebrant *R.* primum *om. E.* (in urbem vinum *codd.*) 5 S pro R (*vix R per S*) *Festus, ut vid.* maiosibus] maiolasibus *MP.* melioribus *M.* 6 melioribus *om. G.* 9 imbre *MPR.* 9-10 ro. sic illi solet *MP.*

.
.
.
.
5
.
.
.

⟨*Robum*⟩

10
.
.
.
15
.
.
.
20
.
.
.

25
.
.
.

360 ⟨*Robigalia*⟩

266

30
.
.
.
35
.
.

Robum rubro colore et quasi rufo significari, ut bovem quoque rustici appellant, manifestum est. Unde et materia, quae plurimas venas eius coloris habet, dicta est robur. Hinc et homines valentes et boni coloris robusti. Robus quoque in carcere dicitur is locus, quo praecipitatur maleficorum genus, quod antea arcis robusteis includebatur.

267 **Robigalia** dies festus septimo Kalendas Maias, quo Robigo 361 deo suo, quem putabant robiginem avertere, sacrificabant. **Rorarium** vinum, quod rorariis dabatur.

ⓕ 9. 28 su. Ep.

Ⓟ 1 rufa R: rusti MP¹ (rustice P²) 3 habent IR. 4 calor
 5 loris MP. 6 ante IR. artis I. 7 Rubigalia R. rubigo β.
 8 rubiginem β.

<Rorarium vinum>

5

10

<Romanus ager>

15

362 ubi incubare posset auspicii repetendi causa.

Rogatio est, cum populus consulitur de uno pluribusve hominibus, quod non ad omnis pertineat, et de una pluribusve rebus, de quibus non omnibus sancitur. Nam

[quod in

20 omnis homines resve populus scivit, lex appellatur.

Itaque Gallus Aelius ait: „inter legem et rogationem hoc interest. Rogatio est genus legis; quae lex, non continuo ea rogatio est. <rogatio> non potest non esse lex, si modo iustis comitiis rogata est.“ Romulum

25 quidam <a> fico Ruminali, ali quod lupae ruma nutritus est, appellatum esse ineptissime dixerunt. Quem credibile est a virium magnitudine, item fratrem eius appellatos. Romam appellatam esse Cephalaon

Gergithius (qui de adventu Aeneae in Italiam videtur 30 conscribisse) ait ab homine quodam comite Aeneae. Eum enim occupato monte, qui nunc Palatinus dicitur, urbem condidisse, atque eam Rhomen nominasse. Apollodorus in Euxenide ait, Aenea et Lavinia natos Mayllem, Mulum, Rhomumque, atque ab

35 Romo urbi tractum nomen. Alcimus ait, Tyrrhenia Aeneae natum filium Romulum fuisse, atque eo ortam

Rogatio est, cum populus consulitur de uno pluribusve ho- 363
minibus, quod non ad omnes pertineat et de una pluribusve
rebus, de quibus non omnibus sancitur. Nam quod in omnes
homines resve populus scivit, lex appellatur.

Romulus et **Remus** a virtute, hoc est robore, appellati sunt. 5
268 **Romam** Romulus de suo nomine appellavit, sed ideo Romam,
non Romulam, ut ampliore vocabuli significatu prosperiora
patriae suae ominaretur.

ⓕ 1, 11 *su. Ep.* 20 *ciuit F.* 23 *rogatio add. Urs.*
25 (*fico F*) 26 *esse] est F.* 27 *uirtum F.* 28 *rom- F¹:*
-am F² in ras. 31 *palatius F.* 32 *rhomen (en per com-*
pend.) F. 34 *natas F.* 34-35 (*Rhomumque . . Romo F*)
36 *eo] co F.*

ⓖ 1 *consuletur M: consoletur P.* 2-3 *pluribus ueribus M.*
4 *ciuit L: ciuiti R: uicit I.* *appellantur R.* 5 *Ro. et re-*
mulus I. 8 *nominaretur LR.*

Albam Aeneae neptem, cuius filius nomine Rhodius condiderit urbem Romam. Antigonus, Italicae historiae scribtor, ait, Rhomum quendam nomine, Iove conceptum, urbem condidisse in Palatio
 5 Romaeque ei dedisse nomen . . . historiae Cumanae compositor, Athenis quosdam profectos Sicyonem Thespi[ad]asque; ex quibus porro civitatibus, ob inopiam domiciliorum, conpluris profectos in exteris regionibus, delatos in Italiam, eosque multo errore nominatos Aborigines; quorum subiecti qui fuerint †caeximparum† viri, unicarumque virium imperio montem Palatium, in quo frequentissimi consederint, appellavisse a viribus regentis Valentiam: quod no-
 364 men adventu Euandri Aeneaeque in Italiam cum magna 269
 15 Graece loquentium copia interpretatum, dici coeptum [Rho-
 men. Agathocles, Cyzicenarum rerum conscribtor, ait, vaticinio Heleni impulsum Aenean, Italiam petivisse portantem suam secum neptem, Ascani filiam, nomine Rhomen, eamque, ut Italia sint Phryges potiti et [h]is
 20 regionibus maxime, quae nunc sunt vicinae Urbi, prima(m) omnium consecrasse in Palatio Fidei templum; in quo monte postea cum conderetur urbs, visam esse iustam vocabuli Romae †nomen† causam eam quae
 [priori,
 unde ea locum dedicavisset Fidei. Ait quidem Aga-
 25 thocles conplures esse auctores, qui dicant Aenean sepultum in urbe Berecynthia proxime flumen Nolon, atque ex eius progenie quendam nomine Rhomum venisse in Italiam, et urbem Romam nomina-

(F) 1 Rhomus *Urs.* 5 romae eique *F spat. 3 litt. F* ('cecus' in marg.) <Hyperochus> *Mue.* 6 sycionem *F.* 10 Aberri-gines *Scal.* 10—11 Caci improbi viri *Niebuhr.* 15 (et 19) rho-men (en per compend.) *F.* 20 maxime (i. e. -mae) *F.* 21 pri-ma *F.* 23 nomen (en per compend.; vix nomine) *F: del. Mue.* 23—24 prior eundem locum *Scal.*

tam condidisse. Caltinus, Agathoclis Siculi qui res ges-
tas conscripsit, arbitratur e manu Troianorum fu-
gientium Ilio capto, cuidam fuisse nomen Latino, eumque
habuisse coniugem Rhomen, a qua, ut Italia sit po-
titus, urbem, quam condiderit, Romam appellavisse. 5
Lenibos, qui appellatur Heraclides, existimat, re-
vertentibus ab Ilio Achivis, †quendam† tempestate
deiectos in Italiae regiones secutos Tiberis decur-
sum pervenisse, ubi nunc sit Roma; ibique propter tae-
dium navigationis, impulsas captivas auctori- 10
tate virginis cuiusdam tempestivae nomine Rho-
mes, incendisse classem; atque ab ea necessitate
ibi manendi urbem conditam ab is, et potissimum
eius nomine eam appellatam, a cuius consilio eas
sedes sibi firmavissent. Galitas scribit, cum post 15
obitum Aeneae imperium Italiae pervenisset ad Latinum,
Telemachi Circaeque filium, isque ex Rhome suscepis-
set filios, Rhomum, Romulumque, urbi conditae in Pa-
latio causam fuisse appellandae potissimum Rho-
m 366
isic 21
in i
exp
Rom
lao 25
tos
pler <Nu->
mito<r->
pepe<ri->

Ⓢ 1 Callias Scal. agathocles F. 2-3 (fugientium F)
4 rhomen (en per compend.) F. quo F: corr. Mue. 5 cond.
quam F: corr. Mue. (romam F) 6 existimant F. 7 quos-
dam Urs. 15 Callias edd. 17 telamachi F. hisque F.
rhomē (i. e. -mae) F. 18 (rhomum F) 20 mae (F^u (ae n. l.)
21 is ic (c minus cert.) ut vid. F^c. 22 i F^u (n. l.) 23 exp F^u
(p n. l.) 25 lao F^{ab} F^c (non lac)

dend
atque <Ro->
mam;
omnes pr
7 nomina
compressa
positos in
mam monte
sunt educat(i)
10 minati pot
essent procreati
restituisset regn.
per auguria decre-
naretque, ac deorum <Ro->
15 nulū urbem cond.
potius quam Romul(am). <ut amplio->
re vocabuli signifi(catu prosperiora patriae)
suae ominaretur. || R-
latam, Terentius quid dī
20 deinde detortam vocā
credibile. ceterum caus-
nisse ait Verrius u.
Romanam portam ante
tutam ferunt, quæ fuerit

368 ny- 270
36 autē
. se
. proxima
. mae
30 <cu>iusdam
. ep
. ama
. t ap-
. inium
35 de
. em quæ
. t requisi-

271 Romulia tribus dicta, quod ex eo agro censebantur, quem 369
Romulus ceperat ex Veientibus. 2

Ⓕ 1 dend (d certiss.; nullo modo deni) F^c . 3 post mam
distinctio (non sequitur p) F^c . 4 pr (r minus cert.) F^c . 5 no-
mina (a minus cert.) F^c . 8 monte F^u (e n. l.) 9 educat (at
minus cert.) F . 10 poti F^u : pot F^c : pos F^{ab} . 11–15 <Nu-
mitori avo primum> rest. regn<um, deinde de urbe condenda>
per aug. decre<visse, uter eam conderet, nomi>naretque ac deo-
rum <manifesta approbatione Ro>mulum ur. cond<idissee, sed
eam nominasse Romam> *Mue.* 12 regn (n minus cert.) F^c .
15 cond (d minus cert.) F^c . 16 <suo de nomine> *Mue.* (ex
Epit.) romul (l minus cert.) F^c . 16–17 su. *Ep.* 17 signifi
 F^u (ñ n. l.) 18 post ominaretur distinctio, tum R (ut vid.),
nov. lemma F^c . 19 quid (ui per compend.) di (minus cert) F^c .
20 uoca F^u (a n. l.) 21 caus $F^k F^{ab} F^c$ (s minus cert.)
22 u ut vid. F^c . 23 ante F^u (nte n. l.) 25–26 <Romuliam
tribum appellatam ait Dio>ny<sus ab Romulo> *Mue.* 26 auta
(aut incert.; vix ca) F^{Ll} . 27 se F^u (s n. l.): <cen>se<batur>
Mue. 28 proxima (ro per compend) F^{Ll} . 29 mae vel inae
 F^{Ll} : nae F^{ar} . 30 iusdam (i incert.) F^{Ll} : usdam F^{ar} : <cu>ius-
dam Loew. 32 ama $F^{Ll} F^{ar}$: mamma F^u . 33 t ap (nullo
modo cap) F^{Ll} . 34 inium (i- incert.) F^{Ll} . 36 ē que (i. e.
em vel est quae) F^{ab} : que F^{Ll} : que F^u . 37 t ut vid. F^{Ll} .

Ⓖ 1 Romula k. censabantur MP. 2 uellentibus MPR.

- pellatam
 tem quae
 Rumex
 <genus teli simile spari Gallici, cuius> meminit Lucili-
 5 <us . . . (1315): „tum spara tum rumices portan>tur,
 [tragula
 <porro.“ **Rumitant** significat rumigera>ntur ut Nae-
 <vius (bell. Pun. 70): „simul alius aliunde rum>itant inter
 <sese.“ **Ruminalem ficum appel**latam ait Varro
 ibus, quod sub ea ar-
 10 <bore lupa mammam dederit> Remo et Romulo
 <Mamm>a autem rumis di-
 <citur, unde et rustici haed>os subrimios vo-
 <cant, quasi adhuc sub mamm>a. Alibi autem sunt
 ruminari solitum
 15 . . . <Rumen est pars colli,> qua esca devoratur;
 <unde rumare dicebatur,> quod nunc ruminare.
 <Rumentum in augu>ralibus significare vi-
 <detur> <abrupti>ove: „dum verba anci-
 terim vis canerit
 20 o augurio rumentum
 . . . <Rhegium> care oportere ait
 370 Verrius id municipium, quod in freto e regione Siciliae
 est; quoniam id dictum est a rumpendo, quod est Graece
 [†pata-
 iai†; eo quidem magis, quia in Gallia Cisalpina,
 25 ubi forum Lepidi fuerat, Regium vocatur. „Rhondes
 Icadionque“ cum dixit Lucilius (1292), duo nomina
 [pirata-
 rum posuit, tam infestum sibi corpus et valitudinem
 referens, quam †levis sed† saluti navigantium.
 Rhinocerotem quidam esse aiunt bovem Aegyptium.
 30 Redemptores proprie atque antiqua consuetu-
 dine dicebantur, qui, cum quid publice faciendum
 <a>ut praebendum condixerant effecerantque, tum de-
 mum pecunias accipiebant. Nam antiquitus emere
 pro accipere ponebatur: at hi nunc dicuntur redempto-

Rumex genus teli simile spari Gallici.

Rumitant rumigerantur. Naevius (bell. Pun. 70): „Simul alius aliunde rumitant inter sese.“

Ruminalis dicta est ficus, quod sub ea arbore lupa mammam dederit Remo et Romulo. Mamma autem rumis dicitur, unde et rustici appellant aedos subrimios, qui adhuc sub mammis habentur.

Rumen est pars colli, qua esca devoratur; unde rumare dicebatur, quod nunc ruminare.

Rumentum abruptio.

10

Rhegium appellatur id municipium, quod in freto Siciliae est, quoniam id a rumpendo dictum est.

ⓕ 2 tē (i. e. tem, vix -t est) *F*^L. 3 **Rumex** *F*^L. 4 *su. Ep.* meminit *per compend.* *F* ut *vid.* 5 tur (ur *per compend.*) *F*^L. 6 ntur (ur *per compend.*) *F*^L. 6—8 *su. Ep.* 8 an se? 9 <prope curiam sub Veter>ibus *Urs.* 10—13 *su. Ep.* 12 os *F*^{ab} *F*^L (non es) (subrimios *F*) 13 a ut *vid.* (nullo modo tur), tum distinctio *F*^L. Alii *Urs.* 13—14 <qui dictum putent, quod sub ea pecus> ru. sol. <esset> *Scal.* (fere). 15—16 *su. Ep.* 17 ralibus *F*^L; *suppl. Scal.* 17—18 vi<detur interruptio abrupti>ove *Urs.* 18—19 anci<libus movendis praeit, si in>terim avis can. *Urs.* 19 terim (t *incert.*) *F*^L. 20 o *F*^u (n. l.) 22 regione *Urs.*; regno *F*. 23 ῥαγῖναι *Scal.* 26 duo nom. *Marx.*; quo nom. *F*; cognomina *Urs.* piratarum *Scal.*; riparum *F*. 28 illi essent *Scal.* 32 ut *F*: *corr. Urs.* conduxerant *Voigt* 33 (nam *F*)

Ⓟ 1 sparri *codd.* 3 aluius *L*: auibus *MP*. 5 (dederit *codd.*) rumi *IR*. 6 (aedos subrimios *codd.*) qui α: quia β. 8—9 rum. dicitur *R*²: rum. pendo dictum est *L* (cf. v. 12) 11 Regium *L*.

res, qui quid conduxerunt praebendum utendumque.
†Redibitur†, tum id proprie dicitur, quod redditum est,
[inprobatumque,

et qui dedit, [id est quod] rursus coactus est habere id,
[quod

ante habuit. Rediviam quidam, ali reluvium ap-
pellant, cum circa unguis cutis se resolvit, †qui
at uere† est solvere. Titinius in Setina (132): „lassi-
tudo conservum, rediviae flagri“; et †Livi† „scabra
in legendo, reduviosa offendens“ (Laevius 25). Redhos-
tire, referre gratiam. Na<e>vius in Lupo (praet. 5):
„†Vel† Ve-

10 iens regem sal(u)ta[n]t Vib[a]e Albanum (A)mulium co-
mitter senem sapientem, contra redhostis †mena-
lus†“ et Accius in Amphitryone (92): „cedo ecquid †te-
redhosti titum cum eas sem† obiectet facilius.“
Nam et hostire pro aequare posuerunt. Ennius in Cre-
15 sphonte (113): „Audi[s] atque auditis hostimentum adiun-
gito.“ et in Hectoris Lytris (149): „quae mea comminus

[ma-
chaera, atque hasta †hospius† manu.“ et Pacuius
in Teucro (346): „Nisi coerceo protervitates, atque ho-
[stio fe-

rociam.“ Redantruare dicitur in Saliorum exultatio-
20 nibus: „cum praesul amptuavit“, quod est, motus edidit,
ei referuntur invicem idem motus. Lucilius (320): „praesul

372 ut amptruet inde, <ut> vulgus redamptruet †at†.“ 273
Pacuius (104): „Promerenda gratia simul cum videam

[Graios
nihil mediocriter redamptruare, opibusque sum-

25 mis persequi.“ Redivivum est ex vetusto renovatum.
Cicero lib. I in Verrem (147): „Utrum existimatis minus

[ope-
ris esse unam columnam efficere ab integro novam
nullo lapide redivivo?“ Redarguisse per e

litteram Scipio Africanus Pauli filius dicitur enunti-
30 asse, ut idem etiam pertisum. cuius meminit Lucilius, cum

Redibitur tum id proprie dicitur, quod redditum est inpro- 371
batumque, et qui dedit rursus coactus est habere id, quod
ante habuit.

Redivia sive reluvium dicitur, cum circa ungues cutis se
solvit, quia duere est solvere. 5

Redhostire est gratiam referre, nam et hostiae pro aequare
posuerunt.

272 **Redivivum** est ex vetusto renovatum.

373

Ⓕ 1 quicquid *F*. 2 Redibitur tum *F* *Epit.*: Redhibitum
Aug.: Redhibetur tum *alii* 3 et] ei *Aug.* (id est quod *F'*)
(id *F*) 5—6 qui at (*pro ad*) uere *F*: quia duere (*corr.* quia
luere) *Epit.*: fort. quia duere 7 liuis cabra *F*: Laevius scabra
Scal. 9 an Vele? 10 saltant *F*: *corr. Scal.* (uibae *F*):
Viba vel Vibe *Bue.* Amulium *cal.* 10—11 comitem *F*: *corr.*
Scal. 11—12 redhostit Maenalus *Scal.*: redhostis? men...? *alii*
12—13 quid (*om.* cedo) hic redostit uiam cometem obtet (*vel ob-*
biat) facilius *codd. Nonii p. 165* 13 (redhosti titum *F*): red-
hostit vim *Quicherat.* obbitet *Ribb.* 14 hostiae *F* *Epit.*
chresponte *F*. 15 audi *Scal.* 16 innectoris lyrisque mea *F*:
corr. Urs. (comminus *F*) 17 an hostibis? (pacuius *F*)
18 coeaceo *F*. proteruitatem *codd. Nonii p. 490* 20 praesu-
lam pirauit *F*. 22 ampiruet *F*. inde vulgus redamplauit *F*.
at] inde *Nonius p. 165*: an et (*Festi, non Lucilii*)?: *vix at (i. e.*
autem) 23 (pacuius *F*) proaererenda *F*: *corr. Urs.* 27 in-
tegra *F*.

Ⓖ 1 Redhibetur *E.* tunc *L.* 1—2 (*inp. et codd*) 4 Redu-
uia *ER.* reliuium *MP*: reduuium *E.* 5 quia duere α : quia du-
luere *G*: quia luere *IR.* 6 hostiae *MPL*: hostire *E β* .
8 Rediuuium *MP*.

ait (963): „Quo facetior videare, et scire plus quam caeteri, pertisum hominem, non pertaesum dicere; ferum nam genus.“ **Redimiculum** vocant mulieres catellam, qua[m] maxima utantur ornatus causa. **Reus**

5 nunc dicitur, qui causam dicit: et item qui quid promisit sponditve ac debet. At Gallus Aelius lib. II significationum verborum, quae ad ius pertinent, ait: „Reus est, qui cum altero litem contestatam habet, sive is egit, sive cum eo actum est. Reus stipulando est
10 idem qui stipulator dicitur, quippe suo nomine ab altero †quibus pepulatus† est, non is qui alteri adstipulatus est. Reus promittendo est, qui suo nomine alteri quid promisit, qui pro altero quid promisit.“ At Capito Ateius in eadem quidem opinione est, sed exemplo
15 adiuvat interpretationem, Numa in secunda tabula secunda lege (XII, 2, 2), in qua scriptum est: „quid

[horum fuit unum iudici arbitrove reove eo die diffensus esto.“

†nunc uterque actorum reiqu[a]e in iudicio me vocatur†; itemque accusator de vi accitur more vetere,
20 et consuetudine antiqua. **Rivus** vulgo ap-

pellatur tenuis fluor aquae, non spe consiliove factus, verum naturali suo inpetu. Sed hi rivi dicuntur, qui manu facti sunt, sive super terram fossa, sive †super† specu; cuius vocabuli origo ex Graeco
25 pendet. **Retanda** locantur Pomptina flumi-

374 n<a>

ap

Rit<us>

ne a

30 istic. <Plautus in Menaechmis (395): „Certe haec mulier
[an->

terino <ritu astans somniat.“>

homi

inat

telo

35 alioqui

Reus dictus [est] a re, quam promisit ac debet. Reus stipulando est idem, qui stipulatur. Reus promittendo, qui suo nomine alteri quid pro altero promisit.

Ritus mos vel consuetudo. Rite autem significat bene ac 375 recte.

5

Ⓕ 2 hominum *Luc. Mueller* 4 qua maxime utuntur *Urs.* 6 sponditve *Scal.* 7 pertinet *F.* 9 his *F.* 10 quippe] quive *Mue.* 11 quid stipulatus *Scal.* his qui alter *F.* 13 qui] non qui *Mue.* 14 capitonactus *F: corr. Urs.* 15 Numa] nam *Urs.* 16 secunda lege] vel delend. vel XII lege *Schoell* siquid h. fuat *Scal.* 17 dies *Turn.* 18 hic ut. actor reus- que in iud. rei uocantur *Mue.* 19 de via citur *Scal.* 21 non specu incilive *Mue., Turn.* 22 sed et ii *Mue.* 24 subter *Aug.* ex Graeco *ῥῆσις* pendet *Mue.* 25 Repanda l. pompina *F: corr. Aug.* 26—27 <id est purganda: retae enim vocantur arbores quae> ap<ud fluvios eminent, aut ex ipsis alveis exstant> *Mue., Urs. (ex Gell. 11, 17)* 27 ap *F^{ar} F^c* (p minus cert.) 30—31 suppl. *Urs.* vel ca. ri. mul. 31 terino *F^u F^c* (o minus cert.) 32 homi *F^c.* 33 inat (t minus cert.) *F^c:* in At . . . (fabula) *Croenert:* mat *F^k.* 35 alioqui *F^k F^{ab} F^c* (ut vid.)

Ⓖ 1 est om. *LEIR.* 2 prom. est qui *E.* 3 alt. quod altero *MP.* 4 Retus *R.*

tionem
lorum ra
litum e
remora <Retractare est rursus tracta->

5 re. Ra<bidus a rabie dictus, qui morbus caninus est.>
Catullu<s . . (63, 38): „abit in quiete mol->
li rabidus <furor animi.“> <Ravi coloris>
appellantur q<ui sunt inter flavos et caesios>
ravo sub con

10 quod genus homin<um> Plautus appellat ravistellos
(Epid. 620):>

„Sed quis haec est <mulier et ille ravistellus qui>
venit?“ Rate<s vocantur tigna inter se conligata,>
quae per aquam agan<tur; quo quidem vocabulo>
interdum etiam na<ves ipsae significantur.>

15 Afranius in Epistula (141): „<per->
culsam ratem.“ Item <signi->
ficarint etiam rem <Accius in Neopto->

lemo (trag. inc. 3): „Atque ego reperç
et alio loco (trag. inc. 4): „Sed iam prop

20 tes salum.“ Radere ge<nas>
lege XII (10, 4), id est, unguibus <Rabula>
dicitur in multis in<ten>tus neg<otiis paratusque ad ra->
dendum quid auferundu<mque, vel est ita dictus,>
quia acrior sit in nego<tiis agendis quasi rabiosus.>

376 274

26 <Raudusculana porta appellata qu>od
<rudis et inpolita sit relictæ, vel quia> aere
. tatum,
. <m>ancipa-

30 t se li-
. genus
. enim
. ci atque
. nvene

35 s M.
. lorio

Retractare est rursus tractare.

Rabidus a rabie, qui morbus caninus est.

Ravi coloris appellantur, qui sunt inter flavos et caesios, quos Plautus (Epid. 620) appellat ravistellos. „Quis“, inquit, „haec est mulier et ille ravistellus qui venit?“ 5

Rates vocantur tigna conligata, quae per aquam aguntur; quo vocabulo interdum etiam naves significantur.

Rabula dicitur in multis intentus negotiis paratusque ad radendum quid auferendumque, vel quia est in negotiis agendis acrior, quasi rabiosus. 10

275 **Rodusculana porta** appellata, quod rudis et inpolita sit 377 relictā, vel quia raudo, id est aere, fuerit vineta.

Ⓕ 2 ra (a minus cert.) *F*^c. 3 e (est incert.) *I*^c: est *F*^u. 4 remora (ra minus cert.) *F*^c. 4—5 su. *Ep*. 6 catullus *F*^u (s n. l.) 7 rabidus *F*^u (s n. l.) 7—8 su. *Ep*. 8 q *F*^c. 10 hominum *F*^u (um n. l.) 11—12 su. *Ep*. 12 Rates *F*^u (s n. l.) 12—14 su. *Ep*. 13 agan (n minus cert.) *F*^c. 16 item *F*^{ar}. 16—17 <signi>-ficarunt etiam rem<os> *Scal*. 17 rem (m minus cert.) *F*^c. 18 reperi (re minus cert.) *F*^c. reperi<utio ratibus mare> *Scal*. 19 prop *F*^c. 19—20 <ratibus sulcan>tes *Bue*. 20 ge *F*^c. 20—21 ge<nas vetitum est in> lege XII id est ung. <lacerare malas.> *Mue*. 22 intentus *Epit.*: intus *F*. neg *F*^u (eg n. l.) 22—24 su. *Ep*. 23 auferendu (-u minus cert.) *F*^c: auferendumque *F*^u. 24 nego (o minus incert.) *F*^c. 26—27 su. *Ep*. 27 aere *F*^{ar}: re *F*^u. 29 ancipa (a- minus cert.) *F*^c. 29—30 <dici in m>ancipa<tione: „raudusculo libram ferito“> *Urs*. 30 t (ut vid.) se (non esse) *F*^c. 33 ci (non u) *F*^c. 34 nucne (n minus cert.) *F*^c. 35 s *F*^c: us *F*^u: ius *F*^{ar} *F*^{ab}. *M.*] vel meminit (ut puta <Luciliu>s meminit) 36 lerio *F*^c.

Ⓕ 1 ru. retractare *MP*. 2 moribus canus *R*. 4 plautos *M*. 8 intentis *MP*. 9 quod *I*. quid auferendum *om.* *R*. 10 acrorum *M*. 11 Roduscalana *R*. 12 uicta *MP*.

- <Rasores fidicines appel>labant,
 entur, quia
 <videntur chordas ictu radere> artifi-
 <Ratitum quadrantem> . . . Tarqui-
 5 et Oppius
 in eo, et tri-
 <ente ratis fuerit effigies,> ut navis in as-
 <se> quoque ratitum
 ratiti Antonius
 10 trientes putat,
 <pa>rs assis sit, quin
 nulla sic, sed se-
 <sex>tans, nec hac re ra-
 na ac legionum unam
 15 significat, quod hi pe-
 e ratio cum his putaretur
 essent. Ravim anti-
 <qui dicebant pro raucitate.> Plautus (Aul. 336): „Ubi
 [si quid pos-
 <cam, usque ad ravim pos>cam.“ Item (Cist. 304): „ex-
 [periuravi her-
 20 <cle omnia ad raucam rav>im.“ et in Artemone (8): „et
 <ravim.“ Caeciliu>s in Hypobolimaeo (84): „Prius
 <ad ravim> citam feceris.“ Ratus sum
 378 significat putavi, sed alioqui pro firmo, certo po-
 nitur ratus et ratum. Ennius (Ann. 75): „Occiduntur,
 [ubi potitur ratus
 25 Romulus praedam“; et Accius in Melanippo (432): „Neque
 ratum est, quod dicas, neque quae agitas, dicendi est locus.“
 R. duobus in compluribus orationibus, cum de actis †disser-
 ti cuius etiam †, perscribi solet, id est rationum relatarum,
 quod his tabulis docentur iudices, quae publice data
 30 atque accepta sint. Raviliae a ravis oculis, quemad-
 modum a caesiis caesullae. Ratumenna porta
 a nomine eius appellata est, qui ludicro certamine
 quadrigis victor, †clarusci† generis iuvenis Ve-
 is, consternatis equis excussus Romae perit; qui

Rasores fidicines dicti, quia videntur cordas ictu radere.

Ratitum quadrantem dictum putant, quod in eo et triente ratis fuerint effigies, ut navis in asse.

Ravim dicebant pro raucitate, unde et verbum ravis, ravieras.

Ratus sum significat putavi, item ratus certus ac firmus. 5

Raviliae a ravis oculis, quemadmodum a caesiis caesullae. 379

Ratumenna porta a nomine cuiusdam aurigae sic appellata.

Ⓕ 1 labant $F^u F^c$ (la minus cert.) 3 artifi F^u (ar n. l.)
 su. Ep. 5 oppius corr. oppiis F^k : Opilius Scal. 6 in F^u
 (i n. l.) 7 ut (u minus cert.) F^c . su. Ep. 8 <unde Lucilius
 quadrantem> Mue. 9 fort. <„quadrantis> ratiti^u (Lucil. 1272)
 11 rs F^c . 12 nulla sic F^{ar} . 14 na $F^{ar} F^c$ (ut vid.) 15 signi-
 ficat (si minus cert.) F^c . 16 eratio F^c . 17 essent (es minus
 cert.) F^c . 19 cam F^c . expurigabo Plaut. 20 im F^u : m F^{ab} .
 artemoni F . 21 s ut vid. F^c 22 citam ut vid. F^c : ntam F^u .
 25 menalippo F . 27 disseritur Urs. 28 cuiuspiam Aug.
 30 Ravillae Aug. quemadmodum F . 33 Etrusci Urs. uehis F .
 34 consternates F .

Ⓖ 3 (fuerint codd.: -runt M) ut] ui M. 4 Rauin IR.
 verbum om. R. 5 (putavi LE:) puta MPβ. certes IR.
 (ac codd.) 6 Rauile R. caesulae (ce-) IRM. 7 (Ratu-
 menna codd.)

equi feruntur non ante constitisse, quam pervenirent in Capitolium, conspectumque fictilium quadrigarum, quae erant in fastigio Iovis templi, quas faciendas locaverant Romani Veienti cuidam artis figulinae
5 prudenti. Quae bello sunt reciperatae; quia in furnace adeo creverant, ut eximi nequirent: idque prodigium portendere videbatur, in qua civitate eae fuissent, omnium eam futuram potentissimam. **Reciperatio** est, ut ait Gallus Aelius, cum inter popu-
10 lum et reges nationesque et civitates peregrinas lex convenit, quomodo per reciperatores reddantur res reciperenturque, resque privatas inter se persequantur. **Reciprocare** pro ultro citroque poscere usi sunt antiqui, quia procare est poscere.
15 Pacuius in Teucro (333): „† Rapido, reciproco, percito, [augusto citare, rectem, reciprocare† undaeque gremiis subiectare, adfigere.“ Plautus in Astraba (12): „Quasi tollo aut pilum Graecum reciproceis plana via.“ **Recellere** reclinare, et excellere, in altum extol-
20 lere. **Recinium** omne vestimentum quadratum [h]i qui XII (10, 3) interpretati sunt, esse dixerunt † vir toga† mulieres utebantur, praetextam clavo purpureo.
380 unde reciniati mimi planipedes. Quam rem dili- 277 genter exsequitur Santra lib. II. de antiquitate verborum. † **Reconductae** fecerit, et† condere urbem, facere, aedificare, ut Cincius testatur in libro de verbis priscis. **Ricae** et **riculae** vocantur parva ricinia, ut palliola ad usum capitis facta. **Gran(ius)** quidem ait esse muliebne cingulum capitis, quo
80 pro vitta flaminica redimiatur. **Rectae** appellantur vestimenta virilia, quae patres liberis suis conficienda curant ominis causa: ita usurpata quod a stantibus et in altitudinem texuntur. **Remancipatam** Gallus Aelius esse ait, quae manc-
85 ipata sit ab eo, cui in manum convenerit. **Rienes** quos nunc vocamus, antiqui nefrundines ap-

Reciperatio est, cum inter civitates peregrinas lex convenit, ut res privatae reddantur singulis recuperenturque.

Reciprocare pro ultro citroque poscere, usi sunt antiqui, quia procare est poscere; unde aequae gremiis subiectare, adfigere.

Recellere reclinare; excellere in altum extollere.

Recinium omne vestimentum quadratum, unde recinati mimi.

276 **Ricae** et **riculae** vocantur parva ricinia, ut palliola ad usum 381 capitis facta.

Rectae appellantur vestimenta virilia, quae a stantibus et in altitudinem texuntur.

Rienes antiqui vocabant nefrundines, quia Graeci eos *νε-
φροὺς* dicunt. Plautus (frag. 113): „Glaber erat tamquam rien.“

Ⓕ 1 ferantur *F*. 4 uegenti quidam *F*. 16 unde eque *F*
Epit. (ae-, -ae): undaeque e *Hermann*. 17–18 tollenono *F*:
corr. Mue. reciprocas *Mue.* uta *F*: *corr. Turn.* 21 Verrius
 togam qua mul. *Lipsius* 22 praetextum *F*. 25 Reconduit,
 refecerit, ut *Mue.* 32 curam hominis *F*: *corr. Urs.* 33 que
 (ut *vid.*) adstantibus *F*: *corr. Urs.*

Ⓖ 1 Recuperatio *L*. 2 recipierenturque *E*. 4 prouo-
 care *MP*. aequae (-ae) *ELMPI*: etque *R*: eque *G*. subl-
codd. (subi- *L*): sublactare *R*. 5 (adf. *codd.*) 6 redinare *IR*.
 8 mini *IR*. 9 rigulae (-le) *MP*: riticulae *I*. 13 Rines *R*.

pellabant, quia Graeci *vesperous* eos vocant. Plautus in Satyrione (113): „Male tibi evenisse video; glaber erat tamquam rien.“ **Refriva faba**

dicitur, ut ait Cincius quoque, quae ad sacrificium re-
5 ferri solet domum ex segete auspici causa; quasi revocant fruges, ut domum datantes† tevirtico† ad rem divinam faciendam. Aelius dubitat, an ea sit, quae prolata in segetem domum referatur, an quae refrigatur, quod est torreatur. Sed opinionem
10 Cinci adiuvat, quod in sacrificiis publicis, cum puls fabata dis datur, nominatur refriva. **Remeare**

redire: ut commeare, ultro citro ire. Unde commeatus dari dicitur, id est tempus, quo ire, redire qui possit; ut Afranius in Emancipato (94): „Vetuit me sine
15 mercede prosum †paucius† remeare in ludum.“ **Remelignes** et remorae †memorando dictae sunt in Plauto in Casina (804): „Nam quid illae nunc tam

[diu intus

remorantur remelignes?“, ab Afranio in Prodito (277): „remeligo a Laribus missa sum †hanc† quae cursum

382 cohibeam.“>

21 non man inno <Plaut. Trin. 37>: „odioss-“

aeque su<nt, remoramque faciunt rei priuatae et publi<cae.“ Lucilius (965): „quaenam vox ex te resonans>

25 meo gr<adu remoram facit?> **Remurinus ager**> dictus, <quia possessus est a Remo, et habitatio Remi> Remu

mun cu

tatam a

30 de urb<e condenda fuerit auspicatus>

rum qu

testis est

iter inuc <**Remores**>

remore <**Rima**>

35 ri, quaere<re valde, ut in rimis quoque>

qui te riman

Refriva dicebant, quae ex segete causa auspicii domum ad sacrificium referebant.

Remeare redire, ut commeare ultro citroque ire; unde comeatus dari dicitur, id est tempus, quo ire et redire qui possit.

Remeligenes et **remorae** a morando dictae. Plautus (Cas. 804): „Quid illae nunc tam divinitus remorantur remiliginēs?“ et Lucilius (965): „Quaenam vox ex te resonans meo gradu remoram facit?“

Remurinus ager dictus, quia possessus est a Remo, et habitatio Remi Remona. Sed et locus in summo Aventino Remoria dicitur, ubi Remus de urbe condenda fuerat auspicatus.

Remores aves in auspicio dicuntur, quae acturum aliquid remorari compellunt.

Rimari est valde quaerere, ut in rimis quoque.

Ⓕ 3 faba *Urs.*: frabra *F.* 4 ut *Urs.*: uia *F.* 6 revocans *Mue.* fort. et do. ditant; est ἐσσεγόν 13 cum *F. Epit.*: qui *Epit. e corr.*: quis *Mue.* 14 afranius ut in ea mancipato *F.* 15 Paccius *Scal*: Pausias *Ribb.* 16 Remeligenes *F.* a remorando *Mue.* 17 in] a *Urs.*: del. Loewe inpatina *F.* diu intus] diuinitus *F.* 19 hunc *Ribb.*: huc *Urs.* 21 non (on per compend.) man *F^u* (-n n. l.) 21–23 <Plautus Trin>ummo (37): <quae in rebus multis obstant odios>aeque, etc. *Urs.* 24–25 su. *Ep.* quoianam *Marx.* 25 gr *F^u* (r n. l.) 25–26 su. *Ep.* 27–29 Remu<ria fuit. Sed etiam locus in Aventino ad sum>mum cu<lmen montis Remoria dicitur quam inde voci>tatam a<iunt, quod Remus cum Romulo disceptans> *Mue.* 28 mum cu (vel cl) *F^{ar}*: inum *F^u*. 29 a *F^{ar}*. 32 est *F^u* (st n. l.) 33 iter (vix item) *F.* uc ut vid. (non uo) *F^c*: u *F^k* *F^{ab}*: usp *F^u*. 34 e ut vid. (non a) *F^c*. 35 su. *Ep.* 36 riman (n minus cert.) *F^c* *F^k*.

Ⓖ 1 donum *MP.* 4 comeatur *MP.* idem *G.* red. cum *MPβ*: red. qui *LE.* 6 (Remeligenes *codd.*) 7 ille nunc *codd.* (diuinitus α): diuinitas β. remiliginēs *EGI*: remliginēs *M*: remiligenes *PIR.* 15 remorare *codd.* (-morari *G*: -more *R*) 16 ualle *GR.* queque *E* (i. e. quaeque)

- Ennius lib. XI (366):
utrique.“ Re<millum dicitur quasi repandum.>
Lucilius (1303): „Suda
remillum“ et Afra<nus (424):> <„co->
5 xendice pergam“ <Re->
morbescat En<nus (inc. 37):> <in mor->
bum reccidat. R<efutare significat redargue->
re. Pacuius in He<r>mi<ona (190):>
quas glori et
10 rietas humanum <compositum a fando, versa A>
littera in U, <tamquam AU in U mutatum est in>
recludere. Rena<ncitur> <sig->
nificare ait rep<rehenderit. Unde adhuc nos>
dicimus nanciscitur et <nactus, id est adeptus. Reor>
15 existimo, et quaecum<que ab eo declinantur,>
quorum passiva aucto <Remulco>
384 <dicitur, cum scaphae remis navis magn>a tra- 278
<hitur. Rigidum et praeter modum frigidum si>gnificat,
<et durum> ugidio
20 rigido
o ferro.
<Regifugium dies notatur in fastis a. d.> VI Kal.
<eo die rex Tarquinius fugerit e Roma> . . quod fal-
25 et Tul-
t Salios
.<sacri>ficium in
noverit
<dies ta>les no-
30 <tari Q. R. C. F.> quando rex
<comitiassit fas> cit his
nec in
<E>truria.
Kal. Iun. is
35 legi debet cum
e nefasto fastus.
<Regia> quod in fanum a pon-

Remillum dicitur quasi repandum.

Remorbescat in morbum reccidat.

Refutare redarguere, compositum a fando, versa A littera in U.

Renancitur significat reprehenderit. Unde adhuc nos dici- 5
mus nanciscitur et nactus, id est adeptus.

Reor existimo, et quaecumque ab eo declinantur.

279 **Remulco** est, cum scaphae remis navis magna trahitur.

Rigidum et praeter modum frigidum significat et durum. 385

Regifugium sacrum dicebant, quo die rex Tarquinius fugerit 10
e Roma.

Regia domus, ubi rex habitat.

Ⓢ 1 vel XI vel XII vel XIII vel XIII F^c. 2 su. Ep. 4 remi-
lium F. 6 su. Ep. 7 Re F^u (e n. l.) su. Ep. 8 (pacius F)
hemi F^u F^c. 9 glorin et F^{ar} F^c. 10 humanum F^u (-m n. l.)
10—11 su. Ep. 11 u tam F^{ar} (tam n. l. F^u F^{ab}) suppl. Mue.
12 Rena (a minus cert.) F^c. 12—14 su. Ep. 14 post nanciscitur
distinctio, tum et F^c. 15 quaecum F^k: quaecu F^c. su. Ep.
16 aucto<ritas est> Mue. 16—18 su. Ep. 18 gnificat F^u (gn
n. l.) 18—19 su. Ep. 19 ugido F^u F^{ab}: sugido (s incert.) F^{ar}.
21 do F^u (d n. l.) 22 suppl. Urs. (fere) 23 us F^k. 24 su.
Ep. 24—25 fal<sum esse arguit> Urs. 25 et Iul<ius> Mue.
26 t F^{ar}. 28 nouerit F^u (n n. l.) 29—31 suppl. Mue. (post Urs.)
30 quando F^u (qu n. l.) 31 cit (non at) F^c. 33 truria F^u F^c.
35—36 <uterque dies> le. de, cum <NP. non N., quod post regis
fugam fit> Mue. 36 e F^u (n. l.) 37 quod (per compend.)
F^k F^{ab}: quam F^u. pō (i. e. pom potius quam pon) F.

Ⓢ 5 dicimus nos MP. 6 nactus LEβ: nactus MP.
10 Refugium IR.

<tifice> tant, quod in ea sa-
 <era fiunt quaedam a rege sol>ita usurpari.
 uae fiunt fori co-
 civitate aliquem

5 <po>testate, sed non
 um, qui homini talis
 eptus fulguris fit,
 uli, quo regiae fe-
 <R>eglescit, cum dixit

10 <Plautus, significat crescit, h>oc versu (frag. inc. 40):

[L,vix super-

. e misero mihi ac
 nde etiam glires

386 dicti videntur, quibus corpus pinguitudine adcre-
 scit. Reapse est reipsa. Pacuius in Armorum iudi-

15 cio (26): „Si no(n) est ingratum reapse, quod feci bene.“ Re-
 gimen pro regimento usurpant poetae. Ennius lib.
 XVI (423): „Primus senex bradyn in regimen bellique pe-
 ritus.“ Relegati dicuntur proprie, quibus ignomi-

niae, aut poenae causa necesse est ab urbe Roma,

20 aliove quo loco abesse lege †senatuique† consul-
 to, aut edicto magistratus; ut etiam Aelius
 Gallus indicat. Religiosus est non mod[ic]o deo-

rum sanctitatem magni aestimans, sed etiam officio-

25 sus adversus homines. Dies autem religiosi, quibus,

nisi quod necesse est, nefas habetur facere: quales
 sunt sex et triginta atri qui appellantur, et Allien-

sis, atque [h]i, quibus mundus patet. †esse† Gallus Ae-

lius, quod homini ita facere non liceat, ut si id
 faciat, contra deorum voluntatem videatur fa-

30 cere. Quo in genere sunt haec: in aedem Bonae deae
 virum introire; adversus †mysticiae† legem ad
 populum ferre; die nefasto apud praetorem lege

agere. Inter sacrum autem, et sanctum, et religiosum dif-
 ferentias bellissime refert: sacrum aedificium,

35 consecratum deo; sanctum murum, qui sit circum op-

[pidum; re-

Regiescit apud Plautum (frg. inc. 40) significat crescit.

Reapse est reipsa. Pacuvius (26): „Si non est ingratum 387
reapse, quod feci.“ 3

Ⓕ 1 tant (t- minus cert.) *F*^c: ant *F*^{ar}. 2 suppl. *Iordan*.
3—4 <Regiae feriae dictae videntur q>uae fi. fo. co<mitique
lustrandi causa> *Mue*. 5 testate (t- minus cert.) *F*^c. 7 eptus
ut vid. *F*^{ar}. 8 uli *F*^{ar}. 8—9 fe<riae> *Mue*. 9 Regle-
scit *Turn.*: egiescit *F*. 10 su. *Ep.* oc (o minus cert.) *F*^c.
11 <va>e *Mue*. 12 nde (n incert.) *F*^c: inde *F*^u. 15 no *F*:
corr. *Aug.* re abse *F*. 17 bradys *Mue*. 20 leges *F*. sena-
tuisve *Mue*. 26 *Alliensis Urs.*: alii senes *F*. 27 <Religio-
sum ait> esse *Mue*. 29 uideantur *F*. 31 mystici e<legem
id *F*: auspicia legem ad *Aug.*: mystica legem ad *Scal*.

Ⓕ 1 (*Regiescit codd.*) 3 reabse *I*.

ligiosum sepulcrum, ubi mortuus sepultus aut humatus sit, satis constare ait; sed ita †portione† quadam, et temporibus eadem videri posse. Siquidem quod sacrum est, idem lege aut instituto maiorum sanctum esse puta[n]t, <ut> violari id sine poena non possit. Idem religiosum quoque esse, †qui non iam† sit aliquid, quod ibi homini facere non liceat; quod si faciat, adversus deorum voluntatem videatur facere. Similiter de muro, et sepulcro debere observari, ut eadem et sacra, et sancta, et religiosa fiant, sed quomodo [quod] supra expositum est, cum de sacro diximus. 281

Repotia postridie nuptias apud novum maritum cenatur, quia quasi reficitur potatio. Pacuvius in *Iliona* (191): „Ab eo depulsum mamma paedagogandum accipit repotialis Liber.“ **Repagula** sunt, ut Verrius ait, quae patefaciendi gratia [qua] ita figuntur, ut ex contrario quae oppanguntur. Cicero in *Verrem* lib. IIII (94): „Postea convolsis repagulis, effractisque valvis demoliri signum, ac vectibus labefactari conantur.“ Quae poetae interdum repages appellant. **Repudium** Verrius ait dictum, quod fit ob rem pudendam. Accius (682): „Repudio eiecta ab Argis iam dudum exsulo.“ **Repedare** recedere. Pacuvius (400): „Paulum repeda, gnate, a vestibulo gradum.“ **Repastinari** ager is dicitur, ut Verrius existimat, cuius natura mutatur fodiendo, cum aut silvester excodicatur, aut lapis mollitur frangendo, ut fiat †pascui†, vel pecoribus herba, vel hominibus satione. Cato in ea, quam scripsit de suis virtutibus contra Thermum (1): „Ego iam a principio in parsimonia, atque in duritia, atque industria omnem adulescentiam meam abstinui agro colendo, saxis Sabinis, silicibus repastinandis, atque conserendis.“ Afranius in *Repudiato* (288): „Repastina †serati senex fugis†.“

280 **Reputia** postridie nuptias apud novum maritum cenatur, 389
quia quasi reficitur potatio.

Repagula sunt, quae patefaciendi gratia ita fi[n]guntur, ut
e contrario oppangantur. Haec et repages dicuntur.

Repudium, quod fit ob rem pudendam, appellatum. 5

Repedare recedere.

Repasti(n)ari ager is dicitur, cuius natum fodiendo mu-
tatur.

Ⓕ 2 sed ut pro ratione . . . possint *Mue.* 5 putat ut *Aug.*:
putant *F.* 7 quoniam *Aug.* 11–12 eo modo quo *Mue.* 16 ap-
pottalis *F.* (liber *F.*) 18 qua *del. Urs.* quae *om. Epit.*
oppangantur *Epit.* 21 labefactare *Urs.* 25 (pacius *F.*)
26 recede *F.* 28 natura *Urs.* (*cf. Epit.*): natum *F.* 29 ex
quo dicatur *F.* 30 pascuus *Scal.* 35 obstinui *Urs.* 37 repu-
diatore pastina *F.* sere ut senex frugis <feras> *Ribb.*

Ⓖ 1 (*Reputia codd.*) post tridia *G.*: postridia *R.*: postridio *I.*
2 putatio *MP.* 3 *Repacula codd.* (-pag- *EI*) gratia *om. MPL.*
fringuntur *codd.* (fing- *PME*) 4 obpangant *L.* 5 Repudi-
gium *β.* sit *EIR.* 7 *Repastiari codd.* (-inari *E.*) c. natum
uel natura f. *IR.*

- Reluere** **resolvere,** **repignerare.** **Caecilius**
 in Carine (105): „Ut aurum et vestem, quod matris fu-
 it, reluat, quod viva ipsi opposuit pignori.“
Resignare antiqui pro rescribere ponebant,
 5 ut adhuc subsignare dicimus pro subscribe-
 re. Cato de spoliis, ne figerentur, nisi quae de
 390 ho<ste capta essent (1): „Sed tum ubi ii demissi sunt,>
 reu<ertantur resignatis vectigalibus.“>
 nar.
 10 requi
 alia u
 quod n
 rebu<s>
 indic
 15 tertium
 ranorum
 positi
 nisi a
 vocaba
 20 cretum <re->
 sulta; r <*Restibilis ager*>
 dicitur, qui bien<nio continuo seritur farreo spi-
 co, id est arist<ato, quod ne fiat, solent qui praedia lo-
 cant, excipere. <*Reses*> <ignavus, quia>
 25 residet. Acciu<s (696)>
 residuos, summ <Afranius>
 in Rosa (284): „praeterea
 Pacuius in arm<orum iudicio (27):>
 „tuque te desider
 30 nos hic esse ma
 Resecrare, resol<vere religione>
 reus populum co<mitiis oraverat per deos,>
 ut eo periculo li<beraretur, iubebat magi->
 stratus eam resecr<are>
 35 se liberarent inst
 innocensque esset, cau
 est, ne eidem iterum

Reluere solvere, repignerare.

Resignare antiqui dicebant pro rescribere, ut adhuc sub-
signare dicimus pro subscribere

Resultare saepe resilire.

391

Restibilis ager fit, qui biennio continuo seritur farreo spico, 6
id est aristato, quod ne fiat, solent, qui praedia locant, ex-
cipere.

Reses ignavus, quia residet.

Resecrare solvere religione, utique cum reus populum co-
mitiis oraverat per deos, ut eo periculo liberaretur, iubebat 10
magistratus eum resecrare. Plautus (Aul. 684): „Resecro-
que, mater, quod dudum obsecraveram.“

Ⓕ 3 opposiuit *Caecilius*, ut vid. 6 spollis *F*. 7—8 suppl.
Scal. 8 reu (u incert.) *F*^c. 11 u vel i *F*^c. 13 rebu *F*^c. 14 in-
dic *F*^c. 19 uocaba *F*^c *F*^{ar}. 20 n vel m *F*^c. 21 post sulta
distinctio, tum (ut vid.) r *F*^c. <Re>sulta, r<esili saepe> su. *Ep.*
21—23 su. *Ep.* 22 bien *F*^k. 24 excipere (-e minus cert.) *F*^c:
exciper *F*^{ar}. su. *Ep.* 25 acciu (u minus cert.) *F*^c. 26 summ
F^k *F*^{ab}: summ *F*^u. 27 praeterea *F*^k. 29 desider<e> *Urs.*
30 ma (a minus cert.) *F*^c (non in) ma<luisti> *Urs.*: ma<vis>
Hermann 31—34 su. *Ep.* 33 li *F*^u: l *F*^c. 34 resecr *F*^{ab}:
reser vel resen *F*^k: resec *F*^u. 35 sê *F* (i. e. pronom.) inst
F^c *F*^{ar}: inst<abat> *Mue.* 36 cau *F*^u *F*^c (u minus cert.)
37 iterum *F*^{ab}.

Ⓖ 2 di. proscribere *R.* 3 di. proscribere *R.* 5 Ristibilis
codd. (Rest- *IR*) 9—10 comicum *IR.* 10 iubeat *G*¹: om. *IR.*
11 magistratum *M.*

animadvertisti
cumque comitia esse

392 † 282

. aut
5 iure
. ut
. dica

. . . <Plautus (Aul. 684): „Resecroque, mater, quod du->
[dum ob-

<secraveram“> ror

10 <R>es con-

<perendinata> <significat iu>dicium

<in diem tertium constitutum. Rava>m vocem

. <raucam et> parum

<liquidam, proxime canum latratum son>antem;

15 <unde etiam causidicum pugnacite>r loquen-

<tem rabulam appellabant, ut est apud> Lucilium (1289):

. it ravi

. elli, nisi

. Plautum, qui

20 <ait in Aulularia (336): „Ubi si qui>d poscam, usque

<ad ravim poscam prius.“ Et ali>bi (Cist. 304): „Expurga-

<bo hercle omnia ad rauc>am ravim.“

<Rosea in agro Reatino cam>pus appellatur,

<quod in eo arva rore hu>mida semper seruentur.

25 <Rediculi fanum extra portam> Capenam Cornifi-

<cius> <p>ropterea appel-

<latum esse, quia accedens ad U>rbe[m] Hannibal,

<ex eo loco redierit quibus>d[m] visis perterritus.

<Reserari>. † dici ab eo, quae de-

30 ine patefiant

. et declusa sint re-

. neque dicantur fustes,

. tur foribus. Pacuius in (360):

. pandite valvas

35 † complectar. Rema-

394 nant, repetunt. Ennius lib. I (69): „desunt, rivos

283 **Res conperendinata** significat iudicium in diem tertium 393
constitutum.

Rava vox rauca et parum liquida, proxime canum latratum
sonans, unde etiam caudicus pugnaciter loquens ravula.

Rosea in agro Reatino campus appellatur, quod in eo arva
rore humida semper seruntur.

Rediculi fanum extra portam Capenam fuit, quia accedens
ad Urbem Hannibal ex eo loco redierit quibusdam perter-
ritus visis.

Reserari a sera dictum est.

Remant repetant. Ennius (Ann. 69): „Rivos camposque
remant.“

Ⓕ 1 animaduertisti *F^{ar}*. 3 t vel c (non o) *F^c*. 4 aut *F^u*
(a n. l.) 5 iure *F^u* (i n. l.) 7 dica (d incert.) *F^{ar}*. 8 tum
(t minus cert.) *F^c*: um *F^u*. 8-9 su. *Ep*. 10-12 su. *Ep*.
11 dicitum *F^{ar}*. 12-16 su. *Ep*. 12 m ut vid. *F^c*. 15 r *F^u*
(n. l.) 16 lucilium *F^{ar}*. 17 it (vel ut) *F^c*. 18 via telli *F^c*.
19 plantum (p minus cert.) *F^c*. 20 d perdubium *F^c*. que (per
compend.) *F^{ab}*: quod *F^u*. 22 a ut vid. (m n. l.) rauim *F^c*.
23 us *F^u*: sus *F^{ar}*. 23-24 su. *Ep*. 24 mida (m minus cert.) *F^c*.
seruntur *Epit*: serent *F*: ferunt *Dac*. 25-28 su. *Ep*. 26 rop-
terea (ro minus cert.) *F^c*. 27 rbem *F^{ar}*. 28 dam *F^u* *F^c* (d
minus cert.) 29 t ut vid. *F^c*: <ai>t Mue. quae] quod *Urs*.
30 ine *F^{ar}*: ne *F^u*. <card>ine edd. 31 et *F^{ab}*. 32-33 re-
<serata dici. Serae> namque dicuntur fu. <qui clausis oppo-
nun>tur fo. *Urs*. (fere) 33 tur (ur per compend.) ut vid. *F^c*.
35 t ut vid. *F^c*. <removete seras, u>t *Scal*. 36 reptent *F*:
repetant *Epit*.

Ⓕ 1 in diem om. *MP*. (di. tert. codd.) 4 rauilla codd.:
raula *Havet* (*A. L. L.* 9, 525) 6 feruntur *E¹β*. 8 redi-
gerit *G*. 11 Remanant *Fest*. sennius *M*.

camposque rem<an>ant.“ Refert cum dicimus,
errare nos ait Verrius: esse enim rectum rei
fert, dativo scilicet, non ablativo casu; sed
esse iam usu possessum. Ridiculus proprie

5 dicitur, qui in rebus turpibus ridetur. LIBER
XVII. SEXTI POMPEI FESTI LIBER
XVIII.

„Rideo, inquit Galba can-
10 terio“ proverbium est, quod Sinnius
Capito ita interpretatur, [ni]si qui
principio rei alicuius inchoatae deficiunt
animo. Sulpicius Galba, cum in provinciam
exiens, ad portam ipsam canterium suum anim-
15 advertisset cecidisse: rideo, inquit, can-
teri, te iam lassum esse, cum tam longum iter
iturus, vix id sis ingressus. Retricibus

cum ait Cato in ea, quam scribsit, cum edisser-
tavit Fulvi Nobilioris censuram (1), significa-
20 t aquam eo nomine, quae est supra viam Ar-
deatinam inter lapidem secundum et tertium; qua
inrigantur horti infra viam Ardeatinam et
Asinariam usque ad Latinam. Recepticum ser-
vum, Cato in suasionem legis Voconiae cum ait,
25 significat, qui ob vitium redhibitus sit (1): „ubi
irata facta est, servum recepticum sectari
atque flagitare virum iubet.“ Rogat est

consulit populum, vel petit ab eo, ut id scis-
cat, quod ferat. Unde nos quoque in consue-
30 tudine habemus pro petere et orare. Cato
in dissuasionem, ne lex Baebia derogaretur,
ait (1): „hoc potius agam, quod hic rogat.“ Restat
396 pro distat ait . . . Ennium ponere, cum is dicat (Ann. 481): 285

[„Im-
petus haut longe mediis regionibus restat.“
35 Ruri esse, non rure dicendum, testis est Terenti-
us in Phormione, cum ait (363): „ruri se contine-

Ridiculus, qui in rebus turpibus ridetur. 395

Retricibus cum ait Cato (orat. 29, 1), aquam eo nomine significat, qua horti inrigantur.

Recepticius servus est, qui ob vitium redhibitus est.

Rogat est consulit populum, vel petit ab eo, ut id sciscat, 5 quod ferat.

Restat Ennius (Ann. 481) posuit pro distat.

284 **Ruri** esse, non rure dicendum, testis est Terentius, cum 397 ait (Phorm. 363): „Ruri se continebat.“

Ⓟ 3 fer *F*. 15-16 canteritae iam *F*. 19-20 significata quam *F*. 28 uei *F*. 33 ait ennius *F*: ait Verrius Ennium *Urs*. his *F*. 34 aut *F*. 36 ruri fere se *Terent*.

Ⓟ 1 Rediculus *M* (ex -os) *L* ante corr. 3 quia *R*. 4 (Recepticius *codd.*): Receptius *R*. 5 Rogate co. *MP*. 6 fecerat *M*.

bat, ibi agrum de nostro patre." **Religioni**
 est quibusdam porta Carmentali egredi; et
 in aede Iani, quae est extra eam, senatum habe-
 ri; quod ea egressi sex et trecenti Fabii apud

5 Cremeram omnes interfecti sunt, cum in aede Ia-
 ni senatus consultum factum esset, uti proficiscerentur.

Retiario pugnanti adversus murmillo-
 nem, cantatur: „Non te peto, piscem peto. quid
 me fugis, Galle?" quia murmillonicum genus

10 armaturae Gallicum est, ipsique murmillo-
 nes ante Galli appellabantur; in quorum ga-
 leis piscis effigies inerat. Hoc autem genus pu-
 gnae institutum videtur a Pittaco, uno ex
 septem sapientibus, qui adversus Phrynonem

15 dimicaturus propter controversias finium,
 quae erant inter Atticos et Mitylenaeos, re-
 te occulte lato inpedivit Phrynonem. **Re-**

signatum aes dicitur militi, cum ob delictum aliquod
 iussu tribuni militum, *<ne stipendium ei detur,>* in ta-
 [bular refertur. [Re]sig-

20 nare enim antiqui pro scribere interdum pone-
 bant. **Rituales** nominantur Etruscorum libri,

in quibus perscriptum est, quo ritu condantur ur-
 bes, arae, aedes sacrentur, qua sanctitate muri, quo
 iure portae, quomodo tribus, curiae, centuriae

25 distribuuntur, exercitus constituent<ur>, ordinentur,
 ceteraque eiusmodi ad bellum ac pacem pertinen-
 tia. **Rutilae canes**, id est non procul a rubro

colore, immolantur, ut ait Ateius Capito, cana-
 rio sacrificio pro frugibus deprecandae saevitiae cau-

30 sa sideris caniculae. **Religionis** praecipuae ha-

398 betur censoris

Varro exe

or; cum na

admodum iam b

35 dicia cum iam

quae inprob

Retiario pugnanti adversus murmillonem cantatur: „Non te peto, piscem peto, quid me fugis, Galle?“ quia murmillonicum genus armaturae Gallicum est, ipsique murmillones ante Galli appellabantur; in quorum galeis piscis effigies inerat. Quod genus pugnae institutum est a Pittaco, uno ex septem sapientibus, qui adversus Phrynonem dimicaturus propter controversias finium, quae erant inter Atticos et Mytilenaeos, rete occulte lato inpedivit Phrynonem.

Resignatum aes dicitur militi, cum ob delictum aliquod inssu tribuni militum, ne stipendium ei detur, in tabulas 10 refertur. Signare enim dicebant pro scribere.

Rituales nominantur Etruscorum libri, in quibus scriptum est, quo ritu urbes condantur, arae aedesque sacrentur, curiae, tribus et centuriae distribuuntur.

Ⓕ 5 cremeran *F.* 9 murmilioni cum *F.* 11 gallia *F.* 13 pii taco *F.* 16 (mitylenaeos *F.*) 17 allato *Dac.* 19 ne stip. ei de. *Epit.: om. F.* signare *Epit.: resignare F.* 22 (perscriptum *F.*) 23 mure *F.* 25 constituent *F.* 30 can *ex* *ian F^k.* praecipue *F.* 31 censoris *ut vid. (vix censoria) F^L.* 31–33 <maiestas, cuius in libris de vita P. R.> Varro exe(mpla haec profert. M. Fulvius Nobili>or *Urs.* 33 or (*seq. distinctio*) cum (*seq. distinctio*) na (*ut vid.*) *F^L.* 34 iam (*ut vid.*) b (*vel l*) *F^L.* 35 iam *vel fa (nullo modo eo) F^L.* 36 inprob *ut vid. (vix in priv) F^L.*

Ⓖ 1 pugnant *M.* 2 te pote *G.* gallem *E.* murmilionicum *PM (ex -nec-):* murmulionicum *L:* murmillonicum *EI:* murmillionicum *G:* murmullionicum *R.* 3 murmillones *α:* murmilliones *GI:* murmulliones *R.* 4 app. galli *IR.* 5 apitaco *ML:* a pitaco *P.* 6 phrinomen *MP.* 10 iussit *I.* tabulis *MP:* tabula *R.*

re hominis
iudicium fieri <A. Postu->
mius Q. Ful<vius>
amiserat i
5 bum ocular
libri Sibyllin<i>
blica suppli
Ti. Semproniu<s>
fides labefac
10 cum esset aedili<s>
condempnato
co erant concre
L. Aemili Pauli æ
fuit, laboravit
15 amissione capit<is>
et P. Corneli Sc<ipionis>
opilius, post cons
fuit vadatus
constat. M. Vale<rius> Messalla, C. Cassius Lon->
20 ginus censores q
tia fuerat famosu
in Capitolio in ara
sico nata fuerat in
tam ficum, infamesque <sine>
25 ullo pudicitiae respe<ctu>
L. Corneli Lentuli C. <Censorini>
Lentulus iudicio pub<lico>
fuerat. plurimi itaq<ue>
400 L. Mummi 286
30 æ in agen-
 <nul>la soluta poe-
<na> severitate
 et Q. Fulvi No-
<bilioris> <Ap. Claudi Pule>ri fuit no-
35 viribus notis
 <C>aecili Metelli
 senatus ad sum-

(F) 1 homini, *tum s vel ū* (i. e. um) F^L . 2 fieri (ri *incert.*) F^L .
 (non fuit) 2—5 <A. Postu>mius Q. Ful<vius censores facti,
 postquam Fulvius duo filios> am. i<n Illyrico militantes et
 propter gravem mor>bum ocular Urs (fere) 3 ful F^L .
 4 i F^L . 5 ocular $F^{ab} F^L$. 6 sibyllin F^L . 6—7 Sibyl-
 lin<i adirentur . . atque ut pub>lice suppli<caretur> Urs. (fere)
 7 suppli F^L . 8 semproniu F^L . 8—9 Semproniu<s, cum a
 Rutilio tr. pl. censoria> fides labefac<taretur> Urs. 9 labe-
 fac F^L . 10 aedili F^L . 11 condempnato (-o *incert.*) F^L .
 12 concre (nullo modo conde) F^L . 13 paulu $F^k F^{ab} F^L$. e (i. e.
 ae) ut vid. F^L ; e $F^k F^{ab}$. 15 capitis F^u ; capit F^{ab} ; capi F^{ar} .
 16—17 Sc<ipionis Nasicae, cui collega M. P>opilius, post cons-
 ulem qui fratrem vidit> Urs. 19 suppl. Urs. uale (e *in-*
cert.) F^L . 20 q F^k . 20—21 q<uod in eorum magistratu
 subversa pudici>tia Mue. (post Urs.) 21 famosu $F^k F^{ab} F^L$
 (vel famosi i vel famosi u; non famosi e) 21—23 <pal-
 mam quae> in Capitolio in ara <ipsa Iovis Optimi Maximi bello Per-
 sico Urs. 23 in (vix tu) F^L . 24—25 <fecisse illos, qui sine>
 ul. pud. respe<ctu fuerant, censores> Mue. 25 respe (-e *in-*
cert.) F^L . 26—28 <Censorini sequitur censura> Le. iu. pu-
 b<lico repetundarum dampnatus> fu. plu. itaq<ue timebant>
 Mue. (post Urs.) 27 pub F^L (b *incert.*) 28 itaque F^u (ue
 n. l.) 29 L F^u (n. l.) 29—30 <P. Africani> L. Mummi <cen-
 sura> Urs. 30—31 <segniti>ae in agen<do> Urs. 31 la ut
 vid. F^L . pē F (i. e. pae-, vix poe-) 31—32 <Asellum nul>la
 soluta poe<na ex aeraris exemit> Urs. 32 seueritate $F^u F^L$.
 33 et F^L . 33—35 No<bilioris et eius collegae Ap. Claudii
 Pulc>ri fuit no<bilissima censura> Mue. 34 ri ut vid. (vix
 ci) F^L . 35 uiribus ut vid. (vix tribus aut nribus) F^L ; oribus
 ut vid. F^k . 36 ecili F^L . 36—37 <Q. Pompei et Q. Cae>cili
 Metelli <Macedonici censura lectus> senatus Urs. 37 sena-
 tus F^L .

- tres, et eo lu-
. claritatem.
<Redinunt> significat redeunt.) Ennius (Ann. 475):
. <re>dinunt.“ In
5 t eunt feri-
. t. Regium est,
<quod aut est, aut fuit regis,> ut servus
<regius> Numae Pompili
. <Regale est di>gnum rege.
10 <Romanos in lib. XI. annal. Graio>s appellat Enni-
<us (356): „contendunt Grae>cos, Grai<os> memo-
<rare solent sos li>ngua longos per
. (Ann. 503): „Hispane non Ro-
<mane memoratis loqui me.“> . . . e cum Romulus ur-
15 inae locutus sit
. gentis fuerit
. nione mutata
. icat origo eius
. <u>surpatio. Rigido
20 Ennius (Ann. 523) iocatus videtur
. li est enim a manis no-
. re usus est. Et lib. II (143):
. i caerula prata“, cae-
. et alibi (524): „Inde parum
25 ulabant“, Parum insulam
402 refert. Item (525): „Unum [u]surum surus ferre, ta-
men defendere possunt.“ Suri autem sunt fus-
tes, et hypocoristicos surculi. Requeapse
Scipio Africanus, Paulli filius, cum pro aede Ca-
30 storis dixit, hac compositione usus est: „quibus
de hominibus ego saepe, atque in multis locis
opera, factis, consiliis, reque eapse [saepe] bene
meritus siem“, id est et re ipsa. Respublica multa-
rum civitatum pluraliter dixit C. Gracchus in ea,
35 quam conscripsit de lege Penni et peregrini-
nis, cum ait: „eae nationes, cum aliis rebus, per avari-
tiam atque stultitiam, res publicas suas ami-

287 Redinunt redeunt.

401

Regium est, quod aut est, aut fuit regis. Regale est dignum rege.

Reque eapse re ipsa.

403

(F) 1 tres F^u (t n. l.) 1—2 sum<um senatores amoti sunt> tres et eo lu<mine qui aliorum offunderent> cla. *Urs.* 3 *su. Ep.* 4 dinunt (seq. *distinctio*) F^L : redinunt F^u : inunt F^{ar} . 5 t $F^k F^L$. 5—6 *fort.* <aliis scriptoribus . . inunt, id es>t eunt, feri<nunt, id est feriunt, nequinunt, id est nequeun>t. 6 t F^L . 7 *su. Ep.* 8 <regis et domus regia, quae fuit olim> *Mue.* 9 *su. Ep.* 10—11 *suppl. Scal.* 11 cos F^u (c n. l.) grai F . 12—13 <eadem usos li>ngua longos per <temporis tractus.> *Vahlen* 12 *ngua F^{ab}*. 13 *hispani F^L*. 13—14 *Hispane non Ro*<mane memoretis loqui me> *Charisius p. 200* 14 *e vel t F^L*. 15 *inae F^{ar}*: nae F^u . 17 *nione F^{ab}*: tione F^u : none *ut vid. F^k*. 18 <in>d>icat *Mue.* 19—21 *fort.* „Rigido <frigore“ cum dixit> *En. ioc. vid. <etymologice, ut>* 20 *locatus an iocatus incert. F*: locutus *alii* 21 *li F^u* (l n. l.) *maris Urs.* no<mine> *Urs. fort. <ib>i est enim amnis no<mine>* 23 *ante i vix t fuit F^L*. <Neptun>i *alii fort. <cael>i cae. pra. cae*<rulus enim est a caeli nomine> 24 *vel Parum* 25 *fort. Paron* 26 *unum usum surus ferre F*: unus surus surum ferret *Epit. (p. 383): scribe unu' surum Suru' ferre (vix unu' Surum suru' ferre)* 27 *possent F (p. 382) rustes F: corr. Aug.* 28 (*Reque apse F*) 32 *saepe del. Aug.* 33 *siem Scal.: spem F. Resp. (i. e. Respublica, vix Respublicae) F.* 35 *lege .p. enni (i. e. P. Enni) F.*

(P) 1 *om. M. Redimunt LPI.* 2 *Reg. — regis om. M. aut est] autem I ante corr.* 3 (*Reque codd.*)

serunt.“ „Recto fronte ceteros sequi si norit.“
Cato in dissertatione consulatus (25). Antiquae
id consuetudinis fuit, ut cum ait Ennius quoque (Ann. 178):
„a stirpe supremo“, et (Ann. 55): „Ilia dia nepos“, et
[(Ann. 68): „lupus

5 feta“, et (trag. 387): „nulla metus.“ Etiam in commen-
[tariis

sacrorum pontificalium frequenter est hic ovis,
et haec agnus, ac porcus. quae non ut vitia, sed
ut antiquam consuetudinem testantia, de-
bemus accipere. Recipie apud Catonem (inc. 56), pro
10 recipiam, ut alia eiusmodi complura. Redemp-
titavere item, ut clamitavere, Cato idem
in ea, qua egit de signis et tabulis (1): „honorem
†temptavere†“, ait, „libere facta benefactis non
redemptitavere.“

Repulsior secunda conla-
15 tione dixit Cato in ea, quae est contra Cornelium
apud populum (1): „ecquis incultior, religiosior,
desertior, publicis negotis repulsior?“ Ra-
tissima quoque ab his quae rata dicimus; unde
etiam rationes dictae. Cato in Q. Thermum (1): „Er-
20 ga rempublicam multa beneficii ratissima atque
gratissima.“

Regillis tunicis, albis, et reti-
culis luteis utrisque <re>ctis, textis susum ver-
404 sum a stantibus, pridie nuptiarum diem virgi- 289
nes indutae cubitum ibant ominis causa; ut eti-
25 am in togis virilibus dandis observari solet.

Rapi simulatur virgo ex gremio matris, aut,
si ea non est, ex proxima necessitudine, cum ad
virum traditur, quod videlicet ea res feliciter Romu-
lo cessit. Rapi solet fax, qua praelucente no-
30 va nupta deducta est, ab utri<u>sque amicis, ne
aut uxor eam sub lecto viri ea nocte ponat,
aut vir in sepulcro conburendam curet; quo
utroque mors propinqua alterius utrius
captari putatur.

Ritus est mos conprobatus
35 in administrandis sacrificiis. Receptus

Recipie recipiam.

Redemptitavere, ut clamitavere.

Repulsior Cato (orat. 44, 1) dixit comparative a repulso.

Ratissima quoque ab his, quae dicimus rata; unde etiam rationes dictae.

288 **Rapi** simulatur virgo ex gremio matris, aut, si ea non est, 405⁵
ex proxima necessitudine, cum ad virum traditur, quod videlicet ea res feliciter Romulo cessit.

Rapi solet fax, qua praelucente nova nupta deducta est ab utrisque amicis, ne aut uxor eam sub lecto viri ea nocte 10
ponat, aut vir in sepulchro conburendam curet, quo utroque mors propinqua alterutrius captari putatur.

Receptus mos est, quem sua sponte civitas alienum adscivit.

Ⓒ 4 iliadi anepos *F* lu. femina feta *Enn.*, ut vid. 5 nullam et us *F*. 7 ac] haec *Urs.* 13 emptitavere *Urs.*: redemptitavere *alii* ait] vide ne supra temptavere emendationis causa scriptum sit 1. efacta (sic) *F* (i. e. liber efacta): male facta *Urs.*: bene facta *alii* 16 haec quis *F*. 18 is (iis) *edd.* 20 (beneficii *F*) 22 ante ctis spat. 3 litt. et in marg. 'cecus' *F*: suppl. *Aug.* 23 uirginis *F*. 24 hominis *F*. 25 (togis *F*) 28 trahitur *Epit.* (unus cod.) 30 utriusque *Aug.*

Ⓒ 1 Recipia *G*. 2 (clamitavere *codd.*): lamitavere *MP*: clamitavere *R*. 3 comparatio *L*. 5 dicuntur *L*. 6 Rapis *R*. simulator *MP*. 7 trahitur *L*. quo *I*. 10 utrique *M*. 11 quoque utr. *MP* (alterutrius *codd.*) 12 utatur *G*.

mos est, quem sua sponte civitas alienum ad-
scivit. Religiosi dicuntur, qui faciendarum prae-
termittendarumque rerum divinarum secundum morem
civitatis dilectum habent, nec se superstitio-
nibus implicant.

Renovativum fulgur vo-
catur, cum ex aliquo fulgure functio fieri
coepit, si factum est simile fulgur, quod
idem significet.

Referri diem prodictam,
id est anteferri, religiosum est, ut ait
Veranius in eo, qui est auspicio-
rum de comitiis: idque exemplo conprobat L. Iuli et P.
Licini censorum, qui id fecerint sine ullo decre-
to augurum, et ob id lustrum parum felix fue-
rit.

Regalia exta appellantur, quae poten-
tibus insperatum honorem pollicentur; priva-
tis et humilioribus hereditates; filio fami-
liae dominationem.

Respicere avem est in
auspicando, unde quis avem prospexit, cum
eodem revertitur.

Religiosum ac sacrum
est, ut templa omnia, atque aedes, quae etiam
sacratae dicuntur; ad quod per se religiosum

est non utile
quod ea non

Reus, cum pro u

nus in eo, qu

cit pro se a

to tuo uti p **<Rosci appella-**

ri solent, in **<omnibus perfecti artibus, quod Roscius>**

comoedus in **<sua arte unus tam perfectus fuit, ut ei>**

nihil deesset **<ut lib. I (130)>**

de oratore aī<t Cicero **Rustica vinalia>**

mense Augu<sto>

quod eodem ille

est iumenta

omnes horti in **<tutela Veneris>**

Raucos appella **<a ravi, id est>**

ab ariditate fa<ucium **.spi>**

Regalia exta appellabant, quae potentibus insperatum pollicebantur honorem, humilioribus hereditates, filio familiae dominationem.

Rosci appellabantur in omnibus perfecti artibus, quod 407
Rose(i)us quidam perfectus unus in arte sua, id est comoe- 5
dia, iudicatus sit.

Ⓢ 8 (significet *F'*) 17 avem est *Aug.*: autem et *F'*. 21 at
Aug. 22 utile (*non* utique) *F^L*. 22—23 non utique <sa-
crum est, ut sepulcra,> quod ea non <sacra, sed religiosa
sunt> *Aug.* 24—27 Reus, cum pro u<troque ponatur, ut ait
Sin>nus in eo, qu<em . . . scribit, qui aut di>cit pro se
a<ut contra te agit: uterque iuramen>to tuo uti p<otest> *Mue.*
30 deesset *F^u* (t n. l.) 30—31 *suppl. Aug.* 31 ai *F^u* (n. l.)
31—32 *suppl. Scal.* 32 augu *F^L*. 33 ille (*nullo modo illo*) *F^L*.
34—35 <quia> om. hor. in <tutela Veneris esse putantur> *Urs.*
(fere) 35 in *F^k*. 36 *supplevi* 37 fa (*potius quam si*) *F^L*:
faucium *scripsi* 37—368,2 <sive a similitudine quadam spi-
carum aristae; in sp<icis enim flava fru>menta rava appel<lari
idem Verrius> *Mue.* (*post Scal.*)

Ⓢ 2 hereditatem *I.* fil. filiae (-ie) *IR.* 4 Rosti *M.* per-
fectis *βP*: persectis *M.* 5 roscus *codd.* (ras- *L*) arce *M.*

carum aristae insp
 menta rava appēl⟨la⟩
 docet. Rica est v⟨estimentum quadratum,⟩
 fimbriatum, purp⟨ureum, quo flaminicae pro⟩
 5 palliolo, mitrai
 existimat. Titi⟨us quod ex lana fiat⟩
 sucida alba vest⟨imentum dici ricam, idque esse⟩
 triplex, quod conf⟨iciant virgines inge-⟩
 nuae, patrimae, m⟨atrimae, cives⟩
 10 tum lavetur aqua pē ⟨caeru-⟩
 leum. Respici avis
 ficio, quasi finis inp
 comitia perfecta sum ⟨sacer-⟩
 dotes suo more, alisque ⟨religio-⟩
 15 nem luci, in quo sacra fa⟨c⟩
 latoribus ingeniculato
 vinum in caput infun⟨d⟩
 catione. Remisso
 408 ⟨m⟩issus est in 290
 20 iubetur, quod
 stum est exer-
 ut cum opus sit
 re possit, nam
 in perpetuum
 25 untur, ut ait
 cio, quas po-
 ⟨se⟩cures habitae
 esse ait Antis-
 ⟨tius Labeo⟩ oque lege signi-
 30 ⟨fic⟩ cando dicitur, ut
 ⟨in libro de⟩ officio Augu-
 ⟨rum⟩ o in consilio fa-
 ⟨c⟩ ⟨quo⟩libet loco pullis
 ium facit auspi-
 35 ⟨cium⟩ lit, intra pome-
 ⟨rium⟩ ⟨tem⟩plo consistit. Re-
 ⟨pertum⟩ ⟨qu⟩od amissum recipe-

Rica est vestimentum quadratum, fimbriatum, purpureum, quo flaminicae pro palliolo utebantur. Alii dicunt, quod ex lana fiat sucida alba, quod conficiunt virgines ingenuae, patrimae, matrimae, cives, et inficiatur caeruleo colore.

291 Repertum dicitur quasi repartum et reparatum.

409

ⓕ 2 appel F^k . 3 u ut vid. F^L . 3-4 su. *Ep.* 4 purp (-p incert.) F^L . 5 mitrai $F^k F^{ab} F^L$; mitraue F^u . 6 Titi(us) *Mue.*: Titi(nius) *Urs.* 6-9 su. *Ep.* 7 uesti F^u (i n. l.) 8 conf F^u (f n. l.) 9-10 <quod confec>tum lav. aq. pe- <renni et tingendo fiat caeru>leum *Mue.* 10 pe F^u (e n. l.) 16 <ca>latoribus *Scal.* vel in geniculato 17 infun $F^u F^L$. 17-18 infun<debatur sollemni cum pre>catione *Urs.* (fere) Re- misso <exercitu> *Scal.* 19 issus F^L : sus F^u . 21 stum F^L (s ut vid.; vix r): <manife>stum *Loew.* 21-22 exer<citum... ita tamen> ut *Mue.* 25 untur F^L . 27 cures $F^u F^L$ (c ut vid.): <se>cures *Scal.* 28-29 suppl. *Scal.* 29 <qu>oque *Scal.* 30 cando $F^u F^L$: <auspi>cando *Scal.* 30-31 ut <ait idem Labeo in libro de> off. *Urs.* (post *Scal.*) 32 o F^L . 33 libet (l ut vid.; nullo modo sedet) F^L : <quo>libet *Loew.* 34 ante um vix m, potius i F^L . 34-35 suppl. *Scal.* 35-36 suppl. *Scal.* 37 od (nullo modo id) F^L .

Ⓟ 1 est om. *IR.* 2 pallio *IR.* 3 alfa *E.*

<re contigit, quasi repartum et> reparatum. Rictus,
 <rixae, rixosi, ringitur d>ici videntur, quia
 <in diversum rumpantur> contrariaque sint
 <recto, quod vocabulum a> regendo, ut commo-

6 ictum videri po-

<test>.

<|| S- in Salia>ri carmine ap-

. e sopia pro sedilibus di-

. <ad>huc in consuetudi-

10 <ne Susque deque frequ>ens est, pro plus minusve

. <qu>od antiqui susque dice-

. <So>nivio significat in car-

<min a>ugurali, sonanti.

<Sine sacris hereditas> in proverbio dici solet,

15 sine ulla incommodi

410 appendice: quod olim sacra non solum publica

curiosissime administrabant, sed etiam pri-

vata; relictusque heres sic<ut> pecuniae, etiam sa-

crorum erat; ut ea diligentissime administra-

20 re esset necessarium. Suppum antiqui dice-

bant, quem nunc supinum dicimus ex Grae-

co, videlicet pro adspiratione ponentes <s> lit-

teram, ut cum idem ὕλας dicunt, et nos sil-

vas; item ἑξ sex, et ἑπτὰ septem. Eius voca-

25 buli meminit etiam Lucius (1297): „Si vero das, quod

rogat, et si suggeri<s> suppus.“

Sempronia

horrea qui locus dicitur, in eo fuerunt lege

Gracchi, ad custodiam frumenti publici.

Statua est ludi eius, qui quondam fulmine

30 ictus in Circo, sepultus est in Ianiculo. Cu-

ius ossa postea ex prodigis, oraculorumque

responsis senatus decreto intra Urbem re-

lata in Volcanali, quod est supra Comitium,

obruta sunt; superque ea columna, cum

35 ipsius effigie, posita est. Servilius lacus

appellabatur <ab> eo, qui eum faciendum cu-

raverat in principio vici Iugari, continens

Rictus, rixae, rixiosi, ringitur dici videntur, quia in diversum rumpantur, contrariaque sint recto, quod vocabulum dictum videtur a regendo.

Susque deque significat plus minusve.

Sonivio sonanti.

Suppum antiqui dicebant, quem nunc supinum dicimus.

Servilius lacus Romae a conditore vocatus.

5

411

ⓕ 1 *suppl. Mue. ex Epit.* reparatum (r- minus cert.) *F*^L.
 2—4 *su. Ep.* 2 *ici F*^{ab}. 5 *ictum F*^{ab}: dictum *F*^a. 7 *ri F*^a:
suppl. Urs. 8 *e (ut vid.) F*^L. *sopia (non sapia) F*^L: *solia edd.*
 10 *quens F*^a (qu n. l.) 11 *quod F*^a (qu n. l.) <proprie est sur-
 sum deorsumque, qu>od *Mue.* antiquis usque *F*. 11—12 *dice-*
 <bant pro et sursum> *Mue.* 12 *nivio (n minus cert.) F*^L.
 12—13 *car<mine saluari et a>ugurali Urs. (post Scal.)* 14 *suppl.*
Aug. 15 *incommodia F*. 18 *sicut Aug.: sic F*. 22 *s add.*
Goth. 24 *ez sex et enta F*. 25 *lucius F: corr. Aug.* 26 *cf.*
ad 510, 21 Th. 34 *columpna F*. 36 *add. Aug.*

Ⓟ 1 (*rixiosi codd.*) 1—2 q. div. *M*: qui adversum *P*
 5 *Somnio R. somnanti R ante corr.*

basilicae Iuliae; in quo loco fuit effigies
hydrae posita a M. Agrippa. Sonticum
morbum in XII (2, 2) significare ait Aelius Stilo
certum cum iusta causa; quem nonnulli
5 putant esse, qui noceat, quod sonte<s> signifi-
cat nocentes. Naevius ait (com. 128): „Sonticam esse
[opor-
tet causam, quam ob rem perdas mulierem.“
Sacram viam quidam appellatam esse
existimant, quod in ea foedus ictum sit
10 inter Romulum ac Tatium: quidam, quod
eo itinere utantur sacerdotes idulum sa-
crorum conficiendorum causa. Itaque ne eatenus
412 quidem, ut vulgus opinatur, sacra appellan- 293
da est a regia ad domum Regis sacrificuli,
15 sed etiam a Regis domo ad sacellum Stre-
niae, et rusus a regia usque in arcem. Nec . . . appel-
lari debere ait Verrius, sed disiuncte, ut
caeteras vias Flaminiam, Appiam, Latinam,
ut ne Novamviam quidem, sed Novam viam.
20 Scita plebei appellantur ea, quae plebs suo
suffragio sine patribus iussit, plebeio ma-
gistratu rogante. Solitaurilia hostiarum
trium diversi generis immolationem sig-
nificant, tauri, arietis, verris; quod
25 omnes eae solidi integrique sint corporis;
contra †aci . . † verbices maialesque; quia
sollum Osce totum et solidum signifi-
cat. Unde tela quaedam solliferria vocan-
tur tota ferrea, et homo bonarum artium
30 sollers, et quae nulla parte laxata cavaque
sunt, solida nominantur. Atque harum hos-
tiarum omnium inviolati sunt tauri,
quae pars scilicet caeditur in castratione. Sunt
quidem qui putent, ex tribus hostiis praecipue
35 nomen inclusum cum solido tauri, quae am-
plissima sit earum. Quidam dixerunt om-

Sonticum iustum. Naevius (com. 128): „Sonticam esse oportet causam, quamobrem perdas mulierem.“

Sacra via in urbe Roma appellatur, quod in ea foedus ictum sit inter Romulum ac Tatium.

- 292 **Solita**urilia hostiarum trium diversi generis immolationem 413 significant, tauri, arietis, verris, quod omnes eae solidi integrique sunt corporis. Sollum enim lingua Oscorum significat totum et solidum. Unde tela quaedam solliferrea vocantur tota ferrea, et homo bonarum artium sollers, et quae nulla parte laxata cavaque sunt, solida nominantur. 10

ⓕ 15—16 sireniae *F'*: corr. *Aug.* 16 nec Sacramviam app. *Mue.*: nec coniuncte app. *Goettling*: nec ita app. *Aug.* 20 (pleps *F'*) 26 contra aci (*seq. spat.*; in *marg.* 'cecus') *F'*: contrari boves *Mue.* maiiales qui *F'*: corr. *Scal.* 27 sollum *Aug.*: solidum corr. *ras.* solium *F.* solidum *Aug.*: solo dum *F.* 28 solii ferria *F'*: solliferrea *Aug.* 33 creditur *F'*: corr. *Aug.* 34 putent *Aug.*: portent *F.* 35 taurique amp. *F.*

ⓖ 5 immolatione *L.* 6 (eae *codd.*) 7 (sunt *codd.*) sollum *E*: solium *codd.* 8 solliferrea *LE*: soliiferrea *PMβ.* 10 laxate *PML.* (sunt *codd.*) solita *I.*

- nium trium vocabula †confixa†, suis, ovis,
tauri, adeffecisse id quod uno modo ap-
pellarentur universae. Quod si a sollo et tau-
ris earum hostiarum ductum est nomen anti-
5 quae consuetudinis, per unum l enunti-
ari non est mirum, quia nulla tunc ge-
minabatur littera in scribendo: quam
consuetudinem Ennius mutavisse fertur,
utpote Graecus Graeco more usus, quod illi
10 aequae scribentes ac legentes duplicabant
414 mutas, semi<vocales. *Socordi->*
am quidam <pro ignavia posuerunt >
M. Cato pro <stultitia posuit *Originum* lib.>
VII, cum ait (15):
15 mensam ti
ne quid neg
retur conposi<tum autem videtur ex se,>
quod est sine, <et corde>
Semis, semodi<us, semuncia: qua ra->
20 tione ex Grae<co trahuntur etiam alia, quae s>
litteram pro <adspiratione eorum . . .>
habent, ut <ἐπτά septem, ὕλαι>
silvae. Sic <ista ab eo, quod illi ἥμι->
σν dicunt, qui.
25 Sublicium pon<tem>
appellatum esse <a sublicis vo->
cabulo Volsco
in latitudinem
liter Formiani
30 librorum; q
sublices vocan<tur>
aqua liquens
in qua opini<one>
et meminit s<ublicii pontis *Naevius*>
35 qui ait in belli <Punici libro (inc. 8): „ . . .>
quam liquidum
amnem“, et ali ub

Socordiam quidam pro ignavia posuerunt; Cato (orig. 7, 15) 415 pro stultitia posuit. Conpositum autem videtur ex si, quod est sine, et corde.

Semis, semodius, semuncia ex Graeco trahuntur, sicut et alia nonnulla, quae S litteram pro adspiratione eorum 5 habent, ut ἐπτὰ septem, ὕλαι silvae. Sic ista ab eo, quod illi dicunt ἥμισυ, declinata sunt.

Ⓢ 1 confusa *Aug.* 3 solio *F.* 11 semi<vocales et liqui-
das> *Urs.* 11–13 *su. Ep.* 14–16 <ob im>mensam ti<miditatem et socordiam causa erat> ne quid neg<oti publici . . .
gere>retur *Mue. (post Urs.)* 17 conposi (vel -su) *F^L.* 17–18 *su. Ep.* 19–24 *su. Ep.* 21 pro (ro *per compend.*) *F^L F^u.* 24 qui (ui *per compend.*) *F^L:* qui<a> *Loew.* 25 pon *F^u* (n n. l.) 26 esse (*per compend.*) ut *vid. F^L.* 27–29 Volsco<rum, quo appellant tigna> in lat. <extensa, unde pontem non a>liter Formiani <vocant> *Mue.* 29 (liter *F*) formiani *F^u* (-i n. l.) 30 qu *F^u* (u n. l.) qu<ae ab aliis auctoribus> sub. *Urs.* 31 vocan (vel -am) *F^L.* 31–33 vocan<tur. Quidam, quod sub eo> aq. liq. <laberetur, sublicium dicunt> in qua opini<one fuit> *Mue. (post Urs.)* 33 opini *F^{ab}:* opinio *F^u.* 34 s *F^L F^k:* sub *F^u.* 34–35 *suppl. Urs. (fere)* 37 ub (*potius quam* tab) *F^L.* fort. aliubi

Ⓢ 2 (si *codd.*): is *I.* 6 is. habeo *M.* 7 d. imusi *MPL:* d. ymisi *β:* emisi d. *E.* declinatae *M:* -te *P.*

mem retinet s
Sallustius libro qua (Hist. 4, 85):
„ne †inrumiendi† p
sublicibus cavata

5 sent.“

Supervacaneum ut
cludit Verrius ab u

416 <t>antummodo, 294

. n sit fami-
10 vacaneum

<Strufertarios appellabant> antiqui

. mines con-
arbores ful-

15 <guritas> missarum

. e strue et

<ferro f>aciunt

. ret uti mihi

. ullo etiam

20 s fertario.

<Suberies> ex qua cortex

. Lucilius (1302):

. ti hibernacu-

25 <Silicernium dicitur cena fu>nebris, quam

. <v>ocant. sed

. <V>errius existi-

<mat q>uod nos farci-

. <f>letum familia

30 <quia, cuius n>omine ea res

<instituebatur i>s iam silentium

<cerneret. Caecilius Ob>olostate (122): „Cre-

<didi silicernium eiu>s me esse esurum.“

35 <Sudum> t significare sub

. um omnium fere

. us siccum significet.

Supervacaneum supervacuum.

- 295 Serufertarios dicebant, qui quaedam sacrificia ad arbores 417
fulguritas faciebant, a ferto scilicet quodam sacrificii genere.
Silicernium erat genus farciminis, quo fletu familia purga-
batur. Dictum autem silicernium, quia cuius nomine ea res 5
instituebatur, is iam silentium cerneret. Caecilius (122):
„Credidi silicernium eius me esse esurum.“
Sudum siccum, quasi sendum, id est sine udo.

Ⓢ 374, 37—1 <no>men ret. S<ublicius pons> Mue. 1 mem F^k :
men F^u . s $F^k F^{ab} F^L$. 2 qua F^u : qu F^k . 3 inrumpendi
p<ontis Sublici> Urs. 4—5 <es>sent Urs. 6 ut F^u : u F^k .
6—7 Sup., ut <videtur, se>cludit Ver. ab v<acuo> Urs. 9 ante
sit fuit n vel m vel i vel u (nullo modo que) F^L : n ut vid. F^k .
9—10 fami<liae, quod autem inutile, super>vacaneum Mue. (post
Urs.) 12 su. Ep. 13 omnes F^u (o n. l.) 13—16 <ho>mines
con<ductos mercede, qui ad> arb. ful<guritas noxarum com>-
missarum <causa sacrificia quaedam> Mue. (post Urs.) 16 e ut
vid. F^L . struae F: corr. Urs. 17 <ferto solennibus verbis f>a-
ciunt Urs. 18 et $F^k F^{ab}$: ret (r minus cert.) F^L . 19 ullo F^{ab} :
nullo F^u . 20 s fertario (non strufertario) F^L . 21—22 <Suberies
arboris genus> ex q. c. <natatorius detrahitur> Urs. 25 suppl.
Urs. 26 <Graeci περιδαιπνον v>ocant Mue. 27—30 <V>er-
rius existi<mat, cibi genus, q>uod nos farci<men dicimus, quo
purgabatur f>letu fa. <silicernium dici, quod, cuius n>omine
Mue. (post Urs.) 28 quod F^u (q n. l.) 29 fletum F^u (f n. l.)
31—33 su. Ep. 33 s ut vid. F^L . (me esse F) 35 t signifi-
care $F^L F^k$. 35—37 <Verrius ai>t sig. sub<udum, sed aucto-
r>um om. f. <exempla poscunt ut sud>us Urs. (fere) 36 orum
 F^u (or n. l.) 37 us F^{ab} : s F^u .

Ⓢ 1 Supervacaneum MP. 2 (Serufertarios codd.) 3 flugo-
ritas MP. serto L. 4 Silicernum IR¹. 5 silicernum R.
7 sicernium R ante corr.

<Itaque sudum quasi seudum, id> est, sine udo, ut se-
<curus sine cura> . . .

<Sublesta antiqu>i dicebant infir-
<ma et tenuia.> Plautus in Persa (347): „Ad

418 paupertatem si immigrant infamiae,
6 gravior paupertas fit, fides sublesti-
or“; id est infirmior. Idem in Nervo-
laria (98) „vinum“ ait „sublestissimum“,
quia infirmos faciat vel corpore, vel
10 animo.

Satur et vir et †caro non habent†. Supel-
lectilis recto casu, et senis ratione di-
cebantur, quae nunc contraria vi-
dentur esse finitioni <pro>portionis; qua
15 omnia vocabula x littera finita
per declinationes obliquorum ca-
sum syllabam accipiunt. Haec autem
duo desciverunt ab ea, ut †alta com-
pium†, quae non ideo infirmare de-
20 bent praeceptum.

Scurrae vocabulum Verrius ineptis-
sime aut ex Graeco tractum ait, quod
est σκυράζειν, aut a sequendo, cui
magis adsentitur; quod et tenuioris
25 fortunae homines, et ceteri alioqui,
qui honoris gratia prosequerentur
quempiam, non antecedere, sed sequi
sint soliti; quia videlicet dicat Lu-
cilius (1138): „Cornelius Publius noster Scipiadas
†dicto tempus quae intorquet in ip-
30 sum oti et delici<i>s luci effictae† atque
cinaedo, et sectatori adeo ipse suo, quo
rectius dicas, ibat forte domum: se-
quimur multi atque frequentes“: cum
35 secutos videri velit, ob eorum iurgia,
non ob adsuatum officium.

297 **Secus** Valgius putat ex Graeco quod est ἐκὰς dictum. Ab- 420
surde scilicet; significat enim aperte aliter, exemplis
omnium fere, qui eam vocem usurpant. **Stipem** esse num-
mum signatum, testimonio est et † de eo quae † datur sti-
pendium militi, et cum spondetur pecunia, quod stipu- 5
lari dicitur. **Sobrinus** est, ut ait Gallus Aelius, patris mei

Ⓢ 1—2 *suppl. Urs. (fere) ex Epit.* 3 i *F^{ab} F^L (ut vid.)*
3—4 *su. Ep.* 7 *idem Aug.: id est F.* 11 *vel car (pro camur?)*
O (*pro US? pro E?*) non habent: caro n. h. ἀναλογίαν *Mue.*
supellectilis *F.* 14 *corr. Aug.* finitionis proportioni *Mue.*
(qua *F.*) 18 alia complura *Aug.* 23 *συνοαζαίν F.* aut *Aug.:*
ut *F.* 26 (*prosequerentur F.*) 32 *sectatoria deo ipsi F.*
379, 4 et id quod *Aug.*

Securus sine cura.

Sublesta infirma et tenuia. Plautus (Pers. 348): „Gravior
paupertas fit, fides sublestior“, id est infirmior. Idem vinum
ait (frag. 98) „sublestissimum“, quia infirmos faciat vel cor- 419
pore vel animo. 5

296 **Secus** aliter; hausecus non aliter. 421

Stipem esse nummum signatum testimonio est et de eo,
quod datur in stipendium militi, et cum spondetur pecunia,
quod stipulari dicitur.

Sobrinus est patris mei consobrini filius et matris meae 10
consobrinae filius.

Ⓢ 6 hausecus *EG²*: ausecus *G¹*: haut secus *P*: haud secus
MLIR. 7 *numinum E.* et *deteo M.*

consobrini filius, et matris meae consobrinae
 filius. Femina isdem de causis appellat
 fratrem, et fratrem patruelem, et consobrinum,
 et propius [con]sobrino et sobrina. Idem gra-
 5 dus in sobrina quoque sunt. Sororium tigil-
 lum appellatur hac de causa. ex conven-
 tione Tulli Hostili regis et Metti Fufitii du-
 cis Albanorum, Trigemini Horati et Cur(i)ati
 cum dimicassent, ut victores sequeretur
 10 imperium, et Horatius noster exsuperasset,
 victo(r)que domum reverteretur, obvia soror,
 cognita morte sponsi, sui fratris manu occisi,
 aversata est eius osculum. Quo nomine
 Horatius interfecit eam: et quamquam a patre
 15 absolutus sceleri erat, accusatus tamen
 parricidi apud duumviros, dampna-
 tusque provocavit ad populum. Cuius
 iudicio victor, duo tigilla tertio
 superiecto, quae pater eius consti-
 20 tuerat, velut sub iugum missus,
 subit, consecratisque ibi aris Iunoni
 Sororiae et Iano Curiatio, libera-
 tus omni noxia sceleris est auguriis
 adprobantibus. Ex quo sororium id
 25 tigillum est appellatum. Sororia(r)e
 mammae dicuntur puellarum,
 cum primum tumescunt, ut fra-
 terculare puerorum. Plautus in
 422 Frivolaria (85) d : <„Tunc>
 00 papillae pri(m)ulum fraterculabant; illud>
 volui dicere, so(r)riabant. Quid>
 opus est verbi(s? Suregit>
 et sortus ant(i)qui ponebant pro surrexit>
 et eius parti(cipio, quasi sit surrectus, qui>
 35 bus L. Liviu(s) frequenter usus>
 est. Sors et <patrimonium signifi-
 cat, unde con(sortes dicimus>

(Sororium tigillum, p. 399).

Sororiare mammae dicuntur puellarum, cum primum tumescunt, ut fraterculare puerorum. Plautus (frag. 85): „Tunc papillae primum sororiabant; illud volui[t] dicere, fraterculabant.“

Suregit et sortus pro surrexit, et quasi possit fieri sur-⁵ 423
rectus, frequenter posuit Livius.

Sors et patrimonium significat. Unde consortes dicimus; et dei responsum et quod cuique accidit in sortiando.

Ⓕ 4 pr. sob. *Aug.* 7 Fufetii *Mue.* 11 victorque *Aug.*
13 nomino *F: corr. Aug.* 15 sceleris vel scelere *edd.* 25 Sororiare *Aug.* 29 fribolaria *F.* d (vel c vel e vel q) *F^c: fort. d<e>*
29—31 *su. Ep.* 30 pri vel pru *F^c.* 31 so (o minus cert.) *F^c.*
32 verbi *F^c: corr. Scal. su. Ep.* 33 ant (t minus cert.) *F^c.*
33—35 *suppl. Mue. ex Epit.* 35 liuill *F: corr. Epit.* 36—37 *su. Ep.* 37 con *F^u (n n. l.)*

Ⓖ 4 (primum *codd.*) sorariabant *I.* uoluit *codd.* 6 fortus *G.* 9 sponsum *M.*

et dei[s] resp<onsum, et quod cuique>
accidit in so<rtiendo. Soracum est>
quo ornamen<ta portantur sceni>
corum. Plau<tus in Persa (392): „libro>
5 rum eccillum <habeo plenum soracum.“>
Sobrium vicum <dictum putant>
et Aelius, quod i<n eo nullus tabernae>
locus neque caup<onae fuerit:>
ali, quod in eo M<ercurio lacte, non>
10 vino, solitum <sit supplicari. Soni>
vium tripu<dium Appius>
Pulcher, quod
dit plus quadr <Sons>
nocens, ut ex e <insons in>
15 nocens. Sodalis <quidam dictos esse pu>
tant, quod una s<ederent et essent;>
alii, quod ex suo d<atis vesci soliti essent;>
alii, quod inter se <invicem suade>
rent, quod utile ess<et>
20 crebro congerrae vocar<i a Graeco>
vocabulo, quod est g<erra>
Sodes, si audes, uti sis <pro si uis, et ilico>
pro in loco. Terentius <in Andria (85): „dic>
sodes, quis heri Chry<sidem habuit?“>
25 Surum dicebant, ex quo <surculus>
424 <in> usu est. Plau->
<tus (frag. inc. 41)>. „non est tibi>
. um“; item: „nam qui>
. icus surculis,>
30 rum, tum poli>
. aut a<s>sulae>
. <Ennius (Ann. 525): „Unus s>urum surus>
<ferre, tamen defende>re possent.“>
<Suremit sumpsit (trag. inc. 235): „Inque> ma->
[num su->
35 <remit hastam“;> i surempsit>
. pue<rum> sustule->

Soracum est, quo ornamenta portantur scenicorum.

Sobrium vicum Romae dictum putatur, vel quod in eo nulla taberna fuerit, vel quod in eo Mercurio lacte, non vino subplicabatur.

Sons nocens; insons innocens. 5

Sodales dicti, quod una sederent et essent, vel quod ex suo datis vesci soliti sint, vel quod inter se invicem suaderent, quod utile esset.

Sodes si audes, uti sis pro si vis, et ilico pro in loco.

Terentius in Andria (85): „Dic, sodes, quis heri Chrysidem 10 habuit?“

299 **Surum** dicebant, ex quo per deminutionem fit surculus. Ennius (Ann. 525): „Unus surus surum ferret, tamen defen- 425 dere possent.“

Suremit sumpsit (trag. inc. 235): „Inque manu suremit 15 hastam.“ Surempsit sustulerit.

Ⓕ 1–2 *su. Ep.* 1 dei *Epit.* respon F^u (on *n. l.*) 2–3 *su. Ep.* 4 *plau* F^u (*u n. l.*) 4–5 *suppl. Aug.* 5 *icillum* F . 6–10 *su. Ep.* 7 *i ut vid.* F^c . 8 *caup ex caut man.* 2 F^c . 9 *aliquod* F . *m vel n* F^c : *m* F^u . 10–11 *suppl. Aug.* 12 *puloher* F . 12–13 *quod* <sonet cum pullo exci>dit *Scal.* (*fere*) 13 *plus*] *puls* *Scal.* *quadr* F^{ar} : *quad* F^u : *quadr*<upedive> *Scal.* *su. Ep.* 14 *e ut vid.* F^c : *c* F^u . *su. Ep.* 15–19 *su. Ep.* 17 *d ut vid.* F^c . 19 *ess* F^{ab} : *es* F^u . 20 *congre* F . *uocar* F^{ar} : *uoca* F^u . *suppl. Urs.* 21 *g vel q* F^c : *c* F^k F^{ab} : γέγεα *Scal.* 22–24 *su. Ep.* 22 *sis* F^u F^c (-s minus cert.) 25 *quo* F^u (*o n. l.*) *su. Ep.* 26 *usu* (*u- minus cert.*) F^c : *su* F^k F^{ab} : <in> *usu* *Croenert.* 28 *fort.* <sur>um 29 *icus* F^c . 30 *rum vel tum* F^c : *rum* F^u . 30–31 *poli*<ebant> *Urs* 32–33 *su. Ep.* 32 *urus* (*u- minus cert.*) F^c [*u*]surum surus F p. 362: <s>urus surum F *hoc loco: scribe unu' surum Suru', vix unu' Surum suru'* 34–35 *su. Ep.* 34 *manum* F^u F^c (*non s man*): *manu* *Epit.* 35 *i* (*non u*) F^c : *fort.* <alib>*i* 36 *fort.* <puerum . . pro> *pue* (*seq. 3 litt. spat.*) F^{ar} : *suppl. Urs.*

Ⓖ 2 *uicium* *L.* putant *edd.*: *vix* putat E^1 : -tur E^2 . 2–3 (*nul. tab. codd.*) 7 *soluti* *MP.* 9 *ilico etiam* *Basil.* 10 *here* *R.* 13 *ferret etiam* *Basil.*: *feret* E *ante corr.* 15 *inque* — *Surempsit om. MP.* *manus* *Basil.*: *man* *R.*

<rit. . . „*Scyrium non Syr*>ium“ dixit

. § est, quod cum

. uicio nobilissi-

. atque ob eam

5 issimus semper

. instituit cum

. imus sumere

. ipso dignior.

. <Σκύριον> καὶ οὐδέτι Σύ-

10 <ριον> t. quod si mon-

. item non num-

. a Socratem quae

. rat; in librum

. inscripserat Scy-

15 <rium> gratia id appel-

<la Sum>ussi dicebantur

<murmuratores.> Naevius (trag. 63): „Odi“ inquit,

<„summissos, pro>inde aperte dice,

<quid sit quod> times.“ Ennius in sexto

20 <Ann. 182> ntus in occulto mussa-

<bat“. Enniu>s in Andromacha (94): „di

. on est: nam mussare si-

. s in A<na>gnorizomene (Iuvent. 1):

426 „Quod potes, sile, cela, oc<culta>, tege,

25 tace, mussa, mane.“ Sum, pro eum

usus est Ennius lib. I (Ann. 98): „At tu non ut sum

summa<m> servare decet rem.“ et lib. II (131):

„At sese sum quae dederat in lumi-

nis oras.“ Sollo Osce dicitur id quod

30 nos totum vocamus. Lucilius (1318): „[s]uasa

quoque omnino dirimit, non sollo

dupundi“; id est, non tota. Item Li-

vius sollicuria, in omni re curiosa;

et solliferreum genus teli, totum

35 ferreum (34, 14, 11). Sollers etiam in omni re

[pru-

dens; et sollemne, quod omnibus

Summussi murmuratores. Naevius (trag. 63): „Odi“, inquit“, „summussos, proinde aperte dice, quid sit“. Terentius mussare pro tacere posuit, cum ait (Iuvent. 1): „Sile, cela, occulta, tege, tace, mussa.“

Sum pro eum usus est Ennius.

427

Sollo Osce dicitur id, quod nos totum vocamus. Livius 6 (34, 14, 11), solliferreum, genus teli, id est totum ferreum. Sollers etiam in omni re prudens, et sollemne, quod omnibus annis praestari debet.

Ⓕ 1 *suppl. Urs.* 2 s *ut vid. F^c.* 3 ucio (*ut vid., non acio*) *F^c.* 5 issimus *F^u F^{ab}: ssimus F^k.* 6 instituit *F^{ab} F^c.* 9–10 *suppl. Urs.* 11 item *F^c.* 12 a *F^c.* (quae *F'*) 13 (rat (*seq. distinctio*) *F'*) 15 *suppl. Urs.* 16 ussi (u minus cert.) *F^c.* 16–19 *su Ep.* 19 quod *add. Scal.* 20 <i>ntus *Mue.* 20–21 musabat *Epit. (ad 131, 9)* 21 *suppl. Mue.* 21–22 *vide ne versus exciderit* 22 on (o minus cert) *F^c: <n>on Urs.* 22–23 an si<lere est>? 23 <Terentiu>s *Epit.: <Iuventiu>s Mue. Anag. Aug.* 24 oc (*seq. ras.*) *F (F²?)*: occulta *Epit.: oc . . . culta F¹(?)* 26 enius *F'*. astu non vi *Vahlen olim: at te non ut Columna* 27 summam *Aug.* 32 (item *F'*) 33 post Livius *distinguit Mue. curiora F: corr. Aug.*

Ⓖ 1 Sumussi *GI: Summissi T.* 2 sumussos *MP.* dicere *TI (non Basil.)* fit *E ante corr., ut vid. iterentius M.* 3 mussare *PMIR.* 4 tacemus *MP.* 5 unus *MP.* 7 solliferreum *T.* genus — ferreum *om. Basil.¹ R.* 8 re prudens] reprobans *β.* 9 prestare *R.*

annis praestari debet. Solia
 appellantur sēdilia, in quibus non
 plures singulis possint sedere;
 ideoque soliar sternere dicuntur,
 5 qui sellisternium habent, et so-
 l<i>aria vocantur Babylonica, qui-
 bus eadem sternuntur. Quae, ut a-
 it Verrius, omnia ducta sunt
 <a> solo. Alvei quoque lavandi gratia
 10 instituti, quo singuli descendunt,
 solia dicuntur. quae a s[c]e[n]dendo
 potius dicta videntur, quam
 a solo. Sollistimum, Ap. Pulcher
 in Auguralis disciplinae lib. I. ait
 15 esse tripudium, quod †aut† exci-
 dit ex eo, quod illa fert: saxumve
 solidum, aut arbos viriradix
 ruit, quae nec prae vitio †humani†
 caedanturve iacianturve, pel-
 20 lanturve. Solum, terram. Ennius
 lib. III (Ann. 150): „Tarquinio dedit imperium
 428 simul et sola regni.“ Et aliubi (Ann. 455): „Sed
 [sola
 terrarum postquam permensa pa-
 rumper.“ Solea, ut ait Verrius, est
 25 non solum ea, quae solo pedis subicitur,
 sed etiam †per† materia robustea, super quam
 paries craticius extruitur. Solox,
 lana crassa, et pecus, quod passim pas-
 citur non tectum. Titinius in Bar-
 30 bato (3): „Ego ab lana soloci ad purpuram
 data.“ et Lucilius (1246): „pastali pecore ac
 montano, hirtio atque soloce.“ Sos
 pro eos antiqui dicebant, ut Ennius
 lib. I (22): „Constitit inde loci propter sos
 35 dia dearum“; et lib. III (151): „Circum sos quae
 sunt magnae gentes opulentae“; lib.

Solla sedilia, in quibus singuli tantum possunt sedere; ideoque soliar sternere dicuntur, qui sellisternium habent, et solaria vocantur Babylonica, quibus eadem sternuntur.

Solum terram.

300 **Solea** vel ea dicitur, quae solo pedis subicitur, vel genus 429 piscis, vel materia robustea, super quam paries craticius 6 extruitur.

Solox lana crassa, vel pecus lana contextum. Titinnius (3): „Lana soloci ad purpuram data“; et Lucilius (1246): „Pastali pecore ac montano, hirtio atque soloce.“

10

Sos pro eos antiqui dicebant, ut Ennius (Ann. 22): „Constitit inde loci propter sos dea diarum.“ Sos interdum pro suos ponebant; per dativum casum idem Ennius effert (Ann. 149): „Postquam lumina sis oculis“, pro suis.

Ⓢ 1 Solla *F*: corr. *Aug.* 5-6 solaria *F* *Epit.*: corr. *Scal.*
 7-8 que utati *F*: corr. *Aug.* 9 a add. *Aug.* cauandi *F*: corr. *Aug.* 11 Solla (nov. lemm.) *F*: corr. *Aug.* a sedendo *Aug.*
 15 quod] quom *Mue.* aut] avi *Aug.* 16 eo] ore *Mue.* 18 humanave vi *Aug.*: humi idem 22 Simul (nov. lemm.) *F.* alibi *Aug.* 24 Sole aut *F.* 26 <et genus piscis> sed *Mue.* (?) ex *Epit.* per] pro *Aug.* 29-30 barrato *F*: corr. *Urs.* 31 pascali *Aug.* 34 (l. I *F*) 35 de adiarum *F*: corr. *Aug.* (et *F*)

Ⓟ 1 pos. sed.] posuit *R.* 2 soar *I.* 3 solaria etiam *Basil.* (Bab. qu. codd.) 4 (post terram nihil add. codd.) 5 pedis etiam *Basil.*: pedibi *G* ante corr. genu *MP*¹. 8 crissa *MP.* contextum etiam *Basil.* 9 purpura *M.* 9-10 pastali etiam *Basil.* 10 hirtio *EP*: hyrto *L*: hirco (hy-) *Mβ.* 12 dea diarum etiam *Basil.* 13 idem om. *IR.* 14 lamina *MP.*

VII (256): „Dum censent terrere minis,
hortantur <i>be sos“; lib. XI (356): „Contendunt
Graecos, Graios memorare solent sos.“
Interdum pro suos ponebant, ut cum
per dativum casum idem Ennius effert (Ann. 149):
„Postquam lumina sis oculis bonus An-
cus reliquid.“ Sultis, si vultis. Plau-
tus in Frivolaria (80): „Sequimini me hac
sultis legiones omnes Lavernae“; et
in Rudente (820): „Curate haec sultis mag-
na diligentia.“ Cato pro L. Caese-
tio (1): „Audite sultis milites, si quis ves-
trum in bello superfuerit, si quis non
invenerit pecuniam, egebit.“

Solari sine praepositione dixisse
antiquos testis est Pacuvius, cum ait (365):
„Solatur, auxiliatur, hortaturque me.“
Solatum genus morbi maxime a rusti-
cantibus dicitur, cuius meminit
etiam Afrani<u>s (425)

arquato medem
tigine. Solipu<gna> genus bestiolae
maleficae, quo<d> acrius concitatusque
fit fervore so<lis>, unde etiam nomen
traxit. Sosp<es>

omnes fer[r]je auc<tores>
Afranius in Ep<istola> (132)

servent tuis.“ <Vergilius lib. VIII Aeneid. (470):>
„Maxime Teu<crorum> ductor, quo sospite>
numquam.“ Enn<ius> (trag. 386)

parentem et pa
sospitem.“ Acc<ius> (695)
rite ad patri

set. Ennius vid<etur> servatorem signi-
ficare cum dix<it> (Ann. 590).
liber.“ ceterum s<ospitare>
ait esse bona spe <adficere aut bonam>

Sultis si vultis. Plautus (frag. 80): „Sequimini me hac sultis“; et Cato (52, 1): „Audite sultis milites.“

Solatum morbi genus.

Solipugna genus bestiolae maleficae, quod acrius concita- 431
tiusque fit fervore solis, unde etiam nomen traxit. 5

Sospes salvus. Ennius (Ann. 590) tamen sospitem pro servatore posuit.

Sospitare est bona spe adficere, aut bonam spem non fallere.

Ⓕ 2 be *F*: ibei *Mue*. 3 graios grecos *F*: <grae>cos grai *F*
ad 362, 11: corr. *Vahlen* 5 efferi *F*. 7 (reliquid *F*) 8 hac
Epit.: hanc *F*. 9 sultis *Epit.*: stultis *F*. 10 stultis *F*.
11 diligentiam *F*. 13 in *del. Iordan*. 20 afrani*s (s minus
cert.) *F*^c. 21 medem ut vid. (non est mederi) *F*^c: medem<ur>
puta vel medem<ini> 22 <ver>tigine *Bue.*: -ni *Ribb*. Solipu
(u minus cert.) *F*^c. 22–24 *su. Ep*. 23 quo (o minus cert.) *F*^c.
24 so *F*^u *F*^c (o minus cert.) 25 Sosp (p minus cert.) *F*^c: *su. Ep*.
26 fere *Scal. suppl. Urs*. 27 Ep<istola di te sospitem> *Scal*.
28–29 *suppl. Urs*. 30 enn ut vid. *F*^c: en *F*^u. 31 pa<triam
di servate> *Scal*. 32 acc *F*^k *F*^{ab} *F*^c: *suppl. Scal*. 33 patri
F^u *F*^{ab}: pa *F*^k. 34 post set distinctio in *F*. an sed Ennius?
uid *F*^{ab} *F*^c. 34–35 *suppl. Urs. ex Epit*. 35 dix<it> quo
sospite *Urs*. 36 vel Liber *su. Ep*. 36–37 <Verrius> ait *Urs*.
37 *su. Ep*.

Ⓕ 1 *Su. pro si E* (non *Basil*). 3 mo. ge. etiam *Basil*.
4 Solipugna etiam *Basil*. 6 Sospis *PMTL Basil*.

spem non falle<re. Succrotilla>
tenuis diceba<tur et alta vox>
Titinnius in (171). <„feminina>
fabulare succro<tilla vocula.“ Afra-
5 nius in Epistol<a (126) succro-
tilla voce serio.“ <Plantus in de-
scribendis mulie<rum cruribus>
gracilibus in Sym.. (Cist. 408): <„Cum extertis>
talis, cum todellis cr<usculis“: bel-
10 le, quae non pedibus <valerent. Su-
cula est machinae.
materiae, et foratae
quam, ut uber scrofae
stant, sic versant
15 fune volunt. Eodem nom<ine>
stellas quinque d
432 uia Hyadas Grae-
302 <exi>stimantes a subus
 oquenti dixerint
50 <Su>ccingulum ap-
<pellabant antiqui b>alteum. Plautus (Men. 200):
<„Ab Hippolyta succingu>lum Herculis
<aeque magno ne>utiquam abstu-
<lit periculo.“ Sucerda>e stercus su-
25 <illum> us: „simus
<sucerdae.“ Titinnius (178): „Q>uid habes, nisi
<unam arcam sine cla>vi? eo condis
<sucerdas.“> e suc[c]erda
 homo opicer
30 inem, quem sol
 it. Suburanam
 am succisanam
 unt ex nomine
 mimam illam quoque
35 <Suc>cusanam dictam,
 uratum esse,
 pagi Succusa-

Succrotilla vox, tenuis et alta. Titinnius (171): „Feminina fabula succrotilla vocula.“

303 **Succingulum** balteum.

433

Sucerdā stercus suillum. Titinnius (178): „Quid habes nisi unam arcam sine clavi? eo condis sucerdas.“

5

Sciscito, sententiam dico.

Ⓕ 1–4 *su. Ep.* 4 *succro* *F^u* (o n. l.) 4–5 *suppl. Scal*
 5 *epistol* (1 *minus cert.*) *F^c*. 6 *post serio distinctio* *F^c*.
 6–10 *suppl. Scal.* (*fere*) 7 *mulie* *F^u* (e n. l.) 8 *sym vel syn*
 (*non syr*) *F^c*: *sy- F ad 530, 19 Th.*: *Syro vel Syra edd.*, *nec lon-*
gior vox ad spatium relictum quadrat 9 *sodellis F*: *todillis F*
ad 530, 20 Th.: *fort. <crotilis crusculis, quamquam alii dicunt*
cum> todellis. 10 *pedibus* (s *minus cert.*) *F^c*. 10–11 *suppl.*
Scal. 11 *machine F.* m. <genus> *Scal.* 12 *forate F.*
 13 *crsofe F.* 13–14 <porculi circum>stant *Mue.* 14 *Sic*
(nov. lemm.) F. *uersant . . (ita ut s non fuerit in ultima syll.*
v. g. non versantes) F^c. 15 *volvunt Urs.* *eoden F.* *nom*
F^k F^{ab} F^c: *suppl. Urs.* 16 *ruinque F*: *corr. Urs.* d *ut vid. F^c*:
 d<icunt> *Urs.* 17 *uia* (*ui minus cert.*) *F^c*. 17–18 <a plu>*via*
Hy. Grae<ci> Urs. 18 *stimantes F^u* (s- n. l.) 18–20 <nostri
forsitan exi>stimantes a s. <dici saeculo parum el>oquenti di-
xerunt <eas Suculas> Mue. 19 *oquenti* (o *minus cert.*) *F^c*.
 20 *ccingulum* (c- *minus cert.*) *F^c*. 20–21 *su. Ep.* 21 *alteum*
(a minus cert.) F^c. 22 *lum* (l *minus cert.*) *F^c*. 22–23 *haud*
Hercules ae. codd. Plauti 23 *utiquam* (u *minus cert.*) *F^c*:
 <ne>*utiquam Aug.* 24 e (*non e*) *F^c*. 24–28 *su. Ep.*
 25 *Simus* (*nov. lemm.*) *F*: *an fimus?* 26 *quid F^u* (q n. l.)
 27 *ui eo F^u*: u *eo F^k*. 28–29 <Sicut a su>*e sucerdā, <ita*
ab ove ovicerda.> Urs. 29 *Homo ovicer<dā> Furionett. in*
Forcell. lex. 30 *inem F^c*. 31 *it F^k F^{ab} F^c* (*non ut*) 32 *am*
ut vid. F^c: a *F^{ab}*. *Succusanam Urs.* 33 *unt vel int F^c*.
 34 m (*vel n vel i vel u*) *imam F^c*: m *imam F^u*. 36 *uratum*
(u- ut vid.; non i) F^c.

Ⓖ 1 *femina TE Basil.*¹ β. 2 *fabula etiam Basil.* 5 *mar-*
cam Basil.: *arcar M.* 6 *Scistito M.* *sententia M.*

<ni> exercerentur.
 <Succidanea hostia a>ppellatur, quae
 <secundo loco caedit>ur, quod quasi
 quidam a suc-
 5 dendo dictam
 <Suggillatum> dici existimant
 <ex Graeco> quod ea pars, quae
 <est sub oculo, κ>ύλον ab iis dicitur.
 <Sycophantas q>uidam ex hac causa
 10 <appellatos dicunt.> Atticos quondam
 <iuvenes solito>s aiunt in hortos
 inrumpere, ficosque
 <deligere. Quam o>b causam lege factum,
 434 qui id fecisset, †capite esset† ei. Quam poe-
 15 nam qui persequerentur ob parvula
 detrimenta, sycophantas appella-
 tos. Sulci appellantur, qua ara-
 trum ducitur, vel sationis facien-
 dae causa, vel urbis condendae; vel
 20 fossura rectis lateribus, ubi arbores
 serantur: fulmen quoque, qua eius
 vestigium, similiter appellatur.
 Quod vocabulum quidam ex Graeco
 fictum, quia illi dicant ὀλκόν.
 25 Suasum colos appellatur, qui fit ex
 <s>tillicidio fumoso in vestimento albo.
 Plautus (Truc. 271): „Quia tibi suaso infecisti prop-
 pudiosa pallulam.“ Quidam autem le-
 gunt insuasum; nec desunt, qui dicant,
 30 omnem colorem qui fiat inficiendo,
 suasum vocari, quod quasi persua-
 detur in alium ex albo transire.
 Saltum Gallus Aelius lib. II. significa-
 tionum quae ad ius pertinent,
 35 ita definit: „Saltus est, ubi silvae
 et pastiones sunt, quarum causa ca-
 sae quoque: si qua particula in eo sal-

Succidanea hostia dicebatur, quae secundo loco caedebatur, scilicet sic appellata a succedendo.

Suggillatum dicitur ex Graeco, quod ea pars, quae est sub collo, *νόλον* ab eis dicitur.

Sycophantas appellatos hac de causa dicunt. Atticos quon- 5
dam iuvenes solitos aiunt in hortos inrumpere ficosque de-
ligere. Quam ob causam lege est constitutum, ut, qui id
fecisset, capite truncaretur; quam poenam qui persequen- 435
rentur ob parvula detrimenta, sycophantas appellatos.

Soleus dictus a Graeco, qui ab illis *ὀλκός* appellatur. 10

Suasum color appellatur, qui fit ex stillicidio fumoso in
vestimento albo. Plautus (Truc. 271): „Suaso infecisti pro-
pudiosa pallulam“ Sunt qui omnem colorem suasum velint
appellare, quod quasi persuadetur in alium ex albo transire.

Ⓕ 1 *exercerentur* *F*^a (e- n. l.) 2 appellatur *F*^a (a- n. l.; p-
minus cert. *F*^c) 2-3 *su. Ep.* 3 *tur* *F*^a (t n. l.) 4-6 <sub
priori caedatur;> q. a suc<cedendo, non a succi>dendo d. <pu-
tant> *Mue.* 6-8 *su. Ep.* 7 <ex Graeco vocabulo> quod
Urs. (ex *Epit.*) 8 *νλον* (*v minus cert.*) *F*^c. 9 uidam (ui
minus cert.) *F*^c. 9-13 *su. Ep.* 10 atticos *F*^a: t ticos *F*^k.
12 <alienos> inr. *Mue.* 13 factum] cautum *Urs.*: sanctum *Goth.*
14 qui id *Aug.*: quid *F*. capital es. ei *Aug.*: capitale ei *alii*
20 arboris *F*. 24 *oakon* *F* (*i. e. ολκον*) 25 (colos *F ante corr.*)
25-26 ex stillicidio *F*.

Ⓖ 1 *Succydanea* *M* (-nia *P*): *Succidania* *E Basil.* β: *Succi-*
dama *L*: *Sucidania* *T*. 3 *Suggillatum* *TEGI Basil.*: *Sugil-*
latim *M*: *Sugillatum* *LR*: *Suggillatym* *P*. 4 collo *etiam* *Basil.*
5 h. d. c. a. *TE* (*non Basil.*) 5-6 *quandam* *E* (*non Basil.*):
quoddam *R*. 9 appellatas *IR*. 11 (color *codd.*) 12-13 pro-
pudiosam palludam *I*. 13 sunt enim qui *IR*.

tu pastorum, aut custodum causa
aratur, ea res non peremit nomen
saltui<s>; non magis, quam fundi, qui
est in agro culto, et eius causa ha-
5 bet aedificium, si qua particula
in eo habet silvam." Superescit
significat supererit. Ennius (Ann. 494): „Dum
quidem unus homo Romanus toga
superescit." Et Accius in Chrysippo (266):
10 „Quin hinc superescit, Spartam atque
436 Amyclas trado." Sed per se super sig-
nificat quidem supra, ut cum dici-
mus: super illum cedit. Verum poni-
tur etiam pro de, Graeca consuetudi-
15 ne, ut illi dicunt ὑπέρ. Plautus
in Milite glorioso (1212): „Mea opera super
hac vicina, qua<m> ego nunc concilio
tibi." In Phasmate (Most. 727): „Ehe<m, vix> tan-
dem percipio, super rebus nostris lo-
20 qui te." Pacuius in Medo (237): „Qua super
re interfectum esse Hippotem di-
xisti?" Cato contra Annium (1): „Nemo antea
fecit super tali re cum hoc magistratu
utique rem." Afranius in Virgine (343): „Alis
25 de rebus in qua coepisti super." Super-
cilium dicitur, quod supra cilium
sit, id est integumentum oculi supe-
rius. Sub iugum mitti dicunt<ur>
hostes victi, ereptis omnibus armis
30 telisque, cum hastis defixis duabus
in terra, tertiaque ad summum
earum deligata, specie Iani, <iu>ben-
tur subeuntes transire. Subices En-
nius in Achille pro subiectis posuit,
35 cum dixit nubes (2): „Per ego deum subices
umidas; inde oritur imber sonitu
saevo, spiritu." Superstites, testes

Superescit supererit. Ennius (Ann. 494): „Dum quidem unus homo Romae superescit.“

304 **Sub iugum mitti** dicuntur hostes, cum duabus hastis in 437 terra defixis tertiaque super ligata inermes sub eas coguntur transire.

Subices Ennius (trag. 2) pro subiectis posuit.

Superstites antiquitus appellati sunt testes.

Ⓕ 3 saltuis *Scal.* 9 Accius *Aug.*: acer *F.* 10 huic alii 11 amycias *F.*: corr. *Aug.* 13 sedit *Urs.* 17 qua *F.* 18 muix *om.* (*in spat.*) *F.* 24 ut quaererem *Momms.* uirginem *F.* 25 ni *Ribb.* 28 dicuntur *Aug.* 30 astis *F.* 32 speciei ani *F.*: corr. *Hertz.* iu *om.* (*in spat.*) *F.*: suppl. *Aug.* 35 d. sublimas subi. *Ennius.* 36 unde *Ennius* sonitus aëuo *F.* sae. et spi. *Ennius ut vid.* vel praes. test. vel praes. test. praes. scribend.

Ⓖ 2 h. Romae] h. re *M.*: honore *P.* 3 duobus *MP.* 4 defixis *om.* *R.* subligata *R.* 4–5 cogitur *M.* 7 appella *M.*

praesentes significat. Cuius rei testimonium est, quod superstitibus praesentibus, i, inter quos controversia est, vindicias sumere iubentur.

5 Plautus in Artemone (6): „nunc mihi licet quidvis loqui: nemo hic adest superstes.“ Volgari quidem consue-

438 tudine[m] ponit<ur> superque sint; c

10 liberi parentibu<s> „quamobrem p do, quamquam od velim.“

15 Su<pervaganea avis vo> catur ab au<guribus, quae ex sum> mo cacumin<e vocem emisit, quia> quasi in altiss<imis superque omnia> vagatur, ap<pellata. Supercilia> . . . Lunonis tut<ela>

20 tur muliere<s, quod his protegan> tur oculi, per q<uos luce fruimur,> quam tribuat I<uno; unde>

Lucina quoque <dicta Sup> pernati dicu<ntur, quibus femi> na sunt succisa <in modum suilla> rum pernarum. <Ennius (Ann. 286)> . . .

25 „is pernas succ<idit iniqua superbia> Poeni.“ Et Catu<llus (17, 19): . . . „In> fossa Liguri ia<cet supernata se> curi.“ Supp<remum modo significat>

30 summum, ut (trag. inc. 39):

„Sup[p]reme bel potens.“ Plautus (Pseud. 16): <„Me antidhac [supre>

mum habuisti sem . . . <consiliis> tuis.“ Alias extrem<um>

35 in legibus XII (1, 9): „Solis <occasus diei supre> ma tempestas esto“ <supremo>

Supervaganea dicebatur ab auguribus avis, quae ex summo 439
cacumine vocem emisisset, dicta ita, quia supra omnia va-
gatur, aut canit.

Supercilia in Iunonis tutela esse putabant, quod his prote-
gantur oculi, per quos luce fruimur, quam tribuere puta-
bant Iunonem; unde et Lucina dicta est.

Supernati dicuntur, quibus femina sunt succisa in modum
suillarum pernarum. Ennius (Ann. 286): „His pernas suc-
cidit iniqua superbia Poeni.“

Suppreum modo significat summum, modo extremum, 10
modo maximum.

Ⓕ 5 artimone *F*. 7-8 consuetudine *Aug.* ponit (it minus
cert.) *F*^c. ponit(ur pro iis qui restent) *Mue.* 9 post sint
distinctio, tum c (potius quam o) *F*^c. an c(um dicuntur su-
perstites)? 10 parentibu (u minus cert.) *F*^c. 11 p *F*^c.
12 od *F*^c: o d(i immortales) *Croenert* 13-17 su. *Ep.* 16 al-
tiss *F*^c. 17 ap *F*^u (p n. l.) 17-22 su. *Ep.* 18 tut (-t mi-
nus cert.) *F*^c. 18-19 tut(elae attribuisse putan)tur *Mercklin.*
19 mulieres *F*^u (s n. l.) 21-22 l(un)do, unde ipsa dea) *Lu.*
qu. <dicta videtur> *Urs.* 22-26 su. *Ep.* 25 pernarum (m
minus cert.) *F*^c. <Ennius in Annalibus> *Urs.* 26 succi *F*^u
(i n. l.) 27 catu (u minus cert.) *F*^c. Catu(illus in Coloniam,
in) *Politianus* 28 ligari *F*. 29 su. *Ep.* 31 bel(li pater
atque armorum) *Ribb.* 33 sem *F*^u (m n. l.): semper *Aug.*:
comitem *codd. Plauti* 34 extrem (m minus cert.) *F*^c. extre-
m(um significat ut) *Scal.*

Ⓖ 1 avis om. *R.* 2 (supra *codd.*): supera *R*: super ea *I.*
7 Subpernati *I*: Supernati *MPTLR.* 10 Suppreum (-rae-) *I.β.*

crimine necte tuo.“

„ab illo sepeliri die l

„et quasi supremo lo

tempora voltu.“ Cato (inc. 36) d

lentis numquam cuiq

. <sup>remam advoca-

<tionem.“ Alias pr>o maximo, cum duas

<oves et triginta bo>ves suppremam mul-

<tam dicerent.> Subsidium dice-

<ba> entes subside-

. <lab>entique aciei

. genus militum

. qui emeruerant

. tamen retine-

. quae erat ter-

. m, ut Plautus

<in Frivolaria (82):> „agite nunc, sub<s>i

<dite omnes, quasi sol>et triarius.“ Si

. sidiari ante eos

. rant, aut in ali-

. uti. Subsolanee

. sas appellantur

. rei solum conferunt

. ui infimum

. i in terram super

. edum imum

. is innititur.

<Subsilles sunt quas> ali ipsilles vo-

<cant, lamellae in sacri>s, quae ad rem

. ur maxime

. rium. Substillum

. nt tempus ante

<pluviam iam> paene uvidum, [dum]

<et post pluvia>m non persiccum quod

<iam stillaret,> aut nondum desisset.

<Subscudes ap>pellantur cune<a>tae ta-

<bellae, quibus> tabulae inter se con-

307 **Subsilles** dicebantur quaedam lamellae sacrificiis necessariae. 441

Sororium tigillum appellabatur locus sacer in honore Iunonis, quem Horatius quidam statuerat causa sororis a se interfectae, ob suam expiationem.

Substillum tempus ante pluviam iam paene uvidum, et post 5 pluviam non persiccum, quod iam stillaret, aut nondum desisset.

Subscudes appellantur tabellae, quibus tabulae inter se confinguntur, quia, quo inmittuntur, succiditur. Pacuvius (250): „Nec ulla subscus cohibet compagem.“

10

Ⓔ 1 *vel* nec te 2 l (non s) *F*^c. 3 lo *ut vid.* (vix li) *F*^c:
 an lo<ngaevi>? 4 d<e> *Urs.* 5 cuiquam *F*^u: cuiq *F*^k.
 6–9 *suppl. Scal.* 7 o *vel d vel b F*^c. 8 nes (u minus
 cert.) *F*^c. 9 subsidium an *Su. incert. F*^c. 10 entis *corr.*
 entes *man. 2 F*^c. 11 labentique *Scal.* acie (acie *F*^k) *corr.*
 aciei *man. 2 F*^c. 12 <succurrebant, quod> ge *Scal.* 13 qui
 (per compend.) *ut vid. F*^c. <constabat ex iis> qui *Scal.* 14 ta-
 men (t minus cert.) *F*^c. 14–16 <stipendia, locum> ta. re-
 tine<bant in exercitu,> q. e. ter<tia acies triarioru>m *Scal.*
 (fere) 17 *suppl. Scal.* agite (a minus cert.) *F*^c. subi *F*.
 18 et *ut vid. F*^c: t *F*^{ab}. triario *F*: *correx* solent triarii *Plaut.*
ap. Varr. L. L. 5, 89 18–20 Si<mili modo dicti prae>sidiari,
 an. e. <collocati qui e>rant *Urs.* 20 rant *F*^{ab} *F*^c. 21 uti *vel*
 diti (non siti) *F*^c. 22 sas *vel as F*^c. 26 edum *F*^c: <n>e-
 dum *Oroenert* 27 is *ut vid. F*^c. 28 *suppl. Scal.* (fere) ali
 (a minus cert.) *F*^c. ipsi iles *F*: *corr. Mue. (post Scal.)* 29 *su.*
Ep. 29–31 fort. rem <divinam omnium quae adhibent>ur
 ma. creduntur necessa>rium 30 ur (u minus cert.) *F*^c *F*^k.
 31 rium (r minus cert.) *F*^c. 32 <antiqui appellaba>nt *Urs.*
 nt *F*^u *F*^c (*ut vid.*) 33–35 *su. Ep.* 33 paene *F*^c. dum del.
Urs. 34 am *F*^u (a n. l.) 35 desiset *F*. 36–37 *su. Ep.*
 36 cuneatae *Scal.*

Ⓔ 1 **Supsilles** *MP*¹. 2 (honore *codd.*) 4 fe β. intefecte *M*.
 5 uuium *T (in ras.)* 8–9 confringuntur *M*: confinguntur *PIR*.
 succidetur *M*. 10 succus *G*.

<figuntur, qui>a, quo eae immittantur,
<succeditur. Pa>cuius in Niptris (250): „Nec

442 ulla subscus cohibet compagem
alvei.“ Plautus in Astraba (13): „Terebra-
5 tus multum sit, et subscudes addi-
te.“

Sub corona venire dicuntur,
quia captivi coronati solent ve-
nire, ut ait Cato in eo, qui est de re
militari (2): „Ut populus suus sua opera
10 potius ob rem bene gestam coro-
natus supplicatum eat, quam re
male gesta coronatus veneat.“ Id

autem signum est nihil praestari
a populo, quod etiam Plautus signi-
15 ficat in Hortulo (91): „Praeco ibi adsit,
cum corona, cuique liceat veneat.“

Sublimem est in altitudinem elat-
tum, ut Ennius in Thyeste (302): „Aspice
hoc sublime candens, quem vocant
20 omnes Iovem.“ Vergilius in Georgicis
lib. I (242): „Hic vertex nobis semper sub-
[limis].“

Sublimavit dixit <Cato>, id est in altum
extulit, Originum lib. II (33): „In ma-
ximum decus atque in excelsissi-
25 mam claritudinem sublimavit.“ Id

autem dicitur a limine superiore,
quia supra nos est.

Succenturia-
re est explendae centuriae
gratia supplere, subicere. Plau-
30 tus in Saturione (114): „Subcenturia-

[cen]tum require, qui te delec-
tet domi.“ et Caecilius in Trium-
pho (229): „nunc meae militiae astutia
opus est; subcenturia.“

Subru-
35 mari dicuntur haedi, cum ad
mamam admoventur, quia ea

Sub corona venundari dicuntur captivi, quia venundaban- 443
tur coronati. Cato (mil. 2): „Ut populus potius ob rem
bene gestam supplicatum eat, quam re male gesta coronatus
veneat.“

Sublimem est in altitudinem elatum; id autem dicitur a 5
limine superiore, quia supra nos est.

Succenturiare est explendae centuriae gratia supplere.
Caecilius (229): „Nunc meae malitiae astutia opus est;
succenturia.“

Subrumari dicuntur haedi, cum ad mammam admoventur, 10
quia ea rumis vocatur, vel quia rumine trahunt lacte su-
gentes.

Ⓢ 1—2 *su. Ep.* 2 succiditur *Epit.*: *corr. Turneb.* cuius
(c minus cert.) *F*^c. 4 ineastraba *F*: *corr. Aug.* 4—5 (tere-
bratus *F*) 5 sit sub. *Ritschl.*: *fort. siet* sub. 9 suus *del.*
Mue. (ex *Gell.* 7, 4) 12 ueniat *F*. 16 quique *Scal.* uentat *F*:
corr. Aug. 17 Sub limem *F*: Sublimem (-e, -en) *Epit.* 21 su-
blimis] sub *F*. 22 Cato *add. Aug.* 30—31 subcenturiatum
Dziatzko. (*Rhein. Mus.* 45, 639)

Ⓢ 1 (quia *codd.*) 3 erat *L.* 5 Sublimem *M P E G R*:
Sublime *TI*: Sublimen *L* (en *per compend.*) 7 Susc- *codd.*
10 Subrimari *β.* tum *R.*

- 444 <rum>is vocaba[n]tur, vel quia rumine 309
trahunt lacte sugentes. Subulo
Tusce tibicen dicitur. itaque En-
nius (Sat. 65): „Subulo quondam marinas
5 propter adst[r]abat plagas.“ Subu-
ram Verrius alio libro (p. 390) a pago
Succusano dictam ait: hoc vero ma-
xime probat eorum auctoritatem,
qui[a] aiunt, ita appellatam et re-
10 gionem Urbis et tribum a stativo
praesidio, quod solitum sit succur-
rere Esquilis, infestantibus eam
partem Urbis Gabinis; indicioque
esse, quod adhuc ea tribus per c
15 litteram, non b scribatur. Sub-
verbustam veribus ustam sig-
nificat Plautus cum ait (inc. frg. 42): „ulce-
rosam, conpe[n]ditam, subverbustam,
sordidam.“ Suboles ab olescendo,
20 id est crescendo, ut adolescentes
quoque, et adultae, et indoles dicitur.
Lucretius lib. V (4, 1232): „sive virum
soboles, sive est muliebris origo.“
Vergilius (Ecl. 4, 49): „Cara deum suboles,
[mag-
25 num Iovis incrementnm.“ Subucu-
lam Aelius Stilo et Cloatius is-
dem fere verbis demonstrant
vocari, quod dis detur ex alica
et oleo et melle; nam de tunicae
30 genere notum est omnibus. Sub vos
placo, in precibus fere cum dicitur,
significat id, quod supplico, ut
in legibus (XII, inc. 3): transque dato, et (XII,
[8, 12] endo-
que plorato. Suffiscus dicebatur
35 folliculus testium arietinorum,

308 **Subulo** Tusce tibicen dicitur.

445

Subura regio Romae a pago Succusano vocabulum traxit, quod ei vicinum fuit.

Subverbustam veribus ustam significat.

Suboles ab olescendo, id est crescendo, dictae, ut adolescentes et adultae et indoles. Lucretius (4, 1232): „Sive virum soboles, sive est muliebris origo.“

Subucula et genus libi dicitur ex alica et oleo et melle, et genus vestimenti.

Sub vos placo supplico.

10

Suffiscus folliculus testium arietinorum, quo utebantur pro marsupio, a fisci similitudine dictus.

(F) 1 rumis *Epit.*: his *F.* vocatur *Epit.* 8 (auctoritatem *F.*)
 9 qui *Aug.* 10 uerbis *corr. (rec. man.?)* urbis *F.* 12 (esquilis *F.*)
 13 gauinis *F.* 16 verberibus *Urs.* 17 plaustus *F.*
 uicerosam *F.*: *corr. Aug.* 18 conpeditam *Aug.* 28 quiddis *F.*:
corr. Aug. halica *F.*². 32 supplico *Epit.*: supplicio *F.* 33 et
 end. *Aug.*: edendo quae *F.*

(P) 5 Soboles *TEß.* 7 soboles *codd.* (sub- *L.*) mulieribus *MP.*
 11 Subfiscus *I.* quod *MP.*

- 446 qui celebris us
pio, forsitan d
fisci similitud <Subacti>
molliti; alias <victi; alias compulsi,>
5 ut cum dicim<us, pecus sub arborem>
subactum; <alias coacti. Suppli->
cium a supp<licando>
guit, quod
haec deorum
10 matur supp
id est, depe
caedi. Supplic
res portent
verbena falic
15 alia supplicia
bonis sumi. Sin<nus Capito>
is necaretur i
Semoniae res s<acra>
ce bidente
20 na salutis ci<vi> <dam->
nati patrimo<ni>
id fieret sacru<m>
solitum, ut a <suppli->
candi causa iu
25 rum, ut id voc
ro semper elat
plo docet suppli
nunc fere suppl<i>
tur. Sufes dict<us Poenorum ma->
30 gistratus, ut Oscor<um meddix tuticus.>
Calidius in oration<e in Q. Gal->
lium: „Nonne vobis i
et fumus prosequ<i>
videtur. Senatus cens<uit referentibus>
sufetis.“ Sub vitem ha<stas iacere dicitur>
448 <veles cum eas sub vine>a manu
. <sursum mitti>t Lucilius (1349): „Ut

Subactus modo significat mollitus; modo victus; modo com- 447
pulsus, ut cum dicimus, pecus sub arborem subactum; modo
coactus.

Supplicia veteres quaedam sacrificia a supplicando voca-
bant.

Sufes consul lingua Poenorum. Calidius: „Senatus“, inquit,
„censuit referentibus sufetis.“ 5

Sub vitem hastas iacere dicitur veles, cum eas sub manu 449
sursum mittit. Lucilius (1349): „Ut veles bonus sub vitem
qui submisit hastas.“ Veles autem velitis facit. 10

Ⓕ 1 us (s minus cert.) *F^c*. 1–3 us<us erat pro marsu>pio,
fo. d<ictus suffiscus a>fi. similitud<ine> *Urs.* 2 d ut vid. *F^c*.
3 (fisci, non a fisci *F*) similitud (d minus cert.) *F^c*. su. *Ep.*
4 alias (s minus cert.) *F^c*. 4–7 su. *Ep.* 6 post subactum
distinctio *F^c*. 7 su. *Ep.* 9–12 <su>matur supp<licium...>,
id est, de poe<na agatur eius, ut iubeatur> cae. *Mue.* (post *Urs.*)
11 depe *F^{ab}*: de poe *F^u*: dep *F^k*. 12 Supplic *F^{ab}* *F^c*. 12–14 Sup-
plic<ia autem sunt, quae caduceato>res po. <Ea sumebantur
ex> *Urs.* (fere) 14 felic<is arboris> *Scal.* 15–17 <de ver>benis
Scal. (fere) 16–17 Sin<nus Capito ait, cum civ>is nec. i<n-
stitutum fuisse ut> *Urs.* 18 res s *F^u*: res *F^c*. 18–20 s<acra
fierit verve>ce bid. <ut eo sacrificio poe>na solutis ci<vibus>
Urs. (post *Scal.*) 20 ci *F^c*. 21 patrimo (o minus cert.) *F^c*:
scribe vel patrimo<nium> vel alium nominis casum 22 sacru
(ru minus cert.) *F^c*. 23 a *F^c*. 24 iu potius quam in *F^c*.
25 uoc *F^{ab}* *F^c*. 25–26 voc<aretur supplicium: id ve>ro saepe
relat<um a multis. Quo exem>plo *Urs.* (fere) 26 elat (t minus
cert.) *F^c*. 27 suppli *F^u* (li n. l.) 28 suppl (l minus cert.) *F^c*.
28–29 suppl<icia pro poenis dicun>tur *Scal.* 29 dict (t mi-
nus cert.) *F^c*. 29–31 suppl. *Mue.* (post *Scal.*) 32 i vel l *F*:
i<udices> *Mue.* 33 an funus? prosequi *F^u*: prosequ (inchoa-
verat prosequ scriba, ue per compend.) *F^c*. 34 sinatus *F*.
cens (s minus cert.) *F^c*. 34–35 su. *Ep.* 36–37 su. *Ep.* 36 a
ut vid. *F^c*: <vine>a *Luc. Mueller.* ante manu spat. 4 litt. in *F*.

Ⓕ 2 arbore *L.* 6 calidus *TL* ante corr. 7 suffetis *MPR*
ante corr. 8 uites *R.* manus *L.* 10 quibus misit *I.* autem
om. *L.*

<veles bonus sub vite>m qui subicit has-
<tas.“ Sub vitem proelia>ri dicuntur

<militēs, cum sub vinea> militari pug-
<nant. Lucilius (960): „ne>que prodire
5 <in altum, proeliari pro>cul sub vite.“

<Sub vineam iacere dicun>tur milites,
<cum astantibus centur>ionibus, ia-
<cere coguntur sudes.> Supparus

<puellare dicebatu>r vestimen-
10 <tum lineum, quod et s>ubucula ap-
<pellabatur. Titinnius i>n Fullonia

(35): omne quod
. <sup>parum puni-
. cat Naevius de

15 <bello Puni>co (1, fr. 11). Et in Nautis
(64): estem consec-
. nunc supparos

. na iam crucem
. detur puella-
20 <Afra>nus ait (123): „Puella

<non sum, supparo si in>duta sum. Supa,
<iace dissip>at, disicit,
<et obsipat, obicit, et> in insipit

. o inicit far in ollam.
25 <Sutelae dolosae> astutiae, a simili-
<tudine suentium di>ctae sunt. Sus-

<pectus est diversa>e significationis
. <suspikor> et suspicio parti-
. non mirum, si

30 o dari potest. „Su-
<trium quasi eant>“ ut>ique in proverbium
<abiit ex hac> causa. Gallico tu-

<multa quon>dam edictum est, le-
450 giones Sutrii ut praesto essent
35 cum cibo suo. Quod usurpari coep-

tum est in is, qui suis rebus opi-
busque officii id praestarent quibus

311 Sub vitem proeliari dicuntur milites, cum sub vinea militari pugnant. Lucilius (960): „Neque prodire in altum, proeliari procul sub vite.“

Sub vineam iacere dicuntur milites, cum astantibus centurionibus iacere coguntur sudes.

Supparus vestimentum puellare lineum, quod et subucula, id est camisia, dicitur. Afranius (123): „Puella non sum, supparo si induta sum.“

Supat iacit, unde dissipat disicet, et obsipat obicet, et insipat hoc est inicit.

Sutelae dolosae astutiae a similitudine suentium dictae.

Suspectus et a suspicor venit et a suspicio.

Ⓕ 1–2 *su. Ep.* 1 subicit *Aug.*: subsit *F*: submisit *Epit.*
 2–5 *su. Ep.* 5 cul *F^u* (c n. l.) 6–8 *su. Ep.* 7 ionibus *F^{ar}*:
 onibus *F^u*. 8–11 *su. Ep.* 9 r *F^c*. 13–14 Puni<ceum
 vestimentum ita vo>cat *Urs.* (post *Scal.*) Naevius *Urs.*: neu *F*.
 15 co *F^u* (c n. l.): suppl. *Scal.* 19–20 <vi>detur puella<re
 vestimentum, quod> *Muc.* 20 nius (n minus cert.) *F^c*.
 20–21 *su. Ep.* 21 Supat *Epit.*: Supa<re> alii 22–23 *su. Ep.*
 in (seq. spat. 5 litt.) insipit *F*: insipat insipit *Urs.*: fort. insi-
 pat corr. insipit 24 o vel d *F^c*. fort. <far in olam pr>o
 25 astutiae *F^u* (a- n. l.) 25–28 *su. Ep.* 26 cte (non ctae) *F^c*.
 27 e ut vid. *F^c*. 28–29 puta parti<tur> vel parti<cipat>
 29 que (*F^u*: nota incerta *F^{ab}*) non *F*. 30 <non una signi-
 ficati>o *Urs.* 30–33 suppl. *Scal.* (fere) 31 ique *F^u* (i n. l.)
 32 (causa *F*) 37 o. it *F*: o. quid *Muc.*: officium *Lambinus*

Ⓖ 1 praedicari *L.* unea *PMI.* 6 Subparus *MI.* 7 ca-
 misi *MP¹*. 8 subparo *RI* (ex-ra) ind. non sum *L.* 9 Stu-
 pat *MP.* dissicet *TLEIR.* obstat *codl.* incipit *R.*

deberent. Plautus (Cas. 523): „Sed facito dum,
 merula per versus quod cantat, co-
 las; cum suo cuique facito veniant,
 quasi eant Sutrium.“ **Suo**pte, <suo> ip-
 sius, ut meopte meo ipsius, tuopte
 tuo ipsius. **Su**illum genus invi-
 sum Veneri prodiderunt poetae
 ob interfectum ab apro Adonim,
 quem diligebat dea. **Q**uidam autem,
 quod imundissimi sint sues ex
 omni mansueto pecore, et arden-
 tissimae libidinis; ita ut opprobrium
 mulieribus inde tractum sit, cum
 subare et subire dicuntur. „**S**us
Minervam“ in proverbio est, ubi
 quis id docet alterum, cuius ipse
 inscius est. **Q**uam rem in medio,
 quod aiunt, positam Varro et
 Euhemerus ineptis mythis in-
 volvere maluerunt, quam sim-
 pliciter referre. **S**trues gene-
 ra liborum sunt, digitorum coniunc-
 torum non dissimilia, qui super-
 iecta panicula in transversum
 continentur. **S**truices antiqui
 dicebant extruções omnium
 rerum. Plautus (Men. 101): „Cerialis cenas dat.
 ita mensas extruit, tantas strui-
 ces concinnat patinarias.“ **E**t
 Livius (trag. 37): „quo Castalia per struices sa-
 xneas lapsu accidit.“ **S**truere, an-
 tiqui dicebant pro adicere, augere.
 Unde industrios quoque M. Cato (or. inc. 19): „Iu-
 re, lege, libertate, republica communiter
 uti oportet: gloria atque honore, quo-
 modo sibi quisque struxit“; a[u]t in XII (1, 2)
 quod est: „Si calvitur pedemve struit,

Suo^{te}, suo ipsius, ut meo^{te} meo ipsius, tuo^{te} tuo ipsius. 451
 Strues genera liborum erant, digitorum coniunctorum similia, qui continebantur in transversum superiecta panicula.

Struices dicebant omnium rerum instructiones.

5

Struere antiqui dicebant pro augere, unde industrii.

Ⓕ 3 cum cibo cum quiqui *codd. Plauti* 4 suo *add. ex Epit.*
 (*cf. v. 3*). 7 ueniri *F: corr. Aug.* 14 subire] surire *Scal.*
 36 at *Aug.*

Ⓕ 2 librorum *β*. 2—3 (*con. sim. codd.*) 6 (*industrii MPL E*):
 industrui *β*: industria *T*.

manum endo iacito“, alii putant
 significare retrorsus ire: ali in
 aliam partem: ali fu<ge>re: ali gradum
 augere: ali minuere; †ac† vix pedem
 5 pedi praefert, otiose it, remoratur.
Stroppus est, ut Ateius Philologus
 existimat, quod Graece *στροφιον*
 vocatur, et quod sacerdotes pro in-
 signi habent in capite. Quidam
 10 coronam esse dicunt, aut quod
 pro corona insigne in caput inpo-
 natur, quale sit strophium. Itaque
 apud Faliscos †idem† festum esse, qui
 vocetur **Struppearia**, quia corona-
 15 ti ambulent; et a Tusculanis, quod
 in pulvinari inponatur **Castoris**,
struppum vocari. **Strutheum**
 in mimis praecipue vocant ob-
 scenam partem virilem, <a> salaci-
 20 tate videlicet passeris, qui Graece
στρονθος dicitur. **Strenam** voca-
 mus, quae datur die religioso omi-
 nis boni gratia, a numero, quo
 significatur alterum tertiumque
 25 venturum similis commodi; velu-
 ti trenam, praeposita s littera, [a]ut
 in loco et lite solebant antiqui.
Strebula Umbrico nomine Plau-
 tus appellat coxendices hostia-
 454 rum, quas g
 31 in altaria in <Plau-
 tus ait in Fri<volaria (88):>
 agnina tenen <stre-
 bulis.“ **Stlat**<ta genus erat navigii>
 35 latum mag<is quam altum, sic>
 appellatum <a latitudine; sed ea>
 consuetudin<e, qua stlocum pro locum, stli>

312 **Stroppus**, quod Graece *στροφίον* dicitur, pro insigni habebatur in capitibus sacerdotum; alii id coronam esse dixerunt.

Strutheum membrum virile a salacitate passeris, qui Graece *στρουθὸς* dicitur, a mimis praecipue appellatur.

Strenam appellabant, quae dabatur die religioso ominis boni gratia, a numero, quo significatur alterum tertiumque venturum similis commodi; velut trenam, praeposita S littera, ut antiquis frequens usus erat.

Strebula lingua Umbrorum appellabant partes carniū sacrificatarum.

Stlatta genus navigii latum magis quam altum, et a latitudine sic appellatum; sed ea consuetudine, qua stlocum pro locum et stlitem pro litem dicebant.

ⓕ 3 fugere *Aug.* 4 ac] cum *Mue.* 6 adeius *F.* 7 *στροφίον F.* 13 diem *Aug.* 18 praecipue *F.* 19 a *add. ex Epit.* 21 struthos *F.* 22 hominis *F.* 24 tertiumque *Epit.*: initiumque *F.* 26 trenam *Epit.*: renam *F.* ut *Aug.* 30–31 G<raeci *μηρία* dicunt, quae> in alt. in<poni solebant, ut> *Urs.* 31–32 *suppl. Aug.* 33 tenen (*vel m vel r vel t*) *F^c.* 33–34 *suppl. Mue.* 34 Stlat *F^u* (-t n. l.) 34–412, 1 *su. Ep.*

ⓖ 1 Stropus *T.* sirophion (-yon) *MPLER*: strophion *T.* sirophyon *R.* (σ. dic. *codd.*) 4 Scruteum *R.* vir. mem. *T.* 5 a minimis *I*: animis *R.* 6 clabatur *MP.* religioso *MP*: relioso *I.* hominis *PMIR*: omnis *T.* 8 (velut *codd.*) tremam *R.* 12 Stlata *TI*: Stlatra *R.* a lat.] altitudine *MP*: ex altitudine *I*: ex latitudine *R.*

tem antiqui <pro litem dicebant. Stlembus>
 gravis, tar<dus, sicut Lucilius (1109):> . .
 Apulidae ped<ibus stlembi>
 cum refert <equum pigrum et tardum.>
 5 Stelionem g
 Verrius dic.
 stillet cibo p
 bi a stellarum
 varium est; <Stipem pe->
 10 cuniam signat<am>
 ideo stipular <in->
 terrogat a
 aes. Stir<pem in masculino gene->
 re antiqui
 15 mina meta<phoric>
 quae nunc in <feminino profertur gene->
 re. Livius: „tr. <quo->
 rundam Rom
 conditam Romam
 20 vius. „O Strymon
 Graio stirpe exo<rt . . . Ennius (Ann. 178):>
 „nomine Pyrrh<us, uti memorant>
 a stirpe supremo.“ . . . (com. inc. 105): . .
 est, revoca fratre
 25 plaudite.“ Quam Gallu<s Aelius sic de->
 finit: „Stirp<s> est geni
 qui a quoque est proгна
 456 dicuntur
 ab imis arbori-
 30 <bus Sti>patores appel-
 <lantur corporis c>ustodes, quos
 <antiqui latrones voca>bant, i mer-
 m ferro ve-
 <lut stipati circumda>nt regum cor-
 35 <pora. Stipes fustis terra>e defixus. Afra-
 <nus> (inc. xix) porro honeste
 <stip>ite hostium

Stlembus gravis, tardus, sicut Lucilius (1109) pedibus stlembum dixit equum pigrum et tardum.

- 315 Stipatores corporis custodes, quos antiqui latrones voca- 457
bant. Stipati enim ferro circumdant corpora regum.
Stipes fustis terrae defixus. 5

⑤ 1 antiqui F^u (ui n. l.) 1-4 su. *Ep.* 2 tar F^u (r n. l.)
3 ped (d minus cert.) F^c . 4 refert F^c . 5-7 g<enus esse
lacertae, quod> Ver. dic<tum ait, quia virus in>stillet *Mue.*
(post *Scal.*) 7-8 <a>li *Mue.* 8 <similitudine, quia> *Urs.*
(post *Scal.*) 9 post est distinctio, tum vestigium litterae (S non
videtur) F^c . 9-13 <Stipem dicebant pe>cuniam signat<am,
quod stiparetur:> ideo stipular<i dicitur is, qui in>terrogat
a<lterum, spondeatne stipem, id est> aes *Mue.* (post *Urs.*)
10 signat (t minus cert.) F^c 12 terrogat a F^{ar} : terrogatus F^u .
13 Stir F^k F^c (r minus cert.) 13-14 suppl. *Urs.* 14 anti-
qui F^u : antiqui F^{ab} : antiq F^k . 14-15 <usurparunt pro eo
quod est fe>mina, meta<phorico vocabuli usu> *Mue.* (post *Urs.*)
15 meta (a minus cert.) F^c . 17 tr F^c F^k . 17-18 <quo>-
rundam Rom<anorum> *Urs.* 19 romam (ma minus cert.) F^c .
21 exo (o minus cert.) F^c : exo<rtum> *Mue.* 23-24 <satis> est
re. frate<m eodem stirpe gnatum> *Mue.* 25 gallu (u minus
cert.) F^c : galli F^k . 25-26 suppl. *Urs.* 26 stirps est *Urs.*
geni (non gent, ut vid.) F^c . 26-27 gent<is propagatio, ut>
quis a quoque est progna<tus.> "Stirpes autem" *Urs.* 27 pro-
gna F^u (a n. l.) 29 ab F^{ar} : b F^u . 29-30 <a stirpibus iis,
quae> ab im. arbori<bus nascuntur> *Urs.* (fere) 30 patores
(p minus cert.) F^c . 30-36 su. *Ep.* 31 ustodes (u minus
cert.) F^c . 32 .i. F (vix pro id est) 32-33 mer<cenarios,
qui cu>m *Urs.* 33-34 suppl. *Mue.* ex *Epit.* 34 nt (n mi-
nus cert.) F^c . 35 e F^c . su. *Ep.* 36 porro F^u : orro F^k .
37 ostium *Scal.*

⑥ 2 stlenbum *M*: stembum P^1 . picrum MP^1 . 3-4 appel-
labant uocabant *T*. 5 infixus *T*.

. oro fidem, qui
 eam silvam et
 <ho>stili in me la-
 tus, ut revolso
 5 qui iactu vali-
 <do> parmam; nisi si
 voluit pro
 <Accius> in Bacchis (261): „Ec-
 egum aut al-
 10 nus. Ennius
 (inc. 40) <stip>ites abieigno
 ae stipitem
 mit eum, qua
 arripit.“ Strit-
 15 <tavum antiqui diceb>ant pro trita-
 <vo, qui est pater at>avi et ataviae
 s. Strigores in Ne-
 <lei carmine (5) pro st>rigosis positum
 <dens>arum virium ha-
 20 <„strig>ores exerciti“. Stri-
 <gae appellabantu>r ordines rerum
 <inter se contin>uate conlocata-
 <rum, a stringe>ndo dictae. Stri-
 ius Graeci στρίγγα ap-
 25 <pella> t maleficis mulieribus
 458 nomen inditum est, quas volaticas
 etiam vocant. Itaque solent his ver-
 bis eas veluti avertere Graeci:
 “†συρριντα πομπειεν νυκτικο
 30 μαν στριντατολαον† ὄρνιν ἀνω-
 νύμιον ὠκυνόρους ἐπὶ νῆας.“
 Statu liber est, qui testamento certa
 condicione proposita iubetur esse
 liber: et si per heredem est, quo minus
 35 statu liber praestare possit, quod
 praestare debet, nihilominus liber
 esse videtur. Status dies <cum hoste> vocatur

Strittavum antiqui dicebant pro tritavo.

Strigores id est densarum virium homines.

Strigae appellantur ordines rerum inter se continuate collocatarum, a stringendo dictae.

Status dies vocatur iudicii causa constitutus.

4
459

Ⓕ 1 oro *F^u*: ro *F^k*: <impl>oro *Urs.* 2 eam *F^u*: am *F^{ar}*.
 3 hostili *F^u* (ho n. l.) 3—4 ia<ctu> *Urs.* 5—6 vali<do con-
 fixit stipite> pa. *Vahlen.* 8 Accius *add. Scal.* 8—9 ec<quem
 stipitem abi>egnum aut al<neum> *Urs.* 10 n (vel m vel i)
 us *F^c*. 11 ites *F^k F^c*. 12 ae ut *vid. F^c*: e *F^u*. 14 arri-
 pit (a minus cert.) *F^c*. 14—16 su. *Ep.* 16 aui (a minus
 cert.) *F^c*. *suppl. Urs.* 17 s *F^c*. <ut stlites pro lites> *edd.*
(fere) 17—18 *suppl. Scal. (fere)* 19 arum (a minus cert.) *F^c*.
 19—20 <invenitur, id est dens>arum virium ho<minibus> *suppl.*
Urs. ex Epit. 20 ores (o minus cert.) *F^c*. 20—23 su. *Ep.*
 21 r ut *vid. F^c*. 22 natae *F^u F^c*. 23—24 Stri<gem, ut ait
Verr>ius Mue. (post Scal.) 24 ius ut *vid. F^c*: us *F^u*. στρίγγα
Mue. (post Scal.): στρογα F. 25 t vel e *F^c*: nihil *app. F^k*:
 quod *F^u*. 29—30 στρίγγ' ἀποπέμπειν νυκτιβόαν, τὰν στρίγγ'
 ἀπὸ λαῶν *Haupt. in Lindem. corp. gr. 2, 685* 31 <στρίγγ'>
 ὦν. *Haupt.* 33 (condicione *F'*) 34 est] stet *Urs.*, recte ut
vid. 37 *add. Mue.*

Ⓖ 1 Stritavum *TEI*: Strictavum *P¹*. tritavum *MP*. 2 Str.
 idenserum *M*: Str. idensarum *PL*: Str. densarum *Eβ*. 4 astri-
 gendo *L*: astrindo *G*.

qui iudici causa est constitutus cum peregrino; eius enim generis ab antiquis hostes appellabantur, quod erant pari iure cum populo Romano, atque hostire ponebatur pro aequare. Plautus in Curculione (5) „Si status conditus cum hoste intercedit dies, tamen est eundum, quo imperant, ingratis.“ **Stagnum** quidam dici

putant, quod in eo aqua perpetuo stet. Alii quod is locus a Graecis *στεινὸς* dicitur, quia bene contineat aquam. **Satura**, et cibi genus ex variis rebus conditum est, et lex

<mul>tis alis legibus conferta. Itaque in sanctione legum adscribitur:

„Neve per saturam abrogato, aut derogato.“ T. Annius Luscus in ea, [quam]

quam dixit adversus Ti. Gracchum:

„Imperium quod plebes per saturam dederat, id abrogatum est.“ Et C. Laelius in ea, quam pro se dixit (Sall. Iug. 29,5):

[„Dein

postero die, quasi per saturam sententiis exquisitis in deditionem accipitur.“ **Statae Matris** simulacrum

in Foro colebatur; postquam id Cotta stravit, ne lapides igne corrumperentur, qui plurimis ibi fiebat nocturno tempore, magna pars

populi in suos quique u<i>cos rettulerunt ei<u>s deae cultum. **Stalagmum** genus inaurium videtur

significare. Caecilius in Karine (106) cum ait: „tum ex aure eius stalagmum domi habeo“.

Stolidus, stultus. Ennius lib. I (Ann. 105): „Nam vi depugnare

Satura et cibi genus dicitur ex variis rebus conditum, et lex multis aliis conferta legibus, et genus carminis, ubi de multis rebus disputatur.

316 Statae Matris simulacrum in foro colebatur. 461

Stalagmium genus inaurium. Caecilius (106): „Ex aure eius stalagmium domi habeo.“

Stolidus stultus.

Ⓢ 9 ingratiis *Plaut.* 11 aliquo dis *F.* 11-12 σκευος *F.* 15 su. *Ep.* 22 intercidiſſe aliqua *vid.* 26-27 collastrauit *F.* corr. *Huschkius* 28 plurimus *Aug.*: plurimi *Mue.* fiebat ex -bant *F.*: -bant *Mue.* 30 suos ex suo *F.* vicos *Aug.* 31 eius *Aug.* 33 (karine *F.*) 34 ait tum *Aug.*: aitium *F.*

Ⓢ 1 Statūra *MPL.* 3 putatur *R.* 5 Stalacmium *L.* (g. inaurium *codd.*)

- sues stolidi soliti sunt.“ et in Ale-
xandro (36): „Hominem appellat: ‘quid
lascivi<s>, stolide?’ non intellegit.“ et
Caecilius in Hypobolimaéo (77): „abi hinc
5 tu, stolide; illi<c> ut tibi sit pater?“
et in Androgyno (9): „sed ego stolidus;
gratulatum me oportetat prius.“
Stuprum pro turpitudine anti-
quos dixisse apparet in Nelei car-
mine (2): „foede stupreque castigor
10 cotidie.“ Et in Appi sententis (1): „qui
animi conpotem esse, nequid frau-
dis stuprique ferocia pariat.“ Naevius (Bell.
[Pun. 45]):
„Seseque i perire mavolunt ibidem,
15 quam cum stupro redire ad suos
popularis.“ item (43): „Sin illos deserant
fortissimos viros, magnum stuprum
populo fieri per gentis.“ Stuppam
linum inpolitum appellant Graeci
20 Dorii[s]. Stura flumen in agro
Laurenti est, quod quidam
462 Asturam vo<cant. Suber> . .
ac suberies, q
thermi. Ste<rilam>
15 bant, quam g.
que non cipi <Sep>
lasi<a> aut Se<plasium>
memoraba
in Adelph<is> (com. inc. Ad. 1)
20 feri Anti<pho>
tum sit q
unde ungu
est. Stulto<rum> feriae appellaban->
tur Quirina<lia>.
35 Qui[p]rini, quod eo die omnes sa->
crificant ii, q<ui> sollemni die aut>

Stuprum pro turpitudine antiqui dixerunt, unde est in carmine (Nel. 2): „Foede stupreque castigor cotidie.“

Stura flumen in agro Laurenti est.

Sterilam sterilem.

463

Stultorum feriae appellabantur Quirinalia, quod eo die sacrificant hi, qui sollemni die aut non potuerunt rem divinam facere, aut ignoraverunt.

Ⓕ 1 soliti *Scal.*: solidi *F.* 3 lascivis *Scal.* 5 illic *Aug.*
 6 andronico *F.*: corr. *Aug.* 7 med *Bothius* oportebat *Aug.*
 10 stupraeque *F.* 13 pariat ex pareat *F.* 15 strupro *F.*
 20 Dorii *Aug.* 23–24 q<ua natabant in> thermis *Urs.*
 24–25 Ste<rilam mulierem appella>bant, quam G<raeci στειραν
 dicunt,> quae non cepi<t semen genitale.> *Urs.* 27 se (e mi-
 nus cert.) *F*^o. 28 memoraba *F*^u (-a n. l.) 29–31 Adelp<h(is,
 di te perdant in>feri, Anti<pho, quod unde hoc unguen>tum
 sit q<uaeris> *Urs.* (fere) 32 ungu (-u minus cert.; non ung) *F*^o.
 unde ungu<entum, nisi quod ex Seplasia> est? *Urs.* (fere)
 33 Stulto (o minus cert.) *F*^o. 33–34 su. *Ep.* 34–35 Quiri-
 na<lia, qui erat dies festus> Quirini *Urs.* 35–36 su. *Ep.*
 37 q ut vid. *F*^o.

Ⓕ 5–6 sacrificant *MP¹LE*: sacrificabant *P¹TGI* (*R* n. l.)
 sacr. — die om. *R.*

non potuerunt rem divinam face-
re, aut ignoraverunt
Fornacaliu(m)
commissumque
5 more at
quibus p
Sanctum
lius, quod n
At Aelius s
10 videatur ca.
Plerique autem q
poena sit multa
se ponetur pro
et sanctio dicta
15 et rogatio: qui con
Sanqualis avis ap <com->
mentaris augura(libus) ossifra->
ga dicitur, quia in <Sanci dei>
tutela est. Saccom
464 m Pomponius 318
71 (inc. XIII) tor, quod ficus ea
. nomen per m
. ductum est; io
. dem modo so-
25 „tu es Apollo
. Sacrem
. us, ubi iam
. ure appel-
. t; ita id adi-
50 <s>umsit voca-
. <Plautus (Men. 289): „Adu>lescens, qui-
<bus hic pretiis porci> veneunt sa-
<cres, sinceri? Nummi>s. Nummum
<a me accipe, iube t>e piari de mea
15 <pecunia.“ et in Rudent>e (1208): „Sunt domi
<agni et porci sacres.“ C>ato adver-
<sus Q. Minucium The>rmm post

Sanqualis avis, quae ossifraga dicitur.

I

ⓕ 1—2 *su. Ep.* 2—5 <solemnem> Fornacaliu<m suorum diem> commissumque <piaculum expiabant ex> more *Mue.* 4 commissumque *F^u* (que *n. l.*) 5 at *F^{ar}*: a *F^u*. 7—8 Sanctum <ait dici Opillus Aure>lius quod n<ec sacrum est nec religiosum.> *Urs.* 8 n *ut vid. F^c*. 9 s *F^{ab}*: S<tilo> *Urs.* 10 ca *F^c*: c *F^k*. 11 q *F^k*. 11—12 q<uod qui violaverit, ei> poena sit multa<ve sancita> *Urs.* (fere) 14 dicta (a minus cert.) *F^c*. 15 con *F^{ar} F^c* (vel m vel i vel u) 16 ap *F^u* (p *n. l.*): appellatur *Urs.* 18 suppl. *Scal.* (fere) 19 Saccom vel Saccon *F^c*: Saccomorum (quasi sycomorum) *Urs.* 21 tor (non mor) *F^c*. 23 post est aut distinctio aut erasa r littera in *F.* 24 dem *F^{ab}*: lem *F^k*: em *F^u*. 26—27 Sacrem <porcum dici ait Verri>us *Urs.* 27 us *F^u F^{ab}*: is *F^k*. 28 u (vel i; nullo modo a) re *F^c*. 28—29 an <i>ure appel<latum>? 30 umsit *F^c*: omisit *F^u*: amisit *F^{ab}*: sumsit *Croenert.* 30—31 voca<buli formam> *Mue.* 33 s *ut vid. F^c*. 34 e *ut vid. F^c*. plari (vix piari) *F.* 36 ato (a minus cert.) *F^c*. 37 rmum (r minus cert.) *F^c*.

ⓖ 1 ossa fraga *MP.*

<censuram> (2) crem in sin-
. quando pro
. me sacrem
. primis fiet
5 <S>acrima est,
<ut et Clo>atius dicunt,
. tum in amphoram
. <sacr>ifici causa pro
<vineis, vasis et vino>, quae quasi sacra
10 bero fit, ut prae-
<metium Cereri.> Sacrificulus
<rex appellatur,> qui ea sacra, quae
<reges facere a>ssueverant, facit.
<Quem creasse dicit>ur post reges ex-
15 <pulsos Iunius Br>utus. Sacella di-
<cuntur loc>a dis sacrata sine tec-
456 to. Sacrosanctum dicitur, quod
iure iurando interposito est
institutum, si quis id violasset,
20 ut morte poenas penderet. Cu-
ius generis sunt tribuni plebis aediles-
que eiusdem ordinis; quod adfir-
mat M. Cato in ea, quam scripsit,
aedilis plebis sacrosanctos esse (1).
25 Sacratae leges sunt, quibus sanctum
est, qui[c]quid adversus eas fece-
rit, sacer alicui deorum †sicut†
familia pecuniaque. Sunt qui esse
dicant sacratas, quas plebes iu-
30 rata in monte Sacro sciverit.
Seclusa sacra dicebantur, quae Grae-
ci mysteria appellant. Scena
ab alis, a quibusdam sacena appel-
latur dolabra pontificalis. Sa-
35 risa est hastae Macedonicae ge-
nus. Sacer mons appellatur
trans Anienem, paullo ultra ter-

- 319 **Sacrima** appellabant mustum, quod Libero sacrificabant pro 465
vineis et vasis et ipso vino conservandis; sicut praemetium
de spicis, quas primum messuissent, sacrificabant Cereri.
Sacrificulus rex appellatus est, qui ea sacra, quae reges
facere adsueverant, fecisset. 5
Sacella dicuntur loca dis sacra sine tecto.
Sacrosanctum dicebatur, quod iureiurando interposito erat 467
institutum, ut, si quis id violasset, morte poenas penderet.
Sacratae leges dicebantur, quibus sanctum erat, ut, si quis
adversum eas fecisset, sacer alicui deorum esset cum familia 10
pecuniaque.
Seclusa sacra dicebant, quae Graeci mysteria appellant.
Scena sive **sacena** dolabra pontificalis.
Sarisa hasta Macedonica.
Sacer mons trans Anienem fluvium ultra tertium miliarium 15
appellatur, quia Iovi fuerat consecratus.

Ⓕ 1 crem *F^u* (c n. l.) <porcum sa>crem *Mue.* 2 quando *F^u*
(q n. l.) 3 me *F^k*: ne *F^u*. 4 fiet *F^{ar}*: fiat *F^u*. 5 acrima
(a- minus cert.) *F^c*. post est distinctio in *F.* 6 suppl. *Urs.*
7-8 <mustum indi>tum in am. <Meditrinalibus sacr>ifici *Mue.*
8 ifici *F^{ab}*. 9 su. *Ep.* 10 bero (b minus cert.) *F^c*. 10-11 <ea
re fiunt, quod Li>bero fit, ut prae<metium, quod Cereri> *Mue.*
11 Cereri *F^u* (n. l.) 12-13 su. *Ep.* 14 ur *F^u* *F^c* (u minus
cert.) 14-15 suppl. *Mercklin.* 15 utus ex utos *F.* 15-16 su.
Ep. 16 a ut vid. *F^c*. 26 qui quid *Aug.* 27 sit cum *Urs.*:
sit ut *Aug.* 34-35 (*Sarisa F'*) 37 (paullo *F'*)

Ⓖ 2 premenum *T.* 8 institutus *MP*: iusti *R.* ponas *G.*
10 (aduersum *codd.*) 12 appellant *ET*: appellabant *PM Lβ.*
14 (*Sarisa codd.*)

tium miliarium; quod eum plebes,
cum secessisset a patribus, creatis tribunis
plebis, qui sibi essent auxilio, dis-
cedentes Iovi consecraverunt.
5 At homo sacer is est, quem populus
iudicavit ob maleficium; neque
fas est eum immolari, sed, qui occi-
dit, parricidi non damnatur;
nam lege tribunicia prima ca-
10 vetur, „si quis eum, qui eo plebei scito
sacer sit, occiderit, parricida ne
sit.“ Ex quo quivis homo malus atque
inprobus sacer appellari solet. Gal-
468 lus Aelius ait sacrum esse, quo-
15 cumque modo atque instituto civi-
tatis consecratum sit, sive aedis,
sive ara, sive signum, sive locus,
sive pecunia, sive quid aliud,
quod dis dedicatum atque conse-
20 cratum sit: quod autem privati[s]
suae religionis causa aliquid ea-
rum rerum deo dedicent, id pon-
tifices Romanos non existimare
sacrum. At si qua sacra privata
25 succepta sunt, quae ex instituto
pontificum stato die aut certo
loco facienda sint, ea sacra ap-
pellari, tamquam sacrificium; ille
locus, ubi ea sacra privata facien-
30 da sunt, vix videtur sacer esse.
Sacrani appellati sunt Reate or-
ti, qui ex Septimontio Ligures
Siculosque exegerunt; nam vere
sacro nati erant. Sagmina
35 vocantur verbenae, id est herbae
purae, quia ex loco sancto arce-
bantur a consule praetoreve, le-

320 Sacrani appellati sunt Reate orti, qui ex Septimontio Li- 469
gures Siculosque exegerunt; dicti Sacrani, quod vere sacro
sint nati.

Sagmina dicebant herbas verbenas, quia ex loco sancto arce-
bantur legatis proficiscentibus ad foedus faciendum bellum-
que indicendum; vel a sanciendo, id est confirmando. Nae-
vius (Bell. Pun. 33): „Scopas atque verbenas sagmina sump-
serunt.“

Ⓕ 14—15 quodcumque more *Lachmann.* 16 Sive (*nov. lemm.*) *F.*
17 Sive (*nov. lemm.*) locum *F.* 20 privati *Aug.* 25 sus-
cepta *Aug.* 33 sigulosque *F.* 36—37 arcebantur *suspectum*:
carcebantur *Mercklin.*: arce dantur *Huschkius.*

Ⓖ 1 Sacrati *MP.* recte β : reati *T.* 2—3 quod — nati *om. M.*
sunt *P.* 7 scapos α : scapas β : *corr. Scal.*

gatis proficiscentibus ad foedus
faciendum bellumque indicendum;
vel a sanciendo, id est confirman-
do. Naevius (Bell. Pun. 33) <„scopas atque ver-

[benas sagmina sumpserunt]

[(trag. inc. 219): „Ius sacratum Iovis

5 iurandum sagmine.“ Sagaces

appellatur multi ac soller-
tis acuminis. Afranius in Brun-

disina (15): „Quis tam sagaci corde,

atque ingenio unico?“ Lucretius

10 lib. II (840): „Nec minus haec animum

470 cognoscere <posse sagacem.“ Sagacem>

etiam canem (Enn. Ann. 533)

„invictus ca<nis>

ribus fretus.“ <Saga quoque dicitur>

15 mulier peri<ta sacrorum, et sagus>

sapiens, pro<ducta prima syllaba,>

forsitan prop<ter ambiguitatem>

evitandam. <Sanates quasi sana->

ti appellat<i>

20 Sulpicius

et Opillus <Aurelius>

dici inferio

ut Tiburtes

populo Tibur<ti>

25 Tiburti, idem <infe->

riorisque loci

in XII (1, 5): „Nex<i>

forti sanati<d>

id est bonor<um>

30 qui et inf

que sunt; <pris->

cos Latinos

egerit secundum <in->

fra Romam in e

35 eosque sanati

Sagaces appellantur sollertis acuminis, unde etiam canes indagatores sagaces sunt appellati.

Saga quoque dicitur mulier perita sacrorum, et vir sapiens, 471 producta prima syllaba propter ambiguitatem evitandam. 4

Ⓕ 4 *su. Ep.*: *om. F.* 11 *suppl. Urs.* 12 canem (*m minus cert.*) *F^c*. 13–14 *ca*<*nis nare sagax et vi*>*ribus Vahlen.* 14–17 *su. Ep.* 15 *peri F^u* (*i n. l.*) 18 *suppl. Urs.* 19 *appellat* (*t minus cert.*) *F^c*. 19–20 *appellat*<*i, quasi sanatae mentis. Ser.*> *Sulp. <Rufus> Mue. (post Urs.)* 21 *oppillus* (*s minus cert.*) *F^c*. 21–24 <*Aurelius ita existimant*> *dici inferioris superiorisque loci . . .* ut *Tiburtes <supra Romam aliosque qui cum> pop. Tibur<ti . . . in agro> Mue.* 23 *tiburtes ut vid. F^c*. 25 *idem* (*m minus cert.*) *F^c*. 25–26 *suppl. Scal.* 26 *loci* (*i minus cert.*) *F^c*. 27 *nexi Mue.*: *nexo Scal.* 28 *d* (*vel q vel g; non s*) *F^c*: *fort. sanatiq<ue>* 29 *bonor<um et qui defecerant sociorum. Sunt> Mue.* 30 *infe F^u* (*e n. l.*) 31 *post sunt distinctio F^c*. 31–32 *suppl. Scal.* 33–34 *suppl. Scal.* 34 *e* (*potius quam e*) *F^c*. 35 *eos quae F.* *sanati F^{ab}*: *sanat F^u*.

Ⓖ 2 *indigatores G.*

praeter opinionem
 set sanavisseque
 cisci potuisset no
 Cincius lib. II. de officio iuriscon-
 sulti. Ne Valerius quidem Messala
 5 in XII. explanatio
 men in eo libro, quem
 volute inscribi, fore
 duas gentis finitimas
 472 legem hanc scrip-
 11 tam n ut id ius man-
 cipii nexique quod populus Romanus haberent.
 fectos et sana-
 tes significare exis-
 15 atu. Multi sunt,
 acuit displi-
 c ut sant forcti
 sanati insani.
 Sarpta vinea, putata, id est pura
 20 facta relictæ inpe-
 solent esse, quæ
 r; inde etiam
 ores dici pu-
 tant. Sarpere enim antiqui pro pur-
 25 gare ponebant. Sarthe in augu-
 ralibus pro integro ponitur:
 „sane sarctequæ audire vi-
 Ob quam causam opera pu-
 blica, quæ locantur, ut integra præs-
 30 tentur, sarcta tecta vocantur. et
 enim sarcire est integrare facere.
 Sarra insula erat, quæ nunc Epiros
 facta est. Sardare intellegere
 Nævius belli Pu-
 35 nici libro . . . (71): „quod bruti nec satis
 sardare queunt.“ „Sardi venales,
 alius alio nequior“: ex hoc natum

323 **Sarpta vinea** putata, id est pura facta, unde et virgulae 473
abscisae sarmenta. Sarpere enim antiqui pro purgare po-
nebant.

Sarte ponebant pro integre. Ob quam causam opera pu-
blica, quae locantur, ut integra praestentur, sarcta tecta vo- 5
cantur. Etenim sarcire est integrum facere.

Sarra Epiros insula.

Sardare intellegere. Naevius (Bell. Pun. 71): „Quod bruti
nec satis sardare queunt.“

Ⓕ 1 opinion (-n minus cert.) *F*^c. 1-2 opinion(em eos de-
bellavis)set sanavisse(t)q(ue ac cum iis pa)cisci *Mue.* (post
Scal.) 2 sanavisse*q (q minus cert.) *F*^c. 4-5 suppl. *Urs.*
(post *Scal.*) 6 explanatio (o minus cert.) *F*^c. 6-9 expla-
natio(ne rem expedit. Hic ta)men in eo lib., quem <de
dictis in>volute inscribit, forc(tos sanatisque) du. gen. fin.
<fuisse censet.> *Mue.* (post *Scal.*) 7 quem (e minus cert.) *F*^c.
8 forc (c minus cert.) *F*^c. 9 finitimas *F*^u (s n. l.) 10 egem
(e minus cert.) *F*^c. 10-11 <de quibus l>egem hanc scrip(tam
esse, qua cautu)m *Urs.* 11 n vel m *F*^c: m *F*^u. 11-12 suppl.
Mue. 12 s *F*^u *F*^{ab}. r. (i. e. Roman-. ut vid.) *F*. 13 rectos
(r minus cert.) *F*^c. 13-15 <neque alios quam fo>rectos et sa-
na(tes eam legem sig)nificare exis(timat hoc signific)atu *Scal.*
(fere) 15 a (ut vid.) tumulti *F*^c. 16 acuit *F*^k. <quibus
id, quod his pl>acuit, displiceat> *Mue.* (post *Scal.*) 17 ut
(u minus cert.) *F*^c. sanates *Mue.*: an sint? 18 anati (a- mi-
nus cert.) *F*^c. 19-20 su. *Ep.* 20-24 <virgulae enim re-
lictas inpe(dimenta vitibus so>lent esse, quae <ideo abscin-
duntur>r; inde et. <sarmenta script>ores dici pu(tant> *Urs.*
21 lent (l minus cert.) *F*^c. 22 r (vel t), seq. distinctio *F*^c.
25-26 su. *Ep.* rte *F*^{ab}. 26 integre *Epit.* 27 e *F*^u *F*^c.
27-28 vi(dereque) *Urs.* 28 m vel n *F*^c: am *F*^u. 28-31 su.
Ep. 30 ocantur (o minus cert.) *F*^c. 31 a (ut vid.) *F*^c.
33-36 su. *Ep.* 35 d *F*^u *F*^{ab}. 36 uernales *F*. 37 uior
(u minus cert.) *F*^c. suppl. *Aug.*

Ⓖ 2-3 pemebant *M*. 5 sarcta *MPLR*: sarta *ETGI*.
5-6 locantur α. enim *R*. 8-9 pruti nec *M*: prutineo *P*:
hutrinet *G*: utrinet *IR*.

<proverbium vi>detur, quod ludis
 fiunt a vicinis
 <a>ctio Veientium
 in qua novissimus
 <de>rrimus producitur
 e senex cum toga prae-

474 texta bullaque aurea; quo
 cultu reges soliti sunt esse E<trus->
 corum, qui Sardi appellantur,
 10 quia Etrusca gens orta est Sardi-
 bus ex Lydia. Tyrrenus enim inde
 profectus cum magna manu eorum,
 occupavit eam partem Italiae, quae
 nunc vocatur Etruria. At Sin-
 15 nius Capito ait, Ti. Gracchum
 consulem, collegam P. Valeri Fal-
 tonis, Sardiniam Corsicamque sub-
 egisse, nec praedae quicquam aliud
 quam mancipia captum, quorum vilis-
 20 sima multitudo fuerit. Sarcito
 in XII (8, 9) Ser. Sulpicius ait signifi-
 care damnum solvito, praestato.
 Sardanapallus rex Assyriorum
 fuit unicae luxuriae inter mu-
 25 lieres epulasque versatus semper
 atque omni tempore. Sargus, piscis
 genus, qui in Aegypt<i>o mari fere
 nascitur. Lucilius (1276): „Quem praeclarus
 helops, quem Aegypto sargus mo-
 30 vebit.“ Saturnia Italia, et
 mons, qui nunc est Capitolinus,
 Saturnius appellabatur, quod
 in tutela Saturni esse existi-
 mantur. Saturni<i> quoque diceban-
 35 tur, qui castrum in imo clivo Ca-
 pitolino incolebant, ubi ara di-
 cata ei deo ante bellum Troianum

Sarcito damnum solvito.

475

Sargus piscis genus in mari Aegyptio.

2

ⓕ 2—6 <Capitolinis, qui> fiunt a vicanis <praetextatis, a>uctio Vei. <feri solet,> in qua no. <idemque dete>rrimus prod. <a praecon>e *Scal. (fere)* 3 uctio (u minus cert.) *F^c.* 6 e *F^c.* 6—7 praetexta *Aug.*: paret ex ta *F.* 8 culta *F.* 8—9 *suppl. Aug.* 27 Aegyptio *Epit.* 34 Saturnii *Aug.*

Ⓢ 1 solutio *R.*

videtur, quia apud eam supplic-
cant apertis capitibus. Nam Ita-
lici auctore Aenea velant ca-
476 pita, quod is, cum rem divinam faceret 325
5 in litore Laurentis agri Veneri ma-
tri, ne ab Ulixē cognitus interrompe-
ret sacrificium, caput adoperuit,
atque ita conspectum hostis evitavit.
Saturno dies festus celebratur men-
10 se Decembre, quod eo aedis est dedi-
cata: et is culturae agrorum prae-
sidere videtur, quo etiam falx est
ei insigne. Versus quoque antiquissi-
mi, quibus Faunus fata cecinisse ho-
15 minibus videtur, Saturnii appel-
lantur. Quibus et a Naevio bellum
Punicum scriptum est, et a multis aliis
plura composita sunt. Qui deus in Salia-
ribus Sat<e>urnus nominatur, vide-
20 licet a sationibus. Sas Verrius pu-
tat significare eas, teste Ennio,
qui dicat in lib. I (101): „Virgines; nam sibi
quisque domi Romanus habet sas“;
cum suas magis videatur signifi-
25 care. Sicuti eiusdem lib. VII (218) faten-
dum est eam significari, cum ait:
„Nec quisquam [philo]sophiam“ (quae doc-
trina latina lingua no<me>n habet)
„sapientia quae per<h>ibetur, in somnis
30 vidit prius, quam sam discere coepit.“
Idem, cum ait sapsam pro ipsa
nec alia, ponit in lib. XVI (430): „Quo res sap-
sa loco sese ostentatque iubet-
que.“ Et Pacuvius in Teucro (324): „Nam Teu-
35 crum regi sapsa res restibillet.“
Scaevam, volgus quidem et in bona,
et in mala re vocat, cum aiunt

Sateurnus Saturnus.

477

324 Sas suas. Ennius (Ann. 101): „Virgines nam sibi quisque domi Romanus habet sas.“

Sam eam Idem Ennius (Ann. 218): „Ne quisquam philosophiam in somnis vidit prius, quam sam discere coepit.“ 5

Sapsa ipsa. Idem Ennius (Ann. 430): „Quo res sapsa loco sese ostentat.“

Scaeva res dicitur mala, quasi sinistra: *σκαίων* enim Graece sinistrum dicitur.

Ⓕ 6 (ulixe cognitus *F*) 10 (decembre *F*) 13 ei *Aug.*:
et *F*. 19 Sateurnus *Epit.* 22 pro virginis (*gen. sing.*)?
25 sicuti] sed utique *Huschkius* (VII *F*). 27-28 corr. *Scal.*
28 nomen *Plasberg*. 31 Item *Mue.* 32 al. <quod> po. *Mue.*
(XVI *F*)

Ⓖ 4 Id est *I.* (nequisquam *codd.*: -que *MP*) 5 pius *G.*

- 478 bonam et malam
in mala pone
apud Graecos σ<καὶδν>
pro sinistro sca <Hos->
5 tius in belli Hi<strici libro (7)>
sentit scaev
obit penitus o <Saperda>
genus pessimi pi<scis. *Sapientem etiam*>
significat, cu<m ait Varro (Men. 312): „videmur
[nobis]>
10 saperdae, cum <simus σαρπολ.“>
Sandaracam <coloris genus,>
quod Graeci sa
Naevius (com. 123): „meru<la sandaracino ore.“>
„Sabini quod <volunt somniant“ vetus>
15 proverbium e
Sinnius Capit<o sacri->
fium propte<r>
Sabinum at
nam his pro
20 rum idemq
facientibus
in quiete vi
fici religione
in proverbium <Sabinos solitos quod>
25 vellent somn<iare avidi->
tatem bibendi q
id somnium cap
illud quoque: „anus <quod vult som->
niat.“ Fere enim quo
30 animo volvimus <ap->
parere solet. Samb<uca organi>
genus, a quo samby<cistriae>
dicuntur. Per similitu<dinem>
eam machinam appella
480 it; nam ut in
35 <organo chordae, sic in m>achina funes

Saperda genus pessimi piscis.

479

Sandaraca coloris genus. Naevius (com. 123): „Merula sandaracino ore.“

Sambuca organi genus, a quo sambycistriae dicuntur. Machina quoque, qua urbs expugnatur, similiter vocatur. Nam ut in organo chordae, sic in machina intenduntur funes.

Ⓢ 1–5 <scaevam. At scriptores> in m. pone<re consueverunt, ut> ap. Gr. σ<καίων invenitur positum.> Pro si. sca<evum usurpavit> Urs. (fere) 3 (apud F) σ vel C F. 6 post u non est a F^o. 7 o (vel c vel a) F^c. 7–8 su Ep. 8 pi F^k F^o (i minus cert.) 8–10 suppl. Urs. (fere) 9 cu (u minus cert.) F^c. 10 cum (m minus cert.) F^c. 11 Sanderacam F. suppl. Scal. (fere) 12 sa F^{ar}: s F^u: sa<ndycem> edd.: an σανδαράχην? 14 suppl. Scal. 16 capit F^u F^c. 16–17 <sacri>ficium propte<r viam> Scal. 18 ad <illud adhibere solebant> Scal. (fere) at an ad inc. F^{ar}. 19 pro F^u (o n. l.) 19–20 nam is pro<mittebat se pro illis somniatu>rum Scal. 20 idemq (vel -o) F^c: idemque F^u: idem F^k. 20–22 idemq<ue postquam evigilasset, sacra> fac. <narrat omne quicquid> in qu. vi<disset> Urs. (post Scal.) 21 s minus cert. F^c. 23 <unde venisse dicitur> Urs. 24 m minus cert. F^c. 24–25 suppl. Scal. (fere) 25–27 <Sed quia propter avidi>tatem bib. q<uaedam anus mulieres> id som. cap<tabant, vulgatum est> Scal. (fere) 28–29 suppl. Scal. 29–31 quo<d vigilantes> an. vol. <idem dormientibus ap>parere Scal. (fere). 30 (animo F) 31 b minus cert. F^c. 31–33 su. Ep. 33 u minus cert. F^c. 35 it (vix nt) F^c <qua urbes expugna>nt Epit. 36 su. Ep.

Ⓢ 1 Superda I. 2 Scanda raca R: Sardaraca T. (coloris genus codd.) 4 Sambila (-yla) codd. 5 quia M.

- <intenduntur. Sa>mnitibus nomen
 s propter genus
 <hastae, quod σαύνα> appellant
 <Graeci> x Sabinis vere
 5 <sacro> r hominum
 Comio Castronio
 <duce occupasse c>ollem, cui nomen
 <Samnio Salar>iam viam
 <port>a quae nunc Col-
 10 <lina a colle Quirina>li dicitur
 <a>ppellabatur.
 it ea liceret
 em portari.
 <Salacia dicta est quod> salum ciet an
 15 <quo> vocabulo poe-
 <tae pro aqua usi sunt.> Pacuvius
 <. (418): „hinc saeviti>am Salaciae
 <fugimus.“> vescimur
 mo ut me
 20 um saeptam
 <Salutari>s porta ap-
 <pellata est ab aede S>alutis, quod ei
 <proxima sa>lutationes; vo-
 <n>unc ludi, scenicos
 25 s primum fecisse C.
 alium, M. Popilium M.
 <f. curules a>ediles, memoriae
 <prodiderunt> historici. Solebant
 <enim saltare> in o<rc>hestra, dum
 30 <in scaena actus fa>bulae componeren-
 <tur, cum gestibus ob>scaenis. „Salva res
 <est dum cantat> senex“, quare parasi
 482 Apollonis in scaena dictitent,
 causam Verrius in lib. V, quorum
 35 prima est p littera, reddidit,
 quod C. Sulpicio, C. Fulvio cos., M. Cal-
 purnio Pisone praetore urb. faciente

327 Samnites ab hastis appellati sunt, quas Graeci σαύνια ap- 481
pellant; has enim ferre adsueti erant; sive a colle Samnio,
ubi ex Sabinis adventantes consederunt.

Salaria via Romae est appellata, quia per eam Sabini sal
a mari deferebant.

Salaciam dicebant deam aquae, quam putabant salum ciere
(hoc est mare movere. Unde Ovidius: „Nymphaeque sa-
laces“); quo vocabulo poetae pro aqua usi sunt. Pacuvius
(418): „Hinc saevitiam Salaciae fugimus.“

Salutaris porta appellata est ab aede Salutis, quae ei pro- 10
xima fuit.

Ⓢ 1 *su Ep.* m- *F^u F^c* (*minus cert.*): n *F^{ab}*. 3-4 *su. Ep.*
4 x *ut vid. F^c*: ex Croenert. 5 r *ut vid. F^c*. 6 *comio F^u F^c*
(c *minus cert.*) 7 *suppl. Scal.* 8 *su. Ep.* 9 <incipere ait
a port>a *Scal.* 10 *suppl. Scal.* 11 ppellabatur ex ppella-
batur *F^c*. <Salaria autem propterea a>ppellabatur *Scal.*
12 it *vel ut F^c*: it *ut F^u*. 13 em *F^c*: lem *F^u*. <a mari in
Sabinos sal>em *Urs. (post Scal.)* 14 salun *Fⁱ*. 14-15 an<ti-
quitus autem eo> *Urs.*: an Am<phitrite>? 15-18 *su. Ep.*
19 mo *F^c*: emo *F^k*: nemo *F^u*. 21-23 *su. Ep.* 22 alutis
(a *minus cert.*) *F^c*. 23 ante vo *distinctio in Fⁱ*. 23-24 <vel
ita ob sa>lutationes vo<catur> *Mue. (post Scal.)*: <Sa>ltationes
vo<cabantur> *Momms.* 26 a (*vel l*) lium *F^c*. (popilium *Fⁱ*)
27-28 *suppl. Urs. (post Scal.)* 29-31 *suppl. Momms.* 32 se-
nex *F^k* (s n. l.) 33 (apollonis *Fⁱ*) 36 P. Sulp. Cn. Ful. *Aug.*
M.] in *Fⁱ*.

Ⓢ 1 saynia *TEG*: sainia *PML*: sarma *IR*. 1-2 appel-
labant *MP*. a om. *I*. 4 sibini *M*. sibinis ab amari *I*.
6 Sallaciam *R*. 8 quo] qui *I*. 9 salatae (-tie) *MR*: sa-
latiem *P*.

ludos, subito ad arma exierint,
 nuntiat[i]o adventu[s] hostium,
 victoresque in theatrum redierint
 solliciti, ne intermissi religionem
 5 adferrent, †instaurati qui† essent:
 inventum esse ibi C. Pomponium,
 libertinum mimum magno
 natu, qui ad tibicinem saltaret.
 Itaque gaudio non interruptae
 10 religionis editam vocem nunc
 quoque celebrari. At in hoc libro
 refert Sinni Capitonis verba,
 quibus eos ludos Apollinares
 Claudio et Fulvio cos. factos di-
 15 cit ex libris Sibyllinis et va-
 ticio Marcii vatis institutos, nec
 nominatur ullus Pomponius.
 Ridiculeque de ip<sa> appellatio-
 ne par<a>sitorum Apollinis hic
 20 causam reddit, cum in eo prae-
 terisset. Ait enim ita appellari,
 quod C. Volumnius, qui ad tibi-
 cinem saltarit, secundarum par-
 tium fuerit, qui fere omnibus
 25 mimis parasitus inducatur. Quam
 inconstantiam Ver<rii> nostri non
 sine rubore rettuli. Salios
 a saliendo et saltando dictos esse
 quamvis dubitari non debeat, ta-

ⓕ 2 corr. Aug. 5 instaurandique Aug.

18 ridiculae quae deip (sic) F: corr. Urs.

28 a sallendo F: corr. Aug.

6 Pompinium F.

26 Verrii Aug.

329 men Polemon ait Arcada quendam fuisse, no- 484
mine Salium, quem Aeneas a Mantinea in Italiam
deduxerit, qui iuvenes Italicos ἐνόπλιον sal-
tationem docuerit. At Critolaus Saonem ex
Samothrace, cum Aenea deos Penates qui Lavi-
nium transtulerit, saliare genus saltandi
instituisse; a quo appellatos Salios, quibus per omnis
dies, ubicumque manent, quia amplae ponuntur ce-
na(e), siquae aliae magnae †dum†, saliares appel-
lantur. Salmacis nomine nympa Caeli et Ter- 10
rae filia fertur causa fontis Halicarnasi aquae
appellandae fuisse Salmacidis; quam qui bibisset,
vitio inpuccitiae mollesceret. Ob eam rem, †que
id† eius aditus, angustatus parietibus, occasionem
largitur iuvenibus petulantibus antecedentium 15
puerorum puellarumque vi[t]olandarum, quia non
pate(t re)fugium. Ennius (trag. 338): „Salmacida spolia
[sine
sanguine et sudore.“ Salias virgines Cinci-
us ait esse conducticias, quae ad Salios adhibe-
antur cum apicibus paludatas; quas Aelius Stilo 20
scripsit sacrificium facere in Regia cum ponti-
fice paludatas cum apicibus in modum Saliorum.

Ⓕ 1 quendam ex quaedam F. 3 ἐνοπλιον F. 8-9 cenae
Aug. dum] sunt Aug. saliares F. 12 salmacidis F.
13-14 quod Aug. 16 viol- Aug. 17 suppl. Aug. salma-
cidas polla F: corr. Aug. 18 sud. et sang. Enn.

- Spondere Verrius putat dictum, quod sponte sua, id est voluntate, promittatur. Deinde oblitus inferiore capite sponsum et sponsam ex Graeco dicta[m] ait, quod i *σπονδὰς* inter-
- 5 positis rebus divinis faciant. **Salicem** idem virgulti genus, non arboris dicit, et ridicule interpretatur dictam, quod ea celeritate crescat, ut salire videatur. **Salinum** in mensa pro aquali solitum esse poni ait cum patella, quia ni-
- 10 hil aliud sit sal, quam aqua. **Salentinos** a salo dictos, Cretas et Illyrios, qui cum Locrensisbus navigantes societatem fecerint, eius re-
- 486 gionis Italiae, quam d *<Saeculares ludi>*
 Tarquini Superbi regis i
- 15 Marti consecraviť
 cos., quod populus Romanus in l
 aram quoque Diti ac *<Proserpinae in>*
 extremo Martio campo quod *Tarentum ap->*
 pellatur, demissam *<infra terram pedes circiter>*
- 20 viginti, in qua *<populus>*
 Romanus facere sacr(a *nono>*
 et nonagensimo anno ante *M. Valerio Corvino et M.>*
 Popilio Laenate *<consulibus ho->*
 stis furvis est *<tribus diebus totidem>*
- 25 que noctibus, ac de *<cen->*
 tum post annos ut *<sae->*
 culares appella
 saeculi habetur. *<Sc>uti<lum tenue et macrum . ex->*
 Graeco, ut cum dicim(us *exi->*
- 30 lem aliquem demo(nstramus, pelliculam tantum)
 pompa aliud de *<scu->*
 tilum de scrutiis
 qui virtute po
 scutilo cum cor *<Squalidum in->*
- 35 cultum et sord(idum *dic->*
 tum, quod proxim[a]e *<squamae ad similitudinem pi->*
 scium accedit; in

328 **Spondere** putatur dictum, quod sponte sua, id est volun- 485
tate, promittatur.

Salentini a salo sunt appellati.

Saeculares Iudi apud Romanos post centum annos fiebant, 487
quia saeculum centum annos extendi existimabant. 5 .

Scutulum tenue et macrum, et in quo tantum exilis pelli-
cula cernitur.

Squalidum incultum et sordidum, quod proxime similitu-
dinem habeat squamae piscium, sic appellatum.

Ⓕ 12 *navigantes ex nagantes F.* 13 d *F^u F^L (ut vid.) d* <i-
cunt de eis> *Urs. (fere) su. Ep.* 14 i *ut vid. F^L.* i <n agro
quem . . > *Roth. (Rhein Mus. 8, 776)* 15 -vit *F^u:* -vi *F^{ab}.*
<P. Claudius Pulcher> *Roth.* 16 l *F^u F^L (ut vid.)* 17 ac *F^u F^L*
(c *incert.*) 17-19 *suppl. Aug.* 19 *demissam F^u (-m n. l.)*
21 *vel Romano, -ni, etc. sacr F^u (r n. l.): sacra Aug.* 21-23 *suppl.*
Roth. 23 *popillo F.* 24 *furvis Aug.: furulis F. suppl. Urs.*
25 de <inde institutum est deinceps cen> tum *Mue. (post Aug.)*
26 ut *F^u (t n. l.)* 27 *appella F^u (-a n. l.)* <quod centum an-
norum spatium> *Urs.* 28 *su. Ep.* 29 *dicim (m incert.) F^L.*
29-30 *dicim <us scutulum hominem, exi> lem Urs.* 30 *demo F^u*
(o *n. l.*) *supplevi post Urs.* 31 de (*ut vid.; vix di*) *F^L.* 32 *scru-*
tis (potius quam -il) F^L. 33 *po F^u F^L.* 34 *cor F^k F^L.*
cor <iarium significamus> Urs. 34-37 *su. Ep.* 36 *proxime Epit.*
37 *post accedit distinctio, tum in (vel im vel iu; nullo modo c*
vel r) F^L.

Ⓖ 3 a sola *MP.* 6 *Scutillum I.* 9 *habebat MP*

diti paludum squ. <Ennius>
in Telepho (287): „Quam ve<stitus, squalida saeptus>
stola.“ Squarrosos <ab eadem squamarum> . .

similitudine ait dic<tos, quorum cutis exsur->
6 gat ob adsiduam inlu<viem. Lucilius (1121): „varo->
num ac rupicum squarr<osa incondita>
rostra.“

Schoeniculas app<ellavit mere->
trices Plautus propter usum ung<uenti schoeni,>
quod est pessimi generis. Itaque <dixit (Cist. 407):>
[„Diobolares>

488 <schoeniculae,> miraculae, cum extertis 330

11 <talīs, cum todillis crusculis.“> Idem (Poen. 266): „Pro->
[sedas pistorum

<amicas, reliquias alicarias,> miseras schoeno dili->
<butas, servilicolas sordid>as.“ Scorta appel->

<lantur meretrices ex cons>uetudine rusticorum,

15 quos solebant di->
<cere> delicularum. Omnia

<namque ex pellibus facta scorte>a appellantur.

<Scortes, id est pelles testium ari>etinorum, ab isdem
<pellibus dicta>s esse ait. Scandu-

20 <laca genus herbae frugibus> inimicae, quod eas
<velut edera implicando> necat. Scapten-

<sula locus, ubi effoditur argen>tum in Macedonia,

<dictus a fodiendo,> quod est Graece σκάπ->
<τειν. Lucretius (6, 810): „qu>alis exspiret Scap-

25 <tensula subter odores.“ S>pa<ra> parvissimi
<generis iacula> spargantur, dicta.

. <Lucilius> (1315): „tum spara, tum ru->
<mices portantur, tragula> porro.“ Scitum populi

. <magistr>atus patricius

30 <su>ffragis iussit

. us ex patribus et

. iam leges srib-

<ta- Plebisci>tum est, quod tribunus

. <ro>gavit, id est consu-

35 <luit> plebes autem est

Squarrosi ab eadem squamarum similitudine dicti, quorum cutis exsurgit ob assiduam inluviem. Lucilius (1121): „Varonum ac rupicum squarrosa incondita rostra.“

Schoeniculae appellantur meretrices propter usum unguenti schoeni, quod est pessimi generis.

331 **Scorta** appellantur meretrices, quia ut pelliculae subiguntur. 489 Omnia namque ex pellibus facta scorteae appellantur.

Scortes, id est pelles testium arietinorum, ab eisdem pellibus dicti.

Scandulaca genus herbae, frugibus inimica, quod eas velut 10 edera implicando necat.

Scaptensula locus, ubi argentum effoditur in Macedonia, dictus a fodiendo. Σκάπτειν namque Graece fodere dicitur. Lucretius (6, 810): „Quales expiret Scaptensula subter odores.“

Spara parvissimi generis iacula a spargendo dicta. Lucilius (1315): „Tum spara, tum murices portantur, tragula porro.“

Ⓕ 1—2 *suppl. Scal.* 3—6 *su. Ep.* 5 *inli vel inlu F^L.* 6 *squarr F^L.* 7 *Scoeniculas (corr. Schoe-), seq. distinctio F^L.* 7—8 *su. Ep.* 8 (trices *F*) *ung F^L.* 10 *miraculae (m incert.) F^L.* 11 *idem F^u F^{ab}.* 14 *uetudine (u- incert.) F^L.* *su. Ep.* 16 <es atulisse pro scorto> *pelliculam Urs.* 17 a *F^L.* *su. Ep.* 18 *etenorum (e- incert.) F^L.* 18—19 *su. Ep.* s *F^L.* 19—21 *su. Ep.* 20 *inimicae (i- incert.) F^L.* 21 *necat (n incert.) F^L.* 21—25 *su. Ep.* 22 *sum (s incert.), nullo modo tur F^L: um F^{ab}.* 24 *alis (nullo modo ales) F^L: lis F^{ab}: is F^k.* 25 *pa F^{ab}.* *ante parvissimi distinctio F^L.* 25—28 *su. Ep.* 26 *spargantur F^L.* 27 *tum F^u (t n. l.)* 27—28 *mu F: murices Epit.* 28 *porro (p incert.) F^L.* 29 *atus (non ctus) F^L.* 29—30 <est quod cum magistr> *atus patr. <rogavit populusque suis su>ffragis Momms.* 30 *ffragis (f- incert.) F^L.* 31 *us ut vid. (per compend.) F^L.* 32—33 *scrib- <tae> Urs.* 33—441, 1 <Plebisci> *tum est quod tr. <aedilisve plebi eam ro>gavit, ist est consu<luit plebesque scivit.> Pl. au. est <populus universus> Momms.*

Ⓖ 2 e. ab *MP¹L:* *exurgito ob I.* 3 *rapicum codd.* 4 *Sceniculae L.* 4—5 u. *sceni LI: unguentis schoenici R.* 6 *Scorte I.* 7 *scorteae MPE: scorta L: scorte (-tae) β.* 9 (dicti *codd.*) 10 (inimica *codd.*) 11 *negat M.* 13 *scaptin codd.* (sz. n. Gr. *codd.*) *greci G.*

praeter patricos.

<Scitae alias quae sunt> bona facie, aas bonis

<artibus mulieres, a> poetis usurpantur. Te-

<rentius in Phormion>e (110): „satis, inquit, scita“; et

5 . . . <Heautontimoro>umeno (764): „at si scias, quam
[scite

<in mentem vene>rit.“ Ennius in lib. (X) VI (438): „lumen

. scitus agaso.“ Scenam genus

. manifestum est; sed [f]ut[u]rum se-

490 curis an dolabra sit, ambigitur. Quam Cincius

10 in libro qui est ††† de verbis priscis, dolabram ait esse

pontificiam. Livius in Lydio (com. 2): „Corruit quasi ictus

scena, haut multo secus.“ SEX. POMPEI FES-

TI DE VERBORUM SIGNIFICAT. LIB. XVI-

IL INCIPIT LIB. XVIII.

15 Scirpus est id, quod in palustribus locis na-

scitur leve et procerum, unde tegetes fiunt.

Inde proverbium est in eas natum res, quae

nullius impedimenti sunt, „in scirpo nodum

quaerere.“ Ennius (Sat. 70): „Quaerunt in scirpo, soliti

[quod dice-

20 re, nodum.“ et Plautus in Aulularia (595): „Quasi pueri,

qui nare discunt, scirpo induetur ratis.“ Novius

in Phoenissis (79): „Sume arma, iam te occidam

clava scirpea.“ Spira dicitur et basis columnae uni-

us tori aut duorum, et genus operis pistori, et

25 funis nauticus in orbem convolutus, ab eadem omnes

similitudine. Pacuvius (385): „Quid cessatis, socii, eice-

re spiras sparteas?“ Ennius quidem hominum

multitudinem ita appellat, cum ait (Ann. 510): „spiras

legionibus nexit.“ Spectu, sine praepositione

30 Pacuvius in Duloreste usus est, cum ait (147): „am-

plus, rub[r]icundo colore, et spectu pro[p]tervo

ferox.“ Spetile vocatur infra umbilicum suis

quod est carnis, proprii cuiusdam habitus, exos, qua

etiam antiqui per se utebantur. Plautus e-

35 numerandis <s>uillis obsonis in Carbonaria sic

Spira dicitur et basis columnae unius tori aut duorum, et 491
genus operis pistorii, et funis nauticus in orbem convolutus,
ab eadem omnes similitudine. Ennius (Ann. 510) vero ho-
minum multitudinem spiram vocavit.

Specto sine praepositione Pacuvius (147) posuit.

5

Spetile caro quaedam proprii cuiusdam habitus infra um-
bilicum suis.

Ⓕ 2 bona $F^u F^L$. 3 poetis (p *incert.*) F^L . 4 e F^L . post
scita *distinctio in F.* 5 ymenom F^L . scitae F . 6 rit $F^L F^k$
X *fenestra periit in F.* 8 <fuisse ferri> *Mue.* manifestum
 $F^u F^L$ (m- *incert.*) utrum *Aug.* 10 ei] II *vel secundus Aug.*
11 lyvius F . 15 Scriptum (-tum *expunct.*) F : corr. *Aug.*: Scir-
pum *alii* 21 scirpea induitur *Plaut., ut vid.* 22 i ante F .
23 scirpia F . 29 nex (*i. e. nexit, non nexunt*) F . Specto *Epit.*
35 suillis *Aug.*

Ⓖ 1-2 et ge.] genusque *IR.* (nau. in orb. conv. ab *codd.*)
3 omne *MP*: homines R^2 . 5 (Specto *codd.*) 6-7 post 447, 1 L .
6 Spetiale R . 6-7 umbiculum *MP*.

meminit (49): „Ego pernam, sumen, sueres, spectile,
 [†galium†,
 glandia.“

Spicit quoque sine praepositione
 dixerunt antiqui. Plautus (Mil. 694): „Flagitium est, si

[nihil mit-
 tetur, quae superc(i)lio spicit.“ Et spexit. Ennius lib. XVI
 [(Ann. 421):

5 „Quos ubi rex <E>pulo spexit de co[n]tibus celsis.“
 Spirillum vocari ait Opill[i]us Aurelius caprae
 barba[ra]m. Spintyrnix est avis genus turpis

492 figurae (carm. inc., p. 52): „occursatrix artificum, per- 333
 [dita spinturnix.“

Ea Graece dicitur, ut ait Santra, σπινθαρίς. Spicum
 10 masculine antiqui dicebant, ut hunc stirpem
 et hanc annem. Versus est antiquus (com. inc. 68):

[„Quasi mes-
 sor per messim unumquemque spicum collegit.“ Speres
 antiqui pluraliter dicebant, ut Ennius lib. II (128): „Et
 simul effugit speres ita funditus nostras.“ et lib.

15 XVI(429): „Spero, si speres quicquam prodesse potis sunt.“
 Spectio in auguralibus ponitur pro aspectione et
 nuntiato, quia omne ius sacrorum habent au[x]gu-
 ribus. Spectio dumtaxat quorum consilio rem

gererent magistratus, non ut possent impedi-
 20 re nuntiando quae, cum vidissent; at is spectio
 sine nuntiatione data est, ut ipsi auspicio rem
 gererent, non ut alios impedirent nunti-
 ando. Scripturarius ager publicus appellatur,

in quo ut pecora pascantur, certum aes est: quia
 25 publicanus scribendo conficit rationem cum
 pastore. Scribas proprio nomine antiqui

et librariorum et poetas vocabant; at nunc di-
 cuntur scribae equidem librari, qui rationes pu-
 blicas scribunt in tabulis. Itaque cum Livius

30 Andronicus bello Punico secundo scribisset
 carmen, quod a virginibus est cantatum, quia prosperius
 res publica populi Romani geri coepta est, publice ad-

Spicit quoque sine praepositione dixerunt antiqui.

Spirillum barba caprae appellatur.

Spintyrnix genus avis turpis figurae: ea Graece dicitur *σπινδαρίς*.

4

ⓕ 1 sueres *tuetur* *Heraeus* (A. L. L. 14, 124) callum *Aug.*
 4 (XVI *F*) 5 cotibus *Bergk.* 16 et] est *Regell.* (*Jahrb.*
class. phil. 34, 380) 17 nuntiatio *Urs.* 19 non] hos *Momms.*
(Staatsr. 1, 105) 20 quaecumque *Scal.* at iis *Scal.*: satis *F.*
 28 quidem *Aug.*: et quidem *Momms.*

ⓕ 1 antiqui *om. R.* 3 *Spintirnyx E*: *Spintirnix PML*:
Spityrnix I. 3-4 (di. *σπ. codd.*)

tributa est ei in Aventino aedis Minervae, in qua liceret scribis histrionibusque consistere ac dona ponere; in honorem Livi, quia is et scribebat fabulas et agebat. **Scraptae** diceban-

- 5 tur nugatoriae ac despiciendae mulieres, ut ait †unus†, ab [h]is quae screa idem appellabant, id est quae quis excreare solet, quatenus id faciendo se purgaret. Titinius in Prilia (74): „Rectius me-
castor Piculetæ Postumæ lectum hodie stra-
494 tum vidi scratt[i]ae muli<eris.“ **Scrutillus** appel-
11 labatur venter suillus, co<ndita farte expletus.>
Plautus (inc. frag. 43): „venter su<i>llus, di b . . .
in illum; ego me hodie e <com-
esa farte biberem ir
15 **Spinther** vocabatur <armillae genus, quod mulie-
res antiquae gere<re solebant brachio summo>
sinistro. Plautus (Men. 527): „Iu<beasque spinther novum>
reconcinnarier.“ <Serupi aspera>
saxa et difficili<a attrectatu>
20 ri insuetæ, aut
lere. Ennius in An<dromeda (100): „scrupeo inves-
tita saxo atque [h]ost<reis squamae scabrent.“>
Unde scrupolosam <rem dicimus, quae aliquid habet>
in se asperi. Cornel<ius Sisenna histor. lib.>
25 IIII (124): „his tum iniectus <est levis scrupulus>
et quaedam dubitatio.“ <Scrau-
tum vocabatur p<elliceum, in quo sagittae>
reconduntur, ab ead<em causa, qua scortum> . . .
quia pellibus nomen a σκ<ύρος unde .
30 scuticæ, et scuta qui<a non sine pellibus sunt.>
Sceleratus campus app<ellatur prope portam Col-
linam, in quo virgin<es Vestales, quae incestum>
fecerunt, defossæ sunt u<ivæ. **Scribonianum** ap-
pellatur ante[a] atria <puteal, quod fecit Seri-
35 bonius, cui negotium da<tum a senatu fuerat, ut>
conquireret sacella att<acta pro-
curavit, quia in eo loco

- 332 Sartae** nugatoriae ac despiciendae mulieres. 493
Scrutillus venter suillus condita farte expletus. 495
Spinter armillae genus, quo mulieres utebantur brachio summo sinistro.
Scrupi dicuntur aspera saxa et difficilia attrectatu; unde 5
 scrupulosam rem dicimus, quae aliquid in se habet asperi.
Scrautum pelliceum, in quo sagittae reconduntur, appellatum ab eadem causa, qua scortum. *Σκῦτος* enim Graece pellis dicitur, unde scyticae et scuta, quia non sine pelli-
 bus sunt. 10
Scel(er)atus campus appellatur proxime portam Collinam, in quo virgines Vestales, quae incestum fecerunt, defossae sunt.

Ⓢ 1 ei *Urs.*: et *F*. 3 his *F*. 6 unus] Verrius *Aug.* scraea *F*. 8 prilla *F*. 9 Piculeiae *Bue*. 10 muli *F*^u *F*^L. 10—11 *su. Ep.* 11 co *F*^u *F*^L. 12 suillus *Urs.* b (vel h), ut *vid. F*^L: an b<oni>? 13 post illum *distinctio in F*. e vel c vel o *F*^L. 14 ir ut *vid. F*^L. 15—16 *su. Ep.* 17 iu *F*^u: in vel im vel iu *F*^L. 18 post reconcinnarier non *inc. nov. lemma F*^L. 18—19 *su. Ep.* 19—20 <navigato>ri *Mue*. 20 aut *F*^u *F*^L. 22 saxa *F*. host *F*^L. 23 *su. Ep.* 24 Cornel (l *incert.*) *F*^L. 25 us (per *compend*) *F*^L. *suppl. Urs.* 26 dubitatio *F*^u *F*^L. 26—30 *su. Ep.* 27 p *F*^L. 28 ead (d *incert.*) *F*^L. 28—29 <utri>que a pell. *Mue*. 29 σκ *F*^u. 30 scyticae *F Epit.* qui ut *vid.* (ui per *compend.*; non est quod) *F*^L. 31 app *F*^{ar}. 31—33 *su. Ep.* 33 u *F*^u (n. l.) *suppl. Urs.* 33—35 *suppl. Urs.* 34 ante *Urs.* 36 saccella *F*. att *F*^u (-t n. l.) 36—37 att<acta, isque illud pro>curavit *Urs.*

Ⓢ 1 (Sartae (-te) *codd.*) 2 (condita farte *codd.*) 3 Spinther *E*. 3—4 post 443, 5 in *R*. 5 Scrupuli *L*. 9—10 *su. si. pe. L*. 11 Scelatus *codd.* (non *E*) 12 incertum *I*.

- sacellum fuit. quod igno
ut quidam, fulgur conditum, quod <ne->
fas est integri: semper foramin<e. aper->
to caelum patet. **Sceleratus vi<cus>**
5 †octus† Tarquinius Superbus interfici<endum curas->
set Servium Tullium regem, soce<rum suum, corpus>
496 <eius iacens filia carp>ento supervectast, pro- 334
<perans in possession>em domus paternae. **Scele-**
<**rata porta** app>ellatur a quibusdam;
10 <quae et Carmentali>§ dicitur, quod ei proximum Car-
<mentae sacellum fuit; scele>rata autem, quod per eam
<sex et trecenti Favii c>um clientium millibus
<quinque egressi adversus E>truscos, ad amnem
<Cremeram omnes sunt inter>fecti. Qua ex cau-
15 <sa in>trare egredive
. <(Schedi)a genus navigii
<inconditum, trabibus tantum inter> se conexis fac-
<tum circu>mferunt post amissam
<navem Lucili>us quoque poemata
20 <mala, et versus non sa>tis perfecti[s] qui essent,
. cum dixit (1279): „Qui schedium fa-
. **Sexagenarios**
<**de ponte
. m qui incoluerint
25 hominem sexaginta
. re Diti patri quot-
<annis> quod facere eos de
. culis; sed religio
. scirpeas hominum ef-
30 <figies> modo mittere
. t morante in Italia
. ius comitum habitave-
. am haberi, atque Arga-
<eos> fuerint arvi, quorum pro
35 am redintegrari eo ge-
<nere> a legatum quondam Arga-
<eum> ssi Romae moratum esse: [h]is ut**

Sceleratus vicus Romae appellatur, quod cum Tarquinius Superbus interficiendum curasset Servium regem, socerum suum, corpus eius iacens filia carpento supervecta sit, pro- 497 perans in possessionem domus paternae.

335 **Scelerata porta**, quae et Carmentalis dicitur, vocata, quod 6 per eam sex et trecenti Favii cum clientium millibus quinque egressi adversus Etruscos, ad amnem Cremeram omnes sunt interfecti.

Schedia genus navigii inconditum, id est trabibus tantum inter se nexis factum, unde mala poemata schedia appel- 10 lantur.

Ⓢ 1 saccellum *F.* igno *F^{ar}.* 2 quod (uod *per compend.*) *F^L.* 2—8 *suppl. Urs.* 3 foramin (n *incert.*) *F^L.* 4 ui *F^u* (i n. l.) 5 octus ex octum *F ut vid.*: quod cum *Epit.* 6 (servium *F, plene script.*) 7 ento *F^u*: nto (n *incert.*) *F^L.* 7—8 *su. Ep.* 8 em *F^L.* 8—14 *su. Ep.* 10 s *ut vid. F^L.* 11 rata *F^{ar} F^L.* 12 um *ut vid. F^L.* 14—16 cau<sa factum est, ut ea porta in>-trare egr. <mali ominis habeatur> *Mue. (post Scal.)* 15 trare *F^L.* 16 a *vel am F^L.* 16—17 *su. Ep.* 17 t (*vel e*), *ut vid., tum distinctio, se F^L.* 18 m *ut vid. F^L.* <quo mercimonia circu>mferunt *Urs.* 19 *suppl. Mue.* 20 tis (t *incert.*) *F^L.* *suppl. Mue.* perfecti *Urs.* 21 cum *F^u*: um *F^k.* 21—22 fa<c-iam tantum> *Marx.* 23 <de ponte olim deiciebant> *Urs.* 23—24 Manius Mommsen 24 m (*vel s*) *F^L.* 24—27 <hanc refert, Roma>m qui in. <primi Aborigines, aliquem> ho. sex. <annorum qui esset immola>re Di. pa. quot<annis soliti fuerint> *Mue. (post Urs.)* 25 hominem *F^L.* 26 rediti (r *incert.*) *F^L.* *post patri distinctio in F.* 27 quod *F^u F^L.* 27—28 de<sti-tisse adventu Her>culis *Scal.* 28 culis *F^u F^L* (c *incert.*) 29 scirpeas (s- *incert.*) *F^L.* 29—30 ef<figies de ponte in Ti-berim antiquo> *Urs. (fere).* 31—34 <alii dicun>t, mo. in It. <Hercule, quod quidam e>ius co. habitave<rint> *Scal. (fere)* 32 ius *F^k F^L.* 33 Arga<eos> *Scal.* 34 f *vel s F^L.* 34—35 pro-<pagatam memori>am *Mue.* 35—36 ge<nere sacri> *Mue.* 36—37 Arga<eum> *Scal.* 37 ssi (*nullo modo quis*) *F^L.* 37—452, 1 is *ut <diem obieri>t Scal. (fere)*

Ⓢ 6—7 cumque *MP.* 9 nauii *M*: nauis *P.* 10 factum *om. β. male MP.*

. t institutum a sacerdotibus, ut
 <s>cirpea ex omnibus, cumque publicae
 <nu>ntiavisset, per flumen ac mare
 498 in patriam remitteretur. Sunt, qui dicant, post
 5 Urbem a Gallis liberatam, ob inopiam cibatus,
 coeptos sexaginta annorum homines iaci in
 Tiberim, ex quo numero unus, filii pietate oc-
 cultatus, saepe profuerit <pa>triae consilio, sub
 persona filii. Id ut sit cognitum, ei iuveni esse
 10 ignotum, et sexsagenaris vita concessa. La-
 tebras autem eius, quibus arcuerit senem, id est
 cohibuerit et celaverit, sanctitate dignas
 esse visas, ideoque Arcaea appellata. Sed ex-
 ploratissimum illud est causae, quo tempore
 15 primum per pontem coeperunt comitiis suffragium
 ferre, iuniores conclamaverunt, ut de ponte
 deicerentur sexagenari, qui iam nullo publico
 munere fungerentur, ut ipsi potius sibi
 quam illi deligerent imperatorem: cuius senten-
 20 tia<e> est etiam Sennius Capito. Vanam autem opi-
 nionem de ponti Tiberino confirmavit
 Afranius in Repudiato (fr. 8). Secus aliter signifi-
 cat: sexu, natura habituque, ex Graeco, quam
 illi vocant *ἑξήν*. Afranius in Privigno (240) sic
 25 a[g]it: „orbis virili sexu adoptavit sibi.“
 Pacuvius in Atalanta (68): „Triplicem virili
 sexu partum procreat.“ **Simpludiare** fu-
 nera sunt, quibus adhibentur dumtaxat ludi corbi-
 toresque. Quidam ea dixerunt esse, quibus neutrum
 30 genus interesset ludorum; nam indictiva sunt,
 quibus adhibentur non ludi modo, sed etiam de-
 sultores, quae sunt amplissima. Sex suf-
 fragia appellantur in equitum centuriis, quae
 sunt adiectae ei numero centuriarum;
 35 quas Priscus Tarquinius rex constituit.
 Sestertius dicitur quarta pars denari, quo tem-
 pore is decusis valebat; id est dupundius
 <et semis tertius>.

Sexus natura vel habitus ex Graeco exin vocatur.

499

Simpludiare funera, quibus ludos adhibebant.

Sestertius dicitur quarta pars denarii, quo tempore is decusis valebat; id est dupondius et semis tertius.

336 **Sex milium et ducentorum** hominum legionem primus 500

Gaius Marius conscripsit, cum antea quattuor milium fuis-
set, unde etiam quadrata appellabatur.

Sibus callidus sive acutus.

Sed pro sine inveniuntur posuisse antiqui.

Sybinam appellant Illyri telum venabuli simile. Ennius 10
(Ann. 504): „Illyri restant sicis sybinisque fodentes.“

Sediculum sedile.

Suduculum genus flagelli dictum, quod vapulantes sudantes facit.

Sectarius verbex, qui gregem agnorum praecedens ducit. 15

Secespitam alii securim, alii dolabram aeneam, alii cultellum esse putant.

Si(cilic)icum dictum, quod semunciam secet.

Secessiones narrationes.

337 **Sicules** hastarum spicula lata. Ennius (Ann. 507): „Incedit 20
veles vulgo sicilibus latis.“

Ⓕ 1 t *F^u F^L*. (institutum a *F'*) 2 cirpea *F^u* (c n. l.)
<effigies s>cirpea *Scal.* vel cum quae 3 ntiauisset *F^u F^L*
(n incert.): suppl. *Scal.* 8 profuerit triae ('cecus' in marg.) *F.*
10 vita *Aug.*: ulta *F.* 11 eius] eas *Aug.* arguerit *F.* 23 sexu
(null. nov. lemm.) *F.* 24 ezin *F.* 25 ait *Aug.* 28 i. e. ludii
34 adfectae *F.*: corr. *Aug.* 36 denarii ex -ri (man. 2) *F^k*.
37 his *F.* (dupondius, nihil praeterea *F.*) 38 su. *Ep.*

Ⓖ 1 nature (-rae) *PML.* (exin codd): vel *ἐξιν* 3 eis *IR.*
4 (semistertius codd.): semitertius *MP.* 5 militum *G* ante
corr. *IR.* et duc. post quattuor mil. collocat auctor append.
Simmelianae (leg. pr. Ga. Ma. consc. codd.) 7 (quad. app.
codd.) 8 Sybus *IR.* calidus *Mβ.* 10 Sibinam *L.* ylliri
EGI: illyri *R:* yllari *ML.* 11 yllirii *β:* ylliri α. sicis (sy-
codd. sibinisque *ML:* sibynisque *E.* fodientes *L.* 13 Sedu-
culum codd. 15 ueruex *L:* uerbix *M.* praedens *I.* 16 dela-
bram *M.* 18 Silicum codd. semiuntiam *IR.* 20 Sicilices
codd. (Silices *M*) spiculata *Mβ.* 21 sicilicibus *EL* ex corr.:
sicilicius *I.*

(deest unum folium)

- 502 **Sinistrae** aves sinistrumque †est† **sinistimum** auspicium, 339
id est quod sinat fieri. Varro lib.V. epistolicarum quaestio-
num ait: „A deorum sede cum in meridiem spectes, ad
sinistram sunt parte(s) mundi exorientes, ad dex-
5 teram occidentes; factum arbitror, ut sinistra me-
liora auspicia, quam dextra esse existimentur.“
Idem fere sentiunt **Sinnius Capito** et **Cincius**.
Sentinare, satagere, dictum a sentina, quam mul-
tae aquae navis cum recipit, periclitatur. **Caecili-**
10 **us** in (A)ethrione (4): „Cum **Mercurio** capit consilium, post
quam sentinat satis.“ **Senatores** a senectute
dici satis constat; quos initio **Romulus** elegit
centum, quorum consilio rempublicam administraret.
Itaque etiam (pa)tres appellati sunt; et nunc cum sena-
15 tores adesse iubentur, „quibusque in senatu[m] senten-
tiam dicere licet“; quia hi, qui post lustrum con-
ditum ex iunioribus magistratum ceperunt, et in
senatu sententiam dicunt, et non vocantur
senatores ante quam in senioribus sunt censi.
20 **Senatus decretum** a consulto **Aelius Gallus** sic di-
stinguit, ut id dicat particulam quandam esse
senatus consulti, ut cum provincia alicui decer-
nitur, quod tamen ipsum senatus consulti est. **Senis**
crinibus nubentes ornantur, quod [h]is ornatus vetus-
25 tissimus fuit. Quidam quod eo **Vestales** virgines
ornentur, quarum castitatem viris suis †sponoe
* * * a ceteris. **Sentes** cum constet esse spinas,
et **Afranius** in **Abducta** dixerit (1): „Quam senti-
cosa verba pertorquet turba!“, pro spinosis acci-
30 pi debet. **Senium**, a senili acerbitate et vi-
tiis dictum, posuit **Caecilius** in **Hymnide** (73):
„Sine suam senectutem ducat utique ad sen(i)um
sorbitio.“ **Senonas** Gallos, **Verrius** ait, exis-
timari appellari, quia novi venerint ex
504 **transalpina** regione
36 ξένους, postea **Senon**(as **Septentriones**)
septem stellae appell (bu-)

Sectio persecutio iuris.

Secundae res non a numero dicuntur, sed quia, ut velimus, sequantur.

Sincini cantionem solitariam.

Sectores et qui secant dicuntur, et qui empti sua perse- 5
quuntur.

Sicyonia genus calciamenti. Lucilius (1161): „Et pedibus
laeva sicyonia demit honesta.“

Simultas, id est odium, dicta ex contrario, quia minime
sint odientes se simul; potest et a simulatione dicta existi- 10
mari, quia simulata loquuntur ad invicem.

Sementivae feriae fuerant institutae, quasi ex his fruges
grandescere possint.

Simpullum vas parvulum non dissimile cyatho, quo vinum 501
in sacrificiis libabatur; unde et mulieres rebus divinis de- 15
ditae simpulatrices.

Senaculum locus senatorum.

338 **Sentinare**, satagere, dictum a sentina navis, quam quis, ut 503
aqua liberet, evacuare contendit; itaque sentinare est sup-
tiliter periculum vitare. Caecilius (4): „Capit consilium, 20
postquam sentinat satis.“

Sentes spinae. Afranius (1): „Quam senticosa verba per-
torquet turba!“ hoc est spinosa.

(F) 1 est] et *Urs.*: sive *Mue.* 2 (id *F.*, i. e. id est) 4 (sini-
stram *F.*) partem *F*¹ ut vid.: partes *Aug.* 8–9 quod mul-
tum aquae *Mue.*: quia multam aquam *Aug.* 14 patres *Aug.*
15 iub. <adicitur> qu. *Mue.* 17 coeperunt *F.* 26–27 spon-
deant a *Aug.* 27 spat. 3 litt. in *F.* (in marg. ‘cecus’) 32 se-
num *F.* usque ad se. sorbilo *Bentleius* 35 regione *F*^u (-e n. l.)
36 senon *F*^L. 37 appell *F*^u. 37–456, 1 appell<antur, ut
duae sint pro bu>bus iu. qu. trio<nes a terra rustici> app. *Mue.*

(P) 2 ut] aut *G.* 4 Sicin- alii 7 Sycionia *G.*: Sicionia *L.*
8 sycionia *EG*: sicionia *ML* (ex sicim-) 10 (sint od. se sim.
codd.) 12 (his codd.) is *M.* 13 possent *E.* 14 Sympullum *IR*:
Simpullum fort. scribend. 15 libatur *E.* 16 simpuiatrices fort.
scribend. 18 aut *MP.* 19 liberetur *E.* sentina *I.* 22 Sen-
tens *M.*: Sentiens *P.* senicosa *R.*

- bus iunctis, quos trio<nes>
 appellant, quod iunc<ti>
 quasi terrionem
 quod id astrum Graec
 5 partem quandam
 Ennius (178): „Superat <temo stellas.“
 et physici eum summ
 con[ten...]temp
 aiunt, quod ita sunt
 10 ut ternae proximae
 trigona. Scensas <Sabini dicebant, quas>
 nunc cenas. Quae autem <nunc prandia, cenas>
 habebant, et pro ceni<s vespernas>
 Signa, ut rerum, ita d
 15 aut lapides, aut fi
 adhuc aliqua et
 pantur etiam. sed po
 simulacra ad effigi <Sequester>
 is dicitur, qui inter aliquos e
 20 inter eos convenerit.
 quid, ut ei reddat, qui id
 stiterit. Cato in ea ora<tione, quam habuit>
 de Indigitibus (1): „Sinunt
 ut bona rapiant; aut
 25 sequestro dent.“ et Pla<utus in Mercatore (737): „Immo>
 sic sequestro mihi data <est.“ Sepul-
 chrum est, ut ait Gallus Aeli<us, locus in quo>
 mortuus sepultus est, quod anti<qui bustum appel-
 labant; [h]isque cippis, aut ali <mor-
 30 tui causa designatus est, intra <se-
 pultura est facta. Segnitia <dicitur quod sit sine>
 506 <nitendo quid utile aut> honestum. Terentius (Andr. 206): 340
 <„enimvero, Dave, nihil loci> est segnitiae, neque socor-
 <diae.“ Signare> men dicitur signis notare
 35 <pecora> ; sed antiqui eo pro scribe-
 <re utebantur, unde et subsigna>re et consignare
 <pro subscrib>ere et conscri-

Scensas Sabini cenas dicebant. Quae autem nunc prandia 505 sunt, cenas habebant, et pro cenis vespernas appellabant.

Segnitia dicitur, quod sit sine nitendo quid utile aut honestum. Terentius (Andr. 206): „Enimvero, Dave, nihil loci 507 est segnitiae neque socordiae.”

341 Signare significat modo scribere, modo anulo signa imprimere, modo pecora signis notare.

Ⓕ 2 iunc (c *incert.*) *F^L*. 3 terrionem, ut *vid.* (*vix* -nes) *F^L*. <Et Plaustrum appellantur> *Voigt.* 4 graec *F^L*. 4-5 qu. id. as. Graec (<ἄμαξαν dicunt, idque habet> pa. qu. <temonis speciei> *Scal.* (*fere*) 5 quandam *F^{ab} F^L*. 6 superat *F^u F^L*. 7 summ (-m *incert.*; non situm) *F^L*: sum *F^k*. 8 contemplati *Urs.* 9-11 <septem stellae sitae> ut te. pr. <quaeque efficiant tria> tr. *Mue.* 10 proximae *F^u* (ae n. l.) 11-13 *su. Ep.* 14 d (non q, neque c) *F^L*: an deorum? 15 fi *F^{ab}*: f *F^k*: fi<ctilia> *Mue.* (*post Urs.*) 16-17 <scul>pantur *Scal.* 17-18 po<sita in honorem alicuius> sim. ad effigi<em eius statuatae> *Mue.* 18 effigi *F^u* (-i n. l.) 19 c (*vel o vel d vel q; super lit. lineolae frag. app.*) *F^L*: an contententes? 19-22 <qui certant, medius, ut> in. e. con. <ita tenet depositum ali>quid ut ei re. cui id <deberi iure sibi con>stiterit *Urs.* (*fere*) 25 seques prodent *F*: corr. *Aug.* 26-28 *suppl. Urs.* (*fere*) 27 aeli (i minus *cert.*) *F^L*. 28 anti *F^u* (i n. l.) 29-31 ali<qua alia re mor>tui ca. de. e. in. <quos fines se>pultura *Urs.* (*fere*) 31-34 *su. Ep.* 33 ē (i. e. est) *F^L*. 34 m̄ (i. e. men, *vix* meminit) *F^{ab}*. 35 *su. Ep.*: <ut in pecoribus fit> *Urs.* (*fere*) 36-37 *suppl. Urs.*

Ⓖ 1 Sensas *R.* nuno *G.* 2 (habebant *codd.*) 3-5 om. *R.* quae sit *L.* 5 signitiae *ML.*

- <bere. Septimontium ap>pellatur mense
 <Decembri . . post eum, qui dicitur in> Fastis Agonalia,
 <quod eo die in septem m>ontibus fiunt sa-
 <crificia: Palatio, Velia, F>agutali, Subura,
 5 <Cermallo, Caelio, Oppio> et Cispio. Sifus
 cis ipsis, id quod Graece
 <le>ge rivalicia sic est
 ae populum Ser. Sulpi-
 <mon>tani paganive si-
 10 <fis aquam dividunt>o, donec eam inter se
 s iudicatio esto." Si-
 <parium> utuntur, dictum ait
 <vesti>mento, quod vocetur
 <supparum. Supparum ap>pellant dolonem,
 15 <velum minus in navi, ut> acation, maius.
 <Supparum autem dictum ait Sinniu>s Capito velut se-
 <paratum a reg>ione interioris
 <navis. „Sepultum m>orte meroque“ cum ait
 <Lucilius (dub. 1374)> c L. Terentio Tuscivi-
 20 <cano> vivum de saxo Tarpeio
 venisset com[m]isatum, quod
 set coactus. Seplasia
 no plurimi unguenta-
 <ri> . . . cuius meminit Cicero (Pis. 24): „Seplasia[m]
 25 <me hercule, ut dici> audiebam, te ut primum aspe-
 <xit, Campanum> consulem repudiavit.“ Sati-
 <cula oppid>um in Samnio captum est: quo
 <postea colon>iam deduxerunt triumviri M.
 508 Valerius Corvus, Iunius Scaeva, P. Fulvius
 30 Longus ex senatus consulto Kal. Ianuaris P. Papirio Curo-
 re, C. Iunio II. Cos. Segesta, quae nunc appel-
 latur, oppidum in Sicilia est, quod videtur Aeneas con-
 didisse praeposito ibi Egesto, qui eam Egestam no-
 minavit. Sed praeposita est ei s littera, ne ob-
 35 sceno nomine appellaretur, ut factum est
 in Malevento, quod Beneventum dictum est,
 et in Epidamno, quod usurparunt Dyrrachium.

Septimontium appellabant diem festum, quod in septem 507
locis faciebant sacrificium: Palatio, Velia, Fagutali[a], Su-
bura, Cermalò, Caelio, Oppio et Cispio.

Siparium genus veli mimicum.

Ⓕ 1 *suppl. Urs.* pellatur $F^u F^L$. 1—2 *suppl. Mue.* 2 fa-
stis $F^u F^L$ (f *incert.*) 3—5 *su. Ep.* 5 et F^L (*sine dubio*)
6 *cis ut vid. (nullo modo bis) F^L.* 8 e F^L (*non e*): <rogant>e
Scal. 9 *tani F^uF^L.* 9—10 *suppl. Urs. (fere)* 10 o *ut vid. F^L.*
11 s $F^u F^L$. <diviserint, praetori>s *Urs.* 11—13 Si<parium,
quo in scaena mimi> ut. di. a. <Verrius a muliebri vesti>mento
Mue. 14 *pellant F^uF^L.* 14—18 *suppl. Mue. (post Scal.)*
15 *acation F^uF^L (a- incert.)* 16 s *ut vid. F^L.* 17 *ione F^{ar}*
18 *morte F^u (m n. l)* *moroque F: corr. Scal.* 19 c (*non e*) F^L .
(*tusci ui F*) 19—20 *suppl. Cichorius ('Untersuch. z. Lucil.', p. 355)*
21—22 <desiluisse, cum eo> *ve. co. qu. <vini vi facere es>set*
Mue. (post Scal.) 20 *uiuum F^uF^{ab}.* 21 *uenisset (u incert.) F^L.*
22 *set F^uF^L.* 23 *quo F^u (q n. l; u incert. F^L)* 23—24 <fo-
rum Capuae, in q>uo pl. unguenta<ri erant> *Urs. (post Aug.)*
24 *cuius .m. (i. e. meminit; vix Marcus) cicero F^L.* 26—28 *suppl.*
Aug. 27 *um, ut vid. F^L.* 28 *iam F^L.* 29 *fluuius F:*
corr. Urs. 30 *P.] L. Aug.* 33 *praeposit*o F ante corr.*
37 (*usurparunt F*)

Ⓖ 2 *fagutalia codd.* 3 *cernaro PML.* (Caelio (Ce-) *codd.*)
4 *veli inimicum MP: vel inimicum IR.*

Seliquastra sedilia antiqui generis appellan-
t^{ur}, d littera in l conversa; ut etiam
in sella factum est, et subsellio, et solio, quae
non minus a sedendo dicta sunt. **Silus**

5 appellatur naso susus versus repando.
Unde galeae quoque a similitudine silae dice-
bantur. **Silvi** sunt appellati Albani re-
ges, a Laviniae filio, quem post excessum Aeneae

gravidam relicta, timens periculum et suae
10 vitae et eius, quem utero gerebat, in silvis
latens, enixa est. Qui restitutus in regnum est
post mortem Ascani, praelatus Iulo fratris filio,
cum inter eos de regno ambigeretur. **Sertorem**

quidam putant dictum a prendendo, quia <cum> cui-
15 piam adserat manum, educendi eius gratia ex
servitute in libertatem, vocetur adser-
tor; cum verisimilius sit, dictum, qui sereret
quid, ac potius adsertorem a serendo
cepisse nomen, cum aliquem serat petendo in
30 libertatem eandem, qua ipse sit, id est iungat;
quia fruges cum seruntur, terrae iungit. Quod totum
Verrius ἀπιθάνως introduxit. **Seges**

dicitur ea pars agri, quae arata et consita est.
a serendo videlicet. **Serilia** **Verrius**

25 appellari putat navigia **Histic[i]**a ac
510 **Liburnica**, quae lino ac sparto condensantur, 343

a conserendo et contexendo dicta; quia dicat
Pacuvius in *Niptris* (250): „Nec ulla sub<s>cus cohi-
bet [et] compagem alvei, sed suta lino et spar-
30 teis serilibus“, cum περιφραστικῶς et ficto vo-
cabulo usus sit pro funiculis, qui sparto conse-
runtur. **Servorum** dies festus vulgo existimatur

Idus Aug., quod eo die **Ser. Tullius**, natus servus,
aedem **Dianae** dedicaverit in **Aventino**, cuius
35 tutelae sint cervi; a quo celeritate fugi-
tivos vocent cervos.

„**Sero sapiunt Phry-**
ges“, proverbium est natum a **Troianis**, qui decimo

Seliquastra genus sedilium.

509

Silus appellatur naso sursum versus et repandus. Unde galeae quoque a similitudine silae dictae sunt.

Serilla navigia Histrica, quae lino ac sparto condensantur, a conserendo et contexendo dicta.

5

(Servorum dies, p. 467).

Ⓕ 6 s rusus *F*: sursum *Epit.*: *corr. Mue.* 8 launeae *F*.
 12 iulio *F*. 14 cum *add. Aug.* 24 Serilla *F Epit.* 25 Hi-
 strica *Epit.* 28 subcus *F*. 30 (serilibus *F*) περιφραστικας *F*.
 34 eadem *F*: *corr. Aug.* 35 quorum *Aug.* 36 servos *Aug.*

Ⓖ 2 Saliis *M.* nasus *LEIR.* 3 a om. *R.* 4 Scrilla *R.*
 strica β. asparco *I.*

- denique anno velle coeperant Helenam, quaeque cum ea erant rapta, reddere Achivis. Sispitem Iunonem, quam vulgo sospitem appellant, antiqui usurpabant, cum ea vox ex
- 5 Graeco videatur sumpta, quod est *σώξειν*. Sultis, si voltis significat, composito vocabulo, ita ut alia sunt: <sodes,> si audes; sis, si vis; †plicet† in loco; sci[s] licet, scias licet; equidem [equo], ego quidem. Ennius (Ann. 532): „Pandite sul-
- 10 n[i]as, et corde relinquit somnum.“ Setius a sero videtur dictum. Accius in Amphitryone (93): „Si forte paulo, quam tu, veniam setius.“ Sedum, alii sadum appellant herbam, quam Opil[i]us Aurelius sesuvium vocari ait, eamque
- 15 in tegulis seri, nec quamobrem id fiat, indicat. Specus feminino genere pronuntiabant antiqui, ut metus et nepos; tam hercules, quam masculino stirpis †ut† frons, ut Ennius (Ann. 440): „Tum cau[s]a sub monte alte specus intus pate-
- 20 bat“; et Pacuvius in Chryse (99): „Est ibi sub eo saxo penitus strata harena ingens specus.“ Spondere antea ponebatur pro dicere, unde et respondere adhuc manet, sed postea usurpari coeptum est d[e] promissu *ex interrogatio*-
- 25 ne alterius. Subdit[us] mor-> tui in demortui[s] iudicis> datur his, qui eum habuerant iudicem, dumtaxat in eandem rem <vel litem. *Saturno*> sacrificium fit cap[ite] ap[er]to>
- 30 Metellus pontifex <maximus Claudium augurem iussis> set adesse[t], ut eum <Sul-> pici Ser. f. inaug[uratio]> ret se sacra sibi fam[iliaria] sup-> plicandum esset capite
- 35 esset, futurum, ut cum ap[er]to capite> facienda esset, pontif[ex]>

342 Sultis si vultis. Ennius (Ann. 532): „Pandite sultigenas 511 et corde relinquite somnum.“

Setius Accius a sero comparavit; ait enim (93): „Ne, si forte paulo, quam tu, veniam setius.“

Spondere ponebatur pro dicere, unde et respondere adhuc 5 manet, sed postea usurpari coeptum est in promissu. 513

Subditus iudex dicitur, qui loco mortui datur is, qui eum habuerant iudicem in aliqua re vel lite.

Ⓕ 1 coeperant *ex* coperant *F*. 7 sodes *add. Aug.* 8 ilicet, <eas licet; ilico,> in loco *Urs.* (*post Aug.*) scilicet *Aug.* 9 equo *del. Aug.* sulti *tuetur Lachmann. ad Lucr. 1, 186, vix recte* genas *Aug.* 10 Serius *Aug., vix recte* 18 stirps *Aug.* ut] et *Mue.:* aut *Aug.* 19 late *Ennius inius F.* 23–25 *su. Ep.* 24 d *ut vid. F^L.* 25 Subdit *F^u F^{ab}.* 25–26 Subdit<us dicitur is, qui in demor>tui iu<dicis locum iudex> *Mue. (ex Epit) (del. in demortuis)* 26 iu *vel ui F^L.* 27 hab *F^k F^L.* 27–28 *su. Ep.* 28 rem *F^u F^L.* 28–29 *suppl. Scal. (post Aug.)* 29 capi *F^u (i n. l.)* 30 *suppl. Momms.* 31–464, 2 <Sul>pici Ser. f. inaug<urationi adhiberet, Claudius excusa>ret se, sacra sibi fam<iliaria esse Saturni, ob quae sibi sup>plicandum esset capite <aperto; itaque, si ad iussum ad>esset, futurum, ut cum ap<erto capite inauguratio> fac. es.; pontif<ex eum multavit;> Cl. prov.; <populus negavit ius pon>tifici esse ut Cl. *Momms.* 36 pontif (f *incert.*) *F^L.*

Ⓖ 2 somnium *E:* sonum *R.* 3 (Setius *codd.*): Sentius *M.* actius *GR.* 4 quantum *IR.* (setius (-ci) *codd.*) 8 habuerunt *MP.*

- Claudius provocavit
 tifici esset Claudius, fl
 Saturno sacra fecit rem <Sa->
 xum Tarpeium appell
 5 tis, qui ob sepultam Ta<rpeiam>
 eum montem Sabinis pro
 nominatus est; vel i
 L. Tarpeius Romulo <rap->
 tas virgines adversa <sa->
 10 xum est, de noxi poene g
 noluerunt funestum locum r
 Capitoli coniungi. S<captia tribus a no->
 mine urbis Scaptiae a<ppellata, quam Latini>
 incolebant. Stellatin<a tribus dicta, non a campo>
 15 eo, qui in Campania est, sed eo, qui <prope abest ab
 [urbe Ca->
 pena, ex quo Tusci profecti, St<ellatinum illum>
 campum appellaverunt. Sabatin<a a lacu Saba->
 te. Sabini dicti, ut ait Varro
 quod ea gens [propter] praecipue colat de<os, id est, ἀπὸ
 [τοῦ>
 20 σέβεσθαι. Sanqualis porta a<ppellata est>
 515 <proxima aedi Sancus, id>oque eodem est nomine 344
 Silere, tacere
 <significat, ficto verbo> a s littera, quae ini-
 <tium et nota silentii est.> Sellae curulis locus
 25 <in Circo datus est Valerio Dic>tatori posteri[u]sque
 <eius> nime sacellum Mur-
 <ciae> aciebant specta-
 <Sontica> causa dicitur a morbo
 <sontico> gerendum agere
 30 is Cato de re A. Atili (1):
 tisse timidus ne
 ibi causam sonticam
 <Stiricidium q>uasi stillicidium, cum stil-
 <lae concretae frigore c>adunt. Cato pro C. (1):
 35 nihil minus voluit semper

Scaptia tribus a nomine urbis Scaptiae appellatur.

Sabatina a lacu Sabate dicta.

Sabini a cultura deorum dicti, id est ἀπὸ τοῦ σέβεσθαι.

345 **Silere** tacere significat, ficto verbo a S littera, quae initium 515
et nota silentii est.

Sanqualis porta appellatur proxima aedi Sancus.

Stiricidium quasi stillicidium, cum stillae concretae frigore
cadunt. Stiria enim principale est, stilla deminutivum.

Ⓢ 2 fl ut vid. (vix fa) F^L. 3 m (vel n vel r; non l) F^L.
4 appell F^L. 4—6 appell(atam aiunt partem mon)tis, qui
ob sep. Ta(rpeiam ibi virginem, quae) eum mon. Sab. pro-
(dere pacta erat, ita) Urs. (post Scal.) 6 pro F^k F^L. 7 i
(vel u; vix a) F^L: fort. i(nde) 8—10 (regi cum propter rap)tas
virg. adversa(retur, in ea parte, qua sa)xum Urs. (post Scal.)
9 aduersa F^u (-a n. l.) 10 g ut vid. F^L. fort. de noxi(o)
poenae g(raves) 11 r (non c) F^L. 13 a F^L. 14 stellatin
(n incert.) F^L. 14—16 suppl. Urs. (fere) post Aug. 16 st F^u F^L.
(ut vid.) 17 Sabatin F^u (n n. l.) 17—18 su. Ep. 18 uarro F^u.
(ro n. l.) 19 pp (i. e. propter, vix proprios) F: seclusi de
F^u F^L. su. Ep. 20 a F^L. 21 eoque F^u F^L (e- incert.)
su. Ep. 22 tacere Epit.: tangere F. 23 as F. 23—24 su.
Ep. 25 tatori (t- incert.) F^L. 25—27 suppl. Urs. 26 nime F^{ab}:
xime F^u. saccellum F. 27 a (potius quam i) F^L. 29 geren-
dum (g incert.) F^L. 29—30 (sontico, propter quam quod est)
ger. ag. (desistimus) Urs. (fere) 30 is vel us F^L: (M. Porci)us
Urs. Cato Urs.: lato F. de re (Floria) Urs. 30—33 „A. Atili,
(quid dicam causae exti)tisse tim. ne (sis? an impedimento
t)ibi cau. son. (fuisse?) Urs. 31 tisse F^k F^L. 33 uasi (u in-
cert.) F^L. stel F. 33—34 su. Ep. 34 adunt F^{ar}. 35 nihil
(n incert.) F^L: nihil(o) Aug.

Ⓢ 1 captiae (-tia) α. 3 a om. MP. sebeste LE: sebethē β.
4 ab S GR: ab is I. 6 aedi] ae etis M: aedis P. (sancus
codd.) 7 concreta L: concre I.

- bus re praesenti cognosce-
 <re> ere." Sacramento dicitur quod
 <iuris iurandi sacratio>ne interposita actum
 <est. Unde quis sacra>mento dicitur interrogari, quia
 5 <Cato> in Q. Thermum de X.
 <hominibus> (4): erant, ne mala
 t; scelera nefaria fie-
 <sacrame>nto traderetur lege est
 <Siremps> ponitur pro eadem, vel proinde
 10 <ac ea, quasi similis res ips>a. Cato in dissuadendo le-
 <gem (1)> licta est, et praeterea rogas
 ea si populus condemprave-
 <rit, uti siremps lex> siet, quasi adversus le-
 Spiciunt antiquos di-
 15 <xisse sine praepos>itione, testis est Cato in ea, quam
 <habuit in Q. Thermum> de decem hominibus (5): „Ut
 [solent,
 <son>ivios, nisi qui sempiterni sunt, quos
 rant, ne<c> spiciunt, neque ratos
 <Spa>tiatorem, erratorem Cato in M.
 516 Caelium si se appellavisset(3): „In coloniam, me<he>rcales,
 21 scribere nolim, si trium virum sim, spatiatorem
 atque fescenninum.“ Stata sacrificia sunt, quae
 certis diebus fieri debent. Cato in ea, quam scrib-
 sit de L. Veturio, de sacrificio commisso, cum ei
 25 equum ademit (2): „Quod tu, quod in te fuit, sacra sta-
 ta, sollempnia, capite sancta deservisti.“ Sol-
 lempnia sacra dicuntur, quae certis temporibus an-
 nisque fieri solent. Serra proeliari dicitur, cum assi-
 due acceditur recediturque, neque ullo consistitur
 30 tempore. Cato de re militari (11): „Sive forte opus
 sit cuneo, aut globo, aut forceipe, aut tur-
 ribus, aut serra, uti adoriare.“ Stercus ex aede
 Vestae XVII. Kal. Iul. defertur in angiportum
 medium fere clivi Capitolini, qui locus clauditur
 35 porta stercoraria. Tanta sanctitatis maiores
 vestri esse iudicaverunt. Summissiorem aliis aedem

Servorum dies festus erat Idibus Augusti, quia eo die rex Tullius, filius ancillae, aedem Dianae dedicavit.

Sacramentum dicitur, quod iurisiurandi sacratione interposita geritur.

Siremps dicitur quasi similis res ipsa. Habetur hoc in libris 5 Catonis (80, 1).

Spatiatorem pro erratorem Cato (40, 3) posuit.

Stata dicebantur sacrificia, quae certis diebus fiebant. Cato 517 (18, 2): „sacra stata, sollemnia, sancta deseruisti.“

Sollemnia sacra dicuntur, quae certis temporibus fiunt. 10

Serra proeliari dicitur, cum assidue acceditur recediturque, neque ullo consistitur tempore.

Ⓕ 1 bus ut vid. (us per compend.; vix in) \bar{F}^L . 2 ere F^u : e F^k . <atque statu>ere Urs. (fere) 3 one F^u : ne $F^k F^L$ (n inc.) 3-4 su. Ep. 4 mento (en per compend.), ut vid. F^L . 5 in $F^u F^L$ (i incert.) 6 erant F^{ar} . 7 t F^u (n. l.), seq. distinctio 8 (traderetur) F . ē (i. e. est; vix em) F . <poscentes ut sacrame>nto trad., lege aest<imarentur> Mue . 10 a (seq. distinctio) F^L . suppl. Mue . (post Urs.) 11 vel sic licita est: „et pr. 13 siet F^k . suppl. Scal. 13-14 le<ges fecisset> Scal. (fere) 15 itione F^L . 16 de (d incert.) \bar{F}^L . decem] septem F . post solent distinctio in F . 17 sonivios Aug. 18 rant $F^u F^L$ nec Dac . 19 M. Aug.: an F . 20 capite om. Epit.: caste Mue . 26-27 (Sollemnia F) 30 sine F : corr. Aug. 35 portas tercorraria F . 36 ūri (i. e. vestri) F ; nostri Aug.: an Vestam?

Ⓕ 1 ibidus MP : a diebus β . (quia codd.) 2 dedicavit om. M . 8 Satata R . temporibus P . fiant M . 9 sacrata stata IR . 10 Solemnia MR . 12 ulla R .

Honoris et Virtutis C. Marius fecit, ne, si forte officeret auspiciis publicis, augures eam demoliri cogerent. Sex Vestae sacerdotes constitutae sunt, ut populus pro sua quaque
 5 parte haberet ministram sacrorum; quia civitas Romana in sex est distributa partis: in primos secundosque Titienses, Ramnes, Luceres. Salinum cum sale in mensa ponere figulis religioni habetur, quod quondam in Esquilina regio-
 10 ne figulo, cum fornax plena vasorum coqueretur, atque ille proxime eam convivatus, super modum potus, somno esset oppressus cum convivis suis, praeteriens quidam petulans, ostio patente, ex mensa salinum coiecit in fornacem: atque ita,
 15 incendio excitato, figulus cum suis concrematus est. Sacramentum aes significat, quod poenae nomine penditur, sive eo quis interrogatur, 347
 518 sive contendit[ur]. Id in aliis rebus quinquaginta assisium est, in aliis rebus quingentorum inter eos, qui iudicio inter se contenderent. Qua de re lege L. Papiri
 20 tribuni plebis sanctum est his verbis: „Quicumque praefectus erit. qui inter cives ius dicet, tres viros capitales populum rogato; - hique tres viri <capitales> quicumque <posthac facti> erunt, sacramenta ex<igunt>
 [iudicant]o-
 25 que, eodemque iure sunt, uti ex legibus plebeique scitis exigere iudicareque [esse] esseque oportet.“ Sacramenti autem nomine id aes dici coeptum est, quod et propter aerari inopiam, et sacrorum publicorum multitudinem, consumebatur id in rebus divinis,
 30 Sextantari asses in usu esse coeperunt ex eo tempore, quo[d] propter bellum Punicum secundum, quod
 [cum Hannibale gestum est, decreverunt patres, ut ex assibus qui tum erant librari, fierent sextantari; per quos cum solvi coeptum esset, et populus aere alieno libe-

(Sex Vestae sacerdotes, p. 475).

Sacramentum aes significat quod poenae nomine penditur. 2

Ⓢ 1 (nesi *F*) 18 contendit *Momms.* assuum *F*. 19 iudic
(i. e. iudicium, -i, -o, etc.) *F*. 21 posthac *Aug.* 23—24 spatia
vac. in *F*: suppl. *Scal., Aug.* 26 esse del. *Aug.* 31 quo *Aug.*

Ⓢ 2 poenae] bene *M*: pene *P*.

raretur, et privati, quibus debitum publice solvi
 oportebat, non magno detrimento adficerentur.
 Septuennio quoque †anno† usus est, ut priore
 numero, sed id non permansit in usu, nec ampli-
 5 us processit in maiorem. **Senacula** tria fuisse
 Romae, in quibus senatus haberi solitus sit, memo-
 riae <p>rodidit Nicostratus in libro, qui inscribitur
 de Senatu habendo. Unum, ubi nunc est aedis Concor-
 diae inter Capitolium et Forum, in quo solebant ma-
 10 gistratus dumtaxat cum senioribus deliberare; alte-
 rum, ad portam Capenam; tertium, citra aedem Bel-
 lonae, in quo exterarum nationum legatis, quos
 in Urbem admittere nolebant, senatus dabatur.
 Scholae dictae sunt, non ab otio ac vacatione
 15 omni, sed quod, caeteris rebus omissis, vacare libe-
 ralibus studis pueri debent; ut etiam ludi ap-
 pellantur, in quibus minime luditur, ne tristi
 520 aliquo nomine fug
 nere. Subici ar<ies>
 20 quod fit, ut ait Cincius <in libro de officio iuris>
 consulti, exemplo at
 expiandi gratia aries m <sce-
 lus admisit poene p <Speciem>
 quam nos dicimus, εἶδος <Graeci dixerunt; Pla-
 25 ton quidem idean; η
 nitur. Sesterti not
 dupundi et semisis q <semis-
 tertius; sed aucto sesqu
 apud antiquos autem
 30 rant et valebant d
 ti, bigati, quinquessis q<uin>
 est, numerum aeris perduct<um esse ad XVI asses lege
 [Fla-
 minia minus solvendi a
 tur populus Romanus. **Solida sella** ad
 35 iubetur, cum mane surg<ens auspicandi gratia evigi-
 lavit, quod antiqui expres<s>e

Scholae dictae sunt ex Graeco, a vacatione, quod, ceteris 519
rebus omissis, vacare liberalibus studiis pueri debent. 2

Ⓕ 3 „Sept. qu.“ *edd. anno del. Aug.: Ennius vel Cato Mue.*
7 prodidit *Aug.* 18–19 fug<iant pueri suo fungi mu>nere
Scal. (fere) 19 ar<ies dicitur, qui pro occiso datur,> *Mue.*
21 At<heniensium, apud quos> *Scal.* 22 m *F^k.* 22–23 <ab
eo, qui invitus sce>lus adm. poenae p<endendae loco> *Mue.*
(*post Scal.*) 23 *suppl. Aug.* 24 εἶδος *F^L.* *suppl. Aug. (fere)*
25 idean (*seq. distinctio*) n ut *vid. F^L.* 25–26 n<obis species
pro eadem po>nitur *Aug.* 26 not (t *incert.*) *F^L.* 26–27 no-
t<am . . . ait signa continere> dup. et semi. Q<uare sestertius
dictus quasi semis>tertius *Mue. (fere)* 27 (semisis *F*) q (*potius
quam u*) *F^L.* 28 auctus *Urs.* auctos es qu ut *vid. (-u incert.;
nullo modo esse) F^L.* 29–31 <denarii denorum assium e>rant
et val. d<ecusem, qui tum dicebantur quadriga>ti *Mue.* 30 de
F^u: d *incert.*, e n. l. *F^L.* 31 quinquessis q *F^L.* 32 *suppl.*
Mue. productum *Urs.* 33 a ut *vid. F^L.* fort. a<rgenti cum
penuria premere>tur 34 ad vel at (*vix ait*) *F^L.* At<eius
Capito ait . . . sedere> *Reitz.* 35–36 *suppl. Urs. (post Scal.)*
35 surg *F^u F^L.* (g *incert.*) 36 vel *expraese F.* 36–472, 1 <nec
superiore nec infe>riore *Momms.*

- riore parte excavat<as ad auspiciorum usum fa->
 ciebant sedes. quas s<edes ob eam causam, quod>
 in [h]is nihil erat const<r <appella->
 bant, inquit Verrius, quod <solidum idem est quod totum;>
 5 absurde, ut mihi videtur, <siquidem omne quod>
 sit totum, ait dictum solidum. <Silatum antiqui>
 pro eo, quod nunc iantaculum dicim<us, appellabant,>
 quia iaiuni vinum sili cond<itum>.
 obsorbebant. Suffragato
 10 maiores, hi qui vulgo in usu
 us apparerent iuncta suffra
 quem quisque fieri vellet, notabat
 to scribtis candidatorum hominu<m>
 Varro in lib. VII. rerum humanaru<m>
 15 Struppi vocantur in pulvinaribus <fasciculi>
 522 <de verbenis facti, qui pro de>orum capitibus ponuntur. 348
 bem calo Antistius
 <Labeo ma>gistratum publicum
 <S>ecespitam esse Antisti-
 30 <us Labeo ait cultrum> ferreum, oblongum, mani-
 <brio eburneo rotund>o, solido, vincto ad ca-
 <pulum argento auroque,> fixum clavis aeneis, ae-
 <re Cyprio, quo flami>nes, flaminicae, virgi-
 <nes pontificesque ad sa>crificia utuntur. Ea
 25 a in sacrario utuntur
 pro aediculo aeneo olim
 tubae relictæ sunt.
 am tangere licet est
 sed et aliis in locis, et
 30 quemdam ita secespita di-
 <cebantur. Secivum libum> est, quod sece<s>pita secatur
 <q>uae soleat necessaris sa-
 <S>uffimenta sunt, quae
 <faciebant ex faba milio>que molito mulso spar-
 35 <so. Ea dis dabantur eo temp>ore, quo uvæ calcatae
 <prelo premebantur. Serpsi>t antiqui pro serpsert
 <usi sunt. Inde serp>ulae dictae, quas nunc ser-

Silatum antiqui pro eo, quod nunc iantaculum dicimus, ap- 521
pellabant, quia ieiuni vinum sili conditum ante meridiem
obsorbabant.

Struppi vocabantur in pulvinaribus fasciculi de verbenis
facti, qui pro deorum capitibus ponebantur. 523

349 **Secespita** cultrum ferreum, oblongum, manubrio eburneo, 6
rotundo, solido, vincto ad capulum argento auroque fixum,
clavis aeneis, aere Cyprio, quo flamines, flaminicae, vir-
gines pontificesque ad sacrificia utebantur. Dicta autem est
secespita a secando. 10

Secivum libum est, quod secespita secatur.

Suffimenta dicebant, quae faciebant ex faba milioque mo-
lito mulso sparso. Ea dis eo tempore dabantur, quo uvae
calcatae prelo premebantur.

Serpsit antiqui pro serpsit usi sunt. Inde serpulae dictae, 15

(F) 1 excauat F^L . 1-2 suppl. Mue. 3 constr (st incert.;
nullo modo concauum) F^L . 3-5 suppl. Mue. 6-7 su. Ep.
8 sili Epit.: soli F. condi F^u : d incert., i n. l. F^L . condi-
<tum ante meridiem> Urs. 9 Suffragato $F^u F^L$ (o incert.)
9-13 Suffragato<res dicebantur apud> mai. hi qui vu. in usu
<erant candidatis. Nam quo meli>us app. iun. suffra<gia, suf-
fragator,> qu. qu. fi. ve. no. <apposito punc>to ser. ca. homi-
nu<m nominibus> Urs. (fere) 13 hominu $F^u F^L$ (u incert.)
14 hnmanarum F^u : -m n. l., u incert. F^L 15 su. Ep. 16 su.
Ep. orum F^L . 17 Septem dies (nov. lemm.) suppl. Mue.:
fort. Septimanae bem $F^k F^L$. 18 gistratum $F^u F^L$. (publi-
cum| F) 19 Secespitam F^u (S n. l.) 19-24 su. Ep. 20 fer-
reum $F^k F^L$. 23 nes $F^u F^L$ (n incert.) 24 crificia $F^u F^L$.
25 a $F^{ab} F^L$. 26 pro (ro per compend.) ediculo (nullo modo
rediculo nec reticulo) F^L . an pro aedicula aenea? 28 ā (i. e.
am) $F^{ab} F^L$. 29 sed $F^u F^L$. 30 quēdā (i. e. quemdam), ut
vid. (vix quaedam) F^L . 31 su. Ep. secepita F. 32 uae
(u incert.) F^L . 32-33 <libum seu placenta, q>uae so. ne. sa-
<crificis adhiberi> Urs. 33 Suffimenta F^u (S n. l.) 34-36 su.
Ep. 35 ore F^L . 36-37 su. Ep. 36 t $F^u F^L$. 37 ulae $F^u F^L$
(ul incert.)

(P) 1 iactaculum β. 2 ieiunii I: ieiunium R. 3 obcorde-
bant M: absorbebant β P. 7 uncto I. 8 aere — flamines
om. R. flaminicaeque L. 9 est om. R. 11 Secium I. ces-
pita R. 12 militoque M. 13 parso L. 14 premebatur L.
15 ant. dicebant pro R.

- <pentes dicimus ex Gr>aeco, quia illi ἐπετά, nos
 <pro aspiratione eorum> s littera posita, ut
 <ἐξ sex, ἐπτά septem. S>uffibulum est vestimentum al-
 <bum, praetextum, qua>drangulum, oblongum, quod in ca-
 5 <pite virgines Ve>stales, cum sacrificant, semper
 <habere solent, i>dque fibula comprehenditur.
 <Silentio surgere> . . t dici, ubi qui post mediam
 <noctem> . . . tandi causa ex lectulo suo si
 <lens surr>exit et liberatus a lecto, in solido
 10 . . . <se>detque, ne quid eo tempore deiciat,
 <cavens, donec s>e in lectum reposuit: hoc enim est
 <proprie sil>entium, omnis vitii in auspiciis va-
 524 cuitas. Veranius ait, non utique ex lecto, sed
 ex cubili, ne<c> rursus se in lectum reponere
 15 necesse esse. <Sar>puntur vineae, id est putantur,
 ut in XII (6, 8): „Quandoque sarpta, donec demp-
 ta erunt.“ Summanalia liba farinacea in
 modum rotae fincta[e]. Suffuerat, sub eo-
 dem tecto fuerat. Scribunt lapidem esse
 20 ait, et ita vocari, Antistius Labeo in agro
 Menullino† divinam rem faceret. Se quamque
 seorsum quamque. Sanates dicti sunt, qui
 supra infraque Romam habitaverunt. Quod nomen
 his fuit, quia cum defecisse<n>t a Romanis, brevi
 25 post redierunt in amicitiam, quasi sanata
 mente. Itaque in XII (1, 5) cautum est, ut idem iuris
 esset Sanatibus quod Forcibus, id est bonis, et qui num-
 [quam
 defecerant a populo Romano. Sublucare arbores
 est ramos earum supputare, et veluti suptus
 30 lucem mittere; conlucare autem, succisis
 arboribus locum implere luce. Spurcum
 vinum est, quod sacris adhiberi non licet, ut
 ait Labeo Antistius lib. X. commentari iu-
 ris pontifici, cui aqua admixta est de-
 35 fru[c]tumve, aut igne tactum est, mustumve
 ante quam defervescat. Septimontio,

quas nunc serpentes dicimus, ex Graeco, quia illi *ἐφπειτᾶ*, nos pro aspiratione eorum S littera posita, ut *ἑξ* sex, *ἑπτά* septem.

Suffibulum vestimentum album, praetextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales virgines sacrificantes habebant, idque fibula comprehendebatur. 5

Summanalia liba farinacea in modum rotae fincta. 525

Sanates dicti sunt, qui supra infraque Romam habitaverunt. Quod nomen ideo his est inditum, quia, cum defecissent a Romanis, brevi post in amicitiam, quasi sanata mente, redierunt. 10

Sex Vestae sacerdotes constitutae erant, ut populus pro sua quisque parte haberet ministram sacrorum, quia civitas Romana in sex erat distributa partes: in primos secundosque Titienses, Ramnes, Luceres. 15

Sublucare arbores est ramos earum supputare, et veluti subtus lucem mittere; conlucare autem, succisis arboribus locum luce inplere.

Spurcum vinum dicebant, cui aqua admixta, aut igne tactum erat, mustumve antequam defervescat. 20

ⓕ 1-3 *su. Ep.* 1 *aeco F^{ar}.* 3 *Suffibulum F^u <S n. l., u incert. F^L>* 3-6 *su. Ep.* 5 *stales F^{ar} F^L.* 6 *idque F^u: dque F^L.* 7 *t vel e F^L.* 7-8 *<Silentio surgere . . ai>t di. u. q. p. m. <noctem auspi>candi Urs.* 8 *tandi, ut vid. (potius quam candi) F^L.* 8-9 *suppl. Mue.* 9 *exit F^u: it F^L.* 10 *<se posuit se>detque Urs.* 11 *se F^u (s n. l.) suppl. Mue.* 12 *lentium F^u (l n. l.) suppl. Mue.* 15 *spat. 4 litt. in F (in marg. 'cecus') (-puntur F, non -piuntur)* 21 *Medullino . . . div. Mue.* 24 *defecisset F.* 25 *lanata F.*

Ⓟ 5 *longum MP.* 7 *ficta GI.* 8 *Senates I.* 10 *breue IR.* 12 *institutae (-te) I ante corr. R.* 15 *titienses ex -ntes E.* 17 *sumbtus R: sumptus I.* *conlocare MP.* 19 *(cui codd.) autgene G¹.*

ut ait Antistius Labeo, hisce montibus fer-
riae: Palatio, cui sacrificium quod fit, Palatuar
dicitur; Veliae, cui item sacrificium; Fagu<t>ali, Subu-
rae, Cermalò, Oppio, Caelio monti, Cispio
5 monti. Oppius autem appellatus est, ut ait
Varro rerum humanarum lib. VIII., ab Opitre
Oppio Tusculano, qui cum praesidio Tuscula-
norum missus ad Romam tuendam, dum Tullus
Hostilius Veios oppugnaret, consederat
10 in Carinis, et ibi castra habuerat. Similiter
526 Cispium a Laevo Cispio Anagnino, qui eiusdem rei cau- 351
sa eam partem Esquiliarum, quae iacet ad vicum Pa-
tricium versus, in qua regione est aedis Mefitis,
tuitus est. Sistere fana cum in urbe condenda
15 dicitur, significat loca in oppido futurorum fanorum
constituere; quam<quam> Antistius Labeo ait in com-
mentario XV. iuris pontifici, fana sistere esse
lectisternia certis locis et dis habere. Subi-
gere arietem, in eodem libro Antistius esse ait
20 dare arietem, qui pro se agatur, caedatur. „Bene spon-
sis, beneque volueris“ in precatione augurali
Messalla augur ait significare sponponde-
ris, volueris. „Serpula serpserit“, ait idem
Me<s>salla, serpens inrepserit. Solino idem
25 ait esse consulo. Suad ted idem ait esse, sic te.
Stellam significare ait Ateius Capito laetum et
prosperum, auctoritatem secutus P. Servili augu-
ris [stellam], quae ex lamella aerea adsimilis
stellae locis inauguratis infigatur. Sinistrum
30 in auspicando significare ait Ateius Capito
laetum et prosperum auspiciu; a[u]t silentium, [d]u-
bi dumtaxat vacat vitio. Igitur silentio sur-
gere cum dicitur significat non interpellari, quo minus
rem gerat. At sinistrum, hortari quoque auspi-
35 cia ad agendum, quod animo quis proposuerit.
Satis verbum Verrio melius fuit praeteri-
re, ut mihi videtur, quam tam †absuri qui† opinio-

Sacrificium, quod fiebat Romae in monte Palatio, Palatuar dicebatur.

350 Sistere fana cum dicerent, significabatur lectisternia certis 527 in fano locis componere.

Serpula **serpserit** cum legitur apud Messallam, significat 5 serpens inrepperit.

Solino intellegitur consulo.

ⓕ 3 Veliae *Aug.*: uillae *F.* 4 Caelio *del. Mue.* Cispio *Aug.*:
 cis pto *F.* 6 Opitre *Aug.*: opita *F.* 9 hostiliusue ius *F.*
 11 Cispium *Mue.*: cisitum *F.* 12 esquiilarum *F.* 16 quam-
 quam *scripsi*: quam *F.*: quod *Aug.* 23 volueris *suspectum*
 serpsit *Schoell, fort. recte* 24 mesalla *F.* 28 stellam *del.*
Aug. extamella *F.*: *corr. Aug.* 31 at sil. ubi *Aug.* 34 ad *F.*
 37 absurdas *Aug.*

Ⓟ 1 fiebant *R.* palatino *LE.* 2 dicebant *M.*: dicebantur *G.*
 4 locos *M.*: loces *P*¹. 5 messalem *I.* 7 Salino *MP.*: Soa-
 lino *R.* consulo solum autem qui in solo *L* (*cf. ad 479, 3-4*)

nes suas de eo †restare†; quas sciens praeteri<i>, tam hercules, quam de scabro, quod proximum sequebatur. Stipatores ait dictos a stipe, quam mercedis nomine accipiant custodes cuiusque corpo-

ris. Unde et stipam, qua[m] amphorae cum extruuntur, firmari solent; etiam stipites, qui ob eandem causam destituantur. **Sollicitare**

528 quidam dictum putant, velu<t solo citare, id est> ex suo loco ac sententia <movere. Solum autem>

10 quin significet locum, quis <dubitet, cum exules> quoque dicantur loco pa<triae suae pulsi?>

Tappete ex Graeco sum
tae Ennius cum ait (inc. 38): „t <Turpi-
lius in Demetrio (37): „leç

15 veterem. Sic tappet <Terentum>

in campo Martio loc
dicendum fuisse, quod te <ludos>

Secularis Ditis patris
tur ab equis quadrigariis

20 tilitas aequiperet mo
nae. Quod quam aniliter relat<um sit, cui->
vis manifestum est. **Tau<ri ludi in->**

stituti dis inferis ex li <Superbo>
Tarquinio regnante, cum m<agna incidisset>

25 pestilentia in mulieres g<ravidas>
fetu, si facti sunt ex carn<e divendita populo>
taurorum immolatorum; ob <hoc ludi Tauri>
appellati sunt, et fiunt <ne>
intra muros evocentur d<i inferi>

30 ludos Varro ait vocari, quod
lus pendens a doctore inçr
solitus sit inPELLI, atque us<que eo>
docere, quoad consistet<et>
te talorum constaret pedu<m **Talas->**

35 sionem in nuptiis Varro ait <signum esse lani->
fici, *τάλαρον*, id est quassillum; i<nde enim so->
litum appellari Talassionem

Stipatores, id est custodes cuiusque corporis, dicti sunt a stipe, quam accipiebant mercedis nomine.

Sollicitare est solo citare, id est ex suo loco movere. Solum autem quin significet locum, quis dubitet, cum exules quod-
que dicantur loco patriae suae pulsi? 529

5

Terentum locus in campo Martio dictus, quod eo loco ara Ditis patris terra occultaretur.

Tauri appellabantur ludi in honorem deorum inferorum facti. Instituti autem videntur hac de causa. Regnante Superbo Tarquinio cum magna incidisset pestilentia in mulieres 10 gravidas, quae fuerat facta ex carne di[u]vendita populo taurorum, ob hoc dis inferis instituti et Tauri vocati sunt.

Talassionem in nuptiis Varro ait signum esse lanificii. Talassionem enim vocabant quasillum, qui alio modo appellatur calathus, vas utique lanificiis aptum.

531

Ⓣ 1 recitare *Aug.*: an praestare? praeteritam *F.* 5 qua *Aug.* 8 uelu *F^{ab} F^L*. 8—11 *su. Ep.* 11 pa *F^L*. 12 sum vel sun *F^L*. 14 c (vel g vel o) *F^L*: fort. lectum (-ti, -to, etc.) 15 Sic (nov. lemm.) *F.* 16 locum *F^u*. 17 te *F^k F^L*. 17—19 te(rra ibi per ludos) *Sec. Di. pa.* <aram occulens terra>tur *Mue. (post Urs.)* 10 quadrigaris (s *incert.*) *F^L*. 19—21 <ut eorum levis mo>bilitas aequiperet mo<tus Solis atque Lu>nae *Mue. (post Urs.)* 21 relat *F^{ab} F^L*. 21—22 *suppl. Scal.* 22 Tau (nov. lemm.) *F^L*. 22—27 *su. Ep.* 23 li ut vid. (potius quam h) *F^L*. 24 m (vel n) *F^L*. 25 g *F^{ab} F^L*. 26 carn (n *incert.*) *F^L*. 27 ante ob distinctio in *F.* 28 fiunt *F^u* (t n. l.) <in circo Flaminio, ne> *Scal.* 29 di *F^u* (i n. l.) d<i inferi. Sed Taurios> *Urs. (post Scal.)* 30 uocari (seq. distinctio) *F^L*: uocari quod *F^u*. 31 i *F^k F^L*: in cr *F^u*. 32 *suppl. Mue.* 33 consisteret *F^u* (-et n. l.) 33—34 <atque virtu>te talorum constaret pedu<m firmitas> *Scal. (fere)* 34—35 *su. Ep.* 36 i *F^u* (n. l.) *suppl. Urs. (fere)* 37 <Sed Cn. Gellius> *Mercklin.*

Ⓟ 1 Stipatares *MP.* 3 solo *LE.* 4 qui in *MR.* 5 patriciae (-cie) *MP¹*. 6 Terrentium *R:* Serentium *I.* 7 ditus *M:* dictis *G.* 8 (Tauri *codd.*) appellantur *MP.* 10 pestilentiae *G.* 11 diu uendita *codd.*: corr. *Aug.* 12 (tauri *codd.*) 13 talasionem *L.* 14 quaxillum β : quasi illum *P.* appellatur *MP:* appellatus *L:* uocatur β . 15 calathum *IR.* (ut. lan. *codd.*)

historiarum scribtor, Talassium <ait>
virum, rapta virgine unicae p<ulchritudi->
dinis, quod ei id coniugium fuerit f<elix, boni>
[h]ominis gratia nunc redintegrari

530 <l>ex Curiata fertur, quo Hanni- 352

6 <bal> Romae cum esset nec ex praesidi-
<is> Q. Fabius Maximus Verru-
<cosus, M. Claudius Ma>rcellus cos. facere in

10 <fica T>risulcum fulgur fuit
quia id aut incendita

. <tē>rebrat. Togatarum
. omnium fastigi; quae
. quod togis praetextis rem

15 tē tabernariarum, quia
. cellentibus etiam humiles
. <p>lagiari servi denique et

. <tab>ernis honeste prodeant
. <Ta>uras, vaccas steriles ap-

20 <pellari ait> s, quae non magis pariant,
<quam tauri. Sed veri>similius sit ex Graeco dic-
<tas, quia steriles vaccas τᾰύ>ρας appellant. Todi sunt
<genus avium parvarum> . . . i, quarum meminit Plautus

[in Sy-

<. . (Cist. 408): „Cum extor>tis talis, cum todillis crus-

25 <culis.“ *Tubilustria*,> quibus diebus adscriptum in
<Fastis est, in atr>io Sutorio agna tubae
<lustrantur, quos> tubos appellant; quod genus
<lustrationis ex Ar>cadia Pallanteo trans-
<latum esse dicunt. T>uditantes tundentes

30 <negotium, id est ag>entes, significare ait Cincius
<de verbis priscis. E>nnius lib. II (135): „Haec inter se
[totum

. . . . <tuditant>tes“, et Lucretius item lib. II (1136): „Nec
<tuditantia> rem cessant extrinsecus ullam.“

<Tudites mall>eos appellant antiqui a tunden-
35 <do> is ali cruribus tudites. Inde Ateius

353 **Tauras** vaccas steriles dici existimatur hac de causa, quod non magis pariant, quam tauri.

Todi genus avium parvarum. Plautus (Cist. 408): „Cum extortis talis, cum todillis crusculis.“

Tubilustria dies appellabant, in quibus agna tubas lustrabant.

Tuditantes significat negotium tundentes, id est agentes. Lucretius (2, 1136): „Nec tuditantia rem cessant extrinsecus ullam.“

Tudites mallei, a tundendo dicti. Inde et cuidam cognomen 10 Tuditano fuit, quod caput malleo simile habuerit.

Ⓕ 1 ait F^u (n. l.) <ait nomine> Scal. (fere) 2–3 suppl. Urs. (post Aug.) 3 fe F^u (e n. l.) 4 ominis Aug. 5 ex F^u (e n. l.) <Triginta lictoribus lex> Mue.: <Translatione lex> Bergk.: <Transit imperium neque denuo lex> Momms. quod Mue. hanni ex anni F . 5–6 Hanni<bal in vicinitate> Momms. 6–7 praesidi<is tuto decedi posset> Mue. (post Urs.) 8 suppl. Mue. 9 signi F^u (ni n. l.) 9–10 <transque dato nota> vit Ael. in XII signi<ficare traditoque> Schoell. 10 fuit F^u (it n. l.) 11 quia ut vid. (ui per compend.) F^L : uia F^u . 11–12 incendit, a<ut discutit, aut te>rebrat Mue. 13 ominum F^u (o n. l.): hominum Scal. (fastigi, seq. distinctio, F). 14 quod F^u F^L (uod per compend.) 15 ter vel tur (er, vel ur, per compend.) F^L . 16–19 <in iis cum hominibus ex>cellentibus et. hum. <permixti sunt, fures, p>lagiari, ser. den. et <omnes qui ex tab>ernis hon. prod. <homines> Mue. (post Urs.) 17 lagiari F^u (l n. l.) 19 uras F^u F^L . 19–21 su Ep. 20 pariant Epit.: rapiant F . 21–22 suppl. Mue. (post Urs.) 23 i F^{ar} : illi F^u . su. Ep.: <aves parvae, pede exil>i Mue. 23–24 Sym (ut vid.) cod. ad 390, 8: Syra (-ro) edd. 24 vel extertis (crus| F) 25–29 suppl. Urs. (fere) post Scal. 28 arcadia F^u (ar n. l.) pallantaeo F . 29 uditantes F^u : ditantes (seq. distinctio, ut saepe post lemm.) F^L . 30 entes F^u ntes F^{ar} : tes F^k F^L . su. Ep. 31 nnius F^u : nius F^{ar} . 32 <egere diem tuditan>tes Vahlen. 33 rem F^u : ē (i. e. em) F^L . 34 eos F^u (e n. l.) 34–35 su. Ep. 35 is F^u (s n. l.) <quamv>is ali a tudibus tudites Scal. (fere)

Ⓖ 1 steride (-des man. 2) G. 4 tot illis R. 5 Tibilustria codd. 7 tudentes α. 8 cessent IR. 10 tudendo R. 11 tuditana L: tuditando R.

<Philolog>us existimat Tuditano cognomen
 <fuisse, quod> caput malleoli simile habuerit.
 <Tullios al>ii dixerunt esse silanos, ali rivos, ali
 532 vehementes proiectiones sanguinis arcuatim
 5 fluentis, quales sunt Tiburi in Aniene. Ennius
 in Aiace (18): „Ajax; misso sanguine tepido tu<1>lii
 efflantes volant.“ Topper significare ait
 Artorius cito, fortasse, celeriter, tem<e>re. Cito;
 sic in Nelei carmine (3): „Topper fortunae commu-
 10 tantur hominibus.“ Citius; sic (Naev. bell. Pun. 63)
 [†C. naevicapesset† flam-
 mam Volcani.“ Cito; sic in eodem (Liv. Odys. 22):
 [„Namque nullum peius
 macerat humanum, quamde mare saevum, †viret†
 cui sunt magnae; topper confringent inpor-
 tunae und<a>e.“ Fortasse; sic Coelius lib. VII (47): „Ita
 15 uti sese quisque vobis studeat aemulari in statu
 fortunae rei publicae, eadem re gesta, topper nihilo
 minore negotio acto, gratia minor esset.“ For-
 tasse; sic Accius in Io (387): „Topper, ut fit, patris te
 eicit ira.“ Sinnius vero sic: Topper fortasse valet
 20 in Enni et Pacui scriptis; apud Ennium est (scaen. 428):
 [„Topper
 quam nemo melius scit.“ Pacuvius (424): „Topper tecum
 sit potestas faxsit, si mecum velit“; at in anti-
 quissimis scriptis celeriter ac mature; in Odys-
 sia vetere (27): „Topper facit homines †utrius fue-
 25 rint†“; (28): „Topper citi ad aedis venimus Circae, simul
 duona eorum portant ad navis; millia alia
 in isdem inserinuntur.“ Tubicines etiam hi ap-
 pellantur, qui sacerdotes viri speciosi publice
 sacra faciunt, tubarum lustrandarum gratia.
 30 Torrens particip<i>aliter pro exurens ponitur, ut
 est apud Pacuvium in Antiopa (13): „Flammeo vapo-
 re torrens terrae fetum exusserit.“ Signifi-
 cat etiam fluvium, subitis imbribus concitatum,
 qui alioqui siccitatibus exarescit, †qui us† aquam ipsam,

Tullios alii dixerunt esse silanos, alii rivos, alii vehementes proiectiones sanguinis arcuatim fluentis, quales sunt Tiburi 533 in Aniene. Ennius (trag. 18): „Sanguine tepido tullii efflantes volant.“

Topper cito, ut illud Nelei (3): „Topper fortunae commutantur hominibus.“

Torrens et participium est et nomen.

Ⓕ 1 us *F*ⁿ (u n. l.) 2 caput *F*ⁿ (ca n. l.) su. *Ep.* 3 ii *F*ⁿ (n. l.) su. *Ep.* 6 aiacea iax *F.* 8 tem recito *F.* 10 c. (i. e. Gaius ut vid.) nequicapesset *F.* Gn. Naevius . . topper cap. *edd.* 12 vires *Aug.*: vis (nom. pl.) et *tentari* 18 tē (i. e. te) *F.* 19 iras ennius *F.*: corr. *Mue.* 22 sist *Ribb.* po**stas *F.* ad *F.* 24 ut prius *Duentzer.* fuerunt *Bue.* 27 Tibicines *F.* 34 qui usa quam *F.*: cuius aquam *Mue.*: quamvis aquam *Aug.*

Ⓖ 1 silano *MG ante corr.* 2 prolectiones *MLE ut vid.* quale *M.* tiburii in *IR*: tiburini in *L*: tiburni (om. in) *E.* 5 nelec *L.* 7 (est et no. *codd.*): est om. *E.*

quae fluit, flumen recte dici ait Aelius Gallus lib. II. quae ad ius pertinent; ceterum volgi consuetudine utrumque iam dici flumen, et perennem
534 fluvium et torrentem. **Torum**, ut significet torridum, 355
5 aridum, per unum quidem r antiqua consuetudine scribitur; sed quasi per duo r scribatur, pronuntiari oportet. Nam antiqui nec mutas, nec semivocales litteras geminabant, ut fit in Ennio, Arrio, Annio. **Turmam** equitum [a]dictam esse ait
10 Curiatius quase terimam: quod ter deni equites ex tribus tribubus Titiensium, Ramnium, Lucerum fiebant. Itaque primi singularum decuriarum decuriones dicti, qui ex eo in singulis turmis sunt etiam nunc terni. **Torreri** a torro deductum, proprie significat
15 siccare atque arefacere; sed usurpatum est iam pro eo, quod sit igne urere. Plautus (Cas. 309):
[„† in una edet† opera in furnum calidum condito, atque ibi torreto.“ **Turannos**, Etruscos appellari solitos ait Verrius, a Turreno duce Lydorum,
20 a cuius gentis praecipua crudelitate etiam tyrannos dictos. **Tyria maria** in proverbium deductum est; quod Tyro oriundi Poeni adeo potentes maris fuerunt, ut omnibus mortalibus navigatio esset periculosa. Afranius in Epistula (112): „Hunc
25 Serrium autem maria Tyria conciet.“ **Torvitas** a ferocia taurorum dicta est. Pacuvius in Armorum iudicio (37): „Feroci ingenio torvus praegrandi gradu.“ et (36): „Cum recorder eius ferocem et torvam confidentiam.“ **Turbelas** dixisse anti-
30 quos, quas nunc turbas appellamus, testis est Plautus in Pseudolo (110): „Quo pacto et quantas soleam turbelas dare.“ **Tutulum** vocari aiunt flaminicarum capitis ornamentum, quod fiat vitta purpurea innexa crinibus, et exstructum
35 in altitudinem. Quidam, pilleum lanatum forma metalli figuratum, quo flamines ac pontifices

354 **Torrum** torridum, aridum.

535

Turma equitum dicta, quasi terima, quod ter deni equites ex tribus tribubus Titiensium, Ramnium, Lucerum fiebant. Itaque primi singularum decuriarum decuriones dicti, qui ex eo singulis turmis sunt etiamnunc terni.

5

Torreri a torro deductum proprie significat siccare atque arefacere; sed usurpatum est iam pro eo, quod sit igne urere.

Turrani Etrusci dicti a Turreno duce Lydorum, a cuius gentis praecipua crudelitate etiam tyranni sunt dicti.

Torvitas a ferocia taurorum. quasi tauri acerbitas, est vocata. 10

Turbelas apud Plautum (Pseud. 110) turbas significat.

Tutulum dicebant flaminicarum capitis ornamentum vitta purpurea innexa crinibus et in altitudine(m) exstructum.

Ennius (Ann. 121): „Fictores, Argeos et tutulatos.“

Ⓢ 6 duo r *Aug.*: duorum *F.* 9 adiectam *F.*: corr. *Aug.*
 12 (itaque *F.*) 16 in *del. Aug.*: in <Casina> *alii* 16–17 una
 edepol op. *codd. Plauti* 19 (turreno *F.*) 24 Ep. *per com-*
pend. in F. 25 Se.] Tirrium *Ribb.* 27 praegnandi *F.*: corr.
Aug. 31 quo alto et quintas *F.* 35–36 formam etali *F.*

Ⓢ 1 (*Torrum codd.*): Torritum *I.* 3 tribulus *MP.* titien-
 sium *ex -ntsium E.* (fiebat *codd.*): fiebant *IR.* 6 (*Torreri*
codd.) toro *E*¹. 8 Turranni *MPL*: Turrani *Eβ.* et rustici
G ante corr. IR. aicuius (*c ex corr.*) *M*: aeuus *G.* 10 Tor-
 bitas *β.* To. efferocia *M.* quasi] qui sunt *L.* aceruitas *α.*
 11 turba *R.* 12 uicta *I*: uita *R.* 13 altitudine *codd.* 14 titu-
 latos *E.*

- utantur, eodem nomine vocari. Ennius (Ann. 121): „li-
536 baque, fictores, Argaeos et <tutulatos.“ Tuor,>
video; tueor, defendo
sed iam promiscue utuntur
5 or pro video; et contueor <Tugu->
ria a tecto appellantur
sordida. Afranius (402) in D
tugurium est, turpe.“ <Caecilius in Hypo->
bolimaeo (82): „Habitaba <pau->
10 perculo.“ Quo nomine <Messala in explana->
tione XII. ait etiam
cari. Tuscum vicum con
tores dictum aiunt ab <iis, qui Porsena rege>
de[s]ce[n]dente ab obsi<dione e Tuscis remanserint>
15 Romae, loque his dato <habitaverint>
entes fratres Caeles et Vibenn<a>
Tarquinium Romam secum max
rint. M. Varro, quod ex Cael<io in eum locum deducti>
sint. Toxicum dicitur cervari<um venenum, quo>
20 quidam perunguere sagitta<s>
Caecilius in Gamo (53): „Ut hom
toxico transegerit.“ Afra<nus> (407)
uxorium istud toxicum mit <Tuscos>
quidam dictos aiunt a Tusco <rege Hercu->
25 lis filio. Ali quod unci studi si<nt sacrificiorum,>
ex Graeco, velut θυσκόοι. T<usculum vel>
ab eadem causa sacrificiorum, u<el quod aditum dif->
ficilem habeat, id est, δύσκολον. <Tumulum>
Aelius sic definit: „Tumulus e<st are->
30 nae editus secundum mare fluctibus in <altum ele->
vatus, unde similiter et manufac<tus et na->
turalis proprie dici potest. Tumult<uarii>
milites, dicuntur lecti ob subitum ti<morem; un->
de etiam tumultum dici ait Verrius, quia
35 is ornatur, quam ab Italicis et Gallicis h
538 ent Italiae, itaque nullum 356
. am quam Gallicum aut domesti-

Tuor video, tueor defendo.

537

Tuscius vicus Romae est dictus, quod ibi habitaverunt Tusci, qui recedente ab obsidione Porsena remanserunt.

Tusci a Tusco rege, filio Herculis, sunt dicti; vel a sacrificando studiose, ex Graeco, velut *θύσκόοι*.

5

Tusculum dictum, quod aditum difficilem habeat, id est *δύσκολον*.

Ⓕ 2 et (per ligaturam) *F^L*. *su. Ep.* 4—5 <et ponitur tue>or pro vi. et con. <pro conspicio> *Mue. (post Urs.)* 5 contueor *F^u F^L*. 5—6 *suppl. Scal.* 6 <domicilia rusticorum> *Scal. (fere)* 7 d *F^L*: an D<ivortio>? 9 habitaba *F^L*. 9—10 habitaba<t in tuguriolo pau>perculo *Ribb.* 12 con vel com *F^L*. fort. con<plures scrip>tores 13 ab *F^u F^L* (b *incert.*) 13—15 *su. Ep.* 14 recedente *Epit.*: discedente *Aug.* 15—16 <aut quod Volci>entes fra. Cae. et Vibenn<a, quos dicunt regem> Tar. Ro. se. max<ime deduxisse, colue>rint *Mue.* 17 max *F^u F^L* (x *incert.*) 18 cel *F^L*. 19 cervari *F^{ab} F^L*. 19—20 *suppl. Aug.* 20 (perunguere *F'*) sagitta *F^{ab} F^L*. 21 hom<inem amoris> *Spengel.* 23—25 *su. Ep.* 25 unicus tudi si *F'*: unice studiosi *Aug.* 26 T (nov. lemm.) *F^L*. 26—28 *su. Ep.* 27 u *F^u* (n. l.) 29 est *F^u* (st n. l.) 29—30 e<st cumulus are>nae *Aug.* 30 in *F^u F^L* (n *incert.*) 30—32 *suppl. Urs. (post Aug.)* 32 Tumult *F^u* (ult n. l.) 32—34 *suppl. Scal.* 33 ti *F^u F^L*. 34 uerrius quia *F^u*: uerrin *F^L F^k*. 34—35 <non aliunde> is oriatur quam ab It. et Gal. h<ominibus> *Urs. (post Aug.)* 35 gallicis h *F^u*: gall *F^L*: gal *F^k*. 36 ent *F^u*: nt (n *incert.*) *F^L*. <qui immin>ent *Urs.* 37 ā (i. e. am), ut vid. (potius quam ter) *F^L*.

Ⓖ 1 uideor *P.* tueor] tuor *PML.* 2 Turcus α. 3 porsenna *E*: persena *R¹I*: persona *G¹*. 5 velut] uenit β. 6 dictum om. *IR.* habet *IR.* deficit usque ad fin. gloss. Termes (p. 505) *I.*

- <cum. . . . Thomices Graeco> nomine appellantur
 <ex cannabi inpolita> et sparto leviter tortae
 <restes, ex quibus funes> fiunt. Lucilius (1324): „Vidimus
 <cann>abina.“ Op[p]illus Aure-
 5 <lius mol>lem pulvillum, quem in
 <collo habent, ne restis> laedat tomicem vo-
 <cari. Tongere Aelius Sti>lo ait noscere esse,
 <quod Praenestini tongi>tionem dicant pro nō-
 <tionem. la>tius dominari; Ennius (var. 28):
 10 <alii rhetorica> tongent“; et vincere
 i videtur significare.
 <Tesca sun>t loca augurio desig-
 <nata> ino finis in terra auguri. Op-
 <[p]illus> lius loca consecrata ad
 15 sit. sed sancta loca undique
 nt pontifici[s] libri, in quibus
 que sedemque tescumque
 dedicaverit, ubi eos ac
 propitiosque. Hostius belli
 20 <Histrici lib. (1, 1)> . . „per gentis ait aetherias atque
 i; „violabis templa antiqua
 <Cic>ero aspera, difficilia aditu
 (Enn. trag. 342) <lo>ca aspera, saxa tesca tuor“.
 <Accius in Philo>cteta (554): „Quis tu es mortalis,
 25 <qui in desert>a et tesqua te adportas loca?“
 <Tonsillam ait> esse Verrius palum dolatum
 <in acumen et> cuspide praeferratum, ut existi-
 em †cum figi† in litore navis re-
 <ligandae> causa. Pacuvius in Med[i]o (218): „Acces-
 30 <si Aea>eam, et tosillam pegi laeto in litore.“
 <Accius in> Phinidis (574): „Tacete, et tonsillas lito-
 <re edo> edite.“ Tonsam Ennius signifi-
 540 cat remum, quod quasi tondeatur ferro,
 cum ait lib. VII (230): „Poste recumbite, vestraque
 35 pectora pellite tonsis“; item (231): „Pone petunt,
 exim referunt ad pectora tonsas“; et in
 [na] Sota (27): „Alius in mari vult magno tenere

357 **Thomices** Graeco nomine appellantur ex cannabi inpolita[e] 539
et sparto leviter tortae restes, ex quibus funes fiunt. Pul-
villi quoque, quos in collo habent, ne a resti laedantur,
thomices vocantur.

Tongere nosse est, nam Praenestini tongitionem dicunt no-
tionem. Ennius (var. 28): „Alii rhetorica tongent.“

Tesca loca augurio designata. Cicero aspera ait esse et
difficilia.

Tonsilla palus dolatus in acumen et cuspidē praeferratus,
qui navis religandae causa in litore figitur. Accius (574): 10
„Tacete, et tonsillas litore in †leda† edite.“

Tonsa remus, quod quasi tondeatur ferro. Ennius (Ann. 231):
„Pone petunt, exim referunt ad pectora tonsas.“ 541

Ⓕ 486, 37—1 domesti(cum dicebant) *Urs. (fere)* 1—3 *su. Ep.*
3—4 vid (vinctum thomice cann)abina *Urs.* 4 oppillus *F.*
5 lem *F^L*. 5—7 *su. Ep.* 6 laedat *F^L*. tomicem *F* (e in-
cert.): -cem vel -cam *F^k*. 6—9 *su. Ep.* 9 <significat et la>tius
Aug. (fere) 10 *su. Ep.* 11 i vel u, ut vid. *F^L*: an <alib>i?
12—13 *su. Ep.*: <Tesca Verrius ai>t lo. aug. desig(nata, quo
sit term)ino *Urs. (fere)* 13 ino *F^u F^L* (i incert.) 13—14 Op<illus
autem Aure>lius *Scal. (fere)* 14 lius (l incert.; vel uis)·*F^L*:
lius *F^{ab}*. 15 ante sit vix scrib *F^L*. 16 <saepta doce>nt
pontifici *Mue. (post Urs.)* libri *F^u* (ri n. l.) 17—19 <scriptum
est: „templum>que se. tes. <sive deo sive deae> ded. ubi eos
ac<cipiat volentes> propitiosque.“ *Urs.* 20 alt *F^k* (pro ait?):
alte *F^u*. 21 <ardua tesca> *Baehrens.* i (vel u vel m vel n;
nullo modo que) *F^L*. ante violabis distinctio in *F.* volabis
Scal. 22 ero *F^u*: ro (r incert.) *F^L*: *su. Ep.*: <Cicero v>ero *Urs.*
23 ca *F^u* (c n. l.): <lo>ca *Scal.* saxeae *Mue.* 24 cteta (c in-
cert.) *F^L*. 24—25 suppl. *Urs.* 26 ēē (i e. esse) *F^L*. 26—29 *su.*
Ep. 28 em *F^u*: m ut vid. *F^L*. quem configi *Urs.* 29 causa *F^u*
(c n. l., s n. l. *F^L*) 30 eam *F^u* (e n. l.): Aaeaeam *Bue.* 31 phi-
nidis *F^u* (phi n. l.) 31—32 litore (-ra) *Epit.* 32 edo *F^u* (n. l.):
leda (lae-) *Epit.*: lecto *Mue.*

Ⓖ 1 ex *Theur.*: et codd.; e *Luc. Mueller.* inpolitae (imp-, -te)
codd. 3 quos] quo *R.* 4 thomices *LE*: tomices *PMGR*
(*I* n. l.) 5 nosse om. *R.* prestini *M*: pristini *P.* 5—6 natio-
nem *MP.* 7 Tresca *MP.* esse om. *E* 9 proferratus *R*
(*I* n. l.) 11 tonsillis *GR* (*I* n. l.) litora (litt-) α. laeda *E*
(*I* n. l.) 12 enius *M.* 13 poene *R.* (exim codd.): exini *P.*
referam *L.*

tonsam." **Thymbreum** Apollinem Vergilius (Aen. 3, 85) a monte Thymbreo appellavit, qui est in agro Troiano. **Toleno** est genus machinae, quo trahitur aqua, alteram partem praegravante pondere, dictus a tollendo. **Tolera-**
 re, patienter ferre. Accius in Neoptolemo (466): „Aut quisquam potis est tolerare acritudinem." Ennius lib. II (134): „Ferro se caede(i), quam dictis his, toleraret." **Toles** tumor in fau-
 10 cibus, quae per diminutionem tonsillae dicuntur. **Tullianum**, quod dicitur pars quaedam carceris, Ser. Tullium regem aedificasse aiunt. **Taxat** verbum ponitur in his, quae finiuntur, quoad tangi liceat; in litibus quoque, arbitrove
 15 cum proscribitur, quoad ei ius sit statuendi, taxatio dicitur, quae fit certae summae. A tangendo autem dici etiam scaenici testimonio sunt, qui taxatores dicuntur, quod alter alterum maledictis tangit. **Tabernacula** dicuntur a similitudine
 20 tabernarum; quae ipsae, quod ex tabulis olim fiebant, dictae sunt, non ut quidam putant, quod tabulis cludantur. **Tagit** Pacuvius in Teucro (344): „Ut ego, si quisquam me tagit." Et tagam idem in Hermiona (165): „Aut
 25 non cernam, nisi tagam", sine dubio antiqua consuetudine usurpavit. Nam nunc ea sine praepositionibus non dicuntur, ut contigit, attigit. **Tablinum** proxime atrium locus dicitur, quod antiqui magistratus in suo imperio tabulis
 542 rationum ibi habebant publicarum rationum causa factum 359
 31 locum. **Tabem** eam, quae faceret tabescere, apud antiquos usurpatam Sallustius quoque frequenter, ut in Catilina, cum ait (36): „Uti tabes plerosque civium animos invaserat"; et in lib. IV Historiarum (46):
 35 „Qui quidem mos, ut tabes, in Urbem coiectus" Et Corvin[i]us pro Liburnia: „Propter hanc tabem atque perniciem domus totius." **Tabellis** pro chartis ute-

Tymbreus Apollo a monte Tymbreo dictus, qui est in agro Troiano.

Toles tumor faucium, quae per deminutionem dicuntur tonsillae.

Taxat et **taxatio** a verbo tango dicuntur, unde et taxatores a scenicis dicuntur, qui alterutrum maledictis tangunt.

Tagit simpliciter dicitur quod attigit, contigit facit compositum.

Tablinum locus proximus atrio, a tabulis appellatus.

Ⓕ 7 haut *Aug.* 14 arbitrio *Aug.* 15 iussit *F.* 25 antiqua *F*ⁿ (ti n. l) 28 Tablinum *F.* 29 tabulis] -ulis *F*². 30-31 (locum) *om. W.* ibi] id *X.* habeant *VZ.* 32 usurpatum *W:* -pat eam *Momms.* Salustius et quae fr. *W.* 33 civium *om. W*¹. 34 in liui *V:* in liuio *Z:* liuius *X:* li. (i. e. libro) *Y* (*om. in*) II *W:* *om. V.* 35 mos *Aug.:* nos *codd.* coniectus *VWXZ:* coiecit *U.* 36 coruinus *X:* coruinius *UV:* coruimus *Z.* labem *X.* ac *V.* 37 pernitium *VU* (*ut vid.*) cartis *W*¹.

Ⓖ 1 tymbrio *MP.* di. est qui est *E.* 3 dicitur *L.* 3-4 tonsillae (-le) *LMP.* 5 tanto *L.* 6 tagunt *R.* 7 contingit *E.* 9 appellatur *α.*

- bantur antiqui, quibus ultro citro, sive privatim sive publice opus erat, certiores absentes faciebant. Unde adhuc tabellari dicuntur, et tabellae missae ab imperatoribus. **Tagax** furunculus a ta(n)gen-
- 5 do; cuius vocabuli Lucilius meminit (1031): „Et Muttonis manum perscribere posse tag(ac)em.“ **Tages** nomine, geni filius, nepos Iovis, puer dicitur discipulinam haruspicii dedisse duodecim populis Etruriae.
- Taminia** uva silvestris generis videtur Verrio
- 10 dicta, quod tam mira sit quam minium.
- Talus** [in] Sabinorum nominibus praenominis loco videtur fuisse. **Talentorum** non unum genus. Atticum est sex milium denarium: Rhodium et cistophorum quattuor milium et quingentorum denarium: Alexandrinum XII denarium: Neapolitanum sex denarium: Syracusanum trium denarium: Reginum victoriati.
- Tanne** eo usque, ut Aelius Stilo et Opillus Aurelius interpretantur. Itaque Afranius (410): „Tanne
- 20 arcula tua plena est aranearum?“ **Thaleae** nomen dictum [alii] ab aetatis flore aiunt; alii, quod carmina semper florent.
- Talipedare** antiqui dicebant pro vaccillare pedibus lassitudine, qua qui trahit pedes, ut
- 25 talis videatur insistere aut identidem tollere pedes. **Tammodo** antiqui ponebant pro modo.
- 544 **Accius** in (163^a): . . . etor lux Dardaniae in tenebris . . .
- Tallam** alii folliculum cepae
- Talam** Cornificius posuit, unde et Talassus.

Ⓕ 1 citro sive sive V: citroue sive X. 3 tabellarii V W X Z.
 4 Tagas U V W¹ ut vid. (et F, ni fallor): tages Z. fur- ex for- W.
 tagendo U V X Y Z (et F, ni fallor). 5 muttonis (via mustonis) U (cum Epit.): mutonis V X Z W (tonis in ras.) Cf. Cichorius ('Untersuch.' p. 207). 6 prescribere V. tagacem Epit.: tagem U W X Z: tagetem V Y. Tageo U: Taget W. 7 genii W. disciplinam V X Z. 8 haruspicii U: aruspicii X Z: arispicii ex aurupicii W: haruspitii V. 9 Tamina V. silv. dicitur (eras.)

358 **Tagas** furunculus a tangendo dictus. Lucilius (1031): „Et 543 Muttonis manum perscribere posse tagacem.“

Tamínia uva silvestris, dicta quod tam mira sit quam minium.

Talus praenomen erat Sabinorum. 5

Tanne eo usque. Afranius (410): „Tanne arcula tua plena est aranearum?“

Talipedare est vaccillare pedibus et quasi talis insistere.

Tammodo antiqui dicebant pro modo.

Talia folliculum cepae.

545

gen. V. genus Z uarro X: uerno W¹. 10 dictam X. quod quod tam mica V. nimium VXZ. 11 in om. VXZ: hab. UW. praen.] patroni X. 12 Talentorum (e in ras.) W. non unum] nominis VXZ. 13 (et 14) millium U. denariorum X. 13-14 den. . . milium om. W¹. 14 mil. <et septem milium> Mue. quing.] CCCCrum X. 15 denariorum Z. XII mil. X. 16 sex mil. X. 17 trium mil. X. Rheginum UVW². 18 oppillos U: opilius VXZ. 19 interpretatur V: interpretatur ut vid. U. Afranius VX. tãne (i. e. tamne?) U. 20 thalee Z: taleae X. 21 d. est al. W. alii hab. VWXZ: om. U aiunt] amat V. 23 caccillare Z: uacillare UV. 24 lassitudinem UVW. qua qui U: quasi qui W: quasi VXZ (ex Epit.): qua quis Haupt. trahit ex trahat V: trahens X. pedibus V. 26 sqq. Tammodo sqq.] modo U qui sic pergit antiqui ponebant (sign. lacunae) pretio venisse, omissis ceteris quae sunt in pp. 492, 26-494, 14, nisi quod in marg. eadem manu adiecta sunt accius in (spat. vac.) |ctor lux dardanię | in tenebris. Cf. Huelsen ('Berl. Phil. Woch.' 9, 1098): Tammodo antiqui dicebant apud graecos quoque (ceteris omissis) W. an <Tammodo pro> modo ant. pon.? 27-494, 15 (ita ut) om. W. 27 ita U: ut actius tammodo inquit Praenestinus VXZ (coniectura ex Plaut. Trin. 609 haec inculcata videntur): Accius in <armorum iudicio tammodo He>ctor lux Dardaniae, <nunc idem> in tenebris situs Bue. (cf. Berl. Phil. Woch. 9, 1099) 28-494, 14 (tam parvo) om. U. 28 post 29 VX. Taliam codd. (cum Epit.) 29 Thalam V. Thalassus V.

Ⓟ 1 Tagas α: Tagax β (I n. l.) 2 mutonis L: muttenis (corr. -onis) P. 3 silv. uia L. sic R. 4 muniu MP. 5 Taulus MP. 6 Tamne PR. tamne PR (I n. l.) 8 et qu. ta. ins. om. R. 10 Tilia L.

Taurium aes appellant, quod in ludos Taurios consumitur.

<Tarmes>

†Tamperon† soliti sunt appellare Graeci genus scribendi deorsum versus, ut nunc dextrosum
5 scribimus.

546 Tame in carmine positum est pro tam.

360

Tartarino cum dixit Ennius (Ann. 521), horrendo et terribili Verrius vult accipi, a Tartaro, qui locus [est] apud inferos.

Tutum frequenter dicitur maxime. Varro in Europa:

10 „Tutum sub sede fuissent.“

<LIB. XX. INCIPIT.>

. . Tam significationem habet, cum ponimus propositivam quandam, cui subiungimus quam, aut cum dicimus tam egregium opus tam parvo pretio venisse,
548 id est sic, ita, ut apud Graecos quoque οὕτως ἀγαθόν.

16 Item ex contrario ei dicimus: quam malus Homerus, tam bonus Choerilus poeta est. At antiqui tam etiam pro tamen usi sunt, ut Naevius (com. 130): „Quid si taceat? dum videat, tam sciat quid scriptum sit.“ Ennius

20 (trag. 329): „Ille meae tam potis pacis potiri.“ Titinius (156): „Bene cum facimus, tam male subimus, ut quidem perhibent viri.“ Item (157): „Quamquam estis nihili, tam ecastor simul vobis consului.“ Tandem cum significat aliquando, interdum tamen ex supervacuo ponitur, ut apud Terentium in Phormione, cum ait (231): „Ita-

25 ne tandem uxorem duxit Antipho iniussu meo?“ Non enim hic tempus ullum significat. At Cicero etiam duplicat temporalem significationem, cum ait (Cat. 2, 1): „Tandem aliquando.“ Tauri verbenaeque in commen-

30 tario sacrorum significat ficta farinacea. Tama dicitur, cum labore viae sanguis in crura descendit et tumorem facit. Lucilius (1195): „Inguen ne existat, papulae, tama, ne boa noxiter.“ Taenias Graecam vocem sic interpretatur Verrius, ut dicat or-

35 namentum esse laneum capitis honorati, ut sit

Tarmes genus vermiculi carnem exedens.

Taenpoton appellarunt Graeci genus scribendi deorsum versus, ut nunc dextrosum scribimus.

Tartarino horrendo et terribili.

547

361 **Tam** significationem habet propositivam, cui subiungamus; quam, ut: tam bonus Choerilus, quam malus Homerus. Tam etiam pro tamen usi sunt.

Tandem cum significet aliquando, interdum tamen pro su- 549 pervacuo ponitur, ut ait Terentius (Phorm. 231): „Itane tandem uxorem duxit?“ Cicero etiam duplicat temporalem 10 significatorem, cum ait (Cat. 2, 1): „tandem aliquando.“

Tama dicitur, cum labore viae sanguis in crura descendit et tumorem facit. Lucretius (Lucilius 1195): „Inguen ne existat, papulae, tama, ne boa noxit.“

Ⓕ 1 tauricos X. 2 *su. Ep.* 3 Ταμπερον X: Tamperon VZ: Taenpoton *Epit.*: Taeredon (*i. e. Θαιρηδόν*) Mercklin. 4 ut nunc ut nunc V. dextrosum *Epit. ut vid.*: dextrorsum VX: -us ZY. 7 Emnius V. 8 est hab. X: om. VZ. 11 add. Mue. 12 prop. om. V. 13 aut XZ: aut aut V. 14 dicamus *codd.*: *corr. edd.* 15 id est Urs.: idem XZ: vel U: diem (drem?) V. ut om. Z. αχαρου X. Graeca om., spatio relicto, W. 16 ei di. om. W¹. malus] bonus VXXZ. 17 bonus] malus VXXZ. cherilus V¹ XW¹: cherylus W². 18 quod X. 19 ante sciat del. sciet (*ut vid.*) U. quod X. 20 pacis] patis V. titinnius W: titimnius X. 21 quum W. subicimus V: sabinus X: sapimus *Bothius* quidam VXXZ. 22 es. viri (*delet.*?) ni. U. nihil W. 23 escator UWX: estatator Z. nobis VXXZ. quom W. significet XZ. 24 aliter U. 25 quom W. 26 duxisti X. 27 hic ex hoc V. 28 tprālem (*i. e. temporalem*) ex prālem V. 30 farinacia U: farinatia V: farrinacea X. tania W². 31 curia Z: vena (n in ras.) W. 32 inguemve W: iungem ne V. 33 Tacmac W¹: Tamas (Tantias?) V. 35 esse om. W. honerati *codd.* (on. V)

Ⓖ 1 Termes L. carmen R. 2 Ταενποτον L. 3 dextrosum s. E: dextrorsum s. PL: dextrorsus s. GR (*I n. l.*): dextro sub-scribimus M. 5 habent R. (subiungamus *codd.*): -iug- R: -gam L. 6 quam ut tam] tam ut quam (*corr. tam*) L. 8 tamen om. G. 10 dixit R. etiam om. E. 13 timorem M. 14 ne boa noxit manu rec. in E (nebo/// E¹): nebo anxit G.

- apud Caecilium in Androgyno (7): „Sepulchrum plenum taeniarum, ita ut solet“, et alias (275): „Dum taeniam, qui vulnus vinciret, petit.“ Ennius in Alexandro (33): „Volans de caelo cum corona et taeniis.“ Accius in
- 5 Neoptolemo (472): „Decorare est satius, quam verbena et taeniis.“ **Taedulum** antiqui interdum pro fastidioso, interdum quod omnibus taedio esset, ponere soliti sunt. **Tatium** occisum ait Lavini ab amicis. eorum legatorum, quos interfecerant Titini la-
- 10 trones; sed sepultum in Aventiniensi laureto. Quod ad significationem verborum non magis pertinet, quam plurima alia, et praeterita iam et 363
- 550 deinceps quae referentur. **Taurorum** specie simulacra fluminum, id est cum cornibus, formantur,
- 15 quod sunt atrocia ut tauri. **Talionis** mentionem fieri in XII (8, 2) ait Verrius hoc modo: „Si membrum rup<s>it, ni cum eo pacit, talio esto.“ Neque id quid significet, indicat, puto quia notum est; permittit enim lex parem vindictam. **Tarqui-**
- 20 **tias** **scalas**, quas Tarquinius Superbus fecerit, abominandi eius nominis gratia ita appellatas esse ait volgo existimari. **Tarpeiae** esse effigiem ita appellari putant quidam in aede Iovis Metellinae, eius videlicet in memoriam virginis, quae pacta
- 25 a Sabinis hostibus ea, quae in sinistris manibus haberent, ut sibi darent, intro miserit eos cum rege Tatio; qui postea in pace facienda caverit a Romulo, ut ea Sabinis semper pateret. „**Tam perit quam extrema faba**“ in proverbio est, quod ea plerumque aut
- 30 proteritur, aut decerpitur a praetereuntibus. **Tappulam** legem convivalem ficto nomine conscripsit iocoso carmine Valerius Valentinus, cuius meminit Lucilius hoc modo (1307): „Tappulam rident legem, conterunt Opimi.“

Ⓒ 1 lucilium V X Z. andrigyno (y ex i man. 2) W. 2 taeniam W¹: tacmam W²: tema V. 3 vulnus X. Ennius V.

Taedulum fastidiosum, sive quod omnibus est taedium.

362 Tappula dicta est lex quaedam de conviviis.

551

4 cum cor. *bis* V. tonus *W*¹: tenus *W*². Actius nive in V.
 5 neoptolomo X. decurare V. satius *om.* *W*¹: o *eras. ante s-*
in V. verbena et t. *Haupi.*: urbem e t. *VXZU* (*ten-*): urbem
 ereneis W. 7 int. pro om. qui tedio essent pon. sol. sunt vel
 quod *om.* tedio esset X. quod *ex* pro V: pro X. 8 tadium *WX*.
 laniius W. 9 interfecerat V. Tatiani *Ald.* 10 aventinensi *VX*
 (*non Y*) 11 non *om.* U. 12 quam *om.* W. et *om.* *XV*.
 iam *om.* X. et *om.* *XV*. 13 quae] si *W*¹. referantur *VXZ*.
 14 flumina V. 15 eunt atrotia V. 16 XII tabulis ait *VZ*.
 17 rupsit *Turn.*: rapit *UW*: rapserit *VXZ*: rupit *codd. Gellii 20,1*:
 rapsit *Urs.* ni] in X (*non Y*) parit W. est *VX*. neque *om.* V.
 18 quid] quod *VXW*¹. 20 ante Tarq. *notam (pro rex?) hab. W.*
fec. bis V. 21 ab. quis (*delet.*) eius V. appellatos *W*¹. esse
om. V. 22 vulgo *VX*. 23 metelline X: meteline Z. 25 ea
om. X. 27 tacio *WX*. cavent *W*¹. 28 a nobis (*delet.*) ro-
 mulo U. ea a sab. W. 30 proterit W. decipitur V. 31 Ta-
 pullam *VXZ*. communialem Z. 33 tapullam *VXZ*. conte-
 rere *VZ*: committere X: confer W: conter U: congerrae *Scal.*:
 canterii *Marx.* in codice *F* vid. fuisse conter (*i. e.* conterunt, *viz*
 conterit; *nullo modo contere neque conterere*) optini (*ut vid.*) U:
 optimi *Mue.*: an Opimii (*pater et filius*)?

Ⓟ 1 Taedulam (Ted-) *MP.* (taedium (te-) *codd.*) 2 Tapulla *G*
 (*I n. l.*): Tampula *P.*

- Termonem** Ennius Graeca consuetudine dixit, quem nos nunc terminum hoc modo (Ann. 479): „Ingenti vadit cursu, qua redditus termo est.“ et (Ann. 480): „Hortatore bono prius, quam iam finibus termo.“ **Trientem** **tertium** 5 pondo coronam auream dedisse se Iovi donum scripsit T. Quintius dictator cum per novem dies totidem urbes et decimam Praeneste cepisset. Id significare ait Cincius in *Μυσταγωγικῶν* lib. II. duas libras pondo et trientem, qua consuetudine hodieque 10 utimur, cum lignum bes alterum dicimus, id est pedem et besem latitudinis habens; et sestertium, id est duos asses et semissem tertium. Item si tres asses sunt et quartus quadrans. **Tersum diem** pro sereno 552 dictum ab antiquis nec se ha<bere rei auctorem> ait. 15 **Teres** in longitudine rotundatum, quales asseres natura ministrat.

Terpsicore nomen Musae, quae deos hominesque delectat.

Tertium quartum differre ait a tertio quarto †quintus†, quod quid factum sit significat.

- 20 **Termentum** pro eo, quod nunc dicitur detrimentum, utitur Plautus in Bacchidibus (929). **Teretinatibus**; a flumine Terede dicti existimantur, et syllaba eius tertia mutata, et pro Terede Teram scribi debuisse.

- 25 **Tripudium** . . . <au-> spiciis in exultatione tripudiat a terra pavienda sunt dicta. Nam pavire et ferire, a quo et pavimenta. Id ex Graeco, quod illi 30 *παλειν*, quod nos ferire mum in castris usur<pa>

Templi figura in diffinitione augurii.

Tempestatem pro tempore frequenter antiqui dicebant.

<**Tempesta**>

Termonem Ennius (Ann. 479—80) terminum dixit.

Tersum diem serenum.

Teres rotundus in longitudine.

553

Termentum apud Plautum (Bacch. 929) detrimentum.

Tempestatem pro tempore frequenter dixerunt antiqui.

5

Tempesta tempestiva.

Ⓕ 1 Termonem ex Terminem U. Ennius V. 2 nunc] esse U. 3 cur sit V. redditus ex re ditus V. et idem hort. X. (bono X) quam] quod (*per compend.*) V. 5 se om. V X Z. domum V. 6 dictus quon (*sic*) W: dictus cum U (*pro dict., i. e. dictator, F*) 7 cedis se V. 8 Cinctius V. in om. V X. *μυστατογινος* X: *μυστατογινος* Z: *μυστατογινος* V: histrogogios (*r expunct.*) W. duos libros W. 9 hodie quoque V X Z. 10 quom W. altum V. id est] idem V X Z (*pro id., i. e. id est, F*) 11 bessem — asses (18) om. V. idem X. 12 id est] idem V Z. 12 et semissem — asses (18) om. V. idem X. 14 ab ant. om. V. nec — ait X: om. W: nec se ha (*sic; tum tria lacunarum signa*) Teretinatibus (*l. 22*) cett. omissis U: nec se hab. ait r. auctorem Z V (-res) 15 in om. V. longitudinem X: longium (*ut vid.*) W. rotundatum et q. s. usque ad plurimi (500, 12) om. W (*qui sic legit* Teres est in longium novius in duobus, *nullo lacunae signo*) 17 om. X (*non Y*) Thersicore V. 18 differri V: deferri Z. ait om. V. quintius V Z. 20 nunc] non V. 21 utitur] ut V X. 22—24 Teretinatibus a flumine (*tum lacunae signum*) cett. omissis U: Teretina tribus a fl. Ter. dicta existimatur . . . mu. T pro D littera posita Momms. 22 Terentinatibus Z. Ter. qui a V X Z. 23 terende Z. 24 terram V. 25—31 om. X (*non Y*) 25—26 Tripudium (*lacunae sign.*) spiciis U: Tripudium in auspiciis V Y Z. 26—27 tripudiat (*lacunae sign.*) a terr (*ut vid.*) pavienda U: trepidia (trip-) ut terpidia a terra pavienda Y Z: tripudit ut terpidit et terra pavimeda (*vel pavienda*) V. 27 nam pau . . . (*sic, punctis interpositis*) et ferire U: nam pavire percutere et ferire V Y Z. 29 ante a littera c (*ut vid.*) apparet in U. et om. Z. quia Y Z. 28 *παρειν* codd. (*παρειν* V) quod] apud V. 30 mum (nium?) in castris (tastris?) usur (*lacunae sign.*) U: om. V Y Z. fort. <pri>mum 31—500, 6 om. U. 31 post 32 V. 32 disfnitione Z.

Ⓖ 2 T. diem diem se. P.

554 < *Tinia* > 364

Tensam ait vocari Sinnius Capito vehiculum,
 quo exuviae deorum ludicris circensibus
 in circum ad pulvinar vehuntur. Fuit et
 5 ex ebore, ut apud Titinium in Bar-
 bato (13^a), et ex argento.

Temerare violare
 et contaminare, dictum videlicet . . . a temeritate.

Temetum vinum. Plautus in Aulularia (354): < „Cererin,
 10 Strobile, has sunt facturi nuptias? > Qui? Quia temeti
 nihil allatum < intellego. > Pomponius in Decima (39):
 556 „Non multi . . . plurimi.“ Novius in duobus Dossennis
 (17): „Sequimini; < i > prae, mi nate; sequere, temeti ti-
 mor.“ idem in Funere (36): „Agite, exite, temulentam
 15 tollite“; et †sine surdo† (85): „Falias habeo temulentas,
 sed eccas video incedere.“ Afranius in Consobrinis (35):
 „Pol magis istius temulentae, futtilis.“ Tintinni-
 re est apud Naevium hoc modo (com. 114): „Tantum ibi mo-
 lae crepitum faciebant, tintinnabant compedes“;
 20 et apud Afranium (392): „Ostiari impedimenta tintin-
 nire audio.“ Tributorum conlationem, cum sit alia
 in capita, illud ex censu, dicitur etiam
 quoddam temerarium, ut post Urbem a Gallis cap-
 tam conlatum est, quia proximis XV annis cen-
 25 sus †alius† non erat. Item bello Punico secundo
 M. Valerio Laevino, M. Claudio Marcello cos.
 cum et senatus et populus in aerarium, quod ha-
 buit, detulit. Tentipellium Artorius putat
 esse calciamentum ferratum, quo pelles exten-
 30 duntur, indeque Afranium dixisse in Promo (281):
 „Pro manibus credo habere ego illos tentipellium.“
 Titinium autem Verrius existimare id medi-
 camentum esse, quo rugae extendantur, cum
 dicat (173): „Tentipellium inducitur, rugae in o-
 35 re extenduntur“: cum ille τροπικῶς dixerit.

365 **Tinia** vasa vinaria.

555

Tensa vehiculum argenteum, quo exuviae deorum ludis Circensibus in circum ad pulvinar vehebantur.

Temerare violare sacra et contaminare, dictum videlicet a a temeritate.

5

Temetum vinum, unde temulentia et temulentus.

Tintinnire et **tintinnabant** Naevius (com. 114) dixit pro 557 sonitu tintinnabuli.

Tentipellium genus calciamenti ferratum, quo pelles extenduntur.

10

Ⓕ 1 sqq. desunt UW (vid. supra) 1 su. Ep. 2 Sinnius Aug.: asinius VZ: asinius et X. 3 quo Aug.: nō X: nunc VYZ. eximiae V. 5 titinnium X. 6 et] etiam VZ. 7 Termerare V. violare (lacunae sign.) U: violare sacra VXZ (ex Epit., ni fallor) s videlicet (tum lacunae signum) ilintate (vel aliquid eiusmodi) U: videlicet a temeritate VXZ (ex Epit.?) 9 ulularia Z. Cere- rin — nuptias om. VXZ: hab. U (ex Plauto?) 10 Qui om. U. 11 intellego Plaut.: om. VXZ: video U. 12 lacunae sign. U: temeti sed VXZ (ex coniectura?) plurimi om. W (cf. ad 498, 15) Nevius V. dosseniis VXZ: dossenis W. 13 segmine W. i add. Dac. temeti] premii V. 14 exite] exigite X. temu- lentum X. 15 et in Surdo Aug. 16 ecas W. 17 temu- lentiae Y (etiam V marg.): tumulte W. futilis WXZ: fucti- lis V. Tintinnare (a in ras.) W: Titinnire X. 18 est om. W. nouium U: verrium W¹. ubi XZ (V¹?) molle W. 19 titinni- bant X. 20 Affranium VXZ. hostiari X. titinnire X: tinti- nire V. 21 consolationem quom W. 22 illud] aliud XZ (non Y) etiam] et X. 24 consolatum W. XV] quinque X. 25 populus Urs. (tamquam ex schedis) bello om. U. 26 Claudio] ol W. coss. X: om. UVWZ (et F?) 27 quom W. in erarum q. h. Z: q. h. in aerarium X. habuit] potuit U. 28 dettu- lit X: attulit V. 30 indeque Aug.: ideque U: idemque WXZ V. affranium VXZ. primo Y. 32 tintinium W. autem] ait Urs. id om. XZ¹: et VZ²: ad WU: ait Momms. 33 esse] etiam V. quom W. 34 dicit U. inducit W. 35 quom W. dix. τρο- πιχος X: τροπιχος dix. V.

Ⓖ 1 vasa] uesta L. 6 (temulentia et temulentus codd.) 9 Tentipuellium MP: Tentipallium β (I n. l.)

Tignum non solum in aedificiis, quo utuntur, appellatur, sed etiam in vineis, ut est in XII (6, 7): „Tignum iunctum aedibus vineave et concapit ne solvito.“

Tela proprie dici videntur ea, quae missilia sunt, ex Graeco videlicet translato eorum nomine, quoniam illi *τηλόθεν* missa dicunt, quae nos eminus. Sicut arma ea, quae ab humeris dependentia retinentur manibus, quoniam quidem non minus in nobis eam partem corporis armum
10 vocari existimandum est, quam **Tigillum** sororium
(desunt sex folia)

562 <|| **Vici** > cipiunt 371
ex agris, qui ibi villas non habent, ut Marsi aut Peligni. Sed ex vic[t]is partim habent rempublicam et ius dicitur, partim nihil eorum
15 et tamen ibi nundinae aguntur negoti gerendi causa, et magistri vici, item magistri pagi quotannis fiunt. Altero, cum id genus aedificio<rum defi>nitur, quae continentia sunt his oppidis, quae itineribus regionibusque distributa inter se
20 distant, nominibusque dissimilibus discriminis causa
(vide infra, p. 508)

Ⓕ 2 XII tabulis tig. VZ. 3 uictum W. uineaeque U: mine-
rue X. 4 videtur W. 5 tranlato Z. 6 quoniam] quia UZ W².
τηλόθεν X: om. W¹. 7 quae nos om. X. eminus] ennius WXZ:
Emnius V. sicut] sic X: sic ait (*del.*) ut V. 8 quandoqui-
dem VX: quam W. 9 non minus] nouimus W. armatam W.
10 quam om. W: quod arma V: quam arma XZ; quam (*sequente*
spat. vac.) U. sererium W¹: serorium W²: sor. appellatur
(*tum signum lacunae*) U. 'desunt cartae sex magnae' YV.
11—508, 8 (app.) om. XZ (*non* Y) 11 Vici *add.* W² *in marg.*
Capiunt U: accipiuntur VY (*ex accipitur*): appellari incipiunt W.
12 aut om. V. 13 sed] et V. vicis *Ald.* rempublicam *per*
compend. codd. (et F) 14 partem W. 15 habentur W. ne-
gotii W: negotii V. 16 gerendi *ex* gerendum V. it. et mag. Y:
ite mag. V. paci qu. UV: paucique Tannis W. 17 alterae W.
cum om. V. aedificio . . . nitur (*sic*) U: aedificii W: aedificio-
rum ponitur VY: *corr. Aug. (ex 508, 1—2)* 18 *spat. vac. in-*
dicat U. 19 que om. VY. inter se om. W.

366 Tegillum cuculliunculum ex scirpo factum. Plautus (Rud. 558 576): „Tegillum mihi aret; id, si vis, dabo.“

Tiberis fluvius dictus a Tiberino rege Albanorum, quod in eo cecidisset. Tybris a Tybri rege Tuscorum.

Tibicines in aedificiis dici existimantur a similitudine tibiis 5 canentium, qui ut cantantes sustineant, ita illi aedificiorum tecta.

Tippula bestiolae genus sex pedes habentis, sed tantae levitatis, ut super aquam currens non desidat. Plautus (Pers. 244): „Neque tippulae levius pondus est, quam fides le- 10 nonia.“

Testiculari est iumentis maribus feminas, vel mares feminis admoveere; licet alii dicant testilari.

Tifata iliceta. Romae autem Tifata Curia. Tifata etiam locus iuxta Capuam. 15

Thiasitas sodalitas.

Tituli milites appellantur quasi tutuli, quod patriam tue- rentur; unde et Titi praenomen ortum est.

Titensis tribus a praenomine Tati regis appellata esse videtur. 20

Titia quoque curia ab eodem rege est dicta.

Tetini pro tenui.

Thraeces gladiatores appellantur a similitudine parmularum Thraciarum.

Tryga antiqui vinum appellabant, unde trygetus adhuc dicitur. 25

Ⓟ 1 (cuculliunculum *codd.*): cucillum ungu- lum *R.* 4 ceciderit *α*: cecidisset *β*. tybris *EG Paris.*: tyberis *MP*: tibris *L*: tybrys *R* (*I n. l.*) a tibri *L*: a bri *Paris.* 5 dici] diu *M.* 6 canentes sust. *R.* 7 texta *L.* 8 Typpula *R Paris.* 9 desinat *E.* 10 tuppule *MP*: typpulae *R Paris.* 12 Testiculare *R.* 13 dicunt *codd.* (dicant *G*). testilari *M Paris.*: tescilari *GR* (*I n. l.*): testulari *E*: tessulari *L*: testiculari (cu *expunct.*) *P.* 14 Tifacta *Paris.* id est liceta *L* Curia] cf. *Huelsen. (Herm. 46, 305)* 16 Thiasitas *Paris. R ex corr.*: Thiassitas *G*: Tiasitas *α R ante corr.* 17 Titii *MP*: Titoli *GR (non Paris.)* tituli *MPR (non Paris.)* 19 titi *MP.* 22 post ac (504, 8) in *R.* 23 Threses *LE.* (gl. app. a *codd.*) palmarum *L.* 25 Tyriga *R.* trigetus *α*: trietus *β* (*I n. l.*) *Paris.*

Tittibilicium nullius significationis est, ut apud Graecos βλίτυρι et σκινδαψός. Plautus (Cas. 347): „Non ego istud verbum empsi cum tittibilicio.“

Trabs proprie dicitur duo ligna compacta.

⁵ **Tragus** genus conchae mali saporis.

367

Trabica navis, quod sit trabibus confixa. Pacuvius (405): „Labitur trabica in alveos.“

⁵⁵⁹ **Trachali** appellantur muricum ac purpurae superiores partes. Unde Arimineses maritimi homines cognomen traxerunt

¹⁰ **Trachali**.

Troia et regio Priami et lusus puerorum equestris dicitur et locus in agro Laurente, quo primum Italiae Aeneas cum suis constitit.

¹⁵ **Trifax** telum longitudinis trium cubitorum, quod catapulta mittitur. Ennius (Ann. 534): „Aut permaceret paries percussus trifaci.“

Tributum dictum, quia ex privato in publicum tribuitur.

Thocum genus sellae habetur apud Plautum (frg. inc. 44).

²⁰ **Tritogenia** Minerva a ripa Tritonis fluminis dicta, quod ibi primitus sit visa.

Truo avis onocrotalus. Caecilius inridens magnitudinem nasi (270): „Pro di immortales, unde prorepsit truo?“

Trepit vertit, unde trepido et trepidatio, quia turbatione mens vertitur.

²⁵ **Triumphales** coronae sunt, quae imperatori victori aureae praeferuntur, quae temporibus antiquis propter paupertatem laureae fuerunt.

© 1 Titibilicium *E*: Tittibilicilium *P*. ut] ait *M*. 2 baltiri (-tyri) *codd.* (istud *codd.*) 3 (empsi cum *codd.*): Temp sicum *MP* (ex Temp sicum) tittibilicio *E*: tittibilico *G Paris.*: tittibi tribulacio *R* (*I n. l.*) 4 compactam *R*. 5 tonce *MP*. 6 fit *L*. 7 lauitur traucia *M*: trab. lab. *P*. 8 hac *M*: a *P*. 9 arimineses *ML*: arimineses *P*: ariminenses *EB* (*In. l.*) *Paris.* taxerunt *M*. 14 Triphax *PMEG* (ex Tripax) *R* (*I n. l.*) *Paris.* 15 permaceret *ML Paris.*: permaneret *P*. 16 triphaci *MPE*² *G R* (*I n. l.*) *Paris*: triphani *E*¹. 19 Tritonia *G* ex corr. (non *Paris.*) tritociis *R* 21 Tro *Paris.* ono cratalus *R*. magnitudine nisi *MP* (ex nis) 25 victori *om. MP*. 26 quae te. ant. in fine glossae in *L*.

Templum significat et aedificium deo sacratum, et tignum quod in aedificio transversum ponitur.

Transtra et tabulae navium dicuntur, et tigna quae ex pariete in parietem porriguntur.

Tromentina tribus a campo Tromento dicta.

5

Tragula genus teli, dicta quod scuto infixi trahatur.

Themis deam putabant esse, quae praeciperet hominibus id petere, quod fas esset, eamque id esse existimabant, quod et fas est.

Termes ramus desectus ex arbore, nec foliis repletus, nec nimis glaber.

Tenus significat finem; ut cum dicimus hactenus.

Trossuli equites dicti, quod oppidum Tuscorum Trossulum sine opera peditum ceperint.

368 **Taciturnus**, qui facile tacet: tacitus etiam argutus, quia potest aliquando tacere.

16

Tenitae credebantur esse sortium deae, dictae quod tenendi haberent potestatem.

Termino sacra faciebant, quod in eius tutela fines agrorum esse putabant. Denique Numa Pompilius (16) statuit, eum, qui terminum exarasset, et ipsum et boves sacros esse.

Terminus quo loco colebatur, super eum foramen patebat in tecto, quod nefas esse putarent, Terminum intra tectum consistere.

Vicinia vicinorum conversatio.

25

Vesperna apud Plautum (frg. inc. 45) cena intellegitur.

Ⓟ 5 *tromenta* *codd.* (-to *L*: torm- *E*) *Paris.* 6 ex scuto *G Paris*: exsuo *R* (*I n. l.*) 7-8 homi id esse estimabant quod et fas est nibus id petere quod fas esset eamque *M*: eamque id esse estimabant quod et fas est hominibus id petere *P*: aestimabant (es-) *ER.* 9 et *om. L.* 10 directus *MP¹E*: directus *LP²*. solus *M.* 12 hactenus *tenus MP.* 13 *Trossulli R.* *trossulum ex trossulum E.* 15 arguitur *β.* 16 *potem M.* 17 *Tenite codd.* (-tae *I*) 22 celebratur *L.* 23 *Vterminum E* (*cf. v. 25*) 25 *icinia E* (*cf. v. 23*) *Post gloss.* *Vicinia deficit L.* *Defectum suppl. man. rec. ex cod. alterius familiae.* 26 *plantum M.*

Vesticeps puer, qui iam vestitus est pubertate; econtra investis, qui necdum pubertate vestitus est.

Veia apud Oscos dicebatur plaustrum; inde veiari stipites in plastro, et vectura veiatura.

- 5 **Urbanas** tribus appellabant, in quas Urbs erat dispertita a Servio Tullio rege: id est Suburana, Palatina, Aesquilina, Collina.

Vestis generaliter dicitur, ut stragula, forensis, muliebris; vestimentum pars aliqua, ut pallium, tunica, penula.

- 10 **Vescus** fastidiosus. Ve enim pro pusillo utebantur. Lucretius vescum dixit edacem, cum ait (1, 321): „Nec, mare quae inpendent, vesco sale saxa peresa.“

Vescor pascor.

Vesperugo vesper stella. Plautus (Amph. 275): „Nec ves-

- 15 perugo, nec vergiliae occidunt.“

Vespa et **vespillones** dicuntur, qui funerandis corporibus officium gerunt, non a minutis illis volucribus, sed quia vespertino tempore eos efferunt, qui funebri pompa duci 369

- 561 propter inopiam nequeunt. Hi etiam vespulae vocantur.

- 20 **Martialis** (1, 30, 1): „Qui fuerat medicus, nunc est vispillo Diaulus.

Vespices frutecta densa dicta a similitudine vestis.

Velati appellabantur vestiti et inermes, qui exercitum sequebantur, quique in mortuorum militum loco substituebantur.

- 25 **Ipsi** sunt et ferentarii, qui fundis ac lapidibus pugnant, quae tela feruntur, non tenentur. Cato eos ferentarios dixit, qui tela ac potiones militibus proeliantibus ministrabant.

Ⓟ 1 econtra — pubertate om. E¹. 3 osces G. (inde codd.) eiari IR: iari ex iam ut vid. G. 4 ueiatur ex ueietur R. 6 (aesquilina codd.): aerquilina R. 8 Vestina M. generabiliter M. 11 dixit ex dicit G. 15 occidit R. 16 Vespate MP. et om. M. corporis M. 17 non a] nã (i. e. nam) MP. 18 offerunt MPR: effecerunt G. funebri G. 19 uospulae dicantur I. 20 uispillo MP: uespillo LEß. 22 Vespices PER: Vespice M: Vespice spices I: Vespices G. 23 appellantur MP. 26 tela] late M. terentur M. cato ut eos R. 27 (proeliantibus codd.)

Velitatio dicta est ultro citroque prob(r)orum obiectatio, ab exemplo velitaris pugnae. Plautus (Men. 778): „Nescio quid velitati estis inter vos.“

Veternosus dicitur, qui gravi premitur somno. Cato veter-nosum hydropicum intellegi voluit, cum ait (inc. 5): „Veter- 5 nosus quam plurimum bibit, tam maxime sitit.“

Veteratores callidi dicti a multa rerum agendarum vetustate. Gannius: „Mulieri non astutae facile veterator persuasit.“

Veterinam bestiam iumentum Cato appellavit a vehendo. Opillus veterinam dici vult, quasi veterinam velut uteri- 10 nam, quod ad ventrem onus religatum gerat.

Vitulans laetans gaudio, ut partu. Ennius (trag. 339): „Is habet coronam vitulans victoria.“

Vidueritas calamitas, dicta quod viduet bonis.

Vitiligo in corpore hominis macula alba, quam Graeci ἀλφόν 15 vocant, a quo nos album; sive a vitio dicta, etiamsi non laedit; sive a vitulo propter eius membranae candorem, qua nascitur involutus. Lucilius (1185): „Haec odiosa mihi vitiligo est. ‘num dolet?’ inquit.“

Vel conligatio quidem est disiunctiva, sed non [ex] earum 20 rerum, quae natura disiuncta sunt, in quibus aut coniunctione rectius utimur, ut: aut dies est aut nox, sed earum, 563 quae non sunt contra, e quibus quae eligatur, nihil interest, ut Ennius (var. 4): „Vel tu dictator, vel equorum equitum- 25 que magister Esto, vel consul.“

Vibices plagae verberum in corpore humano, dictae quod vi fiunt.

(P) 1 proborum *codd.* (*corr. E*) iobiectatio *G*: ob obiectatio *M*.
 4—5 ueternosum *GR*. 5—6 ueternosus *IR*. 7 calidi *G*.
 (agendarum *codd.*) 8 persuassit *I*. 9 iumentum *om. IR*.
 10 opillus *codd.* vet. di. vult qu. *om. R*. (vult *codd.*) 10—11 qu.
 ueterinam uelut ueterinam *MP*: qu. uterinam *I*: qu. uaterinam
 (*ex uet- G*) uelut uterinam *EG*: ueterinam uelut uterinam *R*:
 qu. venterinam vel uterinam *Aug.* 11 ferat *E*. 12 (partu
codd.): pastu vitulus *Aug.* 15 Vituligo *β*. 17 (vitulo *codd.*)
 18—19 uituligo *GR*. 20 coniugatio *IR*¹. *ex om. dett.* 22 ut
 audaes *M*¹. 23 aligatur *G*. 24 equorum] eorum *R*. con-
 sulis *R*. 26 uerborum *I*.

(vide supra, p. 502)

sunt dispartita. Tertio, cum id genus aedificiorum
definitur, quae in oppido ^{privi}
in suo quisque loco proprio ita aedifica(n)t, ut
in eo aedificio pervium sit, quo itinere habitatores
5 ad suam quisque habitationem habeant ac-
cessum. Qui non dicuntur vicani, sicut hi,
qui aut in oppidi vicis, aut hi, qui in agris
sunt, vicani appellantur. Viget dictum videtur a vi
agendo; sed non in agendis hostilibus[que]
10 rebus, verum his, quae cele concitato animo
ad bonam frugem ten(d)
Voisgram avem quae se vellit augures . . . eandem
fucillantem appellant
Viginti quinque poenae in XII (8, 4) significat viginti
15 quinque asses. Victimam Aelius Stilo ait esse vitulum
ob eius vigorem. Alii aut quae vincta adducatur
ad altare, aut quae ob hostis victos imoletur.
Vectigal aes appellatur, quod ob tri(bu)tum et sti-
pendium et aes equestre et hordiar(ium) populo debetur.
564 Viae sunt et publicae, per
21 e omnibus licet, et privatae, quibus neminem uti . .
praeter eorum quorum sunt. Et ita privatae VIII pedes in
latitudine iure et lege, publicae quantum ratio
utilitatis permittit. lex iubet XVI <in anfracto fle->
25 xuque pedes esse vias ut qui (lex XII tab. 7, 7)
vias muniunto: †onisam† dilapidassunt,
qua volet, iumento ageto.“ Viatores appellantur,
qui magistratibus apparent, eo quia initio, omnium
tribuum cum agri in propinquo erant Urbis atque
30 adsidue homines rusticabantur, crebrior opera
eorum erat in via quam urbe, quod ex agris

Ⓕ 1 dispartita an dispertita inc. U. 2 finitur Y. priui YU:
priui an praeui (pre-?) inc. W: pui (i. e. praeui vel preui) an
pni inc. V. 3 proprii W. aedificet U: correxi 4 in om. V.
5 habent Y: habeat W. 7 oppido Y¹. vias WU (ut vid.)
ii V. agris] agri vicis Y. 8 vicarii W. 9 sed] et V.

370 Vibracae pili in naribus hominum, dicti quod his evulsis caput vibratur.

Vibrissare est vocem in cantando crispare. Titinnius (170): „Si erit tibi cantandum, facito usque exvibrisses.“

Viget dictum a vi agendo; sed non in agendis hostilibus 5 rebus, verum his, quae concitato animo ad bonum tendunt.

Viatores appellabantur, qui magistratibus parebant, eo quod 565 plerumque ex agris homines evocabantur a magistratibus, et frequens eorum erat ab agris ad Urbem via.

in] ui *W.* hostilibus *Epit.*: hostibus quam *VXZ.* 10 regibus *V.* iis *X.* cele (*seq. spat. vac.*) *U*: celeriter *VXZ.* celerimo *W.* 11 ten (*seq. spat. vac.*) *U*: tendunt *VXZ.* (*cum Epit.*): *om. W.* 12 *spat. vac. indicant UW*: hanc *VXZ.* eandem *om. W.* 13 facillantem *X*: fucilantem *U.* 14—15 (asses) *om. Z¹.* 14—16 (Alii aut) *om. W.* 14 pene *VXZ.* XII tabulis sig. *VZ.* 16 aut] autem *V.* victa *V*: Victima quasi victa *W.* ducatur *X*: ducitur *W.* 17 ab hostibus imolatur *W¹*: ab hostibus uictis imolatur *W².* 18—27 (ageto) *om. W* (*cf. ad 510, 2*) 18 tri... cum (*sic*) *U*: tributum *VXZ.* et ob st. *V.* 19 e sequestre *Z*: exequestre *X*: est sequestre *V.* hordiar... (*sic*) *U*: hordiarium *Z*: ordinarium *V*: hordiarum (-dinarum?) *X.* debebetur (*sic*) *V.* 20—510, 3 *om. X.* 20—21 ita *U*: et puplicae (pub-) et privatae, puplicae (pub-) per quas ire *VYZ.* 21—22 ita (*sed private*) *U*: omnibus licet, privatae quibus nemini *VYZ.* 22—26 et ita private ut (*sign. lacunae*) vias muniunto *U*: et hae (he) VIII pedes in latitudine (altitudine *V*) iure et lege publicae quantum ratio utilitatis permittit lex iubet XVI (sedecim *V*) XVque (quindecimque *V*) pedes esse vias ut qui vias muniunt *VYZ*: et ita p. VIII p. in lat. <habent> iu. et le. pub. qu. r. u. perm. <Praeterea> l. iu. XVI <in anfracto fle> xuque p. <latas> esse vias ut adiciat ‘Vias muniunto’ *Momms.* 26 onisamdi lapidassunt *U*: onisandi lapidas *VYZ*: ni sam delapidassint *Momms.* 27 inmento *Z* ut *vid.*: (iumento *U*) agito *VYZ.* 28 quia] qua *U.* initium *YZ.* 29 quom *W.* agri] in agris *VYZ.* 30 adsidue *U*: ass- cett. 30—31 eor. op. *V.* 31 qua *W.*

Ⓟ 1 **Vibraessae** *GI* ut *vid.*: Vibresse (*ex -isse ut vid.*) *R*: Vprissee (-ae) *ME*: Vibrissae *P*: Vibrucae *Gloss.*: *corr. Thewr.* qui *archetypi* formam uibra ēe (*i. e.* uibra esse) ad uibrace revocat 3 Vibrissae *E*: Vibrise *M*: Vibrisse *P*: Vibrissere β. crip-
pare *MP.* 5 agendis *ex -dos E.* 6 quae *om. I.* bona *M.* 7 appellantur *R.*

plerumque homines evocabantur a magistratibus.
Verticulas Ateius articulos dixit cum ait
Lucilius (161) . . . ita appellavit . . . || Vertebras

<Volae>

5 <Volones>

<Versuti>

566 Vernae, qui in villis vere nati, quod tempus 372
duce natura feturae est, et tunc rem divinam
instituerit Marti Numa Pompilius pacis con-
10 cordiae obtinendae gratia inter Sabinos Ro-
manosque, ut vernae viverent ne(u) vincerent.
Romanos enim vernas appellabant, id est
ibidem natos, quos vincere perniciosum arbi-
trium Sabinis, qui coniuncti erant cum
15 populo Romano. Vergiliae dictae, quod earum
ortu ver finitur, et aestas incipit.

<Viritanus>

<Verruncent>

568 <Vastum> vexatur.
20 Accius (668): „Iam hanc urbem ferro vastam faci-
et Peleus“; [et] Pacuvius (314): „<S>quales scabresque
inculta vastitudine.“ „Vae victis“ in proverbium
venisse existimatur cum Roma capta [a] Seno-
nibus Gallis aurum ex conventionem et pacto
25 adpen, ut recederent. Quod iniquis pon-

Ⓕ 1 uocabantur *WU*. 1-2 a magistratibus verticulas. (*sic*,
null. nov. lemm.) *W* (*in quo seq.*) Vectigales via; *cf.* 508, 18, 20
2-8 Verticulas (*sign. lacunae*) cum ait lucillus (*sign. lacunae*)
ita appellavit (*sign. lacunae*) Vertebras (*nov. lemma; seq. tria*
signa lacunarum) *U*: Verticulas ateius (*atteius V*) articulos
dixit cum ait lucilius intelligi (*intelligit V ante corr.*) uoluit

Verticulas Lucilius (161) cum dixit, articulos intellegi voluit.

Volae vestigium medii pedis concavum, sed et palma manus vola dicitur.

Volones dicti sunt milites, qui post Cannensem cladem usque ad octo milia cum essent servi, voluntarie se ad militiam optulere.

Versuti dicuntur, quorum mentes crebro ad malitiam vertuntur.

373 Vernae appellantur ex ancillis civium Romanorum vere nati, quod tempus anni maxime naturalis feturae est.

Virgiliae dictae, quod earum ortu ver finem facit.

Viritanus ager dicitur, qui viritim populo distribuitur.

Verruncant vertant. Pacuvius (112): „Di monerint meliora atque amentiam averruncassent tuam“, id est avertissent.

Vastum praemagnum, ponitur tamen et pro inani. Accius (668): „Hanc urbem ferro vastam faciet“; unde vastitas et vastitudo.

ut uertebras (*null. nov. lemm.*) VYZ: om. W (*vid. sup.*) 4–6 su. Ep. 7–15 (populo Romano) om. W. 7–8 (rem) om. U. 7 in villis] ex ancillis Epit. 8 natura] nam V (*pro nā, i. e. natura in codd. recentiorum scriptura*) tunc] cum X. 10 concordiaeve VXYZ. 11 uiuerent ne uincerent U: uincerent VXZ: *corr. Muc.* 13–14 arbitratus est Sab. *Huschkius.* 14 eiant om. X. 15 pop. Rom.] p. r. (*sic*) UXZ (*et F?*): Po. Ro. (*sic*) V 15–16 om. X (*non Y*) 15 quia eorum W. 16 ortu om. V et om. Z. post incipit tria signa lacunarum U. 17–18 su. Ep. 19–22 (*vast.*) om. W. 19 uexatur (*post sign. lac.*) U: Vastum magnum inane et uexatum VXZ (*haec ex Epit. sumpta videntur*) 21 et hab. U: om. VXZ. quales codd. que] quod XZV (*per compend.*) 22 Ve WXYZV (*ex De*) 23 existimatur om. VXZ. a hab. VXZ: om. WU. 24 aurum om. U. conuectatione V. 25 adpen . . . ut (*sic*) U: adpenderent ut VXZ: pensum ut W: adpenderetur ut Aug.

(P) 1 Verticolas E. (Luc. cum. di. codd.) articulo R. 3 medium MP. 6 octo] VII E. 6–7 malitiam M: miliam P ante corr. optulerunt E. 8 malicia M. 12 (Virg. codd.) 15 uerruncassent I ut vid.: averruncassint Pacuvius id est om. β. uertissent MP. 16 (praemagnum codd.) mani M: inmani P.

- deribus ex<igi> a barbaris querente Ap. Claudio, Brennus rex Gallorum ad pondera adiecit gladium et dixit: Vae victis. Quem postea persecutus Furius Camillus, cum insidiis circumventum
 5 concideret, et quereretur contra foedus fieri, eadem voce remunerasse dicitur. Vegrande significare alii aiunt male grande, ut vecors, vesanus, mali cordis maleque sanus. Alii parvom, minutum, ut cum dicimus: ve-
 10 grande frumentum; et Plautus in Cistellaria (378): „Quin is, si itura es? nimium is vegrandi gradu.“ Vecors est turbati et mali cordis. Pacuvius in Iliona (216): „Paelici supersticiosae cum vecordi coniuge“; et Novius in Hercule coactore (40^a): „Tristimoniam
 15 ex animo deturbat et vecordiam.“ „Vapula Papiria“ in proverbio fuit antiquis, de quo Sennius Capito sic refert: tum dici solitum est, cum vel-
 lent minantibus [ibi] significare se eos negligere et non curare, fretos iure libertatis.
 20 Plautus in Feneratrice (72): „Heus tu! in barbaria quod fecisse dicitur libertus suae patronae, ideo dico . . . Libertas salve, vapula Papiria.“ In barbaria est in Italia. Aelius hoc loco vapula posi<tum esse> ait pro dole, Varro pro peri, teste
 25 Terentio in Phormione (850): „<Non manes? Vapula. [Id quidem tibi iam fiet, nisi] resistis, verbero?“ et Plautus in Curculione (566): „Reddin an non mulierem prius quam te huic meae
 570 machaerae obicio, mastigia? Vapula ergo te 375 vehementer iubeo; ne me territes.“
 30 Vacerram et Aelius et alii complures vocari aiunt stipitem ices solent religare. Ateius vero Philologus um ad male dicendum magnae acerbitat<is> vecors et vesanus teste Livio,

Ⓕ 1 exigi a Aug.: ex... (sic) U: om. (signo lacunae posito) W: exit a V X Z. Ap.] at U W: attio Z: actio V X. claudie W.

Vegrande significat male grande, et vecors, vesanus mali cordis maleque sanus. Alii parvum sive minutum intellegunt, ut **vegrande** frumentum.

Vecors est turbati ac mali cordis.

- 374 **Vacerram** dicunt stipitem, ad quem equos soleant religare. 571 Alii dicunt maledictum hoc nomine significari magnae acerb-
bitatis, ut sit vecors et vesanus.

2 brendus X. ga. rex V: dux ga. W. 3 ue uictis V X Z: revictis W. quae W. prosecutus U. 5 occideret W¹. quere-
ret W: queretur V. 6 voce om. V. 6 (Vegrande)—11 om. X.
7 sign. dicitur al. W². aiunt male (unt m in ras. man. 2) W.
9 paruum et min. V Y Z. quom W. 10 cistellari V.
11 qui nisi V Y Z. itures (itur es) V Y Z. isque grandi U.
12—15 (vec.) om. X. 12 et] ac U. Pacuvius — vecordiam (15)
om. W. 13 pellici Z: paelluci Y: puellici V. coniunge V.
15 eturbat U. 16 simnius X Z: sīnnius V. 17 tum] cum V X.
esse ed. princ. uellet Z. 18 mantibus X Z: in antibus V.
ibi hab. V W X Z: om. U. 19 et non — territes (29) om. W.
fr. in iu. Z. 20 pheneratrice V. 21 fecisse U: dixisse V X Z.
libertas codd. (vix -tus U) id ego Scal. 22 dico . . . liber-
tas (sic) U: dico libertas X: dice liberta V Z: d. tibi lib. Scal.
libertassalve an liberta salve inc. U. 23 om. X (non Y)
barba . . . a (sic) U. est ital (del.) in italia U: est in talia Z.
ael. in hoc Z. uapulam V Y Z. 24 posu ait (sic) U:
positam esse ait V X Z. 24—26 dole (duo signa lacunarum)
resistis U. 24 teste] stete Z. 25 terentius V X Z. supplevi:
num mirum etc. (sic) V Y Z: om. X: num tu Aug. 26 res.
verb. om. V X Y Z. curcurione ut vid. U. 28 macherae U V.
maxistia (magistia?) V. Vapulare ego codd. Plauti 29 ter-
rices Z. 30 Vacerram et Aelius om. (in spat. 12 litt.) W: et
Aelius om. V X Z. 31 stipitem (spat. plurium litt.) ices U: sti-
pitem (spat 10 litt.) W: stipitem ad quem equos V X Z (ex Epit.)
stipitem ex -tes V. soleant Epit. relegare W²: religari U.
Ateius — vecordia (514, 1) om. W. 32 philosophus V¹. cum
(post breve spat. vac.) U: maledictum V X Z (ex Epit.): fort. ap-
tum 33 acerbital uaecors et uaesanus (sic) U: acerbitalis
ut est uecors et uesanus V X Z.

Ⓟ 2 (maleque codd.) 2—3 intellegunt (-ele-) P M. 5 at-
que mequos I: atque metuiois R. 6—7 acervitatis M P.

qui dicit (com. 6): „. . . . corde et malefica vecordia.“
Vagorem pro vagitu, Ennius lib. XVI (422): „Qui clamos
oppugnantis **vagore** volanti“; Lucretius lib. II (576): „Et
superantur item: miscetur funere **vagor**.“ **Valvoli** fabae
5 folliculi appellati sunt, quasi vallivoli, quia vallo factis
excutiantur. **Vagulatio** in [l.] XII (2, 3) significat quae-
stio cum convicio. „Cui testimonium defu[g]erit,
is tertis diebus ob portum obvagulatum ito.“
Valgos **Opillus** **Aurelius** aliique complures
10 aiunt dici, qui diversas suras habeant. Plautus
in Milite glorioso, qui talos vitiosos (94): „Maiorem
partem videas **valgis** talis“; et in Sitellitergo (118):
„†Fit† ea mihi insignitos pueros pariat postea, aut
varum aut **valgum** aut compernem aut paetum
15 aut b<r>occhum filium.“ **Viere** alligare significat,
ut hic versus demonstrat (Ennius var. 25): „Iba<nt> ma-
laci **viere** Veneriam corollam.“ Unde vimina, et vasa
viminea, quae vinciuntur ligan . . . *στροφοί*. **Vermi-
na** dicuntur dolores corporis cum quodam minuto
20 motu, quasi <a vermibus scindatur.> **Veruta** **pila** dicun-
tur, quod <velut verua> habent praefixa. Ennius lib. X (353)
(cf. Lucr. 4, 409): „Cursus quingentos saepe **veruti**.“ **Urvat**
Ennius in Andromeda significat circumdat, ab eo sul-
co, qui fit in urbe condenda urvo aratri, quae fit for-
25 ma simillima uncini curvatione buris et
dentis, cui praefigitur vomer. Ait autem (102): „Circum
sese **urvat** ad pedes a terra quadringentos caput.“
Ungulus **Oscorum** lingua anulus, ut . . . (Atell. inc. 6):
572 „si quid monumenti nacta est, qui e[or]um requi-
30 reret. Est **ungulus**, quem ei detraxit ebrio.“
Pacuvius in Iliona (215): „Repugnanti ego porro

Ⓢ 1 dicit corde (*sic*) U: dicat uecorde V X Z. malefici U.
vec.] vacerra Mue. 2 XII W. clamor X (non Y) 3 superant X.
4 miscentur W. 5 sunt appellati X. ualiuoli W. 6 Vapu-
latio V: uagulo W. 1. (i. e. libro, *vix* lege; cf. 338, 21) *seclusi*:

Vagorem pro vagitu Ennius (Ann. 422) posuit.

Valvoli folliculi fabae.

Valgos Aurelius intellegi vult, qui diversas suras habent, sicut e contrario vari dicuntur incurva crura habentes.

Viere alligare, unde vimina et vasa viminea.

Vermina dicuntur dolores corporis cum quodam minuto motu, quasi a vermibus scindatur. Hic Graece dolor *σφόδος* dicitur.

Veruta pila dicuntur, quod velut verua habent praefixa.

Vervat circumdat.

10

Ungulum Oscorum lingua significat anulum.

li. V. XII tabularum sig. *VXZ*. questio *WV*. 7 cum] vel *W*¹. cui *om.* X. defuerit (*expunct.*) defugerit X: defugerit *UVWZ*. 8 certis *VXZW*. obuagulation ito *W*. 9 oppillus *U*: opilius *VXZ*: oppilius *W*. comp-*an* comp-*inc.* *U*. 10 aduersas *W*. 11 q. t. v. secl. *Mue.* v. habeat m. X. 12 uagis *WU*. alis *UWZ*: saviis *Plautus* et in sitellis ergo *VXZ*: ergo *W*. sit *W*. 13 pareat *VYZU* (*et F, ni fallor*): parcat *W*. uatium (*del.*) uarum *U*. 14 potum *W*: pecum *VXZ*. 15 bochohum *V*: brocchum *Mue.* Viere — *σφόφοι* (18) *om.* X: Viere — veruti (22) *om.* *W* (Viere alligare significat *add. man. 2*) 16 iba... (*sic*) *U*: ibant *VYZ*. 18 ligam (*vix* ligen) (*seq. spat. vac.*) *σφόφοι* *U*: id est ligantur *σφόφοι* *Y*: et ligantur *σφόφοι* *V*: et ligantur *Z*. 20 quasi (*signum lacunae*) *U*: quasi uermibus scindantur *VXZ* (*ex Epit.*) Veruta — veruti (22) *om.* *WVXZ*. 21 *su. Ep.*: *signum lacunae* *U*. 22—23 Varuat quod dixit ennius *XZ*: Urnat quod dixit Ennius *V*. 24 sit *ed. princ.* condendo *V*. 25 curbatione *U*: curbacione (*ex curv-*) *W*. buri *X*. 26 vomer] movet *W*. 27 varuat *U*. ad pede sarram *V*. a t. qu. cap. *om.* *W*. qu. ad cap. *X*: quadragentos cap. *V*. post caput duo signa lacunarum *U*. 28 *om.* *U*. Ungulus — ungulum (516, 2) *om.* *W* (ungulum *add. man. 2*) uolsorum *Z*. *spat. vac. codd.* 29 monimenti *V*. eum *Lindem.* 30 ei] ennius *X*. elirio *VXZ*. 31 rep.nanti (*sic*) ergo *V*.

Ⓟ 1 enius *M*. 3 arelius *R*. 7 (Gr. dol. *codd.*) 9 (uelut *codd.*) uerna *IR*. 10 (Vervat *codd.*)

hunc vi detraxi ungulum“; et in Atalanta (64): „Suspensum in laevo brachio ostendo ungulum.“
Unciaria lex appellari coepta est, quam L. Sulla et Q. Pom<peius Rufus> tulerunt, qua sanctum est,
 5 ut debitores decimam partem.

<*Vinalia*>

<*Venerari*>

. <*Venen-*>

574 bant antiqui, cuius color inficiendo muta- 376

10 batur, ut Ennius cum ait (Ann. 535): „Cum illud, quo iam semel est imbuta veneno.“ *Ventabam* dixisse antiquos <veri> simile est, cum et praepositione adiecta.
 adventabam. †*Vesat upum*† est vel
 quod Graeci *ῥεῖν* dicunt. *Vend*<itiones> . . . dicebantur

15 censorum locationes; quod vel<ut fr>uctus locorum publicorum venibant. *Viminalis* et porta et collis appellantur, quod ibi viminum fuisse videtur silva, ubi est et ara Iovi Vimino consecrata. *Vindex* ab eo, quod vindicat, quo

20 minus is, qui pressus est ab aliquo, teneatur. *Vineae*, ut Verrius praecipit, quod vini feraces sint. Etiam militares quaedam machinationes a similitudine appellantur. *Vivatus* et *vividus* a poetis dicuntur a vi magna. *Vindiciae* appellantur res eae,

25 de quibus controversia est: quod potius dicitur ius quia fit inter eos qui contendunt. [M.] Cato in ea quam scripsit L. Furio de aqua (6):

. s praetores secundum populum vindicias dicunt.“

30 . . . Lucilius (1219): „Nemo hic vindicias neque sacra . . . en veretur.“ De quo verbo Cincius sic ait: „Vindiciae olim dicebantur illae, quae ex fundo sumptae in ius adlatae erant.“ At Ser. Sulpicius

Vinalia diem festum habebant, quo die novum vinum Iovi 573 libabant.

Venerari verbum compositum ex *venia* et *orando*.

377 **Ventabam** dicebant antiqui, unde praepositione adiecta fit 575 adventabam.

Viminalis porta et collis appellantur, quod ibi viminum fuisse silva videtur.

Vivatus et **vividus** a *vi* magna dicuntur.

Ⓢ 1 dextraxit (*corr. -xi?*) *U.* athlanta *X.* 3 appellari — partem (5) *om. W.* 4 *suppl. Urs. (sed plura deesse credo):* ponc (*sign. lacunae*) *U:* pompeius *VXZ.* tulere *VZ.* quam *Z.* sc̄m *ut vid. (i. e. sanctum)* *U.* 5 debi (*tria signa lacunarum*) *U:* debitores decimam partem (*sign. lacunae*) *VXZ.* 6—7 *su. Ep.* 8 Venerari *Muc.* 9—11 (*veneno*) *om. X W.* 9 bant *U:* Venenum nominabant *VYZ.* mutabatur (*per compend.*) *ut vid. (vix mutabur)* *U.* 10 Emnius *V.* 11 uenino *ut vid. U.* (*Vent.*)—18 Ventabam antiqui dicebant sine praepositione pro aduentabam uenitare est *W.* 12 verisimile *ed. princ. (Un. l.)* et] etiam *VX.* post adiecta duo signa lacunarum *U:* spat. vac. *VZ (non X)* 13 *om. V.* Vesat (*ut vid.*) upum est vel *U:* Vescit upum est vel *YZ:* Nescit *X:* uenitare est *W:* U. ntupum est vel *Urs.: fort. Τάδες, etc. post vel spat. 10 litt. U.* 14—16 (*venibant*) *om. W.* 14 graeci *vai* (? *vai*) (*delet.*) *ὕειν V.* Vend (*spat. 10 litt.*) *um U:* Venditiones olim *VXZ.* 15 uel.... uetus *U:* uelut fructus *VXZ.* publ. loc. *X.* 16 ueniebant *Z.* Vimina *W¹.* Viminalis prius (*ut vid.*) et *U.* et *om. VXZ.* 17 et] etiam *X.* 18 et ara Iovi *om. (in spat. 10 litt.) W.* uimineo *X:* uimeo *Z:* uiminio *V:* inuino *W.* 19 quod] qui *W.* 20 prehensus *VX.* Viniae *ut vid. U.* 21 uino *Z.* sunt *W.* etiam] et *V.* 22 mactuationes *W¹.* similitudine *Z.* 23 Vivatus — magna (24) *om. X (non Y)* 25 est *om. U.* quod — veretur (31) *om. W.* 26 ius (*suprascr. uis*) *U.* M. hab. *VXZ:* *om. U.* 27 scribit *Z:* scripsit *V.* de aqua L. Furio *V:* in L. Furium de aqua *Muc.* 28 spat. 6 litt. *U:* spat. *VZ:* null. spat. *X.* s *om. VZ.* 30 spat. 3 litt. *U:* etiam *V:* et *XZ.* 30—31 sacra... en (*sic*) *U:* sacra neque numen *VXZ:* sacramenta *Huschkius.* De quibus Ancius sic ait *W.* 32 dic.] erant *X.* illae quae] cum (*in ras.*) *W.* 33 sumptui sus (*ius man. 2*) *W:* supra et in ius (*corr. sumptae erant in ius*) *V.* erant *om. V.* At *om. W.*

Ⓢ 1 (*no. vi. codd.*) 2 libabunt *I.* 4 (*Ventabam codd.*) sit *M.* 5 (*aduentabam codd.*) 7 videtur] dicuntur *I.* 8 Viatus *I*

- iam singulariter formato vindiciam esse ait
 . . . <q>ua de re controversia est, ab eo quod vindicatur
 . . . XII(12,4): „Si vindiciam falsam tulit, si velit is
 . . . tor arbitros tris dato; eorum arbitrio
 5 . . . fructus duplione damnum decideto.“

<Umbrae>

576 <Vallesit>

<Vexillum>

<Vinnulus>

10 <Victus>

<Ungustus>

<Vadem>

Ⓕ 1 spat. 4 litt. U: null. spat. VXZ. <nomine et>iam Scal. iam sing. form. om. W. sing.] significatur X. 2 . . . ua (sic) U (etiam XZ): qua V: om. W: <rem> qua Scal.: an siqua? de re co. est om. W. vind. — decideto (5)] uindicantur res ex controuersia W. uindicat U. 3 XII (sic) U: et in XII X: et in XII tabulis VZ. tulit (spat. vac.) si V. vel sive litis 4 . . . tor (sic) U (etiam YZ): tot V: om. X: <prae>tor edd. eris V. (arbitrio U:) arbitrii VXZ. 5 . . . fructus (sic) U (etiam Z): fructus (sine spat.) VX. decidet U: decidito VXZ. 6-12 su. Ep.

Ⓖ 1 (uocabantur codd.) 3 (Vallesit codd.): Vallesit P. 4 qui] quo MPG. eiciantur I. 5 est om. R: est a om. I. 6 gerins M. 8 sine ui PME: siue β. 9 fustus PME. 12-13 uicticulariam β (-tuc- I) 17 aes Momms. populo] propter (per compend.) MP. 18-19 (lemmata hoc ord. in cod.) Vis codd.: corr. dett. 19 Vulturnalia G. uulturno G. 20 (uulturnalem uocabant codd.) 22 uedeouem codd. 24 potius PM.

Umbræ vocabantur Neptunalibus casae frondeae pro tabernaculis.

Vallesit perierit, dictum a vallo militari, quod fit circa castra, quod qui eo eiciuntur pro perditis habentur.

Vexillum deminutivum est a velo.

5

Vinnulus dicitur molliter se gerens et minime quid viriliter faciens.

Vietus languidus, sine vi et naturalibus privatus viribus.

Ungustus fustis uncus.

Vadem sponsorem significat datum in re capitali.

10

378 Vecticularia vita dicitur eorum, qui vectibus parietes alienos perfodiunt furandi gratia. Cato (orat. inc. 13): „Vecticulariam vitam vivere, repente largiter habere, repente nihil.“

578

Viritim dicitur dari, quod datur per singulos viros. Cato (inc. 6): „Praeda quae capta est, viritim divisa.“

15

379 Uxorium pependisse dicitur, qui quod uxorem non habuerit, res populo dedit.

Uls Cato pro ultra posuit.

Volturnalia Volturmo suo deo sacra faciebant, cuius sacerdotem Vulturalem vocabant.

19

Vesculi male curati et graciles homines. Ve enim syllabam rei parvae praeponerant, unde Vediovem parvum Iovem et vegrandem fabam minutam dicebant.

Vaticanus collis appellatus est, quod eo potitus sit populus Romanus vatium responso expulsis Etruscis.

25

Vivissimus superlativus a vivo.

Ungulatos ungues magnos atque asperos Cato appellavit.

Verberitare idem Cato frequentative ab eo, quod est verbero, dicit.

Vopte pro vos ipsi Cato posuit.

30

Ver sacrum vovendi mos fuit Italici. Magnis enim periculis adducti vovebant, quaecumque proximo vere nata essent apud se, animalia immolatu. Sed cum crudele videretur

27 Ungulastos *Studemund.* (A. L. L. 1, 116) aspersos *MP.*

28 Verberitate *MP.* 30 Voptoe ut vid. *M:* Vopto *R.*

pueros ac puellas innocentes interficere, perductos in adultam aetatem velabant atque ita extra fines suos exigebant. Versuram facere mutuam pecuniam sumere ex eo dictum est, quod initio qui mutuabantur ab aliis, non ut domum
 5 ferrent, sed ut aliis solverent, velut verterent creditorem.

Vae vobis dicebatur ab antiquis, et ni nobis.

Vinciam dicebant continentem.

Vernisera messalia auguria.

© 1 in om. G. 2 ualebant I. exiebant M. 6 Ve Mβ. (ni codd.) 7 Vintiam I: Vntiam R. 8 Venusera M ante corr.: Vermisera I. mensalia Aug.: Messala Aug. auguria om. IR. Seq. in MP Vesper quotienscumque sol. etc. Seq. in E (manu coaetan.) Vehere portare vel tradere. Veredos antiqui dixerunt quod veherent redas id est ducerent (= Isid. etym. 12, 1, 55). Eas duas glossas post 510, 16 (quasi Festinas) hab. Ald.

INDEX VERBORUM

(quae in initio lemmatum stant, eis versuum numeri non accedunt, sed tantummodo paginarum).

<p>A. A et U 346,10; 347,3 Ab oloes 17 Abacti 21 Abalienatus 23 Abambulantes 24 Abarcet 14,24; 24 Abavus 12 Abditivi 21 Abemito 4 (Aberrigines) v. Aborigines Abercet 24; 14,24 Abgregare 21 Abietaria negotia 25 Abisse 24 Abitionem 21 Ablegmina 19 Abnutare 25 Aborigines 17; 328,10 Abortum 27 Abrogare 11 Abs 21 Acation 458,15 Accensi 17; 13,24; 216,24 (Accentus) v. Quando Accommodare 154,16 155,25 Aceratum 18; 203,8; -osus 203,7 Acerra 17 Acetare 'agitare' 21 Achilles Romanus 208,20 Acieris 9</p>	<p>Acies 23; (?) 8,20 Aclassis 18 Actuosi 16,19 Actus 16 Acuere, acumen 23,6 Acupedius 9 Acus 8; 23,6 Ad 11 Ad caprae paludes 57,6 Adexitam aetatem 25 Ad rudus 322,6 Adagia 11 Adasia 11 Adaxint 25 Addicere 12 Addubanum 20 Addues 25 Adeo 17 Adfabrum 25 (Adfatim) v. Affatim Adfecta 2 Adfectare 2 Adfines 10 Adgregare 21,20 Adgretus 6; 68 Adigas 23 Adticulum 26 Adlecti 6 Adlicit 25; 2,19; 104, 16 Adlivescit 26 Admissivae aves 20 Adnictat 26 Adolescens 5,11; 402, 20; 403,5</p>	<p>Adolescit 5 Adoptaticius 26 Ador 3. Adorare 17 Adoriam 'laudem' 3 (Adp-) v. App- Adpromissor 14 Adrumavit 9 Adsciscere 13 Adscripti 13 Adscripticii 13 Adserere manum 23; 460,15 Adsertor 460,16 Adsidelae 18 Adsiduus 8; assiduus 8,26 Adsipere 19 Adtegrare 11 Adtestata fulgura 11 Adtibernalis 11 Adtritum 11 Adulari 20 (Adulescens) v. Adolescens Adulter, -ra 20 Adulterina signa 25 Adultus 5,11; 402,21; 403,6 (Aduncantur) v. Angulus Advelitatio 26 Adversus 14 Advosem 24 Ae syllabam 24 Aedificare 12,5</p>
---	---	--

- Aedilatus 12,14
 Aedilis 12
 Aedis 12; summissorem ae. 466; (cf. Honoris et Virtutis; cf. Concordiae; cf. Bellonae; cf. Mefitis)
 Aedituus 12; aeditimus 12
 Aegeum mare 22
 Aegrum 6
 Aegyptinos 26
 Aegyptius bos 332,29
 Aemidum 22
 Aemiliam gentem 22
 Aemylos 22,11
 Aenariam 18
 Aenatores 18
 Aeneolo 25
 Aenesi 18
 Aenulum 25
 Aequidiale 22
 Aequilavium 22
 Aequinoctiale 22,20
 Aequarii tribuni 2
 Aerarium 2,14
 Aeribus 25
 Aerosam 18
 Aerumaeruma 24
 Aerumnae 22,16
 Aerumnulas 22
 Aeruscare 22
 Aes 25,11; 100,26; nexum a. 162; piscatorium a. 230; prolato a. 282; 283; resignatum a. 358; 359; dirutum aere 61
 Aestimata poena 23
 Aestimias 24
 Aevolunt 24
 Aevum 12,4
 (Aff-) v. Adf-
 Affatim 10
 Africa 2,18; (A. verba) v. Verba
 (Afvolant) v. Aevo-
 lunt
 Agasones 23
 Agea 9
 Agedum 21
 Agere 21; axit 3,7
 Agina 9
 Aginadores 9,13
 Agipes 232,7
 Agna 231,5
 Agnus 6; 13; 364,7
 (Agoea) v. Agea
 Agolum 27
 Agonalia 9,17; 9,22; 458,2
 Agonensis 'porta Col-
 lina' 9,20
 (Agones) v. Agonus
 Agonias 'hostias' 9;
 9,16
 Agoninum 'dies sacri-
 ficii' 9; Agonia 'sa-
 crificia' 9,18
 Agonium 'ludum' 9
 Agonus deus 9,16
 Agonus 'mons' 9,18
 Agonus 'mons Quiri-
 nalis' 9,19; 304,11
 Albenses 4,11
 Albesia scuta 4
 Albiona 4
 Albogalerus 9
 Albula 4
 Album 4; 507,16
 Alcedo 7
 Alebria 23
 Aleonem 26
 Aletudo 25
 Alexandrinum talen-
 tum 492,15
 Algeo 5
 Aliae rei 25
 Alica 7
 Alicariae 7
 Alienatus 23,24
 Aliesis dies 6; 348,26
 Alimodi 25
 Aliorsum 25
 Aliter 'male' 6,17
 Alites 3; 214,17
 Aliuta 5
 (All-) v. Adl-
 (Alliensis dies) v.
 Aliesis
 Allus 7; Hallus 91
 Alma 6
 Almities 7
 Alpes 4,10
 Alpius 16,30
 Alpus 'albus' Sabine
 4,9
 Altaria 5; 27; 5,11
 Altellus 6
 (Alter) v. Alterum
 Alteras 24
 Altercatio 6
 Alternatio 6
 Alterplicem 7
 Alterta 7
 Alterum 6; 'non bo-
 num' 6,16; a. avis
 6,16; bes a. 498,10
 Altus 7
 Alucinatio 23
 Alumento 16
 Alveolum 7
 Alvus 7
 Am 4; 15,24; 23,9
 Amasso 26
 Amatio 25
 Ambactus 4; 4,23
 Ambarvales hostiae
 5; ambarvalia 16,9
 Ambiaxioque cir-
 cumeuntes 24
 Ambegni 4
 Ambest 4
 Ambidens 4
 Ambiguum 15
 Ambitio 15,23
 Ambitus 5; 15
 Ambo 4

- Ambrices 15
 Ambrones 15
 Ambulacra 19
 An burbiales 5
 Amburbium 16,9
 Ambustus 5
 Ameci, -cae 14,13
 Amens 22,4; 150,6; 151,2
 Amenta 11
 Ameria 19
 Amian 19
 Amicinum 14
 Amicire 16,9
 Amicitiae 14
 Amiculum 26; a. Iu-
 nonis 76,1
 (Amicus) v. Ameci
 Amita 13
 Amites 19
 Amneses 16
 Amnis 15; 53,4; 296, 26; 446,11
 Amoena 2
 Amosio 24
 Ampendices 19
 Amphora 312,15
 Amplexus 16,9
 Amplustria 9,11
 Amptermi 16
 Amputata 23
 Amsegetes 19
 (Amtermini) v. Amp-
 termini
 Amussim 6; -is 70,21
 Anatem 26
 (Anaxare) v. Axare
 Ancaesa 18
 Anceps 18
 Ancillae 18
 Anclabris mensa 10;
 67,28; a. vasa 10,19
 Anclare 10; 67,28;
 ancularare 18,17
 Anctos 26
 Anculi, -lae 18,18
- Ancunulentae 10
 Ancus 18
 Andron 20
 Andruare 9; Antro-
 are 9
 Angeronae deae 16;
 Angeronalia 16,13
 Angina 7,22; 16,12;
 a. vinariam 25
 Angiportus 16
 Angor 7
 Angulus 10
 Animula 23
 (Annales) v. Maximi
 Annaria lex 25
 Annus 6
 Anquirere 20
 Antae 15,19
 Antarium bellum 7
 Antefixa 8
 Antehac 7
 Antemnae 16,6
 Antes 15
 Antebana 7
 Antiae 16
 Anticus 244 infr. 4
 (v. Antiquum)
 Antigerio 7
 Antipagmenta 8
 Antiquare 24
 Antiquum 24
 Antras 10
 Antroare 9; Andru-
 are 9
 Anus 5; a. quod vult
 somniat 434,28
 (Anxare) v. Axare
 Anxur 20
 Ape 21; apere 17,7
 (cf. aptus)
 Apellinem 20
 Aperta 21
 Aperto capite sup-
 plicare 432,2; 462,29
 (cf. lucem facere)
 Apex 17
- Apica 23
 Apiculum 21
 Apisci 10,9 (cf. aptus)
 Apluda 10
 Aplustria 9
 Apollinares ludos 21
 Apollinis parasiti
 438,19
 Apor 24
 Appellitavisse 24
 Appendices 19,19
 Appingo 'adfigo' 8,1
 Appia via et aqua 23
 (Appromissor) v. Ad-
 promissor
 Apricum 2
 Aptus 10; 17,7 (cf.
 apere, apisci)
 Apua 21
 Apud 11; 20
 Aqua 2; 20,13; a. et
 igni 3
 Aquaelicium 2
 Aquagium 2
 Aquarioli 20
 Aquila 20,7; 3,11
 Aquilius 24
 Aquilo 20
 Aquilus 20
 Aquipenser 20
 (Ar 'ad') v. Arvocat
 Ara maxima 270,5
 Arabice ole 25
 Arbilla 19
 Arbiter 14; -trium
 14; -trarium 14,10
 Arbosem 14; 280,9;
 subluere arbores
 474; 475; conluere
 a. 33; 474,30; 475,17
 Arca 23; 15,4
 Arcani 14
 (Arcera) v. Arcirma
 Arcere 14 (bis); 452,11
 Arcirma 14
 Arcubii 23

- Arcula (avis) 15
 Arcula, arcella 23,15
 Arculata 15
 Arculum 15
 Arculus (deus) 15
 Arcus 14,18
 Area 10
 Arferia 10
 Argea 18
 Argennon 14
 Arg(a)eos 14; 450,33
 Argus oculus 26
 Argutum iri 24
 Aridum 10
 (Aries) v. Subici, v.
 Subigere
 Arillator 19
 Ariminum 23
 Aristophorum 25
 Arma 3; 23,22; 502,7
 Armentum 4; -tae
 4,6
 Armillas 23
 Armillum 2
 Armilustrium 17
 Armita 4
 Armus 502,9; 23,22;
 2,12; 3,24; 4,3
 Arni caput 19
 Arquites 19
 Arse 'averte' Tusce
 17,17
 Arseverse 17
 Arsineum 19
 Artaena 19,15
 Artes 19,13
 Artifices 19
 Artitus 19
 Artus 19
 Arvina 19,11
 Arvocitat 25
 Arvum 23
 Arytaenam 19
 As 47,7; sextantari
 a. 468; librari a.
 468,33
- Asparagus 18
 Aspiratio dempta 62,
 11; a. graeca pro S
 370,22; 374,20; 375,
 5; 474,2; 475,2
 (Ass-) v. Ads-
 Assa 27
 Assaratum 15
 Asseres 15
 Assiduus 8
 Assipondium 63,23
 Assyr 'sanguis' 15,15
 Ast 5
 Astasent 24
 Astu 5
 Astura 418,22
 Astutus 5
 At 11
 Atanuvium 17
 Atavus 13
 Atellani 238,17
 Ater 26,21; a. dies
 186,26; 187,4; 348,26
 Atrabilis 26
 Atria 12,19
 Atricapillae 111,28
 Atriplexum 26
 Atritas 26
 Atrium 12
 Atroces 17
 Attae 11
 Attam 11; 13,1
 (Attanuvium) v. Ata-
 (Attestata) v. Adte-
 stata
 Atticissat 26
 Atticum talentum
 492,13
 (Attin) v. Attam
 Attinge 'attingam'
 24
 Attus Navius 168,31
 AU et U 346,11
 Auata 'saepe aucta'
 24
 Auctarium 14
- Auctor 26
 Auctum 14
 Audacia 18
 Audacias 25
 Audax, audaculus 25
 Audivitavi 26
 Augur 2
 Auguraculum 17
 Augurium 2,7; cae-
 lestia a. 56
 Augustus 2
 Aulai 24,2
 Aulas 'ollas' 21
 Aulicocia (exta) 22,1
 Aureas 'frenos' 24;
 8,5; oreae 196; 197;
 8,6
 Aureax 8
 Aureliam 22
 Aurichalcum 8; ori-
 chalcum 8,15
 Auricula, oricula 196,
 28; 197,5
 Auritus 8
 Aurum 8; nequam a.
 160; 161; orum 196,
 28; 197,4; a. puta-
 tum 240,16; 241,5;
 v. puri
 Aurunca 16,27
 Ausculari 25
 Auseli 22,7
 Ausis 25
 Ausoniam 16
 Auspiciu 2; 3,10;
 pedestria a. 286;
 287; piacularia a.
 286; 287; pestifera
 a. 286; 287; prop-
 tervia a. 286,3-4; pe-
 remne a. 284; 296,26
 Ausum 'aurum' Sa-
 bine 8,14
 Aut 507,22
 Autumnum 21
 Auxiliares 16

Auxilla 23
Aventinus 17
Avere 13
Averruncare 511,15
Aves 27; praepetes a.
286; 287
Avidus 22; 13,17; 18,
29
Avillus (-as) 13
Avita 13,9
Avunculus 13
Avus 12
Axamenta 3
Axare 7
Axis 3; -e adglome-
rati universi stan-
tes 24
Axit 3,7
Axites 3,8
Axitiosi 3

B.

B pro π, φ 28,7
Babylonica solitaria
386,6; 387,3
Bacar 28; Bucar 32
Bacchanalia 27
Bacrimonem 28
Baiulos, -lari 32
Balare 27,19
Balatrones 31
Ballenam 27; -nae 28
Barathrum 28
Barba promissa 250,
24
Barbari 32; -ria 512,23
Barbaricum 28
Bardus 31 (bis)
Barium 30
Barrire 27
(Barritum) v. Barba-
ricum
Basilica 27
Basilicum 27
Basiliscus 28
Batus 27

Bellarium 32
Belle 32,19
Bellica columella 30,
15
Bellicrepamsaltatio-
nem 31
Bellitudinem 32
Bellona 30; -nae ae-
des 470,11
Bellule 32
Bellum 30
Belutus 31
Bene sponsis etc. 476
Beneficiarii 30
Beneventum 31; 458,
36; Maleventani 174,
32
Benignus 30
Benna 29
Berbix 40,16
Besem 29; b. alterum
498,10
(Bibesiam) v. Pere-
diam
Bibliothecae 31
Bidens 4,28; 30,17;
bovem bidentem 31
Bidental 30
Bigati 87,12; 470,31
Bigenera 30
Bignae 30
Bilbit 31
Bilingues Bruttaces
31
Billis 30
Binominis 32
Bipennes secures 18,
11
Bisaeta 30
Bitienses 31
Blandicella 32
Blateas 31
Blatterare 30
Blennos 32
Blitum 31
Boare 27

Boarium forum 27
Bocas 27
Boiae 32
Boicus ager 33
Bombizatio 27
Bona 27
(Bos pulcher) v. pul-
cher; bovem biden-
tem 31; b. Aegyp-
tius 332,29
Botulus 32
Bova 27
Bovinatur 27
Brachium 28
Brassica 28
(Brendam) v. Brundi-
sium
Breve 28
Bruma 28
Brundisium 30
Brutiani 28; -nae par-
mae 29; 274,23
(Bruttaces) v. Bilin-
gues
Brutum 28; 201,29
Bu 96,31
Bubinare 29
Bubleum 29
Bucar 32; Bacar 28
Bucephalus 29
Bucerum pecus 29
Bucina 29
Bulgas 31
Bulimum 29
Bulla aurea 32
Burranica potio 33
Burranicum 32
Burrum 28; 28,7; 33,5
Bustum 29; 456,28
Buteo 29; 3,10
Buttubatta 32
Buxum 28,7

C.

C et G 222,9; 223,2;
254,15

- Cacula 39; 251,26
 Caculatum 40
 Cadmea 41
 Caduca auspicia 56
 Caduceatores 41
 Caecilii 38,23
 Caecultare 39; -ant
 54
 Caeculus 38
 Caecum vallum 38
 Caedem 39
 Caediciae tabernae
 39
 Caelare 18,20
 Caelestia auguria 56
 Caelibari hasta 55
 Caelibem 38
 Caelius mons 38;
 458,5; 459,3; 476,4
 Caenina 39
 Caerimoniarum 38
 Caerulus 362,23
 (Caesa) v. Ruta
 Caesar 50
 Caesariati 39
 (Caesnas) v. Cesnas
 Caesones 50
 Caespes 39
 Caesticillus 39
 Caestus 39
 Caesullae 340,31;
 341,6
 Calabra curia 42,16
 Calasis 44
 Calathos 41; 479,15
 Calatores 34; 251,26
 Calbeos 41; galbeum
 85
 (Calcendix) v. Cla-
 cendix
 Calces 41; c., calculi
 40,9
 (Calendae) v. Kalen-
 dae
 Calicata 41; -tis 51
 Caliptra 41
 Calix 41
 Callim 41
 Calones 40; 54; 251,26
 Calpar 40; 57
 Calpurni 41
 Calumnia 251,26
 Camara 38
 Camelis virginibus 55
 Camenae 38; (cf.
 Casm-)
 Camillum 55,25
 Camillus 38; 82,18;
 καμῖλος 55,25; fla-
 minius c. 82
 Cammensem curso-
 rem 51
 Campas 'marinos
 equos' 38
 Camur 378,11 (?); c.
 boves 38
 Cana 40
 Canaliculae 40
 Canscri 'cancelli' 40
 Candela 47,28
 Candelabrum 40; 37,
 18
 Canentas 40
 Canicae 40
 Canifera 57
 Canistra, canistella
 40,5
 Canitudinem 54
 Canta 40
 Cantherius 40; rideo
 . . canterio 356
 Cantilena 190,36; 191,
 13
 Canturnus 51
 Canua 57,8
 (Capere) v. Capsit, v.
 Captus
 Caperratum 41
 Capidulum 42; -lae
 292,36
 Capillatam, -arem
 arborem 50
 Capis 42
 Capital 42; 49; -lis
 lucus 57
 Capitarium aes 57
 Capo 40,15
 (Cappas) v. Campas
 Caprae 42; ad c. pa-
 ludes 57,6
 Capralia 57
 Capreoli 50
 Capronae 42
 Caprunculum 42
 Capsae 42
 Capsit 50
 Captus locus 57;
 mente c. 150; 151
 Capuam 38
 Capularis 53,28
 Capulum 53
 Caput 41; capite de-
 minutus 61; c. aper-
 to supplicare 432,2;
 462,29; -ta deorum
 56; c. detegere 106,19
 Carcer 308,29; 309,4
 Cardo 62,26
 (Cariensem) v. Cam-
 mensem
 Carina 41,13
 Carinantes 41
 Carissam 38
 Carmentalis porta
 450,10; 451,5
 Carnificis 56
 Caro 378,11
 Casa 41
 Casaria 41
 Cascum 41
 Caseus 41
 Casilam 41
 Casinam 53
 Casmenae 59,5; 222,25
 Casnar 41
 Cassabundus 41
 Cassia via 41
 Cassiculum 41

- (Cassilam) v. Casilam
 Casta mola 57
 Castella 62,1
 Castigatio 63,1
 Castrensi corona 49
 Casus 51
 Catachresin 51
 Catamitum 38; 7,9;
 16,29
 Catampo 38
 Catax 39
 Cati fons 39
 Catillatio 39
 Catillones 39; 80,2
 Catularia porta 39
 Catulinam carnem
 esitavisse 39
 Catulus 'genus vin-
 culi' 39
 Caudeae 40
 Caudicariae 40
 Caulae 40
 Caviae 50,16
 Caviarum hostiae 50
 Cavillatio 39; cavil-
 lum 40
 Cavitionem 53
 Cavum 40
 Celassis 53
 Celer, interfector Re-
 mi 48,2
 Celeres 48
 Cella 58
 Cellere 212,14 (? os
 cellant)
 Celsus 48
 Cena 47; 249,13; 456,
 12; 457,2 (cf. cesna)
 Cenacula 47
 Censere 47 (cf. censui)
 Censio 57; c. hasta-
 ria 47; c. facere 47
 Censores 51; 57,12
 Censui censendo 50;
 pro censu 290
 Centaurion 47
 Centenariae 47
 Centenas pondo 52
 Centumviralia iudi-
 cia 47; 56
 Centuria 46; Niquis
 scivit c. 184; prae-
 rogativae c. 290
 Centuriata 47
 Centuriatus ager 47
 Centurionus 43
 Centussis 23,2; 47,6
 Cercolopis 47
 Cercopa 49
 Cereos 47
 Ceres Libyssa 108,15
 Cermalus 48; 458,5;
 459,3; 476,4
 Cernere 46,20
 Cernuus 48
 Cerritus 47
 Cerrones 35
 Cerus manus 109,7
 Cervaria 49; 57
 Cervus 47; 'fugiti-
 vus' 460,35
 Cesna 'cena' 222,26;
 228,10
 Chalcidicum 45
 Chaos 45
 Chilo 38
 Choenica 45
 Choragium 45
 Cibisis 37,11
 Cibus 37
 Cicatricare 57
 Ciccum 37
 Cicindela 37
 Cicuma 35
 Cicur 95,24; 30,24
 Ciere 58
 Cilium 37; 394,26
 Cillibae 38
 Cilo 38
 Cimbri 37
 Cimneri 37
 Cincia 49; 318,27
 Cincta 57
 Cingillo 55
 Cingulos 38
 Cingulum 55,21 (cf.
 cingillo)
 Cinxiae Junonis 55
 Cipius 174,35
 Circanea avis 37
 Circites 37
 Circumluvium 56
 Cis 38,7; citra, citi-
 mus 37,15 (v. citimus)
 Cispinus mons 37; 458,
 5; 459,3; 476,4
 Cisterna 38
 Cistophorum 492,14
 Citare 251,22
 Citeria 52
 Citimus 37
 Citior 54
 Citrosa vestis 37
 (Citum) v. Ercetum
 Civicam coronam 37;
 208,24; 209,5
 Clacendix 40
 Clam 58
 Claritudinem 51
 Classici testes 49
 Classis 251,21; c. pro-
 cincta 49; 251; c.
 clipeatas 48; infra
 c. 100; Quintanam
 c. 308; sex c. 468,6;
 475,14
 Claudere 48
 Claudiana tonitrua 50
 Clausula 49
 Clava 54
 Clavata 49
 Clavator 54,21
 Clavis 48; -im mulie-
 ribus donare 49
 Clavus annalis 49
 Clientam 53
 Clingere 49
 (Clipeatas) v. Classis

- Clipeum 48
 Clitellae 52
 Clivi 56,20
 Clivia auspicia 56
 (Clivus) v. Publicius
 Cloacae 48; 58,1
 Cloacale flumen 52
 Cloeare (-oaca-) 58
 Cloelia familia 48;
 Cl. fossae 48
 Clonius 48,14
 Clucidatum 48; glu-
 cidatum 87
 Cluræae 48
 Clunaculum 43
 Clunes 54
 Cluras 48
 Clutum 48
 (Clypeum) v. Cli-
 peum
 Cnasonas 46
 Cnephosum 44; gne-
 phosum 84
 Coangustatum 57,11
 Cocetum 35
 Coclaeae 35
 Coctiones 44; 19,1
 Coctum 34
 Cocula 34
 Cocum 51
 Codeta 34; 50
 (Coel-) v. Cael-
 (Coena) v. Cena
 Coepiam 52; -pere
 52,4
 Coercere 14,26
 Cogitatum 53
 Cogitatio 58
 Cognitor 49
 Cognitu 52
 Cognomines 35
 Cohors 133,16
 Cohum 34 (bis)
 Coinquere 57
 Colere 208,3
 (Coll-) v. Conl-
 Collina porta 436,10;
 9,20, C. tribus 506,6
 (Coloniae) v. Priscæ
 latinae
 Colophon 33
 Colossus 50
 Columbaria 168,13
 Columnae 48
 Columna 33
 Comae 55,29
 Comangustatum 57,11
 Comauditum 57
 Combennones 29,25
 Comedum 50; -do 50
 Comis 55,28
 Comitiales dies 34;
 c. morbus 268,15
 Comitium 34,12; pro-
 hibere comitia 268
 Commeare, -atus 344,
 12; 345,3
 (Commetaculum) v.
 Commoet-
 Commissatio 36
 Committere 36
 Commodus, -are 154,
 16; 155,25
 Commoetaculum 49;
 -la 56
 Commugento 57
 Communicarius 246,
 18
 Commutare 234,22
 Comoedias 35
 Comoedice 53
 Comparsit 52
 Compascuus ager 35
 Compendium 63,23
 Compensata 63,23
 Comperce 52; com-
 parsit 52
 (Comperendinata) v.
 Res
 Compernes 35
 Compescere 35; 63,
 25; c. lucum 57
 Compilare 35; 224,
 13; 225,2
 Compitalia 35; 108,
 27; 272,16; 273,7
 Compluriens 52
 Compluvium 96,10
 Comprædes 35
 Comptum 35 (bis)
 Comptus 55
 (Conauditum) v. Co-
 mauditum
 Concalare 33,27
 Conceptivæ feriae 55
 Conciliabulum 33
 Conciliatrix 54
 Concilium 33
 Concinnare 33,25
 Concinnare 33
 (Concio) v. Contio
 Concipilavisti 54
 Conclavatae 50
 Conclavia 34
 Concordiae aedes
 470,8
 Concutere 314,9; 315,
 4
 Condaliū 34
 Condere 36; 49; 342,
 15
 Condicere 56
 Conductio 58
 Conductum 34
 Condulus 34
 Confecerunt 51
 Confeta 50
 Conflagres 35
 Confoedusti 35
 (Confrages) v. Con-
 flages
 Confugelam 35
 Congerrae 382,20
 Congruere 35; 86,13
 Coniector 52
 Coninquare 56
 (Conitum) v. Comp-
 tum

- Coniuges 92,22
 Conivola 53; -li 36
 Conlatia 33
 Conlatina porta 33,19
 Conlativum sacrificium 33; c. ventrem 51
 Conliciae 101,13
 Conlucare 33; 474,30; 475,17
 Conlviaris 49
 (Comp-) v. Comp-
 Conregione 58
 Conruspari 54
 Consalutare 210,18
 Conscripti 36; 6,24; qui patres qui c. 304
 Consentia sacra 57
 Considerare 37; 66
 Consignare 456,36
 Consilium 36 (cf. Consilium)
 Consiluiere 51
 Consiptum 54; 56
 Consiva 202,19
 (Consonantum geminatio) v. Gem-
 Consortes 380,37; 381,8
 Consponsor 51
 Consposos 36
 Consternatio 37
 Constitutus 37
 Consualia 36
 Consus 36,19
 Consuetionem 53
 (Consul) v. Maior
 Consulas 36
 (Consultum) v. Senatus
 Contagionem 52
 Contemplari 34
 Contestari 34; c. litem 50
 Contignum 57
 Contio 34; 58; -nem 52; in conventione 100
 Contrarium aes 56
 Contubernales 34
 Contubernium 34
 Contueor 486,5
 (Contuoli) v. Coniuoli
 Convallis 37
 Conventae condicio 54
 (Conventio) v. In conventione
 Conventus 36
 Convexum 51
 Convicium 36
 Convoti 37
 Copona 35
 Coquitare 54
 Corbitae 33
 Corculum 53
 Corda frumenta 57
 Corgo 33
 Corinthienses 53
 Corius 53
 Corniscarum divarum 56
 Cornua (Liberi patris) 33
 Corolla 56
 Corona 33; c. castrensis 49; c. donaticae 60; c. Larum 60,23; sub corona 400; 401
 Corpulentis 54
 Cosmittere 59,5
 Cossi 36
 Cothones 33
 Coturnix 33
 (Coom) v. Cohum
 Cracentes 46
 Craticulum 46
 Crebrisuro 51
 Creduas 52
 Crepa 'capra' 42,8
 Creperum 46; 62,22
 Crepidines 48
 Crepitulum 46
 Crepos 49
 Crepusculum 62,22
 Crescere 46,20
 Creterrae 46
 Crevi 46
 Crines 46; senis crinibus 454
 Crocatio 46
 Cro[co]tillum 46; 390,9
 Crocotinum 46
 Crucium 46
 Crumina 53
 Crusculum 46
 Crustariae 46
 Crustumina 48
 Crux 136,12; 137,17
 Cubans auspicatur 58
 Cubiculum 56,27
 Cudere 54
 Culcita 43
 Culcitula 43
 Culigna 44; 57
 Culina 57
 Culleus 44,4
 Culliola 44
 Cullus 53
 Cum imperio est 43; c. potestate est 43
 Cum populo agere 44
 (Cumalter) v. Cumalter
 Cumbam 44; 56
 Cumeram 55; 43,25
 Cumerum 43
 Cumulter 44
 Cuncti 44
 Cuniculum 43
 Cunire 44
 Cuppes, cupedia 42; 280,26; cupedinis forum 42,10
 (Cupralia) v. Capralia

Cupressi 56	D.	Defrensam 65
Cura 43	D et L 18,21; 111,21;	Defrui 62
Curatores 42	133,3; 188,14; 460,2	Degere 64
Cures oppidum 43,3	Dacrimas 60	Degunere 63
Curia 42; 47,14; c.	Daedalam 59	Deinceps 62
novae 180,32; c. Ca-	Dagnades 60	Deincipem 65
labra 42,16	Dalivum 59	Deinde 65
Curia tifata 503,14	Damia 60,3; damia-	Delaniare 64
Curiae virgines 42,	trix 60,4; damium	Delapidata 64
22	60	Delectare 104,17
Curiales 48; c. fla-	Danistae 60	Delibare 64
mines 56; c. mensae	Danunt 60	Deliberare 65
56	Dapatice, -cus 59,24	Delibratum 64,6
Curiata 43; 47,3	Daps 59	Delicare 64; -ata 61
Curionem 52; maxi-	Dare; dasi 60; da-	Delicatus 61,12
mus c. 113	nunt 60	Delicia 64
Curionia sacra 54	Daunia 60.	Deliciarestegulae 64,
Curionium 42	Dautia 60,6	10; -atum tectum
Curionus 43,10	Deactio 65	64,9
Curis 43; 55,8	Deblaterare 63	(Delicuum) v. Deli-
Curitim lunonem 43;	Decalicutum 66	quum
55,6; 56,21	Decermina 63	Delicta 64,18
Curriculo 42	Decima quaeque 63	Delinquere 64
Curriculus 42	(Decimanus) v. De-	Deliquium 64; 64,18
Curti lacum 42	cum-	Deliquum 64
Curules magistratus	Decimatrus 305,12;	Delubrum 64
43; currules equi	306,6	Deluit 64
43	Decotes 63	Demagis 62
Cussilirem 44	Decrepitus 62	Demens 150,5; 151,2
Custodelam 44	(Decretum) v. Sena-	Deminutus capite 61
Custoditio 54	tus	Demoe (δημοι) 63
Cutiliae 44	Decultarunt(-lc-?) 66	Demum, -mus 61
Cutis 44	Decumanus limes 62;	Denariae 62
Cuturnium 44	d. ova 62; d. fluctus	Denicales feriae 61;
Cybebe 45	62,27; 4,11; d. scuta	282,16
Cybele 45	4,12	Deorata 65
Cybios 45,29	Decures 63; 66	Depeculatus 66
Cybium 45	Decuriones 63; 484,	Deperire 61; 62,3
Cyllenius 45	12; 485,4	Depilati 225,5
Cymbium 44	Decurionus 43,10	Depositum 63
Cynthus 45	Decussis 23,2	Depontani 66
Cyparissiae 45; 56	Dedicare 61,12 (cf. de-	Deprensa 63
Cypria 45	licare)	Depubem 63
Cyprio bovi meren-	Dedita 61	Depuvere 61
dam 51	Defomitatum 66	Derogare 61
Cytharea 45	Deforma 73,24	(Derrhis) v. Δέρρις

Derunciunt 61	Dispendium 63,23	Duplionem 58
Desiderare 66	Dispensata 63,22	Dupondium 63,23
Desivare 63	Dispensatores 63	Dusmo in loco 59
Despretus 63	Dispescere 63	Dyrrachium 458,37
Deteriae 64	Dissipare 93,17; 99, 14; 406,22; 407,9	E.
Detestatio 201,27	Dissulcus 63	Eamus 68
Detrectare 65	Distisum 64	Eapse 68
Detudes 64	Dium 62; 65; d. ful- gur 66	Eccere 68
Deunx 64,25	Dius 65,21; 77,30	Edeatroae 72
Deus 62	Dius fidius 276,11	Edecimata 70
Deversus 62	Dividiam 62	(Ederam) v. Hederam
Devitare 62	Dividicula 62	(Edor) v. Ador
Dextans 64	(Do) v. Danunt, v. Dasi	Effafilatum 73
Dextera auspicia 65; d. tibiarum 65	Doli 60	Effari 71; effata 70; 71
Dextimum 65	Doliola 60	(Effigies) v. Porci
Diabathra 65	(Dolium) v. Pertusum	Egens 68
(Dialis) v. Flamen	Dolo 'velum' 458,14	(Egesta) v. Segesta
Dianius 65	(Domus) v. Dumus	(Ego) v. Me
Dicearchia 63; 109,20	Donaticae coronae 60	Egeriae nymphae 67
Dicassit 66	Donum 60	Egregius 21,22; 70,25
Dice 'dicam' 63	Dorsum 60	Egretus 68
Dici mos erat etc. 59	Dotem 60	Eiuratio 68
Dictynna 63	Dracones 59	Elacatena 67
Directum 61	Drua 9,2; trua 9,3	Elaudare 66
Dies 65; referri d. productam 366	Dubat 59	Elecebrae argenta- riae 66
Diffarreatio 65	Dubenus 59	Electabo 66
Difficultas 77,7	Duco 58	Elices 66
(Dignationis maxi- mae) v. max. dign.	Duellum 58	Elinguem 67
Dignorant 64	Duere 'solvere' 334, 6; 335,5	Elixa 67
Dilectus 65	Duicensus 58	Elucum 66; helucus 89
(Diligere) v. Dirigere	Duidens 58	Elumbum 67
(Diluit) v. Deluit	Duis 58	Em 'tum' 67; 'eum' 67,23; im 41,7; 92
Diobolares meretri- ces 65	Dumecta 59	Emancipati 67
Diomedia 66	Dumosa 58	Emem 67
Diomedis campi 66	Dumus 59	Emere 66; 4,30; 332, 35
Diox 65	Duodeviginti 58; 64, 24	Empanda 67
Dirigere 61	Duonum 58	Emptivum militem 67
Dirus 61	Duplabis 58	Emussitata 67
Dirutum aere 61	(Duplicatio conso- nantum) v. Gemi- natio	Endoitium 67
Disertim 64		
Disertiones 63		
Disertus 64		

- Endoplorato 67; 402,
 33
 Endo procinctu 67
 Ennam 66
 Enubro 67
 Enumquam 66
 (Eo) v. Ire
 Epeus 72
 Epicrocum 72
 Epidamnum 458,37
 Epilimma 72
 Epistylum 72
 Epolonos 'epulones'
 68
 Epulam 72
 Epulares 72
 Epulationes 76,19
 Equestre aes 71
 Equidem 462,9
 Equirine 71
 Equirria 71; 117,26
 Equitare 71
 Equus Marti immo-
 labatur 71; e. vehi 71
 Ercisci 72,22; erctum
 citumque 72
 Erebum 73
 Ergo 73
 Eritudo 73
 (Erogare) v. Exrogare
 Erugere, eructare 73
 Ervum, ervilia 72
 Escariae 67
 Escendere 70
 Escit 68; super e.
 394; 395
 Esquilina tribus 506,6
 Etrusci 430,10 (cf.
 Tusci)
 Etymologicus iocus
 362,20
 Euhoicum talentum
 69
 Eudiaeon 69
 Eum 'eorum' 67 (cf.
 is)
- Europam 68
 Evelatum 68
 (Everriae) v. Exver-
 riae
 Everriator 68
 Exagogen 70
 Examen 70
 Examussim 70
 Exanclare 70
 Exbures, -rae 69
 Excellere 342,19; 343,
 1
 Excidionem 70
 Exciet 70
 Excipuum 70
 Excudere 69
 (Exdecimata) v. Ede-
 cimata
 Exdorsua 69
 Exdutae 70
 Exemplum, exem-
 plar 72
 Exercirent 71
 Exercitionem exerci-
 ti 71
 Exercitiorem, -tissi-
 mum 71,11
 Exercitus 71
 Exesto 72
 Exfir 69
 Exfuti 71
 Exregiae 70
 Exhaustant 72
 Exiles 71
 Exilica causa 71
 Eximium 72
 Exin 72; exinde 65,24
 Exinfulabat 71
 Existimare 72
 (Exitam aetatem) v.
 Ad ex. aet.
 Exitium, exitus 71
 Exodium 70
 Exoletus 70; 5,12
 Exomides 71
 Exordia 200,5
- Exoriri 70
 Expapillato 69
 Expatiari 70
 Expectorat 70
 Expensa 63,22
 Expergitus 70,12
 Experitos 70
 Experrectus 69; 70
 Expiatrix 234,1
 Explenunt 70
 Explorare 69
 Explorator 69,23
 Exporgere 70
 Expreta 69
 Exrogare 72
 (Exscendere) v. Es-
 cendere
 Extā 69
 Externus 69
 Extraneus 69 (bis)
 Extimum 69
 Extrarium, -aneum
 69
 Exul 478,10; 479,4
 Exurguentes 70
 Exuviae 70
 Exverriae 68,11
- F.
- Fabam 77; f. fresa
 81,8 (cf. tam perit)
 Facem 77; -es 77
 Facessere 77
 (Facile) v. Facul
 Facilitas 77,7
 Factio, factiosus 76
 Facul 77; 236,16;
 237,7
 Facultas 77,6; 236,18;
 237,9
 Faculter 77,6
 Faedum 'haedum' 74
 (Faenum) v. Fenum
 Fagus 77,13
 Fagutal 77; 458,4;
 459,2; 476,3

- Falado 78,23
 Falae 78; 78,20
 Falarica 78
 Falco (= Capys) 38,
 11; -nes 78
 Faleri 81
 Falsius, -ior 81
 Fama 76
 Famel 77,11
 Famella 78
 Famicosam 77
 Familia 76; 77,12
 Familiares 77,1; -ris
 Romanus 83
 Famino 77
 Famuletium 77
 Famuli 77; 77,2; fa-
 mel Osce 77,11
 Fanatica 82
 Fanum 78; -na 83;
 sistere f. 476; 477
 Farcimen 376,28
 Farfenum (-rum?) 78
 (Fari) v. Famino
 Farrago 81
 Farreum 78; f. 'hor-
 reum' 91,6
 Fartores 78
 Fas 78
 Fascinum 78
 Fastigium 78
 Fastorum libri 78; f.
 dies 78,5; f. diebus
 83
 Fatantur 78
 Faustulum porcillum
 83
 Faventia 78
 Favere 78,15
 Favi 78
 Faviani luperci 78
 (Favii) v. Fovii
 Favisae 78
 (Fax) v. Rapi
 Februua 76,4
 Februare 75,24
 Februarius 75
 Februata, Februalis,
 Februlis Iuno 75,25;
 februatum 76,5; -tus
 dies 76,2
 (Fedum) v. Faedum
 Felicata 76
 Felices arbores 81
 Felicones 76
 (Feminina) v. Mascu-
 lina et f.
 Femur, femen 81
 Fenebris 76,9; 83,10
 Feneratores 76
 Fenero, feneror 81
 Fenum 76,11; -nus 83
 Fenus 76; 83,9; f. 'fe-
 num' 83
 Feralia 75
 Ferctum 75; 376,17;
 377,3
 Ferentarii 75; 83; 13,
 26; 506,25
 Feretrius 81
 Feria 75; f. statae 82;
 -as, fesias 76
 Ferire 76; ferinunt
 160,3; 362,5
 Ferocit 81
 Ferus 76
 Fescennini 76; fes-
 cennoe (-enin-) 76
 Fesias 76; 323,6
 Festinare 268,3; 269,3
 Festrām 80
 Festuca 76,13
 Fetiales 81
 Fiber 80
 Fibrae 80,6
 Ficana 298,8
 Ficolea 82
 Ficus Navia 168,30
 Fides, fidicula 79
 (Fidius) v. Dius fidius
 Fidusta 79
 (Filicata) v. Felicata
 Fimbriae 80,6
 (Finctum) v. Ferctum
 Firmum 81
 Fiscellus 80
 Fivere 81
 Fixulas 80
 Flagratores 79
 Flamen Dialis 77;
 9,28; 65,21; f. Portu-
 nalis 238,9
 Flaminica 79,24; 82,6
 Flaminius circus 79;
 -nia 82; via 79,16;
 -us camillus 82; lic-
 tor 82; -ae aedes 79
 Flammearii 79
 Flammeo 79; 82
 Flator 79
 Flemina 79
 Florifertum 81
 Flumen 484,1
 Flumentana 79
 Fluoniam Junonem
 82
 Flustra 79
 Focilationes 75
 Foculi 75
 Focus 75
 Fodare 74
 Foedus 74
 Folium 75
 Folliculare 75; -ris
 vita 75,13
 Folus 'holus' 74,9
 Fomenta 75
 Fomites 75; 66,9
 Fons 74; manalis f.
 146
 Fontinalia 75; -lis
 porta 75,7
 Forago 80
 Forare 74,26
 Foras 74,26
 Forbeam 74
 Forcipes 74; formu-
 capes 81

- Fortes 74; 426,28; 474,27; foretum, horctum 91
 Fordicidis boves for-
 dae 74
 Foreculae 74,26
 Fores, foras 74,26
 Forma 73; 74,6; 81,10
 Formiae 73
 Formucapes 81
 Fornacalia 73; 82
 (Fortunae) v. Primi-
 geniae
 (Fortes) v. fortes
 Foruli 74,25
 Forum 74
 (Fossae) v. Quiritium
 Fostia 'hostia' 74,10
 Fostis 'hostis' 74,9
 Fovere 75,10
 Fovii 77
 Fracebunt 80
 (Fracilli) v. Fratilli
 Frater 80
 Fraterculare 380,27;
 381,3
 Fratilli (-ac-) 80
 Fratrare 80
 FratRIA 80
 (Fatriare) v. Fra-
 trare
 Frausus erit 81
 Fraxare 81
 Fregellae 80
 Fremitum 80
 Frendere, fresa faba
 81
 Frequentarium 82
 Frigere, frictum 80
 Frigus 362,21
 Friguttire 80,20
 Fringilla 80
 Frivola 80
 Frontem 80; 136,15;
 137,19; 462,17; 53,4;
 recto f. 364
 Fructam, fructum 81,
 21
 Frugamenta 81
 Fruniscor, frunitum
 81
 Frutinal 80
 Frux 81
 Fucilis 82
 Fucillans 508,13
 Fulgère 82
 Fulguritum 82
 Fulgus 74,12; 82,13;
 JupiterFulgur 254,2
 Fuligo 74,12
 Fulmen 82
 Fumus 74,12
 Fundus 79
 Funebres tibiae 82
 Funus 74,11; indicti-
 vum f. 94; 452,30;
 simpludiareum f.
 452; 453
 Furcilles, -la 79
 Furiæ 74,11
 Furnalía 78
 Furnus 74,11
 Furum 81
 Furvum 74; 83
 Futare 79
 Futtiles 79; -lia vasa
 79,8
 G.
 (G et C) vid. C et G
 Gabinus cinctus 251,
 19
 (Gaesum) v. Gesum
 Gaia Caecilia 85
 Gaipor 306,20
 Galbeum 85; calbeos
 41
 Galearia 85
 Gallam bibere ac ru-
 gas conducere ven-
 tri 85
 Galli 84; G. (murmil-
 lones) 358,11; 359,4
 (Gallica) v. Verba
 (Gamelis virginibus)
 v. Camelis
 Ganeum 85
 Gannitio 88; 184,8;
 185,3
 Gaudium 88
 Gaulus 85
 Geminatio consonan-
 tum 5,26; 75,9; 222,
 27; 244,2; 262,18;
 374,6; 484,7
 Gemursa 84
 Genas 83
 Geniales deos 84; g.
 lectus 83
 Genium 84
 Gens Ae(mi)lia 83
 Gentilis 83
 Genuini dentes 83
 Genus 88 (cf. mascu-
 lina)
 Germani 84,9
 German 84
 Geræae 83; 35,17; 382,
 21
 Geruli 84,20
 Gerusia 83
 Gestit 85
 Gestus 84
 Gesum 88
 (Gigeria) v. Gizeria
 (Gingriator) v. Gize-
 riator
 Gingrire, gingrinae
 84
 Gizeria 84; -ator 84
 Glamae 85,26
 Glires 348,12
 Gliscerae 87,22
 Gliscere 87
 Glittis 87
 Glocidare 87
 Glomus 87
 Gloria 87
 Glos 87

Glubere 87,31	Guturnium 87	Heredium 89
Glucidatum 87; clu- cidatum 48	Gynaecium 20,18	Herem Marteam 89
Gluma 87	H.	Heres 88
Glutture 87	(H) v. Aspiratio	(Heritudo) v. Eritudo
Glutto 99,21	Habitior 90	Herma 88
Gnaeus 85	Habitus 90	Hermes 88,21
Gnarigavit, gnari- visse 85	Hactenus 505,12	Herna 'saxa' 89,24
Gnarus 84	(Haedus) v. Faedus	Hernici 89
Gnephosum 84; cne- phosum 44	Halapanta 90	Hetta 88
Gnitor, gnixus 85	(Hallucinatio) v. Alu- cinatio	Heus 89
(Gnobilem) v. Nobi- lem	Hallus 91; allus 7	Hiare 45,22
Gnotu 85	Halo (?) 66,19	Hilarodos 90
(Gomia) v. Gumia	Hammo 91	Hilla 90,3
Gracchuris 86	Hamotrahones 91	Hilum 90
(Gracentes) v. Cra- centes	Hanula 91	Hinnitus 27,13
Graculi 87	Hariuga 89	Hippacare 90
Gradi 86,21	Hastae 90; 55,9; h. caelibari 55	Hippagines 89
Gradivus 86	Hausecus 379,8 inf.	Hippius 90
Graeca sacra 86	Hebes 89	Hippocum 90
Graii 362,10	Hecate 89	Hira 90
Grallatores 86	Hedera 89; -am 72	(Hirpices) v. Irpices
Gramiae 85	Heliconides 89	(Hirpini) v. Irpini
Grando 88	Helucus 89; elucum 66	(Hirpus) v. Irpus
Grassari 86	Heluo 88	Hirquitalli 90; irqui- tallus 93
Gravastellus 85	Helus, helusa 89	Hirrire 90
Grave aes 87	Helvacea 88	Hirtipili 89
Gravida 87	Helvella 91	Hispanenses 53,11
Greges 87	Helvus 88,19	Histriones 89
(Gremium) v. Nec mulieri	Hemina 89	Hodoedocos 91
Gricenea 88	Hemonia 89	Holus; folus 74,9; he- lus, helusa 89
Groma 86	Hemonem 89,8	Homeltium 91
Gruere 86	Herbam do 88; h. vic- toriae signum 208,14	Honorarios 91
Grumus 86	Herbilis anser 89	Honoris et Virtutis aedes 468,1
Grunnire 86,12	Hercius 89	Horctum, forctum 91; forctes 74
Gullocae 87	Herculaneus nodus 55,16	Horda 91
Gulo 99,21	Hercules astrologus 89	Hordiarius aes 91
Gumia 99,22	Here 88	Hordicidia 91,18
Gurgulio 99,22	Hereditas sine sacris 370	Horreum 91; Sem- pronia h. 370
Gurgustium 88		Hortus 91
Guttur, -rosus 99,22		Hostia 91; fostia 74,10; maximam h.

- 113; optimae h.
 202,22; 203,21; op-
 tima h. 202,13
 Hosticapas 91
 Hostiliis Laribus 90
 Hostimentum 91
 Hostire 91,8; 334,14;
 416,5
 Hostis 91; 416,3; fo-
 stis 74,9; h. vinctus
 mulier virgo exesto
 72,11
 Humanum 91
 Hyades 390,17; 516,
 13(?)
 Hyperborei 91
 Hyperionem 91

 I.
 I pro AE 19,25; 238,
 33; 239,9; I et U 77,3
 Iambi 93
 Ianeus 92
 Ianiculum 93
 (Iantaculum) v. Ien-
 Ianual 93
 Ianuli 3,15
 Ianus 45,22
 Ibi, ibidem 93
 Icadion 94; Rhondes
 Ique 332
 Icit 93
 Idea 470,25
 Idulis ovis 93
 Iduum 186,23; 187
 Iecunanum 101
 Ieiunum 90,4
 Ientaculum 296,21;
 472,7; 473,1
 Igitur 93
 Ignia 93
 Ignem 94; ignis Ve-
 stae 94; aqua et i. 3
 Ignitabulum 93
 Ignominia 63,2
 Ilia 71; 92
 Illicet 92; 462,8
 Illico 382,22; 383,9;
 462,8
 (Ille) v. Ab oloes; v.
 Ollic
 Illorsum 25,7
 Ilurcis (urbs) 86,6
 Im 'eum' 92; 41,7;
 em 67,23
 Imago 99
 (Imb-) v. Inb-
 Imbrex 97
 Imbrica tempestate
 96
 (Imm.) v. Inm.
 (Imp.) v. Inp.
 Impetrare 253,23
 Impetum 228
 (Impite) v. Inipite
 Impune 228,27
 In 96; 97; 48,17; 101,26
 In conventionem 100
 In eoite 97
 In insula 98
 In mundo 97
 In pelle lanata 102
 In procinctu 96
 Ina 71,4; 92,31
 Inarculum 101
 Inbarbescere 96
 Inbelliam 101
 Inbulbitare 29,4
 Inbutum 96
 Incalanto 101; -tio-
 nes 95; -tivae 101
 Incavillatio 95
 Incensit 95
 Inceps 95
 Incepsit 95,19
 Incessere 95
 Incestus 95
 Inchoare 95
 Incicorem 95
 Inciens 87,2
 Incilia 94
 Incita 95
 Incitega 94
 Inclamare 95; 96,2;
 97,16; 101,26
 Inclutus 95; 48,17
 Incocetae 95
 Incomitem 95
 Incomitiare 94
 Inconciliasti 95
 Inconditum 95
 Inconspretum 95
 Increpitare 95; 101;
 46,2; -ato 101
 Incudis 69
 Incuria 95
 (Incus) v. Incudis
 Indepisci 94
 Indeptare 94
 Indictivum funus 94;
 452,30
 Indiges, -getis 94: i.
 di 94
 Indigitanto 101; -ta-
 menta 101
 Indoles 94; 402,21;
 403,6
 Indostruus 94,15
 Indulgens 228,25
 Industrium 94; 228,
 25; 408,33; 409,6
 Inebrae 97; -ra 97,
 13; enubro 67
 Inercta 97
 Inermat 98
 Iners 97
 (Infantium) v. Verba
 Infectores 99
 Infelices arbores 81,26
 Inferiae 99
 Inferium vinum 100
 Infibulati 100
 Infindere 99
 Infit 100
 Infitari 100
 Infra classem 100
 Infrequens 100

- Infrunitus 81,25
 Infulae 100; 71,25
 Ingens 101
 Ingenui 277,3
 Ingluvies 99; -iosus 99,21
 Inhibere 97
 Inigere 98
 Inipite 97
 Init 98
 Initium 97
 Iniuges boves 101
 Iniurum 97
 Inlaqueatum 100
 Inlecebrae 100
 Inlectare 104,17
 Inlex 100
 Inlicere 25,15
 Inlices 100
 Inlicitator 100
 Inlicivum 101; inlicium vocare 100
 Inlitterata pax 100
 Inmanis 99; 132,6; 133,12
 Inmolare 97
 Inmunis 97; 127,8; 228,27
 Inmusulus 99; 101; 3,11
 Inolevit 5,13
 Inops 208,9
 Inori 101
 Inostentum 218,31
 Inpages 95
 Inparem numerum 97; -res tibiae 97
 Inparentem 96
 Inpelimenta 96
 Inpenetrabile 96
 (Inpennatas) vid. Pennatas
 Inpensam stipem 96
 Inpercito 96
 (Inperium) v. Cum i. est
 Inpescere 96
 Inpetix 97
 Inpetrare 253,23
 Inpetritum 96
 Inpiatus 97
 Inplexum 97
 Inplorare 96; 67,13; 260,5; endo plorato 67; 402,33
 Inpluvium 96
 Inpolitias 95
 Inpomenta 96
 Inporcitor 96
 Inportunum 96
 Inpos 96
 Inprolus, -lis 96
 Inpudicatus 96
 Inputatum 96
 Inquilinus 94
 Inquinare 44,11; inquinamentum 10,21
 Insanum 101
 Inscitia 99
 Insecta 99
 Inseptum 99
 Inseque 99; insexit 99,10
 Insessores 99
 Insignis 99; -nes boves 101
 Insimulare 99
 (Insipare) v. insupare
 Insipere far in olam 93; 406,24
 Insitum 99
 Insons 99; 382,14; 383,5
 Instaurari 98
 Instigare 99
 Insuasum 99; suassum 392; 393
 Insulae 98; in insula 98
 Insupare 99; 407,9 (cf. insipere)
 Integrare 11,6
 Intempestam noctem 98
 Inter cutem flagitatos 98
 Interamniae 16,6
 Iteratim 98
 Interapedo 98
 Intercutitus 100
 Interdiu 62,15
 Interduatim 98
 Interemere 238,2
 Intergerivi 98
 Internecio 98
 Internecivum testamentum 101
 Interregnum 98
 Intrahere 98
 Inunt 362,5
 Investis 506,2
 Invocare 96,2; 101,26
 Involvere 96,2
 Involvus (-volus) 100
 Ioviste (-es-) 93
 (Ipse); eapse 68; in eo pte 97
 Ipsilles 398,28; ipsulices 93
 Ipsippe 93
 Ipsus 52,28
 Iracundia 94
 Irceus 93; -ei 101
 (Ire) v. Inunt
 Irnela 93
 Irpices 93
 Irpini 93
 Irpus 'lupus' 93,25
 Irquitallus 93; hirquitalli 90
 (Is) v. eum; v. em; v. im; v. necerim
 (Ita Castor, ita me Hercules) v. Mecastor
 Italia 94; (Italorum) v. Verba
 Italus 'bos' 94,9

Itonida 93
 Iubar 92
 Iubere 92
 Iubilare 92
 (Iudex) v. Subditus
 (Iuga) v. Iuno Iuga
 Iugarius 92
 Iugere 92
 Iuges 92 (bis)
 Iugula 92
 Iugulanda 166,16
 Iugum 92
 Iulium 92
 Iulus 22,12
 Iunium, Iunonium,
 Iunonalem 92
 Iunonii 3,15
 Iuno Iuga 92,29
 Iuppiter Latiaris 212,
 22
 Iurare 92
 Iurgatio 92
 Iusa 92
 Iusti dies 92; -um
 vadem 100; ioviste
 (-es-) 93
 Iuvenalia 92
 Inventutis sacra 92

K.

Kalendae 251,26; -da-
 rum 186,23; 187

L.

(L pro D) v. D et L
 Labes 108
 Laccobrigae 105
 Lacer 105,6
 Lacerare 105
 Lacerna 105,6
 Laccessere 104,16
 Lacinia 64,21; 105,5
 Laci 103; 104; 25,14
 Lactaria 105
 Lactare 104,17
 Lacuna 104

Lacus Lucrinus 108;
 Servilius l. 370; 371
 Laena 104
 Laetrosum 104,13
 Laetrum 104,13
 Laeva 104
 Laevir 102
 (Laevorsum) v. Lae-
 trosum
 Lama 104,15
 Lamberat 105
 (Lanata pellis) v. In
 pelle l.
 Lance et licio 104
 Lancea 105
 Laneae effigies 108;
 l. coronae 102,8
 (Lanenum) v. Lave-
 rum
 Lanigerum genus
 piscibus pascit 51,26
 Lanus 64,22; 105,4
 Lanoculus 105
 (Lanuvinus) v. Verba
 Lapidicinae 105
 Lapis 278,16; -dem
 silicem 102; 81,18;
 manalem l. 115; 2,
 25; scriptum l. 474
 Lapid 105
 Larentalia 106
 Larvati 106
 Lasibus 323,6
 Latex 105
 Latiaris Iuppiter 212,
 22
 (Latinae coloniae) v.
 Priscae
 Latine 105
 Latitaverunt 108
 Latrare 108
 Latrones 105; 412,32;
 413,3
 (Lātus) v. stlatta
 Laudare 105
 Laureati 104

Laurus 104,25
 Lautia 60,6
 Lauticia 105
 Lautitia 104
 Lautulae 105
 (Lautum) v. Pure
 Lautumias 104
 Laverna 105,1; -lis
 porta 105,2
 Laverniones 104
 Laverum 105
 Lax 'fraus' 103,25
 Lectosia 102
 Lectus 102
 Legati 218,8; 219,2
 Legimus 102
 Legio linteata 102;
 l. quadrata 453,7
 Lemnisci 102
 Lemonia tribus 102;
 -us pagus 102,20
 Lenones 102
 Leopardalis 30,24
 Lepareses 108
 Lepista 102
 Leria 102
 Lesbium 102
 Letum 102
 (Leucosia) v. Lectosia
 Lex 326,20; 327,4
 Levir 102
 Libella 103
 Liber 'Bacchus' 103;
 loebesum 108
 Liberales 108
 Liberalia 103; 91,19
 Liberata 108; -tus a
 lecto 474,9
 Libertatis templum
 108; loebertatem 108
 Libitina 322,20
 Librari asses 468,33
 Librile 103; -lia 103
 (Libum) v. Secivum;
 v. Punicum, v. Sum-
 manalia

- Libycus 108
 Libyssa 108,15
 Lichas 103,19
 Licitati 104
 Lictores 103
 Limaces 103
 Limina 103,5
 Limis 103
 Limites 103; -tatus
 ager 103
 Limus 244,9
 Lingua 108
 Lingula 103
 Lingulaca 104
 (Linteata) v. Legio
 (Liparenses) v. Lepa-
 reses
 Liquitur 104
 Lirae(?) 244,9
 Litatum 103
 Liticen 103,27
 Litis cecidisse 103
 (cf. stilis)
 (Litterarum gemina-
 tio) v. Gem.
 Lituus 103
 Lixabundus 104
 Lixae 103
 Locatum 106
 Locupletes 106
 (Locus) v. Stlocus
 Loebesum, loeberta-
 tem 108
 Longitrosus 107
 Lotos 106; -tophagi
 106,7
 Lucani 106
 Lucar 106; -caris
 106
 Lucaria 106
 Lucellum 19,3
 Lucem facere 106
 Lucereses, Luceres
 106; 107,3; 468,7;
 475,15; 484,11; 485,3
 Lucetium 102
 Lucifer 92,14
 Lucina 396,23; 397,6
 Lucius 106; 135,27
 Lucomedi 107
 Lucomones 107
 Lucretilis 106
 (Lucrinus) v. Lacus
 Lucr.
 Lucrio 49,13
 Luctus 107; l. minu-
 itur populo 144;
 145
 Luculentus 107
 Lucuntem 106
 Ludii statua 370
 Ludus 109,23; 470,16
 (cf. Magnos; cf. Pis-
 catorii; cf. Roma-
 ni; cf. Saeculares;
 cf. Taurii; cf. Ta-
 larios)
 (Luere) v. Duere
 Lues 107
 Lugere 107
 Luma 107
 Lumbago 107
 Lupercales 75,27
 (Luperici) v. Quinti-
 liani
 Lupus 6,8; 53,3; 136,
 16; 364,4
 Lura 107
 Lurcones 107,26
 Luridi 108
 Luscitio 107
 Lustra 107; 104,15
 Lustrici 107
 Lutum 107,7
 Luxa 106
 Luxantur 107
 Luxuriosus 106,25
 Lycii oraculum 106
 Lycophos 108
 Lymphae 107
 Lymphatici 107,20
 Lyrnesiades 108
 M.
 (M finalis) v. Attinge,
 v. Dice, v. Ostende,
 v. Recipie
 Ma... 146
 Macellum 112
 Macellus (adj.) 7,3
 Macilenti 112
 Mactus 112
 Madulsa 113
 Maeandrum 121
 Maecia tribus 121
 Maeniana 120; 121
 Maesius 121
 Maeson 118; 119
 Magis 113
 Magisterare 113;
 -trare 138; 139
 Magisteria 140; 141
 Magistratus 113,14
 Magistri 113,11
 Magmentum 113
 Magnificus 142; 143;
 -cissima 137
 Magnum annum 131;
 m. socerum 113;
 m. socrus 113,25; m.
 matertera 121,10; m.
 ludos 109
 Maialis 40,15
 Maestas 121
 Mais idibus 135
 Maiores, minores 109;
 maior amita 121;
 m. auspicia 148,7;
 m. avunculus 121;
 m. consul 154, 155;
 m. flamines 137; m.
 Graecia 120; m. ma-
 gistratus 121; m.
 morbus 268,14; m.
 patruus 121; m.
 praetor 154,6; 155,2;
 m. socer 121; m.
 socrus 121
 Maiosibus 323,5

- Maius mensis 120
 Maledictores 140;
 141
 Maleventum 458,36;
 -tani 174,32
 Malevoli Mercurii
 152; 153
 Malleoli 119
 Malluvium 152; 153;
 -viae 152,27; 153,13;
 225,12
 Malo cruce 136,12
 Malta 119
 Mamercus 116; 117
 Mamers 116,3; 117;
 117,4; 150,34
 Mamertini 150; 117,
 24
 Mamilia turris 117
 Mamiliorum 116;
 117
 Mamphula 126
 Mamphur 117
 Mamuri Veturi 117
 Manalem fontem 115
 Manalem lapidem
 115; 2,25
 Manalis fons 146
 Manare 115; m. so-
 lem 150; 151
 Manceps 115; 137
 Mancina tifata 117
 Mancipatus 140,11
 Manduci 115
 Mane 112; 109,5; 151,
 6; 154,10; 155,20
 Manes 146; 147; 109,
 6; 132,4; 133,10; -nis
 154,10; 155,20
 Manias 114; 115;
 128,20; -ae 129
 Maniolae 114,17
 Manius 135; M. Ege-
 rius 128
 Manliae gentis 135
 M. Manlium 112
 Mansues 140; 141
 Mansuetum 117
 Mantare 118; 119;
 208,7
 Mantelum 118,18;
 119,7
 Manticulari 119; 118,
 5
 Manticularia 119
 Manticularum 118
 Mantisa 119
 Manubiae 114; -ia
 236,21
 Manum adserere 23;
 460,15; m. et men-
 tum 132
 Manumitti 148; 149
 Manus 'bonus' 151,6;
 109,7; 112,24; -nuos
 132; -nues 133
 Mapalia 132; 133
 Marcipor 306,19; 307,
 7
 Marculus 112
 (Mariani Muli) v. Mu-
 li Ma.
 (Mars) v. Mavortem;
 v. Mamers
 Marspedis 152
 (Marsica) v. Verba
 Martialis campus 117
 Martias kalendas
 131; -us mensis 136
 Mas, masculus 121
 Masculina et fem.
 53,1-4; 54,4; 138;
 278,10; -no genere
 137; 364,1-9 (cf.
 amnis; cf. stirpem;
 cf. spicum; cf. spe-
 cus; cf. nepos; cf.
 frons)
 Maspedis 154,1
 Masucium 123
 Matellio 113
 Mater 154,13; 155,23;
 m. familiae 112;
 155,20; -as 154,10;
 M. Matuta 154; 112,
 25; 113,2; 150,13;
 -rem Matutam 109;
 Statae Matris 416;
 417
 Materiaria negotia-
 tio 25,8
 Matertera 121 (bis),
 154,11; 155,21
 Matralia 113
 Matrices 154,11; 155,
 21
 Matrimēs ac patri-
 mēs 113; p. et m.
 82,24; 82,16; (cf. pa-
 trimi et matrimi)
 Matronae 142; 143;
 -as 112; -nis aurum
 redditum 138
 Mattici 113
 Matula 113
 Maturus 109,4; 112,
 25; 150,11; 154,13;
 155,22
 (Matuta) v. Mater Ma.
 Mavortem 131
 Maximum praetorem
 152; -mus curio
 113; m. pontifex
 113; m. minorum
 pontificum 152; m.
 annales 113; m. di-
 gnationis 144; 145;
 m. ara 270,5; m. ho-
 stiam 113; m. mul-
 tam 129
 Me 'mihi' 152; 153
 Meatus 112
 Mecastor 112
 Meddix 110
 Medialem 111
 Medibile 111
 Mediocriculo 142;
 -lus 143

- Medioximum 110
 Mediterream 111
 Meditrinalia 110;
 -trina 110,24
 Meditullium 110
 Medius fidius 133
 Medullitus 110
 Mefitis aedes 476,13
 Megalesia 112
 Mehercules 112
 Melancoryphi 111
 Melandrea 67,8
 Melia 111
 Meliboea purpura
 111
 Melicae 111
 Meliosibus 323,5; cf.
 Meltom
 Melo 'Nilus' 111;
 7,9; 16,29
 Melos 111
 †Meltom 109
 Membrum abscidi
 mortuo 135
 Memorare 111
 Memoriosus, -sior,
 -sius, -sissime 112
 Mendicum 154; 155;
 m. velum 112
 Mensae 148; 149;
 -sa frugibusque iu-
 rato 112; migrare
 mensa 148
 Mensarii 112
 Mente captus 150;
 151
 Mentum 112
 Menzanae Iovi 190,27
 Meopte 408,5; 409,1
 Mercedituum 111
 Mercedonios 111
 Mercurius 111; male-
 voli M. 152; 153
 Merendam 111
 Mergae 111
 Meritavere 142; 143
 Mertat 111; 71,13
 Merula 111,12
 Merum 111
 Mesancylum 112
 Messapia 112
 Meta... 138
 Metalli 133
 Metaphoram 136
 Metaplasticos 138
 Metari 110
 Metelli 132
 Metonymia 138
 Metus 110; 53,3; 136,
 18; 364,5; 462,17
 Migrare mensa 148
 Mihinpte 140; 141
 Militares (plutei) 258,
 22; 259,10
 Militem 109; (mili-
 tum) v. verba
 Milium 146
 Mille 140; m. ur-
 bium(?) 148,19
 Millus 137
 Milvina 110
 Minam (mammam)
 109
 Minerrimus 109
 Minerva 109; sus Mi-
 nervam 408
 Minervii 3,15
 Minime gentium 110
 Miniscitur 109
 Minores, maiores 109;
 m. praetores 154,6;
 155,2; min. flamines
 137,1; min. Delum
 109; m. auspicia
 148; m. templa 146;
 m. pontificum maxi-
 mus 152; minimus
 152,21
 Minotauri 135
 Minucia porta 109;
 131
 Minuere, -utum 109
 Minuitur populo luc-
 tus 144; 145
 Minurritiones 109
 Minusculae quinqu-
 trus 134; 135
 Minyae 109
 Miracidion 110
 Miracula 110
 Mirior 110
 Miscelliones 110
 Misenum 110
 Miseratur 110
 Miseret 110,13; -tur
 110,12
 Moderatio 154,17;
 155,26
 Modestia 154,17; 155,
 26
 Modice 154,17; 155,25
 Modificatio 154,17;
 155,26
 Modo 125; 154; 155
 Moenia 128; 129;
 137; -ne 128
 (Moesius) v. Maesius
 (Moeson) v. Maeson
 Mola 124; 125; (m.
 castam) v. cas. mo.;
 m. salsa 3,20; 97,22
 Moles 125
 Moliri 125,16
 Molitiones 125,17
 Mollestras 119
 Molucrum 124; 125
 Momar 123
 Momen 123
 Monile 122; 123
 Monimentum 123
 Monitio 217,3
 Monitores 122; 123
 Monodus 135
 Monstrum 122; 125;
 -ra 146; 284,8
 Moracias 123
 Moracillum 123,6
 Morbosum 123

- Morbus comitalis, maior 268,14
 Mortem obisse 133
 Mortis causa stipulatio 152
 Mortuaepecudis 152; 153
 Mortuus 123
 Mos 146; 147; receptus m. 364; 365
 Moscellis 148; 149
 Mox 123; 314,6; 315,1
 Mucia prata 131
 Muger 152; 153
 Muginari 131
 Mugionia porta 131
 Mugitus 27,13
 Mulcere 129,5
 Mulciber 129
 (Mulier) v. Nec mulieri
 Mullare 128,10; 129,1
 Mulleos 128; -i 129
 Multam 126; 127; 220,24; 420,12; maximam m. 129; suprema m. 232,33; 398,8
 Multi Mani Ariciae 128,18
 Multifacere 140; 141
 Multifariam 128; 129
 Mulus 134; 135; 30, 25; -lis 135; -li Mariani 134; 135; 22,15
 Mummiana 125
 Mundus 124; 125; 144; -dum 145
 Munem 127
 Muneralis lex 127
 Munia 137,7
 Muncas 140; 141
 Municeps 117; 126
 Municipalia sacra 146; 147
 Municipium 155
 Munifices 30,10
 Munificior 142; 143
 Munnitio 127
 Munus 125
 Murciae deae 134; 135
 Marcus mons 135,16
 Murgisonem 131
 Muries 152; 153
 Muriola 131,2
 Murmillonica scuta 131
 Murrata potione 150; 151
 Murratum 131,2
 Murricidum 112
 Murrina 131
 (Murriola) v. Muriola
 Murtea corona 131
 (Murtiae) v. Murciae
 Musai 24,2
 Muscerdas 132; 133
 Mussare 131; 384,22; 385,3
 Mustricula 131
 Mutae 136; 127; -tas 126; 148; -ta 140; m. exta 146; 147
 Mutini Titini 142; 143
 Muttire 128; 129; 6,3
 Mydion 131,22
 Myoparo 131; 248,22
 (Myrmillonica) v. Murm.
 (Myrtea) v. Murt.
 Mysteria 422,32; 423, 12
 N.
 N. 'nefasti' 163,11; 346,36; N. P. 162,27, 346,36
 Naccae 166; 167
 (Naenia) v. Nenia
 Naevia silva 170; 171
 Nancisci, nactus 346, 14; 347,6
 Nancitor 166; 167
 Nanum 184; 185
 Napuras 168; 169; 160,17
 Nare 166; 167; 15,26
 Nares 166
 Narita 166; 167 (-ca)
 Nassa 168; 169
 Nassiterna 168; 169
 Natare 168,2; 169
 Natinatio 166; 167
 Natinatores 166,3; 167,1
 Natio 164; 165
 Naucum 166; 167; 182,20
 (Nautas) v. Navitas
 Nauscit 170; 171
 Naustibulum 168; 169
 Nauteam 164; 165
 Nautiorum 164; 165
 Navali corona 156; 157; n. porta 186,21; 187; n. scribe 168
 Navia 168; 169
 Navitas 170
 Navos 184; 185; -us 168; 169
 Neapolitanum talentum 492,16
 (Nebrundines) v. Ne-frundines
 Nebulo 162; 163
 Nec 158; 159 (cf. necerim; cf. neceunt)
 Nec mulieri, nec gremio 160
 (Nec umquem) v. Necumquem
 Necatus 190,5; 191
 Necem 184; 185 (cf. neci)
 Necerim 158; 159

- Necessarium 158; 159; -rii 158; 159
 Neceunt 156; 157
 Neci datus 158; 159 (cf. necem)
 Neclegens 158; 159
 Nectar 160; 161
 Nectere 160; 161
 Necumquem 160; 161
 Nefasti dies 162; 163; 83,6; 346,36
 Nefrendes 156; 157
 Nefrones 157,14; 158,1
 Nefrundines 342,36; 343,13; nebrundines 156,34; 157,13
 Negibundum 162; 163
 (Neglegens) v. Neclegens
 Negotium 184; 185
 Negritu 162
 Negumate 162; 163
 Nemo 158; 159; -minis 158; 159
 Nemora 158; 159
 Nemut 158; 159
 Nenia 154; 155; -ae deae 156; 157
 Nep† 162,27
 Nepa 162; 163
 Nepos 162; 163; 364,4; 462,17; nepotes 163
 Nepus 162; 163
 Nequalia 160; 161
 Nequam 185; n. aurum 160; 161
 Nequinates 184; 185
 (Nequire) v. Neceunt; nequinont 160; 161; 362,5
 Nequiquam 160; 161
 Nequitum, nequitur 160; 161
 Nervum 160; 161
 Nesi 164
 (Neumquam) v. Necumquem
 Neutiquam 162; 163
 (Nex) v. Necem, v. Neci
 Nexum 160; n. aes 162
 Ni nobis 520,6; niquis 184,16
 Nictare 182; 183; nictatio, nictus 182, 36; 183,13
 Nictit 184; 185
 Niger lapis 184
 Nihil, nihilum 90,8
 Nihili 181
 Ningulus 184; 185
 Niquis scivit 184
 Nis 'nobis' 41,6
 (Nisi) v. Nesi; v. Quid nisi
 (Nittit) v. Nictit
 Nivem 184; 185
 Nixi di 182; 183
 Nobilem 182; 183
 Noctipugam 180; Noctiugam 181
 Noctua 178; 179
 Nodum in scirpo 444, 18
 Noegeum 182; 183
 Nomen 178; 179
 Non hettæ te facio 88,27
 Non omnibus dormio 174
 Non pridem 160
 Nonarum 186; 187; Nonas 176; Nounae 176,22
 Noneola 178; 179
 Nonuncium 178; 179
 Nota 182; 183
 Nothum 182; 183
 Nova via 180,6; 372, 19; n. curiae 180; n. tabernae 258,29
 Novalem agrum 180; 181
 Novem (combusti) 180
 Novendiales 186; 187
 Noverca 180; 181
 Noxa 180,27; 181,7
 Noxia 180; 181
 Nuces 178; 179; n. mitti 186,4
 Nuculas 'Praenestinos' 176; 177
 Nudius tertius 172; 173
 Numam Pompilium 178; 179
 Numellae 178; 179
 Numen 178; 179
 Numera Senatum 174
 Numerius 174; 175
 Numero 172; 173
 Numidas 178; 179; -dae 186,2
 Nummum 176; 177
 Nuncupata pecunia 176; n. vota 176,8
 Nundinalem cocum 176
 Nundinas 176; 177; 76,18
 Nuntiatio 446,21
 Nuntius 178; 179
 Nuper 178; 179
 Nuptam 172; 173; n. verba 174; 175
 Nuptias 174; 201,4
 Nuscitiosum 176; 177
 Nyctegresia 68,15

 O.
 O et AU 196,28; 197,4
 O O, clamor militum 213,7
 O et U 222,8
 Ob 186; 187; 218; 133,7; 206,22; ob os

- 220; 221; ob vos sa-
 cro 206; 207
 Obacerare 203
 Obacerbat 203
 Obambulare 203
 Obbrutuit 201
 Obcensi 218,23
 Obdere 207
 Obeco: obinunt 206;
 207
 Obescet (-it) 207
 Obesut 207
 (Obf-) v. Off-
 Obherbescere 206;
 207
 Obiacuisse 222; -ent
 218,25
 Obices 201
 Obiectus 218,26
 Obigitat 204; 205
 Obinunt 206; 207
 (Obisse) v. Mortem o.
 Obitu 206; 207
 Obiurare 206; 207
 Obiurgatio 217
 Oblectare 25,15; 104,
 17
 Obitteratum 203
 Oblucuiasse 203
 Obmanens 217; om-
 mentans 208
 Obmoveto 222
 Obnectere 206; 207
 Obnoxius 207
 Obnubit 201; 174,25
 Oboedire 203
 Oboritur 206; 207
 Obperiri 203
 Obprobrare 203
 Obpuvial 207
 Obrogare 203
 Obsalutare 210; 211
 Obsatullent 208
 Obscatae 204,26; 205,1
 Obscena 204,31; 205,
 5; 218,14
 Obscum 204; 205;
 Opsci 218,12
 Obsecrare 207; ob
 vos sacro 206; 207
 Obsequela 211
 Obsequium 252,12
 Observasse 208
 Obsidionalis corona
 208; 209
 Obsidionem 218
 Obsidium 210
 Obsipare 93,17; 406,
 23; 407,9; obsipa
 pullis escam 93,18
 Obsonitavere 220;
 221
 Obstinato 208; -at 209
 Obstinat 214; 215
 Obstipum 210
 Obstitutum 208; 209;
 211
 Obstrudant, obsatul-
 lent 208; 209
 Obstrudentum 210,
 ■
 Obtestatio 201
 Obtractat 203; -tator
 217
 Obturare 201
 Obtutu 202; 203
 Obvagulat 262,22
 Obvaricator 212; 213
 Obviam 133,9
 Occare, -atorem 192;
 193
 Occasio 188; 189
 Occasus 188; 189
 Occedamus 190; 191
 Occensi 218,23
 Occentassint 190;
 -are 191
 Occisitantur 218; 219
 Occisum 190; 191
 Occultum offerre 222
 Occupaticius ager
 192; 193
 Occurro 218,26
 Ocimum 192; 193
 Ocium, ocissime 192;
 193; oxime 211
 Ocreae 192,7; 193,1
 Ocrem 192; 193
 Octaviae porticus
 188
 October equus 190;
 191
 Oculatum 188,5; 189
 Oculissimum 188;
 189
 Oculitus 188; 189
 (Odi) v. Osi
 Odefacit 188; 189
 Oenigenos 211
 Oestrum 213
 Ofens 212,9; 213,13
 (Ofentina) v. Ouf-
 Offa 282,13; o. penita
 260,18; 261,4; 282
 Offectores 211; 99,27
 Offendices 222; 223
 Offendimentum 223,5
 Offerre 218,26; occul-
 tum o. 222
 Offerumenta 207
 Officiosus 211
 Offringi 217
 Offucare 211
 Offucias 211
 Ogygia moenia 188;
 189
 Oleagineis coronis
 211
 Olentica 211
 Olescere 5,12; 402,19;
 403,5
 Oletum 221
 Olivetam 211; 220
 Olivitas 222,2
 Ollic 217; ollus (?)
 304,2; ab oloes 17
 Olvatum 222
 Omen 213

- Ommentans 208; ob-
 manens 217
 Omnes 44,10
 Opaca 200; 201
 Opalia 200; 201
 Opertat 207
 Opicum 205; 204,28
 Opigenam Iunonem
 221
 Opilio 207
 Opima spolia 202;
 203,22; o. hostiae
 202,22; 203,31
 Opiarum 207
 Opiter 201
 Opitulus 201; -lator
 201,20
 (Opp-) v. Obp-
 Oppido 201
 Oppidum 201; 223;
 -dorum 222
 Oppius mons 458,5;
 459,3; 476,4
 Opportune 206; 207
 Ops 208; 209; O.dea
 202,16; 204; Opis
 203
 (Opscum) v. Obscum
 Optatam hostiam 202
 Optima lex 216; 204,
 21
 Optima hostia 202,
 13
 Optio 201; 216
 Optionatus 220; 221
 (Optutu) v. Obtutu
 Opulentus 202,21;
 203,21
 Opunculo 207
 Orae 196
 Orare 218; 219; 196,
 15
 Orata 196; 197
 Oratio 196,26
 Oratores 196; 197;
 17,27; 218,8; 219,1
 Orba 194; 195
 Orbius clivus 196
 Orca 194; 195
 Orchestra 194; 195;
 436,29
 Orchitis 194; 195
 Orcum 222; 223
 Ordinarium 198; 199
 Ordiri 200; 201
 Ordo sacerdotum 198
 Oreades 198,8; 199,1
 Oreae 196; 197; au-
 reas 24; 8,5
 Oreos 198; 199
 Orestiadēs 198
 Orichalcum 8,15
 Oricula 196,28; 197,5
 Originum libros 216
 Oriri 194; 195
 Ornatus 198; 199
 Ortygia 194; 195
 Orum 'aurum' 196,
 28; 197,4
 (Oscus) v. Obscum,
 v. Opicum, v. Verba
 Oscillantes 212
 Oscillum 212
 Oscines 214; 215;
 -um tripudium 214;
 215
 Oscor 121,5
 Oscos 218; 121,4
 Osculana pugna 214
 Osculum 214,35; au-
 sculari 25
 Osi sunt 220; 221
 Osorem 217
 Ossifraga 99,23; 420,
 17; 421,1
 Ostende 220
 Ostentas 220; 221
 Ostentum 214; 215;
 218; 125,7; 284,5
 Ostiam 214; 215;
 304,20
 (Ostinet) v. Obstinet
 Oufentinae tribus
 212; 213
 Ovalis corona 213
 Ovantes 213; 213,8
 Ovem 213; 364,6; o.
 duabus 220; 213,4
 Ovicerda 390,29
 Ovinia lex 290,12
 Oxime 211

 P.
 Pa 'parte' 222
 Pacem 260; 261
 Pacinates 248,15
 Pacionem 296; 297
 Paena 248
 Paedidos 248
 (Paelices) v. Pel.
 (Paeligni) v. Pel.
 (Paenuria) v. Pen.
 Pagani 247
 Pagi 247; p. Succu-
 sanus 390,37; 402,6
 Pagineae 247
 Palaemon 278,21;
 279,2
 Palanto 245 inf. 6
 Palare 245 inf. 4
 Palatium, -tina tri-
 bus 245; 458,4; 459,
 2; 476,2; 506,6
 Palatualis flamen
 284; 285
 Palatuar 476,2
 Pales 248; Palilia,
 Parilia 286; 248,18;
 -libus 272; 273
 Pallas 246
 Palmata (tunica) 228,
 23
 Palmites 246
 Palmulae 246
 Palpari 246
 Paludamenta 298,13;
 299,4
 Paludati 298; 299

- Pancarpiae 246
 Pandana porta 246
 Pandiculari 246
 Pandicularis 246
 Pangere 234; 235; 95,29; 247,10
 Panibus 246
 Pantices 292; 293
 Panus 246; panucula 246,14
 Papillae 246
 Papiria tribus 262; 263; (cf. Vapula); Papisios 22,8; 280,8(?)
 Pappi 246
 Parare inter se munus 264,31
 Pararhencon 176,1
 Pararium aes 247,17
 Parasangae 247
 Parasiti Apollinis 438,19
 Parcere (cf. parsi); parcito linguam 249
 Parens 247; 137,16
 Parere 247
 (Paret) v. Parret
 Paribus equis 247
 Paricidas 247,24
 Parilia 286; 248,18; -libus 272; 273
 Parmulis 274
 Parones 248; 131,22
 Paros (insula) 362,25
 Parret 247; 262
 (Parricida) v. Paricidas
 Parricidi quaestores 247
 Parsi 280; 281
 Participia 278
 Partus 248
 Parum cavissee videri 274
 Parumper 247
 Pascalis 280,14
 Passales 249
 Passer marinus 248
 Pastales 280; 281
 Pastillum 298; 299; -us 249
 Patagium 246; patagiarii, patagiata 246,28
 Patagus 247
 Patellae 292; 293
 Pater; patris familiae nomen 280; p. patrimus 266; 267; patres 288; 289; 6,24; 454,14; qui p. qui conscripti 304
 Pateram perplovere 298; 299
 Patrare 238,27
 Patricios 277; p. vicus 247
 Patrimus (pater) 266; 267; p. et matrimi pueri 282; 283; -mes et -mes 82,24; 82,16; matrimones ac patrimones 113; (virgines) 368,8; 369,4
 Patrocinia 262; 263
 Patr<onus> 300,36
 Patulum bovem 246; 254,5; 255,1
 Pauciens 246
 Pauperies 246
 Paveri frumenta 298
 Pavimenta 207,14; 498,28; p. Poenica 282; 283
 Pavire 284,26; 285,16; 498,27; puv- 207,13
 (Pax) v. Pacem
 Pectenatum tectum 232; 233
 Pectuscum 232
 Peculatus 232; 233; 268; 269; 220,26
 Peculium 290; 291; 21,25
 Pecunia 300; 21,25; 232,30; 233,6; 290,35; 291,3; p. sacrificium fieri 286; 287
 Pecuum 288; 289; pecoris 290,4
 Pedam 230; 231
 Pedarium 232
 Fidem struit 232; 233
 Pēdes 230,20; 231
 Pedestria auspicia 286; 287
 Pedibus obsitum 230
 Pedicosus 230,19; 231,16
 Pedulla 260
 Pedum 230; 231; 292; 293
 (Pegasides) v. Pegnides
 Pegasus 242,3; 90,11
 Pegnides 235
 Peligni 248
 Pelamys 225
 Pelices 248
 (Pellates) v. Pilates
 Pellem 225
 Pellexit 225; pellicere 280,6
 Pellicator 225
 Pelliculationem 280; 281
 Pellirem 225
 (Pellis lanata) v. In pelle l.
 Pelluviae 225; 152,28; 153,14; -ium 286,28; 287,14
 Pelta 225
 Pelvis 286,29; 287,14
 Penarius 231,9
 Penatis 298; 299
 Penatores 263

- Pendere poenas 229
 Penem 260; 261; 231,3
 Penes 20; 296,30; 297,10
 Penetralesacrificium 296; 297; -lia 231; 296,29; 297,9; -lis deus 89,27
 Penetrare 231
 Peniculi 231; 260,18; 261,4
 Penitam offam 282; 260,18; 261,4
 Pennas 228 (cf. pesna)
 Pennatas 231
 Penora 231
 Pensiones 229,7
 Pentathlum 231
 Penuria 247
 Penus 296; 297
 Peptideides 235
 (Perbibesiam) v. Perediam
 Perbitere 235
 (Perculi) v. Plaustrium
 Percunctatio, percontatio 236; 237
 Percunctatum patris familiae nomen 280
 Perditum 235
 Perduellio 58,21; 91,8
 Perediam et bibesiam 236; 237
 Peregrina sacra 268; 269; p. ager 284
 Peremere 236; 237; 284,13; -mit 294; 295; peremptaetinterempta 238; 294,2; 295,1
 Peremne 284; 296,26
 Peremptalia fulgura 236; 284
 Perfacul 236; 237
 Perfines 222
 Perfugam 236; 237
 Pergere 235; pergite 235
 Pergraecare 235
 Periculatus sum 280; 281
 Perihodos 236
 (Perimit) v. Peremit
 Perinde 65,24
 Permissus 235
 Permutatur 234
 Perosi 220,7; 221,1
 Perpetem 238; 239
 Perpetrare 253,24; -trat 238; -tat 239
 Perplexa 258,35; 259,14
 (Perplovere) v. Pateram
 Perpulit 238; 239
 Persalutare 210,18
 Persibus 238; persicum 239
 Persicum portum 238; 239
 Persillum 238; 239
 Personata 238
 Pertisum 64; 238; 239; 336,2
 Pertusum dolium 278; 279
 Pes 278,28; pedem struit 232; 233; 408,37
 Pescia 230
 Pesestas 230; 231
 Pesnis 'pennis' 222; 228,10
 Pestifera auspicia 286; 287; p. fulgur 230; -ra 284
 Petauristas 226
 Petilam 224; 225
 Petimina 228; 229
 Petissere 226; 235
 (Petora) v. pitora
 Petoritum 226; 227
 Petrarum 226; 226,25
 Petreia 278; 281
 Petrones 226; 227
 Petronia (amnis) 296; 297
 Petulantes, petulci 226
 Phascolia 249
 Philologam 278
 (Phryges) v. Sero sapient
 Piacularia auspicia 286; 287; p. porca 234; p. porta 235
 Piamenta 234,1; 233,10
 Piari 232
 Piatrrix 232; 233
 Picati 226
 Picena regio 235
 Picta (toga) 228; 229
 Pictor Zeuxis 228
 Picum avem 228; (regem) 288; 228,33
 Pierides 236; 237
 Pietati 228; 229
 Pigere 234; 235
 Pignosa 232
 Pila 225; -lae 272; 273
 Pilani 225
 Pilare 224; 225
 Pilat 225
 Pilates 268; 273
 Pilentum 225; -tis et carpentis 282,25
 Pillea 225
 Pilum; veruta pila 514; 515
 Pilumnoe poploe 224
 (Pimpleides) v. Peptideides
 (Pinarium) v. Potitium; P. tribus 264,16
 (Pinso) v. Pistum

- Pipatio 235
 Pipulum 300
 Pisatitem 230; 231
 Piscatorii ludi 232;
 233; 274; p. aes 230
 Piscinae publicae 232
 Pistum 232
 Pitora 226,33
 Pitpit 235
 Plancae 258; 259
 Planci 258,11; 259,5
 Planipedes 194,7;
 342,23
 Planta diaginea 296
 Plantae 258; 259
 Plastrum perculi
 258
 Plauti 258; 259
 Plantus 274,14; 275,3
 Plebei (aediles) 258;
 259; -ae pudicitiae
 270; 271; -as taber-
 nas 258; -um magi-
 stratum 258; 259
 Plebes 442,35; -bi
 scita 372; 184,13;
 442,33
 Plena sue 274
 Plentur 258; 259
 Plera 258
 Plexa 258; 259
 Plesima 222; 223
 Plorare 260
 Plotos 274; 275
 Ploxinum 260; 261
 Plutei 258; 259
 Po 'potissimum' 222,
 22
 Poena 268,36; poenas
 pendere 278; 279;
 viginti quinque p.
 508
 Poeni 279,1; -nica (v.
 Punica)
 Polet 222
 Polimenta 266; 267
 Politiones 63,5; 266,
 20; 267,10
 Pollit 278; 279; -et
 (v. Polet)
 Pollucere 298
 Polteo 222
 Polubrum 286; 287
 Pomerium 294,13;
 295,5
 Pomonal 296
 Pomptina 262; 263
 (Pondera) v. Publica p.
 Pondo 288; centenas
 p. 52
 Pone 292; 293
 Pons Sublicius 374
 Pontifex maximus
 113; maximus mi-
 norum p. 152
 Popillia tribus 264;
 265
 Popularia sacra 298
 Populi comm<une
 suffragium> 264; p.
 scitum 442
 Populo Romano Qui-
 ritibusque 59,15
 Porcae 244; 245; 96,
 3; -am, -as 274; 275;
 -am auream 274
 Porcere 14,24; 244,7;
 245,1
 Porcus 364,7; -ci ef-
 figies 266; 267; pro-
 pudialis p. 274
 Porciam 242; 243
 Porigam 244; por-
 gam 244,5
 Portenta 284 (bis);
 285; 125,6
 Portisculus 266; 267
 Portorium 270
 Portum 262; 263
 Portunus 278; 279;
 48,26; Portunalis
 flamen 288,9
 Posimirium 294; 295
 Possessio 260; 261;
 -nes 277
 Posticum 244; p. li-
 neam 262; 263
 Postliminium recep-
 tum 244; 245
 Postularia fulgura
 284
 Postumus 274
 (Potens) v. Viripotens
 (Potestas) v. Cum p.
 est
 Potestur, poteratur
 277
 Potitium et Pinarium
 270 (cf. Putitium)
 Potitus servitute 296
 (Prae tet) v. Pretet
 Praebia 264; 265; 276
 Praeceptat 222; 223
 Praecia 250; praecia-
 mitatores 292; 293
 Praecidanea agna
 250; p. porca 242;
 243
 Praecidarius 242,16
 Praecidere 300; 301
 Praeclamitatores
 292; 293
 Praecipuum 70,5
 (Praedia) v. Praebia
 Praedonulos 280; 281
 Praedotient (-dop-)
 222
 Praefecturae 262
 Praefericulum 292;
 293
 Praeficae 250
 Praegnans 87,1
 Praeiurationes 250
 Praemetium 266;
 267; 422,10; 423,2
 Praemiosa 280; 281
 Praeneste 250; (-ti-
 na) v. Verba

- Praenominebus 251
 Praepetere 286,16; 287,10
 Praepetes aves 224; 286; 287
 Praerogativae centuriae 290
 Praes 249; 137,14
 Praesagire 250; 302, 11; 303,2
 Praesagitio 302; 303 (Praesentanea) v. Presan . . .
 (Praesente) v. Pube
 Praesiderare 249
 Praesidium 249
 Praesipere 19
 Praestinare 249
 Praestitem 250
 Praestolari 250
 Praesul 334,20 [290
 Praeteriti Senatores
 Praetextae 249; p. pulla 272; 273
 Praetextatis 283
 Praetextum sermonem 282
 Praetor 249,13; 264, 32 (?); 276; maximum p. 152; p. maior 154,6; 155,2
 Praetoria cohors 249; p. porta 249
 Praetorium 249,19
 Praevaricatores 252
 Prandicula 296; 297
 Prandium 249; 456, 12; 457,1
 (Prata) v. Quintia
 Precem 280; 281
 Presan . . . 296
 Pretet tremonti 222
 Pri 'prae' 252,25
 (Pridem) v. Non p.
 Prima aut secunda hora 282; 283
 Primanus tribunus 268; 269
 Primigeniae 272; p. sulcus 270; 271
 Primordia 250
 Princeps 62,7
 Principalis 251
 Priscæ latinæ coloniae 276
 Prisci Latini 253
 Priscus Tarquinius 253
 Pristina 302; 303; -um 253
 Privatus 252,21; p. feriae 282; 283; p. sacra 284,20; 285,7; 424,24; p. sumtu 266; 267; p. viae 508,21
 Priveras 300; 301
 Privicilioes 224
 Privignus 252
 Privilegium 252,32
 Privos privasque 252
 Pro 256 (bis); 257 (bis); 290,19; p. censu classis iuniorum 290; p. rostris 252, 16; p. scapulis 266; 267; p. sententia 252
 Proaedificatum 280; 281
 Probi 254; 255; puri p. profani sui auri 296; 297
 Probrum 254; 255
 Probrum (virginis Vestalis) 277
 Probum 255,17
 Procalare 251; -lato 292; 293
 Procapis 251
 Procare 251; 291; 290,24; 342,14; 343, 4; procat 251 (cf. procet)
 (Procastria) v. Procestria
 Procat 251 (cf. Procare)
 Procax 251,11; 290, 27; 291,1
 Procedere 278; 279
 Procellunt 251
 Procera 251
 Procestria 252
 Procet 251,22 (cf. Procare)
 Prociat 251,33
 Procinctus 67,16; p. classis 251; 294; 295
 Procitare 253; -ant 251
 Procitum 252
 Procitum testamentum 252
 Procubitores 298; 299
 Procludere 69
 (Procolato) v. Procalato
 Proculiunt 298; 299
 Proculum 251
 Procum 290; 251,12; 291,1
 Procuraciones 286
 Procurator 49,30
 Prodegeris 254
 Prodere: prodidisse tempus 282; 283; prodiit 254; 255; productus 254; cf. proditio
 (Prodictam) v. Refferri
 Prodigere 255 (cf. prodegeris)
 Prodigia 254; 122,10; 125,6

- Prodigiatores 254; 255
 Prodiguae hostiae 296; 297
 Prodigus 254,21; 255, 7; 296,23; 297,6
 Prodire: prodinunt 254; 255; prodit 284; 285
 Proditio(?) 300,34
 Proeliaries dies 253
 (Proeliari serra) v. Serra
 Profanum 256; 257; 298; 299; puri pro-
 bi profani sui auri 296; 297
 Profecturi 255
 Profesti dies 256; 257; -um diem 299; 298,35; -um facere 298
 Profundum 256; 257
 Profusus 256; 257
 Progenerum 256; 257
 Prognare 84,23
 Prohibere 256,11; 257,7; p. comitia 268
 Proinde 65,24
 Prolato aere 282; 283
 Proletarium 253; -ta-
 neum 253,7
 Prolicitare(?) 253,8
 Prologium 253
 Prolugere 253
 Promellere 300; 301
 Promenervat 222
 Promeriom 222
 Promiscam 250
 Promissum capillum 250; 256,18
 Promonstra 250
 Promptarium 296,7
 Promptum 294
 Promulco 251
 Promulgari 251
 Pronubae 282; 283
 Pronurus 250
 Prop... 300
 Propagare 253,21
 Propages 253
 Propatulum 254; 255
 Properam 300; 301
 Properare 268; 269
 Properiem 280
 Properus 254; 255
 Propetrare 253
 Prophetas 254; 255
 Propius sobrino 260; 261
 Propriassit 254
 Propter viam (sacri-
 ficium) 254; prop-
 tervia (auspicia) 286,3-4
 Propudialis porcus 274
 Propudium 253; 256, 11; 257,7
 Prorsum 249
 Prorsus 268; 269; -sum 249; p. limi-
 tes 264; 265
 Prosapia 252
 Prosedas 252
 Prosequium 252
 Prosicium 252
 Prosita 252
 Prospera 242
 Prospices 222
 Prostibula 7,13; 252, 15
 Prosumia 252
 Protelare 266; 267
 Protinam 253
 Provinciae 253
 Provorsum fulgur 254
 Prox 298; 299
 Prugnum 253
 Pruina 253
 Prym(n)esius 251
 (?) Pub- 286
 Pube praesente 300; 301
 Pubes 240; 241; 296; 297
 Publica pondera 288; p. sacra 284; 285; p. augures 286; p. viae 508,23
 Publicius clivus 276
 Pudicitiae signum 282; 283; Plebeiae Pu. 270; 271
 Pudor, pudicus 23,11
 Puelli 290; 291
 Pueri 272; 207,13; -r (pullus) 285
 Pugio 264; 265
 Pugnus 242; 243
 Pulia saxa 298
 Pulcher bos 274
 Pulchralibus 280; 281
 Pullariam manum 278; 279
 Pullus 284,17; 285,4; p. Iovis 284
 (Pulla) v. Praetexta
 Puls 284; 285
 Punctatoriolas 280; -tariolas 281
 Punici 278; 279; pa-
 vimenta P. 282; 283; P. (libum) 254; 255; (Punica) v. Verba
 Pupinia tribus 264; 265
 Pura vestimenta 292; 293; puri, pro-
 bi, profani, sui auri 296; 297
 Pure lautum 292; 293
 Purgamenta 234,2
 Purime tetinero 300; 301
 Purimenstrio 298

Purpurea (toga) 228, 19; 229,2
 Putare 96,19; 240,17; 241,4
 Puteolos 240; 241
 Puteum 238
 Puticulos 240; 241
 Putitium 240; 241 (cf. Potitium)
 Putus 240; 241; 23, 10; 96,18
 (Puvire) v. Pavire

Q.

Q. R. C. F. 310; 311; 346,30
 Q. S. D. F. 310; 311
 Quadrantal 312; 313
 (Quadrantem) v. Rattitum; quartus q. 498,13
 Quadrata legio 453,7; q. Roma 310
 Quadrigati 87,12; 470,30
 Quadruplatorem 308; 309
 Quadrurbem 312; 313
 Quaeso 312; 313
 Quaestores 310
 Qualum 57,8
 Quamde 312; 313
 Quam mox 314; 315
 Quando 310; 311; quandoc 310,34; q. rex comitiavit fas 310; 311; 346,30; q. stercus delatum fas 310; 311
 Quartarios 312; 313
 Quartum 498,18; q. quadrans 498,13
 Quasillus 41,10; 478, 36; 479,14
 Quassare 314,10; 315,5

Quatenoc (-nos?) 312, 28; 313,13
 Quatenus 312; 313
 Quatere 314; 315
 Quatinus 312,27; 313, 12
 (Quatrurbem) v. Quadr-
 Quaxare 312; 313
 (Queis) v. Quis
 Quercus 309
 Querqueram 308; 309
 Querquetulanae 314; 315
 Querquetularia porta 315; 314,15
 Ques 314
 (Qui) v. Ques, v. Quis; v. Quod; q. hoc consetis, illuc transite etc. 314; q. patres, qui conscripti 304
 Quianam 306; 307
 Quid nisi 306
 Quietalis 306; 307
 Quincentum 304
 Quinquatrus 304; 305; minuscule q. 134; 135
 Quinque genera signorum 316; 317
 Quinquennales 316,16
 Quinquertium 306; 307; 231,10
 Quintanam classem 308; Q. porta 309
 Quintia prata 306; 307
 Quintiliani Luperci 308; 78
 Quintipor 306; 307
 Quippe 306; 307
 Quiri- 302
 Quirina tribus 304
 Quirinalia 304; 305; 418,34; 419,5

Quirinalis collis 304; 305; mons 9,19; Q. porta 303; 302,23
 Quirinus 43,1; 302,26; 303,6; 304,6, 16; 305, 1,4
 Quiris 304,2; Quirites 43,2; 59,15; -tium fossae 304; 305; -tis Iuno 302,28
 (Quis) v. Ques
 Quis 314,19
 Quispiam 304; 305
 Quisquilae 306; 307
 Quod 316; 317
 Quoniam 316; 317
 Quot servi, tot hostes 314

R.

R et D 280,8; R pro S 323 (cf. S pro R)
 R duobus (R. R.) 340
 Rabidus 338; 339
 Rabies 338,5; 339,2
 Rabula 338; 339; 354,16
 Radere genas 338
 Ramnes 468,7; 475, 15; 484,11; 485,8
 Rapi (virgo) 364; 365; (fax) 364; 365
 Rasores 340; 341
 Rates 338; 339
 Rationes 364,19; 365, 5; rationum relatarum 340,28
 Ratissima 364; 365
 Ratitum quadrantem 340; 341
 Ratumenna porta 340; 341
 Ratus sum 340; 341; ratum 340,24; 341,5 (cf. ratissima)
 Raucos 366
 (Raudus) v. Rodus

- Raudusculana porta 338; 339
 Ravam vocem 354; 355; r. coloris 338; 339; r. 368,²
 Raviliae 340; 341
 Ravim 340; 341; 366,⁵⁰
 Ravo, ravidas 341,⁴
 Ravistelli 338,¹⁰; 339,
 (Ravula) v. Rabula
 Reapse 348; 349; requeapse 362; 363
 Recellere 342; 343
 Recepticiu servum 356; 357
 Receptus mos 364; 365
 Recinium 342; 343; -niati 342,²³; 343,⁷
 Reciperatio 342; 343
 Recipere 364; 365
 Reciprocare 342; 343
 Recludo 346,¹²
 Reconductae (*leg. re-conduit*) 342,²⁵
 Rectae 342; 343; r. fronte 364; rectus 370,⁴; 371,²
 (Recuperatio) v. Reciperatio
 Redantruare 334
 Redarguisse 334
 Redemptitavere 364; 365
 Redemptores 332
 (Redhibitum) v. Redibitur
 Redhostire 334; 335
 Redibitur 334; 335; 356,²⁵; 357,⁴
 Rediculi fanum 354; 355
 Redimiculum 336
 Redinunt 362; 363
 Rediviam, reluvium 334; 335
 Redivivum 334; 335
 Referri diem prodictam 366
 Rēfert 356
 Refriva faba 344; 345
 Refutare 346; 347
 Regalis 362,⁹; 363,²; r. exta 366; 367
 Regia 346; 347
 Regiae feriae 348,³
 Regifugium 346; 347
 Regillis tunicis 364
 Regimen 348
 (Regium urbs) v. Rhegium
 Regium 362; 363
 Reglescit 348; 349
 Regulus avis 99,²³
 Relegati 348
 Religioni est 358; -nis praecipuae 358
 Religiosus 348; -si 366; -sum 366; r. dies 348,²⁴
 Reluere 352; 353
 (Reluvium) v. Rediviam
 Remanant 354; 355
 Remancipatam 342
 (Remant) v. Remanant
 Remeare 344; 345
 Remeligines 344; 345
 Remillum 346; 347
 Remisso (*exercitu*) 368
 (Remorae) v. Remeligenes
 Remorbescat 346; 347
 Remores aves 344; 345
 Remoria 345,¹²
 Remulco 346; 347
 Remurinus ager 344; 345
 Remus 327
 Renancitur 346; 347
 Renovativum fulgur 366
 Reor 346; 347
 Repages 350,²²
 Repagula 350; 351
 (Repanda) v. Retanda
 Repastinari 350; 351
 Repedare 350; 351
 Repertum 368; 369
 Repotia 350; 351
 Repudium 350; 351
 Repulsior 364; 365
 (Reque eapse) v. Reapse
 Res conperendinata 354; 355
 Resecrare 352; 353
 Reserari 354; 355
 Reses 352; 353
 Residuus 352,²⁶
 Resignare 352; 353; 358,¹⁹
 Resignatum aes 358; 359
 Resparsum vinum 318; 319
 Respicere avem 366; -ci avis 368
 Respondere 462,²³; 463,⁵
 Respublica 362
 Restat 356; 357
 Restibilis (ager) 352; 353
 Resultare 353; 352,²¹
 Retanda 336
 Retiario 358; 359
 Retractare 338; 339
 Retricibus 356; 357
 Reus 336; 337; 366

- (Rex) v. Sacrificulus;
regum Etruscorum
vestis 430,8
Rhegium 332; 333;
-num talentum 492,
17
Rhinocerotem 332
Rhodium talentum
492,14
Rhondes Icadionque
332
Rica 368; 369; -cae,
riculae 342; 343
(Ricinium) v. Reci-
nium
Rictus 370; 371
Rideo canterio 356
Ridiculus 356; 357
Rienes 342; 343
Rigidum 346; 347;
-do 362
Rimari 344; 345
Ringitur 370; 371
Rite 337,4
Rituales libri 358;
359
Ritus 336; 337; 364
Rivus 336
Rixae, rixosi 370; 371
Robigalia 325
Robosem 14,9; 280,9
Robum 325
Robur, robus, robusti
325,3-4
Rodus, raudus 320;
321; 339,12
Rodusculana porta
339
Rogat 356; 357; 442,
34
Rogatio 326; 327;
420,15
Romam 326; 327;
quadrata R. 310
Romanenses 53,11
Romanus ager 326;
-nos 362; -nam por-
tam 318; 319; 330;
-ni ludi 318
Romulia tribus 331
Romulum 326; 327
Rorare 323,8
Rorarios 323; 13,28
Rorarium (vinum) 325
Roscii 366; 367
Rosea 354; 355
(Rotundam) v. Ru-
tundam
Rubidus 318; 319
Ructare 316; 317
Rudentes 322; 323
Rudiarii 322,8
Rudis 321,8; 322,4
Rudus, raudus 320;
321
Rufuli 316; 317
Rumare, ruminare
332,16; 333,8
Rumen 332; 333; 9,8
Rumentum 332; 333
Rumex 332; 333
Ruminalem ficum
332; 333
Rumis 332,11; 333,5;
401,11; 402,1; -ma
326,25
Rumitans 332; 333
Runa, runatus 316;
317
Rupex 226,25
Rupitias 320; 321
Ruri 356; 357
Ruscum 320
Ruspari 322; 323
Rustica vinalia 322;
323; 366; (r. verba)
v. Verba
Rustum 322
Ruta caesa 320
Rutabulum 318; 319
Rutilae canes 358
Rutilia 320,6; 321,2
Rutili 316,26; 317,10
Rutilium 320; 321
Rutrum 321; r. te-
nentis iuvenis 320
(Rutuli) v. Rutili
Rutundam aedem
320; 321

S.
S silentii nota 464,24;
465,5; S inserta 59,
4; S praeposita 410,
26,36; 411,8,13; 458,
34; S et T 164,5;
165,2; S et H (v.
Aspiratio); S pro R
323; 14,9; 22,7; 232,
21; 280,9
Sabatina 464; 465
Sabini 464; 465; (-na
verba) v. Verba
Sabini quod volunt
somniaut 434
Saccom(or)um 420
Sacella 422; 423
(Sacena) v. Scena
Sacer 348,33; 424,14;
s. homo 424,5; s.
mons 422; 423; s.
via 372; 373. sacra
370,16 (cf. sacrem)
(Sacerdotes sex) v.
Sex
Sacramento 466; 467,
-tum 468; 469
Sacrani 424; 425
Sacratae leges 422;
423; s. aedes 366,21
Sacrem 420
Sacrificium 477; pe-
cunia s. 286; 287
Sacrificulus 422; 423
Sacrima 422; 423
Sacrosanctum 422;
423
Sadum 462,13

- Saeculares ludi 440; 441; 478,18
 Saga 427; 426,14; 232,35; 233,10; 302,11; 303,3
 Sagaces 250,9; 302,12; 303,3; 426; 427
 Sagmina 424; 425
 Sagus 426,15 (cf. Saga)
 Salaciam 436; 437
 Salariam viam 436; 437
 Salentinos 440; 441
 Salicem 440
 Salinum 440; 468
 Salios 438; -as virgines 439
 Salmacis 439
 (Salsa mola) v. Mola
 Saltationes (-tores) 436,23
 Saltum 392
 Salutaris porta 436; 437
 Salva res est etc. 436
 Sam 'eam' 432,26; 433; 'suam' 41,6 (cf. sas; cf. sis; cf. sos; cf. sum)
 Sambuca 434; 435; -bycistriae 434,32
 Samnites 436; 437
 Samnius collis 436,7; 437,2
 Sanates 426; 474; 475
 Sancire 425,6; 426,3 (cf. sanctum)
 Sanctio 420,14
 Sanctum 420; 348,33
 Sancus 254,13; 276,11
 Sandaracam 434; 435
 Sanqualis avis 420; 421; 3,11; S. porta 464; 465
 Saperda 434; 435
 Sapsa 432,31; 433
 Sarcire 428,31; 429,6; sarcito 430; 431; sarcta tecta 428,30; 429,5 (cf. sarte)
 Sardanapallus 430
 Sardare 428; 429
 Sardi 'reges Etruscorum' 430,9; S. venales 428
 Sargus 430; 431
 Sarisa 422; 423
 Sarmenta 429,2
 Sarpere 428,24; 429,2; sarpta vinea 428; 429; sarpuntur vineae 474
 Sarra 428; 429
 (Sarta tecta) v. Sarcire
 Sarte 428; 429
 Sas 'eas', 'suas' 432; 433 (cf. sam; cf. sis; cf. sos; cf. sum)
 Sateurnus 433; 432,19
 Saticula 458
 Satis 476
 Satur 378
 Satura 416; 417
 Saturnalia 76,18
 Saturnia, -us mons, -ii 430; versus 432,13
 Saturno dies festus 432; S. sacrificium 462; 430,36 (cf. Sateurnus)
 Saxum Tarpeium 464
 Scaber 478,2
 Scaevam 432; 433
 Scaevola 104,13
 Scalas Tarquittias 496
 Scandulaca 442; 443
 Scaptensula 442; 443
 Scaptia tribus 464; 465
 (Scapulis) v. Proscapulis
 Scelerata porta 450; 451; -tus campus 448; 449; -tus vicus 450; 451
 Scena, sacena 422; 423; -am 444
 Scenici 436,24
 Scensas 456; 457
 Sceptrum Iovis 81,17
 Schedia 450; 451
 Schoenicalas 442; 443
 Schoeni 'unguenti' 442,8; 443,5
 Scholae 470; 471
 Scilicet 44,2; 462,8
 Scirpus 444
 Sciscito 391; 184,12
 Scita plebei 372; 184,13; -um populi 442
 Scitae 444
 Scorta 442; 443; 448,28; 449,8
 Scortea 442,17; 443,7
 Scortes 442; 443
 Scruptae 448; 449
 Scrautum 448; 449
 Screa 448,6
 Scribas 446
 Scribonianum 448
 Scriptum lapidem 474; scripti 'adscripticii' 13,23
 Scripturarius 446
 Scrupi, -pulosus 448; 449
 Scrutillus 448; 449
 Scurrae 378
 Scutica 448,30; 449,9
 Scutulum 440; 441
 Scutum 448,30; 449,9
 Scyrium non Syrium 384

- Se 'sine' 374,17; 375,2; 377,8; 378,1; se
 quamque 474 (cf. sed)
 Secespitam 453; 472; 473
 Seccessiones 453
 Secivum 472; 473
 Seclusa sacra 422; 423
 Sectarius verbex 453
 Sectio 455
 Sectores 455
 (Seculares ludi) v. Saeculares
 Secundae res 455
 Secures bipennes 18, 11
 Securus 378,1; 379
 Secus 379 (bis); 452
 Sed 'sine' 453 (cf. se)
 Sediculum 453
 Sedum 462
 Seges 460
 Segesta 458
 Segestria 61,20
 Segnitia 456
 Segregare 21,21
 Seiuges 92,22
 Seliquastra 460; 461
 Sella 460,3; -ae curulis 464; solida s. 470
 Sellisternium 386,5
 Sementivae feriae 455
 Semiplotia 274,11; 275,5
 Semis, semodius, semuncia 374; 375
 Sempronia horrea 370
 Senaculum 455; -latia 470
 Senatores 454; praeteriti s. 290
 Senatus decretum, consultum 454
 Senex 378,12
 Senis crinibus 454
 Senium 454; 26,25
 Senonas 454
 (Sententia) v. Pro s.
 Sentes 454; 455
 Sentinare 454; 455
 Seplasia 418; 458
 Septem 374,22; 375,6; s. dies 472,17; s. montes (cf. Septimontium)
 Septemetrus 305,11; 306,5
 Septentriones 454
 Septimontium 458; 459; -o 474
 Septuennio 470
 Sepulchrum 456
 Sepultum morte, meroque 458
 Sequamque 474
 Sequester 456
 Seræ 23,27
 Serere 23,27; 460,20
 Sergius Orata 196,28
 Serilia 460; 461
 (Seriis) v. Setius
 Sero sapiunt Phryges 460
 Serpsit 472; 473; serpula s. 476; 477
 Serpula 472,37; 473, 15 (cf. supra)
 Serra proeliari 466; 467
 Sertorem 460
 Servilius lacus 370; 371
 Servorum dies 460; 467
 Sestertius 452; 453; 498,11; -tinotam 470
 Sesuvium 462,14
 Setius 462; 463
 Sex 370,24; S. suffragia 452; s. milium et ducentorum legionem 453; s. Vestae sacerdotes 468; 475; s. partes civitatis 468,6; 475,14
 Sexagenarios de ponte 450
 Sexatrus 305,11; 306,5
 Sexennio 470,3
 Sextantari asses 468
 Sexus 453; 452,23
 Sibus 453 (cf. persibus)
 Siciles 453
 (Sicilica verba) v. Verba
 Sicilicissat 26,8
 Sicilicum 453
 Sicilienses 53,12
 Sicyonia 455
 Sifus 458
 Signa 456; quinque genera signorum 316; 317
 Signare 456; 457; 358,20; 359,11
 Sila 460,6
 Silatum 472; 473
 Silentio surgere 474; 476,32
 Silere 464; 465
 (Silicem) v. Lapidem
 Silicernium 376; 377
 Silus 460; 461
 Silva 370,23
 Silvii 460
 Simpludiarea funera 452; 453
 Simpulatrix 455,16 (cf. simulatrix)
 Simpulum 455
 Simulatrix 232,35
 Simultas 455

- Sinciniam 455
 Sine dolo malo 60,31;
 s. sacris hereditas
 370
 Sinistimum 65; 454,1
 Sinistrae aves 454;
 -rum 476; 454,1
 Siparium 458; 459
 Siremps 466; 467
 Sis 'si vis' 44,2; 382,
 22; 383,9; 462,7 (cf.
 sultis)
 Sis 'suis' 387,14; 388,
 5 (cf. sos; cf. sas)
 Sisipitem 462
 Sistere fana 476; 477
 Situlus 184,26; 185,9
 Sobrinus 379 (bis)
 Sobrium vicum 382;
 383
 Socordiam 374; 375
 Sodalis 382; 383
 Sodes 382; 383; 44,2;
 462,7
 Sodiam (?) 370,7
 Solari 388
 Solatum 388; 389
 Solcus 393 (cf. sulci)
 Solea 386; 387
 Solia 386; 387; 370,
 7 (?); 460,3
 Soliar 386,4; 387,2
 Solidus 372,31; 373,
 10; 472,4; s. sella
 470; 474,9
 Solino 476; 477;
 -nunt 160,3
 Solipugna 388; 389
 Solitaurilia 372; 373
 (Solla) v. Solia
 Sollemnus 384,36; 385,
 8; s. sacra 466; 467
 Sollers 372,30; 373,9;
 384,35; 385,8
 Sollicitare 478; 479
 Sollicuria 384,33
- Solliferreum 372,28;
 373,8; 384,34; 385,7
 Sollistimum 386
 Sollo 384; 385; -um
 372,27; 373,7
 Solox 386; 387
 Solum 386; 387; 478,
 9; 479,3
 (Somniare) v. Sabini,
 v. Anus
 Sonivio 370; 371; s.
 tripudium 382
 Sons 382; 383; 372,5
 Sontica causa 464;
 s. morbum 372; 373;
 99,16; 464,29
 Sopia 'sedilia' 370,8
 Soracus 382; 383
 Sororiare 380; 381
 Sororium tigillum
 380; 399; 502
 Sors 380; 381
 Sortus 380; 381
 Sos 'eos', 'suos' 386;
 387 (cf. sum; cf. sis;
 cf. sam; cf. sas)
 Sospes 388; 389; sis-
 pitem 462
 Sospitare 389; 388,36
 Spara 442; 443
 Spatiatorem 466; 467
 Speciem 470
 (Specio) v. Spicio
 Spectio 446
 Spectu 444; 445
 Speculator 69,23
 Specus 462
 Speres 446
 Spetile 444; 445
 Spicit 446; 447; 2,9;
 spiciunt 466 (of.
 spectu)
 Spicum 446; 352,22;
 353,5
 Spinther 448; 449
 Spintyrnix 446; 447
- Spira 444; 445
 Spirillum 446; 447
 Spondere 440; 441;
 462; 463; benespon-
 sis 476
 Sponte 441,1
 Spurcum vinum 474;
 475
 Spurius 182,5; 183,2
 Squalidum 440; 441
 Squarrosos 442; 443
 Stagnum 416
 Stalagmium 416; 417
 Stata sacrificia 466;
 467
 Statae Matris 416;
 417
 Statu liber 414
 Statua ludii 370; (s.
 Cinciae) v. Cincia
 Status dies 414; 415
 Stelionem 412
 Stellam 476
 Stellatina tribus 464;
 -nus campus 464,15
 Stercus ex aede 466;
 -coraria porta 466,
 35
 Sterilam 418; 419
 Stilla 465,8
 Stipa 478,5
 Stipatores 412; 413;
 478; 479
 Stipem 379(bis); 412;
 478,3; 479,2
 Stipendium 379,4, 8
 inf.
 Stipes 412; 413; 478,6
 Stipulari 379,5,9 inf.;
 412,11
 Stiria 465,8
 Stircidium 464; 465
 Stirpem 412; 136,15;
 364,4; 446,10; 462,18
 Stlatta 410; 411
 Stlembus 412; 413

- Stlis* 410,27; 411,14; 412,1
Stlocus 410,27,37; 411,13
Stolidus 416; 417
Stragula vestis 506,8
Strebula 410; 411
Strenam 410; 411
Strigae 414; 415
Strigem 414,24
Strigores 414; 415
Strittavum 414; 415
Strophium 410,12
Stroppus 410; 411; struppi 472; 473
Struere 408; 409; pedem struit 232; 233
Strues 408; 409; 75,18; 376,16
Struices 408; 409
Strufertarios 376; 377; 75,19
(Struppi) v. *Stroppus*
Strutheum 410; 411
Stultorum feriae 418; 419; 304,6; 305,1
Stuppam 418
Stuprum 418; 419
Stura 418; 419
Suad ted 476
Suasum 392; 393; insuasum 99
Sub corona 400; 401; s. diu 62,14; s. iugum mitti 394; 395; s. vineam iacere 406; 407; s. vitem hastas iacere 404; 405; s. v. proeliari 406; 407; s. vos placo 402; 403; 206,18; 207,16
Subactus 404; 405
Subare, *subire* 408,14
Subditus iudex 462; 463
Suber, -ries 418; suberies 376
(Subf-) v. *Suff-*
Subices 394; 395
Subici aries 470 (cf. infra)
Subigere arietem 476 (cf. supra)
Subinde 65,24
(Subire) v. *Subare*
Sublesta 378; 379 inf.
Sublicium pontem, sublices 374
Sublimavit 400
Sublimem 400; 401
Sublucare arbores 474; 475
(Subm-) v. *Summ-*
Suboles 402; 403
Subrimii 332,12; 333,6
Subrumari 400; 401
Subscudes 398; 399
Subsellium 460,3
Subsidium 398; 249,25
Subsignare 352,5; 353,3; 456,36
Subsilles 398; 399
Subsolaneae 398
Substillum 398; 399
Subuculam 402; 403; 406,10; 407,6
Subulo 402; 403
Suburam, -anam tribum 390; 402; 403; 458,4; 459,2; 476,3; 506,6
Subverbustam 402; 403
Succenturiare 400; 401
Succidanea hostia 392; 393
Succingulum 390; 391
Succrotilla 390; 391
Succusana 390,35; S. pagus 402,6
Sucerdae 390; 391
Sucula 390
Suduculum 453
Sudum 376; 377
(Sue plena) v. *Plena*
Sufes 404; 405
Suffibulum 474; 475
Suffimenta 472; 473
Suffiscus 402; 403
Suffitio 3,5; 69,29
Suffragato<res> 472
Suffuerat 474
Suggillatum 392; 393
(Sui auri) v. *Puri*
Suillum genus 408
Sulci 392 (cf. solcus); primigenius s. 270; 271
Sultis 388; 389; 462; 463
Sum 'eum' 384; 385 (cf. sos)
Summanalia liba 474; 475
Summanus 66,16; 254,3
Summiorem aedem 466
Summussi 384; 385
Suopte 408; 409
Supare 252,10; supa 406; 407
Supellectilis 378
Super 394,11
Supercilia 396; 397; -ium 394; 37,24
Superescit 394; 395
Superstites 394; 395
Supervacaneum 376; 377
Supervaganea avis 396; 397

- Supparus 406; 407; 458,14
 Supperrati 396; 397
 Supplicium 404; 405
 (Supplico) v. Sub vos placo
 Suppum 370; 371
 Supremum 396; 397; s. multa 232,33
 Surculus 362,23; 382, 25; 383,12
 Suregit 380; 381
 Suremit, surempsit 382; 383
 Surgere silentio 474 (cf. suregit; cf. sortus)
 Surire 408,14
 Surum 382; 383; 362, 27
 Sus Minervam 408; plena sue 274 (cf. suillum genus)
 Suspectus 406; 407
 Susque deque 370; 371
 Sutelae 406; 407
 Sutrium quasi eant 406
 Sybinam 453
 Sycophantas 392; 393
 Syracusanum talentum 492,16
 (Syrium) v. Scyrium
 (Syriaca) v. Verba

T.
 T et S 164,5; 165,2
 Tabellis 490; -llarii 492,3
 Tabem 490
 Tabernacula 490; 11, 15; 34,5
 Taberna 490,20; t. continua 11,12; t. plebeiae, t. novae 258,29
 Tabernaria 480,15
 Tabescere 490,31
 Tablinum 490; 491
 Taciturnus, tacitus 505
 Taedulum 496; 497
 Taenias 494
 (Taenpoton) v. Taeredon
 T(h)aeredon 494,3; 495,2
 Tagam 490,24
 Tagax 492; 493
 Tages 492
 Tagit 490; 491
 Talam 492
 Talariorum ludos(?) 478, 29
 Talassionem 478; 479; -assus 492,29
 Talentorum genera 492
 Tallam 492; 493
 Talionis 496
 Talipedare 492; 493
 Talus 492; 493
 Tam 494; 495; tame 494; tam modo 492; 493; tam perit quam extrema faba 496
 Tama 494; 495
 Tame 494
 (Taminare) v. Teme rare
 Taminia 492; 493
 Tammodo 492; 493
 (Tamne) v. Tanne
 (Tamperon) v. Taeredon
 Tanaquil 85,4
 Tandem 494; 495
 (Tangere) v. Tagit, v. Tagam
 Tanne 492; 493
 Tappete 478
 Tappulam legem 496; 497
 (Tarentum) v. Terentum
 Tarmes 495
 Tarpeiae 496; T. lex 270,3; -um saxum 464
 (Tarquinius Priscus) v. Priscus
 Tarquittas scalas 496
 Tarracina 20,22
 Tartarino 494; 495
 Tatium 496
 Taurus 480; 481
 Taurii ludi 478; 479; -ium aes 494,1
 Taurus 372,32; -orum specie simulacra 496; -i verbenaeque 494
 Taxat, -atio 490; 491; -atores 490, 18; 491,5
 Tectum deliciatum 64,9; pectenatum t. 232; 233; t. testudinatum 232,17; 233,5
 Ted 476,25; cf. pretet
 Tegillum 503
 Tegulae deliciares 64,10
 Tela 502; 3,26
 Temerare 500; 501
 Temetum, temulentus 500; 501
 Tempesta 499
 Tempestatem 498; 499; 98,17
 Templum 505; 34,9; 146,15; t. minora 146; -li figura 498
 (Tenere) v. Tetini
 Tenitae 505
 Tensam 500; 501

- Tentipellium 500;
 501
 Tenus 505
 Tera 498,²⁴
 Terentum 478; 479;
 Tar. 440,¹⁸
 Teres 498; 499
 Teretinatibus (Tere-
 tina tribus) 498
 Termentum 498; 499
 Termes 505
 Terminus 505; -no
 sacra 505
 Termonem 498; 499
 Terpsichore 498
 (Terracina) v. Tarra.
 Tersum diem 498;
 499
 Tertium 498; trien-
 tem t. 498
 Teruncium 178,²²;
 179
 Tesca 488; 489
 Testes estote 34,¹⁸
 Testiculari, testilari
 503
 Testudinatum tec-
 tum 232,¹⁷; 233,⁵
 Tetini 503; purime
 tetinero 300; 301
 (Thaeredon) v. Taer.
 (Thalassionem) v.
 Tal.
 Thaleae 492
 Themis 505
 Thesaurum 8,¹⁰
 Thiasitas 503
 Thocum 504
 Thomices 488; 489
 Thraeces 503
 (Thybris) v. Tiberis
 Thymbreum 490; 491
 Thymelici ludi (?)
 436,²⁴
 Tiberis, Tybris 508;
 4,¹⁶
- Tibicines 503
 Tifata 503; t. Curia
 503,¹⁴; Mancina t.
 117
 Tigillum sororium
 502; 380; 399
 Tignum 502
 Tinia 501
 Tintinnire, tintinna-
 bant 500; 501
 Tippula 503
 Titia curia 503
 Titiensis tribus 503;
 468,⁷; 475,¹⁵; 484,
 11; 485,³
 Titini latrones 496,⁹
 Tittibilicium 504
 Tituli, Titus 503
 Todi, todillus 480;
 481
 (Toga picta) v. Pic-
 ta; t. purpurea 228,
 19; 229,²
 Togatarum 480
 Tolennio 490
 Tolerare 490
 Toles 490; 491
 (Tolleno) v. Tolennio
 (Tomices) v. Thomi-
 ces
 Tongere 488; 489;
 -gitio 488,⁸; 489,⁵
 Tonsam 488; 489
 Tonsilla 488; 489;
 251,¹⁰
 Tonsillæ 490,¹⁰; 491,
 3
 Topper 482; 483
 Torrens 482; 483
 Torreri 484; 485
 Tor(r)um 484; 485
 Torvitas 484; 485
 Toxicum 486
 Trabica 504
 Trabs 504
 Trachali 504
- (Tradere) v. Trans-
 que dato
 Tragula 505
 Tragus 504
 Transfuga 236,¹³; 237
 Transit imperium
 480,⁵
 Transque dato 402,³³
 Transtra 505
 (Tremonti) v. Pretet
 Trepidare, trepidatio
 504,²³
 Trepit 504
 Tres tribus 484,¹¹;
 485,³
 Triambi 93,⁶
 Triatrus 305,¹¹; 306,⁵
 (Tribunus) v. Prima-
 nus
 Tributum 504; -orum
 conlationem 500
 Tricenariae 62,¹⁹
 Triens 30,²; -tem ter-
 tium 498,⁴
 Trifax 504
 Triginta lictoribus
 480,⁵
 Trigona 456,¹¹
 Trimus 6,¹³
 Triones 456,¹
 Tripudium 498; 284,
 25; 285,¹⁵; sonivium
 t. 382 (cf. sollisti-
 mum)
 Trisulcum fulgur 480
 (Tritavus) v. Stritta-
 vum
 Tritogenia 504
 Tritum 11,⁸
 Triumphales coronae
 504
 Troia 504
 Tromentina tribus
 505
 Trossuli 505
 Trua 9,³; druā 9.²

Truant 'moventur'

9,3

Trulla 28,2

Truo 504

Tryga, trygetus 503

Tubicines 482

Tubilustria 480; 481;

482,29

Tubus 480,27

Tuditantes 480; 481

Tuditanus 481,11;

482,1

Tudites 480; 481

Tueor 486,3; 487,1

Tuguria 486

Tullianum 490

Tullios 482: 483

Tumultuarii milites

486

Tumultus 486,34

Tumulum 486

Tunica palmata 228,

23; regillis t. 364

Tuopte 408,5; 409,1

Tuor 486; 487; 202,

11: 203,18

Turbelas 484; 485

Turmam 484; 485

Tur(r)ani 484; 485

Tusci 486; 487 (cf.

Etrusci; cf. Verba

Etrusca)

Tusculum 486; 487;

(-lana verba) v. Ver-

ba

Tuscum vicum 486

Tutela navis 68,22

Tutulum 484; 485

Tutum 494

(Tybris) v. Tiberis

(Tymbreum) v. Thym-

breum

Tyrannus 484,20;

485,9

Tyria maria 484

(Tyrus) v. Epiros

U.

U et A 346,10; 347,3;

et I 77,2; et AU

346,11

Uls 519; ultra, ulti-

mus 37,15

Umbræ 519

(Umbrica) v. Verba

Unciaria lex 516

Ungulatos 519

Ungulus 514; 515

Ungustus 519

(Untupum) v. Vesa-

tupum

Urbanas tribus 506

Ur[a]gus 'Orcus'

222,8

Urvat 514; 515

Urvum 514,24

Ustrina 29,10

Ut qui optima lege

fuerint 204

Uxorium 519

V.

Vacerram 512; 513

Vadem 519

Vadimonium obiisse

133,8

Vae victis 510; v. vo-

bis 520

Vafellus 7,3

Vagorem 514; 515

Vagulatio 514

Valesii 22,8

Valgos 514; 515

Vallecula 37,8

Vallesit 519

Vallis 37,7

Valvoli 514; 515

Vapula Papiria 512

Vastum 510; 511

Vaticanus collis 519

Ve- 506,10; 519,21;

512,7

Vecors 512; 512,7;

513; 513,1

Vecticularia vita 519

Vectigal 508

Vediovem 519,22

Vegrande 512; 513;

519,23

Vehere (cf. 520 fin.)

Veia, veiarri, veia-

tura 506

(Veiovem) v. Vedio-

vem

Vel 507

Velabrum 68,3

Velati 506; 13,25

Velia 458,4; 459,2;

476,3

Velitatio 507; adve-

litatio 26

Velites 26,12; 405,10;

507,2

(Velum) v. Acation, v.

Dolo, v. Supparum

(Venales) v. Sardi

Venditiones 516

Venen- 516

Venerari 517

Ventabam 516; 517

Veprecilli 280,1

Ver sacrum 519

Verbena 424,35

Verberit 260,9

Verberitare 519

Verbex 40,16

Veredi (cf. 520 fin.)

Vergiliae 510; 511

Vermina 514; 515

Vernae 510; 511

Vernisera 520

Verruncent 511

Verse 'ignem' Tusce

17,17

Versuram 520

Versuti 511

Vertebras 510

Verticulas 510; 511

Veruta pila 514; 515	Vibracae 509	Vira 314,16
Vesanus 512,8; 513,1	(Vibrissae) v. Vibracae	Virago 314,17
Vesatupum †516	Vibrissare 509	(Virgiliae) v. Vergiliae
Vescor 506	Vicani 508,6	Virgo 314,17; v. Rapi
Vesculi 519	Vici 502	Viripotens 296,20; 297,3
Vescus 506	Vicinia 505	Viritanus ager 511
Vespae, vespillones 506	Victimam 508	Viritim 519
Vesperna 505; 47,9; 456,13; 457,2	Viduertas 507	(Virtutis aedes) v. Honoris
Vesperugo 506	Viere 514; 515	(Vispillones) v. Vespae
Vespices 506	Vietus 519	Vitiligo 507
(Vespillones) v. Vespae	Viget 508; 509	(Vitis) v. Sub vitem
Vespulae 506,19	Viginti quinque poe-nae 508	Vitulans 507
Vesta 320,14; 321,5; 466,33; 468,3; 475,12	Viginti sex viri 262,8	Vivatus, et vividus 516; 517
Vestibulum sepulchri 74,22	Vimen 514,17	Vivissimus 519
Vesticeps 506	Viminalis 516; 517	Voisgram 508
Vestis, vestimentum 506	Vinalia 517; 57,18; rustica v. 322; 323; 366	Volae vestigium 511
Veteratores 507	Vinciam 520	Volaticae 414,26
Veterinam 507	Vindemia 211,7	Volones 511
Veternosus 507	Vindex 516; -diciae 516	Vopte 519
Vetus novum vinum bibo 110,23	Vineae 516; sub vineam 406; 407 (cf. sarpere)	Vulcanal 370,33
Vexillum 519	Vinnulus 519	Vulturius 3,11
Viae 508; V. nova 180,6; 372,19	(Vinum) v. Resparsum; v. Spurcum	Vulturnalia 519; -lis 519,30
Viatores 508; 509	Violarii 79,19	
Vibices 507	Vir 378,11	Z.

Verba Graeca:

ἀγκύλον 10,12	ἀλγῶ 5,22	ἀμφί 15,25
ἀγνός 13,15	ἀλδήσκω 5,10	ἀμφω 4,19
ἀγχειν 7,21	ἄλη 90,25	ἀμφίβολα 15,28
(ἀγχόνη) v. ἄγχειν	ἄλλεσθαι 7,16	ἀναδραμεῖν 9,1
αἶ 6,11	ἄλλοιως 5,15	ἀνήκεστος 95,11
αἶρειν 22,17; αἶρε 19,2	ἄλλος 6,15	ἀνιγρός 6,10
αἰών 12,5	ἀλύσσειν 107,10	ἄνους 5,27
ἀκέσασθαι 'sarcire'	ἀλφός 4,8; 507,15	ἀντίον 16,4
8,23	ἄμματα 11,4	ἄξων 3,16
ἀκόνη 23,6	ἄμνός 6,7	ἄρᾶσθαι 196,12; 197,2

- ἀρδεύειν 10,7
 ἀρητῆρες 196,9; 197,1
 ἄρθρα 19,8
 ἀρσενικά 138,26
 ἀρχή 14,28
 ἄστν 5,19
 ἄτομοι 84,18
 ἄτρωκτα 17,11
 αὔξεις 16,21
 αὖτος 12,24
 αὖς 89,7
 ἀφρικῆς 2,17
 ἄχυρα 203,6

 βαθύς 28,5
 βαρδύς 31,12
 βλάξ 30,27; 31,9; 63,13
 βλίτυρι 504,2
 βόλβιτον 29,5
 βουλή 32,26
 βούπαιδες, βούσυκον
 29,19
 βραχίων 28,24
 βραχύς 28,18, 25
 βυκάνη 29,15

 γαλόως 87,16
 γάμος 174,21
 γανριῶν 88,1
 γέρερα 87,7
 γέρραι 35,17; 382,21
 γῆ 88,2
 γίγνεσθαι 85,16
 γλαυκῶπις 178,30
 γλυκὺς 87,24
 γνώμων 86,2
 γραῦς 228,11

 δαιδάλλειν 59,29
 δαίς 59,23
 δάκρυα 60,6
 δαίλαιος 59,19
 δέος 62,9
 δέρεσθαι 59,9
 δέξῃς 61
 δῆμοι 63

 δημόσιος 60,2
 Δία 65,11; 133,2; 62,
 14
 διαλύειν 64,26
 διδόναι 60,24
 Δικαιορχία 109,20
 Διονύσια 103,11
 Διός 62,14
 διπλοῦν 58,15
 δίς 58,17
 δοκῶ 58,13
 δόμος 59,8
 δορυάλωτοι, δορυκτε-
 τοι 55,12
 δυοῖν δεόντοιν εἴκο-
 σιν 58,26
 δύσκολον 486,28; 487,7
 δῶρον 60,19

 ἐγγύς 10,12
 ἐγείρω 6,6
 ἐδέσματα 72,27
 εἶδος 470,24
 ἐκάς 379,1
 ἐμπλεγμένος 97,1
 ἐννος 6,12
 ἐνόπλιον 439,3
 ἐνὸς δέοντος εἴκοσιν
 58,26
 ἔξ 370,24; 474,3; 475,2
 ἔξις 452,24; 453,1
 ἐπτά 370,24; 374,22;
 375,6; 474,3; 475,2
 ἐπαδόν 49,3
 ἐρέβινθος 72,29
 ἐρπετά 474,1; 475,1
 ἔρμα 81,1
 ἐσπερος 92,13
 ἔτερος 6,15
 ἐχθές 88,23
 ἔωλον 66,20

 (Ζεὺς) v. Δία
 ἡμίεκτος, ἡμίνα v. ξέ-
 στον ἡμίσεια
 ἡμισυς 374,23; 375,7

 θαιρηδόν 494,3; 495,2
 Θέμις 505
 θηλυκά 138,26
 θησαυρός 8,10
 θύρα 201,21
 θυσκόος 486,26; 487,5

 ἰδεα 470,25
 ἱππαγωγοί 89,28
 ἱπποκρηναί 235,10
 ἰσημερία 22,21
 ἴωμεν 68,18

 καίνειν 39,17
 καλάσινον 44,28
 καλεῖν 34,14; 251,25
 κἄλον 40,1; 54,20
 κάμπτρα 42,2
 κάρκα 41,25
 κάρκαρον 308,28;
 309,3
 κάσμιλος 55,25
 κέγχρον 146,7
 κέλλειν 48,1
 κέρτα 47,26
 κέρδων 49,13
 κεφαλή 41,25
 κήθειν 39,17
 κίβισις 37,11
 κλέος 87,26
 κλυσμός 69,2
 κλυτός 48,16
 κνέφας 44,24; 84,24
 κοσμεῖν, κόσμιος 55,28
 Κοτύλη 44,22
 κραδαίνειν 86,16
 κραίνειν 46,21
 κρατενταί 46,24
 κρινίδες 46,10
 κρίσις 46,9
 κύβητος 45,4
 κύβος 45,28; κύβοι
 45,29
 κύειν 45,16
 κυκλοῦν 49,11
 κύλιξ 57,2

κυλλοί 45,9
 κύλον 392,8; 393,4
 κύμβη 44,20
 κυμβίς 44,26
 κύτις 44,21
 κῶμαι 36,1

 λατομίαι 104,20
 λατρεία 105,28
 λείβειν 108,6
 λέκτρον 102,10
 λευκὸν φῶς 103,8
 λήθη 102,19
 λιταί 103,16
 λίτρα 107,9
 λόγχη 105,17
 λοιβή 108,6
 λύειν 107,6
 λύκος 6,9; 106,24
 λυπεῖν 107,10
 λύτρα 107,8

 μαδᾶν 113,9
 μαλακία 79,12
 μάλλον 113,22
 Μαλόεντον 31,19
 μανός 115,3
 μειοῦν 109,8
 μελίνη 146,8
 μνηστήρες 290,24
 μυλήκορον 124,3
 μυστήρια 422,32; 423,12

 ναὶ καὶ οὐχί 166,15; 167,7
 νάκος 166,10; 167,3
 νέα νύμφη 172,12; 173,2; 174,22
 νεανίαν 156,11; 157,2
 νεῖός 180,11
 νέκταρ 131,1
 νέκος 61,24; 184,29
 νέμος 158,4
 νεός 184,31; 185,13
 νεφροί 156,34; 157,14; 343,13; 344,1

νῆστις 90,4
 νήτη 156,12; 157,3
 νόθος 182,4
 Νομάδες 178,13; 179,5; 186,2
 νομή 158,7
 νόμισμα 176,35; 177,8
 νυμφεῖα 174,21
 νυμφόληπτοι 107,20

 ξένος 454,36
 ξέστον ἡμίσεια 89,13(?)

 ὀλκός 392,24; 393,10
 ὄνομα 178,25
 ὀρέγειν 244,4
 ὄροβος 72,28
 ὄρος 8,18
 ὄσμη 188,17; 189,9
 ὅτι 317,2
 οὐκοῦν 73,1
 οὕτως ἀγαθόν 494,15

 παγαί 247,7
 παῖδες 248,8
 παίειν 61,16; 248,11; 498,29
 παντοπωλεῖον 296,7
 πάππος 12,22
 πέδιλα 260,12
 πένταθλον 306,9; 307,1
 πέσκη 230,14
 πέταμαι 226,30
 πετηνά 228,8
 πέτορες 228,1
 πηλός 225,14
 πλάνη 90,25
 πλέκω 258,34
 πολλὰ μεταξὺ (πέλει)
 κύλικος καὶ χεῖλεος ἄκρου 132,19
 πρό 268,8
 προένδιον 249,12
 πρόσω 268,8
 πύξος 28,7
 πυρόρός 28,7

εἶν 336,24
 ῥώμη 326,27; 327,6; 328,15

 σαύνια 436,3; 437,1
 σέβεσθαι 464,20; 465,3
 σκαιός 104,12; 434,3
 σκάπτειν 442,23; 443,13
 σκυρθάζειν 378,23
 σκύτος 448,29; 449,8; 440,29
 σπινθαρῶς 504,2
 σπινθαρίς 446,9; 447,4
 σπονδαί 440,4
 στεγνός 416,11
 στεῖρα 418,25
 στοιχεῖα 84,17
 στρίγγ' ἀποπέμπειν etc. 414,29
 στρουθός 410,21; 411,5
 στρόφιον 410,7; 411,1
 στρόφος 514,18
 στύπα 418,19
 σάζειν 462,5

 τάλαρον 478,36
 ταύρα 480,22
 τέρωων 498,1
 τῆλε 266,10; 267,2; -λόθεν 502,6
 τι 317,5
 τόκος 76,11
 τρέσαι 17,13
 τριβωνες 11,9
 τριέννος 6,13

 Ὑάδες 390,17; 516,13(?)
 ὕδρος 27,27
 ὕειν 516,14
 ὕλια 370,23; 374,22; 375,6
 ὑπέρ 394,15

ὕπερβαίνοντες ὄρον	φηλήτης 225,3	χάος 95,5
91,27	φήμη 76,26	χάριν 73,2
ὕς 516,13 (?)	φορβή 74,8	χάσκειν 45,22
φάλαινα 28,6	φρήτη 80,11	χλανίς 104,19
φάσις 76,26	φρίκη 2,16	ώκέως 192,14; 193,6
φάτο 71,14	φρύγειν 80,24	ώρειν 8,9
φελλάτης 268,25	φύλλον 75,8	ὥς φάτο 71,14
	φωσφόρος 92,13	

Verba Africa:

billis 30; nepa 162; 163

Verba Etrusca:

arse verse 17; falad- 78,23;

laena 104; mantisa 119; ne-

pos 162; subulo 402; 403

Verba Falisca:

struppearia 410,14

Verba Formiana:

sublic- 374,29

Verba Gallica:

ambactus 4; benna 29; bar-

dus 31; bulga 31; cimbri 37;

petoritum 226; 227

Verba infantium:

bu 96,31

Verba Italarum:

itali 94,10

Verba Lanuvina:

nebrundines 156,34; 157,13

Verba Marsica:

herna 89,24

Verba militum:

(?) murgiso 131; muger 152;

153; pavire (?) 498,30; sub

vitem 404; 405; 406; 407

Verba Osca:

casnar 41; dalivus 59,17; fa-

mel 77,11; irpus 93,25; Ma-

mercus 116; 117; Mamers

117; 150,34; Maesius 121;

meddix tuticus 404,30; 110;

multa 126; 127; pipatio 235;

pitora 226,33; 227,3; pitpit

235; sollo 372,27; 373,7; 384;

385; veia 506; ungulus 514;

515

Verba Praenestina:

nefrones 157,14; 158,1; ton-

gitio 488,8; 489,5

Verba Punica:

mapalia 132; 133; sufes 404;

405; (?) supparus 406,13

Verba rustica:

burrus 28,10; orum 196,28;

197,4; oricula 196,28; 197,5;

scorta 442; 443; solatum

388; 389; subrumari 400;

401; (?) triones 456,1

Verba Sabina:

alpus 4,9; ausum 8,14; cum-

ba 56; curis 43; 55,8; scen-

sas 456; 457; Talus 492; 493

Verba Sicilica:

momar 123

Verba Syriaca:

mamphula 126

Verba Tusculana:

strupp- 410,17

Verba Umbrica:

plotos 274; 275; strebula 410;

411

Verba Volsca:

sublic- 374,26

INDEX SCRIPTORUM.

A.

- Accius (cf. 256,14; 312,5; 313,1; 338,18—19)
 — trag. 84: 208,31; 92: 334,12; 93: 462,11; 463,3; 163^a: 492,27; 252—3: 214,7; 261: 414,8; 262: 320,30; 266: 394,9; 273: 188,24; 283: 182,16; 384: 254,25; 385: 128,27; 387: 482,18; 429: 180,28; 432: 340,25; 438: 320,27; 466: 490,6; 472: 496,5; 502: 174,5; 554: 488,24; 574: 488,31; 489,10; 654: 124,22; 668: 510,20; 511,16; 682: 350,21; 695: 388,32; 696: 352,25
 — Ann. 2: 132,14; 133,17
 Aelius 59,17; 109,10,22; 174,24; 238,34; 240,6; 252,5; 270,22(?); 344,7; 382,7; 420,9; 462,24; 486,29; 512,23; 512,30
 — explan. carm. Sal. 124,10
 Aelius Gallus (cf. Aelius) 126,16; 158,23; 160,33; 194,23; 226,17; 236,11; 260,28; 308,33; 326,21; 342,9; 342,34; 348,21,27; 379,6; 412,25; 424,14; 454,20; 456,27
 — significat. verbor. quæ ad ius pertinent 244,10; 336,6; 392,33; 480,9; 484,2
 Aelius Lamia (cf. Aelius) 192,21
 Aelius Stilo (cf. Aelius) 114,15; 122,7; 132,3; 162,9; 166,12; 176,18; 180,9; 198,13; 208,26; 226,29; 230,12; 266,24; 402,26; 439,20; 488,7; 492,18; 508,15
- Afranius (cf. 35,20; 320,7)
 1: 454,28; 455,22; 15: 426,8; 35; 500,16; 92: 196,23; 94: 344,14; 112: 484,24; 123: 406,20; 407,7; 126: 390,5; 129: 306,33; 131: 338,15; 132: 388,27; 188: 226,8; 218: 154,21; 240: 452,24; 262: 256,25; 277: 344,18; 281: 500,30; 284: 352,27; 288: 350,37; 312: 174,11; 320: 174,8; 336: 124,5; 125,10; 343: 394,24; 392: 500,20; 402: 486,7; 407: 486,22; 410: 492,19; 493,6; 415: 17,17; 419: 131,19; 420: 201,30; 424: 346,4; 425: 388,20
 — Repud. fr. 8: 452,22
 — inc. XIX 412,36
 Agathocles, Cyzicenae res 328,16,24
 Alcimus 326,35
 Alfius, Bell. Carthagin. 150,35
 T. Annius Luscus, adv. Tib. Gracch. 416,18
 Antigonus, Italic. hist. 328,2
 Q. Antistius Labeo 152,34; 222,18; 296,9; 298,8; 300,6 sqq.; 368,29; 472,17,20; 474,20
 — de iur. pontific. 164,12; 294,10; 298,17,22; 474,33; 476,17,19
 Antonius (cf. Artorius) 340,9
 — Panurgus Antonius 174,1
 Apollodorus, in Euxenide 326,33
 Apostolus (Paul. ad Rom.) 32,16
 Appii sententiae 418,11
 Appius Claudius (cf. seq.) 214,15
 Appius Pulcher (cf. praeced.) 382,11
 — augural. discip. 386,14

Aristarchus, interpres Homeri
162,22
Aristophanes, grammaticus
118,25
Arorius (cf. Antonius) 252,6;
482,8; 500,28
Ateius Capito 274,24, 30; 336,14;
358,28; 476,26 30
— pontifical. 144,15
Ateius Philologus 166,11; 176,
15; 194,3; 410,6; 480,35; 512,31
— glossemat. 192,2
Atellan. inc. 6: 514,28
Atta (cf. 11,19) 25: 272,33
Aufustius 84,4
augurales libri 298,11; 332,17;
428,25; 446,16
Aurelius Opillus 59,17; 75,3;
124,12; 133,10; (immo Aelius);
158,19; 164,2; 176,17; 198,10
(?); 308,26; 340,5(?); 420,7(?);
426,21; 446,6; 462,14; 488,4;
14; 492,18; 507,10; 514,9; 515,3

C.

Caecilius 2: 174,9; 3: 196,34; 4:
454,10; 455,20; 7: 496,1; 9:
418,6; 26: 254,27; 34: 118,1;
53: 486,21; 72: 182,33; 73:
454,31; 74: 254,20; 77: 418,4;
82: 486,9; 84: 340,21; 85:
180,31; 99: 210,14; 105: 352,2;
106: 416,33; 417,5; 122: 376,
32; 377,6; 193: 184,1; 183,14;
229: 400,33; 401,8; 250: 31,10;
251: 306,15; 270: 504,21; 275:
496,2; 292: 256,23
Caelius hist. 47: 482,14; 64:
192,20
Caelius orat. (cf. Laelius) 198,5
L. Caesar 154,4
Calidius 404,31; 405,6
Callias (Caltinus), res gest. Aga-
thocl. Sicul. 329,1
— (vid. Galitas)
Capito (vid. Sinnius)

carmen (cf. 214,13; 358,8; 359,1;
446,31; 494,6; 110,23; 117,13;
370,12)
— ad filium 1: 82,20
— Nelei (vid. Nelei carm.)
— Saliare (vid. Salior. carm.)
— inc. (p. 52): 446,8
— graecum 414,28
Cato (cf. 25,1, 7, 11; 52,14; 79,5;
81,22, 23, 24, 26; 108,20; 142,2;
143,1; 158,11; 186,3; 268,1;
280,6; 281,1; 280,8(?); 280,16;
288,37; 289,3; 506,26; 507,9;
519,18, 27, 28, 30)
— Orig. (cf. 216,20); 1,21: 196,
19; 1,23: 160,10; 2,33; 400,23;
3,5: 198,3; 4,2: 132,11; 5,17:
268,26; 273,5; 7,7: 128,6; 7,8:
320,21; 7,15: 374,13; 375,1
— orat. 1,12: 142,18; 143,7;
1,25: 364,2; 3,2: 170,25; 5,2:
220,10; 6,1: 268,9; 8,2: 208,
32; 8,3: 140,20; 141,3; 8,4:
466,5; 8,5: 466,16; 9,1: 364,19;
11 (cf. 280,12); 11,1: 350,31;
11,2: 198,14; 11,3: 196,15;
11,4: 268,4; 12,2: 420,37; 13,1:
268,23; 16: 280,25; 18,1: 268,
15; 18,2: 466,24; 467,9; 19,6:
516,27; 23,1: 280,20; 281,8;
23,2: 280,19; 281,7; 25,1: 356,
32; 27,1: 220,16; 27,2: 282,1;
28,1: 280,28; 281,13; 29,1: 356,
19; 357,2; 36,1: 282,7; 40,3:
466,20; 467,7; 40,6: 52,18;
40,7: 266,34; 267,15; 40,9:
170,33; 44,1: 364,16; 365,3;
46,1: 394,22; 47,1: 312,19;
50,1: 168,21; 52,1: 388,12;
389,2; 55,1: 464,34; 58,1: 464,
30; 61 (cf. 280,16); 61,1: 280;
26; 62,2: 280,14; 62,3: 142,5;
63,1: 266,27; 65,2: 158,12;
66,1: 422,24; 67,1: 277,14;
72,1: 364,12; 73,1: 352,6; 76,1:
456,33; 80,1: 466,10; 467,5

Cato orat. inc. 7: 280,12; 8: 142,16; 143,4; 12: 282,3; 13: 519,12; 16: 44,13; 17: 52,3; 18: 52,15; 19: 408,33
 — epist. 1: 280,24; 281,10; 2: 140,36
 — de re mil. 2: 400,9; 401,2; 4: 236,30; 5: 300,2; 11: 466,30; 12: 300,5
 — comm. iur. civ. 1: 144,18
 — inc. 4: 41,11; 5: 507,5; 6: 519,15; 23: 73,25; 29: 140,33; 141,9; 31: 166,4; 33: 148,35; 149,5; 34: 280,10; 36: 398,4; 56: 364,9
 — frag. dub. 1: 294,12; 3: 280,13; 281,3
 Cato nepos 142,9
 Catullus 17,19: 396,27; 63,38: 338,6; 97,6: 260,3
 censoria lex (vid. lex)
 Cicero 317,14; 318,2; 488,22
 — Catil. 2,1: 494,28; 495,11
 — dom. 43: 278,1
 — Pis. 24: 458,24
 — Verr. 1,147: 334,26; 4,94: 350,19
 — de glor. 8: 222,4
 — de orat. 1,130: 366,31
 — de senect. 51: 192,10
 L. Cincius 83,21; 164,15; 166,9,12; 174,24; 180,13; 208,27; 242,12; 344,4; 439,18; 454,7; 480,30; 516,31
 — de comit. 277,2
 — de cens. pot. 276,17
 — Mystag. 498,8
 — de off. iurisc. 176,3; 428,4; 470,20
 — de verb. prisc. 236,27; 322,2; 342,26
 Claudius (vid. Appius)
 Clinias (vid. Galitas)
 Cloatius 124,7; 204,25; 208,26; 234,3; 402,26; 422,6
 Coelius (vid. Caelius)

comicus inc. 9—10: 228,16; 35: 226,11; 64: 138,22; 68: 446,11; 73: 208,36; 105: 412,22
 — Adelph. 1: 418,29
 commentar. fetial. 178,5
 — sacr. (pontif.) 152,26; 160,15; 364,5; 494,30
 commentarii quidam 230,11
 Cornificius 109,28; 166,32; 174,22; 194,32; 212,16; 240,12; 354,25; 492,29
 Coruncanus (?) 270,31
 Corvinus, pro Liburnia 490,36
 Critolaus 439,4
 Curiatius 166,8; 174,23; 484,10

E.

Ennius 128,22; 374,8; 385,5
 Ann. 20: 218,11; 22: 386,34; 387,11; 55: 364,4; 68: 364,4; 69: 354,36; 355,11; 75: 340,24; 97: 312,34; 98: 384,26; 101: 432,22; 433,2; 105: 416,36; 118: 278,30; 121: 486,1; 125: 152,17; 128: 446,13; 129: 190,1; 130: 184,17; 131: 384,27; 134: 490,8; 135: 480,31; 136: 314,1; 143: 362,22; 144—145: 126,2; 312,9; 149: 387,13; 388,5; 150: 386,21; 151: 386,35; 156: 254,23; 255,8; 157: 312,3; 162: 20,23; 166: 190,2; 177: 168,5; 178: 412,22; 364,3; 182: 131,9; 384,20; 218: 432,25; 433,4; 221: 290,37; 291,5; 230: 488,34; 231: 488,35; 489,12; 252: 166,33; 256: 388,1; 259: 306,30; 307,9; 288: 210,13; 286: 396,25; 397,8; 293: 51,3; 294: 190,4; 296: 218,13; 297: 187,11; 188,1; 206,25 (cf. 131,11); 298: 110,19; 310: 138,17; 326: 99,10; 340—342: 184,5; 185,2; 353: 514,21; 355: 306,22; 356: 362,11; 388,2; 365: 226,14;

- 366: 346,1; 396: 218,22; 410: 306,24; 420: 210,11; 421: 446,4; 422: 514,2; 515,1; 423: 348,17; 427: 168,6; 428: 254,32; 255,14; 429: 446,15; 430: 432,32; 433,6; 433: 310,32; 438: 444,6; 440: 462,18; 446: 131,10; 455: 386,22; 475: 362,3; 479, 480: 498,2; 499,1; 481: 356,33; 357,7; 487: 138,20; 494: 394,7; 395,1; 496: 31,25; 503: 362,13; 504: 453,11; 505: 46,16; 507: 453,30; 510: 444,38; 445,3; 521: 494,7; 523: 362,20; 524: 362,24; 525: 362,26; 382,32; 383,13; 530: 103,27; 532: 462,9; 463,1; 83,15; 533: 426,12; 534: 504,15; 535: 516,10; 584: 108,19; 588: 6,4; 589: 316,28; 317,11; 590: 388,35; 389,6; 598: 4,7; 605: 4,20; 628 (?) : 128,22
- Ennius Sat. 65: 402,4; 66: 51,26; 70: 444,19
- var. 4: 507,24; 25: 514,16; 26: 51,23; 27: 488,37; 28: 488,9; 489,6
- inc. 5: 188,2; 34: 54,24; 35: 51,21; 36 (?) : 99,10; 37: 346,6; 38: 478,13; 40: 414,11; 42: 278,9; 46: 59,27
- scen. 423 Vahl.: 166,23; 428: 482,20
- trag. 2: 394,35; 395,6; 16: 282,10; 283,3; 18: 482,6; 483,3; 32: 162,15; 33: 496,3; 36: 418,2; 62: 240,13; 94: 384,21; 97: 312,13; 100: 448,21; 102: 514,26; 113: 334,15; 120: 312,12; 130: 158,13; 159,5; 149: 334,16; 178: 456,6; 181—82: 292,11; 202: 218,24; 254: 54,22; 278: 218,4; 286: 128,24; 287: 442,3; 302: 400,18; 329: 494,20; 330: 218,5; 338: 439,17; 339: 507,12; 342: 488,23; 386: 388,30; 387: 110,18; 364,5
- Ennius praet. (?) 128,22; 278,9
- Euhemerus 408,19
- ### F.
- Fabius Pictor 298,7
- Flaccus 316,37; 317,13
- foedus Latinum 166,30
- ### G.
- Galitas (Callias) 329,15
- Gallus Aelius (vid. Ael. Gall.)
- Gannius 507,8
- glosematorum scriptores 166,13
- C. Gracchus 136,12, 17; 137,17; 218,30; 220,1, 3; 277,8; 280,2; 362,34
- Gracchus (?) 236,19
- grammatici 158,27
- Granius (236,19?) ; 342,28
- ### II.
- Heraclides (vid. Lembos)
- Hesiodus, Theog. 116: 45,20; 95,4
- Hippocrates 8,10
- historici 436,28
- historiae Cumanae compositor 328,5
- Homerus, Il. 3,49: 172,15; 11,480: 158,4; 18,547: 180,11
- Hostius, bell. Hist. 1: 488,20; 7: 484,5
- Hyginus 194,33
- Hyperochus (?) 328,5
- Hysicrates (?) 8,10
- ### I.
- incerti (cf. Atellan. inc., carm. inc., com. inc., trag. inc.) 156,1; 192,19; 280,16; 384,1; 396,11; 420,25
- Iulius trag. 2: 254,9
- Iulius Modestus (?) 346,25
- Iunius 288,22
- Iuventius 1: 384,23; 385,3

L.

Labeo (vid. Antistius Lab.)

C. Laelius 198,5 (?); 210,7; 416,32

Laevius 10: 226,16; 25: 334,7

leges (cf. Siliorum plebisc.) 180,29; 416,16; 428,10

— XII tab. 180,26

1,2: 232,3; 408,36; 1,5: 426,27;

474,26; 1,9: 396,35; 2,2: 336,

16; 372,2; 2,3: 262,20; 514,6;

5,7: 158,31; 6,1: 176,5; 6,7:

502,2; 6,8: 474,16; 7,7: 508,25;

8,2: 320,24; 496,16; 8,4: 508,

14; 8,9: 430,21; 8,12: 402,33;

8,16: 158,32; 8,25: 310,27; 9,1:

278,3; 10,3: 342,21; 10,4: 338,

21; 10,6: 152,2; 153,1; 12,4:

518,3

— inc. 1: 166,29; 2: 310,33; 3: 402,33; 480,9

— Numae Pomp. 336,16 (?); 510,9

2: 248,5; 3: 190,8; 9; 4: 204,

12; 12: 247,23; 15: 5,16; 16:

505,20

— Romuli et Tatii 13: 260,7;

— Serv. Tull. 6: 260,9

— censoria 254,17

— Laurentum 4,2

— militaris 132,13

— Ovinia 290,12

— L. Papiri 468,20

— rivalicia 458,7

— Tappula 496; 497

— Tarpeia 270,3

— tribunicia prima 424,9

Lembos (Heraclides) 329,6

libri pontificum (vid. pontificum libri)

Livius (poet.) 85,1; 256,5?; 380,35; 381,7; 384,33—34 (?); 412,17; 446,30

— Odyss. 8: 252,4; 9: 208,4;

14: 160,5; 18 (?): 192,5; 21:

182,22; 183,8; 22: 482,11; 27:

482,24; 28: 482,25; 31 (?):

11,1; 33 (?): 514,1; 35 (?): 59,3

Livius dub. 44: 61,21

— com. 1: 230,24; 2: 444,11; 3: 182,17; 4—5: 11,1; 6: 514,1

— trag. 30: 10,16; 31: 192,4;

32—33: 192,5; 34: 192,6; 35:

192,6; 37: 408,30; 38: 156,29;

157,11; 39: 59,3; 41: 306,11;

Livius (hist.) 256,5? 34,14, 11 (?):

384,35; 385,6

Lucanus 1,449: 31,14

Lucilius 123: 109,20; 161: 510,3;

511,1; 173: 292,1; 320: 334,

21; 501: 85,8; 882—83: 230,

25; 960: 406,4; 407,2; 963:

336,1; 965: 344,24; 345,8;

1031: 492,5; 493,1; 1102:

232,7; 1109: 412,2; 413,1;

1121: 442,5; 443,2; 1129:

38,18; 1138—42: 378,29;

1146: 46,12; 1161: 455,7;

1185: 507,18; 1186: 29,2;

1192: 320,33; 1194: 308,30;

309,4; 1195: 494,32; 495,13;

1208: 119,10; 1219: 516,30;

1220: 160,24; 161,9; 1222:

180,1; 181,1; 1223: 176,3;

1227: 152,19; 1245: 61,14;

1246: 386,31; 387,9; 1250—

51: 126,14; 1255—56: 312,25;

1260: 212,10; 1266: 232,15;

1272 (?): 340,9; 1276: 430,28;

1277: 308,32; 309,5; 1279:

450,21; 1287: 308,21; 1289:

354,16; 1292: 332,26; 1297:

370,25; 1298: 226,27; 1302:

376,22; 1303: 346,3; 1307:

496,33; 1315: 382,5; 442,27;

443,17; 1318: 384,30; 1324—

25: 488,3; 1347: 228,3; 1349:

404,37; 405,9; 1374: 458,19

Lucretius 1,7: 59,27; 1,321: 506,

11; 1,641: 314,3; 2,361: 226,7;

2,576: 514,3; 2,840: 426,10;

2,847: 160,20; 2,1136: 480,32;

481,8; 3,189: 123,17; 3,386:

246,6; 4,44: 238,3; 4,409: 514,

22; 4,519: 210,15; 4,1332: 402,
22; 403,6; 6,810: 442,24; 443,
14: 6,837 (lib. IV): 182,32
Luscus (vid. Annius)

M.

Marcus vates 438,16
2: 184,18; 185,4; 3: 162,6
Martialis 1, 30,1: 506,20
Messalla (augur) 154,2; 300,
29(?); 476,22, 23, 24, 25; 477,5
— explan. XII tab. 300,29(?);
423,5; 486,10
— de dict. invol. 428,7

N.

Naevius 238,13
— bell. Pun. 158,8; 432,17; 18:
306,27; 33: 425,7; 426,4; 43:
418,16; 45: 418,14; 60(?) : 128,
22; 63: 482,10; 70: 332,7;
332,2; 71: 428,35; 429,8; 1,
fr. 11: 406,15
— inc. fr. 4: 316,30; 8: 374,35
— satura 1: 306,29
— com. 20: 198,2; 64: 406,16;
76: 26,14; 99—102: 260,21;
105: 166,21; 113: 103,12;
113^a: 230,16; 231,14; 114:
500,18; 501,7; 116: 238,22;
117: 10,2; 118: 26,18; 121:
51,11; 122: 228,6; 122^a: 282,
13; 123: 434,13; 435,2; 124:
31,4; 126—27: 318,36; 128:
372,6; 373,1; 129: 250,7; 130:
494,18; 131: 32,21; 132: 54,16
— praet. 5—6: 334,9
— trag. 50: 208,35; 54: 248,21;
61: 172,35; 63: 384,17; 385,1
Nelei carmen 2: 418,10; 419,2;
3: 482,9; 483,5; 4: 172,33;
5: 414,18; 6(?) : 214,13
Nicostratus 470,7
Novius 17: 500,13; 36: 500,14;
40^a: 512,14; 47: 182,34; 79:

444,22; 80: 318,34; 85: 500,
15; 88: 306,16
Numa (vid. leges)

O.

Opillus (vid. Aurelius)
Oppius 198,10
Ovidius (?) 437,7

P.

Pacuvius 13: 482,31; 26: 348,14;
349,2; 27: 352,28; 36: 484,28;
37: 484,27; 64: 516,1; 68:
452,26; 99: 462,20; 104: 334,
23; 112: 511,14; 147: 444,30;
445,5; 165: 490,24; 190: 346,
8; 191—93: 350,15; 208—209:
238,5; 215: 514,31; 216: 512,
13; 218: 488,29; 237: 394,20;
238: 214,6; 243: 256,21; 249:
238,25; 250—51: 460,28; 399,
10; 400,2; 314: 510,21; 317:
238,24; 320: 260,1; 321: 256,
29; 257,16; 324: 432,34; 326:
77,5; 333—34: 342,15; 344:
490,23; 345—46: 334,18; 360:
354,33; 362: 83,19; 365: 388,
16; 376: 118,9; 377: 118,7;
119,4; 378: 118,10; 379: 118,
11; 383: 253,9; 385: 444,26;
386: 95,23; 387: 95,25; 390:
160,7; 395: 129,6; 400: 350,
25; 405: 504,6; 418: 436,17;
437,9; 424: 482,21; 425: 208,
no

Panurgus (vid. Antonius)
Paulus apostolus ad Rom. 1,14:
32,16
Persius 316,2(?)
Pictor (vid. Fabius)
Plato 470,24
Plautus 25,18; 53,23; 61,6; 118,
15; 190,30; 191,9; 249,27; 252,
14; 274,12; 275,2
— Amph. 275: 506,14; 404, 412:
238,10; 490: 53,15; 823: 238,10

- Plautus Asin. 96—98, 101: 216,
 28; 221: 100,17
 — Aul. 50 (?): 26,1; 162—64:
 274,16; 324: 176,28; 336:
 340,18; 354,30; 354—55: 500,
 9; 555: 188,7; 26,1(?): 562—
 563: 52,22; 595: 166,34; 444,
 20; 684: 353,11; 354,8
 — Bacch. 11—12: 168,17; 123:
 240,19; 241,8; 476: 52,27;
 887—89: 156,6; 929: 498,21;
 499,4; 1088: 32,10
 — Capt. 520 (?): 118,15
 — Cas. 53,19; 207 (?): 64,19;
 309—10: 318,21; 319,3; 484,
 16; 347: 504,2; 443: 162,34;
 163,13; 523—24: 408,1; 646—
 47: 174,3; 804: 344,17; 345,6;
 837: 53,17; 1018: 164,11
 — Cist. 304: 340,19; 354,21;
 378: 512,10; 407—8: 442,9;
 46,6; 390,8; 480,24; 481,3
 — Curc. 5—6: 416,6; 15: 188,3;
 189,1; 99: 164,10; 103: 312,
 17; 313,6; 121: 188,4; 231:
 51,15; 400: 95,1; 424 (?): 61,6;
 444: 236,25; 237,10; 500—501:
 230,21; 566—68: 512,26
 — Epid. 333: 112,18; 592: 258,
 15; 620: 85,23; 338,10; 339,4
 — Men. 12: 26,7; 78: 310,30;
 101: 408,27; 200: 390,21; 289
 —91: 420,31; 395: 336,30;
 527: 448,17; 778: 507,2
 — Merc. 737: 456,25
 — Mil. 94: 514,11; 211: 32,15;
 213: 53,24; 581: 168,24; 169,5;
 694: 446,3; 1212: 394,16
 — Most. (?) 240 (in Phasmate):
 158,33; 727: 394,18; 1042:
 166,20
 — Pers. 244: 503,10; 347—48:
 378,4; 379,2 inf.; 392: 382,4
 — Poen. 266—67: 442,11 (cf.
 252,14); 530: 86,27; 1272:
 172,31
 Plautus Pseud. 16: 396,32; 110:
 484,31; 485,11; 257: 310,31;
 266: 242,30; 301: 188,5; 189,3;
 592: 182,15; 778 (?): 235,19;
 964: 182,13; 183,5; 1200: 240,
 14; 1278 (?): 154,23
 — Rud. 495 (?): 235,19; 535:
 115,23; 576: 503,1; 820: 388,
 10; 1208: 420,35
 — Stich. 91 (in Nervolaria):
 216,1; 352 (in Nervolaria):
 168,18
 — Trin. 2: 97,19; 37: 344,22;
 609 (?): 492,27; 721: 39,29
 — Truc. 218: 154,25; 271: 392,
 27; 393,12; 277: 246,25; 490:
 188,8; 189,4; 611: 166,21
 — frag. 5: 54,4; 6: 396,5; 7:
 164,7; 8: 340,20; 12: 342,17;
 13: 400,4; 49: 444,35; 61:
 256,17; 71: 174,19; 175,2;
 72—74: 512,20; 79: 308,29;
 309,6; 80: 388,8; 389,1; 82:
 398,17; 83: 168,7; 85—87:
 380,29; 381,3; 88: 410,32; 91:
 400,15; 92: 292,2; 95: 130,3;
 129,15; 96: 192,17; 97: 254,
 21; 98: 378,8; 379,4 inf.; 109:
 166,18; 111: 39,9; 112: 160,8;
 113: 343,14; 344,2; 114: 400,
 30; 118—19: 514,12
 — frg. inc. 11: 22,13; 16: 32,18;
 17: 42,25; 18: 53,1; 19: 53,7;
 21: 54,2; 22: 54,8; 23: 54,10;
 24: 54,13; 25: 68,7; 26—27:
 80,4; 28: 88,10; 29: 98,3;
 30—31: 127,5; 32: 162,3; 33
 —35: 166,26; 36: 168,11; 37:
 238,21; 38: 256,6; 257,3; 39:
 278,26; 279,5; 40: 348,10; 349,
 1; 41: 382,27; 42: 402,17;
 43: 448,12; 44: 504,18; 45:
 505,26
 — dub. 1: 54,7; 16 (?): 122,23 (?)
 Polemon 439,1
 Pompeius (Sextus) 172,23

Pomponius (cf. com. inc.
Adelph. 1) 39: 500,11
— inc. XIII 420,21
pontificum libri 204,9; 488,16
precationes 206,17; 230,27

Q.

T. Quintius dictator 498,6

S.

Saliorum carm. 3,12; 109,6;
132,3; 222,21—224,5; 230,12;
231,5; 370,7
Sallustius Cat. 36: 490,33
— Hist. 1,46: 210,9; 4,46: 490,
34; 4,85: 376,2
— Jug. 29,5: 416,22
Santia 59,18; 174,20; 212,14;
302,22; 308,27; 446,9
— de verb. ant. 176,10
Q. Muc. Scaevola 156,26; 224,3
Scipio Aemil. (cf. Scip. Afr.)
137,5
Scipio Afric. (cf. Scip. Aemil.)
277,7; 312,29; 334,29; 362,29
Servilius augur 476,27
Servius fil. 126,19
Siliorum plebiscit. 288,24
Sinnius Capito 6,14; 122,8; 128,
18; 158,30; 160,25; 164,20;
172,28; 186,5; 260,14; 314,24;
316,1; 356,10; 404,16; 430,15;
434,16; 438,12; 452,20; 454,7;
458,16; 500,2; 512,16
Sisenna hist. 124: 448,25
— inc. 3: 111,2
Sulpicius orat. 140,16
Ser. Sulpicius Rufus 180,25;
194,20(?); 232,4; 262,25; 426,
20; 430,21; 516,33

T.

Tarquitius (?) 340,4
Terentius 7,24; 11,1; 330,19 (cf.
385,2)

Terentius Adel. 134: 256,27;
257,14; 359: 85,18
— And. 85: 382,23; 383,10; 206:
456,32; 457,4
— Heaut. 764: 444,5
— Hec. 9—10: 196,22
— Phorm. 44: 52,26; 110: 444,
4; 190: 253,17; 231: 494,25;
495,9; 363: 356,36; 357,9;
850: 512,25
Titinius 3: 386,30; 387,8; 13^a:
500,5; 35: 406,11; 40: 246,12;
74—75: 448,8; 104: 204,29;
205,5; 116: 128,8; 119:
198,1; 132: 334,6; 156: 494,
21; 157: 494,22; 161: 110,6;
165—66: 210,3; 170: 509,3;
171: 390,3; 391,1; 173—74:
500,34; 175: 235,22; 177:
230,19; 178: 390,26; 391,4;
181—82: 214,32; 184: 51,14;
185: 123,5
Titius 222,13; 368,6
tragicus inc. 2—5 (cf. Nelei
carm.); 6: 206,3
— inc. inc. 2: 256,15; 3: 338,18;
4: 338,19; 17: 306,10; 39:
396,31; 44: 208,9; 83: 322,
12; 132: 73,15; 211: 206,23;
215—16: 214,13; 219: 426,4;
235: 382,34; 383,15; 236 (?):
382,35; 244 (?): 496,2
Turpilus 24: 158,34; 159,15;
37: 478,14

V.

Valerius (?) 272,14
Valerius Valentinus 496,32
Valgius 379,1
Varro 42,11; 73,14; 204,4; 274,
20; 275,6; 332,8; 358,32; 408,
18; 464,18; 478,30, 35; 479,13;
486,18; 512,24
— Men. 312: 434,9
— Antiq. 152,3
— Europa 494,9

<p>Varro Quaest. epistol. 128,1;
454,2</p> <p>— Rer. hum. 290,19; 290,28;
472,14; 476,6</p> <p>Veranius 148,20; 152,6; 221,8;
222,14; 296,22; 298,1, 12; 366,
10; 474,13</p> <p>Vergilius Ecl. 4,49: 402,24: 5,38:</p> | <p>232,1; 292,10; 6,13: 235,21;
9,24: 21,14</p> <p>Vergilius Georg. 1,242: 400,21;
4,10: 226,6</p> <p>— Aen. 1,433: 160,19; 3,85: 490,
1; 3,241: 218,20; 3,367: 218,21;
4,295: 77,3; 6,404: 73,11; 6,671:
73,13; 7,282: 59,28; 8,470: 388,
23; 8,641: 74,4</p> |
|--|--|

CORRIGENDA ET ADDENDA.

In textu:

- 6,11 *al'*
 93,21 **Ipsullices**
 154,17 modestia
 154,21—22 <exse>quias eant
 172,32 exemplo ut (*dele comma*)
 176,32 **Praenestinos**
 183,14 (193)
 192,4 ascendunt
 196,5 <po>ssessionem
 198,1 (119)
 210,12 obstipis obstantibus (*dele comma*)
 218,31 in ostentum, ipsis in usum
 220,2 odi[o]
 238,26 reponare (*dele obelos*)
 242,26—27 cau<sam>
 258,9 causa
 264,3 tur bellum (*dele puncta*)
 264,25 **Pugio**
 266,34 percussi saepe, (*transpone comma*)
 270,11 [h]is
 280,14 (62,2)
 300,29 *dele auguriorum*
 316,4 <an->
 316,7 <re->
 329,11 cuiusdam
 336,2—3 †dicere; ferum nam genus†
 336,30 can->
 338,15 (131)
 338,29 neg<otiis

- 352,7 *ii dimissi*
 382,2 **Soracus**
 382,5 *plenum*
 390,8 extertis
 442,2 ve<stitus
 458,14 <supparus
 476,23 serps[er]it

In apparatu:

- ad 12,9 Aeditumus *E* (*teste Loewe*)
 „ 63,4 *p. 66*
 „ 64,22 (*cf. 105,5*)
 „ 93,21 *306 M.*
 „ 142,10 *vel siċ*
 „ 149,29 tenens
 „ 168,29 exculpto *F*
 „ 212,14 *vel os cellant*
 „ 284,26 *t F^k F^{ab}*
 „ 294,1 *vel Peremit*
 „ 338,24 (*o minus cert.*)
 „ 340,19 expurigabo *Plaut. (cf. 354,21)*
 „ 360,32 severitate
 „ 384,10 *vel Simon*
 „ 420,19 *vel Sacco m (vel n)*
 „ 448,14 *fort. ir<neam>*
 „ 464,19 *fort. populi (cf. ad 519,17)*
 „ 472,3 *an constr<ictum>?*
 „ 478,23 *fort. li<bris fatalibus (vel Sibyllinis)*
 „ 478,29—30 *fort. <Talaris> ludos (nov. lemma)*

DATE DUE

AUG 31 2006

GAYLORD

PRINTED IN U.S.A.

3 5132 00320 4096

University of the Pacific Library

Festus, Sextus P.
Sexti Pompei Festi...

PA
6104
F41

